

BŪKIME
BLAIVŪS!

UDK 613.8
Sk58

Redagavo/Sudarė
© Robertas Gedvydas Skrinskas

Dizainerė
Neringa Kartanaitė

ROBERTAS
GEDVYDAS SKRINSKAS

BŪKIME BLAIVŪS!

ISBN 978-609-408-202-3

DOMEIKAVA, 2012

*Kunigystės 20 m. proga skiriu
Lietuvos Šventajai Romos Katalikų Bažnyčiai*

PRATARMĖ

Dar taip neseniai stebinę pasaulį savo tradicijomis, moralinėmis vertybėmis, kryždirbyste, dainomis, šokiais ir kitu kultūriniu ir dvasiniu paveldu, tapome šalimi, kurioje blaiiviam žmogui sunku rasti vietą. Tapom šalimi, kurioje negeriantis žmogus laikomas ne visiškai normaliu arba net psichikos ligoniu. Blaiivybė priimtina tik tuo atveju, jei žmogus gydosisi nuo priklausomybės alkoholiui. Jau dviejų metų vaikui ant stalo dedamas „limonadinis šampanas“ ir diegiamos be alkoholio vartojimo neįsivaizduojamos socialinės normos. Likimo valiai palikti tėvai įtikėję apgaudinėjimais, kad geriau tegul vaikas geria ir rūko negu vartoja narkotikus, patys 14-ojo gimtadienio proga vaikui perka sidrą, kad šis „išmokyti kultūringai gerti namie“.

Tapom šalimi, kurioje be alkoholio gamintojų paramos neįsivaizduojamos sporto varžybos, kultūros renginiai, miestų šventės, o degalinių valdytojai grasina, kad uždarys degalines jei jose nebebus galima prekiauti alkoholiu. Alkoholio gamintojai drąsiai spaudžia politikus, nes politinę korupciją turinti viešinti žiniasklaida taip pat priklauso nuo alkoholio gamintojų užsakomos reklamos pinigų.

Sulaukėm laikmečio kuomet vysk. M.Valančiaus vardas politikų lūpomis tariamas su pašaipą, kuomet blaiivybės organizacijų nariai vadinami radikalais, sektantais, fanatikais ir kitais įžeidžiančiais epitetais. Stebime situaciją, kuomet kiekvienas su alkoholio liberalizacija susijęs svarstymas Seime sukelia aršią diskusijų bangą, tačiau pirmenybė beveik visada teikiama alkoholio gamintojų interesams.

Blaiivybės judėjimai visuomet patirdavo savotiškus nuosmukius ir pakilimus. Pasiekus savotišką „dugną“ visuomenė susivienydavo ir pakildavo, tuo išgelbėdama ne tik tautiškumą ir genofondą, bet ir užaugindama sąmoningesnę ir dvasinės laisvės bei dvasinių vertybių siekiančią kartą.

Sveikos gyvensenos poreikis šiame laikmetyje yra itin svarbus. Gyvename globalizacijos laikmečiu, kuomet be sienų plinta sveikatą žalojantis maistas, gėrimai, įpročiai. Alkoholio vartojimas tapo visuotine norma, aktyviai palaikoma iš to didžiulius pelnus besikraunančios pramonės. Labai svarbu, kad sveikos gyvensenos idėjomis susidomėtų kuo daugiau visuomenės narių ir sveikos gyvensenos principus perduotų savo vaikams. Tik tada turėsime galimybę išvengti jau dabar visuomenę užklupusių socialinių nuostolių, prasigėrusių tėvų paliktų vaikų, žuvusių keliuose nuo neblaiivių vairuotojų sukeltų autoįvykių. Tik nauja karta sugebės suvokti, kad kontrabandininkai yra vagys, apvagiantys juos pačius ir kartu save. Tik tuomet rūkantis, geriantis ar kitaip besisvaiginantis vaikas bus visų, o ne „valstybės“ ar likimo valiai paliktų tėvų rūpestis.

Tik dvasiškai ir fiziškai sveikesnė ir stipresnė visuomenė norės gyventi ir kurti Lietuvoje, o ne emigracijoje. Labai tikiuosi, kad šioje knygoje pateikta informacija paskatins susimąstyti ir labiau domėtis tuo kas vyksta aplink, daugiau dėmesio skirti ne svaiginimuisi, bet savo sveikatos išsaugojimui.

Doc. Aurelijus Veryga

ĮVADAS

Markas Tulijus Ciceronas pasakė: „Istorija – geriausia mokytoja“. Tad ko mus moko Lietuvos istorija?

Kuomet Lietuvos karalius Mindaugas ir didieji Lietuvos kunigaikščiai Vytenis, Gediminas, Algirdas, Kęstutis, Jogaila, Vytautas buvo blaivininkai, LDK stiprėjo ir augo. Kitos šalys Lietuvą gerbė.

Pradėjus girtuokliauti, valstybė ėmė silpti ir mažėti.

Mykolas Lietuvis 1550 m. lotynų kalba parašė traktatą „Apie totorių, lietuvių ir masėvėnų papročius“. Jame įspėjo, kad jei nesiliaus girtuoklystės, valstybė žlugs. Deja, niekas jo nepaklausė ir LDK žlugo.

Ir vėl, atsigręžus į blaivybę, tautos sąmoningumas auga, liaudis kratosi vergovės pančių. Užtenka tik 4 blaivybės metų atsikurti valstybei.

Kai 1858 m. vysk. Motiejus Valančius pradėjo blaivinimo darbą, išsiblaiviusiems žmonėms ėmus kelti reikalavimus, 1861 m. buvo panaikinta baudžiava, o 1863 m. prasidėjo sukilimas už Laisvę.

1914 m. carui Nikolajui II leidus įvesti Sausą įstatymą – išblaivinti žmonės susiorganizavo ir 1918 m. vasario 16 d. atkūrė Lietuvos Nepriklausomybę.

Atsipalaidavę lietuviai vėl įklimpo į moralinį liūną. „Lietuva daug kentės už savo tautos negimusių kūdikių žudymą, girtavimą, paleistuvystes.“ (Iš Oskaro Milašiaus pranašystės 1939 m. „Nemunas“ 1990, Nr.5-6).

1985 m. TSRS Generalinis Sekretoriui Michailui Gorbačioviui įvedus Blaivybės įstatymus, žmonių smegenims išblaivėjus, jie solidarizavosi, susiorganizavo į Sąjūdį ir 1990 m. kovo mėn. 11 d. atkūrė Lietuvos Nepriklausomybę.

Dabartiniu metu alkoholio vartojimas Lietuvoje trigubai viršijo PSO nubrėžtą ribą, po kurios prasideda spartus tautos išsigimimas ir išnykimas. Nugirdyta Lietuva nyksta, tirpsta, išsivaikščioja! Prieš vykdomą tautos genocidą yra veiksminga priemonė – Lietuvos meilė. Vardan tos Lietuvos būkime blaivūs! Gyventi, augti, žydėti, stiprėti, tobulėti, kurti ar gerti? Kiekvienas iš mūsų turi apsispręsti. Tepadeda Dievas kiekvienam padaryti teisingą sprendimą.

Dėkoju visiems, prisidėjusiems prie šios knygos. Dievas žino Jūsų vardus ir Jums atlygins.

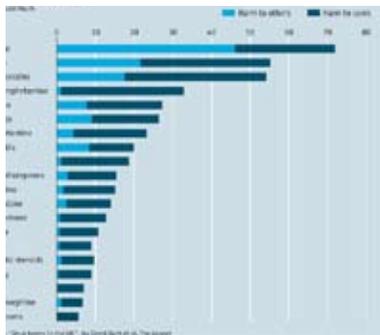
Kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

KLASTINGAS NARKOTIKAS

I. NARKOTINIS NUODAS

- Alkoholis – C₂H₅OH yra stipriai veikiantis mutageninis, neurotropinis, protoplazminis, kancerogeninis, teratogeninis, hipertenzinogeninis, depresinis, narkotinis nuodas.
- 1975 m. Pasaulio Sveikatos Organizacijos (PSO) 28 sesija pripažino alkoholį narkotiku, ardančiu sveikatą. (Veikia kaip protoplazminis nuodas. O narkotinė savybė – po kelių kartų atsiranda prisirišimas, kuris vadinamas alkoholine priklausomybe).
- „Alkoholis priklauso riebios prigimties narkotinėms medžiagoms, kurios paralyžiuojančiai veikia į kiekvieną gyvą ląstelę ... ypač į galvos smegenų žievės ląsteles ... daro paralyžiuojantį poveikį į centrinės nervų sistemos (CNS) aukščiausius skyrius ir nebestabdo žemesniųjų skyrių mechanizmų. Tuo paaiškinamas (alkoholio) paveikto žmogaus elgesys, nes stabdomasis procesas aukštuosiuose skyriuose jau nukentėjo.“ A. H. Тимофеев „Нервно-психические нарушения при алкогольной интоксикации“ (Л., 1955 г.) (4), (6).
- „Alkoholis priklauso prie narkotinių nuodų, kuris iš visų kūno audinių labiausiai veikia į CNS. (А. И. Введенский: „О вменяемости алкоголиков“, М., 1935 г.) (6)
- V. K. Fiodorovas, artimiausias I. P. Pavlovo mokinys, straipsnyje „О начальном влиянии наркотиков (алкоголя и хлоралгидрата)“ tvirtina, kad „alkoholis yra narkotikas ir kaip kiekvienas narkotikas turi savo ypatumus, ir tik detalėse skiriasi nuo kitų narkotikų: visos alkoholio poveikio fazės į CNS yra ištemptos ... euforija naudojant alkoholį labiau matoma, kuo ir paaiškinama žmogiškos visuomenės trauka prie alkoholio.“ („Труды физиологической лаборатории И. П. Павлова“, 1949 г.) (4), (6)
- „Alkoholio veikimas į organizmą visuose jį turinčiuose gėrimuose (degtinė, likeriai, vynai, alūs ir t.t.) panašus į narkotinių medžiagų ir tipinių nuodų (tokių kaip chloroformas, efyras, orijus ir kt.) veikimą.“ Н. Е. Введенский (П. С. П., т.7, Л., 1963 г., стр. „О действии алкоголя на человека“) (6)
- В.Т.Кондратенко и А.Ф.Скугаревский кнугоје „Алкоголизм“ (Минск, 1983 г.) rašo: „Pagrindinis farmakologinis alkoholio veikimas į centrinę nervų sistemą yra narkotinis.“ (4)
- Sovietų standartas ГОСТ 18300-72: „Etilo spiritas – lengvai užsiliepsnojantis, bespalvis skystis su specifiniu kvapu, priskiriamas prie stipriai veikiančių narkotikų, pradžioje sukeliančių sužadinimą, o po to CNS paralyžių.“ (9)
- Sovietų standartas №1053 ГОСТ 5964-82: „Alkoholis – etilo spiritas, priklauso stipriai veikiantiems narkotikams.“
- Большая Советская энциклопедия т.2 стр.116: Alkoholis priklauso stipriai veikiantiems narkotikams.“
- Visos Rusijos kovos su girtavimu suvažiavimas 1910 m. (tarp delegatų buvo 150 gydytojų ir mokslininkų medikų) nutarė: „Maistiniu produktu gali būti tik absoliučiai nekenksmingas organizmui dalykas. Alkoholis, kaip narkotinis nuodas, bet kuriose dozėse, atneša žmogui milžinišką žalą. Nuodydamas ir ardydamas organizmą, jis sutrumpina žmogaus gyvenimą vidutiniškai 20 metų.“

- XI-tas rusų gydytojų suvažiavimas Pirogovske dar 1915 m. priėmė rezoliuciją: „Alkoholis negali būti priskirtas prie maistinių medžiagų. Apie tai būtina supažindinti gyventojus.“
- 1990 m. 1700 Rusijos gydytojų kreipėsi į vyriausybę, prašydami oficialiai pripažinti alkoholį ir tabaką narkotinėmis medžiagomis ir pritaikyti jiems gyventojų apsaugos nuo narkomanijos įstatymą. (Liko be atsako). (4).
- Alkoholis yra narkotikas. O natūrali narkotiko tendencija – vartoti juos vis dažniau ir dažniau, o ne atvirksčiai. (16) p. 108
- Mes geidžiame narkotikų tik todėl, kad esame suklaidinti tikėjimo, jog jie suteiks mums realų malonumą ar pagelbės situacijoje. Kai kartą ši apgaulė pašalinama, dingsta ir geismas. (16) p. 164
- PSO skiria 3 alkoholizmo stadijas arba alkoholinę priklausomybę. Pirmoji, kai geriantis žmogus neįsivaizduoja Naujųjų Metų sutikimo, šventės, ar draugų sutikimo be spiritinių gėrimų, bet vienas negeria. Antroji, kai ieško bet kokios priežasties išgerti. O jei neranda, geria vienas, geria slapta. Trečia, – kai žmogus neįsivaizduoja gyvenimo be vyno ir nusileidžia į visuomenės dugną. (6)
- Saikingo gėrimo skelbėjų, priešingai nuo pilno alkoholio susilaikymo šalininkų didžiulė apgavystė yra tame, kad jie mano, neva, prie „saikingo“ spiritinių gėrimų vartojimo galima sulaikyti dabartinę žmoniją nuo alkoholio piktnaudojimo. Tai gilus klystkelis. Visi duomenys, visa daugelio metų patirtis skirtingose šalyse nepaneigiamai įrodo šio požiūrio neatitikimą. Ir jį gali ginti tik akli, vaikščiojančių minčių šalininkai, ir kvailių įpročių vergai. Utopininkai ne mes – visiško susilaikymo šalininkai, o visuotinio saikingumo skleidėjai. Saikingas spiritinio gėrimo vartojimas veda link lėto, nepastebimo fizinio ir dorovinio tautos išsigimimo. Augustas K. Forel, (Žymus mokslininkas, Ciūricho universiteto profesorius.) „Studentas“ 1910 m., 12-13 p. (12)
- Aš niekada nebegalėčiau vėl tapti priklausomas, net jei mėginčiau iki savo gyvenimo pabaigos, nes iš tiesų priklausomybę sukelia ne pats narkotikas, o iliuzija, kad iš jo gaunate malonumą ar ramtį. Tai būdinga visiems sukčiavimo triukams – kai kartą jį perprantate, nebepavyksta iš naujo juo įtikėti. (16) p. 244.
- Kodėl žmonės geria? Jei trumpai, tai geria todėl, kad tai narkotikas, plačiai reklamuojamas ir laisvai parduojamas. Geria todėl, kad alkoholį padarė legalizuotu narko-

tiku ir pigiai parduoda. Geria todėl, kad nežino tiesos apie alkoholį. Tai pagrindinė priežastis.

- Jei paklaustumėte 100 geriančių žmonių, kodėl jie geria, jūs, ko gero, negautumėte dviejų vienodų atsakymų. Ir vis dėlto pagrindinė priežastis nėra jokia paslaptis. Esmė yra paprasta: alkoholis – tai narkotikas, kuris legalizuotas, prieinamas ir įgavo labai plačią ir efektyvią reklamą.
- Ir Lietuvoje dirbama vynu, likeriu, konjaku. Bei štai ką neseniai (1923 10 03 „Lietuvos“ laikraštyje) pranešė prof. P. Juodakis apie tuos gėrimus. Mūsų valstybinė chemijos laboratorija, kurios direktorius yra tas profesorius, ištyrė kelių mūsų šalių dirbtuvių dirbamus svaiguosius gėrimus ir rado baisių dalykų: vynuose, konjakuose ir likeriuose rado metilinio (medinio) alkoholio, anilinių dažų, aliuminio ir geležies, vario, cinko, dar gi kai kur net sacharino. Visos, tos priemaišos yra nuodingi daiktai. Pavyzdžiui, nuo metilinio alkoholio žmogus apanka. Taigi tie gėrimai sveikatai yra labai kenksmingi. Tačiau jie yra ramia sąžine dirbami ir parduojami. O žmonės geriausiu noru tuos nuodus perka, didelius pinigus mokėdami, ir geria save žudydami. (18)
- Svaiginančiuose gėrimuose esančios mikro priemaišos yra šimtus kartų kenksmingesnės žmogaus organizmui nei etilo alkoholis.
ACETALDEHIDAS (acto aldehidas) – bespalvis aštraus kvapo skystis, gerai tirpstantis vandenyje ir alkoholyje. Ribinė kvapo jutimo koncentracija 0,0001 mg/l; esant 0,004 mg/l jaučiamas stiprus, aštrus kvapas. 0,1-0,4 mg/l koncentracija sukelia lengvą gleivinės susierzinimą; nuo didesnės koncentracijos padažnėja pulsas, naktimis prakaituojama.
ETILACETATAS (acto rūgšties etilo esteris) – malonaus kvapo, narkotizuojanti, nestipriai erzinti gleivinę medžiaga, kurios kvapas jaučiamas esant 0,0006 mg/l.
FUZELIAI – aukštesniųjų alkoholių mišinys. Jie gerai erzina gleivinę, odą ir kvėpavimo takus. Apsinuodijus amilo alkoholiais (30-50 g) degina vidurius, pykina, vemiamas, skauda galva.
METANOLIS (metilo alkoholis) – pati nuodingiausia priemaiša. Tai bespalvis būdingo kvapo skystis, geras daugelio medžiagų tirpiklis, su vandeniu maišosi bet kokių santykiu. Nuo mažo kiekio metanolio (5-10 ml) apankama, o didesnė nei 30 ml dozė – mirtina.
METILACETATAS (acto rūgšties metilo esteris) – lengvai narkotizuojanti, nestipriai erzinti gleivinę medžiaga. Jo kvapas juntamas esant 0,0005 mg/l koncentracijai. („Blaivioji Lietuva“)

II. ISTORIJA

- Konfucijus Kinijoje, Buda Indijoje, Drakonas, Solonas ir Likurgas Graikijoje, Romulas Romoje – gerai suprato alkoholio žalingumą ir savo leidžiamais įstatymais ir įsakymais griežtai kovojo su girtavimu. Didieji žmonijos išminčiai Pitagoras, Demostenas, Filonas žinomi kaip griežti abstinantai. Medicinos tėvas Hipokratas, filosofai Diogenas, Platonas, Aristotelis, rašytojas Plutarchas ir kiti yra žinomi kaip blaivumo ir santūrumo šalininkai. (15) p. 88

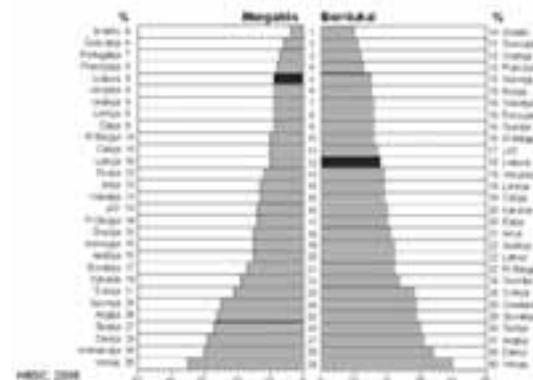
- Senovės graikai, prieš gerdami vyną, jį gausai atskiedavo vandeniu. Istorijos tėvas Herodotas nurodo vyno praskiedimo proporciją: 3 dalys vandens ir 1 dalis vyno. Homero kūrinuose rašoma, kad Odisejas į vieną dalį stipraus juodo vyno pila net dvidešimt dalių vandens. „Miešiant ir geriant tą vyną, raudoną ir gardų kaip medų. Dvidešimt taurių reikėjo vandens ir vienos tiktai vyno“ (žr. Odiseja, IX g., 208-209 eil.). Žmogaus blaivumas arba neblaivumas Homerui yra kriterijus, rodantis, kiek jį galima vertinti kaip žmogų. Motina kalbasi su Hektoru: „Luktelk tik, aš vyno gardaus tau atnešiu nubėgus, ... Žmogui, vargų nukamuotam, jėgas sustiprina vynas.“ „Vyno gardaus ieškot neskubėki, motin mieloji, Jis man pribaiigtų jėgas, narsos ir budrumo netekčiau.“ (žr. Iliada, VI g., 258-265 eil.). Įdomu tai, kad ir mūsų šviesūs tautietis vysk. M. Valančius vertino žmogų pagal Homero kriterijų: jo žodžiais, tokia yra klebono vertė, kokia blaivybė. (žr. M. Valančius „Pastabos pačiam sau“. 1925, p. 180). (15) p.89.
- Lietuvoje iš vyskupysčių, klebonijų ir vienuolynų smuklės ir bravorai buvo atimti dar 1841 m. caro įsaku.
- Strykovskio kronikoje rašoma, kad Vytautas Didysis už girtavimą nubaudė Giedraičių kunigaikštį Daumantą: „Apdėjo mokesčiais, išgyvendino už Vilniaus valdų ir nuskurdino.“ Martyno Bielskio kronikoje apie Vytautą Didįjį parašyta: „Valgydamas ir gerdamas turėjo saiką, gerdavo tiktai vandenį.“ (V. Ažukalnis)
- 1808 m. JAV įsikūrė pirmoji blaivybės draugija, vėliau – 1833 m. Vokietijoje, 1838 – Anglijoje, 1872 – Prancūzijoje, 1875 – Olandijoje ir kt. kraštuose. Amerikoje ir Anglijoje 1827 – 1829 m. atsirado ir abstinentų draugijų.
- Lietuvoje pirmasis pradėjęs propaguoti blaivybės idėjas, buvo žymus Vilniaus gydytojas Jokūbas Šimkevičius (1775-1818). Jis parašė „Knygą apie girtavimą“. Jo veikalas davė pradžią blaivybės sąjūdžiams Lietuvoje ir Lenkijoje. 1846 m. Šiaulių ir Šiaulėnų parapijose įkuriamos pirmosios blaivybės brolijos. Blaivybei sąlygos buvo sunkios, nes dvarininkai net prievarta vertė savo pavaldinius gerti degtinę. Caro valdžia t.p. buvo suinteresuota liaudies svaiginimu. Ji žinojo Jekaterinos II pasakytą mintį: „Girtą liaudį lengviau valdyti“. Prabėgo tik 1 m. nuo to momento, kai 1858 08 16 vysk. M. Valančius stoji vadovauti blaivybės akcijai, ir pasirodė nuostabūs rezultatai. Kauno gubernijoje degtinės išgėrimas 1859 m. sumažėjo 67%, o dar po metų – 87%. 1860 m. Kauno gubernijoje pajamų už degtinę valstybės išdas gavo 9 kartus mažiau negu 1858 m. Lietuvių tautos kultūros istorijoje pasitvirtino visoms tautoms bendras dėsnis: krašto kultūra kyla kartu su gyventojų santūrumu, blaivumu. (15) p. 91,92.
- Tautos naikinimas degtinės pagalba pasiekė ypač pavojingą ribą Baltarusijoje ir Rusijos vakaruose (Lietuvoje). XIX a. viduryje viena karčema teko 250-300 „abiejų lyčių sieloms“. Gardino gubernijoje 1854-1855 m. gimė 48 000, o mirė 89 000 žmonių. Rusijos vyriausybė paskyrė garsų poetą G.R. Deržaviną ištirti tokias dideles mirčių priežastis. Pasirodė, kad kaltas buvo alkoholis. (Державин Г.Р. Соч., т. 7. Спб., 1872, с. 232-233). 1858-1859 kilo galingas blaivybės judėjimas. Kauno, Vilniaus, Saratovo, Kursko, Tulos gubernijose kūrėsi blaivybės draugijos. 1859 m. liepos mėnesį Šventasis Sinodas padarė sprendimą, kuriame sakoma: "священнослужителей содействовать возникновению в городских и сельских сословиях благой решимости воздержания от употребления вина". Kiek vėliau prasidėjo valdžios represijos. Apie

- jas rašė ir Marksas (Маркс К., Энгельс Ф. Соч., т. 16, с. 207). Rusijoje 1863-1866 m. vienam žmogui gryo spirito teko apie 4,55 litro; po 10 m. – 4,18, dar po 10 m. – 3,32, o 1893 m. – 2,46 litrai. Dėl valdžios represijų prieš blaivybės draugijas ir dėl cerkvės nuolaidžiavimo valdžiai blaivybės klausimu, atsirado sektų. Pvs. sundizmas ir malievančizmas. Jie teisingo savo tikėjimo keitimą cerkvės bejėgiškumu girdymo reikalu. F.M. Dostojevskis paskelbė savo pastabas prieš girtavimą XIX a. 7 dešimtmetyje: „Dabar kai kuriose vietose karčemos stovi ne šimtams gyventojų, o tik dešimtims. Maža to, mažoms dešimtims. (...) Kuo jos, стало быть, atsiperka?! Liaudies ištvirkimu, vagystėmis, ростовщицеством, разбоем, семейн ириму ir liaudiška gėda – štai kuo jos atsiperka!“ Dostojevskis manė, kad liaudžiai prieš girtavimą turi padėti inteligentija. (Достоевский Ф. М. Полн. собр. соч., т. 21. Л., 1980, с. 94-96). L.N. Tolstojus rašė apie blaivybę. Savo straipsniuose "К молодым людям", "Обращение к людям-братьям", "Богу или Маммоне", "Для чего люди одурманиваются?" ir kt. giliai analizavo gėrimo problemą. Šie straipsniai negali nejaudinti garbingų žmonių ir šiandien. (5)
- Rusijos Liaudies Komisarų taryba 1919 12 19 priėmė nutarimą su Lenino parašu, uždraudama šalyje samanės gamybą ir prekybą. (Известия ВЦИК, 01.01.20 г.). Už samanės varymą, prekybą ir pirkimą buvo numatyta mažiausiai 5 metai kalėjimo su turto konfiskacija. (6). Bauda viršijo darbininko metų uždarbį. (6).
- Rusijos komunistų partijos (bolševikų) 1919 m. VIII suvažiavime buvo priimta programa, kurioje alkoholizmas, kaip socialinis blogis, buvo prilygintas tuberkuliozei ir venerinėms ligoms. (6).
- Mahatmos Gandžio kryžiaus žygyje prieš Indijos kolonizatorius vienas pagrindinių reikalavimų buvo nepardavinėti alkoholio. Pats Gandis ir jo šalininkai palaikė blaivybę ir griežtai protestavo prieš svaigalų platinimą ir pardavinėjimą. D. Britanija, kuri savo kolonijoms negailėjo alkoholio, savo tėvynėje per šimtmečius (nuo 1553 m., kai buvo išleistas pirmasis įstatymas, ribojantis alkoholio pardavimą) griežtai ribojo alkoholio prekybą ir neleido plisti girtavimui. Iki 2 pasaulinio karo 21,5% vyrų ir 40% moterų buvo griežti abstinentai. (15), p. 127
- 1922 m. Lietuvos Konstitucijos 101 str. leido valsčių piliečiams patiems spręsti, ar reikalingos svaigalų prekybos įmonės. Tuo remiantis 30-yje valsčių buvo uždarytos visos smuklės. Panaikinus šį straipsnį, 1924 m. buvo įvestas valstybinis alkoholio monopolis, kurį saugojo įstatymai ir Baudžiamasis statutai. 1934 m. įvesti gėrimų reklamos apribojimai, uždrausta pardavinėti alkoholį asmenims iki 18 metų, valstybės tarnautojams ir dėvintiems valstybinės uniformas. Už naminės varymą bausta iki 1,5 metų kalėjimo arba iki 6000 Lt bauda, premijuoti policininkai, suradę naminės varyklas. Vienam Lietuvos gyventojui per metus buvo parduodama tik apie 1 litrą absoliutaus alkoholio. (Iš Šiaulių vyskupijos interneto svetainės).
- Lietuvoje po II Pasaulinio karo pirmiausia atkurta maisto pramonė ir degtinės- tabako fabrikai.
- Jau pirmaisiais sovietų okupacijos metais alkoholio buvo parduota 74,9% daugiau nei 1939 metais. Okupacijos metais Lietuva tapo viena iš labiausiai prisigėrusių respublikų, buvo didinama alkoholio gamyba, ypač pigaus, steigiama vis daugiau alkoholio parduotuvių, žmonėms peršamas „sakingas“ alkoholio vartojimas, rengiami „žibu- rėliai“, dygo pirtelės nomenklatūros orgijoms, augo nusikalstamumas, katastrofiškai trumpėjo vyrų amžius. (Iš Šiaulių vyskupijos interneto svetainės 2007 m.)

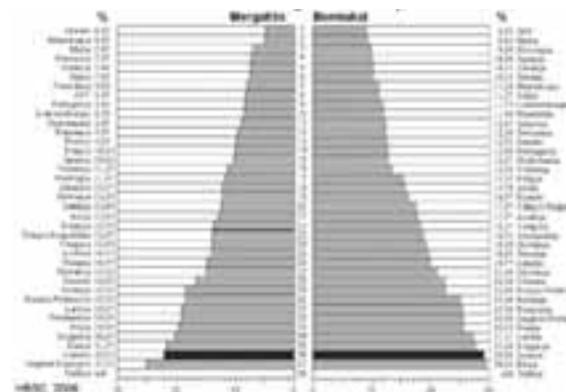
- 1985 m. M. Gorbačiovo pradėtos antialkoholinės politikos dėka, Lietuvoje iš 41140 alkoholio prekybos taškų liko tik 990. Deja, Gorbačiovo antialkoholinė politika truko 2,5 metų. Ši antialkoholinė politika parodė, kad valstybė, protingai ir racionaliai koordinuodama savo veiksmus, gali veiksmingai mažinti alkoholio suvartojimą ir grėsmingas to vartojimo pasekmes. (Iš Šiaulių vyskupijos interneto svetainės 2007 m. (<http://siauliai.lcn.lt/skelbimai/108>))

III. STATISTIKA

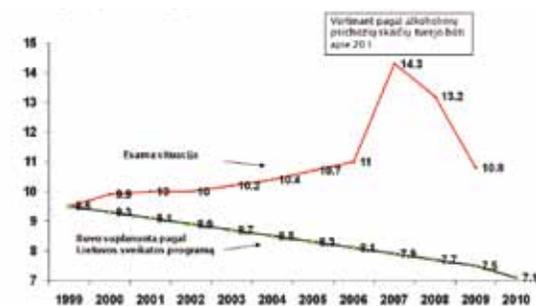
- Auto vairuotojams Lietuvoje dėl alkoholio mafijos lobistų veikimo nuo buvusios 0 tolerancijos įvesta leistina alkoholio koncentracija kraujyje ir kituose organizmo skysčiuose – 0,4 promilės.
- Girtumo laipsnis: lengvas 0,41-1,5; vidutinis 1,51-2,5; sunkus >2,5 promilių.
- Žmogaus kraujyje alkoholis išlieka palyginti ilgai. Vyro organizme per valandą sudega 0,1g/1kg kūno svorio, moterų – 0,085g/1kg kūno svorio absoliutaus alkoholio.
- Bauda už vairavimą girtam – 3000 lt + vairavimo teisės atėmimas 3 m. (126 str.) (Iš Šilainių poliklinikos 2009 m. Atmintinės).
- Rusija. Pagal statistiką "Сборнике статистических сведений по России" (Спб., 1890, с. 20-21) 1870-1887 m.: užgraužė žvėrys – 1246, užmušė žaibas – 9909, sudegė – 16280, sušalo – 22150, nusižudė – 36 000, nužudyti – 51 200, mirė nuo degtinės – 84 217, paskendo – 124 500 žmonių. Matome, kad nuo alkoholio žūsta daugiau žmonių, nei nuo žmogžudžių, žvėrių, žaibų, gaisrų drauge paėmus. O žinant, kad tarp paskendusiu, sušalusiu, sudegusių ir nusižudžiusių žymi dalis žuvo girti, tai pikta dariaškas degtinės vaidmuo taps dar išpūdingesnis. (5)
- 1948 – 1950 m. vienai sielai teko alkoholio litrais: Prancūzijoje – 21,5, Ispanijoje – 10,0, Italijoje – 9,2, Anglijoje – 6,0, JAV – 5,1, TSRS – 1,85. (Большая медицинская энциклопедия. Изд. 2-е. М., 1956, т. 1, с. 727). (5)
- Lietuvoje 1926 m. 1 žmogui teko 0,8 litro degtinės; 1983 m. – 60 butelių degtinės. 2008 m. – oficialiai 1 žmogui virš 14,5 litrų gryno spirito. Neoficialiai dar tiek pat. Tad susidaro 1 žmogui apie 30 litrų (100%) = 60 butelių (100%). Arba 300 butelių (20%). Jei atimsime moteris ir vaikus, vienam vyrui teks 700 butelių.
- Lietuvoje yra 1/3 milijono girtuoklių, o 1/3 – alkoholikai.
- Sociologai paskaičiavo, kad „būtinų išgerti“ progų per metus yra 40-50.
- Apie 80% alkoholikų, besigydančių psichoneurologijos dispanseryje arba klinikoje, pradėjo vartoti alkoholį iki 20 metų amžiaus, 16 – 18% – 20 – 25 metų ir 1,5 – 3,7% – 26-30 metų. Visai menkas procentas ligonių pradėjo vartoti alkoholį vyresnio amžiaus. A.Potnovas ir I.Piatnickoja „Alkoholizmo klinika“ 1971 m.
- Girtuokliai ir alkoholikai pirmą kartą ėmė alkoholį vartoti: 31,8% iki 10 metų (!), 64,4% – tarp 11 ir 15 metų ir tik 3,8% – nuo 16 iki 19 metų! (Лисицын Ю. П., Копыт Н. Я. Алкоголизм. М., 1978, с. 150). (5).
- Iš tikrųjų alkoholis sudaro 1/6 ar net mažiau visų suvartotų gėrimų. TV vaizduojamame pasaulyje alkoholis vartojamas dažniau negu kava, arbata, gaivinantis gėrimai bei vanduo, kartu paėmus. (2) 248 p.

11-15 metų paaugliai, kurie buvo apsvaigę nuo alkoholio 2 ir daugiau kartų, 1998 m.

11-15 metų paaugliai, kurie buvo apsvaigę nuo alkoholio 2 ir daugiau kartų, 2006 m.

Statistikos Departamento duomenys ir Valstybinis taikoma ir alkoholio kontrolės tarnybos duomenys

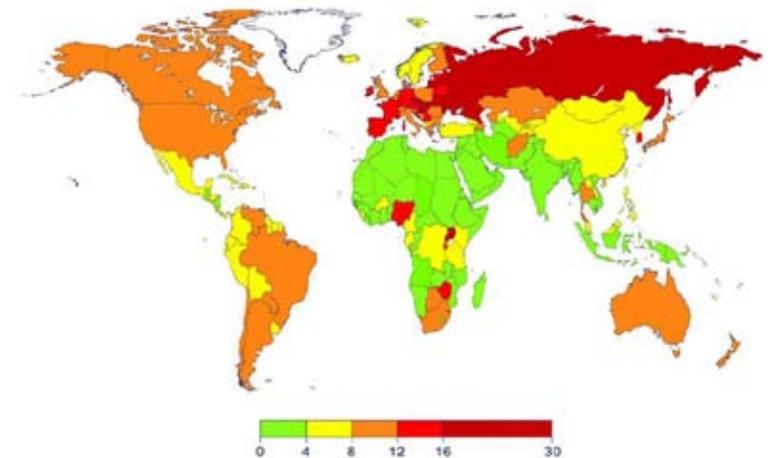
Gryno alkoholio suvartojimas
Legaliai parduoto gryno alkoholio litrai vienam gyventojui

- Lenino valdžios laikais 1917-1924 m. alkoholio suvartojimas artėjo prie nulio. Stalino laikais per 30 m. pakilo daugiau, nei 1.5 litrų. Chruščiovo laikais – išaugo iki 8, Brežnevo – iki 12, o Jelcino laikais pasiekė 25 litrus vienam žmogui. Šiandien tik paki nežino ar nenori žinoti, kad tokie „nekalti“ dalykai kaip tabakas ir alkoholis yra galingos tautų naikinimo priemonės. Neginčijama tiesa: mes ne patys geriamo, – mus nugirdo! Apie tai turi žinoti kiekvienas, kuris prie burnos kelia taurelę. (3)
- Pagal «Хроники ВОЗ» (Москва, 1976, № 10) TSRS yra 40 milijonų alkoholikų. (3)
- Nuo 1940 iki 1980 m. gyventojų TSRS padidėjo 35%, o alkoholio gamyba ir suvartojimas 770%, t.y. 20 kartų daugiau. Jei per pirmuosius 25 m. sunaudojimas padidėjo 280%, tai per paskutinius 15 m. – 490% (ЦСУ в цифрах за 1981 год). (3)
- Net kai metinis alkoholio suvartojimas Rusijoje buvo mažesnis, nei kituose kraštuose, Rusijoje nuo alkoholio mirė daugiau žmonių. Pvz. Kai Prancūzijoje nuo alkoholio mirė 11.5 žmonių milijonui gyventojų, tai Rusijoje 55.2. Pirmiausia mirtingumas priklauso nuo išgerto alkoholio kiekio. Mokslininkai padarė išvadą, kad mirtingumas tiesiogiai priklauso ir nuo vidutinės temperatūros tame regione. Pietiniuose ir pietvakariniuose rajonuose metinė vidutinė temperatūra buvo 9.1-7.9°, o šiauriniuose ir rytiniuose -1.25-1.98° (И.А. Сикорский. «Яды нервной системы», Киев, 1900 г., кн. 4, с. 134-176). Išvada buvo tokia, kad išorinis šaltis lygus dvigubai alkoholio dozei. Todėl šaltuose kraštuose alkoholio vartojimas yra dvigubai pavojingesnis, nei šiltuose. Vidutinės metinės temperatūros sumažėjimas 5° alkoholio vartojimo pavojingumą padidina 10 kartų. (3)
- Garsusis šiaurės ašigalio kraštų tyrinėtojas Nansenas, darydamas paskutinę savo kelionę į tas sritis, uždraudė savo laivo komandai imti svaigiųjų gėrimų. Kelionėje visi jie išbuvo apie 3 mėnesius. Nansenas, palikęs laivą, įstrigusį leduose, su vienu draugu leidosi tolyn pėsti traukdami rogutes su valgomais daiktais. Taip jie keliavo 15 mėnesių 40° šaltyje ir per nesuregimas sniegų ir ledų tyrumas pasiekė 3` šiaurės platumos. Nansenas pats sako, kad, jo patyrimu, svaigieji gėrimai šaltuose kraštuose ne tik nereikalingi, bet tiesiog kenksmingi. Nes, kaip žinoma, alkoholis mažina kūno temperatūrą. (18)
- 60-ųjų pradžioje Sovietų valstybėje buvo galima už vidutinį atlyginimą nusipirkti 30 butelių degtinės arba 70 butelių vyno, tai 80 m. pradžioje (įskaitant kainų pakėlimą alkoholiui) jau 40 butelių degtinės ir 120 butelių vyno. (5)
- Dar 20-taisiais metais buvo padaryti tuo atžvilgiu vertingi tyrimai. Leipcigo draudimo kasos duomenimis 1000 apsidraudusiųjų teko 82,0 nelaimingų atsitikimų. O tarp geriančių – 296,6. Visų apsidraudusių darbingumo laiko praradimas buvo 15,4, o pas geriančius – 53,4. Toks pats poveikslas atsiskleidė ir pas amerikiečių tyrinėtojus. 1000-iai žmonių nelaimingų atsitikimų vidutiniškai teko 43,7, o pas pastoviai geriančius – 122,7. Prarastų darbo dienų skaičius dėl gamybinės traumos pas visus sudarė 938, o pas geriančius – 2877. Gaunasi savotiškas dėsnis: pas geriančius nelaimingų atsitikimų įvyksta 3 kartus dažniau, nei pas blaivininkus. (5)
- Kai kurie specialistai pabrėžia alkoholio, kaip maitinamo produkto, vertę. Žinoma, jį vartojant išsiskiria žymus energijos kiekis, lygus 7 kalorijoms iš gramo gryno spirito. Tačiau, ši energija suvartojama netiksliai. Alkoholis eina ne kūrimui, kaip daro baltymai, riebalai ir angliavandeniai, o sudegimui. Jis chaotiškai sudega organizme ir

savo liepsnose sudegina kitus maistingus dalykus. Be to sudega be organizmo poreikio, nebūdamas statybine medžiaga. (4)

- Prancūzai mano, kad nelegalus alkoholio suvartojimas prilygsta nuo 50% iki 100% legaliam suvartojimui. (Ю.П.Лисицин и Н.Я.Копыта). (4)
- Alkoholikų skaičius yra tiesiogiai proporcingas geriančių žmonių skaičiui. Pagal gėrimo eskalacijos dėsnį, kurį 1970 m. išvedė sociologas I. A. Krasnonosovas, išgeriančiose šalyse nusigers 1 iš 16 vartojančių alkoholi žmonių. T.y. visuomenėje nusigers 5,2% žmonių. Keičiantis geriančioms kartoms, nusigeriančių daugėja ir nusigers 1 iš 10, po to 1 iš 5, 1 iš 4 ir 1 iš 2. Ir jokia „kultūringo gėrimo“ propaganda neišgelbės geriančios visuomenės nuo alkoholizmo bėdos. Ne kiekvienas „kultūringai geriantis“ tapo alkoholiku, bet kiekvienas alkoholikas praėjo „kultūringo gėrimo“ stadiją. Prof. V. Krivonogovas. (8)
- Nepriklausomoje Lietuvoje miestų ir kaimų valsčių taryboms buvo duota teisė uždrausti alkoholinių gėrimų pardavinėjimą jų teritorijoje. Kasmet girtaujančiųjų mažėjo. Jeigu 1930 m. Lietuvoje degtinės buvo parduota už 42,2 mln. litų, tai 1935 m. – už 25,5 mln. litų. Degtinės pirkimas ir gėrimas per 5 m. sumažėjo 40%. (15), p.128.
- Lietuviai kasmet prageria virš 60 milijonų litų. (Kun. Juozapas Remeikis „Katechetiški pamokymai“, Kaunas 1931 m., 368 psl.)
- 1 Lietuvos gyventojui teko 100° alkoholio:
1960 – 2,97 l
1984 – 10,9 l
1986 – 6,5 l
arba 1984 m. kiekvienam gyventojui teko išgerti 55 butelius degtinės, neskaitant naminės. Kiekvienas aštuntas alkoholikas- moteris. Per 20 m. skyrybų skaičius išaugo daugiau kaip 4 kartus. 1970 kiekvienas Lietuvos gyventojas gėrimams išleido 116 rub. 1984 m. – 252 rub. „Švyturys“ 1987' 21

Alkoholio vartojimas pasaulyje

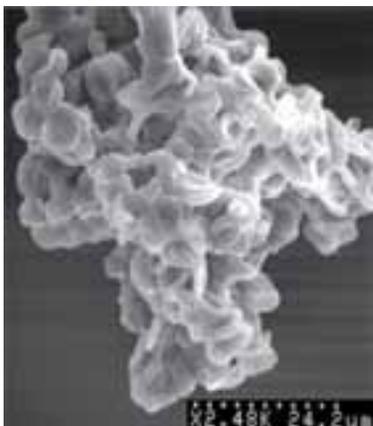
Litrai absoliutaus alkoholio vienam gyventojui

- Lietuvoje yra 6 kūdikių namai; 11 ikimokyklinio ir 4 mokyklinio amžiaus vaikų namai; 44 pagalbinės mokyklos; 4 internatinės mokyklos našlaičiams ir spec. mokyklos (su spygliuotos vielos tvoromis). „Šeima“ 1987` 11.

IV. PASEKMĖS

1. BENDRAI

- Alkoholis nužudo daugiau žmonių, negu visi kiti neįteisinti narkotikai kartu. Tas pats pasakytina ir apie tabaką. (2) 240 p.
- 35% nuodų kaupiasi nervinėse ląstelėse, kurios sudaro tik 2% svorio.
- Alkoholis organizme išsilaiko ne 2 paras, o nuo 8-20 parų.
- PSO duomenimis (1975 m.) daugiausia susirgimų kepenų ciroze yra Prancūzijoje, kur vienam žmogui suvartoto alkoholio kiekis yra aukščiausias (24,66 litrų 1 žmogui). Mažiausiai cirozės ligonių skaičius yra Suomijoje (4,16 litrų alkoholio 1 žmogui), kur alkoholio suvartojimas kelis kartus mažesnis nei Prancūzijoje. Prancūzijoje daugiausia vartoja vynuogių vyną. Kai kurių „mokslininkų“ nuomone, jį gerti sveika. Suomijoje daugiausia vartoja stiprius „gėrimus.“ Bet Prancūzijoje ciroze serga daug dažniau. Kodėl? O todėl, kad priežastis suvartoto alkoholio kiekyje, nesvarbu kokioje rūšyje vartojama. (3)
- Per Rusijos veikėjų kovai su alkoholiu suvažiavimą 1910 m. M. Kotelnikovas pacitavo vieno prancūzų tyrinėtojo žodžius: „Alkoholis užpildo pusę mūsų beprotinių ir beveik visus mūsų kalėjimus, 25-30% padidina bendrą mirtingumą: dėl alkoholio tuberkulioze suserga 50% žmonių; tėvų alkoholizmas 50% padidina vaikų mirtingumą; girtavimas veda tautą į išsigimimą.“ (15) p. 46
- Gyd. Klarkė: „Dirbdamas ligoninėj susekiau, kad iš 10 ligonių 7 yra alkoholio aukos. Tai reiškia, kad iš 100 ligonių 70-čiai žmonių ligas įvarė svaigieji gėrimai, kuriuos jie gėrė.“ (18)

Nuo išgerto alkoholio sulipę į trombą kraujo raudonieji kūneliai – eritrocitai. Trombai užkemša plonas kraujagysles ar mikrokapiliarus ir gali įvykti insultas ar infarktas.

2. SVEIKATAI: PROTUI, SKRANDŽIUI, SEKSUI, KITKAM

A. Protui

- Jei alkoholio koncentraciją kraujyje priimtume 1, tai kepenyse jo būtų 1.48, nugaraulio smegenyse – 1.59, galvos smegenyse – 1.75. (3), (7).
- Danijos mokslininkai įtikinamai įrodė, kad alkoholį vartojus 4 metus, smegenys „susiraukšlėja“. O tai reiškia, kad aukščiausiuose smegenų centruose, kurie atlieka tobuliausias funkcijas, žūsta milijardai neuronų. „Susiraukšlėję smegenys“ atsiranda ne tik pas alkoholikus, bet ir „saikingai, kultūringai“ geriančius 85% atvejų. («Наука и жизнь», 1985, № 10). Jei žmogus kasdieniniame gyvenime neatrodo idiotu, o tik „linksniuoliu“, – tai dar nesako apie jo proto išsaugojimą. (3) (4)
- Štai „kultūringai“ (jo draugų ir net daktarų nuomone) gėrusio ir mirusio žmogaus smegenų žievės patologinis aprašymas: „Kaktos srities pokyčiai matomi net be mikroskopo: vingiai sulygtinti, atrofuoti, daug mažų kraujosruvų. Mikroskopu matomos tuštumos, pripildytos pilko skysčio. Smegenų žievė primena žemę po bombų sprogių – visa krateriuose. Čia kiekvienas išgėrimas paliko pėdsaką... Ligonis tik atrodė nerūpestingas humoristas, linksniuolis: iš tiesų jis buvo ir silpnaproptis, nes toks kaktos srities pažeidimas alkoholiu negalėjo nepaveikti jo intelekto.“ (B. A. Рязанцев, психиатр-нарколог. «Беседы о трезвости», Киев, «Высшая школа», 1987. С. 10-11). (3)
- Medikams žinoma, kad nuo alkoholio vartojimo sumažėja smegenys. Australijos mokslininkai, ištyrę smegenų dydį, nustatė, kad smegenys sumažėja ne tik pas alkoholikus, bet ir saikingai geriantiems. Dėl smegenų sumažėjimo sumažėja visi protiniai gebėjimai. (1 gr. alkoholio sunaikina 200 smegenų ląstelių – neuronų.) Nauka i Žizn, Nr.10, 1985, 47 p.
- Neseniai ištyrus mažų alkoholio dozių poveikį žmogui, nustatyta, kad net pati mažiausia alkoholio dozė veikia centrinę nervų sistemą. Priėmus, pvz., 60 gr. alkoholio, sugniuždomas (угнетается) dešinysis smegenų pusrutulius, kuris „atsakingas“ už sprendimų priėmimą. Ką reiškia šis sugniuždymas? Pirmiausia žymiai reikia daugiau

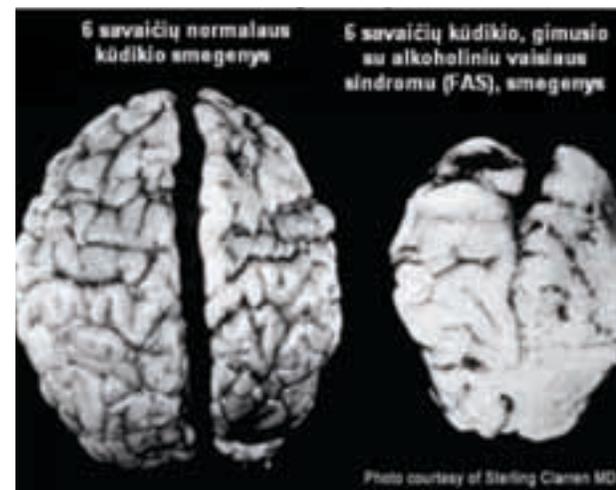

Photo courtesy of Sterling Clamen MD

laiko informacijos perdirdimui, smegenų biosrovės ženkliai pasikeičia, dėl to vyksta nervinis sudirginimas, nervinis išsekimas. (5)

- Tyrimų duomenimis, žmogaus, suvartojusio vos 5 gr gryno alkoholio, gebėjimas orientuotis pablogėja nuo 20 iki 50%. (Iš Šilainių poliklinikos 2009 m. atmintinės).
- Dvi taurės vyno ar pusė litro lengvo alaus gali pavojingai sudrumsti sąmonę. Olandų tyrinėtojai išsiaiškino, kad 0,04 proc. alkoholio koncentracijos kraujyje pakanka, kad žmonės nepajustų darantys klaidų. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/health/2419657.stm>
- Stelfordo universiteto bendradarbiai atliko tyrimus su priešlaivinio lėktuvo «P-3C» imitatoriumi. Jie nustatė, kad pagirių efektas (po pilno alkoholio išnykimo kraujyje, kai kontroliniai prietaisai nerodo narkotinio pavojaus) sulėtina reakciją ir orientavimąsi realiose aplinkybėse 30%.
- Aukštesnieji smegenų centrai net ir nuo mažų alkoholio dozių (25-40 gr.) sugrįžta į normalią būseną tik po 18-20 dienų! Tai įrodyta eksperimentuojant su gyvūnais ir specialiais eksperimentais su žmonėmis. I. P. Pavlovas įrodė, kad refleksai (o tai smegenų žemutinių formų veikimo funkcijos) užgęsta arba pažeidžiami net nuo „mažų“ alkoholio dozių ne tik alkoholio gėrimo dieną, bet net praėjus 6-12 dienų. (3)
- Vienas švedų mokslininkas rašo: smegenų struktūros pokyčiai įvyksta ne tik pas užkietėjusius alkoholikus. Jie gali įvykti po kelių metų reguliaraus spirituoto gėrimo vartojimo. Stokholmo ligoninėje tyrus 20 pacientų, besigydančių nuo alkoholizmo, pas visus rastas sumažėjęs smegenų dydis. Jauniausias iš jų piktnaudžiavo alkoholiu 4 metus, o likusieji vidutiniškai 12 metų. Pas visus nustatyti smegenų atrofijos požymiai. Pakito smegenų žievė, kurioje vyksta protavimas, veikia atmintis ir t. t. Pas skirtingus pacientus pakitimai buvo skirtingose žievės dalyse. Visi 20 ligonių tirti psichologiniais testais. Pas 5 ryškiai buvo pablogėjęs mąstymo procesas. Pas 19 pacientų pokyčiai buvo kaktos srityje, o pas 17 – pakaušio srityje. («Дагенс нюхетер», Стокгольм). (7).
- Volgos žūtis, Leningrado dambos statyba, Ladogos ežero užteršimas ir kitų ežerų ir upių, ekologijos ardymas, atominių elektrinių statyba prie didelių miestų ir tarpupių, kas prieštarauja pačioms elementariausioms jų statybos sąlygoms, – argi tai padaryta tik dabar? Tai kodėl mūsų mokslininkai tylėjo? Todėl, kad jų smegenys buvo apgirtusios. Juk žinoma, kad net po „saikingo“ alkoholio išgėrimo, smegenys sunormalėja po 18-20 dienų. (6)
- Moksliniais tyrimais įrodyta, kad alkoholis pirmiausia sunaikina vėliausius, pačius naujausius pasiekimus, pasiektus protinio darbo įtampa, sakykim paskutinę savaitę, mėnesį. Ir po alkoholio priėmimo žmogus sugrįžta į tą protinio išsivystymo lygį, kuris buvo prieš savaitę ar mėnesį. (4)
- ALUS. Ekologinis žurnalas Oikos išspausdino iš Olomouce esančio Palacko universiteto ornitologo Tomas Grim straipsnį. 2002 m. Grim apklausė savo kolegas – čekų mokslininkus, tiriančius paukščių ekologiją ir evoliucinę biologiją, bei parašiusius bent vieną straipsnį recenzuojamame žurnale, įtrauktame į Web of Science sąrašą – pranešti jam, kiek jie išgeria alaus per savaitę. 2006 m. jis juos apklausė pakartotinai ir drauge jaunus specialistus, pradėjusius spausdinti straipsnius po pirmosios apklausos. Beveik visi kolegos (34 ornitologai iš 38) mielai suteikė grimui šitą informaciją. Surinktus duomenis Grimus sulgyino su straipsnių kiekiu ir citavimu (o šitie duome-

nys prieinami Web of Science sistemoje). Tarp alaus suvartojimo ir parašytų mokslinių darbų išryškėjo aiški neigiama koreliacija. Kuo daugiau mokslininkas geria alaus, tuo mažiau publikuoja straipsnių per metus ir tuo rečiau šitie straipsniai cituojami. Visos statistinės plonybės buvo išlaikytos. <http://elementy.ru/news/430753>

- Delfi.lt 2010 06 03. Girtavimas pūdo jaunimo smegenis. Jaunų alkoholiu girdytų beždžionių smegenų autopsijos pateikė iki šiol geriausią įrodymą, kad girtavimas jaunystėje gali visam laikui pažeisti smegenis, skelbia newscientist.com. Labiausiai buvo pažeistos kamieninės ląstelės, turėjusios tapti hipokampo neuronais. Hipokampus yra smegenų sritis, atsakinga už atmintį ir erdvinį suvokimą. Beždžionių ir žmonių smegenys vystosi vienodai, todėl šis atradimas verčia manyti, jog alkoholio poveikis paauglių smegenims yra panašus. Scripps tyrimų instituto (JAV) mokslininkė Chitra Mandyam su kolegomis keturioms makakoms 11 mėnesių po valandą per parą davė gerti citrusinių vaisių skonio alkoholinio gėrimo. Praėjus dar dviems mėnesiams gyvūnų smegenys buvo lyginamas su smegenimis tų beždžionių, kurios alkoholio nevartojo. Girtavusių beždžionių smegenų hipokampo srityje kamieninių ląstelių buvo 50-90 proc. mažiau lyginant su kontroline grupe. Taip pat neseniai buvo nustatyta, kad 41 procentui vaikų, pradėjusių reguliariai vartoti alkoholių sulaukus 12 metų, išsivysto alkoholizmas. <http://www.delfi.lt/archive/print.php?id=33094869>
- Pagal JAV ir Europos psichiatrų ataskaitas, alkoholis yra viena iš svarbiausių psichinių ligų priežasčių. Laikoma, kad 1/5 ar net 1/4 tokių ligų susijusi su spiritiniais gėrimais. Gilius psichikos pažeidimus rodo ir savižudybių augimas tarp geriančiųjų. Pasak PSO, jis 80 kartų viršija savižudybių skaičių tarp blaivininkų. (3)
- Prie grubaus psichikos pažeidimo, kurį daro alkoholis, priklauso ir žmogžudysčių augimas. PSO duomenimis savižudybės tarp geriančiųjų pasitaiko 80 kartų dažniau, nei tarp blaivininkų. (5)
- 40-yeje pagalbinių mokyklų 1988 m. mokėsi 9750 debilių – silpno protelio, atsilikusių vaikų. Kone kiekvienas jų – gyvas priekaištas savo girtuokliams tėvams. Šluota, 1988' 11, 12p.
- Apie 8 % Maskvos vaikų oligofrenai. Tai tik oficialiai užregistruoti idiotai (sunki susirgimo forma), imbecilai (vidutinė forma) ir ryškiai išreikštas debilumas (lengva oligofrenijos forma). Lengvesnės debilumo formos, paprasčiau sakant bukumas ir kt. poliklinikose neregistruojamos. Tokiu būdu realus oligofrenų skaičius sudaro apie 1/5-1/6 visų vaikų. Bendra vaikų sveikata ir protinis išsivystymas matuojamas pagal statistiką iš mokyklos mokymosi duomenų. Statistika skelbia, kad jaunimo dalis, nesugebanti įsisavinti vidurinio mokslo iki 18 metų tarp gimusių 1960 m. sudarė 43 %. Tarp gimusių 1970 m. – 54-55 %. Ir tokio jaunimo dalis toliau nesustojamai auga. 1989 m. vaikų, paauglių ir jaunimo iki 24 m. buvo apie 117 milijonų. Iš jų apsilpusių 55-80%, t.y. 60-80 milijonų. Degradacijos gylys gali būti toks didelis, kad genofondą jau nebebus galima išgelbėti. (6)
- Mūsų kūnai, valdomi smegenų, yra patys sudėtingiausi išlikimo mechanizmai šioje planetoje. Vartoti chemikalus, kurie pakenkia tiksliai bet kurio iš mūsų jutimo organų funkcionavimui, yra kvaila. O daryti tai su priklausomybę sukeliančiais nuodais yra didžiausia kvailystė. (16) p. 99

B. Skrandžiui

- Pirmiausia nuo alkoholio kenčia skrandis. Kuo stipresni gėrimai, tuo greičiau skrandis sunegaluoja. Skrandžio sienelėse esančios liaukos gamina skrandžio sultis, kuriose yra pepsinas, druskos rūgštis ir įvairūs enzimai, reikalingi maisto virškinimui. Dėl sudirginimo jos pradžioje ima gaminti daug gleivių, o po to atrofuojasi. Maisto virškinimas tampa nepilnavertis, maistas užsilieka arba nesuvirškintas patenka į žarnyną. Atsiranda gastritas. Jei nešalinama jo atsiradimo priežastis ir jis negydomas, gali pereiti į skrandžio vėžį. Šiuo metu aiškiai nustatyta, kad geriantieji stiprius spiritinius „gėrimus“ dažniau susergera skrandžio vėžiu už vartojančius silpnus „gėrimus“, ar tuo labiau iš viso negeriančius. (3)
- Išgėrus etanolio turinčio skysčio, pirmiausia kenčia ryklė ir skrandis. Etanolis sukelia skrandžio sienelių nudegimą. Ant sienelių susidaro baltas apnašas, analoginis virto kiaušinio baltymui. Atsistatyti skrandžio sienelei reikia ilgo laiko. Net nuo mažų alkoholio dozių suerzinamos skrandžio liaukos, esančios sienelėje ir gaminančios skrandžio sultis. Pradžioje jos gamina daug gleivių, o po to išsitemia ir atrofuojasi. Maisto virškinimas tampa nepilnavertiškas, maistas užsilieka arba nesuvirškintas patenka į žarnyną. Atsiranda gastritas, kurio priežasčių nepašalinus, pereina į skrandžio vėžį. (9)
- Alkoholio poveikį skrandžiui tyrė Amerikos mokslininkai. 19 eksperimento dalyvių jie davė 200 gr. viskio. Po kelių minučių po viskio išgėrimo buvo matomas sutinimas ir skrandžio gleivinės paraudonavimas. Po valandos galima buvo matyti kraujosruvos opeles, o dar po kelių valandų skrandžio gleivinės paviršiuje atsirado pūlingi ruožai. Vaizdas pas visus tiriamuosius buvo praktiškai vienodas. (9)

C. Seksui

- Impotencija. Šekspyras labai pataikė „Makbete“ pasakę, kad alkoholis sukelia norą ir atima galimybes. Taip vyksta todėl, kad alkoholis slopina nervų sistemą. „Jis nuslopiną refleksus, sukeldamas priešingą susijaudinimui būseną, – aiškina dr. Bergeris. – Net dvi taurelės per pobūvį gali sukelti pavojų. Dažnas alkoholio vartojimas gali pažeisti nervus ir kepenis. Jeigu sutrinka kepenų funkcija, ateina toks laikas, kai vyro organizme susikaupia moteriškų lytinių hormonų perteklius“. O jums reikia turėti tinkamą proporciją testosterono, kad viskas funkcionuotų kaip reikia. (1) psl. 164.
- Ivanas Klimenko, chemijos mokslų kandidatas, Rusijos akademijos organinės chemijos laboratorijos Maskvoje vedėjas pavaduotojas: Alus privalo būti prilygintas cheminiam ginklui. Apynio augalas yra artimas kanapei. Yra išankstiniai moksliniai duomenys, kad apynyje t.p. yra narkotikų. Gal čia yra atsakymas, kodėl įprotis gerti nuo alaus išsivysto 3-4 kartus greičiau, nei nuo kitų alkoholinių gėrimų. Buvo atrasta, kad apynio „kankorėžiuose“ yra fitoestrogeno, – (fito – augalas) medžiagos, imituojančios moterišką lytinį hormoną. Vyrams, geriantiems alų, atsiranda feminizacijos simptomai: didėja krūtys, dubuo, atsiranda „kritinės dienos“, impotencija, keičiasi balsas, prarandama galimybė pratęsti giminę. Moterims nuo alaus vartojimo sutrikdomas natūralus hormoninis fonas, dėl ko pasekmės nenuspėjamos. Mokslininkai atliko bandymą su žiurkėmis. Vietoj vandens ėmė girdyti alumi. Patinai tapo kažkokie tingūs, jie tik gėrė alų, valgė ir miegojo – žodžiu pažįstamas vaiz-

delis: guli ant sofos, skaito laikraštį, žiūri TV... Žinoma, kad žiurkės dauginasi labai aktyviai, bet šie patinai į patelės nė nežiūrėjo. O kas vyksta su patelėmis? Jos tapo kažkokiomis nervuotomis, agresyviomis. Nes gavo moteriško lytinio hormono perteklių ir pas jas atsirado lyties pratęsimo geismas. O patinai nieko negali ir nenori, jie „guli ant sofos“. Eksperimentas buvo, žinoma, juokingas, bet pasibaigė tragiškai: pasiutusios patelės sudraskė patinus į gabalus. Kai pateles užmigdė ir išskrodė, pasirodė, kad jos jau nebegalėjo sulaukti palikuonių: gimdos buvo padidėjusios 4 kartus ir prikimštos išskyrų. Visi šie faktai patvirtina anksčiau padarytą atradimą – alus yra vienas iš kenksmingiausių alkoholinių gaminių. (11)

- Neįgalūs vaikai gimsta ne alkoholikams, o „normaliai“ geriantiems. Alkoholikai vyrų tampa impotentais, o moterys nevaisingos. (Dėl alkoholio sukulto lytinio nepajėgumo gausėja oralinio sekso. Toks išskrypimas yra sunki nuodėmė).

D. Kitkam

- Nuo priežasčių, susijusių su alkoholiu, miršta kas 3 mirusysis. Nuo tabako – kas 5.
- Geriantys gyvena 20 m. trumpiau.
- Kai visą vakarą vartojus alkoholį, išgeriama migdomųjų, – bendras slopinamas poveikis visoms kūno funkcijoms gali būti mirtinas. (2) 240 p.
- Большая Медицинская энциклопедия (т. I, с. 736) 1974, straipsnyje «Алкоголизм» rašo: „Alkoholizmas yra kas trečios mirties priežastis, neskaitant mirčių, susijusių su alkoholio piktnaudojimu: širdies – kraujagyslių, kepenų, skrandžio, plaučių, venerinių ligų, traumų, ypač dėl transporto, savižudybių. (3)
- 7-8 gr. gryno alkoholio kiekis 1 kūno kilogramui yra mirtina dozė. 64 kg žmogui mirtina dozė yra 500 gr. gryno spirito. Suaugusiam žmogui tai sudaro apytikriai 1-1,25 litrą degtinės. Vaikui mirtina dozė 4 – 5 kartus mažesnė, nei suaugusiam! Kai mirtina dozė patenka į organizmą, kūno temperatūra sumažėja 3-4 laipsniais. Mirtis įvyksta per 12-40 valandų. (3) Litras 50 laipsnių konjako 64 kg žmogui yra mirtina dozė. 16 kg sveriančiam vaikui mirtina degtinės dozė yra 60 gr. (5)
- Geriančių žmonių pagrindinėmis mirties priežastimis yra virškinamo sistemos vėžys, pneumonija, kepenų cirozė, savižudiški bandymai. (4)
- Po 15 metų saikingo gėrimo 60% tampa alkoholikais.
- Išgydyti nuo alkoholizmo neįmanoma: po gydymo kurso 90% pradeda gerti 1 metų laikotarpyje, 10% – po 3 metų.
- Pasaulio ir Olimpinių žaidynių rekordininkas Vladimiras Kuc tvirtino: „Po kiekvieno išgerto 100 gr degtinės stikliuko sportininkas praranda formą 2 savaitėms. (5)
- „Alkoholis lėtina, stabdo kaulų formavimąsi, – sako dr. Kuperis pridurdamas, kad tyrimų rezultatai rodo, kad alkoholikų kaulai ypač linkę išakti.“ L.(1) 324 psl.
- „Manau, kad alkoholio vartojimas labai pakelia triacilglicerolių lygį, – sako dr. R. Biankas. – Svarbu vengti net mažų alkoholio dozių.“ (1) 498 psl.
- Rigde dar 1883 m. ištyrė 34 atvejus labai mažų alkoholio dozių poveikio regėjimui. Nuo 4-15 gr. regėjimas pablogėdavo 12-13%. Grupiniuose bandymuose 1903 m. nustatyta, kad nuo 27-44 gr. alkoholio, priimto prieš pusvalandį iki šaudymo, netaiklių šūvių padidėdavo 3-4 kartus. Tačiau šaudžiusieji pagal savo savijautą tikėjosi daug geresnių rezultatų, nei šaudant be alkoholio. Kiti autoriai

nustatė sumažėjusį jautrumą garsui, suvokimui ir orientavimuisi po nedidelių alkoholio dozių. (3)

- Alkoholis slopina, paraližuoja CNS darbą. (3)
- PSO duomenimis daugiau, nei 50% automobilių avarinių traumų įvyksta dėl alkoholio. (3)
- Žmogus neturi nė vieno organo, kurio pražūtingai neveiktų alkoholis. Geriantys pneumonija serga 3-4 k. dažniau, nei negeriantys. Tas pačias ir su tuberkulioze, ypač vyresniame amžiuje. Kenksmingas alkoholio veikimas į skrandžio – žarnyno traktą visiems yra žinomas. Piktnaudžiaujantiems degtine asmenims skrandžio vėžys dažniau sutinkamas, nei pas negeriančius, ar geriančius silpnus gėrimus. Šiuo metu įrodyta, kad alkoholis skatina hipertenzijos ligą. (7)
- Akademikas A. L. Miasnikovas nustatė, kad alkoholis prisideda prie aterosklerozės vystymosi. (Popov. L. E. „Žytį ili pyty“ – vot v čiom vopros. Novosibirsk, 1986) (9)
- Kasdieninis daugiau nei 40 gr. alkoholio suvartojimas padidina burnos srities vėžį 9 kartus. (9)
- Gyd. S. Sokolov. Kodėl pas geriančius alkoholį žmones atsiranda taip vadinamas „alaus pilvas“? Šveicarų atlikti tyrimai įrodė, kad reikalas visai ne dideliame kalorijų kiekyje, esančiame alkoholyje, bet tame, kad alkoholis sumažina natūralų organizmo gebėjimą sudeginti atliekamus riebalus. Be to nėra skirtumo kokios rūšies skystyje alkoholis pateko į organizmą – ar alaus, ar degtinės, ar vyno. Žmonėms reikėtų susimąstyti, nes visa skleidžiama alkoholio „nauda“ tėra aludarių, vyndarių ir degtindarių mitai. (Iš prof. V. Krivonogovo biuletenio)
- Amerikiečiai, atlikę Masačiūsetso valstijoje sergančių alkoholizmu specialius tyrimus, nustatė, jog alkoholikai 16 kartų dažniau serga tuberkulioze, negu negirtaujančys gyventojai. (15) p.17

3. VAIKAMS, MOTERIMS IR GENOFONDUI

A. Vaikams

- Ypač pavojingas alkoholio poveikis vaiko organizmui. Farmakologo J. N. Krakovo duomenimis dešimties nesulaukusiems vaikams stiprus toksinis efektas, t.y. apsinuodijimas ir net mirtis pastebima nuo 2-3 valgomų šaukštų degtinės. Tai atitinka, maždaug, 15 gr. gryno alkoholio. (цит. по: Ю. Груббе. „Алкоголь, семья, потомство“, 1974 г.). (4)
- Vaikai 20 kartų jautresni nuodų poveikiui negu suaugusieji. Alkoholis vaikams ypač pavojingas, daugiausia dėl jauname organizme nepakankamai išlavėjusios sistemos, kuri padaro nekenksmingas nuodingąsias medžiagas. Žindomam kūdikiui net spirito kompresas gali būti pavojingas gyvybei.
- J.R. Lisicino ir N.J. Kopyto duomenimis 96,2% asmenų, piktnaudžiaujančių alkoholiu, pirmą kartą su juo susidraugavo iki 15 metų. trečdalis jų vyno skonį pažino iki 10 metų. Charakteringa, kad vaikams iki 10 m. alkoholį pasiūlė artimi giminaičiai. (4)
- Psichiatras I. K. Januševskij išanalizavo vaikų ir jaunimo pripratimo prie alkoholio priežastis. Jis nustatė, kad: 39% įpratino tėvai; 33% – įprato mėgdžiodami suaugusius; 25% – išmokė vyresnieji draugai ir 3% priežastis nebuvo nustatyta. (5)
- Pagal daugkartinius tyrimus, 60 – 80% skyrybų įvyksta dėl vieno ar abiejų situoktinių girtavimo. O tai reiškia, kad milijonai vaikų lieka pusiau ar pilnai našlaičiai. (3)

- Grupė mokytojų, tyrusi kaip tėvų alkoholizmas veikia mokinių pažangumą, nustatė, kad 36% atvejų mokinių atsilikimo buvo tėvų alkoholizmas, o 50% atvejų – dažni (suaugusiųjų požiūriu „nekalti“) išgėrinėjimai ir namų vakaronės.
- Liūdniausias dalykas, tai protinių galių degradacija, kuri pastebima pas alkoholikų vaikus, nors vaikai gimė ir fiziškai normalūs. Kliniškai ištyrus nerviškai – psichiškai išsivystymą 64 vaikų, kurie gimė tėvams, sistematiškai girtavusiems 4-5 metus iki vaiko gimimo, nustatytas visų šitų vaikų protinis nepilnavertiškumas, nors fizinis išsivystymas buvo pakankamas. Drauge nustatyta, kad kuo ilgesnį gėrimo stažą turėjo tėvas, tuo buvo ryškesnis protinis jo vaiko atsilikimas. V. M. Bechteriovas įspėjo, kad vargas ir nusikalstamumas, nervinės ir psichinės ligos, apsigimę palikuoniai – štai ką duoda alkoholizmas. (7)
- Nuo 1960 iki 1980 m. alkoholio vartojimas išaugo 6 k. (Nuo 2 litrų iki 12 l. absoliutaus alkoholio 1 žmogui.) Spec. mokyklų vaikams su protiniu atsilikimu padidėjo 40 kartų! Nuo 1980 m. girtavimas padidėjo dar 2 k. Debilių vaikų jau nebesutalpina spec. mokyklos. Normalios mokyklos priverstos priimti debilius vaikus, kad mokytojai neliktų be darbo. Prof. N. Janvarskyj. (12)
- Baltarusijos mokslininkai iš susivienijimo „Blaivioji Baltarusija“ sukūrė metodą blaiviai auklėti ikimokyklinio amžiaus vaikus. Šio amžiaus vaikai mąsto vaizdiniais ir geriausiai juos veikia pasakos. Yra sukurtos kelios pasakos, per kurias vaikams paaiškinama, kodėl jų tėvai geria ar rūko. Pasirodo, juos užbūrė piktos narkotinės jėgos ir jie negali priešintis narkotiniam jų poveikiui. Bet šios piktosios jėgos labiausiai bijo teisingų vaikų žodžių, tokios rūšies, kaip „o karalius juk nuogas!“ Nuspalvinta gražiom reklamom alaus skardinė – tai įprastas „smirdukas“ – kvailai dvokiantis skystis. Išoriškai paslaptinga tabako dėžutė, – nuodinga, kvailai dvokianti žolė. Nuo šių paprastų, teisingų žodžių kenkėjiškas magiškas veikimas, tariamai naudingų medžiagų prapuola, ir piktosios jėgos iš baimės išnyksta. Mokinių testavimas parodė, kad iki pažinties su šia pasaka, daugelis jų jau buvo užprogramuoti būsimajam alkoholio vartojimui. O po pasakos terapijos ryžtingai nusiteikia prieš alkoholį ir tabaką. (12)

B. Moterims

- Reikia vieną kartą ir visiems laikams išsivaduoti iš „nekenksmingos alkoholio dozės“ iliuzijos – narkotikai neturi tokios dozės. Tai ypač svarbu merginoms ir moterims. Čia neturėtų būti jokių neaiškumų – lytinės ląstelės, kaip ir smegenų ląstelės yra beginklės prieš bet kokią alkoholio koncentraciją. Pirmieji moters lytinių ląstelių formavimosi etapai vyksta dar motinos gimdoje; mergaitė jau gimsta su ribotu ląstelių rinkiniu, iš kurių formuojasi subrendusios lytinės ląstelės. Todėl mergaitės visas išgerto alkoholio kiekis tiksliai ir kryptingai muša į būsimuosius vaikus, naikindamas žmogiškas galimybes nuo pačios pradžios. (6)
- Mergina ir alkoholis nesuderinami. Kodėl? – nes alkoholis yra pats didžiausias šeimos, meilės ir laimės priešas. Vyras lėtiniu alkoholizmu suserga per 5-7 metus, o moteris ir paaugliai per 1-2 metus.
- Moteris ir paaugliai prie alkoholio pripranta 3-4 kartus greičiau, nei vyrai... (6)
- 80% mergaičių neteko brangiausios vestuvių dovanos – nekaltybės- apgirtusios.
- Gerianti moteris yra už vyrą daugiau nesusilaikanti, agresyvesnė, ciniškesnė, pasilei-

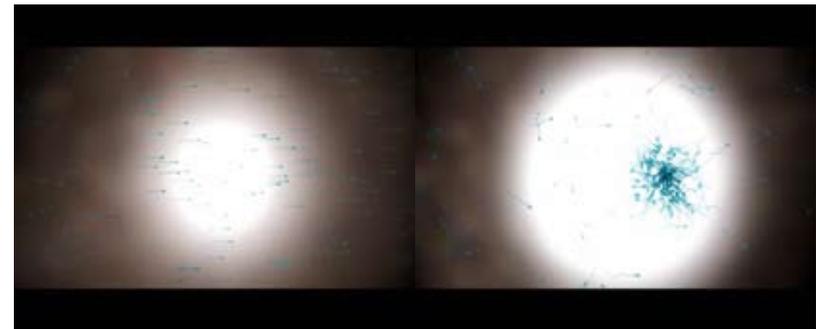
- dusi. Moteris netenka moteriškumo, patrauklumo, moteriško lengvumo, balsas tampa grubus, oda grublėta, – vidinių liaukų pažeidimo rezultatas.
- Moteris daug jautresnė alkoholiui: 1/3 sumažėja lytinis potraukis, sutrinka menstruacinis ciklas, atsiranda nevaisingumas, gimdymo traumas, patologinis gimdymas. Vaikai nekenčia geriančios motinos.
  - Prokuroras Šišovas surinko duomenis iš profilaktoriume besigydančių moterų, kodėl pradėjo gerti:
    - 29,5% artimųjų mirtys ir skyrybos.
    - 24,5% vyrai padarė.
    - 25% bloga kompanija.
    - 12% nėra vaikų.
    - 10% darbe tradicijos.
    - 65,5% moterų alkoholiškių iš išsiskyrusių šeimų.
    - 12% iš normalių.
    - 2,4 karto daugiau geria vienišos moterys.
  - Moterys dažniausiai pateikia tokias alkoholio vartojimo priežastis: *specifinės moterų problemas* – įtampa prieš menstruacijas, pogimdyminė depresija, nevaisingumas, abortas, gimdos pašalinimas, persileidimas, lytinis šaltumas; *psichologinės traumos* – artimųjų mirtis, skyrybos; *ekonominiai nepritekliai* – pinigų stygius, kasdieninė rutina, sekianti mažų vaikų priežiūra. L.: Takas – Moterims.htm Vida Kilikevičienė, Žurnalas „Psichologija Tau“.
  - Alkoholis yra grandininė reakcija, perduodama vieno žmogaus kitam, tėvų vaikams. Šį užburtą ratą kažkas turi nutraukti. O tai turi moteris. Jei ne ji, savo vaiko motina, tuo pačiu ir žmonijos motina, tai kas?
  - Per vieną valandą 1 kg vyro kūno svorio tenka 0,1 g sunaikinto alkoholio, moters – tik 0,085 g. Taigi moterų organizme alkoholis sunaikinamas lėčiau.
  - Alkoholis stipriau veikia moteris negu vyrus, nes moterų skrandyje yra mažiau alkoholį skaldančių fermentų, todėl daugiau alkoholio patenka į kraujo apytakos sistemą. (2) 240 p.
  - Moterų kūne daugiau riebalų ir mažiau vandens, lyginant su vyru. Dėl to alkoholio koncentracija moters kraujyje yra didesnė, lyginant su vyru, išgėrus vienodą kiekį alkoholio. Pas išgeriančias moteris dažniau išsivysto kepenų ligos. Gavalier, J. S. et al. (1995). Increased susceptibility of women to alcoholic liver disease: Artifacts or real? In: Hall, P., ed. Alcoholic Liver Disease: Pathology and Pathogenesis. 2d ed. London, UK: Edward Arnold, pp. 123-133.
  - Tarp moterų fizinės ir atminties funkcijos sumažėja per trumpesnę periodą, nei tarp vyrų ir atsitinka suvartojus mažesnius alkoholio kiekius. Didesnis alkoholio kiekis sumažina moterų intelektualinius gebėjimus itin sparčiai. Flannery, B. et al. (2007). Gender differences in neurocognitive functioning among alcohol-dependent Russian patients. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 31, 745-754.
  - Alkoholio gėrimas padidina krūties vėžio riziką. Alkoholis atsakingas už 4% visų krūties vėžio susirgimų. Hamajima, N. et al. (2002). Alcohol, tobacco and breast cancer--collaborative reanalysis of individual data from 53 epidemiological studies, including 58,515 women with breast cancer and 95,067 women without the disease. *British Journal of Cancer*, 87, 1234-45.

- Moterims nuo alkoholio gėrimo padidėja krūties vėžio rizika. Viena studija parodė, kad jei moteris išgeria kasdien 2-5 stikliukus, vėžys išsivysto 41% dažniau už negeriančią. LONGNECKER, M.P.; Berlin, J.A.; Orza, M.J.; and Chalmers, T.C. A meta-analysis of alcohol consumption in relation to risk of breast cancer. *Journal of the American Medical Association* 260(5):652-656, 1988. http://jama.ama-assn.org/cgi/content/abstract/260/5/652?maxtoshow=&HITS=10&hits=10&RESULTFORMAT=&fulltext=A+meta-analysis+of+alcohol+consumption+in+relation+to+risk+of+breast+cancer&searchid=1066170033398_7174&stored_search=&FIRSTINDEX=0&journalcode=jama
- Mokslininkai atliko tokį stebėjimą: telikus 1 val. iki gimdymo moterims duodavo alkoholio po 0,5 gramo 1 kg kūno svorio. Po gimdymo kraujo mėginiai imdavo iš virkštelės, t.y. iš kūdikio kraujo sistemos. Ir kraujyje buvo randamas alkoholis. Tai reiškia, kad alkoholiui ir placenta nėra barjeras, apsaugantis vaisių. Ypač pavojinga gerti alkoholį moterims pirmąsias dvi nėštumo savaites. Ištyrus 1500 motinų ir jų vaikų rasta, kad alkoholio nevartojusios moterys pagimdė 2% nesveikų vaikų. „Saugingai“ geriančios motinos pagimdė 9% nesveikų vaikų, t.y. 4,5 kartų didesni nukrypimai nuo normos lyginant su negeriančiomis. Stipriai geriančios motinos pagimdė 74% nesveikų vaikų. Be to, pas jų vaikus buvo keli nukrypimai nuo normos. (5).
- Bazelio universiteto prof., fiziologas G. Bungė XX a. pradžioje nustatė, kad svarbiausia gyventojų nesveikatingumo priežastis yra nuodijimasis alkoholiu. Jis nustatė, kad hipogalaktija (negalėjimas maitinti krūtimi) yra paveldima. Kur tėvai retkarčiais išgeria alkoholio, 56,7% jų dukterų tegali maitinti savo kūdikį krūtimi. O kur tėvai alkoholikai – tokių laimingų dukrų rasta tik 1,8%. Negalinčios maitinti savo kūdikių krūtimi, lyginant su galinčiomis, yra su gendančiais dantimis 11 kartų daugiau, sergančių nervų ir psichinėmis ligomis – 7 kartus daugiau, sergančių tuberkulioze – 8 kartus daugiau ir t.t. (15) p. 44

C. Genofondui

- Mokslininkai, norėdami nustatyti, kokį poveikį daro alkoholis naujagimiui, darė bandymus su gyvuliais. Pastoviai į maistą įmaišydavo degtinės. Tokie gyvuliai atsivedavo silpnus, neišsivysčiusius vaikus. Jie blogai augo, menkai vystėsi, buvo neatsparūs ligoms, greit žūdavo. Gimdavo ir nenormalūs, išsigimę, su dideliais trūkumais. Zdrovje, 1960` 12.
- Mokslininkai-biologai yra atlikę bandymų su kviečių grūdais. Į 2 lėkštes buvo įpilta vienodų, iš to paties aruodo paimtų aukščiausios rūšies sėklinių kviečių grūdų. Vienoje lėkštelėje buvo drėkinami grynu vandeniu, o antroje – vandeniu, į kurį buvo įlašinta po kelis lašus spirito. Pirmoje lėkštelėje kviečiai greit, tolygiai sudygo ir vešliai sužaliavo. Antrosios – didžiausia dalis grūdų iš viso nesudygo, o kitų daigai pasirodė labai pavėluotai. Jie buvo silpni, plonučiai, tartum suvytę. Per kitą bandymą, kai į kviečiams laistyti skirtą vandenį buvo lašinama po 12-30 lašų alkoholio, grūdai visiškai nedugo. Panašūs bandymai buvo atlikti su rugių ir avižų grūdais. Rezultatai tokie patys. Bandymai rodo, kad net nedidelės etilo alkoholio dozės nužudo augalo gemalą.

- Daugelis mokslininkų domėjosi, kaip alkoholis veikia gyvulių, žvėrių organizmus. Jie atliko daug tyrimų ir gavo nepaprastai vertingų duomenų. Pvz. keli tos pačios vados šuniukai buvo maitinami įprastu – normaliu maistu, o kitiems į maistą buvo įlašinama po kelis lašus spirito. Pirmieji normaliai augo, buvo linksmi, žvalūs. Antrieji augo prastai, buvo liūdni, blausūs, bailiai, kai kurie greit krito. Kitu atveju kalaitei, kuri po 3 savaičių turėjo atsivesti šuniukų, su maistu buvo duodama po truputį degtinės. Iš gimusių 6 šuniukų 3 buvo negyvi, kiti 3 – ligoti. Jie augo ir vystėsi prastai.
- Jūrų kiaulytėms t.p. buvo duodami nedideli alkoholio kiekiai. Iš 88 gimusių jauniklių 54 iš karto žuvo.
- Mokslininkų tyrimų su triušiais rezultatai panašūs. Triušiai, gaudavę po 0,1 ml/1kg gyvojo svorio 10-15% stiprumo alkoholio, vesdavo daug negyvų jauniklių. Daug jauniklių krisdavo pirmomis po gimimo dienomis. Išlikę gyvi daug mažiau priaugdavo svorio, buvo suglebę, sunkiai orientavosi aplinkoje.
- O štai prancūzų mokslininkų stebėjimai, atlikti natūraliomis sąlygomis. Vieno tvarto pastogėje buvo padėta perinimui 160 kiaušinių. Po tvarto grindimis buvo rūšys, kuriame rauginta ir gaminta naminė degtinė. Iš padėtų 160 kiaušinių išsirito 78 viščiukai. Iš jų 40 dėl silpnos sveikatos greitai žuvo. 25 viščiukai buvo išsigimėliai. Kai kurie iš jų išsirito su nenormaliais snapais, sudvejintais kojų pirštais, vištgaidžiai ir t.t. 82 kiaušiniuose gyvybė žuvo perinimo metu.
- Zoologijos sode buvo stebimi jauniklių turintys žvėrys, kuriems į maistą buvo dedama nedaug alkoholio. Žvėrys ėmė vengti, neapkęsti savo jauniklių.
- Darbščiai bičių šeimai į cukraus sirupą buvo lašinama po kelis lašus spirito. Bitės pradėjo neskristi į darbą. Arba tūnodavo avily, ar susimetusios padrikom krūvom ant avilio sienų beprasmiškai zyždavo. Pagaliau visas avily žuvo, bitėms virtus tinginėmis.
- Novosibirsko mokslininkai V. Detinenko ir E. Graždannikova nustatė, kad kiekvienas suvartotas alkoholio litras tenkantis vienam šalies gyventojui per metus, į pasaulį atveda 10-12 tūkstančių apsigimusių vaikų. Ir jei pas mus (Rusijoje) vienam žmogui tenka (drauge su pilstuku) 18-20 litrų, tai reiškia, kad kasmet gimsta 180-200 tūkstančių apsigimusių protiškaiciams atsilikusių vaikų. Pedagogikos mokslų akademijos duomenimis 1990 m. Rusijoje į mokyklas ėjo 1 600 000 tokių vaikų.
- Akademikas Bechteriovas: „Iš alkoholikų gimsta (kiekvieniems 100 žmonių) 10 arsigimėlių (уродов), 8 idiotai, 15 sergančių epilepsija, 5 alkoholikai“. Г. Балеяш «Бехтерев в Петербурге – Ленинграде» (Лениздат, 1979, с. 296). (3)
- Kas 6 gimęs vaikas būna pažeistas alkoholio. Kas 3 šeima turi girtuoklį ir ne vieną.
- Kuo didesnis šalyje alkoholio suvartojimas, tuo daugiau gimsta nepilnaverčių palikuonių. Prancūzijoje dar 1880-1890 m. buvo nustatyta, kad iš 1000 idiotinių vaikų pas 471 tėvai buvo girtuokliai, pas 84 – motinos, o pas 65 – abu gimdytojai. Žinių apie 170 idiotų negauta. Ir tik pas 209 tėvai nebuvo girtuokliai, bent jau tokiais neprisipažino. Alkoholio poveikį žinojo ir senovėje, tik nemanė apie tokį aukštą galimą idiotų palikuonių procentą. (4)
- Tarp išgeriančių tėvų dažniausiai pasitaiko tokios gimusių vaikų patologijos: neišsivysčiusios galūnės, didelis žvairumas, stuburo расщепление. Didėja negyvų ir neišnešiotų naujagimių skaičius, gimsta paralyžiuoti vaikai, asfiksija, įvairios atsili-

Spermatozoidai pro mikroskopą: blaivaus vyro ir saikingai geriančio

kimo formos. Ateina jau ne viena karta, nusilpusi fiziškai, vienokia ar kitokia nervų patologija, su neišsivysčiusia aukščiausia protine veikla. Pas tokius žmones silpsta gebėjimas mokytis, prarandami aukštesnieji jausmai – pergyvenimas, atjauta, krenta socialinis aktyvumas. (6)

- Dar 1900 m. atlikus visuotinį gyventojų surašymą Šveicarijoje buvo išaiškinta 9000 idiotų. Analizė parodė, kad visi jie pradėti dviejose trumpose metų laikotarpuose. Būtent per vynuogių surinkimą ir per Užgavėnes, kai daugiausia geriama. Daugiausia idiotų davė vyčiai Šveicarijos kantonai. Daugelio pasaulio šalių mokslininkai atliko šimtus tyrimų, patvirtinančių šį nepaneigiamą faktą: jei pradėjimas įvyko, kai vienas iš tėvų ar ypač abu buvo girti, pas juos gimsta nepilnaverčiai vaikai su patologiniais nukrypimais, kurie dažniausiai pasireiškia psichinėje plotmėje: vaikai gimsta psichopatai, epileptikai, debilai ir t.t. (3) Normalių pradėjimų maksimumas rastas vasaros pradžioje – per blaiviausią laikotarpį. (7)
- Kai kurie mokslininkai mano, kad pas alkoholizmu sergantį žmogų normalūs palikuonys gali gimi tik po 5 metų absoliutaus susilaikymo nuo bet kokio kiekio ir dozės spirito. (5)
- Kliniškai tiriant nerviškai-psichišką 64 vaikų išsivystymą, kurie gimė iš tėvų, gėrusių 4-5 metus iki vaiko gimimo, nustatytas visų šių vaikų protinis nevisavertiškumas, net kai fizinis išsivystymas buvo patenkinamas. Išaiškinta, kad kuo ilgesnį „alkoholinį stažą“ turėjo tėvas, tuo dažniau pasireiškėdavo vaiko protinis atsilikimas. V.M. Bechteriovas rašė: „Vargas ir nusikalstamumas, nerviniai ir psichiniai susirgimai, išsigimę palikuonys – štai ką duoda alkoholizmas.“
- Žinant, kad alkoholis per kefyrą patenka kūdikiams, maitinančioms ir nėščioms moterims, jis yra ypač pavojingas, turint mintyje jo pragaištingą poveikį tautos genetiniam fonui. Jis gali sukelti alkoholinę priklausomybę nuo vaikystės. Karvės piene yra vidutiniškai 4.7% pieninio cukraus, kurio vienas trečdalis iš-eikvojamas rūgimo proceso metu, o du trečdaliai lieka produkte. Kefyre esančios mielės pamažu didina alkoholio kiekį, kol apdirba visą cukrų. Išdavoje, pagal Didžiąją Medicinos enciklopediją, kefyre esančio etanolio kiekis įvairuoja nuo 0.12 – vienos dienos iki 0.88 % – trijų dienų. Po kefyro priėmimo ypatinga mielinio rūgimo fazė vyksta skrandyje ir žarnyne. Rūgimas esant 36°C greitai pagreitėja ir 3 valandų virškinimo laikotarpyje visas cukrus virsta į alkoholį.

Vaikiško kefyro gamyboje naudojama įprasta technologija, todėl vaikiškame kefyre persidirba toks pats alkoholio kiekis. Nėščioms moterims daktarai rekomenduoja kasdien išgerti stiklinę kefyro. Tokiu būdu, per visą nėštumą į moters organizmą patenka apie 1.5 litro etanolio, kuris labiausiai kaupiasi placentoje. Maitinimo periodu daktarai rekomenduoja motinoms per parą vartoti 0.5 litro kefyro, o tai padvigubina alkoholio dozę. Tuo pačiu 20% šio produkto su motinos pienu patenka į kūdikio organizmą. Papildomai maitinant vaikus, gydytojai rekomenduoja kūdikiams 500-600 gr kefyro per parą. Per metus į kūdikio organizmą gali patekti 1.5-2.0 litrai etanolio, o per parą – nuo 0.7 iki 5.2 gr. Be to mūsų šalyje kefyras plačiai vartojamas ir rekomenduojamas vaikų darželiuose, mokyklose, vaikų maitinimui namuose. Ir kaip rezultatas į vaiko organizmą per metus patenka apie 1 litras etanolio. Tokia dozė nėra nekenksminga net suaugusiems, o vaikui, sveriančiam 8 kg vienas litras etanolio per metus reiškia 3 gr etanolio arba 7.5 gr degtinės per parą. O žinant, kad alkoholis veikia vaiko organizmą 5 kartus stipriau perskaičius į vieną kūno kilogramą, tokia etanolio dozė vaikui prilygsta 120 gr spirito arba 300 gr degtinės per parą suaugusiam žmogui, kurio svoris 64 kg. Įskaitant alkoholio vartojimo procesą iš kefyro virškinimo metu, realus alkoholio kiekis kefyre žymiai viršija nominalų lygį ir gali pasiekti 2.5%. TSRS kasmet pagaminama daugiau, nei 1 milijonas tonų kefyro ir 3/5 šalies gyventojų priverstinai, be jų sutikimo, priima apie 1000 tonų etanolio. Nei vienoje pasaulio šalyje kefyras nerekomenduojamas kūdikių maitinimui. Kova su tautos alkoholizacija turi pradėti nuo vaikiško amžiaus. Kefyras turi būti pilnai pašalintas iš vaikiško valgiaraščio. (6).

- Daugelio šalių mokslininkai atliko šimtus tyrimų. Pastojusios jūros kiaulytės kurį tai laiką gavo nedidelį alkoholio kiekį. Dėl to 54 vaikeliai iš 88 (60%) žuvo iš karto po gimimo. Arba kitas atvejis. Dirbtinai išperinti viščiukams 160 kiaušinių padėjo į sandėlį, po kuriuo buvo spirito varykla. Terminui suejus, išsiriti tik pusė viščiukų, 40 iš jų nugaišo, 25 buvo apsigimę su keistais snapais, be nagų. O juk čia buvo tik alkoholio garai, kurie praėjo pro grindų storį, o viščiukai buvo apsaugoti lukštu. Kiek mažai nuodų pasiekė vaisių, ir jų pakako tokioms pasekmėms. Eksperimentai su triušiais parodė, kad ilga patinų alkoholizacija veda į palikuonių smegenų patologiją, kuri pasireiškė mažesne smegenų mase. Šiuo metu žmogaus vaisiaus atžvilgiu alkoholis laikomas pačiu nuodingiausiu nuodu. (4).
- Pas „saikingai“ geriančius vaikai su anomalijomis gimsta 4-5 kartus, o pas alkoholikus – 37 kartus dažniau, nei pas blaivininkus. Geriančių šeimų vaikų mirtingumas 5 kartus aukštesnis, nei blaivių. Girtuoklių motinų 60% vaikų neišgyvena iki metų. („Вечерний Ростов“, № 8, 1987 r.) Dalis vaikų gimsta silpnai prisitaikę prie gyvenimo ir žūsta. TSRS iki 1 metų išgyvena kas keturiasdešimtas vaikas. 1983 m. 16,5% gimusių (kas 6) turėjo ryškius anomalijų požymius, iš jų 3,5% – kraštutinio laipsnio. Maskvoje 8% vaikų (Kas 12-13) kenčia nuo įgimtos oligofrenijos (silpnaprotystės). („Человек и закон“, № 1, 1988 r.).
- Profesoriaus B.I. Isakovo duomenimis, kuris alkoholio problemą ištyrė labai nuodugnai, dorovės ardymas prasideda labai anksti, net „saikingai“ vartojant spiritinius gaminus, kai vienam žmogui tenka 3-4 litrai per metus. Esant tokiam alkoholio suvartojimo lygiui prasideda alkoholinis dorovės kolapsas. Prasideda doros smukimas

tarpo suaugusiųjų ir jaunimo. Kaip žinome iš istorijos, su moralės smukimu prasidėjo visų žinomų civilizacijų žūtis. Didėjant alkoholio suvartojimui iki 6-8 litrų žmogui per metus, auga nervinių, lytinių ir imuninių apsaugos ląstelių plazmos alkoholizacija. Pradedama vystyti ekonominio ir gamybos sulėtėjimo, technikos atsilikimo, mokslo, kultūros, švietimo, meno bendra sąstingio atmosfera. Kai alkoholio suvartojimas pasiekia 10-15 ir daugiau litrų vienam gyventojui, prasideda grandininė tautų išsigimimo ir degradacijos reakcija pagal „trijų kartų“ dėsnį: lieka santykinai sveikų pusė gimdytojų, ketvirtis vaikų, viena aštuntoji anūkų – su nepataisomu genofondo išsigimimu. Vystosi demografinis kolapsas, kai apsigimusių vaikų gimsta daugiau, nei sveikų ir greitėja tautos degradacija. Metams einant pasirodo vis daugiau apsilpusio proto mokslininkų, rašytojų, žurnalistų, valdytojų. Dėl to gimsta nevykę, debilūs ir paprasčiausiai nusikalstami projektai. Šalies padėties analizė parodė, kad alkoholis yra priešas numeris 1. Per 50 metų alkoholio pagalba nužudyta žmonių, padaryta žala ekonomikai ir mūsų tautai atnešta nepataisomų bėdų daugiau, nei Hitlerio metais. (3)

- Blaivininkai – patriotai išvedė labai svarbų sociologinį dėsnį: jei vidutinis alkoholio suvartojimas viršija 17 litrų absoliutaus alkoholio per metus, tai defektnių ir protiškai atsilikusių vaikų gimimas viršija normalių vaikų gimimą. O tai reiškia, kad prasideda tautos susinaikinimas. („Знание – сила“, 1989, № 2) (6)
- Savo masteliais šalies praradimai nuo alkoholio, daugėjant protiškai ir fiziškai atsilikusių žmonių prilyginami kariniams praradimams. Esminis skirtumas tas, kad po bet kokio karo šalis galėjo atstatyti savo praradimus pilnaverte naująja karta, tai alkoholizuotos valstybės praradimai neatstatomi. Protiškai atsilikę žmonės duoda tokius pačius protiškai atsilikusius palikuonis. Prasideda tautos protinio lygio mažėjimas. Vienintelis būdas sustabdyti šį procesą yra išguiti alkoholį iš visuomenės gyvenimo. (4)
- Senovės Romos įstatymai draudė jaunimui iki 30 metų, t.y. laiko, kai dažniausiai gimsta palikuoniai, gerti spiritinius gėrimus. Pagal senovės Graikijos įstatymus griežtai buvo draudžiama girtam vyrui sueiti su žmona. (4)
- „Известия“ 1984 05 16 straipsnyje „Быть или... пить? – вот в чем вопрос“ pateikė prancūzų mokslininko Morrelio tyrimą apie keturias žmonių kartas, kentėjusias nuo chroniško alkoholizmo. „Pirmoje kartoje – dorovinis sugedimas, alkoholio vartojimas; antroje kartoje – girtavimas pilnąja prasme; trečios kartos atstovai kentėjo nuo hipochondrijos, melancholijos, buvo linkę į žmogžudystes ir savižudybes; ketvirtoje – bukumas, idiotizmas, nevaisingumas...“ (5)
- Prancūzų gydytojas Demmje ilgą laiką stebėjo 10 alkoholikų šeimų palikuonis. Per 28 m. šiose šeimose gimė 57 vaikai. Iš jų 25 mirė nesulaukę 1 m. Iš likusių gyvų 32 vaikų, 5 sirgo epilepsija, 6 – sunkia galvos smegenų vandene, 12 vaikų augo bejėgiais idiotais ir tik 9 vaikai buvo sveiki ir normalūs. (7).
- Prireikė 240 metų sunaikinti 100 milijonų Amerikos čiabuvių. Jie praktiškai išnyko nuo žemės paviršiaus. Vargingi jų likučiai baigia dienas rezervatuose. Reikia atminti, kad alkoholis, kaip Amerikos indėnų naikino ginklas, kolonizatorių buvo panaudotas sąmoningai. Neatsitiktinai Prancūzijoje buvo išėjusi knyga „Alkoholizmas. Kolektyvinė savižudybė.“ Juk tautos genetinio kodo pažeidimas yra tiesioginė priklausomybė nuo alkoholio suvartojimo kiekio. Kai vienam žmogui tenka 1 litras

etanolio per metus, gimsta 1 % debilinių ir 1 % pusiau debilinių vaikų. O tai jau 2 % tautos genetinio fondo pažeidimas. Debilinis naujagimis, – genetinis apsigimėlis, kuris pagal evoliucijos lentelę pagal savo išsivystymo psichofizinius duomenis prilygsta pitekanthropo išsivystymui, gyvenusiam prieš milijoną metų. Pusiau debilinis vaikas prilygsta neandertaliečiui, gyvenusiam prieš 100 000 metų. (6)

- Visų šalių gydytojai pastebėjo, kad geriančių tėvų vaikai fiziškai ir protiškaai vystosi nepilnaverčiai. O gimę normalūs vaikai atsilieka vystymesi, dažniau serga, sunkiau perneša ligas. Dauguma tokių vaikų žūsta ankstyvame amžiuje. Šios aplinkybės priverė Darviną, Konte ir kitus didžiausius mokslininkus gana kategoriškai pasisakyti: alkoholio vartojimo įprotis kenkia žmonijai labiau, nei karas, badas ir maras kartu paėmus. (7)
- Mokslininkai taip aiškina alkoholio poveikį palikuonims: alkoholizmas vyrams sukelia didelius pokyčius lytinėje sferoje. Atsiranda impotencija, sumažėja spermų gamyba, įvyksta net sėklidžių atrofija. Niujorko mokslininkų grupė dalinai šio reiškinio priežastis aiškina atliktu tyrimu, kuris parodė, kad alkoholis veikia kepenis taip, kad sumažėja vyriško hormono testosterono gamyba. (7)
- **TAUTOS GENOFONDO PAŽEIDIMAS DĖL ALKOHOLIO VARTOJIMO (6)**

Etanolio suvartojimas (litrais) vienam žmogui	Populiacijos genofondo sunaikinimas procentais	Tautos genofondo 50 % sunaikinimo laikas (metais)
1	2	1000
2	4	500
5	10	100
10	20	50
15	30	33
20	40	25
25	50	20

- Pastaba. Šiuo metu Lietuvoje alkoholio tik oficialus suvartojimas yra 14 litrų vienam žmogui. Pridėjus nelegaliai vartojamą alkoholį šis skaičius išauga apytiksliai dvigubai. PSO yra nustačiusi, kad alkoholio vartojimas yra: iki 3 litrų – mažas; 4-5 – vidutinis; 6-7 – aukštas; 8 ir daugiau litrų – katastrofinis, genetinis tautos išsigimimas. (6)
- XVIII amžiuje Vengrijoje gyveno didelė alkoholiškai Ada Jurkė (g. 1740 m.) Per 85 m. jos palikuonių buvo 834. mokslininkams pavyko ištirti 709 Ados Jurkės palikuonių gyvenimus. Iš 709 girtuoklės palikuonių buvo: 106 – gimę negyvi, 142 – valkataujančios elgetos, 64 – invalidai, gyvenantys prieglaudose, 181 – prostitutės, 76 – plėšikai (visi teismo bausti), iš jų 7 žmogžudžiai, nuteisti mirties bausme. Per 75 m. ši girtuoklių šeima valstybei kainavo apie 16 milijonų aukso kronų (kalėjimų, prieglaudų išlaikymo išlaidos, vagiant ir plėšiant padaryti nuostoliai ir t. t.) (15) p. 46
- Prieš II p. k. vienas Vokietijos gydytojas tyrė 10 blaivių ir 10 girtuoklių šeimų palikuonių gyvenimą. Girtuoklių šeimose iš 55 vaikų tik 10 buvo normalūs, 25 mirė nesulaukę vienerių metų, 20 vaikų užaugo nenormalūs – psichiniai ligoniai, epileptikai. Blaiviose šeimose iš 60 gimusių vaikų 55 išaugo sveiki ir normalūs, 3 mirė kūdikystėje ir 2 buvo ligoti. (15) p. 46
- Amerikietis Dugdalis, tyrinėdamas alkoholio darbus, 1874 metais viename kalėjime pastebėjo šešis prasikaltėlius gimines. Susidomėjęs tais žmonėmis, jis ėmė juos ka-

mantinėti ir štai ką susekė: 1825 metais buvo mirusi girtuoklė moteriškė Ada Jukė, girtuoklio žuvininko duktė, Iš Ados ir jos šešių seserų kilo 540 žmonių, prie kurių vėliau jungtuvėmis prisidėjo dar 169 asmenys ir tuo būdu (ligi 1874 metų) buvo susidariusi 709 žmonių giminė. Iš jos narių išėjo: 174 mergaitės viešos paleistuvės (prostitutės), 18 paleistuvybės namų (burdelių) laikytojų, 77 plėšikai, 64 prieglaudų elgetos, 142 gatvės elgetos, 67 sifilitikai ir 18 kitokių išsigimėlių ligonių. (18)

- Pavyzdžiui imkime pirklis, kurie gabena degtinę laukinėms Afrikos, Amerikos ir Australijos tautoms. Jie puikiai žino, kad savo prekėmis trumpu laiku išžudo ištisas tautas. Bei kas jiems tai galvon – bet tik pagnybtų nelaimingųjų turtus! Kur, pavyzdžiui, dingo „maorių“ tauta Naujojoje Zelandijoje? Ir šiandien dar galima matyti vietų, kur jie gyveno, nes triobų griuvėsiai dar teberiošo: dar yra net jų sodelių likučių, tik tvorų vietoj jie apstatyti tuščiais buteliais. Tušti buteliai liko, bet žmonės, kurie tuos butelius išgėrė, žuvo – žuvo dėl pirklų pelno. Ar gi tai ne baisu!? (18)
- Prieškarinėje Lietuvoje lietuviai girtavo daug labiau negu žydai, todėl lietuvių kūdikių mirtingumas buvo 4 kartus didesnis negu žydų (lietuvių – 17%, žydų – 4%). (15) p. 47

4. MORALEI

- Graikai yra padarę neįprastą eksperimentą. Makedonijos provincijoje, Sarai mieste jie atidarė viešuosius namus ir juose įvedė griežtą abstinenciją. Šis amoralus objektas neišsilaukė – greitai subankrutavo ir buvo uždarytas. Eksperimentas parodė, kad ištvirkavimas be alkoholio negali laikytis. (15) p. 40
- 90% baisiausių nusikaltimų padaroma alkoholio pagrindu.
- PSO duomenimis pasaulyje dėl alkoholinio apgirtimo įvyksta iki 50% išžaginimų, 72% ginkluoti užpuolimai, 86% žmogžudysčių. (5)
- 56 % vagysčių, 80 % apiplėšimų, daugiau pusės sunkių nusikaltimų įvykdomas apgirtus. Kelių užsienio mokslininkų nuomone, [PSO duomenimis] šalyje, kur bus nutraukta alkoholio gamyba ir vartojimas galima bus uždaryti 9/10 kalėjimų. (6) [10]
- Jau seniai geriausi žmonijos protai, PSO ir statistiniai duomenys patvirtino, kad nuo 60 iki 90% nusikaltimų padaro neblaivūs asmenys. (4)
- Akad. Gyd. F. Uglovas pateikė savo knygoje gausybę pavyzdžių, kad alkoholis užslopiną sąžinę. „Трезвому совестно то, что не совестно пьяному“, rašo savo knygoje „V plieniu iliuzii“. Nusikaltėlis prieš nusikaltimą „dėl drąsos“ daro gurkšnį. Pusė puolusių moterų puolė dėl vyno. Blaiviam gėda eiti pas kekšę, todėl didžioji dauguma ten eina išgėrę. Gėda vogti, gėda žudyti, todėl pirma geria. Kare karius visada girdo, jei teks artimai muštis. Žodžiu negalima nesuprasti to, kad kvailinančių priemonių vartojimas mažomis ar didelėmis dozėmis, periodiškai ar pastoviai, kilniųjų ar žemųjų rate sukeliamas vienos ir tos pačios priežasties – būtinumas užspausti sąžinės balsą tam, чтобы не видеть разлада жизни с требованием сознания... ..Kiekvienas pamatys vieną pastovų bruožą, skiriančių žmones, kurie pasiduoda kvailinimui ir žmonių, kurie lieka laisvi nuo jo: kuo labiau kvailinamas žmogus, tuo labiau jis doroviškai nepaslankus... Išlaisvinimas nuo šio baisaus blogio bus epocha žmonijos gyvenime...“ (Толстой Л.Н. Полн. собр. соч., т. 13. М., 1913, с. 417-430).
- Alkoholio vartojimas atneša nesuskaičiuojamas nelaimės visuomenei. Jis ardo šeimą. Nuo 60 iki 88% skyrybų įvyksta dėl vieno iš sutuoktinių girtavimo. (4)

5. EKONOMIKAI

- 1920 m. buvo pateikiamas toks pvz. Iš 2,5 pūdų (1 pūdas lygus 16,38 kg) rugių gamykloje pagaminama kibiras (20 butelių) gryno spirito. 2,5 pūdai rugių sudaro pakankamai daug maistingų medžiagų: baltymų, angliavandenių, riebalų, druskų, vandens. O kibiras gryno spirito visų tų medžiagų turi nulį. (9)
- PSO duomenimis 10-15 % į ligonines pakliūvančių sergančių, kurių ligų kilmė yra susijusi su alkoholio vartojimu. Pvz. kepenų cirozė. Daugiau nei 40% Sveikatai skirtų lėšų yra panaudojami tokių ligonių gydymui. Tai milžiniška suma, dėl kurios reikia susimąstyti kiekvienam, kuris bent kiek galvoja apie tautos gėrį. (7)
- Per II pasaulinio karo 4 metus žuvo 20 milijonų TSRS gyventojų. Per sekančius trisdešimt metų (1950-1980) nuo alkoholio anksčiau laiko žuvo daugiau, nei 20 milijonų. Kas trečia mirtis tiesiogiai ar ne susijusi su alkoholiu. Nuo atominės bombos Hirosimoje žuvo 75 000 žmonių. 1980 m. TSRS nuo alkoholio faktoriaus mirė 908 000 žmonių. Tai lygu 12 atominių bombų, numestų ant Hirosimos! (3)
- Alkoholizmas neša tokią žalą, kuri nesulyginama nei su badu, nei su gaisru, net nei su karais. (6)
- Pasak "Большой медицинской энциклопедии", iš karto, įvedus sausąjį įstatymą 1917 m. alkoholio suvartojimas vienam žmogui sumažėjo 10 kartų – nuo 6,89 litro 1906-1910 m. iki 0,68 litro 1919-1922 m. Per pirmuosius 2-3 metus mirtingumas nuo alkoholio sumažėjo 3-5 kartus. Taip pat ženkliai sumažėjo kiti neigiami reiškiniai, susiję su alkoholiu (psichozės, nusikaltimai, areštai už girtuokliavimą ir t.t.) (6).
- 1915 m. alkoholio vartojimas sumažėjo beveik iki 0. Sekančiais metais po Sauso įsakymo priėmimo fabrikantų atliktas tyrimas parodė, kad darbo našumas padidėjo 9-13%, o pravaikštos sumažėjo 27-43%. Psichinių ligonių 1913 m. dėl alkoholio vartojimo buvo 10 267, o 1916-1920 m. – tik pavieniai atvejai. Psichiškai sergančių alkoholikų procentas nuo visų patekusių į psichiatrines ligonines 1913 m. sudarė 19,7%, o 1915 – 1920 m. – mažiau 1% ir tik 1923 m. šis rodiklis vėl išaugo iki 2,4%. I. N. Vedenski. Опыт принудительной трезвости. (10) 1985 05 15 išėjo TSRS Aukščiausios Tarybos prezidento įsakymas «О мерах по усилению борьбы против пьянства и алкоголизма, искоренению самогонварения». Rezultatai: 1989 m. degtinės realizuota 37 milijardais rublių mažiau, nei 1985 m. Tuo pačiu į taupkases įnešta 45 milijardais rublių daugiau. Kasmet maisto produktų (vietoj narkotinių nuodų) parduota 4,5 milijardais rub. daugiau, nei 1985 m. Nealkoholinių ir mineralinių gėrimų parduota 59% daugiau. Darbo našumas 1986-1987 kasmet padidėdavo 1%, o tai išdui duodavo papildomai 9 milijardus rublių. Pravaikštų sumažėjo pramonėje 36%, o statybose 34%. (1 min. šalies mastu kainavo 4 milijonus rublių.) Blaivybės įvedimo 1985 m. pasekmė buvo tokia, kad įplaukos dėl blaivumo 3-4 kartus viršijo dėl alkoholio – tabako nuodų pardavimo nesurenkamas pajamas. 1986 ir 1987 m. gimdavo 500-600 tūkstančių naujagimių per metus daugiau, nei per praėjusius 46 metus. (1986 gimė 5,5 milijonai vaikų). 1986-1987 m. per metus mirdavo 200 tūkstančių žmonių mažiau, nei 1984 m. Darbingo amžiaus vyrų mirtingumas sumažėjo 37%, o gyventojų per metus pagausėjo 2,9 milijonais. Vyrų gyvenimo trukmė pailgėjo 2,6 m. Tokio prieauglio nebuvo jau 22 metus. «Литературная Россия» 1990 06 22 pranešė: „Nuo 1988 m. (kai vėl imta gerti) Rusijos federacijoje blogėja demografinė padėtis. Kai kuriose Centrinės Rusijos srityse

gimstamumo koeficientas neviršija 11 gimusių 1000 gyventojų. tuo pačiu respublikose su mažesniu alkoholio lygio suvartojimu šis koeficientas yra aukštesnis 4-5 kartus. 10% sumažėjo santuokų skaičius, o skyrybų padidėjo panašiu procentu. 27 teritorijose, kuriose gyvena 40% Rusijos gyventojų, mirtingumas 25-40% viršijo gimstamumą. O pernai tokių teritorijų buvo 9.“ (3)

- Prieš kovos už blaivybę metų, alkoholio pardavimai 11 penkmetyje davė TSRS išdui 169 milijardus rublių. T.y. vidutiniškai 33 milijardus „girtų“ rublių per metus. Mainais ji nusinešė 5 milijonus žmogiškų gyvybių. Be to įvairių nuostolių pavidale ji nusinešė 600 milijardų rublių. T.y. apie 120 milijardų rublių per metus. (П.Н. Шихарев. «Жить без алкоголя». Москва, «Наука», 1988. С. 6). Blaivybė atnešė: mirtingumas sumažėjo nuo 10,6 tūkstančių gyventojų 1985 m. iki 9,7 tūkstančių gyventojų 1986 m. 8% sumažėjo nusilpusių naujagimių. Beveik ketvirčiu sumažėjo nusikalstamumas, o sunkių nusikaltimų sumažėjo trečdaliu. Nuo 1985 m. birželio pirmą kartą sumažėjo 100 000 atvejų širdies – kraujagyslių ligų mirtingumas. («Трезвость и культура», 1986, № 10; 1987, № 3). 1987 m. pabaigoje, kai imta vėl prekiauti alkoholiu, demografiniai rodikliai ėmė blogėti. (3)
- Dėl su alkoholiu susijusių priežasčių šalis per metus praranda apie 30 milijonų darbo dienų. Geriantieji dažniausiai serga peršalimo ligomis. Antroje vietoje – traumos, tarp kurių buitinės sudaro 70% . Jos beveik 8 kartus dažnesnės pas geriančius, nei negeriančius. Po to seka širdies ir kraujagyslių ligos, periferinės nervų sistemos susirgimai ir t. t. Nedarbingumas, kurį sukelia hipertenzija, pas geriančius 4 kartus dažnesnis, nei pas negeriančius. Sovietų sąjungoj 80% darbo disciplinos pažeidimų susiję su alkoholio vartojimu. Geriantys 6 kartus dažniau padaro „progulus“, lyginant su likusiais darbininkais. Medicinos išlaidos geriantiems 3 kartus didesnės. (4)
- Žymiausių pasaulio mokslininkų, Nobelio premijos lauretų prof. Žano Dossė ir Fransua Žakobo duomenimis alkoholis ir tabakas Prancūzijoje kasmet nusineša iki 100 000 gyvybių, neįskaičiuojant milžiniško invalidų ir protiškai atsilikusių nuo gimimo žmonių skaičiaus. Ligų ir invalidumo tiesioginė priežastis – šių nuodų naudojimas Prancūzijos išdui kasmet atsieina 18 milijardų dolerių. "Советская Россия" (№261, 14.11.90 г.) "Осада крепости Бахуса" (6)
- PSO duomenimis 40 % pasaulio asignacijų eina ligų, susijusių su alkoholio vartojimu, gydymui. (6)
- „Ломехузы“, bandydami sumažinti palaimintus net dalinio blaivinimo rezultatus skelbė, kad tauta, girdi, perėjo į alkoholinių surogatų ir samogono vartojimą. O jie dar kenksmingesni, nei degtinė. Taip, per tą laiką šalyje užregistruota apie 100 grupinių apsinuodijimų surogatais (kurie dažnai buvo vartojami ir neesant alkoholio prekybos suvaržymų) ir dėl to mirė apie 250 žmonių. Apie tai parašė visi laikraščiai. O tai, kad per 2 blaivybės metus mirė 400 000 žmonių mažiau, kaip prieš tai buvusio periodo tą patį laiką, spauda nutylėjo. 1986 m. Kuibyševo srityje skyrybų dėl girtavimo sumažėjo 34 % („Волжский коммунист“, 14.02.87 г.). 1986 m., lyginant su 1984 m. dėl alkoholio padarytų nusikaltimų šalyje sumažėjo 26 %. 36 % padidėjo teismų dėl naminės varymo prekybos tikslais skaičius. (6)
- 1988 m. pradžioje TSRS įskaitoje dėl alkoholizmo psichozių ir chroniško alkoholizmo buvo 4,6 milijonų žmonių. („Известия“, 31.03.88 г.), bet žinoma, kad mažesnė

- žmonių yra įskaitoje, nes dauguma dėl visokių priežasčių vengia tokios registracijos. Sociologų duomenimis viso šalyje yra apie 10 milijonų alkoholikų. 3-4 kartus daugiau girtuoklių, kurių amžiaus vidutinė trukmė yra mažesnė, nei 46 m. 1984 m. pirmą kartą su chroninio alkoholizmo diagnoze į dispanserio sąskaitą įtraukta 520 tūkst., 1986 m. – 532 tūkst. žmonių. („Аргументы и факты", № 47, 1987 г.). Nuo 1987 m., o ypač nuo 1988 m. „naujų“ alkoholikų armija smarkiai išaugo. Specialios TSRS Sveikatos ministerijos komisijos duomenimis išgydyti nuo alkoholizmo pavyksta tik 2-3 % ligonių. Kasmet TSRS nuo su alkoholiu susijusių priežasčių žūsta ne mažiau 900 tūkstančių žmonių, t.y. daugiau nei 100 per valandą. („Неделя", № 32, 1987 г.). Šie skaičiai priklauso beveik vien „saikingai“geriantiems, nes 1986 m. nuo alkoholizmo, kaip ligos žuvo 23,3 tūkst. („Трезвость и культура", № 3, 1988 г.) Pats jautriausias alkoholizmo barometras – gyventojų mirtingumas. Mirtingumas labai tiksliai parodo alkoholio vartojimo svyravimus. 1960 m. – 7,1 viename tūkstančiui, 1970-8,2; 1980-10,3; 1983-10,4; 1984-10,68; 1985-10,6; 1986-9,8; 1987 г. – 9,9 („Соц. индустрия", 7.07.87 г.) Tai reiškia, kad dar 1987 m. mirtingumas buvo beveik 40 % aukštesnis, nei 1960 m. Galima tik įsivaizduoti, kaip kyla šis baisus rodiklis, kai mes pašaliname visus alkoholio prekybos suvaržymus. (6).
- Komisijos Совета Министров СССР (į kurios sudėtį įėjo akademikas АН СССР G. Marčuk, akademikas АМН СССР N. Blochin ir akademikas АПН СССР M. Kandakov) išvados: „...Maskvoje .. pagrindinėmis mirties priežastimis darbingo amžiaus žmonių tarpe yra traumos ir apsinuodijimai, 80% atvejų susiję su alkoholio vartojimu. 60% vyrų, naudojančių alkoholį, miršta iki 50 m.“ „Kasmet nuo apsinuodijimo alkoholiu miršta 40 tūkstančių žmonių. Daugiau pusė avarijų keliuose įvyksta dėl alkoholio vartojimo.“ „66% visų vagysčių, 80% plėšimų, daugiau nei pusė sunkių nusikaltimų padaroma apgirtusių asmenų.“ (Pastebėsiu, kad užsienio šalių mokslininkų nuomone, šalyje, nutraukusioje alkoholio gamybą ir vartojimą galima bus uždaryti 9/10 savo kalėjimų. – Ф.У.) „Ekonominiai nuostoliai, susiję su alkoholio vartojimu, 2-3 kartus viršija pelną, gautą iš alkoholinių gėrimo realizacijos.“ Ekonomisto В.И. Iskakovo, kuris vadovauja statistiko katedrai НИИ народного хозяйства им. Г. Плеханова – nuomone, ekonominiai alkoholio nuostoliai 5-7 kartus viršija jo pardavimo įplaukas. (3)
  - JAV. National Academy of Sciences (NAS), Institute of Medicine kongresui 2003 m. paskelbė pranešimą "Reducing Underage Drinking: A Collective Responsibility", kuriame nurodo alkoholio vartojimo kainą (53 milijardai dolerių nuostolių). Smurtiniai nusikaltimai: \$29 368 000 000
Automobilių avarijos: \$19 452 000 000
Gaisrai: \$189 000 000
Paskendimai: \$426 000 000
Bandymai nusižudyti: \$1 512 000 000
Pražūtingas Alkoholio sindromas: \$493 000 000
Apsinuodijimai alkoholiu: \$340 000 000
Gydymas: \$1 008 000 000
VISO: \$52 788 000 000 http://www.marininstitute.org/Youth/costs_underage_drinking.htm

- Prancūzijos „Denoel“ leidykla išleido Fransua de Kloze knygą „Prancūzijos melas“. Autorius rašo, kad Prancūzijoje alkoholis sukelia 1/4 nelaimingų atsitikimų darbe, 40% eismo nelaimių ir žmogžudysčių. Daugybę ligų, kurias sukelia alkoholis. Vieno alkoholio gydymas ligoninėje kainuoja 2,5 k. brangiau, nei nealkoholio. 42% ne pačio prasigėrusio Paryžiaus rajono valstybinių ligoninių biudžeto suryja girtuokliavimas. (7)
- 1990 m. lietuviai pragėrė 1 milijardą rublių: tai daugiau nei už lengvuosius automobilius, motociklus, dviračius, baldus, kilimus, laikrodžius, statybines medžiagas, miltus, duoną ir jos produktus, pieną ir jo produktus, kiaušinius, cukrų, druską ir už bulves išleista kartu paėmus.
- 1983 m. Sovietų Sąjungoje iš alkoholio buvo 40 mljrd. pelno ir 150 mljrd. rublių nuostolių. Nuostoliai dėl darbo našumo kritimo, pravaikštų, avarių, 40% Sveikatos Apsaugos lėšų gydymui dėl alkoholio sukeltų ligų.
- 2006 m. Rusijos Federacijoje iš alkoholio surinkta 55,4 milijardų rublių į biudžetą. O nuostoliai sudarė 500 milijardų rublių. Sobriologijos dėsnis yra toks: „nuostoliai iš alkoholio valstybei yra visada didesni už gautą pelną.“ Prof. V. Krivonogov (8)
- Dėl alkoholio: 80% žmogžudysčių, 83% nuskęsta, daug savižudybių, ligų, pravaikštų, kritęs darbo našumas, prasta kokybė, sugadinta technika, traumos, gaisrai, vagystės 70%, 89% užsikrėtė venerinėm ligom.
- Kad pateisintų savo siekimą nugirdyti tautą, mafija atkakliai siekia įrodyti, kad alkoholio pardavimas naudingas valstybei. Iš tiesų tai grubus melas. Alkoholis neša milžiniškus praradimus ir nuskurdinimą visuomenei ir valstybei. Net prie valstybinės monopolijos kiekvienas rublis, gautas iš alkoholio, neša valstybei 6-7 rublius nuostolių – ir visumoje nuskurdina šalį. Taip, pvz. 1960 viename žmogui teko 3 litrai alkoholio per metus. Tuo metu nacionalinis finansinis prieaugis sudarė 11-12%. 1982 m. mafija pasiekė alkoholio gamybą ir suvartojimą viename žmogui 12 litrų per metus. Esant tokiam masiniam suvartojimui ir gamybai, mes, pasak mafijos, turėtume suklestėti, praturtėti ir nacionalinis augimas padidėti 4 kartus. Bet jis sumažėjo beveik 6 kartus ir sudarė iš viso 2% ir tebekrenta. Todėl alkoholis yra pražūtingas visuomenei ir valstybei. (10)
- Alkoholis kuria iliuziją, kad jis suteikia tam tikrų privalumų, kai viskas iš tiesų yra atvirkščiai. Nuo alkoholio naudos jokios, o vien žala. (16) p. 70. Viena iš apmaudžių ledkalnio savybių yra ta, kad 90% jo slypi po vandeniu. Alkoholizmo atveju – 99,99% problemos yra slepiama. (16) p. 78
- Kai 1911 m. Rusijoje prasidėjo judėjimas už blaivybę, baronas Ginzburg savo aplinkoje pareiškė, kad alkoholio tiekimas jam duoda daugiau aukso, nei visos aukso gavimo vietos prie Lenos upės (Бодайбинские прииски) kartu paėmus. Todėl jis imasi visų priemonių įrodyti, jog taip vadinamos saikingos degtinės dozės (200-250 gr) rusų žmogui yra nekenksmingos. Žinoma, kad to laiko didžiausi rusų mokslininkai su I. P. Pavlovu priešakyje kategoriškai sukilo prieš tokią propagandą, įrodinėdami, kad nekenksmingų dozių nėra. Bet pats tas faktas sako, kad alkoholio mafija iš degtinės uždirba aukso daugiau, nei duoda aukso kasyklos. Mūsų laikais alkoholio mafija iš alkoholio uždirba ne mažiau ir mus savanaudiškai

girdo. 1988 m. akademikas B. I. Iskakov nustatė, kad alkoholio mafija iš alkoholio uždirba pasiutusius pinigus, asmeniškai sau atidėdami iki 10 milijardų auksinių rublių per metus. Todėl nėra stebėtina, kad iš liaudies kraujo uždirbanti pasiutusius pinigus mafija gali papirkti ne tik visus valdininčius ir atitinkamų įstaigų vadovus, bet ir visas masinės informacijos priemones. Juk ne veltui mes niekada negirdime tiesos žodžio apie alkoholį ir narkotikus. Priešingai, kiekviename žingsnyje mes girdime šitų nuodindų medžiagų begėdišką propagandą ir nė vieno tiesos žodžio jūs neperskaitysite spaudoje, neišgirsite per radiją ar televiziją. (10)

- 2001 metais penkiolikoje ES šalių surinkta alkoholio akcizo suma siekė 25 milijardus eurų; Bendri materialūs alkoholio vartojimo kaštai ES visuomenei 2003 metais siekė 125 milijardus eurų (įvairių tyrimų vertinimu – tarp 79 ir 220 milijardų); Nematerialūs kaštai 2003 metais siekė 270 milijardų eurų ir, priklausomai nuo skaičiavimo metodo, svyravo nuo 150 milijardų iki 760 milijardų eurų. P. Anderson, B. Baumberg. Alkoholio tyrimų institutas, Jungtinė Karalystė 2006 m. birželis.

V. KĄ DARYTI?

- 1975 m. PSO padarė išvadą, kad be įstatyminių priemonių (t.y. draudžiamųjų), visos prieš alkoholinės propagandos rūšys yra neefektyvios. (3)
- Engelsas rašė, kad pagrindinė alkoholizmo priežastis yra alkoholinių gėrimų priėmimas. PSO, praėjus 100 m., ištyrusi kovos su alkoholizmu patirtį, pripažino, kad alkoholizmo plitimas reguliuojamas spiritinių gėrimų kainomis, kad visų rūšių propaganda be įstatyminių priemonių yra neefektyvi. (4) Pati gamyba ženkliai formuoja alkoholio naudojimo normas. (Žinomas K. Markso teiginys, kad jei gamyba eina pirmą paklausos, tai gamyba jėga paima paklausą). Todėl, kad ir kokia visuomenės pažiūra būtų į girtavimą ir alkoholizmą, kol laisvai prekyboje bus alkoholiniai gėrimai, visuomenėje visuomet bus ir girtuokliai, ir alkoholikai. (6)
- Pirmas žingsnis kovoje su nusikalstamumu turi būti pilnas liaudies išblavinimas. Rusijos 1914 m. patirtis parodė, kad jau per 3-4 blaivybės savaites ištuštėjo kalėjimai, atsilaisvino vietinės cypės, chuliganizmą kaip ranka nuėmė ir t.t. (4)
- Septyniadešimtųjų metų antroje pusėje Novosibirsko mokslininkai išvystė plačią veiklą. Jie išsiuntinėjo anketas apie buitinių girtavimą ir jų atsakymus atspausdino savo žurnale „ЭКО“. Mokslininkų požiūris buvo spausdinamas kaip klausimai ir atsakymai. Keli pvz. „Klausimas: Kokius faktus jūs laikote labiausiai įrodančius buitinio girtavimo pražūtingą poveikį?
Atsakymas: Svarbiausiu girtavimo baisios žalos įrodymu laikau asmenybės degradaciją ir suirimą. Ir viso to pasekmė – pilnas jos visuomeninio ir socialinio aktyvumo sunaikinimas: apsunkęs paveldimumas, protiškai ir fiziškai atsilikusių vaikų didėjimas, traumas, darbo našumo sumažėjimas, šeimų irimas ir fizinė mirtis. Tautai alkoholis pražūtingas.

Klausimas: Girtavimo paplitimo mūsų visuomenėje priežastys? Atsakymas:

1. Dvasinio gyvenimo primityvumas ir aiškiai išreikšto dorovinio idealo nebuvimas.
2. Psichologinis ir materialus darbo niveliavimas, buities vienodumas.

3. Gerai apmokamas nekvalifikuotas darbas pramonėje, nestimuliuojamas siekimas profesionaliai tobulėti ir mokytis.
4. Kvailai suprasta ir nemažiau kvailai įdiegta moterų emancipacija, perkelianti vaikų auklėjimą ant valstybės pečių.
5. Istorinės tradicijos, visuomeninis pakantumas.
6. Estetinio ir dvasinio auklėjimo žemas lygis šeimoje ir mokykloje.“ (6)
Kas tie žmonės (tiksliau nežmonės), kurie mus girdo? Pirmiausia alkoholio mafija. Ekonomistų skaičiavimu 1985 m. alkoholio biznio žmonės nuo viršaus iki apačios uždirbo per metus 10 milijardų rublių. (1985 m. kainomis). Antra nežmonių grupė – valdžia, kuri mano, kad „girtus lengviau valdyti“. „Girtus lengviau apiplėšti“. „Girtą tautą lengviau išnaikinti.“ (4)

Literatūra:

1. „Gydymasis namuose“ (Amerikos gydytojų praktiškieji patarimai), K. Tyrai.1996
2. David. G. Myers „Psichologija“ 2000.
3. Ф.Г. Углов „Правда и ложь о разрешенных наркотиках“, 1986.
4. Федор Г. Углов „САМОУБИЙЦЫ“.
5. Углов Ф. Г. „Впленилилюзий.“ – М.: Мол. гвардия, 1985 (Рецензент член-корреспондент Академии медицинских наук СССР Д.В. Колесов)
6. Ф.Г. Углов „Ломехузы“, Ленинград 1991.
7. Ф.Г. Углов „Человек среди людей“, «Молодая гвардия» 1978
8. Prof. A. Mayurov „Fundamentals of sobriology, prevention, sovia pedagogy and alcology“ Vypusk 17, Sevastopol, 2008
9. “Сберечь свободу” Русичи, Севастополь, 2008. <http://www.rusichi.net>
10. Ф.Г. Углов Человеку мало века 2001
11. Iš sociologo V. Krivonogovo biuletenio.
12. „Osnovy sobriologii, profilaktiki, socialnoj pedagogiki i alkologii.“ Vypusk 17, Sevastopol 2008, 162 c., prof. N. Janvarskyj (Iževsk)
15. Paulius Petronis „Klastingi spąstai“. Vilnius, 1992
16. Allen Carr „Lengvas būdas suvaldyti alkoholį“, 2008.
17. „Psichologija formirovanija soznatelnoj trezvosti“ Jaroslavl, 2009 (Autorių kolektyvas: Gubočkin P. I ir kt.)
18. Mokytojas S. Tijūnaitis „Alkohologija“ Vadovėlis pradžios mokyklų mokytojams. Kaunas, 1924 m.

Interneto svetainės apie blaivybę yra nurodytos PRO VITA puslapio nuorodos skyriuje. Akademiko Dr. F. Uglovo knygas galima atsisiųsti internetu: <http://www.uglov.tvreza.info/knihi/index.html>

Gimsta daug nelaimingų vaikų dėl tėvų girtavimo.

IVAN PETROVIČ KLIMENKO

KARTI TIESA APIE ALŲ

Nepaisant, kad alus žinomas seniai, o apynys Europoje kultivuojamas apie 1000 metų, iki šiol nėra aiškumo, kaip šis „gėrimas“ veikia žmogaus organizmą. Iš vienos pusės kai kuriose knygūktėse galima surasti išstisias odesalui, besibai-giančiomis rekomendacijomis gerti alų nėščioms ir maitinančioms moterims. Atseit kūdikiai geriau miegos nuoalaus, bet Rusijos vyr. sanitarinis gydytojas Genadijus Oniščenko sako: „ne AIDS, ne tuberkuliozė pražudys Rusiją, oalaus alkoholis tarp jaunosios kartos.“

Jau seniai buvo pastebėta, kad nuo spiritinio gėrimo vyrai moteriškėja, o moterys vyriškėja. Pas vyrus atsiranda moteriški požymiai, impotencija, o pas moteris grubėja balsas, charakteris, veido plaukuotumas. Iš visų gėrimų negatyviausiai į vyrų ir moterų organizmo lytinius hormonus veikia alus. Oficialus mokslas išsiaiškino tuos dalykus tik 1999 m. Pasirodė, kad apynių kankorėžiuose, kurie naudojami suteikti alui specifinį kartų skonį, yra 8-prenilnaringeninas (8-PN), – medžiaga, priklausanti fito-estrogenų klasei. (Fito – augalas, estrogenas – moteriškas hormonas)¹ Panašios medžiagos yra ir kitose augaluose pvz. raudonajame dobile, liucernoje. Liaudies medicina seniai žinojo jų poveikį, todėl piemenys žiūrėjo, kad gyvuliai per daug neprisivalgytų tokių augalų. Priešingu atveju tai grėšė nevaisingumu, pvz. taip atsitiko Australijoje ganant avis raudonųjų dobilų lauke². Reikia pastebėti, kad 8-PN savo hormonine jėga viršija visus likusius fito-estrogenus 10-100 kartų ir priartėja pagal savo aktyvumą prie moteriško hormono – estrogeno³. Šitas faktas nuo 1999 m. plačiai aptarinėjamas specialioje mokslinėje literatūroje, bet plačiam gyventojų ratui šita informacija praktiškai lieka uždara.

Kas yra lytiniai hormonai? Lytiniai hormonai reguliuoja lytinių organų formavimąsi ir funkcionavimą, antrinių lytinių požymių pasireiškimą, o taip pat žmogaus elgesio kai kurias puses. Jei kalbėt apie vyro ir moters skirtumus, tai jie pirmiausia pasireiškia tuo, kad vyro organizme gaminasi vyriškas hormonas – testosteronas, o moters organizme – moteriškas estrogenas. Būtent šių medžiagų veikimas įtakoja ne tik išorinį vyro skirtumą nuo moters (be jų vidiniai ir išoriniai lytiniai organai visai nesiformuoja), bet

Pilvo raumenys silpnėja ir atsiranda „alaus pilvas“. Krūtys auga ir prisipildžiusios riebalų, linguoja, įdomiu būdu papildydamos tokio „vyro“ vaizdą. Kai kuriais duomenimis, kai pasitaiko apleistų atvejų, iš šių krūtų sunkiasi pienas.

suteikia vyrui didelę raumenų jėgą, atitinkamą figūrą, veido plaukuotumą, vyrišką balsą ir figūrą, o moteriai – moterišką figūrą, beplaukį veidą, minkštesnį balsą ir moterišką charakterį. Jei žmogus pradeda priiminėti ne jam skirtą hormoną, tai jo išorė, balsas, charakteris greitai keičiasi. Tuo naudojasi žmonės, kurie sąmoningai nori pasikeisti savo lytinę priklausomybę.

Svarbi hormonų ypatybė yra jų aukštas efektyvumas net mažose koncentracijose. Sveikos moters organizme per parą pasigamina 0.3-0.7mg estrogeno. Tai atitinka pagal svorį pusei cukraus kruopelytės! Šio kiekio pilnai pakanka, kad žmogus būtų moterimi. 1 alaus litro perskaičiuota moteriško hormono koncentracija į estrogeną gali pasiekti 0.15 mg⁴. Reikia pažymėti, kad 90% alaus fitoestrogeno yra neaktyvioje formoje, bet pas 30% europiečių žarnyno mikroflora veikia tokiu būdu, kad hormoną perveda į aktyvią formą organizmo viduje – plonajame žarnyne⁵.

Ką vyrui duoda alus? Alų vartojantis vyras, savo organizmo vyrišką hormoną ženkliai laipsniu pakeičia į moterišką⁶. Anksčiau vyriškas hormonas suteikdavo jam aktyvumą, valios kokybę, pergales siekimą, norą lyderiauti, o dabar mes gauname bevaliā, apatišką tarpinės lyties būtybę, tesugebančią gulėti ant sofos ir bukai žiūrėti televizorių. Vėliau gali pasireikšti sudirgimas ir pašlemėkiškumas. Tokios būtybės figūra irgi keičiasi – plečiasi dubuo, riebalai kaupiasi pagal moterišką tipą – šlaunyse. Pilvo raumenys silpnėja ir atsiranda „alaus pilvas“. Krūtys auga ir prisipildžiusios riebalų, linguoja, įdomiu būdu papildydamos tokio „vyro“ vaizdą. Kai kuriais duomenimis, kai pasitaiko apleistų atvejų, iš šių krūtų sunkiasi pienas⁷.

Priversta kiekvieną dieną perpumpuoti papildomą skysčių kiekį, gaunamą su alumi, širdis ženkliai padidėja, sienelės tampa plonos ir nukarusios, o iš išorės apauga riebalais. Vystosi širdies išeminė liga ir padidėja infarkto tikimybė. Fizinis krūvis vis sunkiau pakeliamas, atsiranda uždusimas. Gydytojai šį sindromą vadina „alaus“ arba „Bavarijos“ širdimi⁷.

Darosi vis problematiškiau atlikti vyriškas pareigas. Vystosi impotencija, moterų potraukį keičia potraukis alkoholiui. Tokiu būdu pasitvirtina Vokietijos pirmojo reichskanclerio Bismarko žodžiai: „Nuoalaus tampama tinginiais, kvailiais ir bejėgiais.“ (Turima mintyje vyriškas bejėgiškumas).

Ką moteriai duoda alus? Moteriškas organizmas veikia sudėtingiau ir grakščiau už vyro. Jame kiekvieną mėnesį hormoninis fonas ženkliai keičiasi ir fito-estrogenų ar kitų hormoninių preparatų įsikišimas į šį siaurą mechanizmą gresia rimtomis pasekmėmis, net nevaisingumu (kaip pas Australijos avis.) Normalioje būsenoje moters organizmas tiek pagamina estrogeno, kiek jai tuo metu reikia. Jei moteris geria alų ir tokiu būdu į organizmą papildomai tiekia moterišką hormoną, tai, kaip buvo patirta per eksperimentą su žiurkėmis, gali padidėti jos gimda, suvešėti gimdos ir makšties audiniai, kiaušintakiuose išsiskirti papildomas išskyros ir gleivės,^{8,9} sutrikti mėnesinių ciklas³. Dėl viso to kyla abejonės dėl tokios moters sugebėjimo pratęsti giminę. Apynių poveikis moterims buvo seniai žinomas. Joms plantacijose neduodavo rinkti apynių, nes dirbant tokį darbą greitai jos imdavo kraujuoti, nepriklausomai nuo ciklo dienos^{1,3}.

Jei vyrams alus gėrimas sumažina potraukį priešingai lyčiai, tai moterims, priešingai, padidina ir tai įneša disharmoniją į šeimos santykius. Ypač liūdna matyti merginą su alaus buteliu vienoje rankoje, cigarete – kitoje, kabančią visų akivaizdoje ant kokio nors

vaikino. Tokį jos elgesį galima pavadinti „morčiaus katės“ sindromu, kai pas merginą lytinis potraukis toks stiprus, kad ji netenka jai būdingo kuklumo ir pradeda aktyvų, dominuojantį vaidmenį, siūlydamasi vaikiniui. Trumpai pastebėsime, kad tabako dūmuose aptiktas visas spektras fitoestrogenų¹⁰, o vyrams rūkymas sukelia impotenciją, kuri išsivysto per 10-20 metų. Zylėjimas yra susimaišymo būklė, kai protas jau nesugeba kontroliuoti hipertrofuotą geismą. Gaila, kad merginos kartais tai priima kaip normą ir neįtaria šio psichinio sutrikimo priežasties – alaus, rūkymo ir atitinkamos reklamos, primetančios atitinkamą gyvenimo būdą ir elgesį.

Nenoriu, kad šis straipsnis būtų įvertintas kaip kvietimas pereiti nuo alaus prie žymiai stipresnių alkoholinių gaminų – vyno ir degtinės. Būtent tokiu melagingu keliu vyksta pradėjantis alkoholikas, palaipsniui didindamas stiprumą ir vartojimo dozę! Reikia pažymėti, kad bet kokie spiritiniai gaminiai veda prie vyrų ir moterų hormoninių pažeidimų, nes laikui bėgant, alkoholis pažeidžia funkcijas ir veda prie sėklidės audinių, sėklidžių, antinksčių, kepenų pakitimų, kurie reguliuoja žmogaus hormoninį foną. Bet pagrindinį smūgį alkoholis suduoda smegenims, nužudydamas jų ląsteles, o pirmiausia pačias sudėtingiausias smegenų žievės funkcijas. Tokiu būdu, truputį suprastinus problemą, galima sakyti, kad jei žmogus iš pradžių nori tapti moraline išgama, o po to impotentu, tai jis geria degtinę. O jei pirmenybę teikia atbuliniam eiliškumui – iš pradžių impotentu, o jau po to išsigimėliu, tai geria alų. Normaliam žmogui nei alus, nei degtinė nereikalingi.

Tarp kitko, vyrus ir moteris, prijunkusius prie alaus, galima pradžiuginti – visam laikui išsiskyrus su šiuo girdalu, jie gali suteikti savo organizmui galimybę susigražinti pradinį hormoninį statusą ir su laiku sugebės susigražinti prarastą sveikatą. Tačiau tokiems žmonėms atsisakyti nuo alaus kartais būna labai sudėtinga. Kodėl? Čia tinka vėl prisiminti apynius.

Botanikos požiūriu, artimiausiu apynio giminaičiu yra kanapė¹¹, juos net galima kryžminti ir gauti hibridus. Kanapės yra tokių narkotikų šaltinis, kaip marihuana ir hašišas. Ir apyniuose šitų narkotinių medžiagų yra, nors ir žymiai mažesnėje koncentracijoje¹¹. Be šito, apynys pagamina truputį morfino¹² – veikiančio opiumo ir heroino pradžioje. Iš tiesų aluje esantis alkoholis taip pat yra narkotikas – šitą faktą pažymi valstybinis etanolio standartas GOCT 5964-82: „Etanolio spiritas – ... priklauso stipriai veikiančioms narkotikams.“ Bet prie alaus priklausomybė formuojasi ne taip pastebimai ir greičiau, nei prie kitų alkoholinių gaminų, o alaus alkoholizmas gydomas su didesniu vargu, nei įprastas alkoholizmas. B. G. Afanasjevas (A. A. Višinskio ligoninės 1-jo psichoterapinio skyriaus viršininkas) pažymi, kad priklausomybė formuojasi net bealkoholiniam alui ir tai priskiria kitų narkotinių medžiagų įtakai. Charakteringa, kad pas alaus alkoholikus kar-

tais pasireiškia narkotinio laužymo simptomai¹³. Tokiu būdu, dalindami narkotikus į „startinius“ ir „pribaigiančius“, tabaką ir alų priskirsime prie startinių narkotikų. Alus ypač pavojingas tuo, kad būtent per jį įvyksta ankstyvas, net iki 7 m. vaikų pripratimas prie alkoholio. Ši aplinkybė turi ypač negatyvų poveikį tolimesniam protiniam, fiziniam ir lytiniam paauglių vystymuisi.

Sveika ir alaus mėgėjo širdis

Keletas žodžių apie tradicinio alaus gamybą. Alkoholio broga vyksta miežių salyklo pagrindu, kurio angliavandenius alaus mielės perdirba į etilo spiritą. Bet be etilo spirito mielės išskiria visą „puokštę“ medžiagų – platų spiritų rinkinį (metilo, propilo, izoamilo ir kt.), sudėtingus eferus, aldehidus, ketonus – visa tai, kas liaudies vadinama– fuzelio aliejais („сивушные масла“). [Fuzelis – aukštesniųjų alifatinių alkoholių, karboksirūgščių, aldehidų, ketonų mišinys, susidarantis alkoholinio rūgimo metu.

Fuzeliai aptinkami blogai valytuose distiliuotuose alkoholiniuose gėrimuose sidre, miduje, aluje, vyne ir kt. Žodis fuzelis yra vokiškos kilmės: vok. Fusel – blogas likeris. Red.p.]. Kai tų nuodų ir etilo spirito prisikaupia pakankamai, mielės žūsta, nes aplinka tampa netinkama tolimesniam jų gyvenimui. Gatavą alų realizuoja vartotojams, kartais net nefiltruodami šių mikroorganizmų liekanų.

Liaudis teisingai sako: „Alus – ne degtinė.“ Iš tiesų, pagal savo toksines charakteristikas alus, įskaitant jo suvartojimo kiekį, daug kartų blogesnis už degtinę, jis net kenksmingesnis už naminukę! Juk degtinės gamintojai naudoja specialiai išvalytą spiritą. Ir nors spiritas – nuodai, pirmiausiai ardanys smegenis, bet gamintojai didžiuojasi tuo, kad išvalė jį nuo fuzelio aliejų – dar toksiškesnių medžiagų. Net samanės vartytojai nepilsto brogos į bambalius, bet vis dėlto ją pervaro, tokiu būdu nors dalinai apvalo spiritą nuo sunkiųjų komponentų sivuchos [Sivucha (rus. сивуха) – prastos kokybės blogai rektifikuota degtinė Rusijoje (pramoninės gamybos ar naminė), kurioje lieka daug fuzelio. Fuzelis sudaro koloidinį tirpalą, kuris dėl Tindalio efekto tampa pilkšvas (rus. сивый – pilkšvas, pilkai melsvas) Red.p.].

Sutinkamai su degtinės standartu GOCT P 51355-99, joje esančio fuzelio aliejaus neturi viršyti 3 mg/l, (litru) o aluje šių toksinų yra 50-100 mg/l! Būtent dėl šios priežasties apsinuodijimas alumi būna daug sunkesnis. Tačiau fuzelio skonis aluje silpnai jaučiamas, nes jį permuša specialiai ten dedami apyniai. Įdomu pastebėti, kad net apynių spurgose laikosi kai kurie aukščiausi spiritai, o kai kurie iš jų regimai veikia į galvos smegenų darbą¹¹.

Plačios apimties tyrimų apie alaus poveikį žmogaus organizmui iki šiol nėra padaryta, kas ir suprantama, turint mintyje interesų kovą. Visgi, yra duomenys, kad alaus vartojimas padidina krūties vėžio tikimybę daugiau nei 30%, nežiūrint į išgertą alaus kiekį¹⁴.

Alus sukelia visą spektrą akių ligų¹⁵. Rizika išsivystyti kataraktai ir makulopatijai (geltonojo taško distrofijai, vedančiai į aklumą) padidėja 1.5-3 kartus^{16,17}, o vienalaikis rūkymas didina neigiamą poveikį^{18,19}.

Pasiaiškinsime kai kuriuos žalingus patarimus, sutinkamus „gydytojų“ („целителей“) knygūkstėse.

Patarimus nėščioms moterims vartoti alų be perdėjimo galima vadinti nusikaltimu ir šiuolaikinė medicina tokių patarimų niekada neduoda! Greitai prasiskverbiantis į vaisiaus kraujo sistemą alkoholis gali parodyti savo mutagenines savybes ir rimtai pakenkti besivystančioms kūdikio sistemoms ir organams. Tyrimai atskleidė, kad alaus vartojimas ženkliai sumažina tiek vyriškų, tiek moteriškų hormonų lygį vaisiaus vandenyse ir naujagimių svoris žymiai sumažėja²⁰.

Alus gali padidinti maitinančiai motinai pieno kiekį, bet kūdikis nuo pirmųjų dienų kartu su pienu pradeda gauti alkoholį. O tai labai neigiamai veikia vaiko organų vystymąsi ir pripratina juos prie alkoholizmo.

Kartais pasitaiko patarimų duoti kūdikiams šaukštą alaus, kad geriau miegotų ir tai iš tiesų, veikia. Nekalbėsim apie pragaištingą narkotinių medžiagų veikimą, tik pakalbėsim apie spirito veikimą į kūdikį. Vaiko organizmą etanolis veikia 5 kartus stipriau. O žinant, kad jo svoris yra 12-15 kartų mažesnis už mamos svorį, tai ši 15 gr alaus dozė ekvivalentiška 1 litro dozei suaugusiam žmogui. Jei mažylio mama dar nėra mėgėja išgerti, tai ji gyvai gali išvaizduoti tą apsvaigusią, šleikščią būklę, kurią jai suteiktų vienu mauku, be užkandžio, išgertas alaus litras. Net vienas toks eksperimentas, – tai pasityčiojimas iš vaiko. O jei jauną mamą priverstinai girdyti tokiu būdu 2-3 mėnesius, tai jai atsivertų tiesus kelias į narkologinį dispanserį – ji taptų alaus alkoholikė. Galima pridurti, kad Sovietų Sąjungoje vaikų narkologo specialybė įvesta 1985 m. iki tol nebuvo... Ar norite juos aprūpinti darbu?! Jiems ir taip rūpesčių netrūksta...

Kodėl žmonės geria alų? Šio „gėrimo“ mėgėjai sako, kad jiems patinka jo skonis. Tačiau dauguma žmonių prisimena, kad pradžioje jiems alaus skonis nepatiko, jiems labiau jis buvo šlykštus, bet palaipsniui priprato. Šią patirtį galima sulyginti su pirmu tabako dūmo įkvėpimu: pradžioje šlykštu, bet save pergalint, formuojasi šita priklausomybė. Daugelis alaus mėgėjų atsisako vartoti bealkoholinį alų, atsakydami, kad jo prastas skonis. Bet statistiniai tyrimai parodė, kad uždengus etiketes, jie neatskiria bealkoholinio alaus nuo įprasto⁷. Tad, kodėl gi geria alų? Pirmajame etape geria, kad atrodytų „suaugusiais“, o po to, kad jame yra alkoholio. Todėl viskas susiveda į klausimą: „Kodėl žmonės kvailinasi?“ Įdomu pastebėti, kad Sovietų Sąjungoje alaus suvartojimas ėmė sparčiai didėti 70-80 metais, kai valstybė bergždžiai mėgino išstumti degtinę silpnesniais „gaminiais“ ir dirbtinai mažino alaus kainą. Alus todėl naudojosi didele paklausa, kad jis buvo pats pigiausias spiritinis gėrimas, perskaičiuojant į alkoholį: už 1 kapeiką galima buvo įsigyti 1.2-1.4 g „alinio“ alkoholio ir tik 0.5 g. degtininio. 1960 m. vienam Sovietų Sąjungos žmogui teko 13 litrų alaus, o 1970 – 16 litrų, 1980 – 24 litrų, 1985 – 18 litrų, 1990 m. vartojimas vėl išaugo iki 23 litrų, o po to ženkliai sumažėjo, nes ženkliai sumažėjo ir degtinės kaina, bei pasirodė „geriamas“ spiritas – neapsimokėjo pasigerti alumi. Tačiau 90 – s metais alaus pramonė Rusijoje ėmė atsigausti: 1995 m. – 12 litrų, 1998 m. – 22 litrai, 1999 m. – 29 litrai, 2000 m. – 37 litrai.⁷ 2005m. alaus pramonės apimtis buvo įkainuota 5 milijardais dolerių, o suvartojimas viršijo 60 litrų vienam žmogui²¹! Kas vyksta?!

Alaus rinka persiorientavo į jaunimą, kuriam ne tiek svarbi kaina, kiek alaus „simbolinės savybės“, aktyviai peršamos per reklamą. Svarbi tapo 1997 m. įstatymo pataisa, priimta su aludarių aktyviu „bendradarbiavimu“. Pagal tą pataisą alui netaikomas įstatymo alkoholinis reguliavimas. Tai leido stambioms užsienio kompanijoms ateiti į mūsų šalies rinką, suorganizuoti stambią alaus gamybą ir vartojimą, įsukti galingą reklaminę kompaniją, primetančią atitinkamas „vertybes“ mūsų jaunuoliams ir merginoms. Analoginę „sėkmę“ ir tuos pačius metodus demonstruoja tabako gamintojai. Akademiko RAMN N. F. Gerasimenko (Всероссийский форум «Здоровье или табак», май 2007г) duomenimis užsienio gamintojų ekspansija į Rusijos rinką siekia 94%. Mažai kas įtaria, kad šiuo momentu Rusijos alaus rinką taip pat kontroliuoja užsienio kapitalas. Įvardinsim pagrindinius alaus rinkos „žaidėjus“, nes savo priešus mes turime pažinti iš veido²¹:

Baltic Beverages Holding (Registruota Švedijoje. Įkurta 1991 m. Švedijos ir Suomijos alaus kompanijų. Šiuo metu priklauso paritetiniais pagrindais «Carlsberg» (Danija) ir «Scottish & Newcastle» (D. Britanija). Svarbiausios gamyklos Rusijos teritorijoje Sankt-

Peterburge, Tuloje, Rostove prie Dono, o mažesnės: Samaroje ir Chabarovske. Drauge su savo dukterinėmis (nupirktomis) kompanijomis «Пикра» (Красноярск), «Ярпиво» (Ярославль, Воронеж) ir «Вена» (Санкт-Петербург, Челябинск) **užima 35.8% rinkos** (čia ir toliau 2006 m. balandžio duomenys). Gamina sekančių pavadinimų alų: «Балтика», «Балтика Кулер» (specialiai jaunimui), «Арсенальное», «Три Толстяка», «Ленинградское», «Жигулевское», «Невское», turi regioninių, pvz.: «Уральский Мастер», «ДВ», «Дон», «Ярпиво», «Волга» «Купеческое», «Легенда» ir kai ką leidžia pagal licenzijas: «Tuborg», «Carlsberg», «Foster's», «Kronenbourg», «Irish Red». Reikia pastebėti, kad užsienio alaus importas į Rusiją nėra didelis ir didesnė dalis užsienietišku markių alaus gaminama šalies viduje. Susildėm gyvatę sau ant krūtinės...

Sun Iterbrew {InBev} (gimtinė – Belgija) užima 18.7% rinkos. Pagrindinės alaus daryklos Rusijos teritorijoje Omske ir Klin, o mažesnės Volžske, Saranske, Permėje, Ivanove, Kurske ir Novočeboksarske. Gamina daugiausiai tokių markių alų: «Сибирская корона», «Клинское», «Толстяк», o pagal licenzijas «Lowenbrau», «Beck's», «Stella Artois», «Hoegaarden», «Lele», «BagBeer», «Brahma» (paskutiniu atveju sunku suprasti kaip indai kenčia pasityčiojimą iš vieno labiausiai gerbiamo dievo savo dievų panteone. (...))

Heineken (tėvynė – Nyderlandai). Pagrindinės alaus daryklos yra Sankt-Peterburge ir Novosibirske. Drauge su savo palydovais – kompanijų grupe «ПИТ» (Новотроицк, Хабаровск, Калининград), «Шихан» (Стерлитамак), «Волга» (Н. Новгород), «Степан Разин» (Санкт-Петербург), «Патра» (Екатеринбург), «Байкальская пивоваренная компания» (Иркутск) **užima 13.3% rinkos. Daugiausiai gamina alų tokių markių: «Охота», «Бочкарев», «Три медведя», «Степан Разин», «Патра».** Išnaudoja vietinius skyrus pvz.: «Амур-Пиво», «Стрелец», «ПИТ Акапулько», «Окское», «Русич» o pagal licenzijas išleidžia Heineken, «Amstel», «Zlaty Bazant», «Edelweiss», «Bud», «Guinness», «Kilkenny», «Buckler» ir «Gosser».

Efes Breweries Int. (gimtinė – Turkija). Pagrindinė gamykla Maskvoje, mažesnės – Rostove ir Ufoje. Po to, kai įsigijo «Красный Восток» (Kazanė, Novosibirskas) **užima ~12.5% rinkos.** Gamina vyną **tokių markių: «Старый Мельник», «Красный Восток», «Солодов», «Чешский стандарт», «Сокол», «Белый Медведь»** ir užsienietišku markių «Efes Pilsener», «Warsteiner Premium Beer», «Amsterdam Navigator», «Zlatopramen» ir «Bavaria».

SABMiller (įkurta susiliejus South African Breweries (PAR) ir Miller Brewing (JAV), užregistruota Londone, didžiausias akcijų paketas pas Altria Group (buvusi Philip Morris Companies Inc.)). **Užima 8.7% rinkos.** Turi vienintelę gamyklą Kalugoje. **Naudoja tokias markes: «Золотая бочка», «Три богатыря»** ir užsienio: «Miller», «Holsten», «Velkopopovicky Kozel», «Pilsner Urquell», «Redd's».

Mes taip nuodugnai apsisostojom ties šiomis transnacionalinėmis kompanijomis, kad parodytume kaip mikliai jos gali maskuoti savo veiklą, slėpdamosi po dešimtimis, jei ne šimtais prekybos markių (ženklų), kurių didžioji dalis turi nekaltus rusiškus pavadinimus, kaip «Амур-Пиво». Tokiu būdu, jos kontroliuoja 89% Rusijos alaus rinkos, išgaudamos atitinkamą ir ne mažą pelną. Įvertinus alaus litro kainą Rusijoje šiuo momentu ir turint galvoje, kad vienam žmogui tenka ~60 litrų per metus, padauginkime iš 142 milijonų rusiškų „sielų“, jūs galite savarankiškai paskaičiuoti šių kompanijų apyvartą...

Įdomu pastebėti, kad Vakarų Europos šalyse alaus suvartojimas mažėja, net Vokietijoje ir Belgijoje, nors tuo pačiu gamyba auga. Perteklių šio plebėjiško girdalo išlieja į trečiojo pasaulio šalis.

Plebėjų nugirdytoju alus buvo laikomas Romos imperijoje. Patys Romos piliečiai alaus negėrė, o smėdus, (žemdirbius, prasčiokus) nusigeriančius alumi, smerkė, laikė gyvuliais. Tokiu būdu šie „geradariai“ suderina malonumą su nauda – prisikemša savo kišenes ir apvalo mūsų šalį nuo „perteklinių“ gyventojų. Vykdo priesaką, pagarsintą Madlenos Olbrait (buvusios JAV sekretorės) 2000 m.: „Pasaulinės vyriausybės nuomone Rusijoje ekonominiu požiūriu tikslinga, kad gyventų 15 milijonų žmonių...“

Broliai, kam mums jungti nemalonumą su nenauda ir žala?! Per paskutinius 10 metų pagal oficialią statistiką Rusijoje kasmet vidutiniškai gimsta 1.35 milijonai žmonių, o miršta 2.20 milijonų. Iš jų ~700 tūkstančių nuo priežasčių, susijusių su alkoholiu ir ~400 tūkstančių žmonių nuo priežasčių, susijusių su rūkymu, nuo narkotikų 50–100 tūkstančių, savižudžių 30–40 tūkstančių, žmogžudysčių – 25–30 tūkstančių žmonių. Kas penkta šeimyninė pora yra nevaisinga.

Šie užsienio lėlininkai gerai sugeba manipuliuoti žmogaus sąmone. Pakanka jiems mesti šūkį ir jaunimas bėga paskui klinksį. Juk reikia eiti koja kojon su visa banda! Winston reklama – cigarečių pakelis su įrašu „Новый образ настоящего“. (Viešpatie! Nejaugi mes neįsivaizduojam dabarties be papirosų?!). Ir štai mes jau užsirūkome 10–12 metų. Juk reikia būti šiuolaikiniams! Iš neprastaburnišku žurnalų mums teigiama, kad iš gyvenimo reikia viską imti! O jei jau taip, kam dar sustoti ties tabaku ir alkoholiu? Juk yra ir nelegalūs narkotikai. Juk šiame gyvenime reikia visko paragauti. Kiekvienoje dvokiančioje baloje pasivolioti, visą purvą surinkti. Kažkas po to ir į kilpą lenda, juk tai irgi reikia išbandyti...

Mus bando kaip bandą, varyti šiuo keliu ir taip mes kasmet prarandame daugiau kaip milijoną žmonių; jau daugiau kaip 15 metų – nuo tada, kai mes atvėrėme duris šiems „svečiams“.

Iš tiesų šiame gyvenime reikia išbandyti toli gražu ne viską, o tik vieną, iš viso vieną. Reikia pabandyti būti (tapti) Žmogumi. Ne augalu, ne gyvuliu, ne loštuku svetimos rankose, o Žmogumi.

Aš viliousi, kad mes dar teisingai suprantame šio žodžio prasmę.

Man norisi tikėti Rusija.

Literatūra

- 1) S.R. Milligan, J.C. Kalita, A. Heyerick, H. Rong, L. de Cooman, D. de Keukeleire // **Identification of a potent phytoestrogen in hops (*Humulus lupulus* L.) and beer** // *Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism* **84**, 2249–2252 (1999).
- 2) P. Cos, T. de Bruyne, S. Apers, D.V. Berghe, L. Pieters, A.J. Vlietinck // **Phytoestrogens: recent developments** // *Planta Medica* **69**, 589–599 (2003).
- 3) S.R. Milligan, J.C. Kalita, V. Pocock, V. Van de Kauter, J.F. Stevens, M.L. Deinzer, H. Rong, D. de Keukeleire // **The endocrine activities of 8-prenylnaringenin and related hop (*Humulus lupulus* L.) flavonoids** // *Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism* **85**, 4912–4915 (2000).
- 4) S. Possemiers, A. Heyerick, V. Robbens, D. de Keukeleire, W. Verstraete // **Activation of proestrogens from hops (*Humulus lupulus* L.) by intestinal microbiota; conversion of isoxanthohumol into 8-prenylnaringenin** // *Journal of Agricultural and Food Chemistry* **53**, 6281–6288 (2005).
- 5) S. Possemiers, S. Bolca, C. Grootaert, A. Heyerick, K. Decroos, W. Dhooze, D. de Keukeleire, S. Rabot, W. Verstraete, T. Van de Wiele // **The prenylflavonoid isoxanthohumol from hops (*Humulus lupulus* L.) is activated**

into potent phytoestrogen 8-prenylnaringenin in vitro and in the human intestine // *Journal of Nutrition* **136**, 1862–1867 (2006).

- 6) A. Sierksma, T. Sarkola, C.J.P. Eriksson, M.S. Van der Gaag, D.E. Grobbee, H.F.J. Hendriks // **Effect of moderate alcohol consumption on plasma dehydroepiandrosterone sulfate, testosterone, and estradiol levels in middle-aged men and postmenopausal women: A diet-controlled intervention study** // *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* **28**, 780–785 (2004).
- 7) <http://adic.org.ua/sober-cool/thematic/beer/beer-top.htm>
- 8) P. Diel, R.B. Thoma, A. Galdarelli, O. Zierau, S. Kolba, S. Schmidt, P. Schwab, P. Metz, G. Vollmer // **Regulation of gene expression by 8-prenylnaringenin in uterus and liver of Wistar rats** // *Planta Medica* **70**, 39–44 (2004).
- 9) G. Rimoldi, J. Christoffel, W. Wuttke // **Morphologic changes induced by oral long-term treatment with 8-prenylnaringenin in the uterus, vagina, and mammary gland of castrated rats** // *Menopause* **13**, 669–677 (2006).
- 10) T. Takamura-Enya, J. Ishihara, S. Tahara, S. Goto, Y. Totsuka, T. Sugimura, K. Wakabayashi // **Analysis of estrogenic activity of foodstuffs and cigarette smoke condensates using a yeast estrogen screening method** // *Food and Chemical Toxicology* **41**, 543–550 (2003).
- 11) Б.М. Зузук, Р.В. Куцик // **Хмель вьющийся (син. хмель обыкновенный). *Humulus lupulus* L. (Аналитический обзор)** // *Провизор* **13-14** (2004).
- 12) R.D. Gibbs // **Chemotaxonomy of flowering plants** // Montreal, L.: MacGill-Queen's Univ. press, 1974.
- 13) Б.Г. Афанасьев // **Отчет о XVII практической конференции** // *Трезвость и культура* **2**, 7 (2005).
- 14) K. Katsouyanni, A. Trichopoulos, S. Stuver, S. Vassilaros, Y. Papadiamantis, N. Bournas, N. Skarpou, N. Mueller, D. Trichopoulos // **Ethanol and breast cancer: An association that may be both confounded and casual** // *International Journal of Cancer* **58**, 356–361 (1994).
- 15) G. Corzo-Alvarez, T. Urribarri-Delgado // **Eye damage and lighting among workers in beer industry** // *Investigacion clinica* **38**, 113–126 (1997).
- 16) L.L. Ritter, R. Klein, B.E.K. Klein, J.A. Mares-Perlman, S.C. Jensen // **Alcohol use and age-related maculopathy in the Beaver Dam Eye Study** // *American Journal of Ophthalmology* **120**, 190–196 (1995).
- 17) S.E. Moss, R. Klein, B.E.K. Klein, S.C. Jensen, S.M. Meuer // **Alcohol consumption and the 5-year incidence of age-related maculopathy: The Beaver Dam eye study** // *Ophthalmology* **105**, 789–794 (1998).
- 18) J.J. Harding, R. Van Heyningen // **Drugs, including alcohol, that act as risk factors for cataract, and possible protection against cataract by aspirin-like analgesics and cyclopentiazide** // *British Journal of Ophthalmology* **72**, 809–814 (1988).
- 19) S. Fraser-Bell, J. Wu, R. Klein, S.P. Azen, R. Varma // **Smoking, alcohol intake, estrogen use, and age-related macular degeneration in Latinos: The Los Angeles Latino Eye Study** // *American Journal of Ophthalmology* **141**, 79–87 (2006).
- 20) L. Westney, R. Bruney, B. Ross, J.F.J. Clark, S. Rajguru, B. Ahluwalia // **Evidence that gonadal hormone levels in amniotic fluid are decreased in males born to alcohol users in humans** // *Alcohol and Alcoholism* **26**, 403–407 (1991).
- 21) **Рынок пива России** // *Международный аналитический журнал «Пивное дело»* **4** (2006). <http://www.pivnoe-delo.com/?mag=39&op=journal&txt=126>

ALKOHOLIO MITAI

I. BENDRI

Mitas: degtinė – geriausia priemonė nuo gripo. Gera vyno porcija – ir gripo lyg nebūta.

Tiesa: Prancūzijos Mokslų Akademija specialiai tyrė šį liaudišką prietarą ir įrodė, kad alkoholis gripo, kaip ir kitiems virusams jokios įtakos neturėjo. Negali tarnauti gydomąja priemone. Priešingai, silpnindamas organizmą, prisideda prie atskirų ligų ir sunkina bet kurias infekcines ligas. Apie tai dar XIX a. pabaigoje rašė I. A. Sikorskis. Jis nustatė, kad šiltinės epidemijos metu Kijeve geriantys darbininkai sirgo 4 kartus dažniau, nei blaivininkai. (Uglovas)

Tyrinėjimai Anglijos kariuomenėje Indijoje yra parodę kad abstinentų dalyse susirgimų pasitaiko per pusę mažiau, kaip neabstinentų dalyse: mat, negerią kareiviai yra ligoms daug atsparesni. Aiškiau tatai nušviečia ligonių kasos: kur nariai tiktai abstinentai, tai ligų atsilikimai daug retesni, negu ten, kur nariai neabstinentai.

Bet alkoholis ne tiktai padeda ligoms prilipti – ne, jis ir mirčiai padeda geriau veikti, Taip, pavyzdžiui, 1832 metais iš 26,000 Albany`o (Australijoje) gyventojų nuo siautusių tenai choleros išmirė 336 žmonės (t. y. 1,3%). Cholera neaplenkė nė blaivininkų draugijos, kuri turėjo 3000 narių, tačiau šių mirė kur kas mažiau negu buvo tikėtasi: iš blaivininkų draugijos cholera susirgusių narių skaičiaus, palyginant su bendru miesto gyventojų susirgimų ir mirties atsitikimų skaičium, buvo laukta 39 blaivininkus numiriant, tuo tarpu numirė tiktai 2 žmonės (t. y. 0,07%).

Panašiai yra buvę Glazgovo mieste (Anglijoje), kur iš cholera susirgusių abstinentų numirė kiekvienas penktasis (19,2%) gi iš neabstinentų – beveik visi susirgusieji (91,2%).

1919 metais Škotijoje buvo didelis žmonių sirgimas gripe (ispanų liga), tai iš blaivininkų sirgo tik vienas nuošimtis. (18)

Mitas: Gydomo praktikoje alkoholiniai gaminiai naudojami sekančiais atvejais: prapulus apetitui ir sutrikus virškinimo funkcijai, esant elementariai ir hipo distrofijai, avitaminozėms; pasveikimo periodais po perneštų infekcinių susirgimų; šoko, nuomario būsenoje ir esant stipriam kraujagyslių nusilpimui; per traumas, kai juntamas didelis skausmas; būnant ilgą laiką šaltyje, esant bendroje sunkioje būklėje...

Tiesa: tame, kad dar 1915 m. rusų gydytojų suvažiavimas Pirogove priėmė specialų nutarimą, kad nėra nei vieno susirgimo, kuriam esant, šiuolaikiniai vaistai neveiktų geriau, greičiau, efektyviau ir saugiau už alkoholį. Todėl spiritiniai gėrimai turėtų pilnai būti pašalinti iš gydomosios praktikos! Kiekvienas bemokslis valstietis žinojo, kad šaltyje alkoholio vartojimas greitai atšaldo ir sušaldo žmogų. Mokslas sako, kad jei vidutinė metinė temperatūra rajone sumažėja 5 laipsniais, mirtingumas nuo alkoholio padidėja 10 kartų.

Mitas: reikia truputį išgerti dėl apetito, kai skauda skrandį, esant opai ir pan.

Tiesa: pirmiausiai išgėrus kenčia skrandis. Kuo stipresnis gėrimas, tuo didesnė daro-

ma žala. Alkoholis daro poveikį visoms virškinimo trakto liaukoms. Tarp jų ir skrandžio sienelėse esančios liaukoms, kurios gamina skrandžio sultis, turinčias pepsino, druskos rūgštį ir įvairius enzimus (fermentus), būtinus maisto virškinimui. Dėka alkoholio sudirginimo, liaukos pradžioje išskiria daug gleivių, o po to jos atrofuojasi. Atsiranda gastritas, jei nepašalinti jo priežasties ir negydyti, jis gali pereiti į skrandžio vėžį. Nei vienas vyno gurkšnis nepraeina veltui. Bet kuo gėrimas stipresnis, dažniau naudojamas, tuo silpniau veikia apsauginės jėgos ir tuo didesnius sužalojimus neša spiritiniai gėrimai. Etilo spiritas, eidamas pro kepenų barjerą, neigiamai veikia kepenų ląsteles, kurios veikiamos šio nuodingo nuodo, žūsta. Jų vietoje atsiranda jungiamasis audinys, ar paprastai sakant randas, nevykdantis kepenų funkcijos. Kepenys palaipsniui mažėja, t.y susitraukia, kepenų kraujagyslės suslegiamos, kraujas jose užsibūna, spaudimas pakyla 3-4 kartus. Jei kraujagyslės trūksta, prasideda kraujosruva, nuo kurios ligoniai dažnai miršta. PSO duomenimis apie 80% ligonių miršta metų periode po pirmosios kraujosruvos. Aukščiau aprašyti pokyčiai vadinami kepenų ciroze. Pagal šių ligonių skaičių nustatomas tos šalies alkoholizacijos lygis. Alkoholinė kepenų cirozė yra viena iš pačių sunkiausių ir gydymo požiūriu beviltiškiausių žmogaus ligų.

Mitas: vynas nuima įtampą, stresą.

Tiesa: vynas sukuria įtampos nuėmimo iliuziją. Iš tiesų įtampa smegenyse ir visoje nervų sistemoje išlieka. Ir kai praeina pagirios, įtampa išlieka dar didesnė, nei prieš vyno gėrimą. Be to prisideda valios ir organizmo nusilpimas. Nuodugnai ištyrus, rasta, kad alkoholis nervų ir endokrininėje sistemoje sukelia tuos pačius sunkius pokyčius, kaip ir streso metu. Dėl to alkoholis nesumažina, o pagilina pokyčius, padidina patologinę būklę, kurią sukelia stresas. Prof. V.G. Starcevas Suchumyje savo bandymais su beždžionėmis įrodė, kad jei gyvūnui sukelti stresą ir duoti alkoholio, arba priešingai, pirma duoti išgerti, o po to sukelti stresą, stresas tęsiasi sunkiai ir sudėtingai, bandomas gyvūnas sunkiai sugrįžta į normalią būklę ir dažnai žūsta. Dėl to, išgeriantis žmogus savo būklę tik pablogina. (6) Į organizmą įvedus alkoholį, išsiskiria tokios medžiagos, kaip histaminas, dalyvaujantios streso formavimesi ir alerginių reakcijų susidaryme. Todėl alkoholis yra stresuojantis, o ne antistresinis agentas. Onkologai jau seniai susiejo vėžio susirgimus su streso dažnumu. Žinoma, kad net minimalios alkoholio dozės iššaukia tą patį histamino išsiskyrimo lygį, kuris yra pakankamas sukelti žmogaus paveldėjimo aparato pažeidimus. (6)

Mitas: alkoholis ramina nervus.

Tiesa: įgimta reakcija į išgastį nėra fizinis ar protinis trūkumas. Nervai sukurti tam, kad išgyventume. Mums išplovė smegenis, kad baimė ir skausmą laikytume blogybėmis, todėl įtampą t.p. esame linkę laikyti blogu reiškiniu. Kaip baimė ir skausmas, ji paprasčiausiai tėra perspėjamasis ženklas, požymis, kad kažkas ne taip. Kaip gali alkoholio turintis gėrimas jus atpalaiduoti, jeigu jis nepašalina nepatogumo priežasties! Alkoholis slopina visus pojūčius. Kai baigiasi narkotiko poveikis, alkoholis tik padidina įtampą. Iš tiesų visiškai atsipalaidavimas yra laimės būseną, kai galite visiškai dėl nieko nesielvartauti. Tai būseną, kurios priklausantis nuo narkotiko žmogus niekada negali pasiekti. Tik pagalvokite apie tai. Kodėl kas nors norėtų svaigintis, jei jaustųsi visiškai laimingas? Apsvaigimas yra laikinas užsimiršimas. Ar nelydi išvada, jog žmogus, kuriam reikia

svaigintis, yra nelaimingas? Ir jei alkoholis išspręstų problemas ir padarytų juos iš tiesų laimingus, jiems nereiktų pakartotinai svaigintis. (16) 147

Mitas: konjakas ir degtinė praplečia kraujagysles. Kai skauda širdį, tai geriausia priemonė.

Tiesa: širdies – kraujagyslių sistemos pažeidimas vartojant spiritinius gėrimus, pasitebimas alkoholio hipertenzijos ar miokardo pažeidimo atveju. Hipertenzija pas geriančius atsiranda dėl kraujagyslių tonuso reguliavimo pažeidimo, kurį sukelia etilo spirito toksiškas poveikis nervų sistemai. Hipertenzija pastebima gana dažnai. Mokslininkų nuomone, virš 40% geriančių serga hipertenzija, o pas 30% arterinio spaudimo lygis yra „pavojingoje zonoje“, t.y. artėja prie hipertenzijos, kai vidutinis amžius 36 m. Širdies raumens pažeidimą sukelia tiesioginis spirito veikimas į miokardą, drauge įtakoja nervinės reguliacijos ir mikroreguliacijos pasikeitimus. Besivystantys vidinio pasikeitimo grubūs pažeidimai veda į židininę ir difuzinę miokardo distrofiją, kuri pasireiškia širdies ritmo pažeidimu ir širdies nepakankamumu. Tyrimai parodė, kad dėl alkoholinės intoksikacijos giliai pažeidžiami širdies raumens mineraliniai mainai. Tai mažina širdies pajėgumą. Dėl degeneratyvinio širdies raumens pakenkimo geriantieji miršta dukart dažniau lyginant su visų gyventojų vidurkiu. (4)

Mitas: Alkoholis sušildo sušalusį žmogų.

Tiesa: Mokslininkai nustatė, kad gerti alkoholį dėl sušilimo yra klaidingas įsitikinimas. Prie charakteringos savęs apgaulės priklauso ir išgėrusio žmogaus praradimas gebėjimo teisingai įvertinti savo kūno temperatūrą. Alkoholio poveikyje greitai įvyksta odos kraujagyslių paralyžius, jos plečiasi ir į kūno paviršių priteka daugiau kraujo. Žmogui atrodo, kad jis sušilo, bet šis bendros šilumos jausmas yra gryna apgaulė. Sušyla tik oda, kuri greitai atiduoda savo šilumą. O kūno temperatūra, kaip rodo daugybė tyrimų, sumažėja. Alkoholio veikiamas organizmas praranda savo normalų šalčio pojūtį ir oda nustoja tiksliai atsiliepti į jo veikimą kraujagyslių susiaurėjimu. Todėl išgėrę žmonės taip lengvai susergera peršalimo ligomis. (5)

Garsusis šiaurės ašigalių kraštų tyrinėtojas Nansenas, darydamas paskutinę savo kelionę į tas sritis, uždraudė savo laivo komandai imti svaigiųjų gėrimų. Kelionėje visi jie išbuvo apie 3 mėnesius. Nansenas, palikęs laivą, įstrigusį leduose, su vienu draugu leidosi tolyn pėsti traukdami rogutes su valgomais daiktais. Taip jie keliavo 15 mėnesių 40° šaltyje ir per nesuregimas sniegų ir ledų tyrumas pasiekė 3' šiaurės platumos. Nansenas pats sako, kad, jo patyrimu, svaigieji gėrimai šaltuose kraštuose ne tik ką nereikalingi, bet tiesiog kenksmingi. Nes, kaip žinoma, alkoholis mažina kūno temperatūrą. (18)

Jūrininkai, kuriems pasitaiko ilgą laiką dirbti šaltyje ir šlapumoj, banginių gaudytojai ir įvairūs žūklininkai dabar jau pradeda paliauti emę su savim svaigiųjų gėrimų, nes pri-tyrimas juos pamokė, kad sunkus jų darbas esti jiems daug lengvesnis be alkoholio. (18)

Mitas: Alkoholis pašalina radiaciją.

Tiesa: Iš tiesų radijo nuklidų alkoholis nepašalina, bet tik perskirsto po visą kraujotakos sistemą. Taikant atomų žymėjimo metodą nustatyta, kad tokiu būdu radiacija yra tik užteršiami anksčiau sveiki organai. Atmintinėje nuo radiacijos yra rašoma: „Ypač

atkreipiame jūsų dėmesį į faktą, kurį patvirtino daugybė tyrimų: alkoholio priėmimas neteikia profilaktinės naudos spinduliuotės paveiktam žmogaus organizmui, bet priešingai, pagilina spinduliuavimo sukeltą poveikį.“ (9)

Mitas: Alkoholis padidina pieno kiekį ir pagerina jo kokybę.

Tiesa: Fizikos chemijos tyrimų duomenimis toks „girtas“ pienas skystesnis, jame sumažėjęs baltymų kiekis. O baltymas ypač reikalingi augančiam organizmui. (5)

Mitas: nedidelės alkoholio dozės, jei jo koncentracija kraujyje neviršija tam tikro lygio – nekenksmingos ir leistinos tiek gamyboje, tiek transporte dirbantiems.

Tiesa: Čekijos mokslininkai nustatė, kad alaus puodelis, kurį išgeria vairuotojas prieš išvažiuodamas, padidina avarijų skaičių 7 kartus. 50 gr. degtinės – 30 kartų, o 200 gr. degtinės – 130 kartų, lyginant su blaiviais vairuotojais. Šie tyrimai rodo, kad jokios „leistinos“ spirito koncentracijos kraujyje, kuri nesudarytų avarinių grėsmių, neegzistuoja.

PSO duomenimis, virš 50% traumų automobilių keliuose susiję su alkoholio vartojimu, o vidutinis traumuočių transporto keleivių išbuvimo laikas ligoninėse yra 180 dienų.

Akademikas I.P. Pavlovas parodė, kad šuns, gavusio nedidelę alkoholio dozę refleksai staigiai sumažėja ir į normą sugrįžta tik šeštą dieną. Tai reiškia, kad žmogus, geriantis tik kartą per savaitę, visą laiką yra narkotiko kenksmingame veikime. Jei patikrinsime, rasime kad jis daro klaidų daugiau, nei blaiviam stovyje. Ir kas dažnai geria, praktiškai nežiūri į gyvenimą blaiviomis akimis. Dar 1912 m. I. P. Pavlovas kalbėjo apie būtinybę pašalinti alkoholio naudojimą ir laikė „mokslinius“ tvirtinimus apie jo mažų dozių naudą juokingomis. (7)

Net nuo 50 gr. degtinės pasunkėja žmogaus suvokimas, mąstymas, sumažėja dėmesys, judesiai tampa netikslūs, ženkliai sumažėja darbingumas, nors išgėrusiam atrodo priešingai, kad atsirado jėgų. Tyrimai parodė, kad jei blaivus žmogus jėgos matavimo prietaise ištraukia 130 kg, tai praėjus 2 val. po 100 gr degtinės išgėrimo – tik 108. (7)

Buvo daromas bandymas su šunimis. Į pieną, kuriuo maitino šunis, įpildavo nedidelį kiekį alkoholio ir taip girdė ilgą laiką. Pas šunis išsivystė vidaus organų ligos. Vienas šuo per kelis mėnesius gavo 2 litrus spirito. Pastipus šuniui buvo rasti dideli kepenų, inkstų, skrandžio ir ypač širdies pakitimai. Šuniukams į maistą pridėjus degtinės, ženkliai sulėtėjo fizinis ir protinis vystymasis, prasidėjo atsilikimas nuo bendraamžių. (7)

Mitas: Mažos alkoholio dozės naudingos organizmui.

Tiesa: Tyrimai parodė, jei žmogus išgeria kasdien daugiau, nei 15 ml spirito, mirtinumas didėja. (Шевченко Н.М. Кардиология. – М., 2004. – С.132).

Atlikus meta-analizę 200 tyrimų apie mažų alkoholio dozių naudojimą (apie 25 gr. alkoholio kasdien), rasta, kad išaugo tokių susirgimų skaičius: cirozė, alkoholizmas, viršutinių kvėpavimo, skrandžio, krūtinės organų vėžys, hemoraginis insultas, pankreatitas...

Atlikus didelį 44187 meno-pauzėje esančių moterų tyrimą, kurios kasdien vartojo po 20 gr alkoholio, krūties vėžio rizika padidėjo 28%. («Кардиология».– 2004. – №4. – С.78-81).

Kasdieninis net 10 gr. alkoholio priėmimas sukelia kancerogeninį efektą. («Алкогольная болезнь». – 1998.– №12).

Po alkoholio pavartojimo kraujyje padidėja katecholaminų koncentracija (adrenalinas, noradrenalinas)... Aluje ir vyne yra tiramino, kuris turi hipertenzinį (t. y. padidinantį arterinį spaudimą) poveikį. («Клиническая медицина». – 2003. – №8. – С. 79).

Iš esmės alkoholis yra hiperten-zinogenu (t. y. medžiaga, didinančia arterinį spaudimą.) («Кардиология»– 2003. – №10. – С.4).

Štai ir pasirodo, kad mažų alkoholio dozių nauda, apsaugant nuo aterosklerozės, neįrodyta. Ir akivaizdu, kad mažos alkoholio dozės didina gyventojų sergamumą ir mirtinumą. Tarp kitko, kažką teigiamo galima rasti ir kitų narkotikų, kaip kokaino, heroino vartojime, bet laimei, valstybė neskatina tokių paieškų.

Alkoholinis apsvaigimas liudija apie smegenų žievės ląstelių žūtį dėl hipoksijos, kurią sukelia dėl alkoholio nuodų veikimo susidarę mikro trombai. Todėl rekomenduoti vartoti nuodus, kad apsisaugoti nuo aterosklerozės, bet prarasti intelektą, yra neprotinga. PSO gydytojai, priešingai mūsiškiams, nerekomenduoja dėl aterosklerozės prevencijos naudoti alkoholį.

Dar pavyzdžiu statomi prancūzai, kurie beveik neserga ateroskleroze. Bet toks pats mažas sergamumas ir kitoje Viduržemio jūros pusėje pas arabus, kurie visai nevartoja alkoholio. Prancūzai jau prarado išlikimo instinktą ir jų vaikų darželiuose tik trečdalis prancūzų, kiti yra arabų, negrų, azijatų vaikai. («Аргументы и факты». – 2002. – №16. – С.20) Tad ar reikia iš jų imti pavyzdį? Rekomenduoti gerti alkoholį mažomis dozėmis, ypač vyną ar alų yra neatsakingumas, turintis komercinę ar politinę prasmę ir skirtas griauti sveikatą, šeimas ir valstybes. Gyd., MSA prof. Viktoras Ivanovičius Grinčenko, „СОПАТНИК“ 2009' 4

Mitas: Reikia išmokyti žmones alkoholį naudoti saikingai, kultūringai ir alkoholikų neliks.

Tiesa: „Saikingo“ vartojimo gynėjų pozicija klaidinga iš esmės, nes kyla iš melagingo teiginio apie saiko egzistavimą vartojant alkoholį – narkotinį nuodą. Jei sutinkama, kad nuodui gali būti saikas, tai galima leisti visų rūšių narkotikų laisvą pardavimą su priedašu juos vartoti „saikingai“.

Ir visa tauta žus nuo narkomanijos. Kodėl blaivybės priešai primygtinai palaiko šitą idėją? Todėl, kad kitų, nors ir tokių pačių absurdiškų argumentų alkoholio naudojimo labui jie neturi. Ir jie kartoja savo „išvedžiojimus“ jau daug metų. „Saikingai gerkit“ – mokslu paremtas melas. Juk kalba eina apie narkotiką! Saikingai gerkit,- neliko blaivių žmonių. 913 m. 95% Rusijoje nebandė alkoholio. Dabar nebandžiusių neliko.

Viso pasaulio mokslininkų yra įrodyta, kad bet kokios alkoholio dozės ardo smegenis ir naikina pačias tobuliausias jų funkcijas. Drauge žalojami ir reprodukciniai organai. Tai reiškia, kad žūsta ne tik žmogaus, kaip protaujančios būtybės dabartis, bet ir ateitis. Seniai ir bekompromisiškai, griežtai moksliskai įrodyta, kad nekenksmingų alkoholio dozių nėra. O kalbant apie „kultūringą“ gėrimą, tai toks egzistuoja tik alkoholikų apnuodytose smegenyse, nes kultūra ir alkoholis nepriimtini jokiose dozėse. (3) Novosibirsko mokslininkai nuodugnai ištyrė klausimą nustatė, kad kultūringas gėrimas – pati sunkiausia alkoholinės priklausomybės forma. Kiekvienas kultūrinis gėrikas, rodydamas, kad alkoholis, neva, atneša tik džiaugsmą, sugundo gerti jaunimą. Vidutiniškai toks žmogus per 17 metų atveda į girtuoklystę 10 žmonių, o vienas arba du miršta nuo alkoholio. (Neretai tai būna tikras sūnus ar dukra.) T. y. jis tampa žmogžudys. (4)

Kitas klausimas – tai kova su girtavimu. Čia blaivininkų pozicija aiškiai skiriasi nuo oficialių organų pozicijos. Pastarieji mano, kad girtavimas yra rezultatas nemokančių gerti žmonių, kurie vėliau virsta į girtuoklius ir alkoholikus. Juos reikia gydyti, net išsiunčiant į spec. stovyklas. Blaivininkų požiūris sutampa su PSO nuomone, kuri sako, kad reikalas ne žmonėse, o alkoholyje. Tai patvirtina ir tas faktas, kad girtuoklių ir alkoholikų kiekis griežtai sutampa su alkoholio suvartojimo vienam žmogui kiekiu. O jei taip, tai reikia kovoti ne su girtuokliais, o su alkoholiu. Todėl, kol bus laisva prekyba alkoholiu, bus ir girtuokliai, ir alkoholikai. Nes bet kokia propaganda prieš alkoholį be lygiagrečiai vykdomų įstatyminių priemonių, kaip sakoma PSO sprendime, yra neefektyvi. (6) „Gerti galima, tačiau saikingai“ nėra priežastis, dėl kurios turėtume gerti! Iš tiesų toks teiginys yra nuoširdus pripažinimas, kad alkoholis yra žalingas. Kam, po galais, gerti saikingai, jei jis nėra žalingas? (16) p. 231

Mitas: „Tai man nė kiek nekenkia.“

Tiesa: toks teiginys yra kitas klasikinis pasiteisinimas, pateikiamas lyg priežastis pateisinti gėrimą. Nedarome ko nors vien dėl to, jog tai mums nė kiek nekenkia. Nemanau, jog man labai pakenktų, jei likusį gyvenimą praleisčiau pūsdamas muilo burbulus, tačiau jei nekenksmingumą pateikčiau kaip burbulų pūtimo priežastį, laikytumėte mane kandidatu į beprotnamį. Ar nėra dar juokingiau tvirtinti, jog tam tikro elgesio priežastis yra ta, kad tai nekenkia, kai mums patiems ir visam pasauliui aišku, kad iš tiesų tai žalinga? (16) p. 231.

Mitas: Po Gorbačiovo blaivybės įstatymo išsivystė pagrindinis samanės varymas.

Tiesa: Griežtai mokslinė metodika įrodyta, kad samanės varymas drausmingai „eina į koją“ su oficialia mielių gamyba. Kuo daugiau pardavime oficialių mielių, tuo daugiau verda samanę. Įrodyta, kad po įsakymo sumažinus mielių gamybą, sumažėjo ir samagono.

1983 m., kai alkoholiu užliejo visą šalį, samagono gamyba sudarė beveik 70% nuo valstybinio alkoholio kiekio pardavimo. (10)

Mitas: Apribojus alkoholio gamybą, pardavimą, suklestės alkoholio surogatų gamyba, apsinuodys daug žmonių.

Tiesa: Sobriologija neapsiriboja tik alkoholio kiekio mažinimu, bet siūlo kompleksines priemones: kovą su surogatų gaminimu ir platinimu, mokslinę blaivybės propagandą ir t.t. Be to, jokio būtinumo gerti surogatus nėra. 1985-7 m. TSRS sumažinus 2-3 k. alkoholio gamybą ir prekybą, mirtys nuo surogatų sumažėjo nuo 16 000 žmonių 1984 m. iki 11 tūkst. 1986 m. O 1992 m. nuo surogatų mirė 36 tūkst. – tada alkoholis jau buvo ant kiekvieno kampo. „Kultūringi geriantys“ prie surogatų nepereina. Sobriologijos dėsnis: „Alkoholio surogatų gamyba ir vartojimas yra tiesiogiai proporcingi legalaus alkoholio visuomenėje vartojimui.“ Dažniausiai būna taip: žmogus po algos iš vakaro prisigeria. Rytą piniginės neberanda, o pagiroms tada ieško surogatų. Teiginys, kad reikia mažinti alkoholizmą pakeičiant nekokybiškus spiritinius gėrimus kokybiškais reiškia siūlyti ugnį gesinti žibalu, arba velnią išvaryti šėtonu. Prof. V. P. Krivonogov (8) „Lomechūzai“ bandydami sumažinti palaimintus net dalinio blaivinimo rezultatus skelbė, kad tauta, girdi, perėjo į alkoholinių surogatų ir samagono vartojimą. O jie dar kenksmingesni, nei degtinė. Taip, per tą laiką šalyje užregistruota apie 100 grupinių ap-

sinuodijimų surogatais (kurie dažnai buvo vartojami ir neesant alkoholio prekybos suvaržymų) ir dėl to mirė apie 250 žmonių. Apie tai parašė visi laikraščiai. O tai, kad per 2 blaivybės metus mirė 400 000 žmonių mažiau, kaip prieš tai buvusio periodo tą patį laiką, spauda nutylėjo. (6)

Konektikuto valstybinės klinikos direktorius Jonas Visemanas yra pareiškęs, kad įvedus svaigalų uždraudimą (JAV 1920 m.), per pusę sumažėję pamišėlių. Sauso įstatymo priežiūrai JAV valdžia 1923 m. paskyrė 8 475 000 dolerių. O svaigiųjų gėrimų šalininkai tais metais esą išleidę 80 milijonų dolerių pasipriešinimo prakalboms rengti ir žmonėms kurstyti svaigalų draudžiamam įstatymui laužyti. („Draugas“ 1922 m. vasario 2 ir 16 d.) (18)

Kaip išaiškino specialistai, tiriantys apsinuodijimus alkoholiu, tik 6 % nuodingo poveikio kyla iš falsifikuotos degtinės kenksmingų priemaišų. Likusius 94 % kenkimo duoda pats iš savęs etilo spiritas, esantis, savaime suprantama, bet kurioje, net pačioje „svariausioje“ ir „kokybiškiausioje“ degtinėje. (11)

Mitas: Alaus platinimas yra vienintelis kelias apsaugoti gyventojus nuo stipriųjų gėrimų paplitimo.

Tiesa: Pasaulinio garso šveicarų mokslininkas A. Foreli rašė: „...noras pakeisti degtinę alumi (ar vynu) – tai reikštų demoną pakeisti Belzebubu.“

Mums dažnai tenka susidurti su silpnų vynų ir alaus brukimu vietoj degtinės, kaip kovos su girtavimu ir alkoholizmu propaganda ir rekomendacija. Nors istorinė patirtis ir griežtai moksliniai daviniai parodė, kad tai ne kovos su girtavimu kelias, o kelias dar intensyvesniam gyventojų alkoholizavimui, įtraukiant moteris ir vaikus, – visos mūsų pastangos tai įrodyti atsimušdavo kaip į kurčią sieną nenorui sustabdyti mūsų tautos girdymą. Šitų girdytojų pusėje stovėjo administraciniai organai ir visos masinės informacijos priemonės. (6).

Mitas: Alkoholis neša linksmumą.

Tiesa: Melagingas teiginys, kad be alkoholio nėra linksmumo, atsipalaidavimo, poilsio. Iš tiesų priėmus alkoholį nėra ir negali būti jokio linksmumo, nes ta būseną yra taip vadinamas „narkozinis linksmumas“, kuris nieko bendro neturi su tikru linksmumu ir žmogui neteikia nei poilsio, nei laimės, o tik galvos skausmą ir nenorą dirbti. Tiesa tame, kad alkoholis visose savo rūšyse ir dozėse veikia kaip morfijus ar marihuana, t.y. sukuria gėrio ir laimės iliuziją, tuo pačiu nešdamas nepataisomą žalą, kaip bet koks kitas nuodas. (3) Iliuzija, kad apsvaigus bendrauti su draugais linksmiau, greičiau atsipalaiduojama bei sumažėja įtampa. Kartoju, tai iliuzija. Sprendimas yra grynai protinis. Kai pranyksta iliuzija, PRANYKSTA IR PRIKLAUSOMYBĖ. (16)

neMitas: Alkoholis pašalina kompleksus ir varžymąsi.

Tiesa: Tai tiesa. Šiuo atveju iliuzija yra tai, kad kompleksus pašalinti yra naudinga. Alkoholis sugriauna visus barjerus. Štai kodėl linksmas vakarėlis gali staiga virsti į smurto protrūkį. (16)

Mitas: Aš geriu tik dėl kompanijos.

Tiesa: Tai ne priežastis, o pasiteisinimas. Kodėl geriantieji spaudžia negeriančius

vartoti alkoholį? Tai būdinga visoms narkotinėms priklausomybėms. Nuolatos save dusinti tabaku ar į gerklę pilti nuodus atrodo mažiau absurdiška, jei ir visi kiti taip elgiasi. Štai kodėl narkomanai linkę burtis į grupes. Toks elgesys dažnai paaikškinamas „draugiškumu“. O realybė tokia, kad nesvarbu kaip stipriai jie stengtųsi įtikinti save ir kitus žmones, kad nepraranda kontrolės, visi narkomanai jaučia, kad juos valdo kažkas velniška. Narkomanai jaučiasi saugiau, būdami tarp tokių pačių kaip ir jie. Jie jaučia, kad pateko į kažkokius velniškus spąstus, o pasidalyta bėda tampa perpus mažesnė. Visi narkomanai jaučiasi nejaukiai, kai tarp jų yra nuo narkotiko nepriklausantis žmogus: jie žino, kad elgiasi kvailai, o žmogus, nesantis tame pačiame kalėjime, primena jų kvailumą. Dėl šios priežasties gėrimas yra antivisuomeninis laisvalaikio leidimo būdas, nes sukuria barjerus tarp geriančių ir negeriančiųjų. (16)

Mitas: Kaukaze geria daug vyno, o gyvena 100 metų.

Tiesa: Pasirodo, Kaukaze ilgaamžiškumas yra tik 3 mažuose rajonuose. Vienas mažas rajonas yra Azerbaidžano kalnuose. Azerbaidžaniečių tikėjimas – islamas. Jie vynu negeria. T.y. tas rajonas yra blaivus. Kitas ilgaamžiškas rajonas – Dagestano pietuose. Dagestano tautos irgi yra musulmoniškos. T.y. blaivus rajonas. Trečias rajonas – Abchazijos kalnuose. Abchazų dalis yra krikščionys, o dalis – musulmonai. Šitas ilgaamžiškumo rajonas ne apačioje, prie jūros, kur daug vynuogynų ir kiekvienuose namuose daro vyną, o aukštai kalnuose. Vynuogės ten neauga, žmonės augina avis. Pusei metų ir ilgiau vyrai išeina į kalnų ganyklas, geria gryną kalnų upokšnių vandenį. Mes pripratę matyti, kad gruzainai geria, bet Gruzijoje nėra daug ilgaamžių žmonių. (11)

Mitas: Mokslininkai ištyrė alkoholikus, saikingai geriančius bei negeriančius ir nustatė, kad ilgiausiai gyvena tie, kurie saikingai geria raudoną vyną.

Tiesa: Pasirodė, kad negeriantys buvo tie, kurie negėrė dėl persirgtų ligų, uždraudus daktarams, buvę alkoholikai, nustoję gerti. Bet jei ištirti blaivininkus iš įsitikinimų – jie gyvena ilgiausiai. (11)

Mitas: Alkoholis numalšina troškulį.

Tiesa: Alkoholis, užuot numalšinęs troškulį, veikia būtent atvirkščiai – dar labiau troškina.

Mitas: Geriau nugyventi trumpesnę, džiugesnę ir įdomesnę rūkančiojo ir geriančiojo gyvenimą nei ilgesnę pilką abstinento gyvenimą.

Tiesa: Turiu pabrėžti, kad jei tai būtų buvęs tikrasis pasirinkimas, aš vis dar smarkiai rūkyčiau ir gerčiau. Pataisymas – manęs čia jau nebebūtų. Laimė, toks pasirinkimas nėra tikrasis. Mano nuostabai, didžiausi laimėjimai buvo drąsos, pasitikėjimo savimi, savigarbos ir energijos atsiradimas. O pats didžiausias – neįtikėtinas džiaugsmas, kad esu gyvas! Būdamas 46 m. jaučiausi esąs senas žmogus, o dabar jaučiuosi lyg jaunuolis, nors man per 70. Vienintelis egzistuojantis skirtumas tarp „tada“ ir „dabar“ – aš nustojau kasdien nuodyti savo kūną. Tai buvo lyg pabėgimas iš košmaro, juodai balto baimės ir depresijos pasaulio į saulėtą, kupiną pasitikėjimo, sveikatos ir laisvės. Pagrindinė priežastis, dėl kurios pageidaučiau, jog mažintumėte arba visai nustumėtė gerti, yra ne ta, kad jus žudo, griaua gyvenimą ir kainuoja daugybę pinigų. Priežastis,

dėl kurios norėčiau, kad taip pasielgtumėte yra grynai egoistinė: GYVENIMAS JUMS TEIKS DAUG DAUGIAU MALONUMO! (16) p90

Mitas: žmonės mėgaujasi alkoholio skoniu.

Tiesa: alkoholis yra bjauraus skonio. Vaikai, kai pirmą kartą geria alaus, neįsivaizduoja, kodėl žmonės geria tokią bjaurastį. Be skonio receptorių yra dar žmogui duotas vėmimo refleksas. Bet galiausiai skonis atbunka. Tai tas pats, kai kiaulių fermos darbuotojas ima nejausti kvapo. Tačiau jei jis namo grįš su darbo drabužiais, jam kiti apie tai greit primins. Kai geriantieji jums sako, kad geria dėl to, jog mėgaujasi skoniu, jie mėgina apgauti ir jus ir save. (16)

Mitas: Alkoholis suteikia drąsos.

Tiesa: Alkoholis tik slopina baimes, drąsos jums nesuteikia. Pamatęs pavojų, strutis kiša galvą į smėlį. Taip jis pašalina baimę, bet dėl to pavojaus smarkiai išauga. Ar tai protingas poelgis? Akivaizdu, kad ne. Pašalinti baimę, kitaip negu pašalinti jos priežastį, prilygsta tikėjimui, kad užgesinsit gaisrą paprasčiausiai išjungdamas signalizaciją. Vartodami alkoholį, kad pašalintumėte baimę, jūs būtent išjungiate signalizaciją. Pašalinate visas galimybes susidoroti su baimės šaltiniu ir taip atsiribojate nuo problemos šaltinio visam laikui. Kuo skiriasi „akių užpylimas“ alkoholiu nuo galvos kišimo į smėlį? Bet pasirodo stručiai taip nedaro. Tai taip pat reikštų, kad esame dar kvailiesni už stručius. Vieniškai merginai eiti namo iš naktinio klubo turėtų būti baisoka. Tačiau jei ji girta, įgimta baimė pradingsta ir dėl to gali grėsti daug pavojų. Alkoholis naikina drąsą! (16) 136

Mitas: „normalūs“ geriantieji skiriasi nuo alkoholikų, nes gali kontroliuoti vartojimą.

Tiesa: tikrasis skirtumas yra tas, kad „normalių“ geriančiųjų ligos stadija yra tokia, kai dar susidorojama su išgeriama doze. Jie tiki, kad mėgaujasi gėrimu, tai jiems nėra ypatinga problema, tad nėra ir poreikio lavinti kontrolę. Kadaise visi alkoholikai buvo tokios stadijos. Jūs turite matyti juos tokius, kokie yra iš tiesų: tik musės saracėnijoje,* lėtai stylančios žemyn ir nesuvokiančios savo likimo. (16) p. 224* (Vabzdžiaėdžiai augalai. Jautriųjų musėkautų [Dionaea muscipulas] mityba veikia spąstų lokiams principu, o saracėnija [Sarracenia] yra daug klastingesis augalas, ir pakliuvimas į ją primena narkotinę priklausomybę. Augalas yra ąsočio formos, o jo vidus padengtas lipniu nektaru. Aplink jį sklindantis aromatas vilioja muses lyg medus bites. Nektaro skonis nusileidžia kvapui, ir musės negali atsispirti šioms nepaprastai skanioms ir nemokamoms vaisėms. Deja, vaisės nėra nemokamos. Nelaiminga musė yra ne svečias, o maistas! Tai ne sutapimas, kad nuolydis augalo viršūnėlėje yra beveik nepastebimas ir kad augalo vidus padengtas smulkiais plaukeliais, augančiais tik viena kryptimi – žemyn. Svorio jėga, tiekiamas dar neiščiulptas nektaras ir plaukelių kryptis veikia išvien, kad nieko neįtariantys vabzdžiai lįstų vis gilyn ir gilyn į spąstus. Ar galite išvelgti panašumą į narkotinę priklausomybę? Vargšė musė taip užsimiršusi mėgaujasi vaisėmis, kad visiškai nekreipia dėmesio į vis statesnį augalo nuolydį, kol palaiapsniui įviliojama į spąstų gelmes. Tačiau kodėl musė turėtų nerimauti? Juk ji turi sparnus. Net dabar, pastebėjusi pusiau suvirškintus tuzino kitų musių palaikus, plaukiojančius syvuose ąsočio dugne, ji žino, kad jai to nenutiks. Ji kontroliuoja situaciją ir bet kada galės nuskristi į saugią vietą, kai tik to panorės. Arba, tiksliau sakant, mano, kad galės, kol nepamėgina pakilti. Deja, ji godžiai apsirijo ir dabar sveria dvigubai daugiau nei įprastai. Jos sparnai ir kojos pasidengė li-

pnio nektaru, ir kuo labiau ji blaškosi, tuo labiau prastėja reikalai. Augalo šonai dabar be plaukelių, slidūs ir beveik vertikalūs. Niekas negali apsaugoti musės nuo jos nelaimingų draugių likimo. (16) p46.

Mitas: alkoholizmas yra liga.

Tiesa: alkoholizmas yra anomalinio, deformuoto, dažnai asocialaus elgesio forma. G. Šičko sako, kad jei alkoholizmas yra liga, tai alkoholikui reikia suteikti visas ligonio teises ir privilegijas: eilinio užgėrimo metu neversti eiti į darbą, išduoti nedarbingumo lapelį, apmokėti „sirgimo“ dienas, parūpinti kelialapį į sanatoriją ir t.t.

Mitas: alkoholis būtinas organizmo energijai.

Tiesa: endogeninis etanolis yra reikalingas organizmui energijos procesų kūrimo reguliacijai, bet nėra būtinumo jį priiminėti alkoholinių gaminių pavidale. Nes organizmas sintezuoja pakankamus jo kiekius. Suaugusio vyro organizmas per parą pagamina vidutiniškai 10 ml etanolio – apie 2 arbatinius šaukštelius. Sveiko, blaivaus žmogaus kraujyje jo yra 0,004–0,01%. Organizmas veikia savireguliaciniu principu. Pvz. lytinių hormonų kiekis sintezuojamas toks, koks reikalingas organizmui. Jei papildomai priiminėti lytinius hormonus potencijos padidimui, viskas baigiasi tuo, kad natūrali jų gamyba sustoja, o ląstelės, gaminusios lytinius hormonus, atrofuoja. Vystosi farmakologinė kastracija, ženkliai sunkesnė, nei chirurginė. Endogeninio alkoholio savireguliacijos sintezei galioja tie patys dėsniai. Tik teoriškai galima būtų manyti, kad nepavojingas alkoholio kiekis būtų toks, kuris neviršytų endogeninės sintezės kiekio, t.y. ne daugiau 10 gr gyno alkoholio per parą. (Ne iš karto, o per 24 val!) Tokį alkoholio kiekį turi 30 ml degtinės, 120 ml vyno, 300 ml alaus, 800 ml giros, 1,5 l kefyro. Biologinio pagrindimo alkoholio vartojimui dėl naudos nėra. (17), p. 167.

Mitas: Perėjusi per sidabrinis, auksinius ar platininius filtrus degtinė tampa „gryna kaip krištolas“. Platina gėrimo gurkšnį paverčia „neprilygstamai glotniui“.

Tiesa: Mokslininkų teigimu, nei sidabriniai, nei auksiniai filtrai jokios įtakos degtinės gamybai neturi, kadangi kontakto laikas su gaminiu tėra 3 minutės. Toks laikas per trumpas bet kokiam efektui išgauti.

Platininiai filtrai, ekspertų teigimu, netgi gali būti kenksmingi, tačiau tam įrodyti reikalingi tolimesni tyrimai. (V. Liutkutė 2011 02 18 „Rusijoje jau viešinami faktai apie naikinantį alkoholio poveikį“.)

II. SEPTYNI SVARBIAUSI ALKOHOLIO PRAMONĖS SKLEIDŽIAMIE MITAI

Mitas: Vartoti alkoholį – normalu, įprasta, sveika ir atsakinga.

Tiesa: Šiam mitui pagrįsti reklamose alkoholio vartojimas dažnai siejamas su sveikata, sportu, išoriniu grožiu, romantika, pramogomis ir draugais. Reklamoje alkoholis niekada nebus gretinamas su rimtomis sveikatos problemomis, eismo nelaimėmis, nedarbu, prievarta, vaikų išnaudojimu ir savižudybėmis.

Mitas: Alkoholis žalą sukelia tik nedidelei grupei asocialių asmenų, kurie nesugeba susivaldyti vartodami alkoholį.

Tiesa: Tvirtinimas, kad problemas sukelia ne alkoholis, o neatsakingas dalies geriančiųjų elgesys yra neteisingas. Nutylima, kad dauguma alkoholiu piktnaudžiaujančiųjų toli gražu ne asocialūs, bet paprasti, kasdien gatvėmis vaikstantys, turintys darbus ir šeimas žmonės. Pramonė mėgina įrodyti, kad normalūs piliečiai geria atsakingai ir tik „blogi“ – neatsakingai, sukeldami visas įmanomas problemas, sietinas su nesaikingu alkoholio vartojimu.

Tuo tarpu didžiausią pelną alkoholio pramonė susižeria būtent iš geriančiųjų daug. Alkoholio gamintojai ir platintojai teigia, kad jų rinkodara veikia tik „atsakingus vartotojus“, bet tokiu atveju jų pelnas turėtų ženkliai mažėti. JAV ir Didžiojoje Britanijoje maždaug 50% viso alkoholio suvartojama geriant rizikingai, t.y. daugiau nei rekomenduojama, nesaikingai, arba girtaujant (Baumberg, 2009). Kitaip tariant, didelę dalį alkoholio pramonės pelno tiesiogiai lemia rizikingas vartojimas.

Mitas: Normalių alkoholio negeriančių suaugusiųjų apskritai nėra.

Tiesa: Alkoholio pramonė prie galimų blaivininkų priskiria tik vaikus iki 16 metų, nėščias moteris ir vairuotojus. Faktas, jog kiekvienoje visuomenėje yra blaivininkų, neatitinka jų propaguojamos idėjos, kad alkoholio vartojimas visiškai normalus ir atsakingas dalykas. Pramonė kuria iliuziją, kad blaivininkai yra mažiau sveiki. Taigi, norintys būti sveiki ir aktyvūs visuomenės nariai, turi saikingai vartoti alkoholį. Alkoholio pramonė niekada viešai nepalaikys besaikio girtavimo, tačiau didelę jų pelno dalis gaunama būtent iš nesaikingo alkoholio vartojimo. Tuo tarpu mažmenininkai nesaikingą girtavimą skatina kainų politika ir nuolaidomis.

Suaugusiųjų populiacijoje abstinentų dalis svyruoja nuo žemiausios – 2,5% Liuksemburge iki aukščiausios – 99,5% Egipte. Kitose šalyse: Kinijoje 48,6%, Airijoje 22,0%, Meksikoje 41,6% ir Rumunijoje 38,0% (PSO, 2004). Pasaulyje 45% vyrų ir 66% moterų nevartoja alkoholio. Kitaip tariant, daugiau nei pusė (55%) pasaulio žmonių nevartoja alkoholio (PSO, 2007).

Mitas: Ignoruokite faktą, kad alkoholyje yra žalingos, priklausomybę sukeliančios cheminės medžiagos – etanolio. Pramonė nuolat tvirtina, kad alkoholis – tai tiesiog skanus, meistriškai paruoštas gėrimas: alų pristato, kaip išskirtinai natūralų produktą, vyną kaip ypač naudingą kūnui ir sielai ir t. t. Tvirtinama, kad ilgametė alkoholio gamybos patirtis užtikrina jo kokybę.

Tiesa: Alkoholio pramonė ignoruoja faktą, kad alkoholis (etanolis) – tai žalinga, nuodinga, kancerogeninė ir priklausomybę sukelianti medžiaga, svetima mūsų kūnui. Nepaisant to, alkoholis reklamuojamas kaip sveikatą gerinantis produktas. Tiesa yra tai, kad alkoholis – tai tiesiog stiprus narkotikas – medžiaga, kaip ir heroinas, žalojanti organizmą, sukelianti fizinę ar psichinę priklausomybę. Žalingas alkoholio poveikis žmogaus fizinei ir psichikos sveikatai, visiškai neatitinka pramonės kuriamo mito apie atsakingo, patenkinto ir švenčiančio gyvenimą su alkoholiu vartotoją.

2007 m. vasario mėn. Lione, Prancūzijoje, Tarptautinėje vėžio tyrimų agentūroje (IARC), 26 mokslininkai iš 15 valstybių patikslino naujai alkoholinių gėrimų kancerogeniškumą ir etilo karbamido (uretano), dažno teršalo, aptinkamo fermentiniame maiste ir gėrimuose, kenksmingumą. Tyrime neminimi jokie saugūs alkoholio kiekiai, kurie

neskatintų vėžio atsiradimo. Šio tyrimo išvados ir rezultatai paskelbti 96-oje IARC monografijos knygoje (Baan et al. 2007).

Mitas: Alkoholio vartojimo sukeliamas problemas išspręsimė tik kartu. Alkoholio pramonė tvirtina juntanti atsakomybę už tai, kad jų gaminami produktai gali pakenkti, todėl norėtų padėti išvengti neigiamų padarinių. Todėl pramonė siūlo visiems suvienyti jėgas ir kartu kovoti su piktnaudžiavimu alkoholiu, tvirtina esą pajėgūs įtikinti vartotojus gerti atsakingai ir pasirenkę tam skirti lėšų. Gamintojai ir prekybininkai siūlo vyriausyboms ir institucijoms pasinaudoti jų patyrimu.

Tiesa: Daugumai specialistų akivaizdu, kad bendradarbiavimas su alkoholio pramonė ne išeitis. Gaila, tačiau specialistai priėjo tokią išvadą tik iššvaistę begalę laiko nevaisingoms diskusijoms apie tariamai naudingus projektus ir priemones. Realybėje, veiksmingos Europos, nacionalinės ir bendruomenių alkoholio kontrolės priemonės turėtų sumažinti alkoholio vartojimą, o šito pramonė nenori ir negali norėti. Tinkama ir veiksminga kovos su alkoholio vartojimu politika reiškia didesnius akcizo mokesčius, reklamos ir rėmimo draudimą, didesnę alkoholio pirkėjų amžiaus cenzą, nelegalios prekybos sunaikinimą ir informacijos apie alkoholio žalą sklaidą visuomenėje (Babor et. Al, 2010; PSO, 2009).

Partnerystės Škotijoje pavyzdys. Škotijos alkoholio pramonė perša požiūrį, kad vyriausybė ir sveikatos organizacijos turėtų tapti alkoholio pramonės „partnerėmis“, teigdama, kad jas vienija „bendras tikslas“. Tačiau yra atvirkesniai: organizacijų siekiančių, kad alkoholio politika atitiktų visuomenės sveikatos interesus, ir organizacijų, priklausomų nuo to, kiek alkoholio bus parduota ir kiek pelno tai atneš, tikslai yra diametraliai priešingi. Škotijoje pramonė sėkmingomis ministrų lygio derybomis sukūrė „partnerystę“, kuri leido Diageo, Škotijos viskio gamintojo, darbuotojams dvejus metus dalyvauti valstybės alkoholio kontrolės politikos komandoje. Šis bendradarbiavimas pagimdė tokias iniciatyvas kaip pirmoji škotų „Alkoholio pažinimo savaitė“ (Alcohol Awareness Week), kurios metu visuomenei teikiama įvairi informacija apie atsakingą alkoholio vartojimą. Šaltinis: Evelyn Gillan, the Scottish Health Action on Alcohol Problems; 2009.

Mitas: Alkoholio reklama nėra žalinga. Ji skirta tik tam, kad padėtų vartotojui išsirinkti konkretų prekės ženklą. Tvirtinama, kad reklama neragina žmonių gerti nesaikingai, o tik padeda išsirinkti geriausią gaminį. Pramonė teigia, kad pati sugeba save veiksmingai reguliuoti, ir taikydama veiksmingas taisykles sugeba užkirsti kelią netinkamai pavienių gamintojų ar pardavėjų reklamai. Jie tvirtina, kad savireguliacija rezultatyviai veikia visame pasaulyje.

Tiesa: Tuo tarpu tyrimai neginčijamai rodo, kad alkoholio reklama ne tik yra patraukli jauniems žmonėms, bet ir skatina juos vartoti alkoholį (Anderson et al., 2009: Science Group of the Alcohol and Health Forum; 2009). O pramonė tiesiog kategoriškai ir viešai neigia, kad reklama skatina alkoholio vartojimą (Bond et al; 2009). Dėl patrauklių reklamų ir teigiamo alkoholio įvaizdžio jaunimas pradeda gerti vis anksčiau. Pradėjęs alkoholį vartoti anksti, jis veikiamas tos pačios reklamos gers dar daugiau.

Mitas: Švietimas apie atsakingą alkoholio vartojimą – tai geriausias būdas apsaugoti visuomenę nuo alkoholio problemų.

Tiesa: Pastaruoju metu pramonė vis labiau junta suvaržymų grėsmę, stiprėjant visuomenės ir specialistų reikalavimams veiksmingiau kovoti su alkoholio vartojimo sukeltomis problemomis. Yra pakankamai veiksmingų priemonių, tokių kaip dideli alkoholio akcizai, minimalios kainos nustatymas, didesnis pirkėjų amžiaus cenzas ir reklamos sugriežtinimai, kuriomis galima sumažinti alkoholio vartojimą, daromą žalą bei pramonės gaunamą pelną (Babor, 2003; Babor, 2010). Todėl alkoholio pramonė siekia įtikinti vyriausybės, politikus ir kitus sprendimų priėmėjus, kad minėtos priemonės yra neefektyvios, simbolinės ir greičiausiai neteisėtos. Pramonė tvirtina radusi geriausią būdą kovoti prieš piktnaudžiavimą alkoholiu – šviesti žmones, didinti jų sąmoningumą ir teikti informaciją. Vis dėlto, mokslo tyrimai rodo, kad vien tik žinios nepakeičia asmenų gėrimo įpročių (Giesbrecht, 2007; Gordon et al., 2006).

Alkoholio pramonės elgesys Lietuvoje.

Minėti svarbiausi alkoholio pramonės mitai yra aktyviai skleidžiami ir Lietuvoje. Pramonė nuolat stengiasi visuomenei bei politinių sprendimų priėmėjams įrodyti, kad jokie draudimai ir ribojimai neišspręs su alkoholio vartojimu susijusių problemų. Vienintelis būdas tai padaryti – visuomenės švietimas, prevencinė veikla bei verslo savireguliacija. Nuolat grasinama, kad Lietuvoje vykdoma alkoholio kontrolės politika visiškai sunaikins šią nacionalinės pramonės šaką, kuri yra gyvybiškai svarbi šalies ekonomikai, bei įtvirtins šešėlinį verslą. Vis dažniau pasipila kaltinimai, kad Lietuvoje galioja patys griežčiausi įstatymai ir t.t.

Šaltinis: (EUCAM); Nacionalinei tabako ir alkoholio kontrolės koalicija „Septyni svarbiausi alkoholio pramonės skleidžiami mitai.“

Literatūra:

3. Ф.Г. Углов „Правда и ложь о разрешенных наркотиках“, 1986.
4. Федор Г. Углов „САМОУБИЙЦЫ“.
5. Углов Ф. Г. „В плену иллюзий.“ – М.: Мол. гвардия, 1985 (Рецензент член-корреспондент Академии медицинских наук СССР Д.В.Колесов)
6. Ф.Г. Углов „Ломехузы“
7. Ф.Г.Углов «Человек среди людей», «Молодая гвардия» 1978
8. Prof. A. Mayurov „Fundamentals of sobriology, prevention, soivial pedagogy and alcology“ Vypusk 17, Sevastopol, 2008
9. “Сберечь свободу“ Русичи, Севастополь, 2008. <http://www.rusichi.net>
10. Ф.Г.Углов Человеку мало века 2001
11. Iš sociologo V. Krivonogovo biuletenio arba paskaitos.
12. Allen Carr „Lengvas būdas suvaldyti alkoholi“, 2008.
13. „Psichologija formirovanija soznatelnoj trezvosti“ Jaroslavl, 2009 (Autorių kolektyvas: Gubočkin P.I ir kt.)
14. Mokytojas S. Tijūnaitis „Alkohologija“ Vadovėlis pradžios mokyklų mokytojams. Kaunas, 1924 m.

PROF. VIKTORAS KRIVONOGOVAS

ALKOHOLIS – MASINIO NAIKINIMO GINKLAS (SOBRIOLOGIJOS DĖSNIAI)

Sobriologija – tai ne tik propaganda ir agitacija, kurios esmė – primityvios formulės, pavyzdžiui, „kenkia sveikatai“ arba „alkoholis – tai nuodai“, nors šias tiesas vargu ar kas galėtų paneigti. Tai toks pat mokslas, kaip matematika, fizika arba bet kuris kitas. Kaip ir tie mokslai, jis turi savo dėsnius, kurių prisilaikant galima bet kurioje šalyje likviduoti alkoholio grėsmę gyventojams, ne „minimalizuoti pavojų“, o visiškai pašalinti alkoholizmą.

Kaip besivystantis mokslas, beje, patiriantis didelį priešininkų spaudimą, dosniai alkoholio struktūrų maitinamą, jis yra kūrimosi stadijoje. Dauguma jo dėsnių ir dėsningumų dar ne iki galo suformuluoti, tačiau šis darbas atliekamas sparčiai, ir pamažu ryškėja šio mūsų laikais labai reikalingo mokslo kontūrai.

Straipsnyje pabandysime suformuluoti svarbiausius šio mokslo teiginius, bent jau tuos, kuriuos aptikome rusų sobriologų darbuose. Siekiant neperkrauti straipsnio nuorodomis, paminėsime, kad čia pasinaudota darbais tokių tyrinėtojų, kaip F. G. Uglov, S. A. Šičko, N. A. Krasnonosov, J. K. Kokuškin, A. N. Majurov, V. G. Ždanov, B. J. Iskakov, E. G. Batrakov ir kt.

Pagrindiniai teiginiai išdėstyti laisvai ir išskirti kitu šriftu. Prie kai kurių mes pridėdame komentarus, daugelis jų akivaizdūs ir be komentarų.

Prekyba alkoholiu nenaudinga biudžetui, nes nuostoliai dėl alkoholio vartojimo kelis kartus viršija pajamas, gautas mokesčių ir akcizų pavidalu iš alkoholio industrijos ir prekybos.

Kai kalbama apie naudą, gaunamą iš alkoholio prekybos, pateikiamos milžiniškos pinigų sumos, į valstybės biudžetą patenkančios mokesčių ir akcizų pavidalu. Jos išties didžiulės šalyse, kuriose gausiai vartojamas alkoholis. Todėl daromos tarsi labai išmintingos išvados, kad be šių mokesčių visa finansinė sistema žlugtų, kad už „girtus“ pinigus galima pastatyti mokyklas, ligonines, stadionus, laiku išmokėti atlyginimus gydytojams, mokytojams, teisėtvarkos pareigūnams ir t.t. Kaip paskutinis alkoholio prekybos naudingumo argumentas – alkoholio gamybos savikainos (itin mažos) ir pardavimo kainos skirtumas. Pavyzdžiui, praėjusio šimtmečio devintojo dešimtmečio pradžioje vieno litro spirito gamybos savikaina – vos 38-40 kapeikų. Litras spirito – tai maždaug penki buteliai degtinės, o kiekvieno butelio pardavimo kaina – 3 rubliai 62 kapeikos, t.y. apie 18 rublių už visą partiją. Skirtumas – 45 kartai.

Savikainos ir pardavimo kainos, žinoma, įspūdingos, ir daugelis girdymo sistemos kritikų po tokių svarių „argumentų“ sutrinka. Tačiau visi šie „argumentai“ griūva, kai pradėdama skaičiuoti to paties biudžeto nuostolius, patiriamus dėl alkoholio vartojimo.

Iš ko susideda tie nuostoliai? Pirmiausia – tai darbo našumo sumažėjimas, ypač ryškiai pastebimas pirmadieniais ir po švenčių. Logiška būtų tikėtis, kad pailsėjus darbo našumas turėtų, atvirkščiai, padidėti, tačiau taip nėra. Ypač pastebimai darbo našumas krinta po švenčių, juo labiau, jeigu pasitaiko kelios šventės viena po kitos. Rusijoje toks kritimas ilgai buvo pastebimas pirmojoje sausio pusėje. Ekonominės sistemos sutrikimas tuo metu būdavo toks didelis, kad Valstybės Dūmos deputatai prieš kelerius metus nusprendė tomis dienomis visiems „padovanoti“ privalomas atostogas. Sovietų sąjungoje 1970-aisiais – 1980-aisiais, alkoholinio genocido metais, darbo laiko nuostoliai dėl alkoholio vartojimo buvo skaičiuojami milijonais žmogaus darbo dienų per metus, o tai – daugiamilijoniniai nuostoliai. Alkoholis arba pagirios tiesiogiai susiję su traumomis įmonėse, ir tai taip pat milijardiniai nuostoliai. Dėl sunkių traumų žmogus tampa invalidu, pensininku dėl invalidumo. Ir tai taip pat milžiniškos netektys šalies mastu. Alkoholis stimuliuoja daugybės somatinių ir kitokių susirgimų atsiradimą. Pavyzdžiui, kepenų cirozė, pankreatitas, širdies ir kraujagyslių ligos, visa tai didina valstybės išlaidas ligonių gydymui, ligoninių ir poliklinikų išlaikymui, jų personalo darbo apmokėjimui. Papildomi milijardai išlaidų.

Dėl alkoholio poveikio šimtai tūkstančių piliečių kasmet įvykdo įvairių nusikaltimų, kurių jie blavūs niekada nebūtų padarę. Žmonės atsiduria kalėjimuose, nedirba, liaujasi gausinę visuomeninį turtą, atvirkščiai, tampa valstybės išlaikytiniais. Kalinių darbas tų išlaidų nekompensuoja. Remiantis oficialia statistika, iki trečdaliao visų nusikaltimų Rusijoje padaroma alkoholinės intoksikacijos būsenoje, tačiau ši statistika aiškiai sumažinta, nes dažnai nusikaltėlis sulaikomas ne iškart po nusikaltimo, neįmanoma nustatyti jo būklės nusikaltimo momentu. Ne trečdalis, o, galimas daiktas, pusė, kai kurių analitikų manymu, net du trečdaliai nusikaltimų padaromi alkoholio poveikyje. Įdomu tai, kad dėl dalinio „alkoholio prekystalio sumažėjimo“ 1985-1987 metais ketvirtadaliu sumažėjo bendras nusikalstamumas, o sunkių nusikaltimų – trečdaliu. Be to, daug nusikaltimų padaroma siekiant įsigyti alkoholio, nors nusikaltimo momentu nusikaltėlis buvo tarsi ir blavus. Narkotinė priklausomybė nuo alkoholio kai kuriuos žmones skatina įsigyti pinigų nusikalstamu būdu, o tai ir atveda juos į kalėjimus. Kalėjimų ir lagerių sistema iš valstybės pareikalauja daug išlaidų. Jeigu tarsime, kad pusė kalinių į ten pateko dėl tiesioginio arba šalutinio alkoholio poveikio, pusę visų išlaidų teisėsaugos organams ir kalėjimų sistemai valstybė gali drąsiai priskirti nuostoliams dėl alkoholio industrijos. O tai – milijardai rublių.

Daug autoavarijų sukelia girti, išgėrę žmonės, ir šią išlaidų dalį taip pat galima laikyti kaip duoklę alkoholiui; čia priskirtini materialiniai nuostoliai, kuriuos patiria ir gyventojai, ir valstybė (jeigu sugadintos transporto priemonės buvo valstybinės), čia „telpa“ darbingumo netekimo nuostoliai, nuostoliai dėl į avariją patekusių žmonių mirčių. Tai vėl milžiniški pinigai iš valstybės biudžeto. Dėl neadekvataus girtų žmonių elgesio sukeliama daug gaisrų, ir vėl milijardiniai nuostoliai. Suluošinami, miršta žmonės – nauji nuostoliai. Išlaikyti priešgaisrines tarnybas, gydyti gaisruose nukentėjusius žmones – papildomos išlaidos.

Dažna gaisrų priežastis: girtas žmogus užmigo rūkydamas cigaretę. Vien tik Krasnojarske užregistruojama daugiau kaip 200 tokių nelaimių per metus. Žūsta gaisro kaltininkas, padaroma daug žalos visam namui, nukenčia kiti žmonės, neretai – vaikai. Visa tai – ir tragedijos, ir daugiamilijoniniai biudžeto nuostoliai.

Valstybės nuostolio esmė dar ir ta, kad šimtai tūkstančių darbingų žmonių dirba ne naudingą darbą, o savo jėgas eikvoja alkoholio gamybos ir prekybos įstaigose (alinėse, vyninėse, degtinės gamyklose). O kur dar žemdirbiai, žaliavos alkoholio industrijai gamintojai, restoranų, kitų gėrimo įstaigų darbuotojai, prekybininkai! Jie nedalyvauja visuomenei tikrai reikalingų prekių gamyboje, jie nušalinti nuo naudingos ir reikalingos veiklos, jų potencialas nukreiptas tik griovimui, geriausiu atveju naudojamas tuščiai, o iš esmės – sveikatos ardymui ir savo tautos naikinimui. Jų vaidmuo – parazitinis, pavyzdžiui, kaip šuns blusos.

Čia paminėti anaipol ne visi nuostoliai, kuriuos patiria šalies biudžetas dėl alkoholio vartojimo. Yra nuostolių, kuriuos labai sunku arba tiesiog neįmanoma įvertinti. Įsivaizduokime tipišką situaciją – šeimos vyras parėjo namo neblavus ir, švelniai tariant, sugadino žmonai nuotaiką. Ji neišsimeigojo, kitą dieną į darbą atėjo prislėgta – ir kaip tai atsilieps jos darbui? Nesunkiai galima įsivaizduoti. Produkcijos ji pagamins mažiau, ir tuo pačiu šalies biudžetas negaus dalies pajamų. Daugelio šalių ekonomistai ne kartą bandė palyginti dėl alkoholio patirtus nuostolius ir pajamas, gaunamas iš prekybos alkoholiu. 2006 m. „alkoholio“ akcijų įplaukos į Rusijos Federacijos biudžetą, palyginus su 2005 metais, išaugo 3,9 mlrd. rub. ir sudarė 55,4 mlrd. rb., o nuostoliai dėl alkoholio per metus Rusijoje sudarė apie 500 mlrd. rb. Pelno ir nuostolių skirtumai neretai ženkliai skiriasi, priklausomai nuo to, kiek išsami buvo patirtų nuostolių apskaita. Statistinėje literatūroje tie skaičiai skiriasi nuo 3 iki 8 kartų (t.y. nuostoliai dėl alkoholio gamybos ir vartojimo pajamas viršija 8 kartus). Toks nesutapimas visiškai suprantamas, jeigu turėsime omenyje, kaip sunku įvertinti nuostolius. Tačiau sobriologijos dėsniui konkretus skaičius nėra labai svarbu, svarbiausia – **nuostoliai visada DIDESNI už pajamas, o tai ir yra dėsni esmė.**

Todėl, jeigu kur nors statoma degtinės, vyno, alaus gamykla ir vietos valdžia laimina šią statybą, nes padidės „pajamos į biudžetą“, tai ji parodo visišką ekonominį nemokšišumą, o tiksliau – sobriologijos dėsnių nežinojimą. Visuomenė gali reikalauti, kad tokia valdžia, kaip nekompetentinga, būtų nušalinta. O jeigu valdžia žino, ką daro, bet vis dėlto remia žmonių girdymo sistemą, tai galima kelti klausimą, kokio tikslo tokia valdžia siekia – tautos gerovės ar tos tautos pražūties.

„Kultūringas“, „saikingas“ alkoholio vartojimas – girtuoklystės ir akholizmo šaltinis. Girtuoklystė ir alkoholizmas – masinio „kultūringo alkoholio vartojimo“ pasekmė.

Alkoholikų kiekis tiesiog proporcingas geriančiųjų („kultūringai“) kiekiui.

Alkoholikai ir girtuokliai savo išvaizda ir antisocialiu elgesiu formuoja negatyvų požiūrį į alkoholį, o kultūringai geriantys labai dažnai yra socialiai sėkmingi, linksmi ir žvalūs. Jaunosios kartos akyse jie kuria patrauklų supratimą apie alkoholį. Vaikas gauna klaidingą informaciją, mėgdžioja socialiai pasiturinčius, „kultūringai“ geriančius žmones ir pats tampa kultūringai geriančiuoju. Remiantis **gėrimo eskalavimo** dėsniu, sociologo I.A.Krasnonosovo nustatytu praėjusio šimtmečio aštuntajame dešimtmetyje, geriančioiose šalyse vidutiniškai prasigeria kiekvienas 16-as iš alkoholį vartojančiųjų, t.y. visuomenėje, kur leidžiama prekyba alkoholiu, prasigeria vidutiniškai 5, 2 proc. žmonių. Šis dėsni neveikia ten, kur alkoholis uždraustas arba visai nevartojamas, pavyzdžiui, islamo šalyse. Šis santykis (1 iš 16) gali didėti, t.y., natūraliai keičiantis kartoms, prasigeria

1 iš 10, paskui 1 iš 5, iš 4 – 1, iš 3 – 1, iš 2... „Gėrimo kultūra“ niekaip neišgelbsti visuomenės nuo alkoholio nelaimės. Ne kiekvienas „kultūringai geriantysis“ tampa alkoholiku, tačiau kiekvienas alkoholikas praėjo „kultūringai geriančiojo“ stadiją.

Dabartiniai girtuokliai ir alkoholikai tokie tapo ne iškart, visi jie praėjo santykinai ilgesnį ar trumpesnį „saikingo“ alkoholio vartojimo kelią. Kodėl žymi visuomenės dalis, vartojanti alkoholį, peržengia „ribą“ ir tampa alkoholikais? Pirma, todėl, kad alkoholis – tai narkotikas, tad veikia narkotinės priklausomybės dėsniais. Antra, jokios „ribos“ tarp „saikingo“ ir „nesaikingo“ alkoholio vartojimo nėra, perėjimas iš vienos kategorijos į kitą vyksta palaipsniui ir sklandžiai, pačiam geriančiajam, o dažnai ir jo aplinkos žmonėms, nepastebimai. Tai, kad ne visi geriantieji pereis į alkoholikų kategoriją, negali būti „saikingo“ gėrimo pateisinimas, nes alkoholio žala pasireiškia ne tik daugybės alkoholikų atsiradimu, bet ir gyventojų sveikatos, socialinės gerovės pablogėjimu visiems kitiems geriantiesiems.

Priežasčių ir pasekmių ryšio analizė leidžia daryti išvadą, kad masinis „kultūringas gėrimas“ yra problemos esmė, o girtuoklystė ir alkoholizmas – pasekmė. Išvada – visuomenės blaivinimą logiška būtų pradėti nuo kultūringai geriančiųjų. Visų pirma svarbiausia išblaivinti kultūringai geriantį deputatą, kultūringai geriantį mokytoją, gydytoją, t.y. tuos, kurie formuoja liaudies pasaulėjautą ir daro sprendimus, taip pat ir politinius. Visuomenės alkoholizacija priklauso nuo to, kokia alkoholinė (arba antialkoholinė) politika vykdoma šalyje, o tai reiškia, kad svarbiausia išblaivinti tuos, kurie yra valdžioje, kas stovi prie šalies politikos vairo. Šia prasme sobriologijos mokslas gerokai prieštarauja narkologijai, kurios visas dėmesys nukreiptas į jau prasigėrusią gyventojų dalį – t.y. į alkoholikus. Prablaivējęs prezidentas, gubernatorius, telekompanijos vyriausiasis redaktorius gali turėti didesnę poveikį visuomenės prablaivējimui negu išgelbėtas nuo alkoholizmo kiemsargis arba santechnikas. Žinoma, blaivinti reikia ir kiemsargį, čia kalbama apie prioritetus ir pirmumą. Jeigu šalyje kultūringai geriantieji valdininkai įgyvendina girtuokliavimo politiką, tai galima dešimtmečius ir šimtmečius „sėkmingai“ blaivinti alkoholikus, tačiau jų vietą iškart užims kiti ir niekas nepasikeis. Tai primena vandens nešiojimą rėčiu. Alkoholikų blaivinimas – kova su pasekmėmis, kai nesikeičia girdymo sistema. Siekiant sulaužyti girdymo sistemą, logiškiau blaivinimą pradėti nuo ADS – „asmenų, darančių sprendimus“. Norint įgyvendinti teisingą antialkoholinę politiką, būtina, kad šią politiką vykdytų blaivūs žmonės. Kultūringai geriančiųjų bandymai įgyvendinti antialkoholinę politiką, kaip matome iš Rusijos, SSRS istorijos, taip pat ir kitų šalių, neatneša realių teigiamų poslinkių.

Alkoholio surogatų gamyba ir vartojimas tiesiog proporcingas legalaus alkoholio suvartojimui.

Valstybės blaivios politikos priešininkų vienas argumentas – žiniasklaidoje nuolat kartojamas teiginys, kad, esą, sumažinus alkoholio gamybą ir prekybą, kai sunkiau jo įsigyti, padaugės surogatų, naminės degtinės, naminio vyno gamyba, todėl pasekmės bus dar skaudesnės, nes daugelio surogatų „kokybė“ blogesnė už legalaus alkoholio. Tokia legalios alkoholio mafijos ir jos parankinių išvada geriausiu atveju turi du logikos defektus. Pirma, sobriologai niekada nesiūlė apsiriboti tik alkoholio gamybos ir prekybos mažinimu, jie visada buvo kompleksinio problemų sprendimo šalininkai: gamybos mažinimą turi lydėti žmonių, vartojančių alkoholį, mažėjimas dėl intensyvios mokslinės

sobriologinės propagandos. Antras mūsų oponentų samprotavimų defektas – tvirtinimas, kad legalaus alkoholio trūkumas būtina bus kompensuojamas surogatais ir nelegaliu alkoholiu. Jokio neišvengiamumo čia nėra. Niekas nedraudžia sustiprinti kovą su nelegalia gamyba, prekyba, surogatų vartojimu. Dar daugiau: pasaulinė ir Rusijos patirtis rodo, kad būtent visuomenės blaivėjimo periodu kova su nelegalia alkoholio gamyba ir prekyba tampa ir labiau nuosekli, ir labiau sėkminga. Apie tai byloja, pavyzdžiui, Rusijos praėjusio šimtmečio trečiojo dešimtmečio pirmosios pusės patirtis. Griežti to periodo antialkoholiniai įstatymai leido iškart po pilietinio karo išplėtoti veiksmingą puolimą prieš naminės degtinės gamybą (paplitusią pilietinio karo metų valdžios nebuvimo laikotarpiu). Iki 1924 m. naminės degtinės gamybos problema buvo praktiškai išspręsta, minimali. Ir tik visiškas blaivinimo politikos atsisakymas 1925 m. ryškiai pablogino situaciją ir sudarė sąlygas naminės degtinės gamybos atnaujinimui (aštuonis kartus ją padidinant). Didžiojo tėvynės karo metais, kai alkoholio suvartojimas sumažėjo 6 kartus, nėra jokio preteksto tvirtinti, kad surogatai kompensavo alkoholio sumažėjimą. Tačiau ypač įdomūs 1985-1987 m. antialkoholinės kampanijos laikotarpio rodikliai. Alkoholio gamybos, prekybos sumažinimas 2-3 kartus anaipol nepaskatino surogatų „kompensacijos“, mirčių dėl surogatų vartojimo šalyje sumažėjo nuo 16 tūkst. 1984 m. iki 11 tūkst. – 1986 m. Naujas alkoholizacijos pakilimas, prasidėjęs nuo 1988 metų, pastebimai padidino nusinuodijusių surogatais skaičių: 1992 m. – iki 36 tūkst. mirčių, o juk tuo metu jokio alkoholio deficito nebuvo, alkoholiu buvo prekiaujama visur dieną naktį be jokių apribojimų. Visa tai leidžia daryti išvadą – Rusijoje surogatų vartojimas ne atvirksčiai, o tiesiogiai priklauso nuo legalaus alkoholio pardavimo. Nereikia pamiršti: kai pasunkėja legalaus alkoholio įsigijimo galimybė, surogatus ima vartoti anaipol ne visi, o tik dalis gyventojų, labiausiai alkoholio paveikti, o tai reiškia – alkoholį vartojančiųjų sumažėja. Pirmajame priklausomybės nuo alkoholio etape „kultūringai geriantieji“ laisvoje prekyboje net esant alkoholio deficitui surogatų nevartoja, o tai reiškia, kad alkoholizacijos pasekmės šalyje iš esmės sumažėja. Skirtingais duomenimis, XXI a. pradžioje, kai legalaus alkoholio Rusijoje gausybė, nelegalaus alkoholio dalis viršijo pusę viso suvartojamo alkoholio (skirtingais vertinimais – nuo 1/3 iki 2/3). Kodėl tezė apie legalaus alkoholio „kompensaciją“ surogatais ir nelegaliu alkoholiu nepasitvirtina? Juk iš pirmo žvilgsnio oponentų argumentai skamba įtikinamai – juo mažiau degtinės prekyboje, tuo daugiau naminės degtinės ir surogatų. Šis loginis paradoksas gali būti įtikinamai paaiškinamas, jeigu į problemą pažvelgsime iš statistinio alkoholiko pozicijos. Įsivaizduokime situaciją – vakare šis nuo alkoholio priklausomas žmogus išvertė visas kišenes, pardavė visus tuščius butelius ir parduotuvėje nusipirko butelį legalios degtinės. Apkvaišęs jis užsnūdo (teisingiau, ne užsnūdo, o, kaip rodo moksliniai tyrimai, neteko sąmonės, atsidūrė komos būsenoje); ryte jis pabudo kamuojamas pagirių sindromo. Vienintelį išsigelbėjimą nuo kančių šios kategorijos žmonės mato tik „pagiriose“: reikia skubiai gauti alkoholio, „pataisyti sveikatą“. O pinigų tai nėra, vakar visus išleido! Visi buteliai parduoti! Tačiau galva plyšta. Ką daryti? Ir pagiringų svarstymų logika būtina pasiūlys jam surogatą – ir pigiau, ir lengviau pasiekiamą, ir galvos skausmas atlėgs. Išvada: juo daugiau žmonių vakare išgers legalaus alkoholio, tuo daugiau ryte griebsis surogato, nelegalaus alkoholio, kuris ir pigesnis, ir lengviau pasiekiamas, nes jo gamintojai nemoka akcizo. Juo daugiau šalis per metus suvartoja legalaus alkoholio, tuo didesnė bus nelegalaus

alkoholio paklausa. Kurį laiką nuo alkoholio priklausomas žmogus vartoja tik legalų, „kokybišką“ alkoholį, tačiau, perėjęs į kitą priklausomybės stadiją, jis, veikiausiai, pereis prie pigesnių gaminių. Taip legalus alkoholis formuoja nelegalaus, surogatinio alkoholio vartotojų armiją, jie yra ne atvirkštinėje, o tiesioginėje priklausomybėje. Štai kaip galima paaiškinti iš pirmo žvilgsnio keistą faktą: kai buvo pakelti visi alkoholio šliuzai ir gėrimų gausybė praėjusio šimtmečio paskutinį dešimtmetį Rusijoje ne tik neištūmė surogatų, o, atvirkščiai, žmonės dar labiau nuodijo ir legaliu, ir nelegaliu, surogatiniu alkoholiu. Logika čia tokia: daugiau legalaus alkoholio – daugiau prasigėrusių žmonių, surogatų vartotojų – daugiau nusinuodijusių surogatais. Todėl bet kokie „viliojantys“ legalios alkoholio mafijos pasiūlymai išspręsti surogatų problemą didinant „gero, kokybiško“ alkoholio gamybą – demagogija, už kurios slepiamas savanaudiškas interesas – girdant gyventojus didinti savo pajamas.

Iš viso to peršasi viena išvada: jeigu tikslas – blaivinti žmones, kovoti reikia paraleliai – ir su legaliu, ir su nelegaliu girdymu. Vieną alkoholį pakeisti kitu – vadinasi gesinti gaisrą žibalu. Arba velnią varyti nelabuojū.

Nuo silpnų narkotikų – prie stipresnių perėjimo dėsnis.

Alkoholio plitimo visuomenėje dėsniumų tyrimas parodė palaipsnių gyventojų slydimą į alkoholio liūną. Paaiškėjo, kad vaikus ir paauglius labiausiai provokuoja vadinamieji „silpnieji“ alkoholio gaminiai – visų pirma alus ir šampanas. Pradėję nuo vadinamųjų „silpnųjų gėrimų“, kuriuos neretai pasiūlo patys tėvai turėdami kuo geriausius ketinimus, paaugliai pamažu pripranta vartoti alkoholį, o paskui, kaip rodo įpročio dėsnis, dozė vis didėja, vis dažniau geriama, ir, galiausiai, daugelis pradeda vartoti vis stipresnius gaminius. Kelias nuo alaus iki vyno, nuo vyno iki degtinės, nuo spiritinių gėrimų iki kitų narkotikų, nuo tabako iki marichuanos – tai pramintas kelias, kuriuo praeina milijonai jaunų žmonių ir vaikų. Žinoma, kaip kiekvienas dėsnis, jis turi ir išimčių, pavyzdžiui, kažkas geria tik alų ir toliau nenuėjo, kažkas iš tabako rūkoriaų neperėjo prie „žolės“, tačiau mes turime išryškinti bendruosius dėsniumus, o ne pavienius atvejus. Ne kiekvienas, vartojantis alkoholį, įjunkis į nelegalius narkotikus, tačiau dauguma narkomanų, prieš pradėdami „badytis“, vartojo alkoholį. Ne kiekvienas tabako rūkorius ims vartoti marichuaną, tačiau beveik visi šio narkotiko vartotojai prieš tai rūkė tabaką.

Visi šie faktai nuginkluoja tuos demagogus, kurie siūlo sunkiuosius narkotikus išstumti „lengvesniais“, stipriuosius alkoholinius gėrimus – silpniesniais. Visa ši demagogija ryškiai persunkta savanaudiškumu to paties „silpnojo“ alkoholio naudai. Skandalingiausias faktas – vadinamoji „metadono programa“, kuri esą gali pakeisti sunkias narkomanijos formas „lengvesnėmis“; faktiškai narkologai tokiu būdu tampa narkotiko metadono platintojai, beje, legalūs platintojai su kovotojų prieš blogį aureole.

Grįžtamą kelią – nuo stiprių narkotikų prie „silpnų“, žinoma, gali nueiti kai kurie žmonės arba žmonių grupės, tačiau, pirma, nuo priklausomybės jie tokiu būdu neišsilaisvina, antra, bet kuriuo momentu jie gali „suklupti“, dažnai taip ir atsitinka, trečia – pagal mastus šis procesas daug kartų nusileidžia tiesioginiam konvejeriui – didžiulės daugybės gyventojų judėjimui nuo pirmojo alaus gurkšnio vaikystėje iki baltosios karštinės ir visų kitų alkoholizacijos grožybių kelio pabaigoje. Antialkoholinė politika privalo remtis ne „pavieniais faktais ir reiškiniais“, o masiškais dėsniumais,

ir išvados čia vienareikšmiškos – normaliai visuomenei nepriimtini visi be išimčių narkotikai, tabakas, alkoholis. Jokių nuolaidų „silpniesiems“ narkotikams, pavyzdžiui, alui ir tabakui, būti negali. Dar daugiau, alkoholio puolimą reikia pradėti būtent nuo tų „silpnųjų“ narkotikų.

Beje, apie terminą – „silpnieji narkotikai“. Su kabutėmis jis parašytas neatsitiktinai. Tiesą sakant, nei alus, nei sausas vynas, nei cigaretės, kuriose mažai nuodingų medžiagų, jokių atveju negali būti laikomi silpnaisiais – iš tiesų jie sukelia pačias sunkiausias pasekmes ir sveikatai, ir socialinei aplinkai. Negali būti ir lengvųjų cigarečių, šis terminas – tiesiog reklaminis tabako gamintojų išmislas. Nei alus, nei „lengvosios cigaretės“, nei „lengvieji narkotikai“ visuomenei negali būti panacėja nuo pačių sunkiausių alkoholio ir narkotikų pasekmių. Net tokie gaminiai kaip „bealkoholinis alus“ arba „vaikų šampanas“ niekaip negali būti pripažinti nepavojingi ir nekenksmingi, nes pratina vaikus prie alkoholinių gėrimų skonio ir kvapo, prie užstalės ritualo, o tai galų gale tuos vaikus stumia į tikrąjį alkoholizmo kelią. Net tokius, atrodytų, nekaltus produktus, kaip saldainiai, pyragėliai alkoholio mafija stengiasi panaudoti savo negeriams tikslams. Dėl nusikalstamo alkoholio industrijos ir konditerių suokalbio parduotuvių lentynose pasirodė daugybė produktų, kurių sudėtyje yra alkoholio, kartais nemaži kiekiai. Saldainiai su likeriu, saldainiai su romu, saldainiai su konjaku – klastingiausi spąstai lenvabūdziams tėvams ir jų vaikams, nes pratina vaikus prie alkoholio pagal tą patį principą – vaikai pripranta prie spiritinių gaminių skonio, kvapo, prie butelių ir taurelių ant konditerinių gaminių dėžučių, taip jiems susiformuoja teigiamas požiūris į alkoholį. Lygiai kaip vaikai pratinami toleruoti rūkymą cigarečių formos kramtomąją guma.

Vykdam antialkoholinę valstybinę narkotikų politiką, šis dėsnis ne tik reikalauja nedaryti jokių nuolaidų „silpnai alkoholizuotiems“ gaminiams, bet, atvirkščiai, jiems turi būti suduodamas smūgis visų pirma, nes pats baisiausias narkotikas – ne tas, su kuriuo alkoholio priklausomybėje esantis žmogus baigia savo gyvenimą, o tas, su kuriuo žmogus tą gyvenimą pradeda.

Alkoholio situacijai šalyje žymų poveikį daro tai, koks į šią žmonijos rykštę yra tradicinės religinės bendruomenės požiūris. Pastebėta, kad mažiausiai alkoholio vartojama arba visai nevartojama tose šalyse, kur dominuojančioji religija propaguoja blaivybę, visų pirma tai islamo, budizmo ir kai kurios kitos šalys. O jeigu šalyje paplitusios religijos yra pakantesnės alkoholiui (t.y. smerkiančios girtuokliavimą, bet leidžiančios „saikingai“ vartoti alkoholį), tai alkoholizacijos lygis žymiai aukštesnis.

Visuomenėje visi negatyvūs reiškiniai, susiję su alkoholio vartojimu, priklauso nuo to, kiek absoliutaus alkoholio vidutiniškai tenka kiekvienam gyventojui.

A) Girtuoklių ir alkoholikų kiekis susijęs su alkoholio, tenkančio kiekvienam šalies gyventojui, kiekiu.

Šią priklausomybę tyrė sociologas I.A.Krasnonosovas.

Užsienyje šią problemą tyrė JAV demografijos tyrimo instituto statistikas S.Ledermanas, kuris 1956 ir 1964 m. išleido savo darbus apie alkoholį, alkoholizmą ir alkoholizaciją. Jis nustatė, kad tarp vidutinio alkoholio vartojimo ir „nesaikingai“ jį vartojančiųjų yra tiesioginis ryšys. Juo daugiau gyventojai vartoja alkoholį, juo daugiau „nesaikingai“ jį vartojančiųjų. Šį dėsnį S.Ledermanas patikrino įvairiose šalyse.

Dvidešimt viena anketinė apklausa atlikta Prancūzijoje ir aštuonios kitose šalyse (Anglijoje, Australijoje, Škotijoje, JAV, Italijoje, Norvegijoje, Švedijoje) 1950-aisiais,

1960-aisiais ir 1970-aisiais metais. Buvo patvirtinta, kad nurodytieji ryšiai egzistuoja. Jeigu šalyje per metus suvartojama vidutiniškai 20 litrų absoliutaus alkoholio vienam gyventojui, tai 5 proc. gyventojų suvartoja daugiau kaip 50 litrų. Šis dydis sumažėja iki 10 litrų, kai vidutiniškai suvartojama 3 litrai vienam žmogui. Olandijoje ir Lenkijoje buvo prieita prie tokios pat išvados. Lenkijoje antialkoholinės priemonės 1980 m. sumažino alkoholio suvartojimą 1/3, o ligoninės ligonių – 59 proc.

SSRS nuo 1950 iki 1980 metų alkoholio suvartojimas vienam gyventojui išaugo 4-5 kartus, tada sparčiai daugėjo alkoholikų, užregistruotų narkologinėje tarnyboje. O jeigu turėsime omenyje, kad įskaiton pateko anaipol ne visi alkoholikai, tai šis augimas pasiekė anksčiau neišivaizduojamų mastų. Mūsų šalies pavyzdys visiškai patvirtina tiesioginės alkoholio suvartojimo vienam gyventojui ir visuomenės alkoholizavimo priklausomybės dėsnį, įskaitant ir tuos, kuriems nustatyta diagnozė „alkoholikas“. Alkoholikų skaičius nepriklauso nuo to, kokių priemonių jų atžvilgiu imasi valstybė, nes ta „kova“ yra tik bandymas pašalinti problemos pasekmes. Kova su pasekmėmis niekada nebūna sėkminga. Alkoholio paveiktos visuomenės dalies mažinimas įmanomas tik mažinant alkoholio gamybą, prekybą ir vartojimą, mažinant alkoholio vartojimą net „mažais“ kiekiais. Taip padaryti įmanoma, jeigu vaikai ir paaugliai nepratinami vartoti alkoholio, jeigu tokio vartojimo blaivybės naudai atsisako „saikingos“ priklausomybės nuo alkoholio žmonės.

B) „Girtas“ mirtingumas priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam šalies gyventojui.

Mirtingumo statistikos, taip pat mirtingumo nusinuodijus alkoholiu tyrimai leido padaryti išvadą, kad jis tiesiogiai priklauso nuo alkoholio suvartojimo kiekio, tenkančio vienam gyventojui. Pavyzdžiui, SSRS 1960 – 1970 metais du tris kartus padidėjo alkoholio vartojimas, ir tuo pat metu tiek pat padidėjo mirtingumas nusinuodijus alkoholiu. Praėjusio šimtmečio aštuntojo dešimtmečio pradžioje jis pasiekė 48-49 tūkst. per metus. Nereikia pamiršti, kad šiuolaikinė mirčių nuo alkoholio statistika pilnai neatspindi visos reiškinio apimties, nes nefiksuoja netiesioginio alkoholio poveikio. Pavyzdžiui, jeigu žmogus alkoholio apsinuodijimo būklėje nuskendo, sudegė, žuvo autoavarijoje ir t.t., tai alkoholis kaip mirties priežastis nefiksuojamas. Jeigu žmogus žuvo nuo kito žmogaus, kuris buvo apsinuodijęs alkoholiu, veiksmų, tai tokia mirtis taip pat fiksuojama nenurodant alkoholio poveikio (pavyzdžiui, jeigu jis žuvo autoavarijoje dėl girto vairuotojo kaltės). Santykis fiksuojamų mirčių dėl alkoholio poveikio ir realus mirtingumas nuo faktiško tiesioginio arba netiesioginio alkoholio poveikio yra 1:20. Aštuntojo dešimtmečio pradžioje realus mirtingumas dėl tiesioginio arba šalutinio alkoholio poveikio viršijo 900 tūkstančių. Ir šis skaičius didėjo tiesiog proporcingai alkoholio suvartojimui, tenkančiam vienam šalies gyventojui.

1985-1987 metų antialkoholinės kampanijos laikotarpiu realiam alkoholio suvartojimui, tenkančiam vienam šalies gyventojui, sumažėjus 2-3 kartus, bendras gyventojų mirtingumas be jokio medicinos ir kitokio poveikio sumažėjo 200 tūkst. per metus. Po to, kai 1990-aisiais buvo atsisakyta antialkoholinės politikos, mirtingumas vėl šoktelėjo tiesiog proporcingai alkoholio suvartojimui ir 1992 metais pralenkė gimstamumą – prasidėjo gyventojų mažėjimas. Ypač pastebimai alkoholis turi įtakos jaunų ir vidutinio amžiaus vyrų mirtingumui.

Speciali mirties aktų analizė rodo, kad, jeigu vyras mirė 20-40 metų amžiaus, tai 70-90 proc. atvejų jis mirė ne nuo ligos, o dėl priežasčių, tiesiogiai arba (dažniau) netiesiogiai susijusių su alkoholiu. Dėl staigaus alkoholio prekybos ir vartojimo padidėjimo 1990-aisiais vidutinė gyventojų gyvenimo trukmė Rusijoje sutrumpėjo nuo 70 iki 64 metų, o tarp vyrų – iki 58 metų. Apie 50 proc. mirusių vyrų nesulaukė pensinio amžiaus. Tai rodo, kad „nenušausinus“ alkoholio prekystalių, demografinę problemą šalyje išspręsti bus labai problematiška.

C) „Girtos“ ligos (kepenų cirozė, baltoji karštinė, pankreatitas ir pan.) priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam gyventojui.

D) „Girtas“ nusikalstamumas, chuliganizmas ir pan. priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam gyventojui.

E) Kelių eismo įvykių kiekis, nelaimingi atsitikimai gamyboje ir buityje priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam gyventojui.

F) Nesveikų naujagimių, naujagimių su įgimtais defektais (oligofrenija ir pan.) kiekis priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam gyventojui.

Iš visų alkoholinių gaminių patys pavojingiausi ir provokuojantys yra alus ir šampanas, nes būtent nuo jų pradama pratinti prie alkoholio vaikus, šampanu prasigeria moterys. Juo silpnėsnis ir skanesnis alkoholinis gėrimas, tuo jis dažniau ir gausiau vartojamas.

Alkoholio daroma žala žmogui priklauso nuo alkoholio kiekio, patekusio į organizmą per tam tikrą laiką (pavyzdžiui, per vienerius metus), tačiau labai mažai priklauso arba visai nepriklauso nuo alkoholinio gaminio rūšies (vynas, alus, degtinė ir t.t.); nepriklauso – buvo geriama užkandant ar ne, esant progai ar be progos, dažnai ir po truputį ar retai, bet daug, kultūringai ar nekultūringai, kolektyviai ar paslapčia, švenčių metu ar paprastom dienom, „kokybiškas“ alkoholis ar nelabai kokybiškas ir t.t.

Alkoholio vartojimo priežastis yra jo prieinamumas ir visuomenės palankus nusiteikimas alkoholio atžvilgiu.

Neigiamos alkoholio vartojimo pasekmės didėja šaltesnio klimato šalyse, lyginant su šiltesnio klimato šalimis.

Bet kurios šalies alkoholizacijos lygis konkrečiu laikotarpiu priklauso nuo tuo metu šalyje vykdomos alkoholio atžvilgiu politikos. Alkoholizacijos politikos pasekmės yra girdymo sistemos veikla iš dviejų sudedamųjų: a) materialios (alaus, vyno ir kt. gamyklos, prekybos sistema – parduotuvės, restoranai, kavinės, alaus barai ir t.t.) ir b) ideologinės (visuomenėje vyraujančios ir įvairiomis propagandos priemonėmis palaikomos nuostatos, kad didesni ar mažesni alkoholio kiekiai leistini – „kultūringo“, „saikingo“ gėrimo teorija). Gamyba ir prekyba gali būti ir valstybinė, ir privati, antruoju atveju valstybės atsakomybė neišnyksta, nes privati prekyba reguliuojama valstybės.

Šis dėsnis, dėsniumų išvardijimas, suprantama, toli gražu ne baigtinis, blaivybės teorija bus tobulinama. Tolimesni tyrimai leis suformuluoti naujus dėsnius ir dėsniumus, tačiau ir dabar jau žinomų sobriologijos tiesų visiškai pakanka, kad būtų galima padaryti išvadą, jog būtina šį mokslą taikyti mūsų šalies, taip pat tų šalių, kurios kenčia dėl alkoholio keliamų problemų, praktikoje ir politikoje.

Šaltinis: „Sobriologijos, socialinės pedagogikos ir alkologijos profilaktikos pagrindai“. Sevastopolis, 2008 Iš rusų kalbos išvertė Vytautas Visockas

NARKOTIZAVIMO DĒSNIAI

1. Visuomenės narkotizavimas tiesiogiai proporcingas narkotikų prieinamumui.

Kuo narkotikas prieinamesnis, – tuo jis plačiau paplitęs visuomenėje ir tuo didesnis jo vartojimas. Prieinamumas apibudinamas trimis pagrindiniais faktoriais:

- kaina** – kuo narkotikas pigesnis, – tuo plačiau paplitęs;
- platinimo-pardavimo taškų skaičiumi**;
- laiku** – kuo ilgesnis leidžiamas legalaus narkotiko pardavimo laikas per dieną, per savaitę, mėnesį ir metus, – tuo aukštesnis narkotizavimo laipsnis.

2. Žala visuomenei nuo narkotizavimo tiesiogiai proporcinga vidutiniam alkoholio ir kitų cheminių intoksikantų suvartojimo kiekiui, tenkančiam vienam žmogui.

Kuo vienas žmogus daugiau suvartoja alkoholio, tuo daugiau neigiamų pasekmių patiria visuomenė. Prof. A. N. Majūrovas ištyręs XIX a. Šveicarijos kalėjimų kalinių kieki, priklausomai nuo alkoholio suvartojimo kiekio, tenkančio vienam gyventojui, nustatė dėsningumą: **sumažėjus alkoholio suvartojimo kiekiui, ženkliai sumažėja ir kalinių kiekis ir atvirkščiai.**

B. D. Graždanikovas, V. A. Detinenko, V. G. Ždanovas, N. G. Zagoruiko nustatė, kad debilų dalis naujagimių skaičiuje tiesiogiai proporcingas išgerto alkoholio kiekiui, tenkančiam vienam gyventojui.

S. N. Ševerdino žalos nepašalinimo dėsnis. **Žala, kurią patiria žmogus, šeima, visuomenė nepašalinama tol, kol egzistuoja alkoholio gamyba, pardavimas ir vartojimas.** Ševerdino manymu sustabdyti šio dėsnio veikimą įmanoma tik su taip vadinamo „sistemos preso“ pagalba. Tai vyks tada, kai harmoningai veiks blaivybės įstatymo sistema plius masinis atsisakymas nuo alkoholio nuodų.

3. Alkoholio degradacijos dėsnis. Jį atrado I. A. Krasnonosovas. Pagal šį dėsnį geriančiose šalyse nusigers vidutiniškai kas 16 geriantis žmogus. Šis dėsnis neveikia alkoholi draudžiančiose šalyse. Daugėjant geriančių, auga ir prasigėrusių skaičius. Kita forma šį dėsnį nustatė JAV Nacionalinio demografinių tyrimų instituto statistikas S. Ledermanas. Jis savo tyrimus paskelbė 1956 ir 1964 m. Jis nustatė, kad tarp vidutinio alkoholio suvartojamo kiekio žmonių ir tarp didelio kiekio alkoholio suvartojimo žmonių yra tiesioginis ryšys. Ledermano dėsnis buvo patikrintas ir pasitvirtino daugelyje šalių. Jei šalyje vidutiniškai vienam žmogui tenka 20 l suvartojamo alkoholio, tai 5% šalies gyventojų suvartoja daugiau, nei 50 litrų. Tačiau tie 5% gali suvartoti ir 10 litrų, jei vidutiniškai alkoholio yra suvartojama 3 l vienam žmogui. Lenkijoje prieš alkoholinės priemonės 1980 m. sumažino alkoholio suvartojimą 1/3, o ligoninėsna patekusių žmonių sumažėjo 59%.

4. Amžius ir narkotizavimas. Kuo jaunesniame amžiuje prasideda narkotizavimas, tuo giliau jis pažeidžia asmenybę ir tuo didesnę žalą neša. Asmenybės suirimas nuo alkoholio ir narkotikų plačiai prasme prasideda nuo elgesio dorovinio-valingo valdymo suardymo. Po to suirsta intelektas, atmintis ir, galiausiai, suirsta darbiniai įgūdžiai ir įpročiai. S. N. Zaicevo dėsningumas. Mirtingumo viršūnė nuo alkoholinio apsinuodijimo tenka pirmos ir antros alkoholizmo stadijos žmonėms. Didžioji alkoholikų dalis iki trečiosios stadijos, paprasčiausiai, neišgyvena.

5. Asmens ir visuomenės narkotizavimas vystosi nuo silpnų narkotikų iki stiprių. Pradžioje saldainiai su likeriu, po to likeris su saldainiais, po to tiesiog likeris. Pradžioje cigaretė, po to alus, po to degtinė. Pradžioje cigaretė, po to cigaretė su marihuana, kaljanas su hašišu, po to heroinas.

6. Super aukštas narkotikų pelnas sąlygoja jo platinimo sistemos sukūrimą. Būtinu šios sistemos elementu yra narkotikų vartojimo psichologinio užprogramavimo mechanizmų sukūrimas. Narkotikų vartojimo programavimo sistema apima tiek tiesioginę, tiek netiesioginę reklamą. Šio dėsnio pasekmė: pelno sumažinimas nuo legalių narkotikų – alkoholio ir tabako – pardavimo, dėka padidintų akcizų ir mokesčių sukelia šio biznio mažėjimą ir tuo pačiu narkotikų vartojimo mažėjimą.

Iš aukščiau minėtų dėsnų ir dėsningumų galima išvesti visuomenės narkotizavimo ir išblaivinimo formules:

$$\text{Visuomenės narkotizavimas} = \frac{A \times B \times C}{D \times E \times F} \text{ kur:}$$

A – alkoholio, narkotikų biznio pelnas.

B – alkoholio ir kitų narkotikų prieinamumas.

C – alkoholiškai-narkotinis visuomenės užprogramavimas.

D – blaivus, prieš alkoholinis visuomenės nusistatymas.

E – įstatymų kietumas, ribojantis alkoholio, tabako, narkotikų platinimą.

F – šių įstatymų neatmainomumas.

$$\text{Visuomenės išblaivinimas} = \frac{D \times E \times F}{A \times B \times C}$$

Visuomenės išblaivinimui yra būtina:

1. Sumažinti alkoholio biznio pelną per akcizus ir mokesčius.

2. Apriboti legalių narkotikų: alkoholio ir tabako pardavimų vietų skaičių ir laiko trukmę.

3. Žymiai sumažinti alkoholinį programavimą per masines informavimo priemones.

4. Įkurti visuomenėje blaivaus auklėjimo ir švietimo sistemą.

5. Priimti griežtus įstatymus su didelėmis bausmėmis už nelegalų alkoholio, tabako ir kitų narkotikų platinimą.

6. Įtvirtinti šių įstatymų vykdymo neatšaukiamumą.

Parengta pagal „Psichologija formirovanija soznatelnoj trezvosti“ Jaroslavl, 2009 Autorių kolektyvas: Gubočkin P.I ir kt.

VLADIMIRAS GEORGJEVIČIUS ŽDANOVAS

- Visi gerai pažįsta alų, vyną, degtinę, bet mažai kas žino, kaip alkoholis gaminamas. Į labai naudingas vynuogių sultis prideda mielių bakterijų. Jos labai mėgsta cukrų. Per mikroskopą matyti kaip jos ryja cukrų, o išskiria alkoholį – C_2H_5OH . Alkoholis – tai mielių bakterijų šlapimas, išmatos, o moksliskai – ekskrementai. Kai šlapimo koncentracija pasiekia 11%, bakterijos, kaip ir kiekvienas organizmas, apsinuodija savo išmatomis ir žūsta. Jei toks skystis iškart pilstomas į butelius, tai jį vadiname paprastu sausu vynu. Jei jį išlaiko dvejus metus ir nukošia bakterijų lavonėlius – tai jau išlaikytas rūšinis arba markinis sausas vynas, jis gerokai brangesnis.
- Daug kas, o ypač moterys, mėgsta šampaną. Jį gamina štai kaip. Į žalio stiklo butelį įpila 5 rūšių vynuogių sulčių mišinį ir įdeda mielių. Priklausomai nuo sulčių mišinio sudėties, gaunamas įvairių rūšių šampanas. Kalnuose yra išrausti ilgi urvai, kurių sienose išgręžtos skylės buteliams. Į jas sudeda butelius, urvą uždaro, užantspauduoja ir dvejus metus laiko tamsoje. Temperatūra ten visą laiką vienoda – 14 laipsnių. Per 2 metus mielių bakterijos perdirba sultis ir, pasibaigus terminui, atidaro tamsų rūšį ir į jį nukreipia stiprią šviesą. Nuo netikėtumo ir baimės bakterijos suviduriuoja ir dvesdamos prileidžia dujų. Jeigu jums teks gerti šampaną ir jūsų nosį kutens šampano dujos, žinokite, kad tai dvesiančių bakterijų atsisveikinimas.
- Šitas nuodas yra narkotikas, žmogui sukeliantis narkozę. Mirtina šio nuodo dozė yra 8 g vienam svorio kilogramui. Narkotinė dozė yra 4-6 g vienam kilogramui svorio. Ilgą laiką alkoholis medicinoje buvo naudojamas narkozei. Karo metu, kai nebuvo

Kun. R. Skrinskas su Vladimiru Ždanovu Krymo pusiasalyje 2008 m.

kitų narkotinių priemonių, prieš operaciją duodavo išgerti į tuščią skrandį tris stiklines samagono (naminės degtinės). Trys stiklinės samagono nevalgius – tai narkozė, o keturios stiklinės – mirtis. Medicinoje alkoholio buvo atsisakyta, nes jo narkotinio poveikio diapazonas labai siauras: žmogus geria, geria, o vis dar skauda. Bet dar išgėrus kai kurie netikėtai peršoka narkotizuojantį poveikį ir iš karto miršta.

- Alkoholis, patekęs į kraują, pažeidžia eritrocitus: panaikina jų silpną elektros krūvį. Todėl eritrocitai nebeatstumia vienas kito, o sulimpa. Stambiose kraujagyslėse tie eritrocitų gniutulai didelio pavojaus nekelia, nebent tiems, kurie ilgai vartojo alkoholį. Jų veidas ir nosis įgyja tam tikrą spalvą. Žmogaus veide ir nosyje daug smulkių išsiraizgiusių kraujagyslių. Kai prie kraujagyslių išsišakojimo atitekėjęs eritrocitų gniutulas jį užkemša, kapiliaras išsipučia, apmiršta ir keičia nosies bei veido spalvą. Tačiau visų, kas geria nors kiek alkoholio, smegenyse vyksta lygiai tas pat. Smegenyse yra 15 milijardų nervinių ląstelių – neuronų. Kiekvieną neuroną maitina mikrokapiliaras. Mikrokapiliaras yra toks plonas, kad eritrocitai į neuroną gali patekti tik iš eilės po vieną. Kai prie mikrokapiliaro prisiartina sulipę eritrocitai, jie jį užkemša. Po 7-9 minučių nervinė ląstelė – neuronas miršta. Tik tiek ji gali išgyventi be deguonies. Po kiekvienų išgertuvių žmogaus galvoje atsiranda naujos žuvusių neuronų kapinės. Kai skrodimo metu atidaroma saikingai gėrusio, pavyzdžiui, avarijoje žuvusio žmogaus kaukolė, gydytojai mato tokį pat vaizdą: susiraukšlėjusios, mažesnės smegenys. Visas smegenų žievės paviršius nusėtas mažais randeliais ir žaizdelėmis. Tai smegenų dalys, kurias sunaikino alkoholis. Kai gydytojai skrodžia alkoholiu apsinuodijusius alkoholikus, jie stebisi ne tuo, kiek pakenktos smegenys, o kaip su tokiais smegenimis žmogus galėjo gyventi. Alkoholis – pati galingiausia klastinga priemonė, pamažu naikinanti protą. Jeigu geria visa tauta – naikinamas visos tautos protas. Alkoholis protingus, mąstančius žmones paverčia dvikojais darbiniais gyvūnais, su vienintele mintimi: kaip nors su kastuvu išstemti iki pietų, o po pietų nusigerti ir užsimiršti.
- Kodėl žmogus nuo alkoholio kvailėja, praranda protą? Žmogus pila į save alkoholio turintį skystį – alų, vyną, degtinę. Spiritas, patekęs į kraują, suklijuoja eritrocitus į gniutulus. Eritrocitų gniutulai kartu su krauju patenka į smegenis, užkemša smegenų kraujagysles. Smegenų ląstelės, nebegaudamos deguonies, žūsta, normali galvos smegenų veikla sutrinka ir todėl žmogus kvailėja. Nuo alkoholio žmonės kvailėja skirtingai. Vieniems pirmiausia būna pakenkiama užpakalinė smegenų dalis, valdanti vestibulinį aparatą, ir jie ima svyruoti. Kitiems pakenkiamas moralinis centras. Apie tokius sakoma – tai jis girtas pridarė, ko blaivas niekada nepadarytų. Žmogus, veikiamas alkoholio, tampa tarsi beprotis, nes žūva ląstelės, kurios kontroliuoja jo elgesį. Treiems pakenkiama atmintis. Medicinoje žinomi tūkstančiai atvejų, kai girtuoklis ryte negali atsiminti, kur buvo, su kuo gėrė. Jo smegenyse atsirado naujas randas.
- Kas atsitinka su žuvusiomis smegenų ląstelėmis? Temperatūra kaukolėje 36°C. Žuvusios ląstelės ima pūti ir irti. Tos pūvančios smegenų ląstelės ir yra pagalingos galvos skausmo priežastis. Kad pūvančios ląstelės visiškai neapnuodytų smegenų, organizmas, joms išplauti, į smegenis pumpuoja daug vandens. Tas skystis tarsi replėmis spaudžia ryte pagiringą galvą. Skysčiai išplauna smegenų ląsteles ir kartu su šlapimu patenka į kanalizaciją. Todėl įsiminkite: kas geria alų, vyną ar degtinę, tas kitą dieną

šlapinasi savo smegenimis. Absoliučiai tikslus mokslinis aforizmas. Daug alaus išgėrei, daug smegenų į unitazą išpylei, mažai išgėrei – mažai išpilsi, tačiau išpilsi bet kurio atveju, nes toks yra narkotinio nuodo – alkoholio veikimas.

- Alkoholis ardo ne tik smegenų ląsteles. Visi žinome, kad etilo spiritas yra universalus tirpiklis. Tačiau ypatingai gerai spiritas tirpina riebalus. Betgi žmogaus ląstelių apsauginius apvalkalus sudaro iš riebalinės ląstelės. Nesvarbu, ar žmogus geria alų, vyną ar degtinę, spirito molekulės prisiartina prie riebalinių ląstelės molekulių, sąveikauja su jomis ir spirito molekulė išmuša riebalinę molekulę iš ląstelės apvalkalo. Ląstelė jau pažeista. Per tą pažeidimą į ląstelės vidų gali patekti šlakai ar kitokia chemija, kita alkoholio molekulė, virusas ar panašiai. O ląstelėje yra branduolys su chromosomomis. Alkoholio poveikis ląstelei gali būti įvairus – iki visiško jos sunaikinimo. Paprastų organizmo ląstelių gal ir nėra ko labai gailėti. Tačiau žmogaus organizme yra ląstelės, kurias reikia labai, ypatingai saugoti. Tai vadinamosios lytinės ląstelės, iš kurių prasižada ir gimsta vaikai. Jeigu, neduok Dieve, alkoholis pakenks tokią ląstelę, tai kūdikis gims apsigimęs. Apsigimę vaikai – tai tėvų išgerto alkoholio poveikio rezultatas. Kai alkoholis pakenkia lytinę ląstelę iš kurios gimsta dvynukai, tada sulaukiame Siamo dvynių. Siamo dvyniai – tai alkoholio pakenkti dvynukai.
- Baisiausios alkoholio vartojimo pasekmės yra vis didėjantis žmonių išsigimimas. Girtuoklystė tapo nacionaline nelaimė. Nubrėšiu šalies gyventojų degradavimo kreivę. Ji vaizduoja didėjantį skaičių mokinių, besimokančių atsilikusių vaikų mokyklose. Paskutiniai oficialūs yra 1960 metų duomenys. 1962 metais duomenys apie debilius vaikus buvo įslaptinti. 1982 metais, mums reikalaujant, Pedagoginių mokslų Akademija paviešino duomenis apie debilius vaikus. 1982 metais 3,5% Sovietų Sąjungoje gimusių vaikų turėjo sunkių psichinių ir fizinių apsigimimų. Apsigimėliai vaikai gimsta be rankų, be kojų, be lyties organų, be proto. O dar 13% gimė su vidutinio sunkumo apsigimimais. 1982 metais 16,5% gimusių vaikų buvo nenormalūs. Taip mokame už girtuokliavimą. 1998 metų apsigimimų skaičiai tiesiog sukrečiantys. Oficialūs duomenys rodo, kad nenormalių vaikų gimė 37,5%. O labiausiai girtaujančiuose regionuose, tokiuose kaip Novokuzneckas, nenormalių vaikų skaičius siekia 60%. Vaikų su apsigimimais gimsta daugiau negu normalių. Visi jie yra geriančių tėvų vaikai. Ne girtuoklių ir alkoholikų, bet paprastų „normaliai“ išgeriančių tėvų vaikai.
- Mus ilgai įtikinėjo, kad alkoholis organizme išlieka dvi paras ir tiek laiko reikia susilaikyti nuo giminės pratesimo. Tai labai pavojingas melas. Alkoholis ir jo skilimo produktai organizme išlieka ilgiau kaip 20 parų, o jauno vyro reproduktyvinė funkcija atsistato tik po 100 dienų visiško susilaikymo nuo alkoholio (abstinencijos). Tris su puse mėnesio nė lašo į burną vyno, alaus ar degtinės. Per tą laiką pilnai atsinaujina lytinės ląstelės ir vyras gali pradėti sveiką gyvybę. Dėl ypatingos fiziologijos moteriai iš viso negalima gerti. Visi moters kiaušinėliai užsimezga gimstant mergaitei ir būna jos organizme visą gyvenimą. Kas mėnesį vienas iš šių kiaušinėlių subręsta ir tampa tinkamas apvaisinimui. Nežinia, kuri išgerto šampano ar vyno taurė gali pakenkti būtent tą kiaušinėlį iš kurio gims nauja gyvybė. Visos pasaulio tautos žinojo ir šventai saugojo jaunimo, o ypač merginų blaivumą. Sibire iki 1930 metų didžiausia nuodėmė buvo laikoma, jei moteris gerdavo alkoholi, o iki 1965 metų buvo priimta, kad moteriai iš viso negalima rūkyti. Kaip viskas pasikeitė per paskutinius penkiolika vadinamosios laisvės

metų! Mes pagrįstai didžiuojamės, kad mūsų šalyje nuo 1940 iki 1980 metų viskas išaugo: akmens anglies, naftos gavyba, plieno lydymas, bet labiausiai nuo 1940 iki 1980 metų išaugo moterų alkoholizmas. Per 40 metų jis padidėjo 1200 kartų. Štai, gerbiamos moterys, „nekalbų“ pasisėdėjimų prie taurelės, pasekmės. Dabar kiekvienas šeštas šalies alkoholikas – moteris. Išsilaisvinti iš tos negalios moteriai žymiai sunkiau nei vyrai.

- Jauni žmonės dažnai klausia: Kiek galima išgerti per šventes, kad nepakenktum? Ar yra moksliskai pagrįsta, nepavojinga alkoholio dozė? Atsiminkite visam laikui ir kitoms pasakykite: Moksliskai pagrįsta nepavojinga alkoholio dozė šaltų kraštų gyventojams, o tai reiškia mums (rusams, lietuviams, estams), lygi nuliui. Nėra mums nekenksmingos alkoholio dozės. Toliau abejoja: Kitos tautos juk geria. Kodėl iki šiol neprasisgėrė prancūzai, kodėl neprasisgėrė italai, žydai, gruzinai, armėnai, moldavai? Na tie, kurie tą nuodą gamina ir parduoda. Kodėl jie neprasisgėrė? Mokslas tai paaiškina. Kiekvieno žmogaus organizme gaminasi specialus fermentas, vadinamas alkoholio dehidrogenazė. To fermento paskirtis – neutralizuoti patekusį į organizmą alkoholi. Daug šito fermento gamina organizmai visų žmonių, gyvenančių šiltuose kraštuose ir tūkstantmečiais maistui vartojančių vynuogės. Jie valgo vynuogės, virškinimo sistemoje jos rūgsta, gaminasi alkoholis ir gaminasi fermentas, kuris neutralizuoja alkoholi. Šiaurės kraštų gyventojų organizmuose, – o mes, rusai (ir lietuviai, – red.), esame šiaurės tauta, – fermentas alkoholdehidrogenazė beveik nesigamina arba labai mažai. Štai kodėl čiukčiui, chantui, jakutui penkis kartus įpila po 100 gramų, o nuo šeštos stiklinaitės – jie jau alkoholikai. Jų organizme visiškai nėra šito fermento.
- Prieš šimtą metų rusų gydytojai atrado keistą ir mums baisų dėsnį. Metinei oro temperatūrai sumažėjus penkiais laipsniais, mirtingumas nuo alkoholio išauga 10 kartų. Štai kodėl alkoholiu buvo išnaikinti Šiaurės Amerikos indėnai, štai kodėl alkoholiu buvo išnaikinta dešimtys Rusijos federacijos tautų. Tai mažos Sibiro, Šiaurės ir Tolimųjų Rytų tautelės.
- Stebina mokyklų debilams daugėjimo tempai. 1960 metais, kai mes tik pradėjome gerti, Vologdos srityje buvo tik dvi mokyklos debilams. Po dvidešimties metų, 1980-aisiais – jau 18 – devynis kartus daugiau. Donecko srityje 1960 metais buvo keturios mokyklos debilams, o 1980 – 38. Leningrade 1985 metais – 64 mokyklos, kurios mokė tiktai debilius. Omsko srityje 1960 metais buvo tik viena mokykla debilams visoje srityje, dabar – 19. Visus savo debilus jie veža į Novosibirsko sritį, nes Novosibirsko srityje tokių mokyklų yra 58. Novosibirsko akademiniame miestelyje, – mūsų didžiausiai gėdai, juk akademinis miestelis – labiausiai išsilavinęs rajonas Sovietų Sąjungoje, – jau atidaryta antra mokykla debilams, kuri nebesutalpina visų norinčiųjų. 95% Akademinio miestelio debilių yra vadinamųjų kultūringai ir saikingai geriančiųjų tėvų vaikai. Ne girtuoklių ar alkoholikų, bet „kultūringai ir saikingai geriančių“, kaip jie save vadiną. Tėvų tamsumas virsta baisia tragedija ir šeimoje, ir visuomenėje.
- Plonajame žarnyne spiritas įsiurbiamas į kraują. Nuodijant save degtine, alkoholio koncentracija kraujyje auga lėtai. Tačiau kai žmogus geria gazuotą šampaną, putotą alų ar kitokius putojančius alkoholinius gėrimus, viskas kitaip. Dujos išplečia liežuvio, ryklės ir skrandžio poras. Todėl gazuoto skysčio įsisavinimas prasideda tuojau pat – burnoje. Štai kodėl troškulį malšiname gazuotu vandeniu. Šampanas įsisavina-

mas iš karto ir alkoholio koncentracija kraujyje, geriant šampaną ar alų, auga staugiai, tiesiog šuoliškai. Visi žino posakį: Šampanas trenkė į galvą. Bet kokiam sveikam žmogui kiekvieną dieną duokite stiklinę šampano – po metų jis bus visiškai alkoholis. Toks yra šampano ir alaus poveikis. Jeigu būčiau vyriausybės galva, pirmiausia gelbėčiau jaunimą nuo alkoholinio naikinimo, uždrausčiau šampano, vyno ir alaus pardavimą bei reklamą. Degtinė kol kas tegu lieka. Tegeria degtinę alkoholikai, tačiau nustos gėrėti vaikai. Vaikai degtinės negeria. Nustos gerti jaunimas, merginos, didelė dalis moterų, nes ne visos dar nusiritė iki degtinės gėrimo. Per trumpą laiką šalis taptų blaivi – 75% žmonių nustotų gerti. O blaivūs žmonės „patvarkytų“ ir alkoholikus, uždrausdami ir degtinę.

- Blaivybės teorija sako, kad su alkoholiu reikia elgtis kaip ir su kiekvienu narkotiku – uždrausti reklamą, gamybą, pardavimą. Tada išgelbėsime žmones nuo alkoholinės narkomanijos. Kai kas gali prieštarauti: Ką? Jūs siūlote sausą įstatymą? Visa nupirktą žiniasklaidą ausis išūžė, kad sausas įstatymas nieko gero neduoda: atseit, įvedus sausą įstatymą bus dešimt kartų blogiau. Noriu jus pasveikinti – mūsų šalyje 73 metus veikia sausas įstatymas už vairo. Kiekvienas neblaivus vairuotojas turi būti nubaustas. Jeigu sausas įstatymas nieko gero neduoda, panaikinkime sausą įstatymą už vairo. Pažiūrėkime, kas bus? Dabar pagal statistiką 1% vairuotojų važinėja girti. Tačiau tas procentas girtų vairuotojų sukelia 24% visų avarių ir 56% mirčių. Panaikinkime rytoj sausą įstatymą už vairo – ko sulauksime, aiškinti nereikia.
- Ar galima gyventi be alkoholio mūsų laikais? Galima. Yra šalys, kuriose negeriam. 44 pasaulio šalys gyvena sauso įstatymo sąlygomis. Tai musulmoniškos ir Artimųjų Rytų šalys.
- Kai kurie žmonės sako, kad jie geria vyną, rūko ir jaučia malonumą. Psichologijoje yra sąvoka šizofrenija. Viena iš jos atmainų yra mazochizmas. Mazochizmas – tai kada žmogus save kankina ar žaloja, bet jaučia malonumą. Visi žmonės, kurie sako, kad jaučia malonumą gerdami ar rūkydami, – tai alkoholiniai ir tabakiniai mazochistai, tai žmonės su pakenkta psichika. Jie save žaloja ir tikina kitus, kad taip jaučia malonumą.
- Geriantys žmonės sako, kad jie patiria malonumą. Mokslui gerai žinoma, kad geriantieji malonumo nepatiria. Žmonės, kurie kalba apie malonumą nuo alkoholio, yra paveikti propagandos ir pasidavę psichologinei įtaigai. Buvo atlikta daug eksperimentų, kaip mus veikia kitų žmonių nuomonė. Štai vienas jų. Susodina į eilę 15 vaikų ir visiems duoda po stiklinę saldaus kompoto, o paskutiniam duoda rūgštaus gėrimo. Kai pirmasis paragauja, jo klausia: Koks skonis? – Saldu, – atsako. Antrasis: saldu, trečiasis: saldu ir t. t., o penkioliktas paragavęs susiraukia, bet sako: saldu. Visi pasakė saldu ir jis sako – saldu.
- 1972 metais Kijevo kino studija pastatė dokumentinį filmą apie mažų paršelių elgesį. Iš dešimties motininių kiaulių paėmė po vieną paršiuką, patalpino juos į vieną gardą ir filmavo. Tris dienas paršiukai pešėsi, o trečią dieną susimetė į bandą ir pradėjo gyventi bandos taisyklėmis. Pats protingiausias, nors ne pats didžiausias, tapo vedliu. Atneša lovį su ėdalų, pirmas ėda vedlys, po jo antras, trečias ir t. t. Každam kilo mintis į lovį su ėdalų įpilti 3 litrus alaus. Išmaišė ir padavė paršiukams. Pirmasis priėjo vedlys. Pauostė ėdalą su alumi – kažkas ne taip: uostė, uostė, žiūrėjo

į kairę, uostė, žiūrėjo į dešinę ir pradėjo ėsti ėdalą su alumi. Paskui jį, jau neuostydami, ėmė ėsti ir kiti paršiukai. Nuo alaus paršiukai sukvailiojo. Pats mažiausias puolė kandžioti vedlį, žviogti – kilo muštynės kaip prie aludės. Gyvuliukai išsibėgiojo po kampus, stovi, dreba, vienas kito bijo. Dvi dienas paršeliai pagiriojo. Trečią dieną apsilaižė žaidzas ir vėl susimetė į bandą.

Dar po dviejų dienų nusprendė eksperimentą su alumi pakartoti. Vėl įpylė 3 litrus alaus. Priėjo vedlys, pauostė – akys ant kaktos, uostė, uostė, žiūrėjo į dešinę, žiūrėjo į kairę vėl uostė, žiūrėjo į viršų, kažką prisiminė, suraukė kaktą ir knysle apvertė lovį. Žmonės pagalvojo, kad atsitiktinai. Vėl į ėdalą įmaišė alaus ir padavė paršeliams. Šį kartą vedlys tik pauostė ir iš karto apvertė lovį. Netgi vieno mėnesio paršeliui, ir tam aišku, ką daryti su tuo loviu – išversti jį visam laikui, kol visi jame nepaskendo.

- Alkoholis mažina intelektą. Iki Chruščiovo Rusijoje, kol nebuvo alkoholizmo, moksleivių intelektas buvo aukščiausias pasaulyje. Dabar, kai moksleiviai per pertraukas skvereliuose geria alų, esame vos ne šimtojoje vietoje pagal moksleivių intelektą. Kur priežastis?

Į Novosibirsko akademinį miestelį atvažiavo Tomsko universiteto prof. L. Popovas. Jis kalbėjo apie alkoholio, emocijų ir kūrybos ryšį. Paskaitos esmė labai paprasta.

Kūryba susijusi su fiziologija. Žmogui siūlomas uždavinys: kiek bus du kart du? Atsako: keturi. Ar tai kūryba? Žinoma, kad ne. Šis ir kiti panašūs atsakymai įrašyti galvoje. Bet kai žmogus gauna uždavinį, kurio atsakymo galvoje nėra, tada prasideda kūryba. Galvoje yra mažas organas, vadinamas hipotaliamu arba pagumbrio liauka. Jie reguliuoja emocinę žmogaus būseną. Pagumbrio liauka duoda įsakymą ir į kraują išsiskiria noradrenalinai. Šis hormonas (stresinis) sukelia neigiamas emocijas. Žmogaus emocinė būseną ima blogėti. Žmogus ieško, pyksta, galvoja, – juk reikia surasti atsakymą. Ir staiga, kažkokiu tai momentu, kuris vadinamas nušvitimo akimirka, į darbą įsijungia visi 15 milijardų neuronų. Ir jie suranda atsakymą, kurio galvoje nebuvo. Tuojau pat pagumbrio liauka duoda įsakymą ir į kraują išmetama daug serotonino, atsakingo už teigiamas emocijas. Nušvitimo metu emocijų kreivė iš karto šoka aukštyn į pliusą, o vėliau pamažu nusileidžia. Ši staigiai į viršų kylanti ir pamažu krintanti kreivė yra nušvitimo kreivė. Nušvitimo momentą registruoja ir prietaisai – odos varža ant smiliaus jo metu sumažėja du kartus. Taip kūryba yra susieta su fiziologija. Išgerta stiklinė vyno ar bokalas alaus dviem savaitėm blokuoja hipotaliamo veiklą. Toks žmogus dvi savaites kūrybos atžvilgiu yra žemiau beždžionės. Ir beždžionės suranda kažką nauja, o išgėręs žmogus gali maitintis tik senomis žiniomis. O jeigu jis kartą per dvi savaites gers alų, jam visiškai išnyksta kūrybiniai sugebėjimai.

- Maskvos universitete atliko įdomų bandymą: studijavo žiurkių kūrybines galimybes. Paėmė 20 žiurkių ir padalijo pusiau. Vieną dešimtį maitino ir girdė vandeniui, o kitą dešimtį maitino ir girdė alumi. Stebėjo, kaip skirsis jų kūrybinės galimybės. Eksperimentas labai paprastas. Visą parą nemaitintą žiurkę patalpina prieš labirintą, susuktą pagal laikrodžio rodyklę. Tame labirinte yra 4 akltakiai, o labirinto centre padėtas rūkytų lašinių kšnelis. Atidaro užtvartą, alkana žiurkė, jausdama lašinius, įbėga į labirintą ir ieško. Sekundometru matuojama, per kiek laiko žiurkė atras lašinius. Blaivi žiurkė pirmuoju bandymu lašinius surado per 15 sekundžių. Ją vėl į narvą ir kartoja iš naujo. Antrą kartą žiurkė lašinius surado per 14 sekundžių, trečią – per trylika,

ketvirtą – per 12 sekundžių. Žiurkė įsimena. Penktą kartą žiurkė susivokė, įvyko kūrybinis aktas, ji suprato, kad nėra reikalo lįsti į tuos aklitakius, – suk tik į dešinę pusę ir lašiniai tavo. Per pusę sekundės ji jau rasdavo lašinius. Žiurkė išmoko.

Tada užduotį pasunkino: įleido ją į tokį pat labirintą, bet susuktą prieš laikrodžio rodyklę. Pirmuoju bandymu žiurkė rado lašinius po 18 sekundžių, antruoju – per penkiolika, o per trečią bandymą žiurkė vėl suvokė, kad nereikia lįsti į aklitakius ir lašinius pasiekti per pusę sekundės. Tai kūrybinis aktas.

Po to tikrino alumi girdomų žiurkių kūrybines galimybes. Paveiktos alkoholio žiurkės, net ir alkanos, ne taip noriai ieškojo maisto. Kartais žiurkė nosimi išsiremdavo į aklitakį ir ten stovėjo, badė nosimi sieną, ją net reikėjo liniuote iš ten išstumti, kad ji imtų ieškoti. Pirmuoju bandymu alkoholio paveikta žiurkė iki lašinių atbėgo per 90 sekundžių. Antru bandymu per 110, trečiu per 90, ketvirtu per 120 sekundžių. Kiekvieną kartą žiurkė ėjo tarsi pirmą kartą ir nieko nesuvokė. Kai alkoholio paveiktą žiurkė įleido į prieš laikrodžio rodyklę susuktą labirintą, prasidėjo dar įdomesni dalykai. Pirmuoju bandymu žiurkė rado lašinius per 100 sekundžių, antruoju per 150, trečiuoju per 200. Žiurkė į tą labirintą eidavo vis nenoriau ir nenoriau. Ji tarsi protestavo: na kaip čia dabar šitaip, aš pripratau kitaip. Alkoholio paveikta žiurkė nenorėjo priimti nieko naujo.

- Fizikas teoretikas Levas Landau savo knygoje rašo: Kartą per Naujus Metus mane įkalbėjo išgerti taurę šampano. Po to visą mėnesį negalėjau normaliai dirbti. Mano galva nedirbo kūrybiškai. Tik po mėnesio vėl galėjau dirbti kaip fizikas teoretikas. Taip mus kvailina alumi. Pakanka kas dvi savaitės išgerti bokalą alaus, ir kūrybinės galimybės išnyksta.
- Neseniai suradau savo bendraklajį, su kuriuo nesimatėme 20 metų. Atvažiuoju pas jį. Susitikome, apsidžiaugėme. Mažas penkerių metų sūnelis Petka bėgioja. Jis man sako: Pažaisk su Petka, o aš stalą paruošiu. Po penkių minučių su Petka mes jau draugai. Netrukus pakviečia prie stalo. Ateinu: stalas padengtas dviem, butelis Amareto ir dvi stilingos pripiltos. Aš atsėdau prie stalo, o jis vis dar virtuvėje. Ateina Petka ir galvoja, ką jam daryti – stalas jam nepadengtas. Aš jam ir sakau: – Sėskis kartu su vyrais. – Petka atsitempia kėdę, o aš paėmęs pripyliau trečią stiklinę vyno Petkai. Ateina tėtis. Mato, sėdi Petka ir jam stiklinę vyno pripilta. Jis taip nerūpestingai sako: – Petka negeria. – Aš sakau: – Kaip tai negeria? – O jis: – Ne, ne Petka negeris, – ir nori paimiti Petkos stilingę. Aš jo ranką atstūmiau ir klausiu: – Petka, ar gersi? – Petka abiem rankomis sugriebė stilingę: – Gersiu. – Aš sakau: – Gers, tegu geria. – Na ką tu galvoji, Petkai negalima, – protestuoja bičiulis. – O kodėl negalima? – atkertu aš. – Bet juk tai alkoholis. – Na ir kas čia tokio? – atkertu aš. – Kaip tai, na ir kas? Juk tai nuodai. – Aš tik ir laukiau kada jis pasakys, kad alkoholis nuodai. – Nuodai! Tai ką tu, tais nuodais ruošiesi mane girdyti? – Na, tik vaikams nuodas. – Ar tu gali man paaiškinti, kaip čia yra, kad vaikams iki 18 metų nuodas, o vėliau jau ne? Ne, – sakau, – kuo maitini savo Petką, tuo maitink ir mane. Nuodų mes su Petka negersime. Eime, Petka, išpilsime tuos nuodus. – Paėmėme savo stilinges ir išpylėme į klozetą, nuleidome vandenį, ir sakau Petkai: – Žiūrėk, Petka, niekada negerk šito nuodo, kvailas liksi. Petka greitai nubėgo, atnešė tėtės stiklinę ir išpylė į klozetą: – Tėte, kvailas liksi. Prie blaivaus stalo mes su juo prasėdėjome ir prakalbėjome iki ryto. Taip nuoširdžiai pabendravome.

Eilinį kartą supratau, kiek daug nuoširdaus, žmogiško bendravimo suryja šitas bausis alkoholinis nuodas. Įsivaizduokite, kad tą vyną mes būtume gėrę. Aišku, vieno butelio nebūtų užtekę, būtų reikėję antro ir trečio. Per valandą, dvi prisigertume, prisimintume kokią nors šlykščią istoriją, nuvirstume miegoti, o ryte sieloje bjauru, visa galva užia. Toks tai būtų buvęs senų draugų susitikimas.

- Krasnojarske gyveno psichoterapeutas Suganiako, kuris gydė nuo alkoholizmo savu originaliu būdu. Papasakosiu kaip. Ateina alkoholikas arba jį dažniausiai kas nors atveda. Susitaria, kad ateis kitą dieną ir liepia jam atsinešti butelį degtinės. – O čia tai bent gydytojas, – nudžiunga alkoholikas. – Čia man gydytis patinka. Kitą dieną ateina, atsineša butelį degtinės. Gydytojas pasodina jį mažame kambarelyje, kuriame stovi taburetė, stalas, ant stalo taurelė, popieriaus lapas su klausimais ir rašiklis, o aplinkui baltos sienos. – Štai tau klausimai, – sako gydytojas, – atsakyk į tuos klausimus raštu. Jei bus kas nors ne taip kviesk mane. Viena sąlyga – atsakymus į visus klausimus rašyk būtinai kaire ranka. Pirmas klausimas: Vardas ir pavardė. Ir alkoholikas kaire ranka vedžioja atsakymą. Antras klausimas: Gerti nori? – rašo: noriu. Trečias klausimas: Jeigu nori išpilk ir išgerk. Prisipila taurelę ir išgeria. Ketvirtas klausimas: Ką jauti burnoje? – Nieko. Penktas klausimas: Ką jauti skrandyje? – Nieko. Šeštas klausimas: Ką jauti galvoje? – Nieko. Rankose nieko, kojose nieko... Devintas klausimas: Gerti nori? – rašo: noriu. Dešimtas: Jeigu nori išpilk ir išgerk. Prisipila taurelę ir išgeria. Vienuoliktas: Ką jauti burnoje? – rašo: rūgštu. Dvyliktas: Ką jauti galvoje? – rašo – galvoje pradeda užti. Tryliktas: Ką jauti skrandyje – rašo: degina. Keturioliktas: Ką jauti rankose? – rašo: drebėti pradėjo. Penkioliktas: Ką jauti kojose? – rašo: kojose silpna. Šešioliktas: Gerti nori? – rašo: noriu. Septynioliktas: Jeigu nori išpilk ir išgerk. Prisipila taurelę ir išgeria. Galva užia, skrandį degina, rankos, kojos kaip medinės... Pašoka ir beldžia į duris. Ateina gydytojas. – Degtinė kažkokia ne tokia. – Kaip ne tokia? Tu ją pats atsinešei. – Nuo degtinės man linksma, o nuo šitos galva užia, kojos medinės ir širdis taip plaka. – Na, tada viskas aišku. Einame šitą degtinę išpilsime, – degtinę išpila į klozetą. – Ateik rytoj ir atsinešk geros degtinės. Pakartosime gydymą. Rytojaus dieną ateina ir vėl po trečios taurelės jis sako, kad degtinė ne tokia. Vaikšto jis pas gydytoją dvi savaites ir trečią savaitę supranta, kad jokio džiaugsmo degtinėje nėra. Tai organizmo nuodijimas. Jis nuodija save ir nuodijimo simptomus užrašo kaire ranka.

Paklausiau jo, kodėl kaire ranka?

– O tai pats svarbiausias dalykas šitame metode. Kaire ranka rašyti neiprasta, rašo ilgai ir rašydamas pajaučia neigiamus simptomus. O jeigu rašytų dešine ranka – viskas įprasta, ir jis greitai surašytų įprastas nuomones. Tai, kad žmonės sako, jog jie patiria malonumą yra grynai kolektyvinis psichologinis efektas. Kuris pradedantysis, išgėręs degtinės, nesusiraukė ir nepasijuto blogai? Bet kiti jam sako: tai tik iš pradžių, priprasi, būk vyras ir panašiai. Jeigu ir sutiksime, kad geriantis patiria malonumą, tai tas malonumas nuodėmingas – kitą dieną būna gėda už tokius malonumus.

- Kultūringai geriantis žmogus ir yra pats baisiausias blogis. Prasigėręs alkoholikas labai naudingas žmogus. Jis voliojasi baloje, o vaikai eina pro šalį ir mato, kad dėdė prisilakė iš tų butelių kur gastronome. Alkoholikas – tai pavyzdys, kaip nereikia daryti, o kultūringai geriantis žmogus – tai pavyzdys, kaip reikia daryti. Kas mūsų

vaikus stumia prie alkoholinio lovio? Stumia tie, kurie geria per šventes. Visiems tiems, kurie labai nori gerti šampaną per šventes, aš sakau: Ar jūs norite, kad jūsų vaikai gertų ir prasigertų Atsiliepia: – Kodėl jūs taip keliate klausimą? Aš noriu, kad gertų ir neprasigertų. Nėra garantijos, kad jūsų vaikas gers ir neprasigers. Jeigu jūs turite garantiją, tai jums auksinis paminklas ir Nobelio premija. Tai juk narkotikas. Kiekvienas nusigeria, tik skirtingu greičiu. Kas greičiau, kas lėčiau, bet visi kvailėja, visi degradoja. Tiesiog skirtingu greičiu eina link kapo, štai ir viskas.

- Dažnai tenka kalbėti mokyklose. Mokiniai siunčia klausimus raštu. Dažnai gaunu tokį klausimą: Kaip jūs žiūrite į seksą? Jiems įdomu, ką profesorius pasakys apie seksą. O aš sakau: Ar jūs žinote kas yra seksas? Štai du šunys patvoryje – tai šimtaprocentinis seksas, grynu pavidalu. Su tikra meile šitas šuniškas seksas neturi jokio ryšio. Nupirktoji žiniasklaida, kuri naikina jaunimą ištvirkimu, vyro ir moters tarpusavio santykius stengiasi suvesti į tokį šunišką seksą. Per TV juodaodė Hanga apie tokį seksą veda programą Про эго.

Kokios tokio šuniško sekso pasekmės? Novosibirsko srityje sergamumas sifiliu išaugo 54 kartus, o tarp paauglių iki 14 metų – daugiau kaip 600 kartų. Įsivaizduojate, ką reiškia susirgti sifiliu 14-os metų? Tai viskas, galas – liga juk neišgydoma. Vyriausias srities venerologas sakė: Prieš pertvarką, jeigu paauglys susirgdavo venerine liga, pakeldavome visą miliciją ir ieškodavome, kas užkrėtė paauglį. O dabar netgi registruoti nesusėjame. Tai ir yra šuniško sekso propagandos pasekmės.

Dabar propaguojamas „saugus“ seksas. Noriu perspėti merginas. Per šią „saugų“ seksą daugelis merginų ir moterų tapo nevaisingos. Tai ta pati naikinimo programa. Šios propagandos pasekmės yra ir tai, kad pirmoji lytinė sueitis būna atsitiktinė. O juk per pirmąją sueitį dedamas būsimų vaikų genetikos pagrindas. Tas reiškinys vadinasi telegonija. Jei kilmingos giminės kalė pasilakstys su kiemsargiu, ji jau sugadino savo giminę. Žinomas posakis; Negadink veislės. Apie tai tylima, nes vedama kitos krypties – tylaus su(si)naikinimo propaganda. Juk sueitis – tai sakramentas, o jis suvedamas į šunišką seksą. Santuokos sudaromos danguje. O toks seksas ardo ir žmogaus sielą, ir palikuonis.

- **Apie tabaką.** Niekada gyvenime nerūčiau dėl labai paprastos priežasties. Augau Altajaus krašte. Po Didžiojo Tėvynės karo iš fronto į kaimą sugrįžo keletas invalidų. Jiems už ordinus ir medalius mokėjo priedą prie pensijos. Kažkas jiems pakišo mintį, kad tą priedą būtina reikia pragerti. Gėrė jie šalia parduotuvės, ant rąstų, o mes, kaimo vaikai, sukiojomės aplinkui. Jie mums atiduodavo tuščius butelius, už kuriuos pirkdavome ledinukus. Šalia parduotuvės gyveno senutė, kurį turėjo du mažus ožiukas. Geriantys invalidai vieną ožiuką išmokė rūkyti. Tas ožiukas tapo priklausomas nuo tabako: lakstė po kaimą, ieškodamas rūkančio. Suradęs tokį, badydavo, kad jam taipogi duotų parūkyti. Visas kaimas juokėsi iš to ožiuko. Mes, vaikai, irgi juokėmės, o rudenį pastebėjome, kad to ožiuko brolis tapo didelis ožys, o tas ožiukas kaip buvo mažiukas, taip mažas ir liko. Nuo tabako jis nustojo augti.

Tik universitete sužinojau, kad tabako dūmuose yra 196 nuodingi komponentai. Tai nikotinas, amoniakas, sieros vandenilis, smalkės, kancerogeninės medžiagos, eteriniai aliejai, dervos, degutai. Keturiolika iš tų 196-ųjų yra narkotikai. Rūkantieji yra patys tikriausi tabako narkomanai. Tokiu tabako narkomanu tapo ir anas nelaimin-

gas ožiukas. Visos šitos nuodingos medžiagos įkvepiamos į plaučius, o iš jų patenka į kraują. Kraujyje tie nuodai naikina vitaminą A, kuris yra augimo ir gero regėjimo vitaminas. Kai man siūlydavo užsirūkyti, aš prisimindavau tą nelaimingą ožiuką ir atsakydavau.

- Kas atsitinka, kai žmogus įkvepia nuodingus tabako dūmus rūkydamas cigaretę ar būdamas šalia rūkančiojo? Kai tos medžiagos patenka į kraują, pradeda veikti organizmo apsauga. Organizmas, saugodamasis nuo tabako nuodų, sutraukia, t. y. spazmuoja kraujagysles. Yra paskaičiuota, kad rūkantysis per aštuonerius metus priverčia savo kraujagysles spazmuoti apie milijoną kartų, t. y. tiek, kiek kartų jis užtraukia dūmą. Nuo nuolatinių spazmų kraujagyslės suplonėja, tampa trapios, lūžios. Dabar įsivaizduokite: žmogus aludėje išgėrė bokalą alaus. Spiritas įsigėrė į kraują, suklijavo eritrocitus. Tie trombai užkišo smegenų ląsteles, o kai kuriose vietose ir kapiliarus. Ties kamščiu kraujagyslė išsiplečia ir atsiranda maža aneurizma. Po alaus jis užsirūko. Kai dūmai patenka į plaučius, o iš jų ir į kraują, kraujagyslės spazmuojamos. Spazmuojamos ir susidariusios smulkios aneurizmos, kurių sienelės ir taip jau yra įtemptos ir sudėvėtos. Traukiant dūmą eilinį kartą, kraujagyslė neišlaiko, plyšta ir įvyksta mažas kraujo išsiliejimas. Jeigu taip atsitinka galvos smegenyse, – tas įvykis vadinamas mikroinsultas, kurio pasekmės yra įvairaus laipsnio paralyžius. Jeigu kraujagyslė plyšta širdies plote – tas įvykis vadinamas mikroinfarktas. Alkoholis plius tabakas – tai greita ir užtikrinta mirtis. Kartu veikdami jie sustiprina vienas kito neigiamą poveikį organizmui. Medikai teigia, kad 60% vyrų miršta nuo širdies-kraujagyslių susirgimų. Štai aš jums per dvi minutes paaiškinau širdies-kraujagyslių susirgimų priežastį.
- Kraujagyslės nuo rūkymo nuolat spazmuoja: spazmas – ir atsileidžia, vėl spazmas – ir vėl atsileidžia. Ir staiga, eilinio spazmo metu, kraujagyslė užsidaro. Medicinoje tai vadinama kraujagyslės obliteracija. Kraujagyslė užsidarė ir nebeatsiveria. Kraujo tekėjimas šia kraujagysle visiškai nutrūksta. Jeigu obliteracija įvyks skrandyje, kepenyse ar kitame vidaus organe, kraujas atitekės iš kitos pusės, nes kraujagyslės yra labai išsišakoję. Tačiau jeigu kraujagyslė užsivers rankos ar kojos piršte, kur nėra galimybės kraujui atitekėti iš kitos pusės, tada prasideda liga, vadinama obliteruojantis endarteritas (endarteritis obliterans). Liaudyje tai – „rūkoriaus kojos“, o paskutinė jos stadija vadinama gangrena. Liga vystosi labai greitai. Pavyzdžiui, užsidaro kraujagyslė viename iš kojos pirštų. Per 3-4 valandas pirštas ištinsta. Jeigu jis neamputuojamas, kitą dieną pirštas pradeda pūti ir tinsta pėda. Jeigu nenupjausime pėdos, ištinsta visa koja. Jeigu nesusėsimė nupjauti kojos, tai tuojau pat prasideda viso organizmo kraujo užkrėtimas ir mirtis.
- Pats žymiausias XX a. vartininkas – L. Jašinas, bet irgi niekas nežino, nuo ko jis mirė. L. Jašinas taipogi buvo prisiekęs rūkorius. Karo metais, būdamas trylikos metų, dirbo gamykloje, ten priprato rūkyti ir nesugebėjo nuo to atsakyti. Jis gėdijosi, slėpė, rūkė slaptai. Po 50 metų jam prasidėjo kairės kojos gangrena. Koją nupjovė prie kirkšnies, bet tabako jis visvien negalėjo atsakyti. Po 9 mėnesių sportininkui ėmė gangrenuoti dešinioji koja. Dvi dienas jis neleido jos nupjauti, o kai jau be sąmonės paguldė ant stalo, buvo vėlu.
- Teko būti Novosibirsko apskrities ligoninės kraujagyslių skyriuje. Nustebau, kiek ten atveža jaunų žmonių, kuriems nupjauna kojas ar rankas. Medicinos sesuo papasa-

kojo tragišką istoriją. Iš Suzumsko rajono atvežė vieną ligonį, rūkorių – kairės kojos gangrena. Nupjovė kairę koją. Atsibudęs po narkozės pirmiausia paprašė: duokite užrūkyti. Davė. Po 8 mėnesių atvežė jį vėl ir nupjovė dešinę koją. Atsibudęs po narkozės vėl pirmiausia prašė užrūkyti. Davė. Dar po šešių mėnesių iš karto prasidėjo abiejų rankų gangrena. Nupjovė abi rankas. Po narkozės vėl prašo užrūkyti. „Mes net pravirkome“ – pasakojo medicinos sesuo. Toks baisus dalykas tas tabakas.

- Priprasti prie rūkymo labai paprasta. Kad vaikai pradėtų rūkyti, tabako gamintojai į kiekvieną toną tabako, skirtą cigaretėms, prideda 150 kg medaus, 90 kg džiovintų vaisių ir įvairių aromatingų medžiagų, – kad vaikas patraukęs dūmą nespjautų, o įsirašytų į rūkorius. Jie labai suinteresuoti, kad visas jaunimas pradėtų rūkyti jų gaminamas cigaretes.
- Jeigu kas nors jau pradėjote rūkyti, meskite dabar, nes jaunystėje lengviau nuo rūkymo atprasti. Visuose rūkoriuose galima pastebėti pradinius obliteruojančio endarterito požymius: šaltesni ir labiau šąla rankų ir kojų pirštai, nes yra pažeista kraujo cirkuliacija. Kiti požymiai: pabalę rankų ir kojų pirštai bei jų tirpimas ir netikėtai atsirandantis ir praeinantis šlubčiojimas. Rūko, vaikšto ir staiga: oi, oi koją nudiegė, skauda. Pašlubavo, pašlubčiojo ir praėjo. Tai lėtai slenkančio obliteruojančio endarterito požymis. Statistika rodo, kad tarp šlubuojančių 75-90% yra rūkoriai.

Iš 2004 m. paskaitos. Paskaitos įrašus dešifravo Aleksandras Žarskus, redagavo Loreta ir Rasa.

Ždanovas rodo šią nuotrauką savo paskaitose. Toks apsigimęs vaikas gimė Novosibirsko Akademiniame miestelyje mokslininkų šeimoje nuo pavartoto alkoholio.

MINTYS, POSAKIAI, PATARLĖS

Girtuokliai gimdo girtuoklius. Plutarchas

Girtavimas – savotiška beprotybė. Aristotelis

Girtavimas – savanoriškas išprotėjimas. Seneka

Girtumas yra lygiai tokia pat būklė kaip pražūtis. Pitagoras

Girtuokliavimas yra beprotiškumo pratimas. Pitagoras

Gerti vyną taip pat žalinga, kaip ir vartoti nuodus. Seneka

Nuo vyno žūsta grožis, vynas trumpina jaunystę. Horacijus.

Girtavimas – vaikų silpnumo ir ligotumo priežastis. Hipokratas

Joks kūnas nėra toks stiprus, kurio nepaveiktų vynas. Plutarchas.

Pasak legendų, dievaitis Vulkanas gimęs raišas dėl to, kad Jupiteris jį pradėjęs, būdamas neblaivus.

„Blogi žmonės gyvena, kad galėtų valgyti ir gerti. Geri žmonės valgo ir geria, kad galėtų gyventi“. Sokratas 469-399 pr.Kr.

Girtuoklis nebėra laisvas žmogus: Jis kenčia baisiausią vergiją, nes yra atsidavęs baisiausiajam ponui. Sokratas

Vynas keršija girtuokliui. Leonardo da Vinčis.

Jei norime abstinentais tapti, turime įsitikinti, kad gėrimo papročiai yra nesąmonė. Dr. Bungė sako: „Kuomet aš matau, kaip giliai yra įleidęs šaknis alkoholio garbinimas draugų tarpe, tai aš visuomet prisimenu senovės egiptiečių tikėjimą į krokodilus. Senovės egiptiečiai tikėjo į krokodilus, juos garbino ir dievino, šie gi, ėdė žmones. Tūkstančiai metų turėjo praeiti, kol šį krokodilų tikėjimą pavyko žmonėms iš galvos išvaryti.“

Tik blaivi tauta gali išlikti. Vydūnas

„Nelauki, Tėvyne, šviesios ateities, kol gers visi luomai, gers be išimties“ – Žalvarnis

Dvi pintos, viena kvorta. Dvi kvortos, viena kova. Viena kova, du policininkai. Du policininkai, vienas teisėjas. Vienas teisėjas, keturiolika dienų.

Alkoholis – atskiesto pavidalo šėtonas. T. Karlailis

Degtinė – bespalvė, bet nosį dažo raudonai, o reputaciją juodai. A. Čechovas

Žmogus bjauresnis už gyvulį, kai išgėręs pats tampa gyvuliu. R. Tagorė

Girtavimas žemina žmogų, atima iš jo protą ir galiausiai paverčia gyvuliu. Ž.Ž. Ruso

Jokios negandos ir nusikaltimai nesunaikina tiek žmonių ir jų turto kaip girtavimas. F. Bekonas

Girtuoklystė žudo tautas. Pažvelkite į statistiką, aplankykite ligonines, atlikite sociologinius tyrimus ir jūs pamatysite, kad nemeluojau. E. Zola

Alkoholis yra padaręs žmonijai daug daugiau žalos negu karas, maras ir cholera. V. Gladstonas

Alkoholis atneša žmonijai daugiau bėdų, nei visi karai, badas ir epidemijos kartu paėmus. Č. Darvinas.

Žmonija galėtų pasiekti neįtikėtinų laimėjimų, jeigu ji būtų blaivesnė. J.V. Getė

Girtavimas iš visų ydų labiausiai nesiderinamas su dvasios didybe. V. Skotas

Grynas vynas daro žmogų kvailiu, tą rodo ponai sėdintys užu stalo; grynas vanduo daro žmogų tyliau,- tą rodo žuvis vandeny,- gi aš noriu išlikti žmogumi, todėl geriu praskiestą vandeniu vyną.“ J.V. Getė

Degtinė sudaužo šeimyninio gyvenimo laimę, pasmerkia neturtui ir vargui daugybę našlaičių, elgetų. Jos aukų pilni kalėjimai ir ligoninės. P. Avižonis

Ir kaip tas, kuris pergyveno kruviną karą, sušunka: „Šalin karą!“ – taip aš šaukiu: „Šalin alkoholį!“ Nenuodykite jaunų gyvybių šiuo nuodu! Vienintelis būdas nutraukti karą – nustoti kariauti. Vienintelis būdas nutraukti girtavimą – nustoti pardavinėti alkoholį. Kinija nutraukė visuotinį opiumo rūkymą, uždrausdama jį auginti ir įvežti į šalį. Visi filosofai, dvasininkai ir gydytojai galėjo tūkstantį metų iki užkimimo teigti opiumo žalą, bet, kol nuodas prieinamas, jį rūko. Tokia jau žmogaus prigimtis. Dž. Londonas.

Taurėje širdgėla ieško palengvinimo, silpnadvasiškumas – drąsos, neryžtingumas – įsitikinimo, liūdesys – džiaugsmo, o randa tik pražūtį. B. Džonson.

Girtas žmogus – ne žmogus, nes prarado tai, kas skiria žmogų nuo gyvulio – protą. Girtavimas žemina žmogų, nes atima jo protą, bent jau laikinai, bet galiausiai paverčia jį į gyvūną. Ž. Ž. Russo.

Žmonės bijo choleros, bet vynas žymiai už ją pavojingesnis. O. Balzakas.

Buteliuose aš matau siaubus, kuriuos pagimdys jų turinys: prieš save regiu indus su išsigimėliais, gyvatėmis ir embrionais gamtos mokslų muziejuje. H. Heinė.

Kelio pradžia – stiklelis, vidurys – išgerianti kompanija, lengvas išgėrimas, pora taurelių per pietus. Pabaiga – kalėjime už žmogžudystę neblaivioje būklėje, už išvaistymą, psichiatrinėje ligoninėje, kape dėl atsitiktinės lengvos ligos. Dž. Londonas.

Alkoholizmas prasideda ne nuo pirmosios išgertos taurelės, bet nuo pirmosios pamatytos taurelės, kurią geria tėvas arba mama. G.A. Šičko.

Alkoholis – melaginga priemonė pakelti produktyvumui, bet pilnai patikima priemonė atimti protui. A. J. Danilevski.

Tas, kas geria vyną ir alų šlapinasi savo smegenimis. Bernardas Šou.

Skurdas ir nusikalstamumas, nervinės ir psichinės ligos, išsigimę palikuoniai – štai ką daro alkoholis. V. M. Bechteriov.

Alkoholis – žmonių tiekėjas į kalėjimą. Andri Bodriljar.

Geriantis darbininkas nemąsto – mąstantis darbininkas negeria. A. Bebel.

Vynas naikina kūnišką žmonių sveikatą, naikina protines galias, gebėjimus, naikina šeimos gerovę ir kas visų baisiausia, naikina žmonių sielas ir jų palikuonis. A. N. Tolstojus.

Nuo vyno vartojimo žmonės žiaurėja, paikėja ir piktėja. L. N. Tolstojus.

Mūsų protas ir mūsų sąžinė pačiu tikriausiu būdu reikalauja, kad mes nustotume gerti vyną ir juo vaišinti kitus. L. N. Tolstojus.

Girtuoklis niekada neina pirmyn nei protiniu, nei doriniu atžvilgiu. L. N. Tolstojus.

Girtavimas – visų ydų motina. Abul-Faradž.

Galima sakyti, kiek vyrai išgėrė degtinės, tiek jų žmonos ir vaikai išliejo ašarų. N. A. Semaško.

Girtavimas ir kultūra – du supratimai, paneigiantys vienas kitą, kaip ledas ir ugnis, kaip šviesa ir tamsa. N. A. Semaško.

Nėra nieko parasčiau už metimą rūkyti, – aš pats tai dariau dešimtis kartų. Markas Tvenas.

Spiritinių gėrimų vartojimas sugyvulina ir sužvėrina žmogų. F. M. Dostojevskis.

„Kad alkoholis bendrai yra nuodas visoms gyvoms ląstelėms, – tai moksle tvirtai nu-

statyta.“ N.E. Vedenskis, žymus rusų fiziologas, Peterburgo mokslų akademijos narys korespondentas.

„Mes atsakėme į pateiktus klausimus: mes parodėme, kad alkoholis kaip maistinis dalykas, neturi jokios praktinės reikšmės. Ir jis, net ir stipriai atskiestas, žmogui yra pavojingas nuodas.“ F.F. Erismanas, žymus rusų gydytojas, Maskvos univ. prof., vienas iš higienos mokslo kūrėjų Rusijoje.

„Alkoholis yra nuodas bet kuriam gyvam padarui“. V. M. Bechteriovas, žymus rusų neurologas.

„Girtuoklis, jei užsinorėtų, galėtų nustoti gerti (bet nenori). Alkoholikas, jei galėtų, norėtų nustoti gerti (bet negali).“ Prancūzų posakis.

Alkoholis – žmonių susinaikinimo priemonė. Žiauri ir efektyvi. Žmonės patys noriai moka sunkiai uždirbtus pinigus už galimybę dalyvauti „linksmoje“ savizudybėje. Fiodoras Uglovas.

Po religijos nieko daugiau brangesnio negali Dievas žmogui duoti, kaip susilaikymą, kurs saugo nuo visų nedorybių ir veda prie visų dorybių. O. Connell

Vyno garai, jei jūs dar neturite vardo, būkite šetonu vadinami. Šekspyras

Dvidešimts metų gyvenau gerdamas tiktai vandenį ir narsiai pakėliau didžiausius nuovargius, nevartodamas alkoholio. Livingstonas

Kodėl aš negeriu vyno? Tai todėl, kad aš sugebu naudoti savo smegenis kitiems reikalams, o ne nuodijimui. T. A. Edison.

Girtuoklių tauta yra vergų tauta. Masaryk.

Skautų organizacija yra viena iš nedaugelio, kuri reikalauja iš visų savo narių – jaunuolių ir merginų – abstinencijos nuo alkoholio bei nikotino. Lordas Baden-Powell.

Daugiausia nelaimingų ir netvarkingų santuokų yra teritorijose, kur geriama daug degtinės. E. Nemcova.

Nėra patikimesnės priemonės idiotui sukurti kaip alkoholis. Emilis Krepelinas.

Pasisveikinsi su degtine, atsisveikinsi su protu. Gruzinių patarlė.

Alau, aš per tave sušalau ir į purvą nuklimpau.

Ant arielkos pirmutinis, tai į darbą paskutinis.

Apsidžiaugė kaip girtas smuklę pamatęs.

Arielka – vaikų ašaros.

Arielka – vaikų ašaros, moterų bėdos.

Arielka – visų durnių patieka.

Arielkai į trobą einant protas eina laukan.

Arielkoje mirkytas neveikiai išdžiūsta.

Arielkos žmogus nenugalėjai, nenugalėsi.

Artojas dainuoja, o girtuoklis dejuoja.

Aš vadinausi alkoholis. Iš vaikino aš atimu sveikatą, iš mergaitės garbę, iš vyro jėgą, iš moters gėdą.

Begerdamas midų, pritrūksi vandens.

Blaivybė – žmonių gyvybė.

Blaivus ir nakčia kelią suranda, o girtas ir dieną paklysta.

Blaivus tarp girtų – kaip žąsinas tarp kiaulių.

Dabar girtuokliausi, paskui šunims šėką pjausi.
Degtine pradės, degutu baigs.
Degtinę pirk, sąžinę pardavė.
Degtinė į trobą – protas laukan.
Degtinė ir alus gimdo vargus.
Degtinės gorčius – mano tavorščius.
Dešimtį mylių eitum pirštą nulaižyti arielkoje pamirkytą.
Dėl girtuoklio nesizadėk pro karčemą bažnyčion važiuoti.
Durnesnis, kursai su girtu baras.
Gera uliavoti, sunku pagirioti.
Geria, kol butely yra.
Geriau galvą tvoron įkišti, negu už girtuoklio eiti.
Gėrimas saldus, gyvenimas kartus.
Geriau lig mirties mergaut, negu girtuokliui tarnaut.
Geriau aš žilą kasą pinsiu, negu už pijoko eisiu.
Girtas snukiu žemę aria.
Girta boba už velnią baisesnė.
Girta merga, kaip kalė įsiutusi.
Girta merga kaip velnio terba.
Girtam ir baloj sausa.
Girta merga pati vaiką susigraibo.
Girtam marios ligi kelių.
Girtam ir vieškelis siauras.
Girtas ir ant ožio pajojėtų, kad tik užsėsti kas padėtų.
Girtas ir ant kiaulės jotų, kad tik užsėstų.
Girtas niekur nepagirtas.
Girtas plepėjo, ką blaivus galvoj turėjo.
Girtam pamokslų nesakyk, bet geriau lovon paguldyk.
Girtam žmogui ir pasiutusiam šuniui duok kelią.
Girtas dainuosi, blaivas vaitosi.
Girtas išplepėjo, ką blaivas paslėpti norėjo.
Girtas išsimiegos, durnas – niekados.
Girtas, kaip kiaulė.
Girtas – liūtas, blaivus – kiškis.
Girtas reikalas su blaivia galva neatliekamas.
Girtas šaukia, kaip vilkas kaukia.
Girtas vyras kvailybė, girta boba – baisybė.
Girtą apgauti ir durnam pasiseka.
Girtą barsi – naudos negausi, o gėdos turėsi.
Girtą barti ar žirnius į sieną berti.
Girtą barti, kaip su žąsim arti.
Girtą ir kiaulė sumindo.
Girtą ir mėnulis šildo.

Girtiems ir ožka panelė.
Girto dovana – mulkio džiaugsmas.
Girto malda ant ožio ragų mainoma.
Girto malda – vilko (šunies) pasninkas.
Girto pamokslai šuniui ant uodegos.
Girto giesmė tik šunis erzina.
Girto nieks neklauso, bet daug kas pasiklauso.
Girtuoklį nosis, o vagį pirštai išduoda.
Girtuoklį su degtine ir į pragarą nuvesi.
Girtuoklio pilvas kaip grabas, jame dingsta visas jo labas.
Girtuoklio vaikai nuogi, tinginio – alkani.
Girtuoklio aruodai tušti.
Girtuoklio meilė mirtimi dvokia.
Girtuoklis miega, velnias už jį poterius kalba.
Girtuoklio naudą visi velniai gaudo.
Girtuoklis karčemoj ponas, namie šėtonas.
Girtuoklis dėl lašo miršta.
Girtuoklis prie stalo – antras ožys prie galo.
Girtuokliui ir lašas brangus.
Iš karčemos ne gėda išeiti, bet gėda įeiti.
Išsvoliojo kaip girtuoklis po purvyną.
Į ką jaunas įprasi, tą ir senas rasi.
Į girtuoklio kaklą kaip į kokią peklą.
Ką negirtas galvoja, tą girtas išloja.
Ką tėvas sukrovė dejuodamas, tą sūnus praleido dainuodamas.
Kad girtas, tai ir durnas.
Kad patiko, nė lašelio nebeliko.
Kaip pijoką su čerkele peklon nuvestum.
Karaliaus nauda, girto malda, ligo pasninkas – visi tie lygūs.
Kas girtuokliauja, tas ir ubagauja.
Kas jaunatvėje baliavoja, tas senatvėje šunio būdoje nakvoja.
Kas jaunas girtuokliauja, senatvėj elgetauja.
Kas jaunystėj girtuokliauja, tas senatvėj elgetauja.
Kas jaunystėj turtus eikvoja, tas senystėj šunio būdoj nakvoja.
Kas negirtam galvoj, tas girtam ant liežuvio.
Kas pijokas, tas ir laidokas.
Karčema – velnio koplyčia.
Kiauras kaip girtuoklio gerklė.
Kiek stikliukų pilvan, tiek velnių galvon.
Kiaulė kūda, boba girta ir žydas ubagas – tai netinkami dalykai.
Koks būtų, toks būtų, kad tik ne girtuoklis.
Meiliais sutiko žodeliais kaip girtą vyrą žmona su vaikeliais.
Menkas arkllys prie girtuoklio.

Nuo girtuoklio degtinės nepaslėpsi.
 Nuo lašelio prie stiklelio.
 Pijokas prageria, liurkis prakūrija, o durniaus ir taip pinigai praeina.
 Pijokas už degtinės lašą dūšią parduoda.
 Pijokas, išgėręs čerką, ir dugną pabučiuoja.
 Pijokas į namus, boba – iš namų.
 Pijokui tik pirmoji bonka brangi.
 Pijokui – lašelis, bagočiui – grašelis.
 Pijokui ir velniui neskolink.
 Prisikabino kaip girtas prie tvoros.
 Saldžiai gersi – karčiai mokėsi.
 Seno girtuoklio nuo degtinės neatblokši.
 Smuklės durys plačios įeiti, siauros išeiti.
 Su girtu dvi kalbu, su durnu du turgu.
 Tinginys tingi, girtuoklis pralaka, o kvailas pats nežino, kur pinigą išleidžia.
 Už butelį ir utelę į Kauną nuvarytų.
 Viens, du, trys! Eina visi trys – girtuoklis, velnias ir mirtis.
 Žmogus girtas yra kaip vežimas be vežėjo.

JERONIMAS ŠALČIŪNAS TROŠKIMŲ PYNĖ

Vyskupo M. Valančiaus Vilkaviškio vyskupijos Blaivystės sąjūdžio konferencijai

Mes trokštam sušilti (sužvarbę
 Nuo tiek suk lupimų skaudžių),
 Nuplauti supurvintą garbę
 Darbais ir Tvėrėjo žodžiu.

Mes trokštam (kai audros grūmoja
 Niekingų ydų botagu),
 Kad niekad Tėvynė mieloji
 Nestigtų gerumo daigų!

Mes trokštam palengvinti kančią
 Lietuviško būdo širdims,
 Maldom pasitelkę Valančių –
 Su juo rūšios vėtros aprims.

Atmetę narkotikų liūną,
 Tabako, degtinės reples, -
 Mes trokštam ir sielai, ir kūnui
 Augint žmogiškumo gėles!

Kazlų Rūda, 2001.06.21-22

Literatūra:

1. Классики русской медицины о действии алкоголя и алкоголизме, М., «Медицина», 1988.
2. „Blaivioji Lietuva“ (Br. Kazlauskienė)
3. Eustachijus Karaliūnas 3000 patarlių ir priežodžių, Vilnius 1991 m.
4. Mokytojas S. Tijūnaitis „Alkohologija“ Vadovėlis pradžios mokyklų mokytojams. Kaunas, 1924 m.
5. Kiti šaltiniai.

ŠV. RAŠTAS

I. SENASIS TESTAMENTAS

- Viešpats kalbėjo Aaronui, tardamas: „Negerkite vyno ar svaiginamųjų gėrimų nei tu, nei tavo sūnūs, kai jums reikia eiti į Susitikimo palapinę, kad nenumirtumėte. Tai yra amžinas įstatas visoms jūsų kartoms, nes jūs turite daryti skirtumą tarp to, kas šventa, ir to, kas prasta, tarp to, kas švaru, ir to, kas nešvaru.“ *Kun 10,8-10.*
- Viešpats kalbėjo Mozei, tardamas: „Kalbėk izraeliečiams, sakyk jiems: kai kas nors, vyras ar moteris, padaro ypatingą įžadą, – nazirito įžadą, – pasišvęsti VIEŠPAČIUI, toks žmogus turi susilaikyti nuo vyno ir kitų svaigalų, susilaikyti nuo acto iš vyno ar bet kokių kitų svaigalų, negerti jokios vynuogių sunkos ir nevalgyti nei šviežių, nei džiovintų vynuogių.“ *Sk 6,1-3.*
- „Viešpaties angelas pasirodė jai ir tarė: Nors esi bevaisė ir nesi pagimdžiusi vaikų, tu pastosi ir pagimdysi sūnų. Todėl dabar prisiziūrėk! Negerk nei vyno ar svaigaus gėrimo. Jis pradės laisvinti Izraelį iš filistinų rankos.“ *Teisėjų 13,4.* (Viešpaties angelo apreiškimas Manoaho žmonai apie Samsono pradėjimą. Prieš pusanthro tūkstančio metų angelas nurodė: motina turi saugotis alkoholinių gėrimų, kad kūdikis gimtų fiziškai sveikas ir stiprus.)
- „Vargas tiems, kurie keliasi anksti rytą girtuokliauti ir sėdi iki vėlaus vakaro, kol įkaišta nuo vyno.“ *Iz 5,11.*
- „Lyros ir arfos, tambūro ir fleitos lydimi, jie mėgaujasi pokyliuose vynu, o apie Viešpaties darbus jie nieko nesuvokia ir nemato jo rankų užmojo. Todėl, stokodami nuovokos, mano tauta eina į tremtį, jos didžiūnai miršta badu, o liaudis alpsta troškuliui.“ *Iz 5,12-13.*
- „Vargas tiems, kurie yra karžygiai gerti vyną ir drąsūs vyrai maišyti stiprius gėrimus...“ *Iz 5,22.*
- „Nebeskamba vyną geriančiųjų dainos, stiprus gėrimas apkarto jo gėrėjams.“ *Iz 24,9.*
- „Vargas puikybės vainikui, Efraimo girtuokliams, vystančiai šlovingo grožio gėlei derlingame vyno įveiktųjų slėnyje.“ *Iz 28,1.*
- „Tačiau šie apsvaigo nuo vyno, svyruoja nuo girtuokliavimo. Kunigas ir pranašas, apsvaigę nuo girtuokliavimo, nežino, ką darą. Jie klysta regėjimuose, suklumpa sprendimuose.“ *Iz 28,7.*
- „Viešpats, Izraelio Dievas, man įsakė: ‘Imk šitą rūstybės vyno taurę iš mano rankos ir girdyk juo visas tautas, pas kurias Aš tave siunčiu.’“ *Jer 25,15.*
- „Mes laikomės Rechabo sūnaus, mūsų tėvo Jonadabo, įsakymo. Visą gyvenimą nei mes, nei mūsų žmonos, nei sūnūs, nei dukterys negeriamo vyno.“ *Jer 35,8.*
- „Babilonas buvo auksinė taurė Viešpaties rankoje, visa žemė pasigėrė iš jos. Jos vyno gėrė tautos, todėl jos išprotėjo.“ *Jer 51,7.*
- „Nė vienas kunigas negers vyno, prieš eidamas į vidinį kiemą.“ *Ez 44,21.*
- „Vynas, senas ir jaunas, atima protą.“ *Oz 4,11.*
- „Pabuskite, jūs girtuokliai, ir verkite; aimanuokite, jūs visi vyno gėrėjai, dėl saldaus vyno,- jis atimtas jums iš burnos.“ *Jl 1,5.*

- „Jei kas meluotų ir pataikautų, kalbėdamas apie vyną ir stiprius gėrimus, tas būtų priimtinas pranašas šitiems žmonėms!“ *Mch 2,11.*
  - „Nes negerai sau vieni puotaudami jie tarė: (...) naudokimės sutvertais dalykais, kolei jauni esame. Gausiai naudokimės brangiu vynu.“ *Išm. 2,1; 2,7.*
  - Vynas – pasityčiojotas, o stiprus gėrimas – pašėlęs; kas jais apsigaua, nėra išmintingas. *Pat 20,1.*
  - „Kas mėgsta linksmybes, bus vargšas, kas myli vyną ir aliejų, nepraturtės.“ *Pat 21,17.*
  - „Klausyk, mano sūnau, ir būk išmintingas. Ir vesk tiesiu keliu savo sielą. Nebūk girtuoklių puotose, nė pokyliuose tų, kurie susineša mėsos pavalgyti, nes kurie leidžia laiką gėrimuose ir lėbauja, eina į neturtą, ir girtuoklių miegas vilki skarmalais.“ *Pat 23, 19-21.*
  - „Kas dūsauja: „Deja!“? Kas šaukia: „Vargas man!“? Kas įšivėlė į vaidus? Kas skundžiasi? Kas žaizdotas be priežasties? Kieno miglotos akys? Tų, kurie ilgai užsisėdi prie vyno, tų, kurie eina tuštinti maišytų vynu. Nežvilgčiok į tą raudoną vyną, kai jis švyti taurėje! Kaip švelniai žemyn jis teka! Betgi galų gale kanda kaip gyvatė ir gelia kaip angis“ *Pat 23,29-32.*
  - „Ir tu būsi kaip žmogus miegęs jūros viduryje, ir lyg apsnūdęs vairininkas pametęs vairą. Ir sakysi: mane mušė, bet man neskaudėjo; tampė mane, bet aš nejaučiau. Kada gi pabusi ir vėl rasiu vyno?“ *Pat 23,34-35.*
  - „Lemueli, ne karaliams gerti vyną, ne kunigaikščiams stiprius gėrimus, kad prisigėrę jie nepamirštų įstatymo ir neiškraipytų teisingumo prispaustiesiems. Duok stiprius gėrimus nelaimingiems ir vyną liudinčioms sieloms. Tegul jie pasigeria ir užmiršta savo vargus ir skurdą.“ *Pat 31,4-7.*
  - „Girtuoklis darbininkas nebus turtingas, ir kurs nieku laiko mažus dalykus, pamažu nupuls. Vynas ir moterys daro atpuolėlius iš išmintingųjų, ir protingus daro baustinius.“ *Ekl. (Siracid) 19,1-2.*
  - „Moteris girtuoklė sukelia didelį pyktį, jos apjuoka ir jos gėda neuždengiama.“ *Ekl. (Siracid) 26,11.*
  - „Neragink gerti tų, kurie mėgsta vyną, – nes vynas pražudė daugelį.“ *Ekl. (Siracid) 31,30.*
  - „Viešpats laiko rankoje taurę, pilną putojančio vyno su karčiom priemaišom. Iš jos turės gerti visi žemės piktadarai ir net mieles išsiurbti!“ *Ps 75,8.*
- Pastaba. Kai kur cituojamas ark. J. Skvirecko vertimas.

II. NAUJASIS TESTAMENTAS

- „Bet angelas jam tarė: Nebijok, Zacharijau, nes tavo malda išklaudyta. Tavo žmona Elžbieta pagimdys tau sūnų, o tu jį pavadinsi Jonu. Tau bus džiaugsmas ir linksmybė, ir daugelis džiaugsis jo gimimu, nes jis bus didis Viešpaties akyse. Jis negers vyno nei stiprių gėrimų. Ir nuo pat gimimo jis bus kupinas Šventosios Dvasios, ir daugybė Izraelio vaikų atvers į Viešpatį, jų Dievą.“ *Lk 1,13-16.*
- „Buvo atėjęs Jonas Krikštytojas. Jis nevalgė duonos ir negėrė vyno, tai jūs sakėte: „Jis demono apsėstas“ *Lk 7,33.*

- „Saugokitės, kad jūsų širdis nebūtų apsunkusi nuo svaigalų, girtybės ir kasdienių rūpesčių...“ *Lk 21,34*.
- „Gana, kad praėjusį laiką buvote pasidavę pagonių valiai, gyvendami begėdystėmis, geiduliais, girtavimu, pokyliavimu, išgėrimais ir neleistinomis stabmeldystėmis. (...) Visų dalykų galas arti. Todėl būkite santūrūs ir blaivūs, kad galėtumėte melstis.“ *1Petr. 4,3; 4,7*.
- „Būkite blaivūs, budėkite! Jūsų priešas velnias kaip riaumojantis liūtas slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti.“ *1 Pt 5,8*.
- „Tad nusimeskime tamsos darbus, apsiginkluokime šviesos ginklais! Kaip dieną, elkimės padoriai, saugodamiesi apsirijimo, girtavimo, palaidumo, neskaistumo, nesantaikos ir pavyduliavimo.“ *Rom13, 12-13*.
- „Gera yra nevalgyti mėsos, negerti vyno ir vengti visko, kas tavo brolių piktnaiviai, žeidžia ar silpnina.“ *Rom 14,21*.
- „Bet aš jums rašiau, kad nebendrautumėte su tuo, kuris vadinasi brolis, o yra (...) girtuoklis (...). Su tokiu nesėskite už vieno stalo!“ *1 Kor.5,11*.
- „Neklyskite! Nei (...) girtuokliai, nei keikūnai (...) nepaveldės Dievo karalystės.“ *1 Kor 6,10*.
- „Kūno darbai gerai žinomi – tai ištvirkavimas, netyrumas, gašlavimas, stabmeldystė, burtininkavimas, priešiškusumas, nesantaika, pavyduliavimas, piktumai, vaidai, nesutarimai, susiskaldymai, pavydai, girtavimai, apsirijimai ir panašūs dalykai. Aš jus įspėju, kaip jau esu įspėjęs, jog tie, kurie taip daro, nepaveldės Dievo karalystės.“ *Gal 5, 19-21*.
- „Nepasigerkite vynu, kuriame slypi pasileidimas.“ *Ef 5,18*.
- „Todėl nemiegokime, kaip kiti, bet budėkime ir būkime blaivūs! Mat kas miega, miega naktį, ir kas pasigeria, pasigeria naktį. O mes, priklausydami dienai, būkime blaivūs“ (...) *Tes 5, 6-8*.
- „Tu kalbėk, kas sutinka su sveiku mokslu: kad seniai būtų blaivūs, (...) Taip pat, kad senos moterys elgtųsi, kaip reikalauja maldingumas, – neapkalbinėtų, negirtuokliautų, mokytų gero...“ *Tit 2,1-3*.
- „O vyskupas turi būti (...) blaivus, (...) ne girtuoklis (...). Taip pat ir diakonai privalo būti garbingi, ne dviliežuviai, ne besaikiai vyno gėrėjai, ne geidžiantys nešvaraus pelno.“ *1 Tim 3,2; 3,8*.
- „Ir trečias angelas lydėjo juos, šaukdamas skardžiu balsu: Kas garbina žvėrį ir jo atvaizdą bei priima ant savo kaktos ar rankos ženklą, tas gers Dievo įniršio vyno, įpilto ir neatmiešto Jo rūstybės taurėje, ir bus kankinamas ugnimi ir siera šventųjų angelų ir Avinėlio akivaizdoje.“ *Apr 14,9-10*.

RELIGIJA

I. POPIEŽIAUS PIJAUS XI ŽODIS ABSTINENTAMS 1930 09 30

Priimdamas Vokietijos katalikų abstinentų „Kreuzbund“ atstovus, popiežius pasakė: „Mes sakome jums: pasilikite šiame kelyje, eikite šiuo keliu vis tolyn ir vis drąsiau pirmyn. Tai sakome Mes mielai visai sąjungai ir jos visiems darbams, nes jūsų darbas yra ne tik geras, bet ypatingai garbinga ir šventa kova. Kova už Dievą ir žmones, už tautą ir Bažnyčią, už šeimą ir už save.

Kova dėl Dievo, kurį girtavimas labai dažnai įžeidžia, kova dėl artimo, kuriam jūs į kūno ir sielos pagalbą einate; kova dėl tautos ir valstybės, kur girtavimas tiek daug nuostolių pridaro, taip daug gerų piliečių valstybei ir tautai išplėšia ir juos ne tik nenaudingus, bet tiesiog pavojingus padaro. Tai yra t.p. gera ir šventa kova dėl šeimos, kuriai girtavimas taip labai kenkia ir visiškai sunaikina ne tik jos dabartį, bet ir ateitį. Jūs vedate kilnią ir geraširdišką kovą patys dėl savęs, nes jūs vedate ją iš Dievo ir artimo, tėvynės ir tautos meilės, jūs praktikuojate aukštame laipsnyje dorybių karalienę – Dievo ir artimo meilę. Todėl, mylimieji sūnūs ir dukterys, dar kartą nuoširdžiai sveikiname. Ženkite visuomet pirmyn šiuo taip gražiu, aukštu ir kilniu keliu. Kovokite drąsiai, kaip jūs tai suprantate. Kovokite nuolat drąsiau ir geriau šioje šventoje kovoje. Vaisių netruksite. Vienas didžiausių vaisių – laimės šaltinis bus pirmoje eilėje jums patiems ir jūsų kraštui. Šiuos nuopelnus jūs turite dėl Dievo ir žmonių, dėl šeimos ir Bažnyčios gerovės. Ypatingai jūsų veikimu džiaugiasi Bažnyčia, nes šita kova, šitas darbas jau savyje tikras bendradarbiavimas, apaštalavimas tikrame Bažnyčios apaštalavimo darbe, kadangi jūs rodote kelią, kuriuo eidami galite išgelbėti daug sielų – labai dažnai ir kūną; kelią, kuriuo jūs taip daug sielų jūsų motinai bažnyčiai galėsite sugražinti.“ „Sargyba“, 1938`10, 70.

II. KANOS VESTUVĖSE PRITRŪKO VYNO...

Išspaudus vynuoges, būdavo gaunama gana daug sveikos saldžios vynuogių sunkos, kuri jau ir buvo vadinama vynu. Tačiau visiems aišku, kad toks „vynas“ buvo dar nerūgęs, taigi ir be alkoholio. Jis buvo visų labai branginamas ir mėgstamas.

Tuomet cukraus dar neturėta. Ėmus „vynui“ rūgti, rūgštėti, darytis svaiginamu, jis kaskart labiau palikdavo netinkamas vartoti gomuriui. Taigi, norint nenorint, reikėjo griebtis visų galimų priemonių, kad „vynas“ pasilikėtų saldus, vadinasi nesvaiginamas. Tam reikalui plačiai vartojama priemonė buvo „vyno virimas“. Išspausda saldžioji vynuogių sunka būdavo tiek laiko virinama, iki ji kiek sutirštėdavo, lyg sirupas. Ant tokio išvirto „vyno“ paviršiaus dar būdavo užpilamas sluoksnis aliejaus. Taip paruoštą „vyną“ jau buvo galima laikyti ilgesnį laiką. (Pasterizaciją surado Louis Pasteur [1822-1895]. Nuo jo ir kilo šis vardas.) Šitoks pavirintas „vynas“ pirmiausia galėjo būti ilgą laiką skanus, nesurūgti ir buvo be alkoholio. Toks virtas „vynas“ žydams buvo geras maistas. Kadangi jis buvo tirštas, tai jį buvo galima ant duonos užsidėjus valgyti, o atskiedus vandeniui, buvo gaunama skanaus nesvaiginamo gėralo („vyno“). Ką tik išspausdus ir ką tik minėtu būdu sukonservuotas „vynas“ buvo laikomas geresniuoju „vynu“. Šiandien žmonės yra pratę vadinti geresniuoju stipresnį, su žymesniu alkoholio procentu, gėralą. O tada geresnis buvo tas gėralas, kuris buvo skanesnis gerti. Tam reikalui labiausiai tiko „saldusis

vynas“, vadinasi nesvaiginamas gėralas. Surūgęs (svaiginamas) buvo aštrus ir erzinas, taigi blogesnis. Bet ne visi žydai vyną konservuodavo. Kiti leisdavo jam išrūgti ir tada jau vartodavo vandeniū gerokai atskiedę, kaip svaiginamą gėralą. Apie skiedimą vynu vandeniū Talmude randame tokią vietą: „Vynas, kuriame nėra 3 kartus tiek vandens, nėra sveikas vynas.“

Tačiau vyno rauginimas sudarydavo tam tikrų nepatogumų. Pirmiausia toks surūgęs vynas buvo neskanus, o pastatytas rūgti vynas reikalavdavo stropiau prižiūrėjimas. Mat, indų stokos dėliai, jis dažniausiai būdavo rauginamas odose. Kai rūgstant, prisirinkdavo dujų, tai odos neišlaikydavo ir sprogdavo. Tuo būdu, rūgstančiam vynuui reikėjo žmogaus, kuris prižiūrėtų visą rūgimo procesą. Šiaip ar taip, visa tai lengviau galėdavo atlikti turtingieji. Todėl raugintą, t.y. jau svaiginamą vyną daugiausia turtingieji ir tevarėjo. Visi kiti naudojo neraugintą. Tuoju išspausť ar pervirtą „vyną“, – vadinasi nesvaiginamą. Taigi, po viso to, kas minėta, yra aišku, kad žodžiu „jajin“ – vynas (kartais jis dar vadintas „tiroš“ ir „asis“) buvo vadinama ir šviežia, saldi, tik išspausť vynuogių sunka ir virtas „vynas“ (abu nesvaiginami) ir pagaliau svaiginamas, – o ne vien svaiginamas. Taigi, tvirtinti, kad Evangelijoje ar Šv. Rašte kiekvienoje vietoj minimas vynas yra svaiginamas, yra per daug drąsu ir nepagrįsta.

Kalbant apie senovės žydų vyno vartojimą, tenka pažymėti, kad jiems vynas ilgą laiką buvo kaip būtinas ir nekaltas gyvenime maisto dalykas, o ne lėbavimo ar girtavimo gėralas. (Ekl.3 9,31; 2Kron.2,16)

Ar Kanos vestuvėse vynas padarytas iš vandens buvo svaiginamas, nieko nežinoma. Jei yra pasakyta, kad jis buvęs „geresnis“, tai labai galimas dalykas, kad tuo pačiu jis buvo ir nesvaiginamas, nes, kaip jau matėm, geresniu vynu laikyta ne tas, kuris labiau svaigino, bet tas, kuris buvo geresnis skonio atžvilgiu.

Bet kai Kristui ant kryžiaus padavė svaiginamo vyno, Jis griežtai atsisakė. A. Lėvanas „Abstinencija žiloje senovėje“. Kaunas 1925.

Kam gi auga vynuogės? Kad jų syvus vartotumėm neperdirbtus, dar neturinčius alkoholio. Toks be alkoholio vynas buvo vartojamas Palestinoje tais laikais, apie kuriuos pasakojama Šventojoje Istorijoje. Pavyzdžiui, pasakojime apie tai, kaip Juozapas aiškino faraono sapną, tarp kita ko sakoma, kad vyno pilstytojas stovėjęs už stalo šalia karaliaus ir spausdamas iš vynuogių syvus pylė į karaliaus taurę. Pr 40 9-11.

Toks bealkoholinis vynas daromas ir mūsų laikais. Kaip tai daroma? Kad vynuogių syvai neimtų rūgti, kad juose neatsirastų alkoholio, bet liktų tiktai cukrus ir žmonės gerdami nesvaigtų, reikia užmušti rūgimo grybeliai (bakterijos). Jie galima sunaikinti virinant vynuogių syvus, bet čia vynas įgauna nemalonus skonio, Yra kitas būdas, kurį išrado garsus Paryžiaus gydytojas ir labai mokytas žmogus vardu Pasteur (Paster), Tas būdas pramintas išradėju vardu – „pasterizacija“. Vynuogių syvai supilami į didelius indus, kurčiai uždaromi ir paskum statomi į tam tikrus virinamuosius prietaisus (aparatus), pilnus ligi 70° užkaitinto vandens. Karšto vandens šiluma įeina į vynuogių syvus ir išnaikina grybelius. Tada syvai košiami ir pilstomi buteliuosn, kurie taip akilai užkemšami, kad oras negalėtų įsiskverbti. Tai ir yra grynas, be alkoholio vynas. Jis yra gardus ir sveikas. (Mokytojas S. Tijiūnaitis „Alkohologija“ Vadovėlis pradžios mokyklų mokytojams. Kaunas, 1924 m.)

III. STAČIATIKIAI APIE GIRTAVIMĄ:

- Šėtonas sako: „Niekada ir dėl nieko aš taip nesilinksminu ir nedžiūgauju, kaip dėl girtų krikščionių, todėl kad girtuoklystėje pilna mano valia. Man girtuoklis geriau už susitepusius. Susitepusius Dievas gali išvalyti, o girtuoklių jis nekenčia ir šlykštisi. Girtas mano – blaivus DIEVO“. Šėtonas sako velniams: „Eikite ir mokykite krikščionis girtauti ir mano valios norėti.“
- Jei vyną mes pavadinsime vynuogienojumi, – sako metropolitas Dmitrijus Rostovskis, – tai rasime ant jo dešimt kekių, atnešančių žmonijai žalą ir liūdesį. Pirmoji kekė – proto aptemimas. Antroji kekė – begėdiškumas. Trečioji kekė – paslapties nelaikymas. Ketvirta kekė – kūniško geismo sužadėjimas. Penkta kekė – įniršis, pyktis, priešiškus, ginčai, kraujo praliejimas. Šešta kekė – sveikatos praradimas. Septinta kekė – nuosavybės iššvaistymas, turto praradimas. Aštunta kekė – išganymo praradimas. Žmogus, kuris per girtavimą prarado visas dorybes, atima iš savęs išganymą ir padaro save svetimu dangiškajam išganymui. Apaštalas sako: girtuoklis nepaveldės Dangaus Karalystės. Devinta kekė – Dievo rūstybės užsitraukimas. Dešimta kekė – pats karčiausias girtuoklystės vaisius – galutinis sielos pražuvimas. Štai kokia šita vynuoginė kekė: nors jos skonis ir atrodo iš pradžių saldus, bet paskui šis saldumas tampa kartumu, gyvačių ir angių nuodu. Venkite girtuoklių draugijos, nebendruokite su tais, kurie vadinami broliais, lieka girtuokliais. Su tokiu netgi ir nevalgykite kartu. (4)
- Iš brolio Jono pamokymų: PROTO KALTINAMASIS NUOSPRENDIS GIRTUOKLIAVIMUI
Aš kaltinu alkoholį tuo, kad jis melagis ir apgavikas, kuris atpalaiduoja žmogų. Žadėdamas sušildyti – jis šaldo, vadindamasis gaivinančiu – sukelia vien ligas ir užmuša gyvenimą. Aš kaltinu alkoholį tuo, kad jis piktadarys ir plėšikas, pavagian-tis iš darbingos liaudies tai, kas uždirbta triūsu ir varo į ligonines bei kalėjimus. Aš kaltinu alkoholį tuo, kad jis nusikaltėlis, vykantis prievartavimus ir žudynes. Aš kaltinu alkoholį tuo, kad jis klastingas (вероломный) išdavikas, kuris materialiai ir doroviškai pražudė milijonus žmonių, ištisas tautas ir valstybes. Aš klausiu: kas niekšingas Viešpaties akyse ir bjaurus žmonėms? Girtuoklis. Kas vargšas? Girtuoklis. Kieno žmona ir vaikai nelaimingi? Girtuoklio. Nuo kieno liežuviu kaip iš murzino šaltinio teka visoks purvas ir keiksmingos blevyzgos? Nuo girtuoklio. Aš tvirtinu su pilnu ryžtingumu – girtuokliavimas padaro žmones svetimus Dievui ir Dievo bažnyčiai. Girtuoklystė tėvus ir vaikus vienas kitam padaro priešais. Girtavimas išskiria žmonas ir vyrus. Girtavimas vedžioja po teismus, veja pančiuose į kalėjimus ir katorgas. Kalėjime, ligoninėje, beprotnamyje girtuoklis – savas žmogus. Blaivus ir moraliai garbingas (благочестивый) žmogus tarnauja Dievui, o girtuoklis – velniui. Visa bėda nuo vyno! Vyne žmogus naikina tikėjimą ir protą, gėdą ir sąžinę, jėgą ir sveikatą, savo gerovę ir išganymą. Jaunuoliai ir vaikai! Atsiminkite visam laikui: pražūtis prasideda nuo pirmos išgertos taurelės. Įsiminkite: prakeiktas bet kuris žmogus, gundantis tyrą jauną sielą į girtavimą. Jam geriau būtų, jeigu jam ant kaklo būtų pakabintas girnų akmuo ir jis būtų paskandintas jūros gelmėje. Atminkite! Girtuoklis nepaveldės Dievo karalystės. Kaip reikiant tai įsiminkite. Patys negerkite ir kitiems neduokite!

KONFERENCIJOS, SKIRTOS VYSKUPO MOTIEJAUS VALANČIAUS BLAIVYSTĖS 130 METŲ SUKAKČIAI PAMINĖTI, REZOLIUCIJA 1988

Tauta ir visuomenė pavojuje! Per pastaruosius dešimtmečius svaigalų suvartojimas Lietuvoje padidėjo 4-5 kartus. Ydingos girtavimo tradicijos prasiskverbė į visas gyvenimo sritis, paplito moterų ir paauglių tarpe, sparčiai naikina medžiagines ir dvasines tautos vertybes. Didėja mirtingumas, daugėja išsigimimų, savižudybių ir kitų nelaimių. Svarbiausios priežastys dėl kurių liaudis vis labiau svaiginasi – sužlugdyta žmogaus dorovė ir dvasingumas, pakirstas tikėjimas tautos ateitimi.

Dėl girtavimo ypač nukenčia šeimos. Per 40 metų skyrybų padaugėjo daugiau kaip 15 kartų. Padaugėjo šeimų, kuriose girtauja abu tėvai: vaikai, augdami be meilės ir šilumos, pasuka į nusikaltimų kelią.

Lietuvoje apie 60000 registruotų alkoholikų. Iš jų kas aštunta – moteris. Jaunimo tarpe vis labiau plinta narkomanija ir toksikomanija. Kas trečio nusikaltimo ir kas penktos autoavarijos kaltininkas – girtas žmogus. Kasmet iki 60000 žmonių patenka į blaivyklą. 9000 nubaudžiami už naminės gaminimą ar už tai, kad ją geria, pardavinėja.

Šiandien matome, kad girtavimas tartum durklas aštriausiai žeidžia tautos širdį – žudo mūsų dvasios jėgas,alina protą, kausto valią. Sumenko dorovingumas, sąžiningumas, stiprėja žmonių susvetimėjimas.

Atėjo laikas visiems, nepaisant tautybės, tikėjimo, įsitikinimų stoti prieš girtavimą, sutramdyti girdytojus ir girtaujančius, nuoširdžiai padėti norintiems žengti blaivystės, doros ir dvasios atgimimo keliu.

Manome, kad norint užkirsti kelią girtavimui ir alkoholizmui, reikia:

1. Pripažinti, jog iš liaudies kilęs blaivystės judėjimas yra tik atskirų entuziastų puoselėjamas ir sunkiai sau skinasi kelią.
2. Paversti blaivininkų sąjūdį svarbia tautos atgimimo jėga. Vardan mūsų atgimimo ir laisvės kviesti visus Lietuvos gyventojus atsisakyti alkoholio ir kitų svaigalų. Pripažinti, kad kelias į alkoholizmą ir girtuoklystę prasideda nuo saikingo girtavimo. Jaunimą savo pavyzdžiu dažniausiai užkrečia tie, kurie geria „kultūringai“.
3. Atkreipti Lietuvos TSR vadovybės ir visuomenės dėmesį į rimtą grėsmę tautai išsigimti nuo girtavimo: girtaujantys tik atsitiktinai pagimdo 17,5 % pilnaverčių palkuonių (V. J. Kanelis) – girtavimu pažeidžiamas tautos genetinis fondas.
4. Reikalauti, kad Lietuvos TSR vadovybė nevykdytų TSRS agropramoninio komiteto 1988 m, rugsėjo 12 d, nurodymo dėl alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos plėtimo, nes jis amoralus, prieštaraujantis TSKP CK 1985 m, gegužės 7 d. nutarimams. Reikalauti, kad už alkoholinius gėrimus gautas pelnas būtų skiriamas Lietuvos TSR biudžetui.
5. Pripažinti, kad plečiama savivalda žymiai padidina vietinių valdžios organų ir visuomenės atsakomybę už žmonių girtavimą. Siekti, kad Lietuvos TSR vadovybė suteiktų teisę Liaudies deputatų taryboms kartu su blaivystės judėjimo ir kitų visuomeninių formuočių atstovais savo nuožiūra planuoti svaigalų prekybą vietose, kad ji būtų palapsniui mažinama.

6. Prašyti valdžios organus:
  - a) per informacijos priemones ir įvairiomis blaivybės akcijomis remti ir skatinti blaivystės judėjimą, grupių, būrelių bei klubų steigimąsi;
  - b) reguliariai skelbti visuomenei statistikos ir specialiųjų tyrimų duomenis apie alkoholizmą, jo plitimą ir svaigalų pardavimą;
  - c) pakeisti alkoholinių gėrimų apipavidalinimo pobūdį taip, kad etiketės atspindėtų alkoholio žalingumą, mažintų jo patrauklumą; Sukurti ženklą, kuriame būtų dėl alkoholio degradavusio žmogaus atvaizdas. Šitai girtavimą darytų neprestiziiniu, amoraliau elgesiu;
  - d) padidinti baudas naminės gamintojams, pardavinėtojams ir gėrovams. Dalis tokių lėšų turi atitekti milicijos pareigūnams paskatinti;
  - e) gaminti daugiau nealkoholinių gėrimų;
  - f) išnagrinėti, ar nebūtų tikslinga pakelti kainas ir įvesti talonus alkoholiniams gėrimams;
  - g) padidinti baudas neblaiviams vairuotojams. Ypatingais atvejais nusavinti ir per komisiją parduoti nusižengusiųjų automobilius;
7. Siūlyti valdžios organams užsienio valstybių pavyzdžiu, parengti blaivybės propagavimo programas įkalinimo įstaigoms. Sudaryti sąlygas psychologams, dvasininkams ir „Anoniminių alkoholikų“ grupių atstovams bendrauti su kaliniais.
8. Raginti liaudies švietimo ir kultūros įstaigų darbuotojus savo pavyzdžiu ir veikla kuo aktyviau ugdyti antialkoholinę nuostatą jaunimo tarpe, kurti vaikų ir jaunimo blaivystės būrelius bei jaunųjų sąjūdžius.
9. Daktaro V. Kudirkos dvasia žadinti medikus aktyviau jungtis į tautos blaivinimo darbą.
10. Kviesti Lietuvos dvasininkus atgaivinti ir propaguoti žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivystės idėjas, visur ir visada ugdyti žmonių dvasingumą ir dorą. Prašyti Kauno kunigų seminarijos vadovybę dėstyti blaivaus gyvenimo organizavimo pagrindus, ruošti kunigus uoliais tautos blaivinimo vadovais.
11. Rengti tikinčiuosius visose Lietuvos parapijose greičiau kurti aktyvios blaivybės sąjūdžius. Prašyti dvasininkus vadovauti jų veiklai.
12. Kreiptis į etnografinius ansamblius, agitacines brigadas, kaimo kapelas ir kitus meno saviveiklos kolektyvus, kviečiant parengti vestuvių ir kitokių pobūvių turiningus scenarijus bei menines programas, propaguojančias blaivystę ir sveiką gyvenimą.
13. Platinti žinias apie pasaulinės „Anoniminių alkoholikų“ draugijos, vienijančios liovusius gerti, veiklos principus.
14. Atgaivinti Lietuvos blaivystės periodinį leidinį. Konferencija įpareigoja jos organizatorius sudaryti Lietuvos blaivystės atkūrimui iniciatyvinę grupę, kuri imtųsi kurti Motiejaus Valančiaus blaivystės sąjūdį, apimančią visą Lietuvą. Rezoliucija vieningai priimta visų konferencijos dalyvių. Vilnius, 1988 m. lapkričio 12 diena.

LIETUVOS VYSKUPAI

I. VYSKUPO MOTIEJAUS VALANČIAUS GANYTOJINĖS GROMATOS UŽ BLAIVYSTĘ

1. PIRMOJI VYSKUPO GROMATA 1858 12 23

Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš mylaširdystės Dievo ir šv. sosto apaštališko vyskupas Žemaičių, aveles savo meiliningai sveikina.

Ar numanot, vaikai mano, jog Dievas neišpasakytai didelę loską dėl jūsų padarė, atsiųsdamas blaivystę, arba prisiturėjimą nuo apgirdančių gėrimų. Ir jūs didei gražų paveikslą parodėt, klausydami balso savo vyskupo ir savo kunegų. Džiaugias labai širdis mano, veizint, kaip jūs trumpame laike už kitas kito priėmėt tą šventą pastanavijimą – neragautie visiškai arielkos; iš visų pusių rašė prie manęs kunegai ir šiaipjau žmonės apie jūsų paklusnumą, ir už laimingą save paskaičiau, kad man teko ganytie tokias aveles geras, kurios supranta balsą savo piemenio. Duok, Dieve, man sveikatą, kad galėčiau aš jums aplankyti bent vieną dar kartą, neg įžengsiu graban, kad galėčiau jums blaivus ir gražius prispaustie prie širdies mano. O kaip man linksmu bus jums pasveikintie, vaikai mano! Ir jūs patys ar maž džiaugiatės pergalejė tą neprietelį savo – arielką! Jau nebaisint dykai grašio, atiduodami žydams tumet, kad jūsų vaikai, būdavo, bus alkani ir puspliki; nebgirdėties jau muštynių ir nezgadų namuose, be ko pirma nei viena šventė neapseidavo. Moterys ir ūkinykės, nudžiūvo ašaros nuo skruostų jūsų; nebekavojatės jau nuo vyrų savo, girtų namon pagrįžtančių, – visumet dabar matot juos išmintingus, rūpinančius apie gaspadorystę ir vaikus. Ir jūs, vyrai, nebregit moterų savo su skraitais javus į karčemas nešiojančių, – visur pakajus ir linksmybė, rodos, šviesesnė saulė mūsų gražioj žemelėj pražibo ir tūkstantės balsų pakilo į dangų, šlovinančių Dievą už jo šv. loską, per kurią atvedė žmones protan.

Bet ką girdžiu, vaikai mano, jog tarp jūsų atsiranda pelai, sudeginimo verti; atsiranda tokie gaspadoriai ir gaspadinės, vaikai ir mergaitės, kurie nenori išsižadėtie arielkos! Kas tai yra, vaikai, ar jūs nenorite būti mano avelėmis, nenorite klausytie balso vyresnybės bažnyčios? Vieni slaptu laiko pas save arielką ir, niekam nematant, geria, užmiršo, neišmintingi, joguei nepasislėps nuo akių Dievo. Kiti nesibijo visų akyse gertie ir duoda iš savęs piktą paveikslą. Klausykitės tada visi, neišimu nei vieno ir visiems sakau, kad nuo šio laiko suvisu išsižadėtumėte arielkos ir kitų apgirdančių gėrimų. Pats popiežius Rymo, kurio viso svieto katalikai klauso, įvedė blaivystę, kurią pavedė apiekaip panos švenčiausios. Tai jūs, kurie nenorit išsižadėtie arielkos, neklausot nei tėvo šventojo, nei balso ir prašymo mano nei norit būti apiekoj motinos Dievo. Kiek džiaugiuos iš avelių mano, paliovusių gertie arielką, tiek juntū skausmą širdies nuo nepaklusnių vaikų mano. Argi ne gana jau mūsų žemaičiai ir lietuviai nuo arielkos privargo per du šimtu metų, ar maž nelaimių išsipylė per tiek laiko ant vargdienių žmonelių!! Suskaitykit jūs, kurie nenorit

klausytie balso dvasiškos vyresnybės, kiek netikėtų smerčių ir pagrabų be laiko atsitiko iš arielkos! Tas paklydęs žiemos laike sušalė, anas, ravan įvirtęs, prigėrė, šis užtroško, sudegė, – o kiek tie visi papiktino nekaltų asabų! Visos tos baisybės nukris ant jūsų, nes iš jūsų gal vėl atgimtie ir prasiplatintie ta pavietrė, užmušanti kūną ir dūšią. Jūs žemėje supustė, kaulai jūsų į dulkes pavirs ir su vėjais išlekios, o jūsų paveikslas piktas išduos savo vaisius. Visi tada iš vieno meskit seną būdą, vienas kitą drauskit nuo arielkos, kad jos nei pamenklo tarp jūsų neliktų, o tumet išnyks ir karčemos, sutrūks tie visi tinklai, su kuriais šėtonas gaudė žmones, traukdamas į amžiną prapultį. Jūs numirste, užstos nauja giminė, kuri iš pasakų tikrai žinos, jog svietas žuvo per arielką, ir garbins jums, kad nuo to neprieteliaus save ir savo vaikus išliuosavot, ir melsis už dūšias jūsų.

Mylesta Dievo ir sūnaus jo Jėzaus Kristaus tegul bus su jumis ir pastiprins sylvas jūsų ant išturėjimo iki galo blaivystėj.

Tą mano raštą paskelbs klebonai tris kartus iš sakyklos per tris pagrečias šventes su atinkamais pamokslais. Rašau Varniuose 1858 m. gruodžio 25 dieną. Motiejus, vyskupas.

L. (Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Antra dalis Vilnius, A. Syrkinio spaustuvė 1861.)

2. Į PONUS LENKŲ KALBA 1859 03 14

Maciej Kazimierz Wolonczewski... (lenk.): Motiejus Kazimieras Volončevskis, iš Dievo ir apaštališkojo sosto malonės Žemaičių vyskupas, sveikina mieliausiuosius sūnus Kristuje.

Kai pernai kuriose ne kuriose mūsų vyskupystės vietose žmonės, tikrai stebuklingo Dievo gailėstingumo sužadinti, parodė nepaprastą pasiryžimą visiškai išsižadėtie degtinės, saugodami mums patikėtą avidę, paskelbėme, matydami maloningo dangaus palankumą žmonių kėlimuisi iš moralinio nuopuolio, pirmąjį kreipimasi į dvasininkiją, ragindami, idant ji taptų, pasak apaštalo Povilo, kuo noringiausiu pavyzdžiu ganomiesiems. Po to nukreipėme savo rūpestį į gausiausią mums patikėtos avidės dalelę – į paprastus žmones, labiausiai paliestus girtuokliavimo rykštės ir, siekdami visuotinio gėrio bei trokšdami aukščiausio bažnyčios valdytojo palaiminimo, paraginome visus be išimties visiškai išsižadėtie svaiginamųjų gėrimų. Dabar kreipiamės į jus, kilnieji žemvaldziai, jums, išgarsėjusiems nuopelnais, galia, pareigybėmis, reikšmingumu, kilme ar turtais, siunčiame savo ganytojišką žodį. Nemanome, kad būtina jums kalbėti apie palaimingas blaivybės pasekmes, nes perdėm aišku, jog paprastiems žmonėms ji teikia didžiausią gerį, gelbėdama juos iš daugybės nelaimių. Šitai gerai supratote ir su džiaugsmu sutikote tą moralinę reformą, kurią padarė vien Dievo malonė. Nors turėjote materialinių nuostolių, jūsų taurus balsas pritarė šio visiems naudingo dalyko skleidimui, to maža, net veiksminga pagalba ir talkinimu prisidėjote, kad jį vainikuotų sėkmė, kad tuo pačiu žmonės būtų išvaduoti nuo senos nelaimės. Todėl vardu tikėjimo ir žmoniškumo, vardu esamų ir būsimų kartų reiškiamo jums padėką už teisius jūsų norus bei darbus, kurie mums pasaldina ganytojo rūpesčius ir teikia viltį, jog ši išganinga veikla ir toliau plėsis. Prisidėję prie darbo, nešančio kuo puikiausius vaisius, pelnysite ne tik pagarbą savo vardui ir palikuvinių pašlovinimą, bet sau ir savo vaikams gausią palaimą išganytojo, kuris žada atlyginti už menkiausią gerą darbą, jo vardu padarytą, o ką bekalbėti dabar, kai reikalas liečia daugelio tūkstančių pakėlimą ir apsaugojimą nuo nesuskaičiuojamų nelaimių ir nuo-

puolių. Neslepame, jog tai, kas per Dievo malonę padaryta, turi būti nuolatos budriai saugoma, idant sustiprėtų ir įsigalėtų visiems laikams. Dėl to ir raginame jus, mieliausieji Kristuje, ištiesti dvasininkijai kilnią ranką ir padėti jai dirbti šį darbą. Neatsisakykite priimti malonios pareigos prisidėti prie šio darbo stiprinimo, rodydami toki ryžtingumą ir atsidavimą, koks ir dera tokiam dorovingam ir garbingam reikalui. Mylėdami savo žmones ir nuoširdžiai linkėdami jiems amžinojo ir laikinojo gėrio, apgaubkite juos savo tėviškąja globa ir priežiūra, kad niekas neatskiltų nuo bendrų siekimų. Padarykite, kad niekas negertų degtinės ir romo jūsų dvaruose nei namuose jūsų, uždrauskite gėrimų pardavinėjimą, parūpinkite, kad nebūtų progų, ir silpni bei nesantūrūs netgi neturės kur pasigerti ir atkristi prie senųjų nuopolių. Visų pirma imkite šviesti krikščionišku ir tauriu susilaikymo pavyzdžiu – kaip tikri katalikai ir rinktinė visuomenės dalelė. Patys nuspręskite, kad papeiktina ir neteisinga šiuo atveju atsiriboti nuo bendrų pastangų ir elgtis ne taip, kaip visi. Paprasti žmonės turi savo logiką: matydami, kad ponai ir valdininkai, kurie už juos išmintingesni ir šviesesni, nesilaiko blaivybės, jie manys, jog ta pareiga ir jų neliečianti. O tuo gi būdu išklystama iš vienintelio kelio ištraukti žmones iš moralinio nuosmukio liūno, nes kito nėra, tėra vienas – visiškai ir visuotinai atsižadėti degtinės, kurią gėrę netrunka gerti be saiko, ypač tie, kurie neturi pakankamai moralinės stiprybės atsispirti. Taigi bendromis jėgomis paremkite dvasininkijos pastangas, įtikinėdami, rodydami palankumą, kurį valdiniai taip brangina, kad jam atsispirti negali. Prabėgs nedaug laiko, ir visi patirs gerus reformos rezultatus, – nepataisomi girtuokliai nueis į kapus, subręs nauja sveika ir stipri karta, ir neabejotinai ateis visapusiškas atgimimas.

Tegu bus su jumis mūsų pono Jėzaus Kristaus malonė.

1859 morciaus mėnesio 14 dienos (versta iš lenkų k.)

L. (Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Antra dalis Vilnius, A. Syrkino spaustuvė 1861.)

3. ANTROJI VYSKUPO GROMATA 1860 08 09

Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš mylaširdystės Dievo ir mylestos šv. sosto apaštališko vyskupas Žemaičių, myliausias avelės savo širdingai sveikina.

Jau dveji metai sukako, kaip Dievo loska blaivystės apsiutė mūsų žemę ir didį stebuklą akyse mūsų padarė: šimtai tūkstančių pijokų suvisu liovės gertie arielką, pametė savo blogą papratimą, iš pat gerklės peklos išspruko ir pagrižo prie Dievo, Sutvertojaus savo, iš džiaugsmo ir linksmybės visų širdys sudrebėjo, visi aiškiai pažino lig šiol buvę aklais ant savo dvasiško ir kūniško pelno, visi vienu balsu atsiliepė: „Už tiesą čia stebuklinga Dievo loska, čia balsas iš pat dangaus atvėrė ausis ir akis žmonėms vargdieniams – žemaičiams ir lietuviams, kurių garsas prasiplatino mažne visoj pasaulėj, ir duok Dieve, kad ir vaisius tokius pat visur atneštų tas garsas ir ta žinia garbinga“.

Surinkęs raštus iš visos diecezijos apie užsižadėjusius pijokautie, didei nusidžiaugiau, matydamas, jog avelės katalikiškos paklausė balso bažnyčios ir jos vyresnybės dvasiškos, – kur ne kur tiktai paliko pijokai, kaip pelai, iš grūdų išsiskyre, – su skausmu širdies turiu išpažinti, jog pavietėse K. ir R. didesnis skaitlius rados pijokaujančių. Nelaimingi tie žmonės ne ant vienos pijokystės yra atsidavę, yra jie vienkart blogi katalikai, tankiai bliužnierčiai, paleistuviai, nepildantys pavynasčių krikščioniškų, išblaškytojai savo turtelių, vargintojai savo vaikų, virkdintojai saviškių, piktintojai artimo, bloga veislė pijokys-

tės ir kitų necnatų, o tai vardai tų pakluikusių avelių, apie kurias girdėtie nemalonu, o ant kurių veizėtie dar bjauresniu yra daiktu.

Bet nuo to baisaus paveikslo atkreipę akis ant gerų ir paklusnių vaikų bažnyčios, išvysme avelės malonias, kurios, išsižadėjusios apgirdančių gėrimų, veda gražų gyvenimą, daro pakajų namuose, prociavoja sau tykiai ir procės savo neapverčia ant niekų, mylis tarp savęs, vienas kitam duoda gerą priklođą pabažnasties, blaivystės ir visokių cnatų, myli Dievą, myli savo viera, myli ir klauso vyresnybės bažnyčios ir dvasiškų mokytojų ir taip šventu gyvenimu linksmina visą dangų, taisydami ir sau ten vietą po vargų šio gyvenimo: tokiems katalikams, tokiems dievobaimingiems vaikams mano iš gilumo širdies siunčiu maloniausią padėkavonę ir palaiminimą vyskupišką; tegul jums visagalis Dievas palaimina namuose ir laukuose ir kožname žingsny jūsų.

Kaip kitą kartą Maižiešius pranašavo žmonėms Izraelio visokius palaiminimus už užlaikymą prisakymų Dievo, taip mes jumis trokštam matyti laimingais už užlaikymą blaivystės; dėl to sakau žodžiais Maižiešiaus: „Palaimintas būsi mieste, palaimintas ant lauko, palaimintas vaisius žyvato tavo ir vaisius žemės tavo, ir vaisius galvijų tavo, bandos, turtų tavo ir avinyko avių tavo. Pašlovinti klojimai tavo ir pašlovinti palaikai tavo – pašlovintas būsi tu įeidamas ir išeidamas. Nuleis Viešpats palaiminimą ant viralinės tavo ir ant visų darbų rankų tavo, dangus atvers skarbą savo labai gerą, idant duotų lietuų laike savo“.

Bet nenoriu su tuomi gi Maižiešiu siųstie prakeikimą ir ant tų vaikų, kurie, neklausydami balso bažnyčios, tebebijokauna. Meldžiu Dievo, kad ir jų širdis pajudintų ir patrauktų ant blaivystės; ir jūs, paklusnūs vaikai mano, melskitės už anuos ir meilingai geru priklođu veskit juos ant gero kelio, o kuo didžiausiai nepiktinkitės iš jų blogo paveikslo, neklausykit įkalbinėjimo pijokų, jog valna pijokautie: ne, nebuvo ir nebus valna, niekas jums nuog padaryto prižadėjimo neišvalnins, saugok Dieve nuog to, būkite tame daikte tvirti kaip uola, nekrypkit nė į vieną, nė į antrą pusę, bet, kartą pažinę dvasišką ir kūnišką pelną blaivystės, turėkitės anos ligi galo, tai yra pakol neišnyks lig paskutinios pijokystės ir neužaugs nauja giminė, nepažįstanti smoko arielkos.

Persergiu dar, kad saugotumėtės apgavinėjimo žydu, kurie arielką maišo su alu arba sumaišę su kuom kitu, vietoj vyno pardavinėja, nes visoks apsigėrimas yra grieku.

Viliamės, jog tuos žodžius mūsų priimsit ing savo širdis ir užlaikysit visi be skyriaus, o aš iš gilumo širdies jums sveikinu, žegnoju ir blagasloviju, idant loska blaivystės ir mylesta Dievo būtų su jumis ir patvirtintų jumis geruose darbuose ir užsiturėjime iki galo blaivystėj.

(Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Antra dalis Vilnius, A. Syrkino spaustuvė 1861.)

4. TREČIOJI VYSKUPO GROMATA 1860 M. SPALIO MĖN.

Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš Dievo ir apaštališko sosto mylestos vyskupas Žemaičių, avelės savo maloniai sveikina.

Pašlovintas Viešpats Dievas Izraelio, jog aplankė šalį mūsų ir susimylėjęs ištraukė žmones iš tvano pijokystės. Dėl to tretį jau kartą leidžiu balsą mano prie jūsų, meilingos avelės, primindamas jums tą didę loską Dievo blaivystės, už kurią, pakėlę širdis ir akis savo į dangų, garbinkit jo mylaširdystę ir visu balsu prašykit loskos išturėjimo iki galo. Neseniai persergėjau jums, kad saugotumėtės žabangų neprietelių blaivystės, kurie nesi-

drovėjo įkalbinėti jums, joguei aukšta vyresnybė priešinga yra,- sakiau, kad nesibijotumėt nė jokių gražojimų suvedžiotojų. Šindien, datyręs naujos Dievo apiekos, apsireiškusios per žodį šviesiausio ciesoriaus mūsų, kursai pats teikės pagirti ir patvirtinti šv. blaivystę, galiu atsiliepti žodžiais šv. Povilo apaštalo: „Jei Dievas su mumis, kas prieš mums?“ Nes, būdamas neseniai Vilniuje, su dideliu džiaugsmu mačiau su šviesiausiu ciesoriu, ponu mūsų, ir linksmas išgirdau nuo jo štuos meilingus žodžius: „Dėku tau, vyskupe, už storonę prie įvedimo blaivystės“. Aukščiausias valdymieras mūsų ne tiktai nesipriešina, bet pats, geisdamas gero savo padonųjų, nori, kad negertumėt visi po visam. Negailis tūkstančių, kurių nustos per nusiturėjimą, bile tik matytų jums blaivus, o per tai sveikus, ramius, turtingus, laimingus ir dievobaimingus. Tai ko mums bereikia daugiau, jei ne garbinti Dievą už teip didę geradėjystę, o mūsų šviesiausiam ciesoriui širdingai dėkavoti už teip meilingus žodžius ir melsties visiems iš vieno už sveikatą ir ilgą pagyvenimą jo paties ir visos šviesiausios giminės.

Sakykit dabar, argi ne loska Dievo su mumis? Nuo pat pradžios įvedimo blaivystės ligi šiolei prie tiek periškadų ir prieštaravimų šėtono kasdien jinai platinos ir platinos, datirdama ypatingos apiekos Dievo. Dėl to gi turėdami tokį užtartyoji dėl savęs, galit dabar drąsiai atmesti priešingus žodžius suvedžiotojų; jau niekas jums neatsivožys bauginti, versdamas ant pijokystės. Galim būti pevni, jog ranka visagalinčio išnaikins velnio tinklus, o žodis karaliaus nutrems priešininkus. Tiktai vienkart užsilaikykit visi baimėj Dievo, turėkitės prižadėjimo būti blaivais, dabokit, kad, jums į seną papratimą atkritus, nepasijuoktų neprieteliai dūšios jūsų: kad velnias, išmestas iš širdies jūsų, nepagrįžtų atgal su daug kitomis dvasiomis dar piktesnėmis, kad pagal žodžių Jėzaus pono nestotųsi paskutiniai daiktai jūsų blogesni neko pirmieji, bet padoru savo paveikslu veskit nelaimingus pijokus, kurie dar nepaklausė balso bažnyčios šv., ant gero kelio, tuo pradžios prašykit Dievo, kad visus o visus atitrauktų nuo girtybės. Pametę Arielką, meskit blogus darbus, dabokit, kad skautūs ir viežlyvi būtų vaikai ir šeimyna jūsų, išmeskit iš tarpo savęs barnes, neteisybes, gyvenkit visi meilėj ir vienybėj, o tuokart džiaugsis širdis mano, pajutus laimingus vaisius blaivystės, dieną ir naktį melsiu Viešpatį Dievą, kad jums visus laikytų apiekoj savo, o iš tikro neužilgo išvystė, jog Visagalis, pažvelgęs iš dangaus ant jūsų ir išvydęs gražius darbus, apkraus jums dovanoms savo, laimins jums ant laukų, ant dirvų, ant pievų, ant namų, ir bus gyvenimas jūsų ramus ir patogus, nes patsai aukščiausias Dievas pasakė: „Jeigi klausysi balso Viešpaties, Dievo tavo, idant pildytumei ir sergėtumei visus prisakymus jo, iškels tave Dievas ant visų giminių, kurios gyvena ant tos žemės. Ir ateis taviepi visi palaiminimai šitie, ir neatstos nuo tavęs, by tiktai prisakymų jo klausysi“ (Deut. XXVIII).

L. Juozapas Silvestras Dovydaytis „Šiaulėniškis senelis“ Antra dalis Vilnius, A. Syrkino spaustuovė 1861.)

5. VYSKUPO LAIŠKAS SKAPIŠKIEČIAMS IR KAMAJŲ PARAPIJONAMS 1861 01 24

Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš Dievo ir apaštališko sosto mylistos Žemaičių vyskupas, savo aveles Skapiškio ir Kamajų parapijonus meilingai sveikina.

Jau trys metai sukako, kaip mylista Dievo aukščiausiojo stebuklingai nugrėsė žmoneles mūsų nuo girtuoklystės. Džiaugias tuo dūšia mano ir dėkavoja Dievui ažu teip didžią jo

malonę, nesgi tikėjaisi, kad aveles mano blaivas dangun nuvesiu. Bet linksmybė mano jau šiandieną sumišo, širdis mano baisiai susopo ir krauju aptvino, nesgi nugirdau, kad Skapiškio ir Kamajų parapijų katalikai nebeklauso balso mano ir iš naujo lenda į žabangus velnio. Patyriau, kad ten svietelis, sulaužęs prižadėjimą, Dievui padarytą, vėl ėmė gerti degtinę ir kaip senovėje pagalves pragarui mokėti. Ant vestuvių, ant krikštynų, ant bankietų, ant pakasynų tų parapijų katalikai mirksta degtinėje įrūgę ir, dūšias savo, brangiausiu krauju išganytojaus atpirktas, smegdydami pragaran, pikcina aplinkines parapijas savo negeru paveikslu. Ašaros iš akių mano ištryško, girdint tokią pas jus atmainą ir atbulumą. Ar seniai lankydamas jus gyriau ir dėkavojau ažu jūsų rūpestį apie namus Dievo, pats mačiau, kiek tai jūs trūso ir kašto padėjot ant įrengimo bažnyčios, maniau, kad kartu ir dūšias savo apdabinote dorybėmis ir meile Dievo, bet dabar išvydau, joguei jungas girtuoklystės teip jums pamėgo, kad, išsižadėję tarnavimo Dievui, iš naujo ėmėte tarnauti velniui. O vaikai mano, kas tai su jumis dedas? Argi jūs norite, kad aš, piemuo jūsų, išvydęs tokį jūsų užkietėjimą, visiškai jūsų išsižadėčiau ir iš skaitliaus savo avelių išmesčiau? Ar norit, kad, lankydamas savo avide, jūsų neaplankyčiau arba, atvažiavęs ir radęs degtinę aptviniusius, valdžia, Dievo man duota, jus bausčiau? Ai nelaukit, vaikai mano, kad pakelčiau ranką mano ant jūsų; nepalaiminimas jūsų piemens gal jus sunkiai pabausti ir rūstybę Viešpaties Dievo ant jūsų užtraukti. Dėl to gi, šitą mano balsą šiandien išgirdę, neužkietinkit širdim savo, bet visi, ūmai susitarę, neišeidami iš bažnyčios, pulkite ant veido prieš Dievą ir, visa širdim melsdami malonės dvasios šv., prižadėkit neimti degtinės burnon nei šlako. Tėvai ir šeiminkai, visų pirma užsirašykit knygon blaivystės ir sergėkite, kad paskui jūsų vaikai ir šeimyna užsirašytų. Vienas antram įkalbinėkit, kad karčemon nei kojos nekeltų, nesgi ten yra versmė visokių papiktinimų. Neklausykite tų, kurie jums sakys, joguei po vieną stiklę gerti tai pridera, tai nėra nieko pikto. Aš, vyskupas ir piemuo jūsų, sakau, joguei nei vieno lašo negalite gerti, ir manęs klausykite. O tuokart aš, išgirdęs pasitaisymą jūsų, prašysiu Dievo, kad jus tame nusprendime pastiprintų, kad duotų malonę ištverimo blaivystėje iki galui, o jūs savo geru paveizdu išnaikinsite papiktinimus, kuriuos dabar padarėt, nuliūdusią širdį mano vėl linksmybe pripildysit, ašarotos akys mano pažvelgs meilingai ant jūsų ir laiminsiu Dievą, kad jus ant kelio išganymo pagražino. 24 sausio 1861 metuose.

6. A. KETVIRTOJI VYSKUPO GROMATA 1861 05 29

Aš, Motiejus Valančiauskis, iš Dievo ir sosto apaštalų mylestos Žemaičių vyskupas, visus gyventojus vyskupystės savo sveikinu ir laiminu.

Prie apskelbimo išliuosavimo jūsų siunčiau gromatą mano pas jums, išguldydamas, kaip turit priimtie ir išmanytie suteiktą dėl savęs loską ir kaip tuo tarpu turit apseitie. Vienokiai šiandieną girdžiu, kad, anei parėdymo vyresnybės, anei žodžių mano lig šiolei dar nesuprasdami, ėmėt klystie ir dovanotą sau liuosumą blogai išguldinėtie. Taigi noriu vėlei jums pamokytie, žinodamas, joguei balso mano ūmai paklausyste ir, širdin savo priėmę, pagal jo elgties ir gyventie pradėtie.

Žinokit tada, vaikai mano per mane numylėti, joguei dar dvejus metus turit būtie po senovės po ponais, pildytie, kaip lig šiol pildėt, viernai visas pavynastis, ponų klausytie, lenkties ir šėnavotie, nes toki yra valia šviesiausio ciesoriaus, nes to reikia dėl įvedimo naujo parėdko, dėl padarymo su ponais sūkalbos ant ateinančio laiko, o ir patys išmanot, joguei tat negal staigu vieną dieną padirbtie.

Nekalbėkit niekų ir nekelkit kalbų anei ant manęs, piemenio jūsų, anei ant kunegų, savo mokytojų, kaip tai girdžiu nekuriuose vietose jums prasimančius, būk mums ponai papirkę už pinigus, kad mes teisybės dėl jūsų nesakytumėm. Man rodos, joguei tie patys, kurie tokias kalbas pakėlė, joms nevierija ir jūs visi, vaikai mano, tam nevierijat. Ar tai galimas daiktas, kad mane ir visos vyskupystės kunegus, ne gana to, bet visos ciesorystės, galėję būtų ponai perpirktie ant melagystės, nesgi visoj ciesorystėj visur tas pats yra surėdymas vyresnybės ir visur taip pat per dvejus metus tebebus senovės parėdkas.

Šeimyniškiei ir samdinykai, klausykit savo gaspadorių ir perdėtinių ir be laiko nelaužykit suderėjimo savo su tais. Griekas yra jų neklausytie arba, dėl menko laiko slūžbą pametus, kitur išeitie. Žinokit, joguei kiekvienas, nepabengęs metų arba neščyrai tarnavęs gaspadoriui, turi ant sumnenės pagrįžtie ir krividą, jam padarytą, visiškai atnagradingtie, kitaip nevertas yra išrišimo iš griekų. Išliuosavimas neišliuosuoja nuo pavynasčių ir suderėjimo dabravalno nelaužo. Prisistebėkit bajorams, kurie nuo senovės gadynės yra liuosi, ar gal jie kaip sau panorėję sankalbas laužytie arba kantraktų neišpildytie? Negal, nes to anei Viešpats Dievas, anei bažnyčia šv. nedaleidžia. Todėl gi ir jūs, vaikai mano slūžmelnykai, kurie tame dalyke esat kalti, pasitaisykit, bijodamys ant savęs užtrauktie teisingą koroną p. Dievo už nevierną tarnavimą. Klausykit, ką jums pasakė šv. Povilas apaštalas: „Tarnai, kurie norint yra po jungu, tegul paskaito ponus savo vertais visokios garbės“ (1. Tim. VI). „Iš reikalo būkit paduoti ne tiktai dėl rūstybės, bet ir dėl sumnenės. Būkite paklausnūs visuose daiktuose ponams pagal kūno, netarnaudami dėl akių, kaipo tikt žmonėms įtikdami, bet tikrybėje širdies bijodamys Dievo. Ką tiktai darote, darykite iš širdies, kaipo viešpačiui, o ne žmonėms. Žinodami, jog gausite nuog Viešpaties algą tėvainystės, Viešpačiui Kristui tarnaukit.“ (Kol. III).

Ant galo visiems kartu sakau, laikykit zgađą, meilę ir vienybę su ponais savo, po kuriais gyvenat, ir šėnavokit juos. Juk žinot, joguei jie patys savo dėka prašė šviesiausio ciesoriaus, kad jumis išliuosuotų, patys veltai išsižadėjo provos savo ant jūsų, patys troško jūsų gero ir rūpinas apie veikalus, prie jūsų prigulincius. Dėl to gi negadinkit jų širdies, šiandieną liuosais palikę, savo nepaklusnumu ir nedoru apsėjimu. Jeigu amžius stone padonųjų išbuvo, išbūste ir tuos metus su keliais mėnesiais. Vienybėj su ponais gyvendami, šėnavodami juos, daugiaus apturėste nuo jų gero, nekaip atbulais dėl jų rodydamies. Atminkit ir ant to, joguei jūs, nors, dvejiems metams sukakus, iš po jų valdžios išeiste, vienokiai, susiedijoj ant jų žemės gyvendami, kaipo biednesni ūkinykai ne kartą reikalauste jų pamačiaus ir apiekos; ne kartą liga arba bėda prispausti, ištraukste prie jų ranką, ieškodami dėl savės ratunko, o ar negerai tuokart bus, jei ponai, gerą širdį ant jūsų turėdami, pažvelgs meilinga akia ir su pagalba jums pasiskubins. O ir be to atminkit, joguei esat katalikais ir sūnumis Jėzaus pono, kursai, visus iki galo numylėjęs, išdavė už mums nedorėlius ant mūkų kūną savo ir per tat mirdamas išmokė, kaip turim vienas kitą mylėtie. Todėl šaukiu ant jūsų su šv. Povilu apaštola: „Apsivilkit tada kaipo išrinkti Dievo šventi ir numylėti viduriais mielaširdystės, malonyste, nusižeminimu, tykumu ir kantrybe: vienas kitą kėsdami ir kitas kitam atleisdami, jei kas turi ant kito apskundimą, kaip ir Viešpats atleidę jums, taipo ir jūs. O ant to viso turėkit meilę, kuri yra ryšiu tobulystės“ (Kol. III). „Nes tą turim prisakymą nuo Dievo, idant kuris myli Dievą, mylėtų ir brolių savo“ (I S. Jono IV). „Ant galo, broliai, būkit tobulais, persisergėkit, vieną dūmokite, pakajų turėkite, o Dievas pakajaus ir meilės bus su jumis“ (II Kor. XIII).

L. (Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Antra dalis Vilnius, A. Syrkino spaustuvė 1861.)

7. B. KETVIRTOJI VYSKUPO GROMATA 1861 10 28

Aš, Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš Dievo ir apaštoliško sosto mylestos vyskupas Žemaičių, aveles savo meilingai sveikinu. Jau ketvirti metai užstojo, kai mielaširdingiausias Dievas įvedė terpo mūsų brangią blaivystę. Džiaugęs tuokart dūšia mano ir dėkavojo Viešpačiui už tą didę jo loską, nesgi mislijau, kad visas mano aveles ant sūdo pakutinio blaivias Dievui parodysiu. Linksmu buvo paklausti, kaip visos šalys gyrė mano vyskupystę – ir gražios puikiu paveikslu. Garsas apie žemaičius ir lietuvius perbėgo greitai per svieta, – užmiršta mūsų tėvynė, bažnyčios šv. klausydama, stojos vėlei garsi ir garbinga terpo giminių žmonių. Neišmaniau tuokart, kaip garbinti tėvą aukščiausiajį už stebuklą, kurį mūsų žemėj padarė, jaučiau tik ir dabojau, kad neprieteliai dūšių avelių mano iš kelio šv. blaivystės neišblaškytų. Ir dėkų apieka Dievo jau šiandieną niekas neatsivožija kilti prieš tą brangią cnatą, visi jos priešininkai paliko sugėdinti, nužeminti ir sutremti. Taigi geros mano avelės, paklusnios ant balso piemenio savo, gyvena spakainiai šv. blaivystėj, stipriai laiko prisiega, Dievui padarytą, užtat joms širdingai dėkavoju ir siunchiu tėvišką mano palaiminimą. Žinau gerai, joguei skaitlius tų išrinktųjų yra didis, nes dauguma parapijose sunku rasti ben vieną geriantį. Ale yra dar parapijos, kuriose katalikai neišturėjo savo prižadėjime, yra nemaž tokių, kurie, sulaužę prisiega, Dievui padarytą, atkrito į seną paprotį ir vėl arielkos raugu surūgo. Ant veselių, ant krikštynų, ant bankietų, o labiausiai miesteliuose ant kermošių atsiranda dar tokie smaguriai, kurie, užsidarę pas žydus kamarose, traukia po senovei peklišką trunka – arielką, uksusu arba kitaip vadindami. Šauksmas ir prašymas kunegų nebesieikia jų užšalusios širdies, baisūs atsitikimai nebepergandina užmigdytos arielkoj dūšios, puikus negeriančiųjų paveikslas aiškia savo šviesa nebeužgauna užputusių jų akių. Tartum išmestas velnias, neradęs niekur vietos, pagal žodžių Jėzaus pono, atgal pas juos sugrižo su septyniomis dvasiomis dar piktesnėmis ir gyvenimą ten sau aprinko. Pas tuos tai prapultus vaikus mano, žabanguose peklos sugautus, spąstuose arielkos sukliudytus, siunchiu šiandieną tą mano gromatą, verksmingu balsu šaukdamas ir prašydamas, kad ko veikiausiai atbustų ir pažvelgtų ant prapulties, kurią neprieteliai dūšios po jų kojoms vėlei atvėrė. Vaikai palaidūniai, avelės mano paklydusios, balsą mano girdėdami, neužkietinkit širdžių jūsų ir neužverkit ausų, kad šaukimo piemenio negirdėtų, bet imkit tujaus proto ir pamislykit, ant kokio stovit kelio ir kur atsidurste ant galo. Argi dar nepribojot, koki laimė yra iš arielkos? Iš kur barniai, rejestys, keiksmi, nesutikimai, paleistuvystės, muštynės, nesitikėti smerčiai, jei ne iš arielkos? Ar jums ne sarmata slaptu po kamaras žydų landyti ir su jais brolautis dėl tos smarvės, kurios dabravalnai bažnyčioj gerti išsižadėjot? Užsistanavykit, koks tai yra jūsų papeikimas ir paniekinimas akyse nevierionių. Nors slaptu gerste, vienokiai Dievo, visur esančio, neapgauste, prisiega, jam padarytą, sulaužyste, artimą savo papiktinste, žydus prajuokinste, iš meilės Dievo iškriste, o už papiktinimus amžiną prapultį sau nupelnyste, nes pasakyta yra: „Bėda žmogui anam, per kurį ateina papiktinimas; geriaus jam būtų, idant užkabintas būtų akmuo girnų ant kaklo jo ir paskandintas gilume marių“ (Mat. 18-6, 7). Turiu viltį kad šitie mano žodžiai nenueis ant niekų, bet tropys tiesiai į jūsų širdis ir apmirusias dūšias arielkoj ant šv. blaivystės pabudins. Gal dar šėtonas neapjakino visiškai ir neužtemdė jūsų proto kad balso dvasiško savo tėvo neišmanytumėt. Man rodos, kad, išgirdę kalbą mano ir permanę nuliūdimą mano, kaip vaikai marnatrau-

ni pulste tujaus prieš Dievo altorius ir visi, vienu balsu atleidimo nusidėjimų prašydami, atnaujinate sulaužytą prisiegą ir daugiau anei kojos pas žydus nekelste. Lauksiu tokios žinios nuo jūsų, o laukdamas prašysiu Dievo geriausio, kad neišsipildytų ant jūsų žodžiai Izajošiaus pranašo: „Girdėjimu klausysit, o neišmanysite, o regėdami regėsit, o nepamatsite. Nes užtuko širdis tų žmonių, o ausims sunkiai girdėjo, ir akis savo užmerkė, idant kuomet akimis nepamatytų ir ausimis neišgirstų, o širdžia neišmanytų, ir atsigręžtų, o išgydyčia anuos“ (Izaj. 6 r.).

L. (*Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Dalis trečia. Vilniuje, Spaustuvėje Juozapo Zavadskio 1864.*)

8. VYSKUPO LAIŠKAS PLUNGĖS PARAPIJONAM, KAD MESTŲ GIRTUOKLIAVĘ 1862 05 02

Aš, Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš Dievo ir apaštališko sosto mylistos Žemaičių vyskupas, Plungės parapijonas, aveles savo, maloniai sveikinu.

Tikrai atmenat dar, vaikai mano, laimingą tą dieną, kurioj mielaširdingiausias Dievas, ant žemės mūsų pažvelgęs, stebuklingu būdu visoj Žemaičių vyskupystėj įvedė šv. blaivystę. Visų tada širdys, malonė Dievo sukurtintos, sudrebėjo iš džiaugsmo, ir, katalikai, kėlėm į dangų maldas karščiausias dėkavonės už taip didžią malonę mums, nuodėmėtiems žmoneliams, veltai suteiktą. Visi tuokart, lyg iš gilaus miego pabudę, išvydo baisią prapultį, į kurią lyg akli brido, nesgi prakeikta degtinė buvo akis dūšių žmonių užtemdžius ir širdis užrauginus. Supuolę į bažnyčią, padarė visi stipriausią užžadą, jogei daugiau to pragariško gėralo nei burnon neims ir į karčemas nei kojos nekels. Džiaugėsi tada dūšia mano, matydama tą puikų jūsų užsivadėjimą, ir, turėdamas širdį tikros linksmybės pripildytą, siunčiau drauge su jumis balsą padėkavojimo prie Dievo už tą neišpasakytą geradėjystę. Bet šiandieną tas mano džiaugsmas vėl išnyko, širdį tėvišką, lig šiol ramią ir linksmą, vėl akmuo liūdnumo prisilgė, nesgi atėjo manėsp žinia, jogei jūs, Plungės parapijonai, čia pat arti mano šono gyvendami, atpuolėt į seną paprotį ir kaip senovėje ėmėte gerti degtinę. Girdėjau jus ir miestelyj susirinkusius pilnus bosus to gėralo ištuštinančius, tarytum šv. blaivystės nei būtų tarp jūsų. Ne gana to, sako dar, daugumas iš jūsų yra pripratusių prie vyno ir arako ir lyg veltakleidžiai sūnūs turtus savo vartojate ant tų brangių gėrimų, neatmindami, jogei tokiu būdu ir dūšias savo kartu su turtais amžinai pražudysite. Ai vaikai mano mieliausi, jei tai tiesa yra, pasijuskite meldžiami, kolei dar metas, ir, tą mano balsą šiandien išgirdę, liaukitės bridę į prapultį. Nerūstinkite Dievo jūsų, kuriam vieną kartą prisiekėt nebegirtuokliauti, turėkitės tvirtai žodžio, jam duoto, nelaukdami, iki išties ant jūsų rūsčią savo ranką, bausdamas nedorėlius. Atnaujinkit sulaužytą prižadėjimą ir visi vėl iš vieno prižadėkite nei burnon degtinės neimti, nei kito nugirdinančio gėrimo negerti. Vienas antram įkalbinėkit, vienas kitą dabokite, visi iš vieno melskitės, prašydami dangiškos sau malonės, kad jums duotų Viešpats Dievas išturėjimą gerame nusprendime, kad neliktumėt lyg avelės nuskurdusios atskirti iš būrio išrinktųjų valandoje, kurioj stosime ant teisimo paskučiausio. Žiūrėkit, kad, tą mano balsą girdėdami, neužkietintumėt širdžių jūsų ir kad nebūtumėt paskui ant amžių papeikti. Malonė Dievo teisie su jumis visados.

L. (*Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Ketvirta Dalis. „Gyvenimas Stepo Raudnosio“ Vilniuje, 1865.*)

9. VYSKUPO LAIŠKAS PRIE GRINKIŠKIO PARAPIJONŲ, KURIAME GIRIA UŽ BLAIVYSTĘ 1862 05 05

Aš, Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš Dievo ir apaštališko sosto mylistos Žemaičių vyskupas, aveles savo Grinkiškio parapijonus meilingai sveikinu.

Atėjo manėsp žinia, jogei jūs, vaikai mano, prie įvedimo šv. blaivystės truputį nuo kitų atlikę, šiandien, malonės Dvasios Šv. pabudinti, ūmai išsivadėjote degtinės ir lygiai su kitomis avelėmis mano avidės ryžotės tvirtai turėtis to šv. prižadėjimo. Žinia ta labai mane palinksmo ir malonę, kurią dėl jūsų visada turėjau, dar labiau nuo šio laiko padidino. Dėl to gi per tą laišką siunčiu jums, vaikai mano mieliausi, širdingą padėkavonę ir tėvišką palaiminimą, geisdamas jums už tokią atmainą visokių nuo Dievo malonių, o labiausiai, kad jums iš neišpasakytos savo mielaširdystės suteiktų galybę išturėjimo iki galui. Nesgi ne gana žmogui gerai pradėti, bet dar reikia Dievobaimingai ir gerai pabaigti. Tas tik apturės amžiną garbės vainiką, kursai išbus iki galui ant gero kelio. Todėl ir jūs, vaikai mano, gerai pradėję, jei nenorit savo nusprendime apsileisti, dabokitės progų prie pikto, nelaiykite tarp savęs sodžiuose karčemų, vienas kitą dabokit ir drauskit nuo pikto, o labiausiai melskitės neperstodami, nesgi nuo Dievo tik gaunam spėkas, reikalingas išganymui mūsų dūšios. Patys Dievo šv. blaivystės dovana apdovanoti, švieskit geru paveizdu aplinkinėms parapijom, kad ir tie, kurie da tebemirksta degtinėje, jus blaivus išvydę, atsibustų ir iš nelaimingo papročio savo pasikeltų. Tokiu būdu gyvendami, kas dieną rinksite sau nuopelnus ant amžino užmokesnio ir, kad pašauks katrą Viešpats iš jūsų ant savo teisimo, su pilnoms rankomis gerų darbų stosite jo akyse, idant būtumėt įleisti į amžiną linksmybę. Dėkui dar vieną kartą sakau jums už jūsų pasitaismą, tegul malonė Dievo bus su jumis visados. 1862 m. gegužės mėn. 5 dienoje.

L. (*Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Ketvirta Dalis. „Gyvenimas Stepo Raudnosio“ Vilniuje, 1865.*)

10. VYSKUPO LAIŠKAS KUPIŠKIO PARAPIJONAMS, KURIAME BAUDŽIA ŽMONELES UŽ PASILEIDIMĄ ANT GIRTUOKLYSTĖS 1862 09 04

(Kupiškio bažnyčią metuose 1857 vyskupas aplankydamas pirmąkart davė patarmę, kad susitarę įsitaisytų sau knygas ir užsirašytų į blaivųjų brolystę, o nuvažiavęs į Palėvenę, savo ranka įrašė daugiau neg šimtą žmonių. Tai tos bažnyčios buvo lyg sėklinis grūdas blaivystės, bet nedaug tekerėjo, iki tuose pat metuose neužplūdo šv. blaivystė iš užnemunės per Jurbarką, kur kunigas Karvelis, pirmas įvedęs, lyg raugą užraugė tos dorybės, tuojaus prasiplatinusios po visą vyskupystę; kupiškiečiai tada buvo lyg atskilėliai nuo šv. blaivystės, užtat juos vyskupas skaudžiai išbarė, paklausykite su atida.)

Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš Dievo ir apaštališko sosto mylistos Žemaičių vyskupas, savo aveles Kupiškio parapijonus tėviškai sveikina.

Pernai jus lankydamas, aš patsai ir per kunigus šaukiau ant jūsų tėvišku balsu, kad visi iš vieno degtinę parneštumei, į karčemas nebevaikščioutumėt; malonės dvasios šv. pakrutinti, prižadėjote Dievui pasitaismą, ir aš tuokart, matydamas jus ant žemės sukniubusius ir priesaiką darančius nebegerti nei šlako degtinės, linksminaus ir džiaugiaus si visa širdim mano, nesgi maniau, kad geri mano vaikai, prižadėjimą savo išpildysite ir

žodį, pačiam Dievui duotą, stipriai laikysite. Bet šiandieną linksmybė mano prapuola, dūšią mano sopa iš naujo, nes iš visų pusių ateina manėsp žinia, kad jūs, vaikai, prižadą, akyse mano padarytą, vėlei sulaužę, kaip senovėje tapote tarnais velnio ir kaip senovėje mirkstat tvane girtuoklystės. Uždarę savo ausis ant balso piemens jūsų, klausot žydų viliojimo ir pagalves už pragarišką gėrimą ėmėte vėlei jiems mokėti. Kas kenkia jums, vaikai mano? Kitų papapijų katalikai, kaip antai: Anykščių, Utenos, Užpalių, Kurklių ir kitų, negana kad degtinę visiškai pametė, bet dar, išvydę, joguei suvadžiotojai su vynu nori juos nuo šventos blaivystės atitraukti, susitarė visi iš vieno nei vynu negerti, o jūs, rodos, svetimos avidės avelės, teberūgstate degtinėje ir karčemas lyg savo gerą daboja. Sunku man ir pamanyti apie tokią jūsų atžalumą (atbulumą), ir drebu visas iš baimės, kad neateitų ant jūsų teisinga Dievo baismė už papiktinimus, kokius darote kaimynams. Atminkite, joguei pats išganytojas pasakė: „Bėda žmogui tam, per kurį ateina papiktinimas; geriausia jam būtų, idant užkabintas būtų akmuo girmų ant kaklo jo ir paskandytas jis būtų gilume jūros“. Bijokitės, kad šitie žodžiai neišsiteisintų ant galvų jūsų ir kad Dievas mielaširdingas, ilgai nesulaukęs pasitaisymo, neužleistų paskutinio apjakimo ant jūsų ir nuo malonės savo visiškai jūsų neatmestų. Dėl to gi aš, tėvas ir piemuo jūsų, dieną ir naktį rūpindamasis apie išganymą savo avelių, išvydęs jus piktam papratime sumigusius, dar vieną kartą prie jūsų atsiliepiu, dar dūzginu į širdis jūsų: pabuskit ir akis savo, piktų gėrimu užpiltas, atverkit. Pažinkit graudingą balsą jūsų vyskupo ir širdis savo ant priėmimo malonės dangiškos atidarykite. Susitarkite visi į karčemas nebevaikščioti, nesgi tos koplyčios velnio yra slastais, į kuriuos dūšios jūsų kaip bematai įkliūva. Vienas kitą dabokit, vienas kitam įkalbinėkit, o labiausiai vienas už kitą melskitės drauge su manim, kad Viešpats Dievas jus apšviestų ir duotų malonę savo. Atlikite išpažintį šventą, gailėdamiesi už pereinus savo nupuolimus, o po išpažinimo apverkite savo netikusius darbus, atnaujindami priesaiką, po kojų sumindžiotą. Tikrai išvysite, joguei Dievas mielaširdingas pažvelgs ant jūsų meilinga akim ir duos jums malonę išturėjimo iki galui. O aš, išgirdęs apie tokią jūsų pasitaisymą, patyręs, kad, balso mano paklausę, pasiėmėt sekti paveikslą savo kaimynų ir ne tik degtinę, bet ir vyną, iš degtinės padirbtą, pametėt gėrę ir į karčemas nebevaikščiota, siųsiu dangun žodį dėkavonės už jus ir palaiminimą mano jums suteiksiu.

L. (Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Ketvirta Dalis. „Gyvenimas Stepo Raudnosio“ Vilniuje, 1865.)

11. PENKTOJI VYSKUPO GROMATA APIE ŽYDŲ VYNĄ 1862 12 12

Aš, Motiejus Kazimieras Valančiauskis, iš Dievo ir apaštoliškos loskos vyskupas Žemaičių, avelės savo maloniai sveikinu. Be perstojo rūpindamos apie dvasišką jūsų pelną ir, kaipo geras piemuo, avelės savo nuo prapuolimo saugodamas, jau keturias pagrečiu grometas leidžiau pas jums, grėsdamas nuo seno papratimo bjaurios girtystės ir traukdamas visus ant išganingo ir palaiminto kelio nusitūrėjimo, arba blaivystės. Tegul bus garbė Dievui aukščiausiajam ir Marijai panai, užtarytojai mūsų, tėviškas mano balsas nepraejo su vėju; graudingi piemenio žodžiai, po visas bažnyčias vyskupystės lūpomis kunigų apskelbti, greit rado širdyse žmonių vietą ir lyg javai, ant geros žemės pasėti, šimteriopą atnešė vaisių. Šimtų šimtai žemaičių ir lietuvių, šaukimą bažnyčios šv. išgirdę, lyg iš sunkaus miego loska Dievo pabudinti, tuojaus prapultį savo pamatė ir, iš činto arielkos atsižadėję, draugystėn blaiviųjų visi subėgo. Darmai pekliški tarnai juos baidė,

veltu po jų kojoms statė savo žabangus, geri mano vaikai, priežadą savo stipriai užlaikėt, ir turiu viltį joguei lig galo jį užlaikyste ir visus peklos viliojimus drąsiai atmeste. Dėl to atsiliepdamos šindien iš naujo prie meilingų mano avelių, visų pirmu siunčiu žodžius padėkos ir palaiminimo visiems draugams šv. blaivystės ir visokių loskų nuo pono Dievo nuoširdžiai aniems žyčiųiu.

Bet kaip tarp gryniausių kviečių ant dirvos atsiranda ir kūkaliai, neprieteliaus ranka pasėti, taip ir tarp drauginių blaivystės yra da dauguma vietose blogi katalikai, lyg piktos žolės laukuose, kurie, tėviško mano balso lig šiolei nepaklausę, geria kaipo gėrę prakeiktą trunką ir, trumpą amžių piktai pragaišę, pelnija sau nelaimingi teisią nuo Dievo koronę. Žydai, karčemosose gyvenantys, tokių jų užkietėjimą ir palankumą ant pijokystės išvydę, pristato jiems arielkos, su rašalu ir kitais prietaisais mandriai sumaišytos, praščiojų vynu vadinamo, ir jau ne mažais kaipo pirma stikleliais, bet pilnomis sklenyčiomis užeinančius pas save priima ir ne vieną šitokiu mišiniu iki smerčio nugirdo. Iš visų pusių daeina maniep žinia, kad tasai naujas išmislas priešininkų šv. blaivystės labai jiems pasisekė ir, kas dieną platindamos po mano vyskupystę, mažina gražų būrį išrinktųjų avelių.

O kaip tai liūdna manai tokias naujynas girdėti! Kaip dideliai skausta širdis mano, pajutus naujus spąstus, ant jūsų sugavimo užspęstus! Dėl to gi, eidamas pėdomis Išganytojaus Pono, ieškančio girioj prapultų savo avelių, pakeliu šiandien vėl mano graudų balsą ir ant visų pusių vienkart pradedu šaukti. Avelės mano, numylėtosios mano! Su didžiu vargu ir proce iš tvano pijokystės vieną kartą ištrauktos ir ing gardą blaivystės suleistos, ko iš naujo klystat nuo būrio ir vėl bėgat ant prapuolimo? Argi jums atsibodo dangiškos loskos, kuriomis Dievas geriausias gausiai apdovenoja? Argi jums jau nebemėgsta ramus bažnyčios šv. pavėsis, kad jūs piemenų jos nebeklausot? Šitai ta motina jūsų nuliūdus ir verksminga, ištiesus šiandien malonės savo rankas, ieško vėl girioj pražuvusių avelių, šaukia mano balsu ant visų šalių: atsiliepkit kur bebūdami ir pagrižkit tuojaus po jos sparnu, o jinai meilingai jums priims o priėmus ir vėl draugystėn blaiviųjų nuneš. Bėkit nuo karčemų, tų koplyčių šėtono, ir po visam perstokit jam tarnauti. Meskit arielką ir tą vyną netikusį, kuriame jūsų dūšios smertį dėl savęs randa, ir pastanavykit niekados anei lašelio jo neragauti. Atnaujinkit prižadėjimą, pačiam Dievui neseniai padarytą, kurį dabar nelaimingai sulaužėt, o atnaujinę turėkitės potam stipriai šv. blaivystės. Tėvai, dabokit vaikus savo, gaspadoriai – šeimyną savo, pačios – vyrus, o vyrai – pačias savo, kad visi galiaus vieną laikytų santarvę su Dievu padarytą. O labiausiai prašau, mylimieji vaikai mano, neperstodami melskitės kitas už kitą ir prašykit Dievo dangiškos loskos išturėjimo iki galo gerame pastanavijime. Atlikit šv. spaviednę, klausykit su tąja intencija šv. Mišių, duokit jalmužną, o iš tikro išvystė, joguei „Dievas visokios malonės, kursai pavadina mus ant amžinos garbės savo Kristuje Jėzuje... pats padarys tobulaus ir patvirtins, ir pastiprins. Jam garbė ir valdžia ant amžių amžinųjų. Amen“ (Grom. šv. Petr., pars V).

(Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Dalis trečia. Vilniuje, Spaustuveje Juozapo Zavadskio 1864.)

12. IŠTRAUKOS IŠ VYSK. MOTIEJAUS VALANČIAUS TESTAMENTO

Aš, Motiejus Valančiauskis, iš Dievo ir Sosto Apaštalo Žemaičių vyskupas, visiems katalikams pasveikinimą ir palaiminimą siunčiu...

Vienoj kelionėj mano 1858 metuose, apturėjęs įkvėpimą Dvasios Švenčiausios, idant apsakinėčiau blaivystę, pradėjau skelbti tą dorybę ir pats pirmas kelias dešimtis žmonių

įrašiau Palėvenėj į knygas. Paskiau drauge su kunigėliais savo apskelbiau ją po visą vyskupystę. Jūs, kaip priklausantys vaikai, supratot balsą mano ir būtinai pametėt arielką. Džiaugės iš to Viešpats Dievas, džiaugės visas dangus, džiaugės Tėvas Šventasis, džiaugias aš ir visi išmintingi žmonės, trokštantys jūsų gero...

Žmones, prisiekusius ir nestovėjusius prie žodžio, tačiau Viešpats baisiai įgrobė. Pirmą užleido karę, arba sumišimą, kurs buvo tikra karonė Viešpaties, paskiau per dvejus metus nedavė duonos. Badas taip buvo didels, jogei šimtais alkanų vaikščiojo pašalpos ieškodami. Kitur motinos, neturėdamos verkunčių alkanų vaikų su kū maitinti, juos nusmaugė ar pakorė, kitur, arklius papjovė, jų mėsa dalijos ir valgė. Šimtais, iš bado suputusių, įkrito į karščius ir išmirė. Kiti keliavo į Samarską guberniją tardamos ten duoną rasiantys. Šaukė prispausti, o nedabojo to, jogei patys sutraukė ant savęs tas rykštes Dievo.

Matot iš to visa, jogei Viešpats yra kantrus, bet nemaršus. Jei ir tos koronės dar nemačys, gali užleisti dar didesnę, o ta būtų atėmimas nuo jūsų viros katalikų, nes tas pražudytų dūšias jūsų. Meldžiū diena iš dienos Viešpaties, idant, susimilęs ant gerų vaikų mano, atitolintų tą baisiausią koroną, ir tat turiu viltį, jogei išklausys, jei tiktai, drauge su manim patys meldamos, metavositės. Dar prie jūsų, avelės mano, daug yra paleistuvysčių jei norit atkreipti nuo savęs korones Viešpaties, pameskit tuos negerus darbus...

Ką per kiaurą amžių savo jums sakiau, tą šiandien dar jums priminsiu: tūrėkitės viros katalikų, nes atstoję nuo tos, būsite prakeiktais. Nesigailėkit dėl jos užlaikymo, nei turtų, nei žemės, nei pagaliau gyvybės, nes to viso verta yra karalystė dangaus, kurią gal uždirbti tiktai katalikų vieroj. Neužkenčiantys mūsų viros šventos tegul daro ką tinkami: tegul atima bažnyčias, teišnaikina kunigus, bet neatims viros, kuri yra galvoj ir širdyse jūsų. Nesirašykite tiktai į kitą viera, nevaikščiokit į nekatalikų bažnyčias ir nepriimkit nė kokios ceremonijos iš rankų popų. Japonijoj per kelis šimtus metų katalikai, palikti be kunigų ir be bažnyčių, perbuvo katalikais lig mūsų gadynės. Ir jūs tap darykit. Kentėkit visa, ką daleis Viešpats, nerūgokit ir žinokit, jogei sulauksit gadynės, kurioj praslinks persekiojimai, ir vėl su džiaugsmu giedosite bažnyčiose jūsų žemaitiškai ir lietuviškai šventas giesmes. „Raštas, nuleistas pas visus katalikus Žemaičių vyskupystės“

Iš: Motiejus Valančius „Ganytojiški laišakai“, Lietuvos istorijos institutas, Vilnius, 2000. <http://www.varniai-museum.lt/index.php?mid=115&art=509&dlangID=1>

13. PADĖKAVONĖ MOTINAI ŠVENČIAUSIAI UŽ BLAIVYSTĘ

Sveika, Marija, be grieko pradėta,
Dangaus lelija, erškėčiuos pasėta!
Dėkui tau, dėkui už geradėjystę,
Brangią blaivystę.

Tu per žemumą aukštybėn iškelta,
Motina Dievo ir pana nekalta!
Dėkui Marija, už geradėjystę,
Brangią blaivystę.

Skrodė tau širdį sopuliai septyni,
Ant kančių duodant sūnų vienatinį,
Dėkui, Marija, už geradėjystę,
Brangią blaivystę.

Prakeikto žalčio tu galvą sumindei,
Sūnaus apiera dangun kelią grindei.
Dėkui, Marija, ir t. t.

Septyni džiaugsmi tau širdį linksmo,
Ir svietas tave su sūnum garbino.
Dėkui, Marija, ir t. t.

Dangiško Tėvo duktė mums duota,
Sūnaus Motina, Dvasios sužieduota.
Dėkui, Marija, ir t. t.

Aušrinė žvaigždė, už saulę šviesesnė,
Dievo bažnyčia, už dangų gražesnė.
Dėkui, Marija, ir t. t.

Aniuolai Dievo ant tavęs ne'ysižiūri,
Ir visas dangus iš tavęs džiaugsmą turi.
Dėkui, Marija, ir t. t.

Dangaus gėrybėms žemę apikrauni,
Svieto ir peklos galybes sugriauni.
Dėkui, Marija, ir t. t.

Ašaras šluostai ubagų, našlaičių,
Išklausai balso tarnų ir tarnaičių.
Dėkui, Marija, ir t. t.

Per tavo maldas daugybė griešnųjų
Prie Dievo grįžta draugystėn šventųjų.
Dėkui, Marija, ir t. t.

Ir mūsų, žemę pragaras privylęs,
Tvanais girtybės buvo apipylęs,-
Peklos gėrimą dėl mūsų pritašęs,
Griekų privaisęs.

Griekuos gulėjom, Dievui nusidėjom,
Daug ir tau, motin, sopulio pridėjom,
Kai, sūnaus kraują sumindę po kojų,
Girti uliojom.

Dievas mus plakė, bėdos mus spaudė,
Griekų žabangoms velnias dūšias gaudė;
Barniai ir keiksmi kožnuos namuos buvo,
Ir turtai žuvo.

Bažnyčios tuščios arba girti žmonės,
Pilni piktybių ir verti koronės;
Ne tik, kaip reikia, Dievo negarbinom,
Bet da rūstinom.

Tu mus ištraukei, motin, visus kartu
Iš svieto spąstų ir nuog peklės vartų.
Dovaną didžią ir geradėjystę
Davei – blaivystę.

Da pusė metų visai nesukako,
O jau gėrimo neliko nei šlako;
Kožnam, kurs buvo aptemęs, apjakęs,
Nušvito akys.

Sveika, Marija, pilnoji malonės,
Slėpki mus, prašom, nusidėję žmonės,
Duok visam svietui šią geradėjystę,
Brangią blaivystę.[...]

L. (Juozapas Silvestras Dovydaitis „Šiaulėniškis senelis“ Ketvirta Dalis. „Gyvenimas Stepo Raudnosio“ Vilniuje, 1865.)

Šaltinis: „Lietuvių didaktinė proza“, Vilnius, Vaga 1982

II. ARKIVYSKUPAS JUOZAPAS SKVIRECKAS

1. NUO GIRTUOKLYSTĖS GELBĖK MUS, VIEŠPATIE

Po „Pulkim ant kelių“ lietuviai gal labiausiai mėgsta savo šventovėse giedoti vadinamąsias „suplikacijas“, nuolankius ir graudžius maldavimus, kurie prasideda žodžiais: „Šventas Dieve“. Po šios minties ir širdies pakėlimo prie Dievo, švento, galingojo ir amžinojo, tuojau pirmoje vietoje maldaujama: „Nuo maro, bado, ugnies ir karo gelbėk mus, Viešpatie“. Čia įvardijamos keturios didžiausios nelaimės, Dievo rykštės, kurios ištinka ne tik atskirus asmenis, bet paprastai ir didesnę žmonių skaičių, o net visą šalį.

Ne be pagrindo žmogus bijo šių keturių nelaimių. Jos tikrai yra skaudžios. Bet yra dar viena nelaimė, kuri savo didumu ir žalingumu yra lygi anoms keturioms, tikrai yra verta minėti šalia jų ir yra rimto pagrindo ne tik Lietuvoje, bet ir daugelyje kitų tautų maldauti: „Nuo girtuoklystės gelbėk mus, Viešpatie“. Yra visiems suprantama ta gili pagarba a.a. Žemaičių Vyskupui Motiejui Valančiui, kurs savo laiku taip sėkmingai kovojo su girtuoklyste, kad nusipelnė blaivybės apaštalo vardą.

Ir iš tikrųjų, girtuoklystė yra labai didelė nelaimė ir pačiam girtuokliui ir šeimai, kuriai jis priklauso, o net ir visai tautai. Kiekvienas pasigerdamas visų pirma pažemina save kaip žmogų. Ir tas savęs pažeminimas yra didelis. Jis atima iš savęs, kad ir laikinai, tą brangiausią savybę, kuri be palyginimo aukščiau stato žmogų už gyvulį, atima protą. Žmogus tuomet daros lygus neprotingam gyvuliui, o net ir žemesnis už jį pasidaro. Netekęs sąmonės, neatsimena, ką jis yra daręs anksčiau. Daro sau visai neįprastus veiksmus, nebeskiria, kas gera ir kas pikta, nesuvaldo savo liežuvio, lygiai kaip ir kojų.

Jau žiloje senovėje pagonys su didžiausiu paniekinimu žiūrėdavo į pasigėrusį žmogų. Buvo laikas, kad romėnuose girtuokliai negalėdavo turėti jokios valstybinės pareigos. O senovės ispanai vieną kartą pasigėrusį žmogų laikė amžinai netinkamu būti liudytoju.

Girtavimas labiausiai priešingas krikščionybei, Kristaus mokslui, kurs griežtai draudžia visokį nesulaikymą ir neretai reikalauja savęs išsižadėjimo, apsimarinimo. Jau Senojo Testamento pranašas Izaijas sako: „Deja jums, kurie esate vyno gėrimo karžygiai ir svaiginančio gėralo paruošime drąsuoliai“ (Iz5,22). O pats Išganytojas kokį rimtą išpėjimą duoda nusikaltusiems girtavimu. Jis sako: „Žiūrėkite savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsunkusios apsirijimu, girtybe ir šio gyvenimo rūpesčiais, kad ta teismo diena jums neatėtų netikėtai“ (Lk21,34).

Šv. Povilas girtuoklius mini tarp didžiausių nusidėjęlių ir rašo: „Neklyskite..nei girtuokliai...nepaveldės dangaus karalystės“ (1Kor.6,10).

Girtuoklis anksčiau ar vėliau susilaukia baisių savo ydos pasėkų. Jis, kad ir pamažu, naikina savo sveikatą, skina kelią ligoms ir net sutrumpina savo gyvenimą. Išminčius jau yra pasakęs: „Svaiginamieji gėralai įgelia kaip gyvatė ir išlieja savo nuodus kaip angis.“ Girtuoklių pilnos ligoninės, bepročių namai ir be laiko mirusiųjų kapai. Girtuoklis eikvoja savo turtą ir stumia save į visokį skurdą.

Girtavimas tolina žmogų nuo krikščionies pareigų atlikimo, nuo maldos, nuo bažnyčios, slopina visus aukštesnius, geresnius, ypačiai religinius jausmus. Ištvirkavimas, bjauriausios kalbos, begėdiškas elgesys labai dažnai eina paskui girtavimą.

Tikrai, žmogus girtuoklis yra nelaimingas visais atžvilgiais. Bet ne ką geresnis yra likimas tų svaigalų mėgėjų, kurie, turėdami bent kiek daugiau išteklių, sakosi iešką tik tinkamo pasilinksminimo ir nieko pikto nedarą. Atsiminkime Kristaus prilyginimą apie turtuolį ir Lozorių. „Buvo vienas turtingas žmogus, kurs vilkėdavo purpuru ir ploniausia drobe ir kasdien puikiai pokyliavo... Mirė ...turtingasis buvo palaidotas pragare“ (Lk16,19).

Eikime toliau. Kas nežino, kas negirdėjo apie tą vargą, kurį tenka iškentėti dėl girtuoklio visai šeimai. Dėl vyro girtavimo žmona dažnai negauna nė duonai reikalingų pinigų, nekalbant jau apie kitų reikalų patenkinimą. Dažnai ji turi klausyti pikčiausių keiksmų, o net patirti žiauraus elgesio. Vaikai paliekami be globos, be mokslo, be tinkamo paruošimo gyvenimui, o dažnai ir patys išmoksta ne tik girtuokliauti, bet paskęsta ir kitokiuose nusikaltimuose.

Kenčia dėl girtuoklių ir visuomenė, ir valstybė. Girtuoklis nėra naudingas visuomenės narys. Darbu, kuriuo jis turėtų pelnytis sau ir saviesiems pragyvenimą, dėl savo apsileidimo jis nepatarnauja plačiai visuomenei. Neretai virsta jai našta. Milijonai litų, už kuriuos kas metai būtų galima šimtai ir tūkstančiai pigių butų pasistatyti, darbininkus geresniais darbo įrankiais aprūpinti, pakelti šeimų gyvenimo gerovę, paaukojama nepasotinamajam alkoholio dievaičiui. Nekalbant jau apie praleistą, sugaištą dėl girtavimo laiką, kuriame tiek daug galima būtų padaryti, tiek naudos turėti sau ir kitiems.

Vargas visai šaliai dėl girtuoklystės, nes ji yra labai paplitusi. Geria pasiturintieji, nemažiau geria beturčiai, geria inteligentai, geria ir prasčiokėliai. Kiekviename, net garbingiausiame luome galime rasti tokių girtuoklių, kurie savo luomui daro tikrą negarbę.

Nestebėtina tat jautresniųjų sielų susirūpinimas šia mūsų šalį varginančia nelaime. Juo labiau, kad patys esame tos nelaimės priežastis, kaltininkai.

Kai kas šiandien atsiliepia, kad reiktų naujo Valančiaus, kurs sustabdytų girtuoklystę ir išplatintų Lietuviuose blaivybę. Deja, ne visos priemonės, kuriomis naudojosi Valančius kovoje su girtybe, šiandien yra lygiai tinkamos ir galimos. Tat reikia, pasinaudojant tuo, kas Valančiaus darbų pasirodytų pritaikoma mūsų gyvenimui, be abejo, palikti, o šalia to, ieškoti kitokių priemonių, kurios tiktų dabarčiai.

Pradžioje pasakiau, kad reiktų maldauti Dievą: „Nuo girtuoklystės gelbėk mus, Viešpatie“. Tat kovai su girtuoklyste pirmon vieton turėtume dėti maldą, sutartiną prašymą, kad Viešpats padėtų nugalėti tokiai didelei daugybei vargstančių girtuoklių savo silpnybę. Malda, dvasinės priemonės pasirodo ypač sėkmingos, jei visi drauge sujungia savo maldavimus, o ypač įsirašę į bažnytines brolijos „Blaivybės“ narius.

Blaivybės brolija turėtų padėti apsisaugoti nuo girtuoklystės tiems, kurie yra mažiau ar daugiau jai pasidavę. Bet būtų labai svarbu, kad į ją dėtusi daug daugiau žmonių, labiausiai jų, kuriems dėl šios ar kitos priežasties gali grėsti pavojus pasiduoti girtuoklystės pagundoms.

Be šių dvasinių priemonių, reikėtų ieškoti ir kitų.

Kodėl gi taip daug žmonių geria? Toli gražu ne visi gerdami turi tikslą pasigerti. Svaiguose gėraluose jie ieško tam tikro pasismaginimo, po vargų, rūpesčių tariamo atsigaivinimo; ieško linksmesnės savo kasdieniame gyvenime valandos. Nekalbu čia apie vadinauosius alkoholikus, kurie yra tikri ligoniai, reikalingi gydymo ir svetimos globos.

Daugelis dar nevirtusių alkoholikais, sunkiai dirbę visą savaitę, susilaukę šventadienio, geria ir pasigeria; jie nepagalvoja, kaip galėtų geriau praleisti laisvas valandas; jie neranda šiltesnės vietos prie šeimos židinio, neturi tinkamo išmanymo apie bet kurį kultūrinį pasilinksminimą. Juos traukia, draugavimas su sau lygiais nelaimingaisiais prie stiklelio smuklėje. Taigi, toks gėrimas yra ne kas kita, kaip tik ieškojimas žmogaus prigimčiai labai įprasto dalyko, to, kurį vadiname laime ar bent džiaugsmu, pasitenkinimu, nors jis mažą tuo tesiskiria nuo pasitenkinimo, kurio ieško ir randa sau net neprotingi tvariniai.

Reiktų tat rasti būdų žmogui įprastą linkimą – ieškoti pasitenkinimo – patenkinti ne alkoholiu, bet tuo, kas žmogui galėtų pakelti aukščiau. Vieton svaigaus gėralo, jei jau nepatenkinama Dievo duotu troškulį malšinti tyru vandeniu, bent gaminti daugiau nesvaigių, bealkoholiniu gėralų ir prie jų vartojimo pratinti visuomenę. Šitą priemonę pas mus jau pradeda taikyti daug gražią žmonių susibūrimų visokių iškilmų proga. Labai gražiai apsieina be svaigalų, pavaduodami juos vaisių sultimis.

Tikras žmonių kultūrinimas visomis galimomis priemonėmis, mokslo žinių padidiniu ir pagiliniu, padorių knygų, ypačiai religinio turinio, skaitymu, dalyvavimu kultūrinėse organizacijose, kurių ir Lietuvoje jau nestinga, pagaliau, net dorinančiais pasilinksminimais daug daugiau gali duoti žmogui pasitenkinimo, negu leidimas laiko prie stiklelio tuščiuose, o kai kada ir piktuose pasikalbėjimuose.

Katalikiškoji šeima, suorganizuota katalikybės dėsniais ir pagal juos gyvenanti, turėtų būti visiems jos nariams ta patraukianti jėga, kuri jungia šeimos narius į viena, kuri tėvui teikia džiaugsmo, kai jis, savo vaikų meilingo būrelio apsuptas, gali praleisti ilgesnę valandėlę laiko, pasidalyti su jais džiaugsmais ir vargais, sau rasdamas dorovinio sustiprinimo, o jiems rodydamas tikresnę gyvenimo kelią.

Motina, ta uoli šeimininkė židinio saugotoja, jei ji aplinkybių nėra verčiama dirbti už namų, lygiai kaip ir jos vyras, ar net pavaduodama vyrą, su džiaugsmu laukia, kada visi šeimos nariai susirinks drauge ilgesnei valandai, kad parodytu neišsenkančios motinos meilės turtus.

Tvarkingoje katalikiškoje šeimoje ir jos vaikai randa daugiau džiaugsmo ir pasitenkinimo, negu bastydamiesi po visokius užkampius, o ypačiai smukles. Juk nėra ir negali būti jiems geresnių draugų, meilesnių bičiulių kaip namie esantieji jų pačių, broliai, seserys, kaip jų tėvas ir motina.

„Bonum est viro, si portaverit jugum ab adolescentia sua – Gera yra žmogui, jei jis neš jungą nuo pat savo jaunystės,“ sako Senojo testamento išminčius. Nuo pat jaunystės reiktų pratinti mažus lietuvius ir lietuvaites apsieiti be svaigiųjų gėralų, pamėgti, kas dora, kas skaištu, kas aukština žmogų, pamėgti kiekvienam, koks jam prieinamas, idealą.

Daug sunkiau yra atpratinti jau nuo įprasto gėrimo, negu sulaukyti nuo dar nepradėto. Juk neveltui yra pasakiusi senųjų išmintis: ko naujas puodas prisigeria, tuo jis visuomet atsiduoda.

Mieli Klausytojai ir Skaitytojai. Čia atsiliepiu į Jus aš, Jūsų Ganytojas, ir šaukiu į didelę talką visų pirma ir daugiausia tuos, kurie dar neesate alkoholio dievaičio vergai, kurie suprantate girtavimo blogumą, matydami kasdieniame gyvenime jo baisias pasėkas, ir jaučiate tą žalą, kurią daro girtuoklystė nelaimingiems gėrimo vartotojams, jų šeimoms ir visai tėvynei, ir kurie užjaučiate nelaimingus „gėrimo karžygius ir svaiginančio gėralo paruošime drąsuolius“/žr. aug./.

Norėčiau, kad mano balsą – saugoti Lietuvos jaunimą nuo girtavimo Blaivybės savaitės proga išgirstų ir į širdį paimtų ne tik Lietuvos kunigai, tie dorovės palaikytojai ir platintojai, kuriems jos saugojimas yra ypatinga, šventa pareiga, bet taip pat ir tie tūkstančiai mokytojų, kuriems pavesta mokyti mūsų jaunimas nuo pat mažumės ir ruošti jis į gyvenimą. Jų žodis, o dar daugiau jų pavyzdys gali daug padaryti blaivybės sustiprinimui mūsų tėvyneje.

Mūsų teisėjams teismuose atliekant savo pareigas, tenka smarkiai pabarti ir net nubauti mažą ar didesnę svaigalų mėgėją. Kadgi jų rimtas išpėjamas žodis pasiektų ir toliausiai esančius, kad ir jie išgirstų, jog girtuoklystė veda į kalėjimą, o blaivybė sulauko dorovės kelyje.

Mūsų gydytojai, kurie tiek daug galėtų pasakyti apie alkoholio sunaikintą daugybei jų gydomų ligonių sveikatą, apie girtuoklių tėvų vaikus paliegėlius, apie be laiko girtavimo nuvarytuosius į kapus turėtų dažniau kelti savo autoritetingą balsą ir nesiliauti sakę, kad alkoholis žudo mūsų tautą ir mūsų tėvynę veda į bedugnę.

Aš trokščiau, kad mano balsas pasiektų katalikiškųjų šeimų rimtus tėvus ir garbingas motinas, kad pasiektų visus Lietuvos inteligentus, kurių tarpe deja, yra nemaža ir ne be priekaištų, visus, vis tiek, ar jie priklauso Katalikų Akcijai, ar ne, kad visi bendromis jėgomis stotų į didelę kovą prieš smarkų priešą, prieš alkoholio dievaitį, pasiprašę sau reikalingos Aukščiausiojo pagalbos, savo širdies gilybėse sakydami: „Nuo girtuoklystės gelbėk mus, Viešpatie“.

Kauno Arkivyskupas ir Metropolitas JUOZAPAS SKVIRECKAS

Pastaba. Gerbiamieji Kauno Arkivyskupijos klebonai ir balnyčių Rektoriai, gavę šį mano laišką, perskaitys jį iš sakyklos pamokslu vieton Blaivybės savaitės proga. /Iš Kauno Kurijos Archyvo. Metai nenurodyti/.

2. KAUNO DEKANŲ KONFERENCIJA

Kauno Arkivyskupijos dekanų ir vicedekanų, dalyvaujant kapitulės nariams, konferencijos, įvykusios 1939.XI.7. Arkivyskupo Metropolito rūmuose

PROTOKOLAS

Ši Konferencijos protokolą tvirtindamas, pavedu G. G. Dekanams supažindinti su jo turiniu savo dekanatų dvasiškiją pirmame dekanatiniame susirinkime, svarstyti jame dalykus paaiškinti ir žiūrėti, kad Konferencijos nutarimai būtų įgyvendinami.

J. SKVIRECKAS, Kauno Arkivyskupas ir Metropolitas. Kaunas, 1939. XI. 24 d. Nr.3454.

II. KUNIGIJOS PASTANGOS IR PASTORACINĖS VEIKLOS SUINTENSYVINIMAS PARAPIJOJE

1. Visais budais prisidėjimas prie blaivinimo akcijos.

Blaivimosios akcijos klausimu pranešimą padaro kun. prof. Z. Ignatavičius. Po diskusijų priimamos šios rezoliucijos: Tikinčiųjų blaivinimo akcija bus varoma

A. Per Bažnyčią:

a) Dvasiškai visomis turimomis priemonėmis trauks tikinčiuosius į blaivumą.

b) Kviesdami misijoms, rekolekcijoms vedėjus, jų paprašys vieną antrą pamokslą pasakyti apie blaivybę.

c) Patys per metus taip pat ne užmirš per pamokslus blaiviosios minties kelti ar net paskirs tam reikalui ištisą pamokslą.

d) Savo parapijų tikinčiuosius burs į Blaivybės Brolijas.

B. Per draugijas:

a) Dvasiškai ypač stengsis blaiviąja linkme veikti kat. organizacijų narius: angelaičius, pavasarininkus, vyrus, moteris.

b) Palaikys ir kitų organizacijų kilnias pastangas žmonių blaivinimo srityje.

C. Prašyti valdžios organų intervencijos ir pagalbos.

Iš vykusios diskusijos konferencija pritarė sumanymui kreiptis į valdžios organus su memorandumu dėl suvaržymų, kuriuos reikėtų įvesti, pardavinėjant alkoholinius gėrimus. Uždrausti pardavinėti alkoholinius gėrimus šeštadieniais, sekmadieniais ir kitomis šventėmis bei dienomis prieš šventes. Įstatymo keliu sutvarkyti girtuoklių darbininkų atlyginimo išmokėjimą, kad gaunamas atlyginimas nepatektų smuklėn, bet darbininko šeimai (žmo-

nai). Pravartu būtų papildyti ir bausmių kodeksą ta prasme, kad girtavimas būtų laikomas nusikaltimu ir atitinkamai baudžiamas, kad girtuokliai netektų pilietinių garbės teisių.

„Draugija“ 1939.XII.2

3. PASIŽADĖJIMAS

ŠVČ. JĖZAUS ŠIRDIES PARAPIJA, Kaunas, 1944.VI.29

JO EKSCLENCIJAI, Kauno Arkivyskupui Metropolitui

Aš, Romuladas Visockas, gyv. Kaune – Šančiuose, Servitutų g 14 Nr., priimdama (s) Sutvirtinimo Sakramentą, pasižadu Viešpačiui Dievui ir savo Tėvynei Lietuvai iki mano 20 metų amžiaus negerti nei degtinės, nei vyno, nei alaus ir nerūkyti.

Be to, visą gyvenimą būsiu blaivus ir nė lašo naminės (samagono) niekada neragausiu. R. Visockas (parašas)

/Iš Kauno Kurijos Archyvo. Tokių pasižadėjimo lapelių vienoje byloje prisegta labai daug/.

III. ARKIVYSKUPAS MEČISLOVAS REINYS

1. LIUDIJIMAI APIE DIEVO TARŅĄ ARKIVYSKUPĄ MEČISLOVĄ REINĮ (1884 02 03–1953 11 08)

Mečislovas Reinys – vienas iš Lietuvos blaivybės sąjūdžio šalininkų. Kartu Mečislovas Reinys savo autoritetu, energija dvasiškai ugdė, ir būdamas vienas iš daugelio Lietuvos blaivybės organizacijų šalininkų (čia reikia paminėti faktą, kad žymus visuomenės ir kultūros veikėjas J.Eretas kartu su J.Tumu-Vaižgantu 1921 m. atgaivino Lietuvos katalikų blaivybės draugiją, ir ėmė leisti jos žurnalą „Sargybą“, įkūrė studentų blaivininkų korporaciją), į doros kelią grąžino tą dalį Lietuvos dvasininkijos, kuri tuo metu išgyveno krizės laikotarpį. Apie tai liudija grupės kunigų surašyta padėka, tuo metu dar Vilkaviškio vyskupui koadjutoriumi Reiniui už 1928 07 25 vestas rekolekcijas. http://www.tautininkai.lt/archyvas/zinios_archyvas_35.htm#5

Kaip Lietuvos blaivybės sąjūdžio įtvirtinimo Europoje iniciatorius, dalyvavo XVIII tarptautiniame antialkoholiniame kongrese Kopenhagoje, liudydamas Europos valstybėms, kad ir nedidelė Lietuva gali siekti ir turėti tvirtas moralines nuostatas. <http://www.voruta.lt/naujas-saltinis-mecislovo-reinio-veiklai-vilniuje-tirti/>

2. GANYTOJINIS LAIŠKAS 1945

(Laiškas sutrumpintas)

Dievo gailestingumu ir Apaštalų Sosto malone Tituliarinis Arkivyskupas, Apaštališkasis Vilniaus Arkivyskupijos dalies, esančios Tarybų Lietuvoje, Administratorius

Vilniaus Arkivyskupijos dalies, esančios Tarybų Lietuvoje Gerbiamiems Klebonams, bažnyčių Rektoriams ir Tikintiesiems siunčia palaiminimą.

Mylimieji Kristuje!

Šventajame Rašte, taigi Dievo žodyje, psalmėje 67-je yra parašyta: „išblašyk tautas, kurios nori karo“. Šiais Dievo žodžiais aiškiai peikiami neteisingi karai, kurių išdavoje atsiranda žalingiausios, kaip materialinės, taip ir moralinės pasėkos. Tokių karų metu žūva šimtai, tūkstančiai, kartais ir milijonai darbingų žmonių, kurių gyvybė ir gabumai yra labai reikalingi tautai ir valstybei. Tokie karai sunaikina begales medžiaginių turtų: sugriaua ir sudegina miestus, bažnyčias, mokyklas, kaimus, ūkius, sunaikina žmonių mantą ir santaupas. Iš čia atsiranda žmonių skurdas, kuris savo pasėkomis ardo žmonių dorą ir tikėjimą. Pagaliau, tokie karai ardo žmogaus dorovinį ir kultūrinį būdą, atpratina žmogų nuo gerbimo tvarkos, kuri taip reikalinga visuomenės ir valstybės gyvenime.

Praūžus karui, reikia atstatyti tai, kas karo sugriauta, sužalota, sunaikinta tiek medžiaginėje, tiek dvasios srityje. Pamatuoti yra valstybės vyrų sakoma: teisybė yra valstybių pagrindas. Ir Šventajame Rašte yra parašyta: „Teisybė kelia tautą, nuodėmė gi daro tautas nelaimingas“ (Patarl, kn. XIV, 34). Teisybė reikalauja, kad kiekvienam būtų atiduota, kas jam priklauso. Kai šia teisybės mintimi žmogus gyvena, tai jisai sąžiningai atlieka savo pareigas Dievui, tautai, valstybei, šeimai.

Visiems mums yra suprantamas ir žinomas reikalas kogreičiausiai atstatyti savo Tėvynėje tas, kas buvo šio pastarojo karo sunaikinta, kad kogreičiausiai ateitų ramus, laimingas gyvenimas. Tam krašto atstatymui reikalingas uolus ir kruopštus darbas. Darbo prievolė yra aiški. Šv. Raštas sako: „Jei kas nenori dirbti, tegul ir nevalgo“ (II Tesal. III, 10). Be darbo nesukuriamas nei mokslas, nei menas, neatstatomi nei sugriauti miestai, nei ūkiai.

Kai žmogus savo darbą dirba su pasiaukojimu, tada jo darbas yra daug vaisingesnis ir garbingesnis; ten nėra savimylės, bet yra noras atsilyginti tautai, valstybei, visuomenei už jų patarnavimus, iš jų gautus.

Šalia gražių pasireiškimų, siekiančių kogreičiausiai atstatyti karo sugriautą gyvenimą, yra, su skaudama širdimi tenka pasakyti ir negerovių bei piktų darbų, kurių negali pateisinti nei protas, nei visuomenės gerovė, nei Dievo įstatymai. (...)

Penkta. Kiekviena valstybė paprastai daug kreipia dėmesio į savo piliečių sveikatingumą, tam reikalui skiria daug lėšų. Girtavimas, samogono vartojimas labai kenkia sveikatai, nuodija užuomazgoje būsimąją žmonių kartą, kelia vaidus šeimose, naikina žmogaus sąžiningumą ir daug kitų blogybių pridaro. Dievo žodis čia visus kietai įspėja: „Neklyskite! nei paleistuviai, nei stabų garbintojai, nei svetmoteriai, nei begėdžiai, nei vaikų darytojai, nei vagys, nei godūs, nei girtuokliai, nei piktžodžiautojai, nei plėšikai nepavaldės dangaus karalystės“ (I Kor. VI, 9-10). Iš tikrųjų. Argi jau žmogus pasidaro tiek bevalis, ištižęs, kad nebegali apvaldyti savo aistrų? Gyvenimo šventieji ir didvyriai aiškiai parodo, kad galima ir reikia kitaip elgtis. Žmogaus blaivumas tegali būti mums vadovaujanti žvaigždė.

Štai trumpai suminėju didžiausias blogybes, kurios yra Dievo smerkiamos, mūsų Tėvynės dabar skaudžiai pergyvenamos. Tėpabunda žmonių sąžinės, tenedrįsta daryti išvardintųjų piktų darbų! Juk neveltui Katalikų Bažnyčia gieda suplikacijose: „nuo maro, bado, ugnies ir karo gelbėk mus, Viešpatie!“ Tėvynė išsiilgusi laukia ramiai besidarbuojančių žmonių. Visi, kas nedirba, testuoja į palaimingą darbą. Tiesoje ir teisybėje darbuotis tėvynėi ir valstybei yra praktikoje įgyvendinamas artimo meilės darbas.

Koskubiausiai atsikratykite, Mylimieji Kristuje, visų čia suminėtų karo metu atneštų negerovių, visi stokite į kūrybinį darbą, gyvai atminkite maldos ir Dievo pagalbos reikalą.

Vardan Dievo + Tėvo ir Sūnaus + ir Šventosios + Dvasios. Amen.

Rašyta Vilniuje, 1945 m. - rugpjūčio 9 d.

Mečislovas Reinys

Tituliarinis Arkivyskupas, Apaštališkasis Vilniaus Arkivyskupijos dalies, esančios Tarybų Lietuvoje, Administratorius /parašas/

P. S. Gerbiamieji Kunigai, gavę šį ganytojišką laišką, malonės artimiausiame sekmadienyje jį perskaityti iš sakyklos.

Kurijos kancleris /parašas/

IV. VYSKUPAS KAZIMIERAS PALTAROKAS

1. BLAIVYBĖS DRAUGIJA 1933

Šventieji 1933 metai reikšmingi visam krikščioniškam pasauliui nepaprasta sukaktimi. Suėjo devyniolika šimtmečių nuo tos baisios valandos, kada Kristus mirė ant kryžiaus dėl žmonijos išganymo. „Taigi dabar nebėra jokio pasmerkimo tiems, kurie yra Jėzuse Kristuje, kurie nesieltgia kūniškai“ (Rom. 8,1).

Bet ir šiandien randasi žmonių, apie kuriuos apaštalas su ašaromis sako, kad „elgiasi, kaip Kristaus kryžiaus neprieteliai; jų galas – pražuvimas“ (Fil. 3,18-19). „Nes tokie netarnauja mūsų Viešpačiui Kristui, bet savo pilvui“ (Rom. 16,18). Tarp kitų čia turimi omenyje girtuokliai.

Lietuvoje šiais šventaisiais metais sueina dar dvejios, mažai skelbiamos, bet minėtinos sukaktuvės, tai du blaivybės jubiliejai. Praėjo lygiai 75 metai nuo vyskupo Valančiaus Blaivybės brolijos įsteigimo ir 25 metai, kaip toliau blaivinimo darbą tęsia Lietuvos katalikų blaivybės draugija.

Blaivybės sąjūdis pas mus prasidėjo apie XIX šimtmečio pusę. Anuomet buvo blogi laikai. Rusai spaudė lietuvius katalikus, norėdami surusinti, supravoslavinti. Lietuvos inteligentų kaip ir nebuvo; liaudis skendo svaigaluose; koks nors pasipriešinimas buvo sunkus.

Tuo ypatingu metu Viešpaties Apvaizda siuntė Lietuvai vyskupą Valančių; jis 1858 m. įsteigė Blaivybės broliją, pirmas pas mus paskelbė griežtą kovą svaiginantiems gėrimams ir ėmė šviesti lietuvius. Šviesaus atminimo Ganytojas vartojo visas galimas priemones: ragino gyvu žodžiu, pamokslais, leido ganytojiškus laiškus, rašė knygeles...

Jo įsteigtos Blaivybės brolijos pasisekimas buvo nelauktas. Po trumpo laiko buv. Žemaičių vyskupijoje 83% katalikų priklausė Blaivybės brolijai; visoje mūsų šalyje žmonių daugumas buvo išsižadėję spiritinių gėrimų; degtinės vartojimas sumažėjo 90%. Viešų girtuoklių visai nedaug tebuvo likę. Kraštas pasidarė blaivus.

Rusų vyriausybei nepatiko blaivybės reikalas; buvęs neva nesutaikytas su valstybe įstatymas. Blaivybės brolija buvo pasmaugta; žmonės vėl ėmė gerti; bet blaivumo idėja pasiliko gyva. Dar šiandien Skapiškyje tebestovi kryžius su įmūrytomis degtinės bonkomis buvusiam Lietuvos nublaivinimui paminėti.

1905 m. revoliucija Rusijos valdovams atmerkė akis; jie pasidarė nuolaidesni; bent kiek atleido varžiusius visuomenę pančius. Ir mūsų Tėvynė susilaukė laisvesnių laikų. Blaivinimo darbas vėl prasidėjo. 1908 m. valdžios buvo įregistruota L.K.Blaivybės draugija, kuri veikia šit jau 25 metus.

Ji 176 skyriuose turi apie 20 000 pilnamečių narių; 399 pulkuose vaikų angelaičių 50 000. Tik per paskutinius 15 metų išplatino 86 leidinių 106 300 egzempliorių apie blaivybę. Leidžia blaivininkams „Sargybos“ laikraštį, vaikams – „Žvaigždutę“. Rengia blaivybės savaites, gamina bealkoholinius vynus, mano kurti alkoholikams ligoninę...

Blaivybės draugija, kiek galėdama, kovoja su girtavimu. Bet ne visa ji gali. Turime visi dėtis prie to švento žygio, blaivinti save ir kitus. Dievo padedami, kilniausių savo sūnų pastangomis atkovojo brangios Tėvynės nepriklausomybę. Dabar esame laisvoje Lietuvoje. Nebūkite alkoholio vergai! Nepragerkime sąžinės, sveikatos ir turto! Nežudykime savo tautos!

* * *

Gyvename alkoholizmo laikais. Taip skaitome raštuose, kurie savo tikslu laiko kovą su girtybe. Tas priekaištas labai skaudus dabarties žmonėms, tačiau jis nėra be pagrindo. Yra žinoma, kad visuose civilizuotuose kraštuose alkoholinių gėralų vartojimas yra gausus ir gal dar gausėja. To įrodymas – pinigų sumos, išleidžiamos girtuoklystei, geriančiųjų skaičius ir išgeriamų svaigalų kiekis. Šiomet per pirmą pusmetį pas mus, atpiginus degtinę, išgerta daugiau negu pernai.

Kame yra girtybės šaknys? Kiekviename žmoguje glūdi palinkimas pataikauti sau. Jei yra galimumo tą norą patenkinti, tai esti pavojaus perdėti; jo išvengia tikrai stipraus būdo žmonės, kurie vadovaujasi doroviniais dėsniais. Šių dienų gyvenimo sąlygose yra pastebimas kaskart didesnis žmonių nervingumas. Nervų nuovargis daro žmogui labai nesmagaus įspūdžio. Dažnas ieško būdų tam nesmagumui pašalinti.

Nors greitai veikiančios, tačiau labai pavojingos tos rūšies priemonės yra: kokainas, opijus, morfijus, alkoholis... Rytų krantuose vartojami vienokie nuodai svaigintys. Varkaruose – kitokie. Pas mus daugiausia paplitęs alkoholis. Žmonės geria jį, kad bent tam kartui, nors kelioms valandoms užsimirštų, nejaustų tam tikro jėgų sudribimo.

Senovės žmonės pastebėjo, kad saldi vaisių sunka, ilgiau pastovėjusi, keičiasi; ragaujama pakelia geriančiųjų nuotaiką, juos svaigina. Buvo manoma, kad joje glūdi kažkokia dvasia; ją romėnai vadindavo spiritu, arabai praminė alkoholiu, t.y. svaigančiu vandeniu. Todėl svaigalus imta vadinti alkoholiais, arba spiritiniais gėrimais.

Jie, kaip alus, vynas, degtinė, spiritas..., turi savyje svaigančios galios. Svaigina ne kas kitas, kaip tikrai alkoholis, kurio daugiau ar mažiau yra visuose svaigaluose. Alkoholis tai nuodai, jo gamtoje niekur nerasi, jis atsiranda per rūgimą visose Dievo dovanose, kurios turi savyje saldumo.

Kaip tat įvyksta? Kai salstelėję gamtos vaisiai ilgiau pastovi, jie užsikrečia mielių ragaigais; prasideda rūgimas; darosi tam tikra revoliucija, nelyginant kaip įdėjus mielių tešlon, iš kurios kepama duona. Mielių grybelis paverčia saldumus alkoholiu.

Nė vienas žemės ar medžio vaisius neturi savyje alkoholio ir nė vienas negali žmogaus apsvaiginti. Galite kiek norite valgyti vynuogių ar jų sulčių gerti, nepasigersite. Bet alkoholis ir svaiginanti savybė atsiranda gėraluose, kai jie surauginami. Taip alkoholis randasi aluje iš miežių, vyne iš uogų, degtinėje iš bulvių ar rugių.

Alkoholio yra visuose svaigaluose, bet nevienodai. Mažiausia tėra jo aluje, kiek daugiau – vyne, daugiausia spirite. Įvairiose degtinės rūšyse yra maždaug apie pusė, o spirite alkoholio yra net virš 90%. Grynas alkoholis yra stiprus nuodai; daugiau jo išgėręs nusiudytytu; užtat jis vartojamas atskiestas vandeniu.

Kol alkoholio ragavimas esti su saiku, jis mažina proto šviesą, valios laisvę ir judesių tikrumą. Išgėrus didesnę jo kiekį, žmogus kurį laiką nebegali teisingai mąstyti, tiksliai elgtis, sąmoningai judėti, nes jis pasigėrė, kitaip sakant, užsinuodijo, susirgo.

Jei tas apsinuodijimas pasitaiko kartą kitą, bėdos pusė; bet jeigu dažnai kartojasi, – naikina sveikatą, nes gadina smegenis, širdį, plaučius, nervus ir kitus svarbiausius organus. Alkoholis ypač kenksmingas kraujui, kuris vaikšto po visą žmogaus organizmą. Užnuodijus kraują, užkrečiamas visas kūnas.

Lietuviai, išskyrus keletą boksinkų, nėra stipruoliai ir dar per girtybę patys save silpnina, kad ir „ant sveikatos“ gerdami. Pas mus metuose džiova miršta maždaug 3000 žmonių, o sergančių yra 25 tūkst. Nuo veneros ligų pūva beveik du sykiu tiek, ir tos ligos kaskart labiau siaučia miestuose, net kaimuose. Didžiausia to kaltė – svaigalai.

Yra Dievo įsakymas „nežudyk“. Jis draudžia gyvybę atimti kitiems žmonėms; drauge uždeda pareigą rūpintis sava. Negali būti abejonės, kad rūpestis sveikata yra dorovė, o sauringas jos naikinimas – nedorybė. Kas per girtybę trumpina savo gyvenimą, tas beveik toks pat nusidėjėlis, kaip nusizudėlis, kurs, išgėręs aršeniko, išsyk nusinuodija.

Kad bent su girtuoklių mirtimi pasibaigtų girtuokliavimas. Šventasis Raštas aiškiai sako, Dievas už tėvų nuodėmes baudžiaus vaikus ir anūkus. Tas posakis Senajame Įstatyme atkartotas tris sykius. Taip svarbus tas dalykas. Kaip išaiškinti toji tiesa, kad už svetimą kaltes kenčia nekaltas? Yra ne vienas aiškinimas, bet aiškiausias šitas.

Tarp ainių bausmės ir bočių nedorybių yra glaudžiausias ryšys. Gimdytojai savo nusidėjimais esti priežastis, iš kurios kyla vaikų nelaimės. Prie tokių nusikaltimų priklauso girtuoklystė. Tėvų girtavimas labai kenksmingas vaikų sveikatai. Tai rodo kasdienis prityrimas. Nuo svaigiųjų gėrimų visas kūnas genda. Gimdytojų ligos lemia vaikų sveikatos būklę.

Tegu niekas nesako: prageriu, naikinu savo sveikatą. Šitoks pasakymas rodo, kad nežinai paveldėjimo įstatymo. Žmogus nėra sutvertas atsiskyrėliu, bet gyvena šeimoje; todėl eikvoja ne tik savo sveikatą, bet ir tolesnių kartų. Taigi pagalvok, kokios baisios atsakomybės imiesi, girtuokli, prieš Dievą ir prieš žmones...

Klystumėt manydami, kad tėvų girtuokliavimas tekenkias vaikų kūnui. Siela savo veikime naudojasi kūno jėgomis, ypač smegenimis ir nervais. Tie gėrimu sugadinti organai, iš gimdytojų paveldėti, silpnina vaikų dvasios gyvenimą. Dažnas pasireiškimas, kad girtuoklių vaikai esti negabūs, ištižėliai, silpnapročiai, net bepročiai.

Tuo pat būdu gimdytojų girtybė veikia vaikų dorovės gyvenimą. Tiesa, kiekvienas žmogus turi laisvą valią, gauna Dievo malonių, kad galėtų įvykdyti Viešpaties įsakymus. Bet ar žmogus bus geras ar nedoras, tai nemaža pareina nuo jo prigimties, ypač nuo valios stiprumo ir nuo didesnių ar mažesnių geidulių.

Gėrėjas pasižymi valios silpnumu, kurį paveldi ainiai: Kaip gimdytojai girtuokliai esti silpnavaliai, taip ir jų vaikuose dar ankstyvuose metuose pasirodo visos šitos kliaudės. Girtuoklis savo prigimtimi tikęs išsigimėliams gimdyti. Tokių vaikų ir auklėjimas esti netikęs. Tai nėra ko stebėtis, kad girtuoklių vaikai esti nelaimingi žmonės.

Taip girtuoklystė yra labai kenksminga ne tik gimdytojams, bet ir vaikams, pražūtingai veikia ne vien žmogaus kūną, bet ir dvasią. Kitaip sakant, girtuoklių vaikai paveldėjimo keliu eina gyveniman sugedę; o vaikų silpnybes paveldi anūkai ir tolimesnės kartos. Taip įvyksta pagal mūsų priežodį: „Kokie tėvai, tokie vaikai”.

Seniau lietuviai buvo sveikesni kūnu ir dvasia. Pasigėrimas yra viena septynių didžiausiųjų nuodėmių; jos taip vadinamos, kad iš jų kaip iš versmių teka kiti gausūs nusidėjimai. Kitos didžiosios nuodėmės veisia kitokius nusidėjimus, iš kurių nebesiranda naujų kalčių. Tuo tarpu girtuokliavimas stumia žmones net į didžiąsias nuodėmes.

Pav., trečia didžioji nuodėmė yra paleistuvavimas; gausiausia jo versmė – girtybė. Tai pirmiausia tvirtina Šv. Raštas: „Vynas gimdo paleistuvystę“ (Pat 20,1). Ne vienas jaunas žmogus nustoja skaisybės dėl gėrimo. Atsidėjęs saugojai šį didžiausią turtą, bet pakliuvai linksmy draugų kompanijon, pasigėrei. Įvyko pirmas nusidėjimas; gal tai yra pirma grandis ilgo retežio, kurs tęsiasi per visą tavo jaunystę.

Romėnai – pagonys turėjo girtybės dievaitį, vardu Bachus, ir paleistuvystės dievaitę – Venerą. Tas abidvi dievybes romėnai sujungė priežodyje: „Kur yra Bachus, ten ir Venera”. Svaigalai uždega kraują, erzina nervus, jaudina vaizduotę; taip sukelia žemiausias aistras, o silpnina valios atsparumą. Teisingai visus įspėja šv. Povilas: „Nepasigerkite vynu, kuriame yra ištvirkimas“ (Ef. 5,18).

Paimkime penktąją didžiąją nuodėmę – rūstumą; ji yra dažnas girtybės padaras. „Vynas, jei jo daug geriama, padaro barnių, rūstybės ir daug nuostolių”, – sako Šv. Raštas (Ekl. 31,38). Girtumas temdo protą, migdo sąžinę, kaitina nuotaiką. Todėl nieko ypatingo, kad „girtuoklystė – triukšminga“ (Pat 20,1).

Kiek vaidų, muštynių, sužeidimų, nužudymų, kiek metų kalėjimo, kiek gėdos ir sudarkytos žmonių laimės... turi alkoholis ant savo sąžinės? Lietuva esąs pasaulyje kraštas, kuriame daugiausia mažų nusikaltimų; o suskaičiuojama, kad visų nusižengimų 50-75% plaukia iš girtybės versmės. Septinta didžioji nuodėmė yra tingėjimas. Kas pasiduoda girtuoklystei, tas darosi tinginys ir apleidžia savo priedermes. Pareigos atlikimas reikalauja įtempimo kūno ir dvasios jėgų. Girtuoklis yra sudribęs, jaučia pasibjaurėjimą darbu. Žmogus, perdėjęs svaigaluose, serga pagiriomis. O dažnas girtavimas naikina sveikatą ir darbingumą. Taip girtuoklis pakliūva neturtan, nes kiekvienas žmogus prakaituodamas turi užsidirbti pragyvenimui.

„Girtuoklis darbininkas nebus turtingas, ir kas nieku laiko mažus dalykus, pamažu nupuls“ (Ekl. 19,1). Tais žodžiais Šv. Dvasia dvi tiesas stato mums prieš akis: vargšas, kurs girtuokliauja, niekad nepralobs; priešingai, turtuolis, pataikaujās gomuriui, pamažu nuskurs. Neturtas, išskyrus retus atsitikimus, yra neperskiriamas girtuoklystės palydovas.

Bičiulystė su alkoholiu kainuoja daug pinigų. Nesulaikomai tirpsta šeimos gerovė. Pinigai, namai ir žemė prageriami. Kur tėvas uždarbį ar nuosavybę pakeičia svaigalais, ten motina su vaikais vargsta, badauja. Kasdienis patyrimas rodo, kad šeimų šimtai ir tūkstančiai per tėvo girtuokliavimą priveromi lig elgetos lazdos.

Ar tai ne šaukianti dangaus keršto nedorybė? Kad tai darytų koks pagonis, būtų bjaurus dalykas. Prigimties įstatymas liepia gimdytojams rūpintis vaikų gerove. Bet kas besakyti, kai krikščionis apleidžia tas šventas savo pareigas? Tan klausiman atsako šv. Povilas:

„Jei kas nesirūpina savaisiais ir ypač namiškiais, tas išsigynė tikėjimo ir yra piktesnis už netikintį“ (1Tim.5,8).

* * *

Kaip bent sumažinus girtuoklystę? Nemanyskite, kad tuo rūpintis – vien vyskupo ir kunigų pareiga. Kas myli Dievą ir žmones, kame plasta kilnesnė širdis, visi turite prisidėti prie girtuokliavimo naikinimo, kas, kaip ir kuo galite. Čia daugiausia galėtų nuveikti L. K. Blaivybės draugija.

Visi esate girdėję apie draudimo draugijas. Kas nori apdrausti savo namus, tas kasmet moka kiek ten draugijai, kuri apsiima, ištikus gaisrui, sumokėti didesnę ar mažesnę pinigų sumą nuostoliams padengti. Tokios draudimo draugijos žmonėms yra labai naudingos; dėl to yra visokių draudimo draugijų: nuo ugnies, nelaimingų įvykių, net gyvybės apdraudimo...

Nelyginant tokia pat apsidraudimo draugija yra nuo svaiginančių gėrimų. Jie kaip ligos mažina sveikatą ir gyvybę stato pavojun; it gaisras naikina mūsų turtą; tartum kokia kruša ištinka mus nelaimingais atsitikimais. Nuo svaigalų daromųjų nuostolių apdraudžia mus L. K. Blaivybės draugija.

Įstojęs Blaivybės draugijon kasmet moka vieną litą. Tikrieji nariai duoda pasižadėjimą visai nevartoti alkoholinių gėrimų; nariai kandidatai deda pastangų tapti visiškais blaivininkais. Taip blaivininkai draudžia sielą nuo nuodėmės nelaimių, kūną nuo ligų, turtą nuo bereikalingų išlaidų.

Draugijos skyriaus valdyba neturtingus narius gali paliuosuoti nuo nario mokesčio, bent nuo jo dalies. Bet ir įmokėtas litas apsimoka šimteriopai, neduodant pokyliuose, vestuvėse, krikštynose, pakasynose svaigalų. O kiek pelnomasi dvasios malonių? Gaunami pilnieji atleidai: įstojimo dienoje, 2 vasario, per Šv. Joną, vieną sykį mėnesyje... Dalinieji – 300 dienų suteikti už pastangą girtuoklį atversti, ar ką įrašyti draugijon, ar atvesti susirinkiman...

Žinau, kad jūsų daugelis yra pasižadėję negerti degtinės ir to nesigaili; bet gerai numanau, jog kur kas daugiau tokių, kurie pasižadėjimo bijo, nes, jiems rodosi, be degtinės neapsieisią. Nekalbu apie girtuoklius, kuriems degtinės stiklis brangesnis už gerą vardą, už sveikatą, net už sielos išganymą. Sakau geros valios žmonėms.

Jeigu mėginčiau jus griežtai prikalbinėti, ne vienas atsakytumėt: aš pasižadėčiau, bet bijau, kad paskui manęs kas neprikalbėtų gerti. Tavo kalba rodo, kad esi linkęs į gėrimą; gal jau esi suvaržytas šio įpročio ir nebejauti savyje tiek jėgos, kad jo nusikratytum; linksti, kaip lig tol, sąžinę ir protą skandinti degtinėje...

Todėl tau ypač reiktų pasižadėti; tas pasižadėjimas priduos tau stiprybės, stropiau kovosi su savo silpnybe, bus akstinas nesusidėti su girtuokliais, nebevaikščiosi smuklių palangėmis... Prikalbės! Bet kaip? Juk turi laisvą valią! Per prievartą nepils tau gerklėn. Gal iš pradžios bus sunkiau susilaikyti, bet sustiprėsi. Ne vienas gėręs taip atrato! Dėl ko gi tu negalėtum?

Kaipgi tave prikals, jei nenorėsi?! Jei tau kas į degtinės stikliuką įdėtų grynų nuodų, ar gertum? Juk ne! Todėl tvirtai pasiryšk negerti. Degtinė tau pasirodys baisi, kaip dvasios nuodai; jos neberagausi, liksi blaivus, sveikesnis, būsi kitas žmogus; patsai, tėvai, žmona ir vaikai stebėsis, negalės atsidžiaugti blaivybės vaisiais.

Gal kas pamanyš sau: pasižadėčiau, bet man paskui nebus leista ragauti degtinės nė kaip vaistų, ligoje. Geras vaistas, kurs veikia kaip nuodai! Jei degtinė būtų vaistai, visi smuklininkai gydytųsi jaja, neitų pas gydytojus, nemokėtų brangiai už receptus, nepirktų vaistų aptiekose... Tuo tarpu gydytojai sergantiems gėrėjams įsako susilaikyti nuo svaiгалų.

Pagaliaus, jei kam degtinė – vaistas, kaip kartais aršėnikas, įsakius gydytojui, imamas lašais ant cukraus, tai ir pasižadėjęs galėtų ragauti po truputį, pasižadėjimo nesulaužytum. Tačiau pagal daktarų priežiūrą, visos degtinės, užpiltos ant visokių žolių, kaip trejos devynerios, tai ne vaistas, o marmalai, kurie gali žmogui tik sugadinti sveikatą.

Rasi kas atsilieps: kam dar žadėtis visiškai negerti, kad aš, su saiku gerdamas, niekad nepasigeriu. Saiko laikytis visame kame, ypač valgyje ir gėrime, žmogus verčiamas pačios prigimties; perdėti kame nors yra nusidėjimas. Bet patirtas yra dalykas, kad lengviau yra visai nevirtoti svaigalų, negu ragauti jų su nuovoka.

Kas visai išsižada degtinės, tas jos neragaus, nes sulaužytų pasižadėjimą. Kas nori laikytis saiko, dažnai pats nepasimato, kaip pasigeria. Vienas žmogus, mėgęs išgerti, gražiai man yra pasakęs: „Niekad nenorėjau pasigerti, visados norėjau atsigerti; tačiau visados aš pasigėriau, o niekados neatsigėriau“. Visai negeriant, daug lengviau atsisakyti.

Kam dar man žadėtis, kad aš degtinės ir taip negeriu! Pirmiausia, kad gražų pavyzdį rodytum kitiems. Išganytojas visiems yra pasakęs: „Tegul jūsų šviesa taip šviečia žmonių akivaizdoje, kad jie, matydami gerus jūsų darbus, garbintų jūsų Tėvą, kurs yra danguje“ (Mt. 5,16). Tavi vaikai, tarnai, kaimynai regės tavo pavyzdį; jie taipogi negers.

Ir girtuokliai tėvai nenori, kad jų vaikai girtuokliautų. Tačiau, kaip sako priežodis: „Obuolys netoli krinta nuo obelies“. Nes kaipgi galėsi drausti vaikams, pats gerdamas. Atsižadėk girtybės, tada sėkmingai sulaukysi nuo gėrimo kitus; padarysi gerą darbą, pelnysies Bažnyčios suteiktas blaivininkams malones.

Be apžadų aš negeriu, tad ne man Blaivybės draugija! Gal manai, jog draugija, esanti Švč. Panelės ir Šv. Kazimiero globoje, įsteigta vien girtuokliams? Tai būtų ne blaivybės, o girtybės draugija. Draugija reikalinga ir geriantiems, ir blaivininkams. Prie jos dedasi dvasininkai, pasauliečiai, inteligentai ir šiaip jau žmonės. Argi tai būtų negarbinga priklaudyti tokiai bendruomenei?

Jei visose parapijose steigtųsi Blaivybės draugijos skyriai, jei daugelis į juos rašytųsi, jeigu jų nariai griežtai laikytųsi blaivybės patys ir kitus prikalbinėtų, tai geria liktų žymioje mažumoje, nesmagiai jaustųsi, bent nebesididžiuotų savo girtybe, neberėktų visa gerkle: „Gėriau alutį, saldų midutį per visą naktelę ligi gaidelių“, pradėtų gėdytis savo lėbavimų, imtų susiprasti, nebegadintų kitų, ypač jaunimo.

Dabar mūsų Blaivybės draugijos skyriuose vyrų tėra trečdalis, o jaunuolių visai maža. Daug jų nėra dėl to, kad nuo mažatvės nebuvo raginami būti blaivininkais. Blaivios visuomenės susilauksime iš jaunimo ir vaikų. Mes turime visus vaikus suspiesti Angelo Sargo sąjungon, jei norime juos apsaugoti nuo išsigimimo. Sąjunga veikia Blaivybės draugijos globoje. Kiek didesnieji nenoromis dedasi prie blaivybės, tiek vaikai veržiasi į ją, pirmiausia geriančių tėvų.

Angelaičiai, suėję 15 metų, stodami pavasarininkų eilėna, turėtų kartu pereiti Blaivybės draugijon. Ir kitoms jaunuomenės organizacijoms privalu blaivybę ugdyti jaunimo tarpe. Organizacija, kuri nereikalautų iš savo narių blaivumo, negalėtų pateisinti kilnio-

sios savo pusės; nes kiek ji naudingai veiktų idealiais savo nuostatais, tiek juos gadintų girtavimu. Todėl jaunimo draugijos, kurios daro savo pasitarimus ar posėdžius prie alučio, turėtų šį paprotį naikinti.

Tuo tarpu vieni blaivininkai nedaug ką padarysime, kol bus nesutvarkytas bent slapta svaigalų pardavinėjimas. Juk kur tik toliau nuo miestelio kaimas, jame rasite slaptą smuklę; ten gyvena geradėjas, kurs laiko savo namuose kaimynams bent naminės degtinės. Taip sodžius skęsta valstybinėje, net ir „samagonkoje“, „braškėje“, visokiuose šamarlakuose...

Miestuose reikia tuojau mokėti, o pinigų ne visuomet esti. Kaimų smuklėse dėl pažinties duodama bargan ar imama daiktais: vilnomis, linais, javais, sviestu, kiaušiniams, kumpiais, dešromis ir tolygiais valgomais ir nevalgomais dalykais. Taip tvirkinamas ypač jaunimas; jis, neturėdamas pinigų, yra skatinamas vogti nuo tėvų ar šeiminių visa, kas pakliūva.

Man vienoje parapijoje užsispyrus panaikinti slaptą degtinės pardavinėjimą, žydai savo sinagogoje nutarė to pelno išsižadėti. Katalikai! Nebūkite blogesni už nekrikščionis. Negražu sakyti, bet pradėjęs baigsiu: tuokart vienas žydas pasakė: „Jei aš pasižadėjau, tai ir nepardavinėsiu; bet, jeigu krikščionys tai darys, tai pasamdysiu kataliką, kurs už mane šinkuos“.

Ir jūs, kurie turite leidimą pardavinėti svaigalus, žinokite, kad jums nevalia šinkuoti šventadieniais per pamaldas; neturite teisės duoti, kiek reikalauja, žinomiems girtuokliams, kurie paprastai geria lig pasigeriant; negalite duoti svaigalų tiems, kurie jau įkaušę, kaip tik pastebite, kad per daug geria; tam sykiui jiems gana; neleista jums žiūrėti vien savo pelno: nuodėmės už pinigus nei pirkti, nei parduoti neprivalu.

Nedarykite smuklių iš viešųjų įstaigų, kur teisybę ne sykį tenka pirkti už svaigalus. Ne taip seniai dar buvo dainuojama: „Visas svietas gerai žino, kad aš geriu su staršina! Kas tu man?...“ Nerinkite tokių savivaldybių tarnautojų, kurie žiūri, kad kas gerklėn įpiltų; kurie ten krypsta, kur užuodžia degtinę; kurie visus reikalus parduoda už svaigalus; kurie, liežuviu nepašlapinus, nenori kalbėti apie reikalą.

Nepaverskite savo namų traktieriais! Negirtuokliaukite patys vieni ar savo šeimos tarpe! Nevaišinkite savo svečių per namines iškilmes bent iki pasigeriant. Neįkalbinėkite, neverskite gerti, kurie nenori. Nepilkite burnon ar už apykaklės tiems, kurie atsisako... Vaišinimo paprotys taip atbukino sąžinę, kad nelaikote sau nuodėme ką nugirdyti. Ne tik nugirdymas, bet ir kiti blogi darbai kris ant jūsų sąžinės. Manotės gerai pamylėję artimą, kai jis bloguoja. Spiriate kuo daugiau šią gerti dėl meilės. Geras pamylėjimas, kad serga pagiriomis. Graži meilė, kuri Dievą rūstina, niekina tikėjimą, žemina žmogaus vertę. Krikščionys! Meskite šituos tamsių žmonių papročius! Trumpinkite savo pokylius, kuriuose negirtas – retenybė. Argi ne gražiau blaiviams linksmintis ir skirstytis, negu kad neatmenant, kaip namo parkrapinote. Bijokite Dievo!

* * *

„Šiandien, jei išgirstumėte Jo balsą, nekietinkite savo širdžių“ (Ps. 94,8). Atsisakykite nuo tokių pasilinksminimų, kurie jus veda girtybėn. Saugokitės prakeiktų smuklių, kur ligi tol girtuokliauote! Be didžiausio reikalo nekelkite ten nė kojos! Kaip jūs galite žengti

tokion vieton, kur ne sykį esate doriškai nupuolę. Viena dviejų tenka rinktis: Ar išsižadėti girtuoklystės, ar „savo sukietėjimu ir atgailos nedarancia širdimi dauginti sau rūstybę rūstybės ir teisingo Dievo teismo apsieiškimui dienai“ (Rom. 2,5).

Geras vaikas klauso gimdytojų. Šit jus kalbina įsirašyti Blaivybės draugijon motina Bažnyčia, susisielėjusi jūsų išganymu. Kviečia jus į blaivybę Šv. Tėvas, suteikęs blaivinkams gausių atleidų. Ragina jus vyskupas, matydamas, kiek žalos daro girtuoklystė jūsų dvasiai ir kūnui. Skatina gydytojai, susirūpinę jūsų sveikata. Sakykite, argi jūs už visus gudresni, kad geriate, kaip gerė? Jeigu kas jums lieptų atsižadėti vandens ar pieno, galėtumėte stebėtis ir nepaklausti. Bet kai sakau: Atbuskite, kurie girtuokliaujate, darykite pasižadėjimus ir atiteskite Viešpačiui savo Dievui, nėra ko rangytis.

Minime Šventuosius metus. „Dabar mūsų išganymas arčiau, kaip kuomet įtikėjome. Naktis praėjo, o diena prisirtino. Todėl meskime šalin tamsybės darbus ir apsvilkime šviesos šarvais! Kaip dieną, elkimės padoriai, nepasiduodami apsirijimams ir girtuokliavimams, paleistuvavimui ir begėdystei, barniui ir pavydai, bet apsvilkite Viešpačiu Jėzumi Kristumi“ (Rom. 13,11-14). Švenčiame blaivybės jubiliejus. Vadovaukimės Išganytojo įspėjimu: „Žiūrėkite savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsinkintos... girtybe“ (Lk. 21,34). Amen.

Panevėžys, Šventieji 1933.X.9

2. PRIEŠ ALKOHOLĮ 1942

Tomis dienomis skaičiau „Linksmų žmonių liūdną istoriją“. Viename mieste yra elektrocheminė dirbtuvė – laboratorija, kurios vedėją – drauge savininką visi vadina inžinierium. Jis yra tarnavęs įvairiose įstaigose ir įmonėse, bet ilgai niekur nepabuvo; visur kildavo nesupratimų dėl Bacho garbinimo. Inžinieriui tekdavo tarnybą palikti.

Pagaliau jis įsikūrė savo dirbtuvę, susirado padėjėją – techniką, reikia manyti, panašų į save, ir pradėjo naują gyvenimą. Kiekviena pradžia yra sunki: pasitaiko nepasisekimų, būna ir pavykimų. Juodą vargą skandini taurelėje, o pasipelnymą – iš jos aplaistai. Gerkl, užsimiršk, linksminkis!

Neseniai inžinierius gavo medžių visai žiemai. Šiandien tai didelė laimė; ją reikia palaistyti, kad malkos būtų skalesnės. Pakviečiamas vienas kitas laisvesnis draugas; paprašoma keletas linksmesnių moterų. Tai kas, kad ne visi pažįstami, kad kitos ir nematytos. Susirenka 12-13 kompanija: kad ir maža, bile graži.

Atsiranda užkandžių, pastatomas „džinas“. Geriama už kuro kaitrumą, jaunystę, džiaugsmą ir t.t. Vienas antras primena, jog džinas ne visai toks. Kitas prasiauria, kad kvapas geras, tik skonis kitoks. Papildymai eina vikriai. Kritika greit baigiasi. Kambariai šilti. Džinas dar kaitina, nuotaika pakyla. Prasideda daina, šokis, meilės prisipažinimai su užmarštim...

Rytojaus dieną visi traukia darban. Tik kai kam neaišku galvoje ir ne visų tvirtos kojos. Vakare inžinierius užėina kinan. Ekranas atrodo murzinas, viskas lyg pro dūmus. „Džinas“, toptelėjo mintis inžinieriui. Jis suprato, gal ir žinojo, kad tai nebuvo grynas džinas. Jame būta daug metilinio alkoholio, kuris labai klatingas.

Jis nuodingesnis už paprastą spiritą: greit įsisiurbia kraujan, pamažėli garuoja, rūgsta; veikia tik į trečią ketvirtą dieną; perėjęs į skruzdėlių rūgštį suardo akių tinklelio nervų galūnes ir žmogui atima šviesą; virtęs formaldehidu, apnuodija visą organizmą.

Ar inžinierius tai žinojo ir suprato, sunku pasakyti; bent jis tai nujautė, nes buvo gėrimo specialistas, ir anksti kitos dienos rytą jau buvo ligoninėje, prašydamas pagalbos. Inžinieriaus pėdomis kiek vėliau į ligoninę nuvyko ir jo padėjėjas – technikas; jie abu gydomi.

Deja, ne visi suprato, ką reiškia gerti džiną iš bonkų be štampuoto lako; ne visi numanė, kas tas metilinis alkoholis. Kiti, aišku, žinojo, kad išgėrus kartais tenka „išvažiuoti Rygon“, bet kad reiktų kraustyti į kitą pasaulį, tai ne.

Štai linksmos kompanijos dalyvė guli savo kambaryje; aplink sukinėjasi jos vaikai; ją kankina didžiausi galvos skausmai; kažkas varsto po krūtine; ji kas valandą eina blogyn. Atbėga jos draugės, pila jai burnon vandenį, deda kompresus...

Jos – vargšės – nenuvokė, kad alkoholio nuodai seniai persisunkė į kraują ir baigė apimti smegenis ir gyvybinius centrus, jinai greit žus. Ketvirtą dieną nuo linksmos anos nakties atgabeno ją ligoninėn. Atvežė mirštančią, išvežė mirusią.

Penktą dieną su didžiausiu triukšmu į ligoninę pristato dar vieną leisgyvę; antrąją draugės atsiveda paranke. Į gydytojo klausimus, kas atsitikę, palydovės atsako verksmu: „Jau viena mirė, moj Bože, jau viena mirė, Bože moj...“ Atvežtoji guli be pulso, užmerkтомis akimis ir sunkiai kriokia.

Veltui gydytojas davė stiprių, širdį žadinančių vaistų; veltui seselės davė deguonies, veltui pagaliau jos draugės visur ieškojo žvakės; ligonė mirė naktį be žvakės. Atvestoji klaikiai graibėsi aplink šviesią ambulatoriją. .. Ji – akla.

Po jų dar vienas kitas slinko ligoninėn pagalbos. Jų niekas nebeklausė, iš kokios jie kompanijos. Bet jiems teko tie patys vaistai ir ta pati dieta. Jie atėjo ir išėjo. Gal jie buvo stipresni, o gal ir atsargesni... Šit nelemto pobūvio trumpas balansas.

Dvi moterys, palikusios vaikus, mirė. Trečioji gydos; užsiminus apie vyrus, ji garsiai nusikvatoja; kitos ligonės sako, kad jai turbūt maišosi. Inžinierius su techniku ir kiti vėl prie savo darbų. Tik kažin ar jiems dar neužsitraukusi ant akių migla, ar šviesos pakanka ir ateityje užteks jos.

Kas žino, gal netrukus ir skilvys atsisakys virškinti; joks kitas skystimas pro skrandžio gleivinę neprasisunkia, tik alkoholis. Taigi jis alkoholi geria, bet, per daug nugirdytas, žiauriai keršija žmogui. Nežinia, kada prasidės jo kerštas?

Negalėjau susilaikyti neatpasakojęs to įvykio, kaip jį aprašė vienas laikraštis; jis vaizdžiai piešia girtavimo žalą. Ne paslaptis, jog, suvaržius valstybinės pardavinėjimą, naminės darymas bei gėrimas vis daugiau ir daugiau išsigali, drauge žymiai didėja skaičius besigydančių ir mirštančių nuo visokių šamarlakų.

Beveik kasdien atvežama į ligonines tos rūšies ligonių. Vytauto D. universiteto klinikų apskaičiavimai rodo, kad iš sunkiai apsinuodijusių alkoholiu tik 20% tepasveiksta, 80% miršta. Gyvų išlikusių daugumas tampa invalidais. Pav., dėl apsinuodijimo namine pateko klinikon 10 apakusių. Tik vieną jų pavyko išgydyti.

Kitų regėjimas liko tiek silpnas, jog tegali matyti per 3-5 metrus atstumo ir tai tik stambius daiktus. Jie dabar nė paprastam darbui nebetinka; ne vienas jų turės ieškoti prieglobsčio Aklųjų institute ar prieglaudose; praradę šviesą, bus sau ir visuomenei sunkenybė.

Valstybinė yra žalinga sveikatai dėl joj esančio etilinio spirito. O naminė dėl primityvios savo gamybos labai daug turi metilo ir kitų priemaišų, kurios dar nuodingesnės.

Nuo gryno jo arbatinio šaukštelio gali žmogus, ypač vaikas, apakti, o nuo dviejų turės kartais net ir mirti.

Metilinis spiritas pašalinamas iš organizmo vos per kelias dienas. Jei kas geria dažnai, tai kūne susirenka vis didesnis ir didesnis jo kiekis. Dar neišgaravo, vėl papildoma. Tas anksčiau ar vėliau nelaimingąjį alkoholiką veda prie aklumo ir mirties.

Atskirų girtuoklių mirtimi, ligomis ir apakimu nelaimės nesibaigia; girtuokliavimas yra dvasios aklumas ir žūtis. 1936 m. Lietuvoje policijos registruotų nusikalstamųjų darbų padaryta 84 588; atrodo, kad bendrai kas 30-am žmogui teko vienas viešas nusikaltimas. Jei atmesime vaikus, senius ir žymią moterų dalį, tai pusamžiams liks po du tris nusižengimus. O kiek esti slaptų nuodėmių, težino kunigų ausys, pagaliau tik vienas Dievas.

Per 1936 m. įvyko 284 plėšimai ir prievartavimai, 406 pasikėsinimai prieš asmens laisvę, 673 gyvybės atėmimai, 1026 sukčiavimai, 1847 gadinimai ir naikinimai, 5 902 kūno sužalojimai ir smurtai, 5 065 nusikaltimai žmonių sveikatai, saugumui ir gerovei, 18 181 pasipriešinimas valdžiai ir sąmyšis, 22 406 vagystės... Išvardijau tik tuos nusidėjimus, kurie turi palinkimo plisti (Lietuvos statistikos metraštis, 1936 m.).

Karo sąlygose kaltės paįvairėjo ir pagausėjo. Skausmo balsu tenka su dainium ai-manuoti: „Labyn vis į žvėris jau virst mūsų žmonės: išduoti vientautį, suskūsti, praryti, kietaširdžiais tebuti, nejausti malonės ir gera iš baimės tiktai daryti, štai dvasiškas turtas“ (M.Dagilėlis). Apskaičiuojama, kad visų nusižengimų pusė, vietomis net du trečdaliu, turi artimesnį ar tolimesnį ryšį su girtybe.

Mat alkoholis pirmiausia paralyžiuoja sąmonės centrus: protas silpsta, minčių eiga painiojasi, atsipalaiduoja nuo saitų; valia tyžta, nebetrukdo siautėjimų; vaizduotė darosi per daug laki, duoda progos neprotingiems įsivaizdavimams, kvailiems poelgiams; žmogus pasidaro neramus, triukšmadarys. .. Ta yra gausingų nusidėjimų priežastis. O kroniškų gėrėjų siela, sąžinė ir elgesys visai degeneruojasi.

Obuolys netoli krinta nuo obelies. Senos kultūringos tautos turi sisteminių duomenų apie tai, kad sveika blaivi šeima duoda be paveldimų trūkumų gabius, sveikus ainius, o girtuoklių šeima – ištvirkėlius, defektingus. Dauguma neurotikų, silpnavalių, dvasios elgetų turi kaltinti savo tėvus bei senelius, kurie gausiai vartojo alkoholį. Kriminalinių nusikaltėlių tarpe daugiausia rasime, kurie yra patys alkoholikai ar tokie buvo jų tėvai. Taip pat galima sakyti, kad psichinių ligų daugumas turi tamprius ryšius su alkoholiu. Kova su veneros ligų plitimu mūsų krašte bus sėkmingesnė tik tuomet, kada sumažinsime alkoholio vartojimą (Med. dr. Marcinkevičius). Bukapročiai bus vaikai, jei degtinę gers tėvai. Mūsų pradžios mokyklose 1938 m. tyrimai parodė, kad tik penktadalis girtaujančių tėvų vaikų gerai mokosi; apie pusė – blogai ir trečdalis – patenkinamai. Panašus yra ir geriančių alkoholinius gėrimus mokinių mokslumas... Apie trečdalis girtuoklių tėvų vaikų yra blogo elgesio, o jaunamečių nusikaltėlių iš girtaujančių tėvų yra apie šešis kartus daugiau, negu blaivių (Šviet. gen. tarėjo 1942.X.8, Nr. 1671 apl).

Girtuokliai! Jūs esate nedorėliai, nes silpninate tautos prieauglį, žudote jos ateitį. Maža tauta pateisina laisvą savo būtį ne šurpiaais disonansais, o kultūringu gyvenimu įpindama pasaulio simfonijon savų harmoningų akordų. Kitaip jos buitį problematiška, kai, spaudžiama kitų, savyje neturės kilnios dvasios stamantrumo. Taip girtuoklystės klausimas tautos apsaugai yra šiandien vienas svarbiausių.

Laivas, skęsdamas jūroje, radijo bangomis skleidžia į visas puses pagalbos šūkį – SOS! Tautai, skęstančiai išėlusiu aistrų verpetuose, nebeužtenka pavienių žmonių jėgos. Neatlikčiau vyskupo pereigos, jei nesišaukčiau visuomenės. Išsigelbėjimas nuo to pareis, ar viešoji nuomonė palinks kita kryptimi, ar, šviesuomene, atliksi savo prievolę tautai.

Kiekvienas aukštas protas, kas kilni širdis, kam rūpi krašto likimas, turi stoti kovon su tuo pavojumi. Tiesa, pirmiausia Bažnyčia yra pašaukta užkirsti kelią tam girtybės sli-binui; bet pati viena jo nenugalės, jei kiti veiksniai jam pataikaus. Prie jo nukariavimo turi prisidėti šeima, mokykla, medicina, knygos, laikraščiai, viešos organizacijos, įstai-gos, valsčių ir miestų savivaldybės...

Pirmas šitą reikalą paėmė į širdį Savitarpės pagalbos Panevėžio komitetas; jo Svei-katos sekcija prie Pagalbos miestų ir valsčių komitetų steigia kovai su alkoholiu sekcijas, į kurias kviečia kunigus, mokytojus, gydytojus, visuomenės veikėjus... Vyskupų Kon-ferencija pritaria tam kunigų bendradarbiavimui blaivybės akcijoje. Aš savo kunigams primenu dar Vyskupijos Sinodo nuostatus, normuojančius jų elgesį blaivybės atžvilgiu klausykloje, sakykloje, brolijose, mokyklose, namie, svečiuose... (§§ 45-51).

Švietimo valdyba padarė istorinės reikšmės žygį: aplinkraščiu įvedė į pradines ir vidurines mokyklas pilietinio auklėjimo pamokose bei visuomeninio ugdymo pasi-kalbėjimuose antialkoholinį švietimą, įsakė visų kitų mokomųjų dalykų valandose plačiai panaudoti antialkoholinę medžiagą, kovoti su mokinių girtavimu, reikalauti bent iš jaunesnių abstinencijos, dalyvauti blaivybės akcijoje už mokyklos ribų ir švies-ti savo pavyzdžiu.

Vyresniųjų pavyzdys traukia vaikus į svaigalus. Jie mato, kaip daugelis brangina gėri-mą: geria tėvai, net motinos; vienas kitas mokytojas ragauna; kartais ir kunigėlis nespjau-na... Nuodugniausi pamokymai, griežčiausi draudimai nedaug tepadės. Drausk draudęs, retas vaikas tesakys: aš palauksiu, kol užaugsiu; kiti, nieko nelaukdami, pradės, kad ir žagsėdami, mėginti rudąjį alutį, net pilkąją degtinėlę ir didins girtuoklių eiles.

Įgudusių alkoholikų nebepataisysime. Turime perauklėti visuomenę iš pat pagrindų, pradendant maželiais. Jiems apsaugoti nuo svaigalų sėkminga priemonė – tai pavyzdys daugybės Angelo Sargo brolijos vaikų, kurie susilaiko nuo svaigiųjų gėrimų. Įtakingesnė už gynimą yra sąmonė, kad jie yra nariai brolijos, kurioje visi abstinantai. Savotiškas reiškinys: girtuoklių vaikai pirmieji noromis dedasi Angelo Sargo brolijon.

Mylimi angelaičiai! Jūsų bažnytinėje vėliavoje spindi Angelo Sargo paveikslas. Daž-niausia jis taip atvaizduojamas: vaikutis vejasi drugelį, žiūrėdamas aukštyn, ir nemato, kad už vieno kito žingsnio – upės krantas, kur gali galą gauti. Bet Angelas Sargas vaiką sulaiko ir gelbsti nuo pražūtis. Taip Dievas siunčia savo angelą, kad eitų pirma tavęs ir tave sergėtų kelyje (Ex. 23,20).

Kas Angelas Sargas žmogaus gyvenime aplamai, tai, vaikučiai, jums Angelo Sargo brolija, kuri saugo jus nuo paskendimo girtuoklystės tvane. Negana to, ji stengiasi kie-kvieną angelaitį padaryti angelą sargą kitų vaikų ir paauglių. Patyrimas rodo esant gerą įrankį Angelo Sargo broliją traukti net užaugusius į blaivybę. Vaikai, jūsų elgesys gerian-tiems yra krislas akyse.

Jūsų brolijos tikslas yra kilnus: patiems negerti, veikti kitus pavyzdžiu ir prikalbinė-jimais. Būkite savo brolijos apaštalais. Dievas nori, kad jūs skatintumėte kitus blaiviai gyventi, kad pasidarytumėt, anot apaštalo šv. Povilo: „tarnaujančios dvasios, siųstos tar-nauti tiems, kurie turi gauti išganymo tėvonystę“ (Žyd. 1,14).

Apaštalas šv. Petras savo pamokslais patraukdavo prie Kristaus išsyk po kelis tūkstančius pagonių. Jūs, angelaičiai, kiekvienas prikalbinkit bent po kelis, keliolika, keliasdešimtis draugų. Greit negeriančių vaikų bus daugumas. Ko patys negalėsite bepadaryti, melskite Dievą už blaivybės klestėjimą mūsų krašte.

Gerasis Dievulis davė mums gražią Tėvynę; ją puošia bręstančiais geltonais javais, žaliais miškais, raudonais stogais. Turime joje daugelį puikių bažnyčių, erdvių mokyklų, dailių vienkiemių, margų miestelių... Bet ar žinote, kas gražiausia kiekvienoje šalyje? Tai geri žmonės!

Nors gamta būtų žavi, tačiau – blogi žmonės, kraštas būtų nelaimingas, visų niekinamas. Jūs girdėjote mokyklose, kaip nuo senovės lietuviai buvo maldingi, darbštūs, tiesiakalbiai, teisingi, kuklūs, drąsūs, blaivūs... Tada Lietuva buvo garsi, galinga, valdė plačius plotus.

Jūs privalote dėti visas pastangas, kad būtumėt paklusnūs Bažnyčios vaikai, ištikimi Tėvynės sūnūs, dukterys. Kaip Vaikelis Jėzus, aukite „metais, išmintimi bei malone pas Dievą ir žmones“ (Ik. 2,52). Auginkit sparnelius, tikrai ne ragelius. Angelaičiai! Kilkit vis aukštin! Aukštin! Aukštin! Amen.

Panevėžys, 1942.XI.12

3. BŪK BLAIVUS! 1943

Kristus visoms krikščioniškoms tautoms yra įsakęs: „Žiūrėkite savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsinkintos apsirijimu girtybe“ (Lk. 21,34). Lietuviai senovėje yra buvę palyginti blaivūs; jie gėrė saldų midų bei rūgštų alų. Degtinės jie visai nežinojo. Vartoti „arielką“ Lietuvą išmokė baudžiava. Dvarininkai dėl pelno statė degtinės varyklas; kaimuose, miesteliuose, pakelėse steigė karčemas; jose laikė žydus, kurie visokiais būdai masino žmones girtuokliauti. Tūlas dvaras paskirdavo, kiek kuris jo valstietis turi degtinės pirkti per metus. Baudžiauninkai skendo medžiaginiame ir dvasiniame skurde.

Blaivybės sąjūdžio pradininkas pas mus yra buvęs kun. Ignas Štakas, Šiaulių klebonas; jis apie 1846 m. sėkmingai laužė įsikerojusios girtybės papročius. Po 12 metų vyskupas Valančius paskelbė degtinei kryžiaus karą ir per Blaivybės broliją buvo beveik nublaivinęs Lietuvą. Savo masėje lietuviai buvo išsižadėję stipriųjų gėrimų. Bet greit atsirado blaivybės priešų: kai kurie dvarininkai nenorėjo uždaryti bravorų bei smuklių; smuklininkai bijojo likti be uždarbio; valdininkai susisielojo valstybės įplaukų sumažėjimu. Antrais Brolijos veikimo metais Kauno gubernijoje iš degtinės tikėtasi pajamų 948 056 rub., o tegauta per 7 mėnesius 53 146 rub.

Buvo skundžiami kunigai, esą jie prievarta rašą parapijiečius į blaivybę. Skundėjai laimėjo. Muravjovas 1864 m. pasmaugė Blaivybės broliją, neva politinę organizaciją. Netekus organizuoto veikimo, ir Bažnyčioje sunku buvo palaikyti blaivybę, nes Dievo žodis buvo sekamas: už prasitarimus grasinta pinigėmis baudomis, net kariuomenės teismu. Buvę blaivininkai pamažėle pratinosi gerti. Skapiškio miestelyje tebestovi reikšmingas blaivybės kryžius; jame įmūrytos bonkos primena dabarties gėrėjams, kaip jų pranokėjai buvo nukryžiuavę degtinę ir nebesielgė it „Kristaus kryžiaus neprieteliai“.

Blaivybės atsiminimas rusėjo žmonėse. 1908 m. įsikūrė Lietuvių katalikų blaivybės draugija, kuri vėl gerokai buvo nusausinusi mūsų žemelę. Ji spietė blaivininkus, net abs-

tinentus, būrė angelaičius, leido kalendorių, laikraščius, knygeles; smerkė girtybę, gyrė blaivybę, piršo bealkoholinius gėrimus, vaisių sultis, giras... Keistas supuolimas: Valančiaus Broliją uždraudė Muravjovas, L.K.Blaivybės draugiją – socialistas. Abudu vieno-dai žiūrėjo: blaivios tautos sąmonė skaidrėja; reikia ją svaiginti, kad nejustų neriamos kilpos.

Socialinė baudžiava buvo panaikinta prieš 82 metus, o dvasinė vis labiau mus slegia. Šiandien iš visų pusių šaukiama – kraštas skendįs alkoholio potvynyje; be degtinės esą nešvenčiamą nė vien didesnė šeimyninė iškilmė, vestuvės, krikštynos, vardinės, bet net pakasynos aplaistomos namine. Net ir tose šeimose, kur seniau buvo prigijusi blaivybė, dabar samagonas esą dažnai lankšis, slopindamas kilnesnius polėkius, ugdydamas vergų palinkimus: valgyti, gerti, lėbauti...

Pagalvokite: jei kas pabandytų grąžinti baudžiavą, bent jus iš vienkiemių varytų atgal į kaimus ar, kaip bolševikai yra mėginę, burtų grupinėmis sodybomis, steigtų kolchozus, tai koks kultų nepasitenkinimas, dejavimams nebūtų galo. Tuo tarpu alkoholio vergovės jungą laisva valia patys sau dedatės ant sprando ir noromis velkate, nors jis slogina mus dvasiškai, fiziškai ir medžiagiškai.

Girtybės ir blaivybės klausimais daug esu šnekėjęs bei rašęs. Ne ką padeda. Nebesinori veltui aušinti burnos. Bet pareiga liepia sakyti su kenčiančiu Jobu: „Paklauskite, meldžiamieji, mano žodžių ir darykite atgailą; pakęskite mane ir aš kalbėsiu; o po to, jei jums tinka, juokitės“ (21,2). Bet neklyskite... girtuokliai... nepaveldės dangaus karalystės (I Kor. 6,10) ir žemėje laimės neturės.

* * *

Gyvename nepaprastus laikus. Per bolševikus nustojome valstybinės nepriklausomybės; tautos gyvenimas sukrėstas iš pat pamatų; mūsų visuomenė sumažėjo keliomis dešimtėmis tūkstančių; žūtbutinis karas reikalauja naujų aukų; raudonasis pavojus dar nėra praėjęs, net artėja. Nuo mūsų laikysenos daug pareis šalies ateitis: privalome blaiviai mąstyti, kaip elgtis. O reiškiasi kažkoks kvaitulys, beprotiškas svaiginimasis, tautos dorovės žlugdymas.

Lietuvių dora nuo seno yra buvusi kilni. Priėmę krikščionybę, mes įgijome šventą vardą. Būdami maža tauta, esame patyrę daug skriaudų. Jos įspėdavo nedaryti to kitam, kas mums nemėli. Patys kartkartėmis nuskriausti, mes vengdavome neteisrybių; lietuvis buvo tiesus žmogus. Sukčiaus vardas pas mus tiko dažniausia žydams; jų dauguma težiūrėjo savo naudos. Dar XV šimtetyje buvo žinomas žydų suktumas. Todėl did. kuni-gaikštis Aleksandras 1495 m. buvo juos išvaręs iš Lietuvos.

Šiandien, nebesant žydų, mūsų daugelis ėmė vadovautis žydiška etika. Lietuvių tarpe radosi teisingumo nebojimas, artimo neužjautimas, savanaudiška spekuliacija... Tai žymu ypač tose srityse, kurios daugiausia buvo žydų rankose: prekyboje, amatuose, pramonėje. Šiose ir panašiose įmonėse nuo bolševikmečio priviso savanaudių: jose sauso nieks neklauso; ten, kur svaigu, visko gausu.

Daug kam šiandien stinga sotesnio maisto, geresnio drabužio, tinkamesnės padarynės... Be degtinės beveik nebegalima nei susimalti, nei rūbų, apavo pasisiūdinti, nei ūkių padargų bepasitaisyti. Dažnas verčiamas pasirūpinti samagonu; juo tenka nulenkti

„geradarius”. Įeini be to, girdi: ateik rytoj. Kartojama tai diena po dienos. Atrodo, lyg ne Dievo įsakymai, nebe žmonių įstatymai tvarkytų visuomenės santykius, o naminė.

Tiesa, bolševikų siautėjimas, ilgas karas, netikras rytojus pakirto žmonių nervus, keičia daugelio pažiūras, atleidžia ne vieno varžtus... Bet kai pastatytas ant kortos tautos likimas, neturime pakrikti doroviškai, turime išlaikyti dvasios pusiausvyrą, tramdyti sroves, ardančias visuomenės vienybę, nepamiršti pareigų saviesiems. Savivalda neturi virsti savismauga; bet ji turi sudrausminti tranus, kurie kelia daug triukšmo, maža teduoda naudos. O savivaldybės įstaigose negali šeiminkauti joks nesusivaldėlis.

Šviesuomene! Turėtum suprasti, jog ir privatus tavo gyvenimas derintinas su tautos reikalais. To mažiausia boja provincijos valdininkai ir kaimo pareigūnai. Jų ne vienas, gaudamas pastovų atlyginimą, stengiasi dar per šalį prisidurti keleriopai, kad galėtų prabangauti. Bet kaip atbuves tarnybos valandas, minta gandai, geria naminę, lošia kortomis, darosi abejutis savo pareigoms... Liaudis seka vadinamuosius inteligentus ir didžiuojasi turinti progos puotauti su ponais.

Pareigūnas, nekalbąs apie reikalą, nepatepus liežuvio, tai priešvisuomeninė asmenybė. Jis didžiausias tautos dezorganizatorius, teisėto gyvenimo ardytojas; tai girtas šoferis prie vairo, nesuvaldąs automobilio, kurio visi saugosi, kurį policija stengiasi kuo greičiausiai sulaikyti. Tvarkos dabotojai! Būkite patys blaivūs ir drauskitė labiausiai degtindarius, žmonių nuodytojus. Temažėja, teprasmenga alkoholio vergija su visais savo padariniais: išdykavimais, sukčiavimais, pavydais, įskundimais... Gana to pikto, nesuderinamo su lietuviu kataliko dorove!

* * *

Karo metu suvaržius valstybinės degtinės pardavinėjimą, paplito naminės gaminimas. Aš nenorėčiau tikėti, kad mūsų žmonės dabar išgertų jos daugiau negu seniau. Visuose miesteliuose yra buvę monopoliai, kuriems poriniais vežimais pristatinėta degtinė. Tiek negali pagaminti slapsti degtindariai, kaip viešosios 38 varyklos – įmonės. Bet krūminė daug žalingesnė sveikatai; joje yra nemaža metilinio spirito, kurs labai nuodingas – jis gadina sveikatą, plėsdamas visokius sąnarių, ypač nervų ir smegenų sutrikimus iki proto pamišimo, kaip tai neseniai įvyko žymiam Panevėžio pareigūnui...

Metilas greit įsisunkia kraujan, išvaikščioja po visą kūną, trukdo normalų jo veikimą. Šitas spiritas kenksmingesnis sveikatai dar ir tuo, kad negreit pasišalina iš organizmo. Dažnai papildant, susidaro liekanos, kurios pastoviai permerkia ir nuodija žmogų. Jos vieniems palengva žaloja sveikatą, kitiems dar atima šviesą, kai ką net nuodija. Visa tai gali jums plačiau papasakoti kiekvienas gydytojas, nors ir aš tai rašau, pasiskaitęs gydymo knygų, net pasitaręs su medicinos daktaru.

Neseniai skaičiau laikraštyje pavardėmis aprašytą įvykį Kaune: penkių kompanija, nusipirkusi šoferio pasiūlytų svaigalų, išgėrė ir išsiskirstė; parėjus namo, pasidarė negera ir akys pradėjo blogai matyti. Nežiūrėdamas negalavimo, vienas kompanijonas rytojaus dieną mašina vyko Vilniun; pakeleje pasijuto esąs aklas, sunkiai sergąs ir širvintose mirė. Taip pat susirgo kiti du vaišių dalyviai; jie nuvežti ligoninėn, nebepagijo. Likęs gyvas sutiko pardavėją ir paklausė, iš kur jis ėmęs tokį gėrimą, kad trys draugai galą gavę, o jam pačiam tekę leipėti. Šoferis atkirto: „Kodėl aš nemiriau?“

Tiesa, kartais organizmas apsipranta su vis didesnėmis alkoholio dozėmis, kurios kitam nepakeliamos; bet ilgainiui jos suklypdo gėrėją. Kaune, kur gyvena 150 000, kasdien suteikiama greitoji pagalba dviem asmenim, apsinuodijusiems namine. Taikant šiuos duomenis visai Lietuvai su 3 000 000 gyventojų, išeitų diena dienon po 40 apsinuodijimų, o per metus 14 000. Suvežus ligonis krūvon, būtų pasibaisėtinas reginys: tai karių divizija, paliesta nuodingų dujų.

Žmonės gyvena ne atsiskyrėliais, o šeimomis. Patys girdite, tas ir tas prigimė tokią ir tokią ligą. Dėl svaigalų vartojimo liguistų tėvų vaikai paveldi jų dvasines ir fizines ydas. Siela savo veiksmams vartoja kūno sąnarius, kaip vargonininkas vargonų dūdas. Iš gimdytojų paveldėtos silpnos organizmo dalys atsiliepia vaikų protui, valiai, gabumams, darbingumui, ištvermei... Kokie vėplos bus jų palikuonys? Mokslas nustatė, jog paveldėtos ligos, laikui slenkant, stiprėja, kol anūkai, proanūkiai... išsigimsta ir išmiršta, jei vedybomis su sveikais nestabdoma degeneracijos eiga.

Švaros savaitės proga mūsų gydytojai susirūpino šuliniais, kad būtų apsaugoti nuo nešvarumų, duotų sveiko vandens. Kai šią vasarą viename miestelyje užterštas šulinys išplatino šiltinę, įsakyta jis užversti, tinkamesnėje vietoje iškastas naujas. O naminės šulinėlių, nors jie nuodija žmones, šimtus ūmai nuvaro į kapus, tūkstančius padaro paliegėlius, net pakerta priaugančių kartų sveikatą, niekas griežtai nenaikina.

Vien Bažnyčia taiko degtindariui Dievo įsakymą: „Nežudyk!“ Negadink savo ir kitų sveikatos! Neskriausk tautos! Kiekvienas, išaugęs Lietuvos duonele, turi priedermę atsilyginti Tėvynei savo patarnavimais. Kitaip esant, jai gresia sumenkėjimas. Bet, užmarinavęs alkoholyje sąžinę, nebegirdi Viešpaties praeiksmo, mesto broližudžiui Kainui: „Ką padarei? Tavo brolio kraujas šaukiasi į mane nuo žemės. Dabar tu būsi praeiktas... klajūnas“ (Pr. 4,30-22), elgeta.

* * *

Po gyvybės sveikata – didžiausias žmogaus turtas; šitos gėrybės netausojimas yra neįkainojamas kraštui nuostolis; jis dar medžiagiškai didėja per girtavimą. Valstybinės tegaunate mažą visos gamybos kiekį; jos trūkumą papildote namine, alumi. Tam perdirbate maisto produktus. Svaigalams seniau pas mus buvo naikinama kasmet apie 70 tūkstančių pūdų rugių, 170 000 – miežių, milijonas pūdų bulvių... Kiek dabar to gero suvartojate gėrimams, sunku nusakyti, nes tai slepiama.

Neturtėliams, gausioms šeimoms ypač miestuose stinga stipresnio valgio; žmonės nedavalgo, silpsta, sirginėja. „Taip, – anot apaštalo, – vienas alksta, kitas apsirija“ (1 Kor. 11, 21). Dažnėja ligos, plečiasi ligonių gydymas, pavargėlių šelpimas, nusikaltėlių priežiūra. Svarstant girtuokliavimo daromus nuostolius, tenka priskaityti ligoninių, prieglaudų, kalėjimų, savitarpinės pagalbos, labdarybės išlaidas...

Ligoninių statymas, įrengimas, laikymas reikalauja didelių lėšų. Jose gydosi nemaža sergančių dėl girtavimo. Vienas provincijos gydytojas apskaičiavo, kad kasdien jo primamų pacientų kokie penki serga dėl gėrimo. Taigi, didelio nuošimčio girtybės aukų gydymas tenka visuomenei ir kiekvienam sveikam piliečiui.

Nusigėrusių, privalančių svetimos globos, turime Lietuvoje apie šešis tūkstančius; jie nebetinka jokiame darbe, reikalingi visokeriopos paramos. Kiek yra pusiau paliegusių

dėl svaigalų, neturime tikrų skaičių; galime spėti, jog jų keleriopai daugiau. Tai kelios didelės parapijos.

Kam krinta išlaikymo našta užsidirbti negalinčių ir jų mažamečių vaikų? Jei ne visą pragyvenimą, tai žymią jo dalį turi sudėti visuomenė ar tai mokesčių pavidalu, ar labdarybės būdu. Steigiamos prieglaudų seniems karšinti, našlaičiams auginti. Prieglaudų gyventojų tarpe yra gerokai buvusių gėrėjų ir jų vaikų.

Paminėsiu kalėjimus. Aišku, juose sėdi nusikaltėlių, prie kurių kaltės alkoholis nėra prisidėjęs. Bet mažiausia kalinių pusė atgailoja už nusikaltimus, kurių šaknys mirksta degtinėje. Kiek visuomenei kaštuoja kalinių išlaikymas, kiek jie sugaišta dienų be darbo, kiek jų išeina paliegiams, reikalingais gydymo, šelpimo? Tiksliai sunku suskaičiuoti.

Pasiklausinėkite apie kalėjimus, užėkite į prieglaudą, aplankykite ligonines, kiek ten rasite įnamių, patekusių dėl svaigalų, kuriuos jie vartojo patys ar jų tėvai. Mažiausia trečdalis, gal ir pusė tų įstaigų būtų galima uždaryti, jei panaikintume girtuokliavimą. Taip tai gėrimo paprotys ryja neapskaičiuojamus turtus.

Nedaug žmonių turi nuovoką, kokios sumos aukojamos tiesioginiai girtybės dievičiui Bachui. Jei kasdien kas išgeria tik už 25 pf., per metus išleidžia 170 RM. Tai vidutinio pareigūno mėnesinis atlyginimas. Neturtingam žmogui – nemažas pinigas. Bet yra daug tokių, kurie prageria keleriopai daugiau. Pagalvokite, kokios išlaidos visos tautos, žinant, jog girtuoklystė yra ne pavienių asmenų, o plačių sluoksnių aistra.

1939 m. Švietimo ministerijai, kitaip sakant, universitetams, akademijoms, institutams, seminarijoms, gimnazijoms, specialioms ir pradžios mokykloms iš biudžeto buvo skirta 54 592 708 litai. Tais pačiais metais už valstybinę (39 279 600) ir pirktinį alų (15 611 100) surinkta 54 890 700. O kur kitos samagono, krupniko, likerio, midaus, vaisvynių, naminio alaus... išlaidos? Pridėjus dar socialines globos sumas, bus jos dvigubai gausesnės negu kultūros reikalams. Ką už tai gauname? Skurdą, nesveikatą, demoralizaciją.

* * *

Brangūs dieceziečiai! Laisvi esame nuo baudžiamos; atsikvojome spausdinto žodžio laisvę; atkūrėme Tautos nepriklausomybę, o daromės alkoholio vergais. Mes turime laimėtas brangenybes išlaikyti, jas palikti naujoms kartoms. Kiekvienas sąmoningas pilietis turi skelbti žaibinį karą svaigalams. Kas nesiiama to žygio, labiausia, kas pataikauja savo gomuriui, tas yra tautos priešas.

Nors įsigalėjęs įprotis gerti, tačiau jis išvaromas priešingu įpratimu. Pradėkime nuo savęs: patys nebergerkime, kitiems neduokime. Renkime blaivias šeimynines iškilmes, bažnytines šventes. Taip elgdames, patys išvengsime alkoholio ir atpratinsime nuo jo bent aplinką. Ypatinai saugokime nuo svaigalų vaikus, nes nesubrendęs jų organizmas daugiausia kenčia.

Tėvai! Tuo labiau motinos! Jūs žodžiais ir pavyzdžiais auklėkite savo vaikus blaiviai. Šeimos yra mažiausi narveliai, iš kurių susideda tautos; jose prasideda tautos gedimas. Tauta yra bendruomenė, didžiulė šeima. Ypač svarbu negausiai mūsų tautai, kad mes būtumėm taurūs, sveiki, pasiturį, šviesūs, darbingi...

Kunigai – dvasios tėvai! Plėskite vyskupijoje prasidėjusį abstinencijos sąjūdį tarp angelaičių; jie per vizitaciją raštu pasižada neragauti svaigalų ligi kitą sykį apsilankant vyskupui. Visose parapijose telaukia manęs vaikai, jau būdami abstinenciais. Paaugliams ir

užaugusiems neabstinentams atvejų atvejais priminkite saikingumą mažaalkoholiniuose gėrimuose. Patys vadovaukitės blaivumo idealu.

Mokytojai, gimdytojų pavaduotojai, tautos žiburiai! Taip veikite, kaip jums įsakė Švietimo valdyba: pamokose veskite antialkoholinę propagandą, kovokite su moksleivių bandymais gerti, bent iš jaunesniųjų reikalaukite abstinencijos. Dalyvaukite blaivybės judėjime už mokyklos ribų, švieskite visiems blaiviu pavyzdžiu. Per mokyklas vedama kova prieš girtavimą kitur jau susilaukė gražių vaisių.

Mokytojai – idealistai! Jūs dedate lietuviškos kultūros pagrindus. Stenkitės gelbėti pirmiausia jaunuomenę, o toliau pasikalbėjimais, paskaitomis veikite jos tėvus ir platesnę visuomenę įvairiomis progomis, nuteikite ją prieš alkoholį. Būkite liaudies blaivintojai, šviesos, o ne tamsos apaštalai. Jūs geriausiai matote girtavimo vaisius ant bukapročių vaikų.

Šviesuomene! Kaip tautos smegenys, visokeriopai remk blaivybę. Gydytojai! Įprasminkite santūrą sveikatos sumetimais; ekonomininkai – gerovės požiūriu; visuomenininkai – tautos solidarumo reikalu; tvarkos prižiūrėtojai – visuomenės taikaus gyvenimo būtinumu... Visų inteligentų pastangomis „tenušvinta Lietuvoje blaivios minties spinduliai“.

Bene atsimerks akys jūsų, kurie gaminat, vartojat, pardavinėjat samagoną, jo reikalaujate?.. Įsisąmoninkite, jog jūs niekinat gražią Lietuvos praeitį, darote gėdą jos darbarčiams, statote pavojun ateitį. Jūs savu abuojuumu iššauksite Apvaizdos ištarmę lietuviams: „Mane, tekel, pares. Pribaigsiu lengvabūdių dienas ir padalysiu juos svetimiesiems“.

Šių dienų alkoholizmas yra lemiamas veiksnys mums skursti, nykti kūnu bei dvasia, išsigimti, virsti pastumdėliais, medžiaga gausiesiems kaimynams sugromuliuoti. Nebūkite savųjų duobkasiai bet tapkite garbingos jų ateities ramsčiais. Mūsų pačių rankose ir Viešpaties valioje yra krašto likimas.

„Taigi žiūrėkite, broliai, kaip atsargiai turite elgtis... supraskite, kokia yra Dievo valia“ (Ef. 5,15.17). Mes – vyskupai skelbiame advente atgailą: „Štai dabar malonės metas... išganymo diena“ (II Kor. 6,2). „Meskime šalin tamsybės darbus... Elkimės padoriai, nepasiduodami... girtuokliavimams“ (Rom. 13,12-13).

Pagaliau visi kreipkimės į Visagalį blaivininkų giesmės žodžiais: „Tavo gerumą, o Dieve, atminę, šaukiame: Gelbėk mūsų brangią Tėvynę – dvelk iš aukštybių malonės vėjelį; auklėk blaivybę tiek vargusią šalį. Amen.“

Panevėžys, 1943.XI.15

4. ALKOHOLIS 1954

Šv. Rašte skaitome: „Dievas matė visa, ką buvo padaręs, ir buvo labai gera“ (Pr. 1,35). Visos Dievo dovanos skiriamos žmonių labui. Bet jų tarpe yra daug tokių, kurios tik tada naudingos, kai jos atsargiai vartojamos; nesilaikant atsargos, jos darosi kenksmingos, net pražūtingos. Todėl jų vartojimas turi būti sąmoningas, protingas. Aš tai paryškinsiu pavyzdžiais.

Ugnis žmonėms neapsakomai naudinga ir reikalinga: ja verdamės gardžius valgius, žiemą šildomės kambarius, gaminamės daugumą namų apyvokos daiktų, pradendant kalve, baigiant sudėtingiausiais fabrikais. Bet ugnis labai nuostolinga, jei su ja esame neatšargūs; ji pelenais paverčia vienkiemius, supleškina sodžius ir miestus...

Giminingos ugniai sprogtančios medžiagos, parakas, dinamitas... Jie naudingi nusimanančio žmogaus rankose. Pav., geležies anglių kasyklose per valandą priverčia tiek anglių, kad to nepadarys šimtas žmonių per kiaušų dieną. Bet mažas neatsargumas gali užgriauti visą šachtą ir palaidoti darbininkų daugybę. 1946 m. skaitėme laikraščiuose, kaip pirmoji atominė bomba žydintį miestą pavertė griuvėsiais, pav., Nagasakį su 35 400 gyventojų kapinėmis.

Paminėsime elektrą: elektrinis apšvietimas nakties tamsumą padaro dienos šviesa. Elektra sutaupo žmogaus jėgas, kai bažnyčioje dumia vargonus, dirbtuvėje varo mašinas, miestuose traukia tramvajus, laukuose stumia traukinius, telegrafu, telefonu išnešioja po visą pasaulį žinias, per radiją šneka, dainuoja... Bet elektroje glūdi jėga, kuri, neatsargiai pavartota, nutrenkia, kaip koks perkūnas.

Aš ypač noriu iškelti aikštėn vieną Dievo dovaną, kurios naudingumu ar kenksmingumu negalima lyginti nei su elektra, nei su dinamitu, nei ugnimi. Be jos visai negalima apsieiti, bet ji, blogai vartojama, pridaro neapskaičiuojamos žalos ne tikai kūnui, bet ir sielai, ne vien atskiram žmogui, bet ir šeimoms, net atskiroms tautoms ir visai žmonijai...

Kas tai per dalykas? Ogi vanduo! Be jo mes negalime gyventi: patys nutroktume; išdžiūtų žolė, javai, miškai; pastiptų paukščiai, gyvuliai; derlinga žemė virstų tyrais. Sacharoje vanduo branginamas kaip auksas; mūsų pelkėse mokami pinigai už jų nusausinimą; kurortuose mineraliniais vandenimis gydomės. Bet vanduo labai kenksmingas, pirmiašius alkoholio, kurs žmogų svaigina, nelyginant chloroformas...

Senovės tautos yra patyrusios, jog saldžių vaisių sultys yra linkusios rūgti, kad tuo būdu gaunamas svaigalas; jį arabai praminė alkehal (alkoholis), tai yra: svaiginas vanduo. Romėnai pastebėjo, kad išgėrus svaigalo, pakyla nuotaika; žmoguje reiškiasi neįprastas gyvumas, todėl tai pavadino dvasia, būtent – spiritus. Indijonų vadas svaigalą yra pakrikštijęs ugnies vandeniui, kursai svilina.

Jis yra paaškinęs Anglijos ministrui: „Mes kitados buvome labai gausūs: mums priklausė Aukštoji Kanada; mes užsidirbdavome maistą medžiokle ir žuvavimu. Bet baltieji žmonės, kurie atėjo pas mus prekiautų, išmokė mūsų tėvus gerti ugnies vandenį. Nuo to mūsų žmonės ėmė skursti, sirgti, mirti; daugybė visai žuvo ir dabar tėra mūsų visai maža“.

Grynas alkoholis yra bespalvis, malonaus kvapo skystimas, degas melsva liepsnele. Jis pramonėje plačiai vartojamas kaip degamoji medžiaga; kaip cheminis kai kurių medžiagų tirpiklis lakams dirbti; kaip žaliava įvairiems vaistams gaminti, pav., chloroformui, jodoformui, dezinfekcijai – bakterijoms naikinti... Bet geriamas alkoholis yra stiprus nuodai, kurie gėrėją žudo. Alkoholis nėra vienodas. Žinomiausias yra etilinis, gaunamas iš medžiagų, turinčių savyje saldumo. Jis, kaip gautas iš geresnių, švaresnių daiktų, yra mažiau nuodingas. Metilinis alkoholis gaminamas iš blogesnių medžiagų, pav., medienos, net iš visokių atmatų. Denatūratas, kitaip sakant, tyčiomis sugadintas pridėjus priemaišų, kurios pakeičia jo kvapą ir skonį, kad nebūtų galima gerti; tačiau geriamas.

Labiausia kenksmingas yra denatūratas, du kartus nuodingesnis už metilinį spiritą. Šiandien minėtina dar naminė degtinė, kurioje dėl primityvaus valymo pasilieka daug nuodingų dalių, ypač metilinio spirito, nebesakant apie tyčia daromas priemaišas, kaip muilo akmenėlis, gailiai, taboka. Cukraus fabriekų apylinkėse gaminama melasinė degtinė priylgsta naminei ruginei. Pagaliau naminis alus su degtinės, gailių, tabokos priemaiša.

Juo daugiau vandenyje alkoholio, tuo jis nuodingesnis; juo daugiau spiritas atskiestas vandeniui, tuo jis mažiau kenksmingas. Gryno etilinio spirito vienu kartu išgėrus 60-200 gramų, gali nusinuodinti užaugęs žmogus; vaikui gana 20-30 gramų. Metilinio spirito užtenka 50-70 gramų suaugusiam nusinuodinti, apakti – 5-20 gramų. To pavojaus nežiūrėdami, žmonės vartoja visokius alkoholinius gėrimus.

Ne tik dideli alkoholio kiekiai, bet ir mažos, o dažnos jo dozės nuodija žmogų. Alkoholis ne taip greit kaip kiti skysčiai pasišalina iš organizmo. Kasdien geriant degtinės po keletą stiklučių, per parą kūnas negali pašalinti viso alkoholio. Per ilgesnį laiką prisirenka jame tiek alkoholio likučių, kad gėrėjas permirksta, marinuojasi alkoholyje, žmogus nustoja sveikatos.

Nesistebėkite, kad aš savo žodyje liečiu kūno sveikatos klausimą, nes man turėtų daugiau rūpėti sielos būklė. Lotynų priežodis sako: sveikame kūne – sveika siela. Kai tik nors vienas sraigtelis organizmo pradeda klebėti, tuojau trukdo sielos veiksmus. Tuo tarpu alkoholis drumsčia sąmonę iki jos netekimo, silpnina valią, žmogų dvasiškai degeneruoja, paveldėjimu perteikia išsigimimą, idiotizmą... naujoms kartoms.

Kas sąmoningai išgeria nuodų ir nusinuodija, tą visi smerkiame, vadindami nusižudėliu. O tas, kurs ima nuodus mažomis dozėmis svaigalų pavidale, pamažėli gadina smegenis bei nervus, neigiamai veikia širdies ir plaučių darbą, sklerozuoja visas svarbiausias kūno dalis, sunaikina sveikatą, pagaliau be laiko gula karstan, ar jis ne savizuda? Jis ne tik save žudo, bet šeimą, tautą... Jis yra didžiausias visuomenės žudytojas.

Sveikata po gyvybės yra didžiausia Dievo dovana. Teks iš jos atsiskaityti. Viešpats pasakys: „Buvau tau davęs gerą sveikatą; galėjai sveikas gyventi 60, 70, 80 metų. Daug gero galėjai padaryti šeimai, tautai, kraštui. O tu nė pusės nepergyvenai, nuolat negalavai, negalėjai dirbuotis. Duok apyskaitą iš dienų, mėnesių, metų, kuriuos praleidai veltui“.

Kaip atsakysi? Kokį sprendimą išgirsi? Teismas be pasigailėjimo tam, kurs savęs nesigailėjo, buvo pats sau budelis, pats save be laiko nužudė, paliko liguistus, išglebėlius vaikus, naikino tautos atžalyną... Baigiu Blaivybės himno žodžiais: „Teprasmenga! Teprasmenga alkoholio vergija!“

Vilnius, 1954X15

5. GIRTUOKLIAMS IR NEGERIANTIEMS 1955

„Žiūrėkite savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsunkintos... girtybe“ (Lk. 21,34).

Kas šventadienis giedame suplikacijose: „Nuo bado, maro, ugnies ir karo gelbėk mus, Viešpatie!“ Girdint šitą giesmės posmą, ne sykį ateina galvon mintis, ar nepraverstų pridėti žodžius „ir nuo girtybės“. Girtuokliavimas yra ne mažesnė nelaimė už badą, marą, ugnį ir karą. Priešingai, yra apskaičiuota, kad jokios ligos, net maras, jokie karai neišpjauna tiek žmonių, kiek girtuoklystė be laiko nuvaro į kapus; didžiausi gaisrai nepridaro tiek nuostolių, net badas neprivaro prie tokio skurdo, kaip girtavimas. Dėl to priedas prie suplikacijų „ir nuo girtybės gelbėk mus, Viešpatie“ labai tiktų mūsų laikais. Kur nebeužtenka žmogaus jėgų, ten reikia šauktis Dievo pagalbos.

Neturiu didelės vilties patraukti prie blaivybės tokių girtuoklių, kurie kiaurai permirkę svaigalais, net bijo viso to, kas gali juos atitraukti nuo girtybės. Turiu tačiau sakyti apie girtuokliavimą. „Kūno gydytojai, – sako šv. Bazilijus, – matydami ligoniams nieko nepadėsią, duoda patarimų sveikiems, kad jie, slaugydami sergančius, nesusirgtų. Taip

ir sužeistų sielų gydytojai turi rodyti baisiausius girtybės vaisius, duoti nurodymų sveikiems, kad jie, gyvendami tarp girtuoklių, nuo jų neapsikrėtų”. Todėl čia parodysiu: I – kaip girtuoklystė žemina žmogų ir II – Dievą. „Žiūrėkite savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsunkintos ... girtybė”.

I. Girtuoklystės bjaurumas pasirodo iš to, kad ji neapsakomai žemina žmogų. „Kuo galima atskirti žmogų nuo gyvulio? – klausia Šv. Bazilijus ir pats atsako: šviesiu protu; bet girtuoklis užlieja proto šviesumą, kaip vanduo gesina ugnies liepsną. Ir kai žmogus per girtybę nustoja proto šviesos, anot Šv. Rašto, prilįgsta neprotingiems galvijams ir darosi panašus į juos (*Ps. 48,13*): girtuoklis nustoja sąmonės, nebegali protauti, nebesupranta, kas tiesa, kas melas; sakys tau tikriausius dalykus, tu išplėsi akis kaip beprotis!

Su protu ankštai jungiasi kitos kilnios žmogaus savybės, pirmiausia – laisvoji valia; ja žmogus taipgi skiriasi nuo gyvulių. Apsvaigęs protas nebeatskiria, kas yra gera, kas bloga; girto valia praranda pusiausvyrą; nevaržomos aistros pavergia girtuoklį. Taip aiškinamas pasigėrusio stačiokiškumas, kerštingumas, begėdiškumas ir kitos blogos būdo savybės. Kai blaivus būdamas visai padoriai elgiesi, girtas darai visokius niekus: keikiesi, blevyzgoji, stumdaisi, mušiesi... patampi kaip apsėstas, nesuvaldomas kaip gyvulys. Prilygsti neprotingiems galvijams ir daraisi panašus į juos.

Žmogus turi kalbos dovaną; ja gali pareikšti savo proto mintis, valios norus ir širdies jausmus. Tuo irgi žmogus skiriasi nuo gyvulių. Bet girto kalba jau nebe žmogiška; jos žodžiai panašūs į atskirus galvijų garsus; liežuvis pinasi, kartoja be prasmės tuos pačius posakius, plepa visokias kvailystes... Girtas mėgia dainuoti; tačiau balsas lyg vilko staugimas, kurs drumsčia nakties ramybę, gąsdina žmones ir gyvulius. „Žmogus, būdamas šlovėje, nesupranta; jis prilįgsta neprotingiems galvijams ir darosi panašus į juos”.

Girtuoklis yra niekingesnis už gyvulį, – šaukia šv. Bazilijus: – galvijai turi saiką, nustoja gerti, atsigėręs, kiek reikia. Girtuoklis neturi masto, geria be nuovokos; ir kai rodosi esąs atsigėręs, vėl iš naujo pradeda gerti. Arklys ar jautis, kai išgeria tiek, kiek reikalinga troškuliui nutildyti, nors primuš, daugiau nebegers. O girtuoklis geria daugiau, negu reikalauja prigimtis. Iš tikrųjų, girtuokli, tu bjauresnis už gyvulius; tu iš neturinčių proto galvijų privalai sau imtis blaivybės pavyzdį.

Girtuoklis nupuola žemiau už gyvulius; jis ne tik praranda tuos savumus, kuriais viršija galvijus, bet nustoja ir tų, kurie jam bendri su galvijais. Kaip žmogus, taip ir žvėrys turi pojūčius. Geras vanago regėjimas: iš aukštybės pastebi vieversėlį žolėje; kaip akmuo krinta žemėn ir aštriais savo nagais sugauna neatsargų paukštelį. Jautri katės klausia: per miegą išgirsta, kai tik pelė pasijudina. Stipri šuns uoslė: užuodžia ne vien žmonių pėdas, bet ir atskirų gyvulių.

Palygink girtą žmogų: akys lyg rūku aptrauktos, aiškiai nemato; dėl galvos sukimosi jam visi daiktai svyruoja. Girtas neprigirdi: žmonių kalba kaip duslus aidas ausyse atsimuša. Uoslė pasidaro nejautri nei kvėpėjimui, nei dvokimui. Visas kūnas praranda jautrumą: nebejaučia nei šilimos, nei šalčio, nei užgavimų, nei žaizdų. Girto būklę nusako Šv. Raštas: „Tu būsi, kaip žmogus miegą... ir sakysi: mane mušė, bet man neskaudėjo; tampė mane, bet aš nejaučiau“ (*Pat. 23,34-35*).

Žmogus, kaip ir kiti gyvuliai, turi nuostabią judėjimo galią: žvėrys zuja žemėje, žuvis nardo vandenyje, paukščiai plasnėja padangėse. Dievas paskyrė žmogų dangaus paukščių, jūros žuvų ir žemės žvėrių valdovu. Tuo tarpu vyras – žaliukas, kurs pečiais, rodos, galėtų mūrus griauti, negali paeiti; kurs, tėvynę gindamas, galėtų būti priešui baisus,

nesivaldai, nepastovi ant kojų, griuvinėji; pats be smūgio griūvi, kaip koks stuobrys, ir guli kur nors patvoryje.

Tvėrėjas sukūrė žmogų savo paveikslu ir panašumu. Kame berasime Dievo paveikslą ir panašumą žmoguje, kurs per girtybę prarado visas gražiausias savo savybes, kuriomis galėjo didžiuotis prieš galvijus, o girtuokliaudamas nupuolė žemiau už juos. Šv. Bazilijus sako: „Girtuokliai panašūs į pagonių stabus: jie turi akis ir neregi; jie turi ausis ir negirdi; turi uoslę ir neužuodžia; jie turi rankas ir neužčiuopia; turi kojas ir nepaeina!“ (*Ps. 113,13-15*).

Kas drįs manyti, jog Dievas girtuoklius, kurie taip baisiai žemina savyje Viešpaties paveikslą, išileis į dangiškus rūmus, kur niekas suteptas negalės įeiti. Todėl įspėja šv. Povilas: „Neklyskite! Girtuokliai... nepavaldės dangaus karalystės“ (*1Kor. 6,10*). „Jų galas – pražuvimas“ (*3,19*). Izaijas skelbia: „Deja, jums, kurie rytą keliatės, kad užsiimtumėt girtuoklyste ir gertumėt iki vakaro, kad būtumėt įkaitę... Todėl pragaras atveria savo nasrus, kad jus prarytų“ (*Iz 5,12,14*).

II. Girtuokli, tu žemini ne tik žmogaus vertę, bet niekini ir Dievą. Kiekvienas išmintingas, doras asmuo, net pagonis, išpažįsta kokią nors tikybą, jinai liepia jam garbinti Dievą, klausyti jo įsakymų, gražiuoju gyventi su kitais žmonėmis... Klausimas, ar girtuokliai turi kokį nors Dievą? Žinoma, turi! Bet kurį?

Ar tą, kurs visagaliu savo žodžiu sukūrė pasaulį, o savo Apvaizda per amžius visa valdo, palaiko, gerina?... Gal tą, kuriam dausose angelai be paliovos gieda: „Šventas, šventas, šventas Viešpats, galybių Dievas; pilnas yra dangus ir žemė Jo garbės?“ Ar tą, kuriam popiežius, vyskupai, kunigai ir ištikimi katalikai stato gražias bažnyčias, puošia dailius altorius, rengia iškilmingas pamaldas? Ne!

Gal tas yra girtuoklių Dievas – Kristus, kurs dėl mūsų išganymo yra tapęs žmogumi, kentėjęs ir miręs ant kryžiaus? Ar tas, kurio vardu vadinasi keli šimtai milijonų krikščionių? Ne tam Dievui jie duoda garbę! Ne to Dievo jie klauso Evangelijos! „Nes tokie, – anot apaštalo šv. Povilo, – netarnauja mūsų Viešpačiui Kristui, bet savo pilvui“ (*Rom. 16,18*). „Daugelis, apie kuriuos aš jums dažnai kalbėjau (dabar gi ir su ašaromis sakau), elgiasi kaip Kristaus kryžiaus neprieteliai... jų dievas yra pilvas“ (*Fil.3,18-19*).

Smuklė yra girtuoklių bažnyčia; stalas, apstatytas stiklinėmis ir stikliukais – tai didysis altorius; spinta su bonkomis – jų ciborija; rudas ar pilkas skystimėlis – švėstas jų vanduo; stiklų cinkšėjimas – tai varpai; negražios dainos – tai jų giesmės; šlykščios blevyzgos – jų pamokslas; bonkoje – visas jų tikėjimas, stiklelyje – visa jų viltis, girtybė – visa jų meilė...

Jūs, blaivieji, susispietę aplink altorius, prieš sumą nuoširdžiai giedate: „Pulkim ant kelių, visi krikščionys; didžiai ištroškę Jėzaus malonės; su ašaromis Dievą maldaukim; tą Mišių auką jam atnašaukim...“ Girtuokliai! Jūs bevelijate stumdytis aplink stalus, bonkas, stiklines, stikliukus, troškulį tildydami svaigalais, ir triukšmauti: „Gėriau alutį, saldų midutį per visą naktį ligi gaidelių...“ „Visas sviestas gerai žino, kaip aš gėriau su staršina; kas tu man?..“

Jei kartais pasivėlinę, girtuokliai, užeinatė bažnyčion, tai ne tam, kad iš tolo stovėdami, kaip Evangelijos muitininkas, nedrįstumėt nė akių pakelti aukštyn, tik muštumėt krūtinėn ir sakytumėt: „Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui“ (*Lk. 18,13*); ne tam, kad eitumėt šv. Sakramentų, dalyvautumėt šv. Mišių aukoj, pasiklausytumėt Dievo žodžio... Jūs sumoje žiovaujate, nuobodžiaujate, nelaukiate pamokslu, kad veikiau galėtumėt nešdintis į smuklę.

Blaivieji! Pamoksle jūs klausotės apie Dievo ir Bažnyčios įsakymus, mokotės Viešpačiui tarnauti, teisingai elgtis su žmonėmis, pelnytis išganymą... Girtuokliai! Smuklės juokus sau darote iš Dievo ir žmonių, rengiate sau pražuvimą! Netenka tat stebėtis, kad Apaštalas verkdamas sako, jog elgiatės jūs kaip „Kristaus kryžiaus neprieteliai“, kaip Nukryžiuotojo mokslo priešai, be atodairos laužote visus Jo nuostatus. Mačiau vienoje bažnyčioje ant tabernakulio po vieną vinį prikaltus įsakymų skaitmenis, išklypusius į visas puses. Tai tikras jų kraipymo vaizdas!

Buvo laikas, kai girtuoklis mylėjo Dievą, bet girtybė aptemdė jo tikėjimo šviesą: jis „vieno Dievo nebemato, nes knistis dumbluose priprato“ (Maironis). Kieno širdis pamėgo girtybės dievaitį, tas nebemoka su pagarba tarti Viešpaties vardo, tas piktžodžiauja, burnojasi, neteisingai siekia, tyčiojasi iš tikybos šventenybių... Kurio burna suteršta, to kilnus šventadienių šventimas neįmanomas; girtuokliai nesimeldžia; pagaliau, „girta malda, kaip ligonio pasninkas“.

Kieno širdyje nėra Dievo garbės, nebėra nei artimo meilės. Kas negerbia tėvų, muša žmoną, badu marina vaikus? Kas skaldo kitiems antausius ir pats vaikšto kiauru pakaušiu? Kas niekais laiko skaistybės dorybę? Kas ardo šv. moterystės ryšius? Kas naminis vagis, kurs išneša ką pagavęs? Kas neteisingai liudija prieš artimą? Kas nelaiko pasninkų? Kas neina velykinės? Kas gailisi Bažnyčiai kapeikos?

Dažniausia, girtuokliai, peržengiate visus Dievo ir Bažnyčios įsakymus, nusidedate Dievui, skriaudžiate žmones. Blogiausia tai: blaivaus didesnės nedorybės daromos daugiausia slapčia, rečiau jos aikštėn teiseina. Girtas nesislepi su savo darbais, viską darai su triukšmu. Kitatikiai piktinasi mūsų tikyba, spėlioja: turbūt bjaurus katalikų tikėjimas, kad jie taip negražiai elgiasi, nors čia kaltas ne tikėjimas; jis šventas.

Kalti girtuokliai, kurie, būdami neverti žmogaus vardo, vadina save krikščionimis. Būtų geriau, kad tarp katalikų nebūtų tokių asmenų. Tiesa, mūsų būtų mažiau, bet visi būtų blaivūs, doresni. Kitatikiai, matydami pavyzdinę jų gyvenimą, virstų katalikais, kaip yra buvę pirmasis Bažnyčios amžiais. O dabar, girtuokliai, „Dievo vardui dėl jūsų piktžodžiaujama tarp pagonių“ (Rom. 2,24).

***

Girtuokliai! Jei čia kas esate, susipraskite! Atmerkite akis! Pažvelkite į nelaimes, kurias užtraukia girtuokliavimas! Pabokite aimanavimų gimdytojų, kuriems nuodijate senatvę! Paklauskite verkimo žmonių, kurias skriaudžiate kūnu ir siela! Pasigailėkite ašarų vaikų, kurie auga kaip našlaičiai, be tėvo globos! Atsiminkite, ką sako šv. Povilas: „Jei kas nesirūpina savaisiais ir ypač namiškiais, tas išsigynė tikėjimo ir yra piktesnis už netikintį“ (1 Tim. 5,8). Bijokite Dievo bausmės, nes „elgiatės kaip Kristaus kryžiaus neprieteliai“

Jūs, negeriantys, „būkite blaivūs ir budėkite“ (1 Tes. 5,8). Nieku būdu neprisidėkite prie kitų girtybės! Bjaurėkitės šita nedorybe, kuri žemina žmogų ir Dievą! Nei prikalbinėjimais, nei blogu pavyzdžiu nesiduokite savęs palenkti girtybėn. Blaivias renkite savo vestuves, krikštynas, pakasynas ir šiaip šeimynines ar bažnytines iškilmes! Vaikus saugokite nuo degtinės stikliuko, net alaus stiklinės! Jei kas nieko negalėtųmėt nuveikti prieš girtybę, bent atsidūsėkite už nelaimingas girtuoklystės aukas: „Nuo bado, maro, ugnies, karo ir girtybės gelbėk mus, Viešpatie!“ Amen.

Vilnius, 1955.11.22

V. VYSKUPAS JUSTINAS STAUGAITIS

1. LIUDIJIMAI APIE VYSKUPO JUSTINO KOVĄ UŽ BLAIVYSTĘ

Be „Žiburio“ draugijos, Lekėčiuose kun. J. Staugaitis įsteigė ir „Blaivybės“ draugijos skyrių. Apskritai klebonas J. Staugaitis labai stengėsi, kad Lekėčių parapijoje kuo plačiau išplistų blaivybės idėja ir kovojo su svaigiųjų gėrimų platinimu. Dirbdamas parapijose, kun. J. Staugaitis stengėsi suaktyvinti jose visuomeninį gyvenimą. Sprendė įvairius socialinius žmonių klausimus, steigė „Žiburio“ ir kitų draugijų skyrius, skleidė blaivybės idėjas.

Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis. T. 31. Vilnius, 2008. Algimantas Katilius. Kunigo Justino Staugaicio visuomeninė veikla 1905-1915 metais.

***

J. Staugaitis paskiriamas Popiežiaus rūmų prelatu, 1926-iais Telšių vyskupu ir Klaipėdos krašto prelatu. Pradėjo leisti žemaičiams skirtą laikraštį „Žemaičių prietelius“, kuriame buvo propaguojamos vyskupo M. Valančiaus blaivybės idėjos. Voruta, 2010 01 10.

***

Vyskupo Justino Staugaicio Telšiuose atlikti darbai – didžiuliai. 1943 m. lapkričio 24 d. Kaune leistame laikraštyje „Ateitis“ Vilkinio slapyvardžiu pasivadinęs kun. Justinas Juodaitis rašė: „Jo užsimojimai Telšių vyskupijos administravime platūs, gilūs, drąsūs ir vaisingi. Jis yra Telšių žemaičių vyskupijos kūrėjas ir tėvas. (...) Kaip vyskupo A. Valančiaus, kas nebetarpinis papėdininkas, susirūpina vyskupijos blaivinimu ir atgaivina vyskupo Valančiaus įsteigtas Blaivybės draugijas“. Mirė vyskupas Justinas Staugaitis 1944 m. liepos 8 d., o prieš pat mirtį ištarė: „Dieve, neapleisk Lietuvos“. SUVALKIJA, 2008 / Nr. 2 (39)

***

Pasakoja brolio duktė Regina Sepetkienė, paskutinį kartą dėdę mačiusi būdama dvylikos metų: „Dėdė labai mylėjo vaikus. Lauktuvių parveždavo meduoliukų. Ateidavo pas mus, bežaidžiančius po medžiais, sakydavo, jog ir jo lopšys kabojęs po šiais ąžuolais. Jis klausydavosi medžių ošimo, paukščių čiulbėjimo... Vyskupas labai nemėgo girtuoklystės. Jis visur skleidė blaivybę. Tai buvo tarsi antrasis vyskupas Valančius. Jis mokėjo septynias užsienio kalbas..“ XXI amžius 2006 12 01 Dr. Aldona Kačerauskienė

2. GERB. TELŠIŲ VYSKUPIJOS IR KLAIPĖDOS PRELATŪROS DVASIŠKIJAI 1934

Šiais metais sueina lygiai 75 metai nuo Didžiojo Vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivybės brolijos įsteigimo Lietuvoje. Kai Lietuva skendėjo degtinės bangose, Vyskupas Motiejus pirmasis paskelbė griežtą kovą svaiginantiems gėrimams, panaudodamas galingas

Bažnyčios priemonės, būtent pamokslus, apžadus, šventes, šv. Sakramentus. Šios bažnytinės priemonės buvo panaudotos vadinamoje blaivybės brolijoje, kurios pasisiekimas buvo ne lauktas. Po trumpo laiko buvusioje Žemaičių Vyskupijoje 83% katalikų priklausė blaivybės brolijai. Žmonių daugumas buvo išsižadėjęs alkoholinių gėrimų. Viešų girtuoklių liko maža saujelė. Kraštas pasidarė blaivus, žmonių dorovė žymiai pakilo.

Rusų vyriausybei nepatiko blaivybės reikalas; buvęs neva nesutaikomas su valstybės įstatymais. Blaivybės brolija buvo pasmaugta, žmonės vėl ėmė gerti, bet blaivumo idėja pasiliko gyva.

Po 1905 metų revoliucijos Rusijos valdovams atsivėrė akys; jie pasidarė nuolaidesni, ir mūsų Tėvynė susilaukė lengvesnių laikų. Blaivinimo darbas vėl prasidėjo. 1908 metais valdžios buvo įregistruota L. K. Blaivybės Draugija, kuri štai jau veikia 25 metai.

Per tą laiką Blaivybės Draugija uoliai budėjo Lietuvos blaivinimo sargyboje ir jam vadovavo. „Sargyba“, „Žvaigždutė“, gausūs vaikų – angelaičių būriai, studentų abstinentų korporacija gali būti liudininkais Blaivybės Draugijos pasisiekimo. Blaivybei pavyko pagauti vaikus ir nemažą dalį jaunimo. Jaunimas mūsų ateitis. Iš blaivaus jaunimo išaugs blaivios kartos, todėl jaunimo blaivus auklėjimas yra pagrindinis ir sėkmingiausias darbas kovoje su girtuoklyste.

Tačiau blaivybei nepavyko pagauti platesnių tautos masių – liaudies. Liaudis, nepaisant ekonominio krizio, ir šiandien bauriai svaiginasi. Iš to seka daug nedorybių, ypač seksualinėje srityje. Venerinių ligų, kurios smarkiai Lietuvoje plečiasi, didžiausias kaltininkas yra girtuoklystė. Patys, Mylimieji Broliai, matote ir žinote kokios begalinės žalos padaro degtinė žmonių sieloms, Bažnyčiai, tautai, valstybei.

Kunigai, sielų ganytojai, esame Išganytojo įpareigoti uoliai saugoti tautą nuo dornio išsigimimo. Todėl šiais Jubiliejaus metais, sekdami Vyskupo Motiejaus pavyzdžiu, paskelbkime žūtbutinę kovą alkoholiui – girtuoklystei savo parapijose, pavartodami tinkamiausias priemones. Lig šiol blaivinimo darbe mes, kunigai, mažai vartojame grynai religines priemones. Vyskupas Valančius įrodė, kad tos priemonės labai sėkmingos.

Nemanykime, kad tos priemonės turėjo pasisiekimo tik anais laikais. Religija niekuomet nesensta. Žmonių psichologija savo esme pasiliko ta pati. Religiniai motyvai ir šiandien labiausiai išjudina ir pagauna žmonių širdis. Sureliginkime todėl blaivinimo darbą, varykime jį per Bažnyčią.

Pasiremddama tuo, kas anksčiau paminėta, Vyskupijos Kurija įsako Gerb. Klebonams ir bažnyčių Rektoriams kas seka:

- 1.— 2 arba 4 vasario, kaip kam patogiau, pasakyti pamaldų laiku pamokslą apie blaivybę, pabrėžiant girtuoklystės bjaurumą ir blaivių papročių reikalingumą.
- 2.— Ruošiant jaunavedžius moterystės sakramentui, nurodyti svaigalų žalingumą jiems patiems, jų vaikams ir įtikinėti apie blaivaus auklėjimo reikalingumą.
- 3.— Labiau įpratusius į girtuoklystę katalikus skatinti prie iškilmingo bažnyčioje pasižadėjimo ilgesniam laikui arba ir visam amžiui nebegerti (prie pasižadėjimo galima skatinti ir jį padaryti per išpažintį). Atgaivinti bažnytinę Blaivybės Broliją.
- 4.— Globoti „Blaivybės“ skyrius, nurodant gausius atlaidus, kuriuos Šv. Tėvas suteikė joje dalyvaujantiems, būtent gaunama pilnieji atlaidai: įstojimo dienoje, 2 vasario, per Šv. Joną, vieną kartą mėnesyje. (300 dienų už pastangas atversti girtuoklį, pvz., atvesti susirinkiman).

5.— Dėti visas pastangas ir skatinti per pamokslus, kad visi parapijos vaikučiai priklausytų prie „Angelo Sargo“ Sąjungos. Angelaičius globot kaip savo akies lėlutę.

6.— Baigiant katechizaciją, pirmosios šv. Komunijos proga daryti vaikučiams iškilmingą pasižadėjimą nebegerti svaigalų.

7.— Daryti statistiką, parodančią girtuoklystės ir blaivinimo būklę parapijoje, ir gale metų atsiųsti Kurijai.

(—) Kun. J. Juodaitis, Telšių Vyskupijos „Blaivybės“ Direktorius.

Tvirtinu Telšiai, 26. I. 34. (—) † Justinas, Telšių Vyskupas

Nuorašas tikras. Šaltinis: „Tiesos kelias“ 1934`2

3. GANYTOJINIS LAIŠKAS 1935

„Mylimieji Kristuje! Daug vargų mus slegia, bet didžiausias Lietuvos vargas, didžiausia nelaimė – tai girtuokliavimas. Tas piktas įprotis šimtus ir tūkstančius moterų padaro nelaimingas, neretai per anksti į kapus nuvaro. Tėvų girtuokliavimas tūkstančius vaikų padaro vargšais, ištvirkėliais. Girtuokliavimas gamina plėšikų gaujas, nelaimingais piktadariais pripildo kalėjimus, nemaža aukų duoda pragarui. O kas gi bekalbėti apie baisius medžiaginius nuostolius, kuriuos padaro girtuokliavimas? Jei pas mus sudrįskę stogai, suklypę trobesiai, nepaeina gyvuliai; jei mūsų neišbrendami keliai, jei neturime mokykloms patalpų, jei patys žmonės apdrįskę, – tai visa to didžiausia priežastis, kad Lietuva kasmet prageria dešimtis milijonų litų. Taigi drąsiai galima sakyti, kad girtuokliavimas – tai Lietuvos gėda, tai didžiausia šalies nelaimė! Dėl katalikų girtuokliavimo liūdi Bažnyčia, rauda nelaimingos moterys, verkia maži vaikeliai. Amžinai minėtinas Vyskupas Motiejus Valančius, tas pilnas žmonių meilės ganytojas, didysis Lietuvos švietėjas, žūtbutinę kovą buvo paskelbęs girtuokliavimui. Žmonelės paklausė, ir Lietuva be maži visiškai buvo pametusi svaigalus. Bet, deja, piktasis įprotis ir vėl sugrįžo, nešdamas didžiausią pragaištį mūsų žemelei, murdydamas nedorybių purvuose Kristaus krauju atpirktas sielas. Matydamas tokią nelaimę, trokštu atgaivinti šventą mano pirmtakūno, Vyskupo Motiejaus, darbą. Tvirtindamas naujai pertaisytus Blaivybės Brolijos įstatus kviečiu visus geros valios katalikus į garbingą kovą su girtuokliavimu, su tuo didžiausiu žmonių sielų ir mūsų šalies priešininku. Duok Dieve, kad ne tik mūsų Dijecezijoj, bet ir visoj Lietuvoj nebeliktų nė vieno svaigalų mėgėjo! + Justinas, Telšių Vyskupas Telšiai, 25 sausio 1935 m.“

Pakūta. 2011.07.07

Sukanka 140 metų, kaip gimė Justinas Staugaitis – Vasario 16-osios Akto signataras, Telšių vyskupas.

Kodėl dabar užsiminiau apie vyskupą žemaičių pakelėse? Ne tik todėl, kad jis jas išvaikščiojo, kad šiomet – jubiliejus, bet ir todėl, kad apie nepaprastą asmenybę galima paliudyti dar vienu ganytojo laišku, rašytu likus pusmečiui iki mirties (mirė 1943 metų liepos 8 dieną), taip pat ilgai klaidžiojusių žemaičių pakelėse. Manau, kad jame yra minčių, aktualių ir šiandien. Mąstytojas Staugaitis, rašęs tuos žodžius sunkiu Lietuvai metu, jautė didelį norą praskaidrinti tautos kelią į ateitį ir didelę baimę dėl krašto likimo. Siūlau skaitytojams keletą ištraukų iš šio laiško, kuriame jis kreipiasi ir į kunigus.

4. GANYTOJINIS LAIŠKAS 1943

„Jei norime sėkmingai kovoti su girtuokliavimu, tai ne tik patys būkime abstinantai, bet ir kitų bent degtine nevaišinkime. Per atlaidus, per Vyskupo vizitaciją ir kitomis progomis lai degtinė visiškai nesirodo ne tik viešai ant stalo, bet lai jos nebūna Jūsų namuose visiškai. Žinokite, kad Jūsų parapijiečiai labai smalsūs žinoti, kas daroma klebonijoje. Jie net Jūsų kąsnius suskaito. Taigi, jei Jūs savo namuose vartosite degtinę, tai, be abejonės, žinos Jūsų parapijiečiai ir Jūsų pastangos nublaivinti parapiją niekais nueis.

Jokių vaišinimų alkoholiu parapijoje nepriimkite, ar tai kalėdojant, ar kitokia proga. Atbulai: jei kur esate kviečiami, tai tą pakvietimą priimkite tik su sąlyga, kad per vaisės visiškai nebūtų degtinės ne tik kunigui, bet ir kitiems svečiams.

Stenkites, kad Jūsų parapijoje būtų apsieinama be degtinės per krikštynas, vestuves, palaidojimus. Šiomis progomis pasižadantiems apsieiti be degtinės net pagražinkite pačias bažnytines apeigas. Bus tai akstinas ir kitiems tokiais atvejais degtinės atsižadėti.

Pratinti į blaivybę ypač jaunimą. Vaikus katechizuojant, ypač gerai išaiškinti jiems degtinės kenksmingumą. Einančius prie pirmosios Šv. Komunijos įrašyti į Angelo Sargo Draugijėlę, labai ryškiai pabrėžiant blaivybės, net abstinencijos pareigas...

...O kaip kunigas turi elgtis su vadinamais degtindariais, kurių jau tiek daug yra pr-visė mūsų krašte?

Policijos pareigų kunigas lai nesiima, tai ne jo reikalas. Bet ir iš sakyklos ir kitokiomis progomis kunigai turi gerai išaiškinti, kad gaminti vad. naminės nuodai yra piktadarybė. ...Reikia pasistengti, kad žmonės kartą suprastų, jog degtindariai yra tikrieji piktadariai ir tokiais turi būti laikomi.

...Advento, Gavėnios laikas, Kalėdos, Velykos ir t.t. – vis tai laikas, pašvęstas didelėms mūsų religijos paslaptims paminėti. Mūsų katalikai bent tuo šventu laiku lai atsisako nuo degtinės.

...Kai rimtai mūsų žmonių nublaivinimu susirūpinsite, tai šiam tikslui pasiekti gal dar daugiau ir geresnių priemonių rasite. Dieve, duok. Tik metas, labai didelis metas mums pasibusti ir su krikščionių sielų ir mūsų Tautos didžiausiu priešininku – girtuokliavimu pradėti vesti rimtą kovą.

Iš širdies gilumos linkiu, kad ta kova Jums pavyktų”.

2006-11-14 Mykolas Karčiauskas. „Justinas Staugaitis – ganytojas iš dvasios“.

<http://www.bernardinai.lt/archyvas/straipsnis/55268>

VI. ARKIVYSKUPAS TEOFILIUS MATULIONIS

1. GANYTOJINIS LAIŠKAS APIE KOVĄ SU GIRTAVIMU 1944

Dievo gailestingumu ir Apaštalo Sosto malone Kaišiadorių vyskupas vyskupijos broliams Kunigams, Vienuoliams ir Vienuolėms ir visiems tikintiesiems siunčia ganytojo pasveikinimą ir laiminimą.

Dabartinis karas padarė ir tebedaro daug nuostolių: milijonai užmuštų, sužeistų, invalidų, našlaičių; o kiek su žeme sulyginta, sudeginta, sugriauta miestų, miestelių, kaimų, ūkių su visu turtu, su gražiausiomis bažnyčiomis ir meno paminklais; o žemė patvinusi krauju ir ašaromis.

Ne mažiau šis karas yra padaręs žmonijai moralinės žalos ir įnešęs dvasinio pakrikimo: atbuko žmonių jausmai, sukietėjo širdys, dingo tarpusavio meilė; mažai bepaisomi Dievo ir Bažnyčios įsakymai, o žudynės, banditizmas, plėšikavimai, spekuliacija – tai kasdieniniai reiškiniai; rečiau užtinkami tvirti, pavyzdingi šeimų židiniai, bet užtat padaugėjo susimetėlių, pasimetėlių skaičius; šventadieniais apytuštės bažnyčios, mažai bematoma, ypač vyrų, prie klausyklių atgailaujančių už savo kaltes, mažai einančių prie Dievo stalo – ten tuščia ir tylu... Jei Jeremijas pranašas gyventų mūsų laikais, taip pat šauktų, kaip Babilono nelaisvės laikais kad šaukė: „Teriote nuteriota visa žemė, nes nėra nė vieno, kuris imtų tai į širdį“ (*Jer 12,11*).

Dar yra viena šių laikų blogybė, galima sakyti, dabartinio karo padarinys, o mūsų tautos gėda ir nelaimė – tai samagono gaminimas ir jo besaikis vartojimas – girtuoklystė. Retas kaimas, o gal jau nedaug Lietuvoje liko ir šeimų, kur nebūtų gaminamas ir geriamas samagonas. Raistai ir pakrūmės nustatytos samagono aparatais, kurie naktimis tūkstančius centnerių grūdų paverčia samagono nuodų skystimu. Ir tuos nuodus, samagoną, geria ir nuodiją vyrai, moterys, jaunuoliai(-ės) ir net vaikai; ir kas liūdnesiausia, atsiranda nemaža inteligentų, kurie užuot švietę pavyzdžiu tautiečiams, girtavimais ir netikusiu elgesiu piktina juos. Samagonas geriamas įvairiomis progomis: atsisveikinant ir susitikus; šalant, kad sušiltų; kai šilta, kad atvėstų; rūpesčiai samagone skandinami, o džiaugsmai juo laistomi; visi šeimos linksmi bei liūdni įvykiai – krikštynos, vestuvės, vardinės, talkos, svečių pobūviai, net metinės šventės, atlaidai – visa tai paverčiama girtavimo dienomis, o namai, tie šventi šeimų židiniai, – girtavimo vietomis, karčemomis. Prieta prie to, kad neretai įstaigose, įmonėse sunku susikalbėti be samagono. Kiekvienoje parapijoje, daugelyje kaimų atsiranda tokių, kurie ne tik samagoną gamina ir jį geria, bet juo prekiauja, padarydami iš samagono savo rūšies verslą, profesiją...

Brangūs Diezeziečiai, visa tai prisiminus, su dideliu širdies skausmu ir liūdesiu reikia pripažinti, kad einama ir dideliais šuoliais artėjama prie to, kad visa mūsų mylima Tėvynė Lietuva, kadaise vadinta Šventąja Lietuva, o Šv. Tėvo Pijaus XI – Marijos žeme, liks girtuoklių šalis ir mūsų negausi, bet iki šiol fiziškai ir moraliai sveika tauta prieš medžiaginio skurdo, visiško moralinio pakrikimo ir išsigimimo.

Gydytojų ištirta ir mokslo nustatyta, kad visi svaiginamieji gėrimai, kaip antai: samagonas, degtinė, konjakas, vynas, alus ir kiti, turi daugiau ar mažiau vadinamojo alkoholio, o tas alkoholis yra ne kas kita, kaip tikri, nors slapti, nuodai. Todėl svaiginamųjų gėralų vartojimas yra lėtas, bet tikras nuodijimasis. Kaip tik tų alkoholio nuodų labai daug yra samagone, daugiau kaip paprastoje degtinėje, nes iš degtinės, pervarytos bravorė per mašinas, nuodai siek tiek išvalomi. Ir dėl to samagono gėrimas yra ypač žalingas. Kai alkoholio nuodai su svaiginamaisiais gėrimais patenka į žmogaus organizmą, kraujas tuoj išnešioja juos po visą kūną, užnuodija jį ir pradeda savo žalingą ardomąjį darbą. Pirmiausia pradeda veikti jautriausias kūno dalis – smegenis. Kai tik alkoholis, ypač didesnis jo kiekis, patenka į smegenis, tuoj mūsų sąmonė sumenkėja, mažiau besuvalkiamame – žmogus pasidaro plepesnis, dažniausiai šneka nesąmones, plūstasi, blevyzgoja, šūkauja, įžeidinėja, rankomis mostaguoja, ant kojų nesilaiko, kitam į plaukus kimba, žodžiu, keletui valandų praranda protą – pasidaro tikras beprotis. Teisingai sako Šventasis Raštas: „Vynas ir girtuokliavimas atima protą“ (*Oz 4,11*). Girtas sukelia blaiviam žmogui pasibjaurėjimą ir užuojautą. Suprantama, dėl ko senovės Spartos gyventojai, norėdami savo vaikus atgrasyti nuo girtuokliavimo, rodydavo jiems pasigėrčiusius vergus.

Alkoholis taip pat neigiamai veikia ir žmogaus nervus: pradžioje juos išjudina, nuo to jaučiamas lyg sustiprėjimas, bet, apsvaigimui praėjus, būna nuvargimas, kuris jaučiamas trečią ir ketvirtą dieną. Teisybę apie alkoholio veikimą yra pasakęs pranašas Izaijas: „Vynas sumažina stiprybę“ (plg. *Iz 24,20*). Kas dažniau girtauja, to nervai visai sugenda. Tokių žmonių rankos dreba, galva kruta.

Nuo alkoholio genda ne tik nervai, bet ir kitos svarbiosios kūno dalys: viduriai, kepenys, širdis. Todėl nuolatiniai girtuoklio palydovai – skilvio ir žarnų sloga, vėžio liga, reumatizmas, smegenų suminkštėjimas, paralyžius, net pamišimas... Alkoholis smarkiai silpnina organizmo atsparumą. Todėl girtuokliai greičiau užsikrečia, pvz., šiltine, cholera, ir jie sunkiau pagydomi.

Be to, atsiminkime visus iš girtuoklystės kylančius nelaimingus atsitikimus: užmušimus, sužeidimus javus kuliant ar linus minant, netikėtą mirtį kur griovyje, gaisrus, nelaimes fabrikuose, vagystes, plėšimus, nesantaikas šeimose ir visus kitus nusikaltimus, kurių priežastis yra samagonas ir kiti svaigalai.

Alkoholis kenkia ne tik girtuokliui, bet kelia pavojų jo šeimai ir jo ainijai. Girtuoklio vaikai gimsta silpni, paaugę jie esti išblyškusiais veidais, apstulbusiomis akimis, kvaila išraiška; jų organizmas neatsparus ligoms, o vėliau – polinkiumi į pikta. Girtuoklių vaikai dažniausiai patys esti girtuokliai, neretai net bepročiai ar epileptikai. Didelė atsakomybė tenka girtuoklio tėvo sąžinei už tai, kad jo vargšai vaikai nelaimingi ateina į pasaulį. Čia žodis į žodį pildosi žmonių posakis: „Už tėvų klaidas kenčia vaikai“.

Gydytojų ir auklėtojų požiūriu, laikotarpis tarp 14-18 metų yra pats kritiškiausias ir svarbiausias žmogaus gyvenime. Šiame amžiuje organizmas vystosi nuostabiai greitai. Su kūno brendimu eina ir dvasinis pasikeitimas, kuris atneša didelių sielos sukrėtimų. Šiame brendimo amžiuje alkoholio vartojimas – tai tikra jaunimo savižudybė, nes tuomet alkoholis naikina jaunuolio(-ės) raumenis, nervus, smegenis, dvasinius gabumus, žalingai veikia dvasinę energiją, valią, visą jaunuolio charakterį – būdą; jis mažina sugebėjimą blaiviai ir rimtai galvoti, užkuria aistras. Todėl lengva suprasti tą liūdną reiškinį, kad daugelis jaunuolių – berniukų ir mergaičių – smaližiauja nekaltybės vainiku, nusižengia skaisybei, būdami neblaivūs. Teisingai pagonys romėnai sakydavo: „Kur vieši vyno die-

vaitis Bachas, ten atvyksta ir ištvirkimo deivė Venera“. O Šventasis Raštas sako: „Vynas gimdo paleistuvystę“ (*Pat 20,1*). Nereiktų tėvams taip dažnai skųstis vaikų ištvirkavimu, mažiau būtų prasaradusių dukterų, jei svaigalai rečiau viešėtų jų namuose.

Tuo dar nesibaigia samagono – alkoholio nelaimės. Apleisti laukai, sunykę gyvuliai, išklėrę padargai, apdriskę stogai, kreivos sąsparos, tušti aruodai, namuose nuolatiniai bėsniai, žmonos ir vaikų akys visuomet užvertos – tai taip atrodo girtuoklio ūkis ir šeima.

Alkoholis yra baisus žmonijos priešas: jis prikemša pilnas prieglaudas, kalėjimus ir pamišėlių namus, milijonus į nuodėmes pastumia, skatina nepadorias orgijas, pripildo kapines, ištuština lopšius, išardo šeimas, pražudo ir išniekina ištisas tautas.

Nenuostabu, kad Šv. Povilas apaštalas girtuoklystę priskiria prie didžiųjų nuodėmių ir grūmoja girtuokliams, kad jie neįeis į dangaus karalystę: „Neklyskite, nei paleistuviai, nei stabų garbintojai, nei svetimoteriai, nei begėdžiai, nei vaikų darytojai, nei vagys, nei godūs, nei girtuokliai, nei piktžodžiautojai, nei plėšikai nepaveldės dangaus karalystės“ (*1 Kor 6,9-10*). Ir tas pats apaštalas, nepaisydamas viso savo meilumo, ragina Korinto krikščionis nesusidėti su girtuokliais: „Jei tas, kuris vadinasi brolis, tačiau yra paleistuvys, ar svetimų stabų garbintojas, ar keiksmininkas, ar girtuoklis, ar plėšikas, su tokiu nevalgykite“ (*1 Kor 5,11*).

O Šv. Bazilijus labai aštriais žodžiais smerkia girtuoklystę: „Girtavimas – tai prakeikta motina, kuri gimdo vargą, skurdą, ligas, kuri ardo jėgas, kuri atkvečia pirm laiko senatvę ir mirtį. Girtuoklis vadintinas savavaliu velniu, nes po nusigėrimo taip bjaurius dalykus papildoma, lyg būtų velnias ar net daugiau negu velnias“.

Vyskupo Motiejaus Valančiaus laikais Lietuva visame pasaulyje buvo viena blaiviausių tautų. Dar ir prieš pat Pirmąjį pasaulinį karą Kauno gubernija buvo antroje vietoje tarp blaiviausių gubernijų visoje Rusijoje. Bet, deja, tie gražūs laikai jau dingo praeityje. O dabar... Dabar Lietuva skęsta samagone...

Apskaičiuota, kad, pvz., 1938 m. degtinės ir spirito buvo parduota iš viso 5 922 000 litrų už 34 328 500 litų. Kokia milžiniška suma! Be to, tais pačiais metais pagaminta 22 213 400 litrų alaus, 61300 litrų vyno, 38 700 litrų likerio ir dar įvežta vynu ir spirito 54 tonos. Supylus visa tai į vieną vietą, pasidarytų nemažas ežeras. Argi mes iš tikrųjų nepradedame skęsti svaigaluose?

Kadaise pranašas Izaijas skausmo pilna širdimi šaukė į savo tautiečius: „Vargas jums, kurie rytą atsikeliate, kad užsiimtumėte girtuoklyste ir gertumėte iki vakarui <...>, todėl mano tauta vedama nelaisvėn <...>, jos garbingieji badu miršta ir jos daugybė džiūsta iš troškulio“ (*Iz 5,11-13*).

Brangūs broliai Kunigai ir mylimieji Diezeziečiai! Argi nematome, kad daugybė mūsų brolių ir seserų panašiai kaip pranašo Izaijo tautiečiai elgiasi? Nuo ryto iki vakaro, per kiauras naktis girtuokliauja, gamina samagoną... Bet taip pat argi neįsivaikome, kad ir panaši bausmė palietė mus, mūsų Tėvynę, mūsų tautą. Dešimtys tūkstančių mūsų brolių ir seserų išvežti nelaisvėn į Sibirą ar išblaškyti po kitus kraštus, kur gal tikrai badu miršta, o nuo ilgesio savųjų, savo gimtojo krašto džiūta džiūsta. O ką dar gali rytojus atnešti?

Juk, matyt, karas artėja prie sprendžiamojo momento, o kartu artėja daugelio tautų, taip pat ir mūsų tautos, likimo sprendimas: Lietuva laisva ir nepriklausoma, ar pranašo Izaijo žodžiais tariant: „vedama nelaisvėn“ (*Iz 5,11*). Žiūrėkite, mylimieji, kad tuomet, kai mūsų tautos likimas ir jos ateitis bus sprendžiami, mes – pranašo žodžiais tariant – nebū-

tume panašūs į tuos, „kurie rytą atsikelia, kad užsiimtų girtuoklyste ir gertų iki vakarui“ (Iz 5,11).

Todėl pranašo Joelio žodžiais kreipiuosi į jus, degtindariai, samagono gamintojai, ir į jus, dieceziečiai girtuokliai: „Pabuskite, girtuokliai, ir verkite“ (Joel 1,5). Žinokite, kad jūs esate mūsų tautos, mūsų Tėvynės didžiausi priešai, kenkėjai, nenaudėliai, mūsų Tėvynės duobkasiai: jūs ją stumiate į skurdą, ištvirkavimą, ištižimą, išigimimą, o gal – saugok, Viešpatie – ir į galutinę pražūtį. Jūs naikinate Lietuvos duonos grūdus, o tautai gaminatė nuodus; patys nuodijatės ir nuodijate kitus. Jei nenorite užsitraukti ant savęs, savo vaikų, savo namų Dievo rūstybės ir bausmės, o žmonių prakeikimo, tučiuojau liaukitės gaminę ir gėrę samagoną. Verkite ir atgailaukite dėl nuodėmių, kurias per girtuoklystę patys papildėte ir kad daugeliui buvotė tikrų nelaimių priežastis.

O į visus Jus, mylimieji Dieceziečiai, kreipiuosi Šv. Petro apaštalo žodžiais: „BroLIAI, būkite blaivūs“ (Camp. Dom.). Pasižadėkite bent iki karo pabaigos, kol atgausime Tėvynės laisvę ir nepriklausomybę, visai nevartoti samagono, pašalinkime iš savo tarpo girtuoklystę ant visados.

Į kovą už blaivią Lietuvą kviečiu Jus, broLIAI Kunigai. Pavyzdžiu, paraginimais, malda išblaivinkite savo parapijiečius. Jūs, tėvai, motinos, šeimnininkai, pašalinkite iš savo namų pastogių samagoną, saugokite vaikus nuo girtavimo, padarykite savo šeimas blaivias.

Tu, mūsų tautos žiede ir viltie, brangus jaunime, būk blaivus, skaistus, pamaldus. Su jaunuoliška energija vaduok Tėvynę nuo samagono. Jus, mokytojai, pareigūnai, tvarkos prižiūrėtojai, šviesuomene, kviečiu į talką – padėkite mums, kunigams, išblaivinti mūsų visų taip mylimą Tėvynę Lietuvą. Atsiminkime visi, kad tauta, kuri skęsta alkoholyje ir nekovoja su juo, pasmerkta žūti.

Norėdamas atkurti neužmirštamus vyskupo Motiejaus Valančiaus darbus Kaišiadorių vyskupijoje, pavedu:

1. Visose bažnyčiose surengti Blaivybės dieną, kurią kviečiu visus dieceziečius padaryti iškilmingą pasižadėjimą negaminti, nepardavinėti ir į burną neimti samagono; palaikyti blaivybę, vengti girtuoklystės bent iki karo pabaigos.
2. Kiekvienoje parapijoje kanoniškai įsteigti Blaivybės broliją ir neatidėliojant pradėti griežtą kovą su girtavimu.
3. Visus prašau ir kviečiu, ypač jus, nekalti vaikučiai, nuolat karštai melstis už mūsų diecezijos ir visos Lietuvos blaivumą. Nes, kaip sako Išganytojas: „Be manęs jūs nieko negalite padaryti“ (Jon 15,5).

Atlikę Atgailos dieną, pasiaukoję Saldžiausiajai Jėzaus ir Nekalčiausiajai Marijos širdims, meldamiesi už Taiką ir Tėvynę, o dabar atsižadėję samagono ir girtavimo ir tapę blaivi tauta, galėsime su viltimi žiūrėti į ateitį ir pasitikėti Dievo gailingumu, Jėzaus ir Marijos širdžių globa, Šv. Juozapo, Šv. Kazimiero ir visų mūsų šventųjų tautiečių užtariu, kad visi mūsų priešų pikti sumanymai prieš mus, mūsų Tautą ir Tėvynę nueis niekais ir mes sulauksime laisvos ir Nepriklausomos Lietuvos.

Visiems mylimiems dieceziečiams teikiu savo ganytojiškąjį palaiminimą.

Kaišiadorys, Šv. Dvasios Atsiuntimo šventėje, 1944 metų gegužės mėn. 28 dieną.

(pas.) † Teofilus, Kaišiadorių vyskupas

1944 m. birželio mėn. 10 d. BENDRARAŠTIS KAIŠIADORIŲ VYSKUPIJOS GERB. DVASIŠKIJA

2. INSTRUKCIJA PRIE GANYTOJIŠKO LAIŠKO APIE KOVĄ SU GIRTAVIMU

1. Nugalėti didžiausią šių laikų blogybę – taip įsigalėjusį mūsų tautoje samagono gaminimą ir vartojimą – yra mūsų, kunigų, ne tik pašaukimo uždavinys, bet ir tautinė pareiga. Pats gyvenimas skiria mus šiame darbe vadais. Tačiau sėkmingai vadovauti tai kovai galėsime tik tada, kai patys būsime tuo atžvilgiu be priekaišto. Todėl prašau Jus, broLIAI Kunigai, laikykite šių dėsnių:
  - a) niekur, niekad ir jokiomis aplinkybėmis nevartokite patys ir nevaišinkite kitų samagonu;
  - b) atlaiduose, rekolekcijose, misijose ir įvairiuose viešuose priėmimuose visai neturi būti vartojami jokie svaigalai;
  - c) visus kviečiu daryti pasižadėjimus visam karo laikui – iki bus atkurta Nepriklausoma Lietuva, būti visiškais abstinentais, karui pasibaigus, jei ne visiškais abstinentais, tai tik su saiku vartoti nestiprius svaigalus, kaip alus, vynas ir pan.
2. Mano laiško tikslas yra išjudinti viešą opinią, kad samagono gaminimas ir vartojimas būtų smerkiamas kaip nusikaltimas ne tik Dievui, bet ir tautai; iš doresnių žmonių sudaryti pasipriešinimo bangą ir apsaugoti bent jaunąją kartą nuo svaigalų potvynio.
3. Artimesnis tos visos akcijos tikslas yra surinkti iš visų geros valios žmonių pasižadėjimus negaminti, nepardavinėti ir nevartoti samagono ir kitų svaigalų, įkurti Blaivybės broliją ir sudaryti iš vadovaujančių visuomenei asmenų Komitetą tai akcijai palaikyti.
4. Pirma, negu mano laiškas bus skaitomas viešai bažnyčiose, patariu jį perskaityti ir išsiaiškinti rinktinių parapijos žmonių sueigoje; į sueigą pakviesti Bažnytinį komitetą, viršaitį, seniūnus, policijos punkto vedėją, įstaigų viršininkus, mokytojus, kitus įtakingus inteligentus ir parapijiečius, jaunimo atstovus.
5. Sueigoje reikia sužinoti, kur yra ir kokie svarbiausi apylinkėje girtavimo židiniai ir kaip surengti akciją pagal mano laišką, kad ji duotų gerų vaisių.
6. Sueigoje išsirinkti ne mažiau kaip 5 asmenų komitetą, kuris, reikalui esant, sukviestų ir daugiau panašių pasitarimų ar bent pats kartais susirinks aptarti einamųjų reikalų.
7. Sueigoje numatyti, kada bus patogiausia surengti Blaivybės dieną. Būtų geriausia, kad ji vyktų birželio mėn. pabaigoje ar liepos pirmojoje pusėje. Tam tinkamos dienos turėtų būti: Apaštalo šv. Petro ir Povilo šventė birželio 29 d.; Tautos pasiaukojimo Šv. Jėzaus širdžiai metinės ir pirmasis mėnesio šeštadienis – liepos 1 d.; Švč. M. Marijos Apsilankymo šventė – liepos 2 d.; pirmasis mėnesio penktadienis – liepos 7 d. ir t.t.
8. Mano laišką perskaityti iš sakyklos kokius 2-3 kartus, kad visi parapijiečiai galėtų jį išgirsti; apie Blaivybės dieną paskelbti iš anksto ir paaiškinti, kaip parapijoje bus rengiama akcija prieš samagoną.
9. Klebono ar Komiteto numatyti asmenys, kiekvienas savo kaime ar rajone, rinks iš šeimų ir atskirų asmenų pasižadėjimus negaminti, nepardavinėti ir negerti samagono ir kitų svaigalų bent iki karo pabaigos; pasižadėjimų raštus įgalioti asmenys atneš į bažnyčią Blaivybės dieną ir pamaldų metu įteiks kunigui.

10. Blaivybės diena bažnyčioje pravedama šitaip:
  - a) paraginti tikinčiuosius, kad tą dieną gausiai eitų išpažinties ir priimtų Komuniją;
  - b) šv. Mišios laikomos prieš išstatytą Švč. Sakramentą; jeigu tai yra ne šventadienis – jos gali būti skaitomos; tuo atveju per Mišias galėtų būti giedama kuri nors litanija ar kalbamas Rožančius;
  - c) šv. Mišios aukojamos už parapijos blaivumą, prašant samagono gamintojams ir vartotojams šv. Dvasios; vaikai meldžiasi už girtuoklius tėvus ir nelaimingas motinas;
  - d) po šv. Mišių prieš *Tantum ergo* kaimų ir rajonų atstovai įteikia kunigui sąrašus asmenų su parašais, kad iki karo pabaigos negamins ir nevertos samagono ir kitų svaigalų. Tuos pasižadėjimus kunigas padeda ant Švč. M. Marijos ar kito altoriaus ir visi esantieji garsiai pakartoja savo pasižadėjimus; pageidaujama, kad jie rankose turėtų degančias žvakes. Kunigas pasako trumpą pamokslėlį, paskui gieda *Tantum ergo* ir palaimina Švč. Sakramentu;
  - e) pamaldoms pasibaigus (arba ir kitą dieną), kanoniškai įkuriama Blaivybės brolija (žr. Sinodo priedą Nr. 4, p. 188 ir *Modus adscribendi Confraternitati temperantiae*); visiems D.G. Klebonams duodamas bendras leidimas įsteigti Blaivybės broliją, tačiau su sąlyga, kad apie įsteigimą bus pranešta kurijai raštu.
11. Visus parapijiečius, ypač vyrus, kviesti rašyti į Blaivybės broliją visam amžiui ir visiškai abstinencijai ar bent saikingai vartoti nestiprius svaigalus, kaip alų, vyną ir pan.
12. Parapijos vaikai 1-osios Komunijos ir Sutvirtinimo sakramento priėmimo proga turi būti paruošti padaryti pasižadėjimą visai negerti svaigalų iki 18 metų amžiaus.
13. Visų mokyklų kapelionai pagal šią instrukciją surengs akciją su savo mokiniais (-ėmis) naujųjų mokslo metų pradžioje.
14. Apie įvykdymą prašom kurijai pranešti raštu:
  - a) kada įvyko parapijoje Blaivybės diena;
  - b) kiek gauta pasižadėjimų iš suaugusių vyrų (nuo 18 m. amžiaus);
  - c) ar daug vyrų įsirašė į Blaivybės broliją (nuošimčiais);
  - d) kokie, apskritai imant, visos šios akcijos vaisiai.

P.S. Jei tik bus galimybė, kurija išleis spausdintus Blaivybės brolijos įstatus; jie bus pasiunčiami tiems, kas jų paprašys.
 (pas.) † Teofilus, Kaišiadorių vyskupas
 (pas.) kun. St. Kiškis, kancleris

3. PROJEKTAS

Viešas pasižadėjimas

Aš N. reikšdamas Viešpačiui Dievui, Dieviškajai Jėzaus Širdžiai ir Aušros Vartų DIEVO MOTINAI MARIJAI dėkingumą už teikiamą Lietuvai ypatingą globą šiais taip baisiais, karo laikais, paskatintas mūsų Motinos Bažnyčios ir tvirtai įsitikinęs, kad:

1. iš tikrųjų Lietuvoje nepaprastai yra išsiplatinęs samagono gaminimas ir vartojimas,
2. kad nuo to labai nukentėta mūsų tautos sveikata, jos atsparumas ligoms ir dora,

3. kad samagonas yra priežastis šeimyninių nesantaikų, daugybės nusikaltimų, ir nelaimių,
4. kad samagono užnuodyta tauta negali turėti ateities, nes jos prieauglis nebus fiziškai tvirtas ir morališkai sveikas,
5. kad samagono ir kitų stipriųjų svaigalų vartojimas yra didelis Dievo įžeidimas, žmogiškos vertybės paniekimas ir gėda prieš kitataučius,
 NUTARIAU ir PASIRYŽAU:
  - a. negaminti, nepardavinėti, niekam nesiūlyti ir visai į burną neimti samagono ir kitą stipriųjų svaigalų,
  - b. šį pasiryžimą darau visam karo laikui, iki bus atstatyta Nepriklausoma Lietuva,
  - c. savo pasiryšimą tvirtinu parašu ir palieku kaip dokumentą bažnyčioje, ant šv. Marijos P. altoriaus.

4. MODUS ADSCRIBENDI

Confraternitati Temperantiae sub titulo Beatae Mariae Virginis.

(įsteigta ir atlaisvinta šv. Tėvo Pijaus IX).

Inscribendi, candelas accensas manu tenentes, ante altare adstant; sacerdos, superpelliceo et stola albi coloris indutus, dicit:

V. Adiutorium nostrum in nomine Domini. R. Qui fecit caelum et terram.

V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

O r e m u s. Deus, qui cor fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodem Spiritu recta sapere, et de ejus semper consolatione gaudere. Per Christum Dominum nostrum. – R. Amen.

Deinde Sacerdos adscribendos alloquitur in hunc vel similem modum:

Atėjote į šią vietą padaryti visagalinciam Dievui pažadėjimą, kad neimsite į burną samagoną ir kitus stiprius svaigalus, o silpnesnius vartosite tik su saiku. Tačiau atsimekite, kad savo pažadus galėsime ištesėti tik su sąlyga, kad vengsite blogų draugijų ir į nuodėmę vedančių progų. Ši Brolija yra šv. Marijos P. globoje, tat į Ją dažnai kreipkitės su malda, kad išlaikytumėt savo pažadus, kad pasitaisytą girtuokliai, kad Lietuvoje ir šioje parapijoje įsigalėtų blaivūs papročiai.

Postea Sacerdos interrogat eos:

Ar pasižadate prieš Dievą, kad susilaikysite nuo vartojimo samagono ir visų stipriųjų svaigalų, o kitus vartosite tik su saiku?

– Pasižadame.

Ar saugositės nuo blogų draugysčių ir progų? – Saugosimės.

Sacerdos dicit, et dicenda repetere jubet:

Aš N. prieš Dievą Švenč. Trejybėje vieną pasiryžtu ir pasižadu, kad Dievui padedant o Švenč. Marijos Panai, Blaivybės Brolijos Globėjai, užtariant per visą savo gyvenimą (per vienerius metus, iki šio karo pabaigos ir pan.) visiškai susilaikysiu nuo gėrimo samagono ir visų stipriųjų svaigalų, o kitus jeigu ir vartosiu tai tik su saiku. Rūpinsiuos ne tik pats būti blaivus, bet ir kitus skatinsiu užlaikyti blaivumą.

Deinde Sacerdos subjungit:

Tegu laimina jus Viešpats Dievas ir savo malone sustiprina, kad įstengtumėt savo pažadus išlaikyti. Vardan Tėvo, ir Sūnaus, † ir Šventosios Dvasios. Amen.

Tum conversus ad Altare dicit:

– Dominus vobiscum, R. Et cum spiritu tuo.

O r e m u s. Deus, qui nos conspicis in tantis periculis constitutos pre humana fragilitate non posse consistere: meritis et intercessione beatae Mariae Virginis, da famulis tuis salutem mentis et corporis; ut, quae pro gloria tua pronittunt, te adjuvante, perfecte adimpleant. Per Christum Dominam nostrum. – R. Amen.

Et aspergit eos aqua benedicta, et porrigit Crucem osculandum.

VII. ARKIVYSKUPAS JULIJONAS STEPONAVIČIUS

1. GANYTOJINIS LAIŠKAS 1958

J.M. Didžiai Gerbiamam ..... Dekanui / Gerbiamųjų dekanato Kunigų žiniai /.

DU ŠIMTMETINIUS JUBILIEJUS MININT

Prieš šimtą metų Liurde, Masabelio uolos angoje, piemenaitė Bernadetai Soubirous apsirėiškė dangiškoji Mergelė, kuri paklausta, kaip vadinasi atsakė:

Aš esu Nekaltas Prasadėjimas.

Marijos veidas buvo liūdnas ir pilnas skausmo. Bernadeta paklaususi, kuo ji gali padėti, kad Marija nelūdėtų, išgirdo atsakymą, kad melstųsi už nusidėjėlius ir atgailotų.

Marija prašė maldos. Tad šį Marijos apsirėiškimo Liurde šimtmetį paminėkime malda. Maldaukime, kad Viešpats, Nekaltai Pradėtajai Mergelei ir Talkos Karalienei užtariant ir tarpininkaujant, suteiktų žmonių širdims tyrumo, nekaltumo bei neklastingumo ir padovanotų pasauliui tikrą ir tvirtą taiką.

Todėl pavedame š.m. gruodžio 8 d., Šv. M. Nekalto Prasadėjimo šventėje, visose arkivyskupijos bažnyčiose atlaikyti prie išstatyto Šv. Sakramento Sumą, atgiedoti arba atskaityti po Mišių Šv. M. Marijos litaniją su antifona „Tavo apgynimo šaukiamės ...“ ir pasakyti pritaikytą šio jubiliejaus iškilmėms pamokslą.

Mūsų maldą telydi geri atgailos darbai. Čia noriu atkreipti dvasiškių ir pasauliečių dėmesį į vieną atgailos rūšį, būtent į susilaikymą nuo svaigiųjų gėrimų, į blaivybę.

Lygiai prieš šimtą metų, kai Marija prašė, kad būtų daroma atgaila už nusidėjėlių atsišvėtimą, mūsų krašte Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius pradėjo kilnų blaivybės darbą. Jo blaivybės akcija susilaukė gražių vaisių: išnyko girtuokliavimas, užleisdamas vietą blaivybei. Didžiojo Bažnyčios vyro blaivybės veiklą pasistenkime atitinkamai paminėti.

Turėdamas prieš akis gražų vyskupo M. Valančiaus pavyzdį, kviečiu mūsų arkivyskupijos dvasiškią ir tikinčiuosius į kovą su girtuokliavimu, į blaivybės vąjį. Tinkamiausias laikas atgaivinti Valančiaus dvasiai ir paskleisti blaivybės idėjai bus Adventas. Todėl per tris Advento sekmadienius, pradėdamas antruoju, kiekvienoje mūsų arkivyskupijos bažnyčioje turi būti pasakyti pamokslai apie blaivybę. Pamokslų temos gali būti šios:

a / girtavimas griaua atskiro žmogaus laimę, naikindamas turtą, sveikatą, o kartais ir gyvybę;

b / girtavimas griaua šeimos laimę, padarydamas girtuoklių žmonas nelaimingas, o vaikus paliegėlius;

c / girtavimas griaua žmogaus dorovę, pastūmėdamas jį į įvairius nusikaltimus.

Per šiuos tris sekmadienius po pamokslų kunigas paragins visus susirinkusius padaryti blaivybės pažadą. Sutinkantieji padaryti blaivybės pažadą atsiklaups ir kartu su skaitančiu iš sakyklos kunigo kartos pažado formulę. Po to bendrą pažadą sutvirtins individualiai: padariusieji blaivybės pažadą suklaups viduryje bažnyčios, o kiekvienam klūpančiam prisiartinęs kunigas duos pabučiuoti kryželį. Galima pasirinkti ir kitokį pažadui sutvirtinti būdą. Šis blaivybės vąjis truks visus metus t.y. iki sekančių metų gruodžio 8 d. Šiais blaivybės metais tebūna sakomi pamokslai apie blaivybę ir skaitomas blaivybės pažadas kiekvieno mėnesio pirmąjį sekmadienį bei kai kurių didesnių, švenčių metu.

Atrodo, kad svarbiausioji vyskupo Valančiaus blaivybės akcijos sėkmingumo priežastis buvo ta, kad Valančiaus blaivybės idėjai pritarė ir padėjo kunigai. Jie, išgirdę savo Ganytojo balsą, uoliai rėmė ir skleidė blaivybę.

Brangūs Konfratraini, norėdami išrauti su šaknimis šiandien taip plačiai paplitusią girtavimo blogybę, būkite Valančiaus dvasios kunigai, duokite blaivybės pavyzdį, tapkite blaivybės apaštalais.

Malonu prisiminti, kad potvarkis, draudžiantis vartoti per atlaidus ir panašiais atvejais stiprius svaiginamuosius gėrimus, kunigų buvo palankiai sutiktas ir yra nuoširdžiai vykdomas. Tai gražus kunigų blaivybės pavyzdys, kurį mato klebonijų ir bažnyčių patarnautojai. Dar gražiau ir naudingiau būtų, jei tokį kunigo blaivybės pavyzdį pamatytų visi parapijiečiai Norėdami tai pasiekti, pasistenkite, lankydami parapiją, pasivaišinti pas parapijiečius be alkoholinių gėrimų. To paties griežtai reikalaukite iš bažnytinių tarnų. Nusikalstantiems prieš blaivybę kalėdojant bažnyčios tarnams neleistina lankyti parapijos. Kunigo blaivios vaisės pas parapijiečius atneš daugiau naudos negu iškalbingai sakomi pamokslai. Geras pavyzdys yra geriausias mokytojas.

Būdami patys blaivūs, turėsite teisę reikalauti iš tikinčiųjų, kad jų keliamos vaisės laidotuvių, sutuoktuvių ir krikštų proga būtų blaivios, be stipriųjų alkoholinių gėrimų.

Pirmoje eilėje pradėkite kovą su svaigalų vartojimu laidotuvių ir mirusių minėjimo progomis. Įgyvendinkime naudingą Panevėžio Vyskupijos Sinodo nutarimą, kuriame sakoma, kad palaikytinas paprotys budėti prie numirėlio, bet draustinis ta proga vaisės su svaigiais gėrimais /Panev.Sinod.par.437/. Teišnyksta paprotys samdyti karstadirbius, duobkasius ir giesmininkus už degtinę arba alų. Gedulingos vaisės tebūna ruošiamos be degtinės ir alaus. Liūdint mirusio šeimai, nekrikščioniška ir nežmoniška linksmintis tiems laidotuvių dalyviams. Sublaivinus laidotuves ateis eilė krikštytnoms ir vestuvėms.

Tad visi bendromis jėgomis stokime į kovą prieš didį priešą girtavimą.

Prašykime reikalingos Dievo pagalbos ir Dievo Motinos užtarimo melddami:

Nuo girtybės gelbėk mus Viešpatie.

Marija, Nekaltai Pradėtoji, melskis už mus.

Vilnius., 1958.XI.8 d. Nr. 2750

2. GANYTOJINIS PAMOKSLAS 1959

GIRTAVIMAS NAIKINA GIRTUOKLIO TURTA, SVEIKATA, ATIMA NET GYVYBE.

Br. Kl. Vienas žmogelis, išgėręs taurele skausaus gėrimėlio, skaito tokį įrašą taurelėje: „Šioje taurelėje gyvena sunaikinimas, ant josios dugno plauko skurdas ir vargai; jos putose žėrė žėri ištvirkimas, o pakraščeliais – sukasi šokėja: baisi mirtis“. Žmogelis susimąsto. Nejaugi čia tiesa? Ar ne perdėta?... Jei tiesa, tai manęs laukia sunaikinimas, skurdas, vargai, baisi mirtis. Šiurpu. Ir toks gražus skystimėlis... išgėrus taip smagu... Negali būti, kad jis būtų toks baisus. Kas pasakytina šitam žmoguiui? Šita taurelė nevisada, bet dažniausiai baisi; žodžiai, kurie yra įrašyti joje, tikriausiai tiesa.

Be abejo, išgerti porą taurelių vyno dar nieko baisaus, nieko pikto. Šv. Raštas tam pritaria: „Jei vyno geriama su saiku, jis daro džiaugsmo sielai ir širdžiai. Blavus gėrimas sveikas sielai ir kūnui. /Ekl. 31,36-37/. Ir Išganytojas yra tam pritaręs padarydamas Kanos vestuvėse vyno. Bet, ar daug kas moka gerti vyno su saiku. Kaip tik, vyno, ar kitų svaiginančių gėrimų, geriama be saiko, pamėgstama gerti ir girtuokliaujama netenkant proto, nusigeriant. Čia – baisu, čia – pražūtinga. Dėl to, ta pati Šv. Rašto knyga įspėja: „Neragink gerti tų, kurie mėgsta vyną, nes vynas pražudė daugelį.“ /Ekl. 31,30/. Taigi, girtavimas – baisus daiktas. Apie tai čia kalbėsime.

1. Apaštalo Pauliaus ištarmė. „Neklyskite – nei paleistuviai, nei stabų garbintojai, nei svetimoteriai... nei vagys... nei girtuokliai... nei plėšikai nepaveldės dangaus karalystės /1Kor.6,9-10/.

Girdite apaštalo ištarmę.

Girtuoklis pastatytas lygiomis su paleistuviu, plėšiku, vagimi. Įsidėmėkite, – tai didelis dalykas.

Bet čia dar ne viskas. Tas pats apaštalas meta girtuoklį iš krikščionių pobūvio, iš draugystės: „Jei tas, kuris vadinasi brolis, tačiau yra paleistuvius... ar girtuoklis, ar plėšikas, su tuo nevalgykite /1 Kor.5,11/

Jau ir seniau, prieš apaštalą Paulių, pranašas Izaijas yra skaudžiai pasmerkęs girtuoklius: „Deja jums, kurie esate karžygiai gerti vyno ir drąsūs vyrai padaryti svaiginančių mišinių /Iz.5,22/. „Karžygiai“, „drąsūs vyrai“ – čia pranašo pašaipos žodžiai prie jo pasmerkimo, deja. Pranašas pasmerkia tuos, kurie geria, ir tuos, kurie padaro svaiginančių mišinių. Anais pranašo laikais /apie 700 m. prieš Kr./ svaigalus darydavo maišant, mūsų laikais – dažniausiai pro vamzdelius sunkiama. Pasmerkimas lieka tas pats.

2. Dėl ko toks skaudus pasmerkimas?

a/ girtavimas negailestingai naikina girtuoklio turtą. Be aiškinimo aišku: ar valgis kaštuoja tiek, kiek gėrimas? Ar jis būtinas kaip valgis? Taigi didžiausios išlaidos, didžiausias eikvojimas ir visai be reikalo. Dėl to ir turtingiausi namai, ėmus šeimininkui girtuokliauti, greit ištuštėja, ūkis likviduojasi.

Vienas žmogelis įgėręs grįžta iš miestelio namo. Ant tilto stovi pažįstamas jo kaimynas – bičiulis ir svaido banknotus į upelį. „Tu kvailas“, – sako priėjęs prie savo bičiulio girtuoklis. „Ką tu darai? Savo pinigų veltui praleidi“. „Ne aš, bet tu kvailas. Aš tau parodau, kaip tu pinigų pro gerklę, vandenin paleidi“, – atsako girtuokliui kaimynas.

Taip, labai dažnai girtuoklis galėtų gražiausiai gyventi, iš tikrųjų gi elgeta, skarmalais apsikarstęs vaikšto, neretai alkanas, trobos griūna, stogai kiauři...

Dėl to Šv. Raštas sako: „Girtuoklis darbininkas nebus turtingas Ekl. 19,1/.

b/ Girtavimas ardo sveikata. Sveikata brangus tartas, brangesnis net už pinigus: pinigais jos nenupirksi.

Ką patyrimas sako, ką medicina kalba apie girtavimą? Labai dažnai: nuo peršalimo pasigėrus /girtuokliams neretai tenka nakvoti po atviru dangumi/ ateina džiova; nuo gėrimo be užkandžių ar dėl netikusių užkandžių – įvairios skrandžio, inkstų, pūslės ligos; dėl nervų dirginimo ir nuodijimo alkoholiu smarkiai nukenčia nervai, iš čia įvairios psichinės ligos ir patologiniai stoviai: kliedėjimai, baltoji karštinė.

Girtavimas ardo ne tik kūną, bet ir dvasią. Girtuoklio protas silpnėja. Mūsų tautos priežodis sako: „Girtam ir ožkos kaustytos“, bet ir negirtas jis minkščiau galvoja. Dėl to ir atsakingumo jausmas pas girtuoklį mažėja, pareigingumas taip pat. Kiek negerovių ten, kur tarnautojas mėgsta stiklę; iš čia kyšiai „išaikvojimai“...

Kyras, persų karalius, jaunas dar būdamas, turėdamas 12 metų, pateko į savo senelio medų karaliaus Astijago rūmus. Laikui bėgant, karalius pastebėjo, berniukas niekuomet neleidžia, kad į jo taurelę įpiltų vyno. Paklaustas, dėl ko jis niekuomet negeria vyno, atsakė: „Aš bijau, nes šitą gėrimą užnuodijo; kai tu neseniai savo gimimo dieną pokylio metu sėdėjai su savo draugais, aš pastebėjau, kad jums vergas įpylė į taureles nuodų“. „Vaikė, kaip tau galėjo ateiti tai į galvą?“ – nustebęs klausinėjo Astijagas. „Aš mačiau, aiškino toliau jaunas Kyras, kad visi, kurie jų gėrė, nusilpnėjo kūnu ir dvasia: pradžioje jūs, mums vaikams tai griežtai draudžiama, ėmėte šūkauti taip, kad niekas nebekreipė dėmesio, ką kitas kalba. Po to jūs pradėjote dainuoti kažkokias kvailas melodijas, tvirtindami, kad tai esą gražiausios dainos. Galop, kai jūs pakilote šokti, jūs negalėjote ne tik šokti, bet net pastovėti tiesiai. Jūs nebežinojote, nei kas jūs esate: tu nebežinojai, kad esi karalius, jie gi nebežinojo, kad yra pavaldiniai.“ Kokie išmintingi jauno karalaičio žodžiai. Gal būt jis žinojo baisią tragediją chaldėjų karaliaus Baltazaras, kuris žuvo tos pačios triukšmingas puotos naktį, kai, girtuokliaudamas su savo didikais, išniekina pagrobtus jo tėvo Nabuchodosaro iš Jeruzalės bažnyčios indus, išvydo ant sienas prieš žibintą paslaptingos rankos rašomus žodžius: „Mane, Thecel, Phares.“

Pašauktas pranašas Danielius paaiškino Baltazarui dangaus sprendimo žodžius ir tą pačią naktį buvo užmuštas chaldėjų karalius Baltazaras. Valdžią paėmė medų karalius Darius /Dan. 5,30; plg. Dan.5,1-30;10,1/.

Girtavimas neretai ir gyvybės aukos pareikalauja: kiek girtuoklių prigeria, sušąla, po mašina patenka, degtinėje sudega?...

Nelaimingasai girtuokli! Matai kokios skaudžios girtavimo pasėkos, kokią žalą darai sau. Pasigailėk savęs. Koks tu nelaimingas, o galėtų būti kitaip.

Br.Kl. Saugokimės girtuoklių draugystės, kad mes netaptume takiais nelaimingais žmonėmis. Venkime svaiginančių gėrimų, ypač stipresniųjų, nes kas jų nevengia, greit susidraugauja su jais, pamilsta, tada jau išsiskirti nebeįmanoma, tada jau baigta: reik žūti alkoholyje. Atsiminkime apaštalo Pauliaus ištarmę: „Nei vagys... nei girtuokliai nepaveldės dangaus karalystės.

Vilniaus arkivyskupijos, Panevėžio vyskupijos Kurija

Vilnius, 1959.VI. 9 d., Nr. 1131. D.G. Dekanai išsiuntinės šį pamokslą dekanato kunigams, kurie kurį nors liepos mėn. sekmadienį pasakys ar perskaitys pamokslo vietoje.

Kartu blaivybės metų proga atkalbės maldą blaivybei skleisti ir atnaujins blaivybės pažadą pagal prisiųstą 1958.XI. 8 d. ordinariato formulę.

3. „BLAIVIOJI LIETUVA“ 1989

Lietuvoje neatslūgsta pražūtingasis potvynis. Pagal valstybinių svaigalų išgėrimą mūsų Respublikos žmonės dabar TSR Sąjungoje vis užima antrąją vietą. Šiuo atžvilgiu mes jau ne pirmi metai esame aplenkę latvius ir baltarusius, ukrainiečius ir rusus. Tiesiog neįtikėtina!

Mintimis apie aiškų mūsų nuopuolį šį kartą „Blaivioji Lietuva“ prašo pasidalyti Jo Ekscelenciją Vilniaus arkivyskupą Julijoną Steponavičių.

J. Steponavičius. Ne pirmą kartą siekiama Lietuvą paskandinti. Jei duosimės girdomi – mus užgrius neišvengiama nelaimė, nusilpsime, nepajėgsime pakilti. Bet Lietuvos žmonės yra parodę savo stiprią valią ir susipratimą. Žemaičių vyskupui Motiejui Valančiui pasisėkė išaiškinti žmonėms, kad blaivystė turi būti lietuvių gyvenimo būdas. Vyskupas kreipėsi į žmones Dievo vardu, ir tikintieji suprato pavojų: per dvejus metus degtinės gėrimas Žemaitijoje sumažėjo 8 kartus. Didelę įtaką tada žmonėms davė prie bažnyčių suburtos tikinčiųjų blaivystės brolijos. Tokios brolijos, menu, rytų Lietuvoje uoliai darbavosi ir mano jaunystės metais. Gerti svaigalus buvo didi gėda. Išgėręs žmogus namo eidavo pakluonėmis, kad niekas nepamatytų. Tuo tarpu dabar girtuokliai gėdos nejaučia, kartais netgi puikuojasi. O kaip sunyko mūsų blaivios tradicijos! Kur tik koks susijėimas – talka, išleistuvės, sutiktuvės, šeimos šventė ar šermenys, – visur liejasi alkoholis, visur šaukiama: „Gerk iki dugno!“ Blogiausia, kad į visokias tokias „vaišes“ įtraukiamas jaunimas, paaugliai. Pamenu, mano gimtinėje nepilnametis išvis nesėdavo prie stalo, jei ant jo stovėdavo svaigalų butelis. Lietuviai nuo seno mokėjo linksmai, smagiai, prasmingai pramogauti be alkoholinių gėrimų. Blaivininkas būdavo labai gerbiamas žmogus. Išstisus parapijas galėjai vadinti blaivininkų parapijomis: Kabelių, Daugėliščio, Marcinkonių, Tverėčiaus.

Lietuva yra katalikiškas kraštas, todėl – aš tuo tikiu – žmonės nuoširdžiai sugrįš prie Dievo, o sykiu ir prie blaivybės, nes katalikybė ir girtuoklystė yra nesuderinami dalykai.

Mūsų tauta gražiai atbudusi, bet mes nepakilsime, jei ir toliau šitieki svaiginsimės. Gelbėkimės, kol ne vėlu.

Išeitis viena: lietuviai būtinai turi liautis gėrę. Ir kuo greičiau. Mūsų ir šiaip nedaug – neišsinuodykim!

Žurnalistas. Kvietimai, raginimai ir prašymai, deja, dažniausiai nepasiekia aptemusių protų. Net ir tada, kai kreipiamasi Dievo vardu. Ar neturėtų girtuokliavimu, kaip itin sunkia socialine problema, labiau susirūpinti valdžios vyrai, svaigalų gamybos ir prekybos organizatoriai? Valstybinių svaigalų gamyba ne mažinama, o didinama. Tvirtinama, kad mūsų visuomenė be alkoholio negali gyventi.

J. Steponavičius. Vargu ar rasime aukštosios valdžios žmonių, kurie nesisielotų dėl paplitusio girtuokliavimo. Todėl man nesuprantama, kodėl valstybinio alkoholio gamyba toliau didinama, nors nusikaltimų vis daugėja ir daugėja. Iš įvairių Lietuvos vietų į Vilnių atvažiuavę kunigai pasakoja, kad vietose net nemėginama to tvano stabdyti, todėl blaivų žmogų tyko vis didesni pavojai, gyventi darosi neramu ir nesaugu.

Žurnalistas. Norėtusi, Ekscelencija, išgirsti Jūsų nuomonę apie Lietuvos blaiviųjų judėjimą. Nežinia kodėl kai kuriose parapijose vis dar neįsikūrė vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivystės brolijos. Gal reikėtų didesnio dvasininkų aktyvumo?

J. Steponavičius. Tenka girdėti, kad Motiejaus Valančiaus blaivystės sąjūdis yra apėmęs labai plačius Lietuvos visuomenės sluoksnius. Tai džiugina, teikia viltį. Į blaivystės sąjūdį įsijungė daug dvasininkų. Ten, kur vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivystės idėjas uoliau propaguoja kunigai, – sėkmė akivaizdi. Manau, kad blaivystės brolijas ir seserijas reikia įkurti be išimties visose parapijose, ir šito nedera atidėlioti. Laiminu arkivyskupijoje jau veikiančias brolijas ir nuoširdžiai pageidauju, kad jų būtų vis daugiau ir daugiau. Blaivystės judėjimas turėtų apimti visus tikinčiuosius.

Įsivaizduokime, koks stiprus smūgis būtų tautos girdytojams, jei sugebėtumėm blaivystės keliu nuvesti visus katalikus! Melskime Viešpatį, kad tai įvyktų.

Žurnalistas. Po 28 metų stalininės-brežnevinės tremties Jūs pagaliau sugrįžote į Ganytojo sostą. Vilniaus arkikatedroje iškeltas Jūsų herbas, kuriame įrašyta: „Dieve, aš Tavimi pasitikiu!“ Lietuva džiaugiasi Jūsų sugrįžimu – ką, Ekscelencija, norėtumėt palinkėti prisikeliančios Lietuvos žmonėms?

J. Steponavičius. Noriu pamatyti Lietuvą visiškai laisvą, nepriklausomą, laimingą. Bet Tėvynei reikia ne tik gražių žodžių, gerų norų ir palinkėjimų. Lietuvai dabar nepaprastai reikia visiškai blaivaus, dorą, sąžiningo ir darbštaus žmogaus. Iš garbingos praeities pasisemkime jėgų ir išminties. Juk lietuviai praeityje ir buvo blaivaus būdo, dori, drąsūs, sąžiningi darbuoliai.

Dieve, aš Tavimi pasitikiu ir todėl karštai meldžiu sugrąžinti mano Tėvynei Lietuvai katalikiškos blaivystės kelią.

Kalbėjosi Juozas Jurevičius, „Blaivioji Lietuva“ 1989` 8

VIII. VYSKUPAS JUOZAS TUNAITIS

AR ALKOHOLYJE DŽIAUGSMAS 1959

Kodėl žmonės geria?

Viena iš priežasčių, kodėl žmonės geria, ir, atrodo, viena svarbiausių, yra noras pasilinksinti, užmiršti vargus, pasijusti laimingu.

Ar tai blogas noras? Visai ne. Žmogus turi teisę džiaugtis. Dar daugiau, žmogus turi pareigą džiaugtis. Džiaugsmas yra gyvenimo jėga ir gyvenimo vertė. Džiaugsmas yra būtinas tiek sielos, tiek kūno sveikatai. Džiaugsmas žmogui – kaip saulė augalui. Liūdesys marina, džiaugsmas neša gyvybę. Ligoje, negalavimuose gera nuotaika stebuklus daro.

Apaštalas taip pat ragina: „Visuomet džiaukitės Viešpatyje! Ir vėl kartojau, džiaukitės!“ (Fil. 4,4).

Kalėdų naktį angelai linksmai giedojo ir sakė: „Štai mes skelbiame jums didį džiaugsmą“ (plg. Lk 2,10).

Kupinas džiaugsmo buvo Kristus. Jeigu vienas jo žvilgsnis, vienas Jo žodis patraukdavo kietus šurkščius vyrus, žvejus ir muitininkus, jeigu moterys palikdavo savo namus

ir eidavo Jam tarnauti, jei paskutinis pranašas šv. Jonas Krikštytojas, pasigirdus Kristaus balsui, džiūgauja, jeigu Kristų supanti minia audringai reikalauja Jo kaip karaliaus, jei vaikai prie Jo glaudžiasi, reikia spręsti kad iš Jo ėjo visus patraukianti malonumo ir džiaugsmo jėga. Jo moksle ir veikime nejaučiama jokio niūrumo nei liūdesio. Jis yra dangaus Sėjėjas, kuris linksmai ir su viltimi žengia per laukus ir plačiu laisvu rankos mostu sėja savo sėklą.

Sekdama Kristų, Bažnyčia taip pat niekada nepaliovė skelbusi džiaugsmą. Jos šventieji – tai džiaugsmo vyrai, džiaugsmo moterys, džiaugsmo jaunimas.

Bet svaigalai, narkotikai duoda tik netikrą džiaugsmą ir atima tikrąjį, nes veda į amžinąją pražūtį. Jis tik užliūliuoja žmogų, paralyžiuoja žmogų, jam parodo tik džiaugsmo mirazus. O iš tikrųjų klastingai naikina žmogaus kūno ir dvasines jėgas iki galutinio sunaikinimo. Svaigalų akivaizdoje, ypač mūsų dienomis, žmonės tiesiog praranda išmintį ir valią. Nesveikatos, ašaros, barniai, vaikučių siaubingi žvilgsniai į girtus tėvus, muštinės, vagystės, ištvirkimas, plėšimai, net žmogžudystės yra ta baisi kaina, kurią šiandien žmonės moka už tą dirbtinį džiaugsmą.

Nėra džiaugsmo ten, kur nėra drausmės, kur nėra savitvardos. „Turėk gerą sąžinę ir tu visada turėsi džiaugsmo“, – sako „Kristaus sekimo“ knygelė. (2,6,1). „Tikėjimas, malonė, malda mūsų gyvenimą artina prie Dievo, artina prie šviesos, jį apgaubia mėlynu dangumi, suteikia ir išlaiko vienodai džiugią nuotaiką, kurios nei kentėjimai, nei pripauidimai negali visai išnaikinti“, – sako rašytojas Paulius Kepleris savo knygoje „Daugiau džiaugsmo“ (p. 70).

Kokią palaimą teikia šeimoms, pvz. bendra malda. Ji surenka į vieną šviesų būrį per dieną išsiskirsčiusius šeimos narius, palaiko bendrumo jausmą, suteikia šiandieniniame skubėjime taip reikalingą tylą ir ramybę. Ji yra „raktas diena ir užraktas nakčiai“. (P. Kepleris, min.v., p. 71).

Bet reikia pasakyti, kad daug šeimų užmiršo maldą, o bendrąją – juo labiau.

Šeimos turėtų atkreipti dėmesį taip pat į krikščionišką sekmadienio šventimą. Kokia tai turėtų būti palaimos diena, ypač vaikams, kai jie kartu su tėveliais gali išeiti pasivaikščioti, su jais pasikalbėti, kai visa šeima gali susirinkusi į draugę pasidalinti įspūdžiais ir parodyti vienas kitam savo geruosius jausmus.

Bogumilas Goltcas (Grolts) savo „Vaikystės knygoje“ aprašo savo kaip vaiko sekmadienio įspūdžius: „Ak, tą dieną buvo kitaip, kaip mokslo ir darbo dieną. Mes ja alsavome, mes ją gėrėme su paprastu vandeniu, ji tryško iš žemės, saulės spinduliai ją žėrė į sielą, žvirbliai čiauškęjo apie ją bažnyčios vargonų garsuose, šlamą medžių lapai pasakojo apie ją, ryto vėjas, saulei tekant, nešė ją savo sparnais ir perdavė dar auštant išrinktajai žemės dienai besiantinantį šventąjį laiką. O Viešpatie, mano Dieve, tai tikrai buvo sekmadienis. Sekmadienis visą dieną, per visas valandas ir minutes, sekmadienis kiekvieną akies ir saulės mirksnį“. (Cit. D. dž.,73).

„Kiekvienas švenčių metas turi savo džiaugsmų. Net adventas ir gavėnia jų nestinga. Kokie mieli pasiuntiniai kiekvienais metais yra Kalėdų angelas ir Velykų aleliuja!“ (P. Kepleris, min. v., 74).

Gaila, pasaulis neįstengia to kilnaus džiaugsmo suprasti. Šypsosi, kai apie tokį džiaugsmą jam kalbama. Bet faktai rodo, kad krikščionys nors ir daugiau vargų patirdami, jaučiasi žymiai laimingesni, negu tie, kurių vienintelis gyvenimo uždavinys ir rūpestis yra gyvenimo smagumai. Jie ieško ir randa daug džiaugsmų, bet daugeliui jų tinka žodžiai,

kuriuos Dingelštetas (Dingelstedt) liepė iškalti savo paminkle: „Jis daugel gyvenime laimės turėjo, bet niekad laimingas nebuvo“ (min. v., 76).

Pasaulio žmonės turi ir pasigamina daug džiaugsmų, bet nė vieno tikro džiaugsmo, – tik putas ir apsigavimą. Todėl pasaulio džiaugsmams negalima pasisotinti, o tik persisotinti. Tarp jų ir svaigalai: niekada negana, bet dažnai perdaug.

Kristus sako: „Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir jo teisybės, o visa tai bus jums pridėta“ (Mt 6,33). Neieškok tikro džiaugsmo šaltinių šokių salėse nei restoranuose, garbės svajonėse ar nuodėmės smagume, neieškok džiaugsmo svaigalų migloje. Jo ten nėra. Ieškok džiaugsmo tiesiame pareigos kelyje, plačiame krikščioniško gyvenimo vieškelyje, lengvame tikėjimo ore, saulėje meilės šilimoje, sveikoje rimto darbo atmosferoje.

Kiekviena diena mums teikia šimtus progų gražiai pasidžiaugti: gražus medis, ramus slėnis, miškas, kalva ir ežeras, mėlynas dangus ir debesų vilkstinės, vienatvė ir draugystė, darbas ir poilsis, malda, tikėjimas, viltis ir meilė. Visai nereikia džiaugsmui žadinti svaigalų bei narkotikų. Jie užmuša džiaugsmą. Apaštalas Paulius ragina: „Nepasigerkite vynu, kuriame slypi pasileidimas, bet būkite pilni Dvasios. Kalbėkite psalmių, himnų bei dvasinių giesmių žodžiais, giedokite ir šlovinkite savo širdyse Viešpatį“ (Ef. 5,18-19).

Labai jau įprasta, kad svečią priimti, jubiliejų bei pabaigtuves atšvęsti ruošiamasi būtinai su svaigalais. Bet, iš tiesų, ir be svaigalų galima gražiai pasidžiaugti, linksmai, laiką praleisti, svečius širdingai, priimti. Ir taip reikėtų! Kova prieš perdėtą svaigalų vartojimą – tai kova už tikrą džiaugsmą, už tikrą laimę, už veidus be ašarų, už gyvenimą be pykčių, pavydų ir kerštų.

Dieve, padėk mums ryžtis ir tesėti! Amen.

Palūšė, 1959.IV.12.

IX. LIETUVOS VYSKUPŲ IR VYSKUPIJŲ VALDYTOJŲ GANYTOJINIS LAIŠKAS LIETUVOS VYSKUPIJŲ TIKINTIESIEMS 1970

Brangūs Tikintieji,

Prieš tūkstančius metų, matydamas girtaujančios savo tautos nelaimes, pranašas Joelis šaukė: „Pabuskite jus, girtieji, ir verkite“ (Joel. 1,5). Taigi, pranašas anuo metu sielojosi dėl savo tautos žalingų įpročių lygiai taip pat, kaip ir mums šiandien tenka sielotis, nes ir mus tarsi skaudi rykštė plaka girtavimas, darydamas didžiulę ir nenusakomą žalą ne tik sveikatai ir kultūrai, ne tik šeimai ir visuomenei, bet ir sielų amžinajai laimei.

Mes, Jūsų Ganytojai, negalime to nejausti, negalime dėl to nesisieloti. Todėl laikome savo Šventa pareiga, paties Kristaus mums uždėta, Jus, Mylimieji, griežčiausiai perspėti apie baisius girtavimo pavojus ir su tėviška meile Jus paraginti naujam, blaiviam gyvenimui.

„Aš pasaulio šviesa; kas mane seka, nevaikščioja tamsybėje“ (Jon. 8,12), taip pats apie save sakė Kristus. Todėl, Mylimieji, visų pirma, Kristaus mokslo apšviesti ir iš Kristaus pasiprašę pagalbos, pasvarstykime, kiek blogio platino girtavimas, kokią žalą jis daro mūsų kūnui ir sielai.

Mokslas aiškiai yra įrodęs, kad girtavimas kenkia žmogaus kūnui. Alkoholis nuodija ir alina organizmą, ardo nervų sistemą, žaloja širdį ir kitus gyvybiškai svarbius kūno organus, mažina organizmo atsparumą ligoms, jų tarpe užkrečiamoms ir vėžiui, atidaro kelią venerinėms ligoms, menkina ir visai naikina įvairių vaistų veikimą, sunkina operacijas, trumpina amžių. Girtavimas yra lėta savižudybė. O kiek girti žmonės patys patiria ar kitiems pridaro įvairiausių nelaimių. Avarijos keliuose, kūno sužalojimai laukuose ar gamyklose, peršalimai, muštynės, staigios mirtys, net savižudybės – dažni girtavimo palydovai.

Mes visu rimtumu įspėjame Jus, Mylimieji, kad sunkiai prieš Dievą nusikalsta tie, kurie savo kūną žaloja alkoholiu ar, būdami girti, kitų kūną suluošina. Penktasis Dievo įsakymas „Nežudyk“ neleidžia ne tik žudyti, bet ir žaloti savo ar kitų kūną. Kiekvienas Žmogus savo ar kitų sveikatą privalo saugoti, nes tokia yra Dievo valia.

Girtavimas daro didelę ekonominę žalą. Girtuokliai prageria daug pinigų, tuo nuskrusdami save ir savo šeimas. O kiek išleidžiama lėšų gydymui įvairių ligų, traumų, sužeidimų, kilusių vien tik iš girtavimo. Kiek alkoholio susargdinti ligoniai ar girtuoklių sužeisti dori asmenys praleidžia darbo valandų, dienų, savaitių net mėnesių. Ir statistikos specialistams nelengva tiksliai apskaičiuoti tą ekonominę žalą, kurią daro girtavimas. Taigi, girtavimas yra tam tikra prasme visuomenės apvogimas. O vagystę juk draudžia septintasis Dievo įsakymas.

Girtavimas griaua moralę. Alkoholio vergijon patekęs Žmogus užmiršta esąs suvertas pagal Dievo paveikslą ir panašumą (*pal. Pradž. 2,1*), todėl, netekęs savitvardos, pilnai atsiduoda tamsiausiems geiduliams. Chuliganizmas, ištvirkavimai, išprievartavimai, vagystės, apiplėšimai, net nužudymai visada ranka rankon eina su alkoholiu. Statistikai apskaičiuoja, kad net 45% visų nusikaltimų padaro girti ar įgėrę, o ir likusių nusikaltimų dalį daro mėgstą alkoholį. Nusikaltimai ir alkoholis yra neperskiriami draugai.

Girtavimas ardo šeimas, griaua vedusiųjų laimę ir vaikų ateitį. Girtaujant greit ateina santuokinė neištikimybė, nes alkoholis atpalaiduoja žemuosius polinkius ir atima atsakomybės jausmą. Vyrai pameta savo žmonas, žmonos skiriasi nuo vyrų, o vaikai dar trapioj kūdikystėj paliekami be globos, be meilės. Bet kas gali pakeisti jautrų ir švelnų motinos žodį, kas gali pakeisti tėvo glostančią, bet kartu ir prilaikančią ranką. Skaudi nelaimė vaikams, kurių tėvai skiriasi. Bet nelengva dalia ir tų vaikų, kurių tėvai dar kartu gyvena, bet namuose dažnai vyksta pragariškai šiurpios scenos. Ne degtinę ir vyną girtuokliai geria, bet savo motinų sielvartą, savo žmonių ašaras, savo vaikų aimaną. Girtavimas yra baisus slibinas, kuris ryja mūsų šeimas.

O kiek iš girtuoklių tėvų gimsta nepilnaverčių ir nenormalių vaikų, linkusių į ligas ir į visokius nusikaltimus. Būsimai kartai ypatingai kenkia tai, kad girti gimdytojais juos pradeda ir geriančios motinos juos išnešioja, ir maitina. Tokie vaikai dažnai užpildo ligonines, invalidų namus, kalėjimus, tokie vaikai smunka į dvasios ir kūno skurdą, yra nelaimingi patys, platina nelaimes kitiems, o visuomenei būna sunki našta. Ir taip girtuoklių nuodėmių pasekmės karta iš kartos gal nusitęs per ilgus šimtmečius. Paskutiniame teisme girtuokliai pamatys, kiek blogio jie yra paskleidę ir, Kristaus Žodžiais tariant, „ims sakyti kalnams: griūkite ant mūsų, ir kauburiams: Apdenkite mus“ (*Lk. 23,30*).

Teisingai sako Šv. Augustinas: „Kas už girtavimą neatgailaus, amžinai žus“. O Šv. Povilas paties Dievo vardu įspėja: „Neklyskite. Nei paleistuviai... nei girtuokliai... nei plėšikai nepaveldės dangaus karalystės“ (*1 Kor. 6,9-10*).

Mes, Jūsų Ganytojai, atkreipiame visų tikinčiųjų dėmesį į šiuos Šv. Povilo žodžius, Šv. Dvasios įkvėptus. Susimąstykite. Kas girtuokliauja, tas savo sielą stato į amžinos prapulties pavojų.

Kol dar laikas, Mylimieji, taisykitės. Kol dar nevēlu, atnaujinkite savo gyvenimą blaiybės ir santūrumo dvasia, atgailos Ir pasitaisymo dvasia, tikėjimo ir maldos dvasia.

Ne tam Dievas palaimino žemės derlių, kad iš jo sunktume sau nuodus. Ne tam Dievas žmogui davė protą, kad jį temdytume pragaro gėralu. Ne tam Dievas įkvėpė žmogui nemirtingą sielą, kad ją amžiams pražudytume.

Kaip gelbėtis?

1. Nuoširdžiai atsigrežkime į Dievą, į mūsų Išganytoją Kristų, atgailaukime, dažnai stiprinkimės šventąja Komunija ir dažnai karštai melskimės, prašydami stiprybės ir jėgų atsispirti girtavimo slibinui. Melskimės ne tik už save, bet ir už kitus, pirmiausia už savo artimuosius.
2. Šalinkime iš savęs dvasinę tuštumą, vienišumo jausmą, nihilizmo, ir pusiausvyros bei savitvardos stoką. Nesame vieniši: mumis rūpinasi Dievo Apvaizda, aplink mus yra daug gerų žmonių, mus supa gamtos grožis, mums prieinami dailės, muzikos, literatūros, mokslo turtais.
3. Ugdykime savy sveiką žmogiškosios garbės supratimą, ugdykime gėdos jausmą.
4. Neruoškime vaišių su gausiais alkoholiniais gėrimais. Laikykitės principo, kad garbė tam šeimnininkui, iš kurio namų svečiai išeina blaivūs, ir gėda tam, pas kurį pasigeria. Reikia mokėti svečius kultūringai užimti.
5. Visai nevartokime alkoholio atgailos dienomis, laidotuvių ir mirusiųjų minėjimų progomis, nes girta malda tik pasityčiojimas iš Dievo ir mirusiųjų.
6. Nėščios ir kūdikius žindančios motinos, jaunavedžiai per savo vestuves, vaikai jaunimas tegu neragauja nė lašo. Visi kiti tegu laikosi didžiausio saikingumo arba visiškos abstinencijos. Nusigerti gėda ir vyrui ir moteriai.
7. Saugokimės nuvaišinti tuos, kurie yra linkę pasigerti. Nuvaišinimas – nuodėmė, kurią reikia išpažinti ir iš kurios būtina taisyti.
8. Meskime šalin tokius papročius, kaip „aplaistymas“, „susidėjimas po rublį“, „pirmoji alga“ ir panašius.
9. O kas jau galutinai į girtavimą nugrimzdęs, kreipkitės į mediciną. Kas nori pagyti, tą gydytojai išgydo. O kas pagyti nenori, tam jokia medicina nepadės. Tokiam tinka pranašo Jeremijo žodžiai: „Veltui tu daugini vaistus, nebus tau pagijimo“ (*Jer.46,11*).

Praėjusį šimtmetį mūsų senoliai taip pat buvo paskendę girtavime, bet jie nebuvo pradėję tikėjimo. Vyskupas Valančius juos pašaukė į kovą prieš girtavimą tikėjimo ir Dievo meilės vardu. Jis rašė giesmes, ruošė atgailos dienas, steigė Blaiybės draugijas, ragino tikinčiuosius eiti Kryžiaus Keliu ir prie šventų Sakramentų, leido įvairius blaiybės leidinėjus. Tikintieji tada pajuto, kad žmogui reikia Dievo malonių taurės, ir kad ta nematomoji malonių taurė labai graži (*pal. Ps. 22,5*). Grįždami prie malonės, jie sugrįžo į naują blaivų gyvenimą.

Ir mes, Mylimieji, vyskupo Valančiaus pavyzdžiu, šaukiame Jus į Dievo malonę ir blaivų gyvenimą.

Su meile ir rūpesčiu sielodamies dėl Jūsų, mes siunčiame Jums savo ganytojišką laiminimą.

Lietuvos vyskupai ir valdytojai 1970 m.

X. LIETUVOS VYSKUPŲ IR VYSKUPIJŲ VALDYTOJŲ GANYTOJINIS LAIŠKAS TIKINTIESIEMS BLAIVYBĖS REIKALU 1980

Mylimi broliai ir seserys Kristuje,

Antro Vatikano Susirinkimo nutarimuose sakoma: „žmonija gyvena naują savo istorijos amžių... tačiau dvasinis progresas neįstengia žengti į koją su žemiškąja pažanga“. (*Gaudium et spes*, 4-13). Sąryšyje su tuo, mąstantys protai kitų dalykų tarpe šiandien rodo didelį, susirūpinimą dėl vienos opiausių mūsų amžiaus problemų – nesveiko papročio nesaikingai vartoti alkoholį, kurį dori medikai teisingai vadina bukaprotiška narkomanija, vedančia į laisvanorišką savižudybę.

Todėl mes, Lietuvos vyskupai ir vyskupijų valdytojai, remdami visų geros valios žmonių norą, gavėnios proga kreipiamės į mūsų vyskupijų tikinčiuosius, prašydami priešvelykinę gavėnios atgailą sujungti su tvirtu apsisprendimu remti blaivybės idėją ne vien kaip teigiamą visuomeninį reiškinį, bet ir kaip krikščionišką dorybę, būtiną kiekvienam tikinčiajam. Ta proga kviečiame pamąstyti apie girtavimo žalą sielai ir kūnui ir apie blaivumo dorybės grožį bei neįkainojamą jos naudą visuomenei, šeimoms ir pavieniams žmonėms.

Degtinės pareikalavimas auga. Girtavimo tvanas metai iš metų vis labiau plečiasi, vis daugiau reikalauja naujų, beprasmiškų aukų, net iš gražiausio, sveikiausio, kūrybingo ir darbingo jaunimo eilių. Girtųjų avarijos, įvairios traumos darbe – tai tik maža dalelė siaubingųjų girtavimo pasekmių. Degtinė ir suaugusiam be laiko suardo organizmą, ypač smegenis ir susendina žmogų apie 20 metų, prieš laiką: sukelia ankstyvą sklerozę, atbukina protą, atima atmintį.

Tik vėliau, kai dažnai kilnojami stikleliai sustiprina girtavimo įprotį, kai įpročio pančiais sukaustytas žmogus pamato į kokią gilią bėdą įklimpęs, kai pamato, kad į sveikatą keliami tostai įstūmė jį ir jo šeimą į kančias bei nesantaikas – jis norėtų grįžti, bet nebėra jėgų: valia palūžo, fizinės ir dvasinės jėgos išseko, protas aptemo. Kartu eina ir dorovinis smukimas, visuotinis asmenybės sugriuvimas. Negana to, alkoholikas ne tik pats iškrinta pirma laiko iš rikiuotės, kaip darbingas, kaip doras žmogus, bet ir tampa didžiu kenkėju visuomenei – žudo ne vien save, bet ir kitus. Kiek suardytų šeimų, kiek sukruvintų širdžių, kiek našlaičiais likusių vaikų, kiek išsigimimų! Girtuokliai tėvai yra dideli nusikaltėliai savo vaikams, vaikų vaikams net iki kelintos kartos. Tėvai prageria ne tik savo sveikatą, protą ir valią, bet ir vaikų vaikaičių... Girtavimas labai skaudžiai pakerta žmonių dorovę: tai aiškiai rodo paauglių chuliganiški išsišokimai, jaunimo tragiški seksualiniai nukrypimai, dažni šeimų irimai. Šv. Povilas primena, kad su girtavimo nuodėme visur kartu eina ir neatskiriama jo draugė paleistuvystė. Todėl apaštalas įspėja Efezo miesto krikščionis: „Nepasigerkite vynu, kuriame slypi pasileidimas.“ (*Ef. 5,18*)

Girtavimas žmogų degraduoja, nužmogina, atima jam garbę kitų akyse. Žmonės, kalbėdami apie tokį, ar tokią, numoja ranką ir sako: „Kas iš jo! Jis nebe žmogus, o girtuoklis!“ Šv. Povilas sako: „Aš jums rašiau, kad nebendrautumėte su tuo, kuris girtuoklis.“ (*1 Kor 5,11*). Girtavimas veda į visuomenės išsigimimą. Todėl už girtavimo baisias pasekmes kalti ir mes, kurie susitaikome su tuo blogiu, nekovojuame su juo. Tad mūsų visų, o ypač tikinčiųjų religinė ir pilietinė pareiga – tarti alkoholizmui ryžtingą „gana“! Gana vergauti išsigimusiems papročiams, verčiantiems žmogų nuodyti save ir kitus! Gana

klausyti mados užgaidų! Mes patys kuriame madas ir papročius, mes patys turime ir teisę juos pakeisti.

Girtavimas religiniu, krikščioniškuoju požiūriu yra sunkus nusikaltimas Dievui. Būti tikinčiu ir girtuokliuoti yra tas pats, kas sakyti „Aš tikiu Dievą“ ir tuo pačiu metu niekinti Dievą. Ypač didelė nepagarba Dievui rodoma girtuokliaujančioms laidotuvių, mirusiųjų minėjimų, religinių švenčių, krikštų, besaikiai geriant jungtinių ir panašiomis progomis.

Kristus mums sako: „Saugokitės, kad jūsų širdis nebūtų apsunkena nuo svaigalų“ (*Lk 21,34*). Apaštalas Povilas laiške Korintiečiams rašo, kad girtuokliai nepaveldės Dievo karalystės: „Ar nežinote, kad jūsų kūnas yra šventovė jumoje gyvenančios Šventosios Dvasios“ (*1 Kor 6,19*). Bet ar galima šitaip sakyti apie kataliką, kuriame gyvena alkoholis?!

Šv. Kirilas Aleksandrietis rašė: „Kaip blaivumas palaiko visas dorybes, taip visų nedorybių šaknis yra girtavimas“ (*gyv. 370-444 m.*)

Buvo laikas, kai Lietuvos katalikai, vyskupo M. Valančiaus paraginti, pasiekė blaivumo darbe nuostabių laimėjimų. Šviesios sielos vyskupas anuo metu matė aktualių dorovinio žmonių auklėjimo problemų ir suprato, kad negali būti kalbos apie liaudies dorovinę pakėlimą be jos blaivumo. Jis mato, kad „girti – blogi katalikai, keikūnai, paleistuviai... savo vaikų vargintojai, saviškių virkdytojai, artimo piktintojai“ (Vysk. M. Valančiaus „Pastabos pačiam sau“, 179 p.) ir t.t. „0 nėra kito būdo ištraukti liaudį iš dorinio nusmukimo – aiškina vysk. Valančius, – kaip visiškai ir visuotinai patiems išsižadant alkoholio“ (*t.p. 182 p.*). Todėl dorinį ir kultūrinį liaudies kvietimą jis pradėjo nuo jos blaivinimo.

To darbo rezultatai buvo nuostabūs. Praėjus vos keliems metams vysk. Valančius galėjo su džiaugsmu rašyti: „Gražų pavyzdį parodė (tikintieji), klausydami savo vyskupo ir kunigų balso... Vaikai nebealkani ir nebepusplikiai, nebegirdėti muštynių ir nesantaikų. Moterims nudžiūvo ašaros...“ (*t.p. p. 177*).

Mieli tikintieji, rimtai pasvarstę, pasekime savo protėvių pavyzdžiui savo pastangas sujungę su malda, išsilaisvinkime iš dabar vėl įsigalėjusio girtavimo įpročio pančių. Mylėkime blaivumą ir dorą. Visiems mums rūpi mūsų šeimų ir vaikų ateitis, mūsų žmonių dora ir kultūra, pradėkime nuo jų blaivinimo. Norėdami užkirsti kelią jaunimo nusikaltamumui, šeimų irimui, visuomenės išsigimimams – žinokime, kad nieko nepasieksime, jei nesulaikysime girtavimo. Visų mūsų atsakomybė prieš Dievą, Bažnyčią ir mūsų Tautą verčia mus visus kovoti su girtavimu.

Bet kalba apie girtavimą yra liūdna kalba. Todėl pabandykite šią liūdną, tamsią gyvenimo uždangą patraukti į šalį ir nors truputį pažvelgti į šviesiąją gyvenimo pusę virš kurios spindi saulėtasis žodis BLAIVYBĖ.

Taip, mylimieji, blaivus žmogus yra protingas ir doras žmogus!

Blaivi šeima yra laiminga šeima!

Jeigu būtų įgyvendintas šūkis: „Šalin alkoholį nuo vaisių stalo“ – kaip sėkmingai būtų viršijami darbų planai, kultų gerovė! Koks didelis būtų žingsnis kultūroje į priekį. Ir jei kiekvienas katalikas pasiryžtų, anot šv. Povilo, būti „blaivus, protingas, padorus“ (*1Tim 3.2*), tai jo gyvenimas taptų dangiškojo gyvenimo įžanga.

Kad šis mūsų kreipimasis į jus nebūtų tyruose šaukiančiųjų balsas, tuojau imkimės konkrečių priemonių. Prašydami Dievo pagalbos, susimąstykite ir neišėikime iš bažny-

čios nepadarę laisvo, bet tvirto pasiryžimo: jei galvoju, kad neištesėsiu, ryžtuosi bent tam tikram laikui visai negerti ar sumažinti gėrimą. Jei galiu, ryžtuosi – niekada nevartoti alkoholinių gėrimų. Religinės šventės, ypač atlaidų dienas pašvęsiu maldai už mūsų šalies dorą ir blaivumą. Vaisių stalą darysiu pavyzdžiu lavintis blaivumo papročiuose: vengsiu raginimo gerti, populiarinsiu bealkoholinius gėrimus, sudarysiu sąlygas pagerbti svaigalų negeriančius ir saikinguosius. Už patarnavimus ir darbą neatsilyginsiu svaigalais. Noriai kalbėsiu apie blaivumo reikalą. Pats skaitysiu ir kitus raginsiu skaityti priešalkoholinius straipsnius ir literatūrą.

Šis mūsų kreipimasis į jus, mieli tikintieji, yra jungiamas su nuoširdžiu prašymu nuolat melsti Viešpatį Dievą palaimos visiems tiems, kurie su krikščioniška drąsa stoję į blaivaus gyvenimo kelią, rodys taurų pavyzdį kitiems, nes kaip sako šv. Raštas: „Dabartinis mūsų vargas ruošia mums neapsakomą, visa pranokstančią amžinąją garbę“ (2 Kor. 4,17).

Lietuvos vyskupai ir vyskupijų valdytojai 1980 metų gavėnioje.

Gerbiamieji Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos kunigai malonės šį raštą perskaityti Verbų sekmadienį (1980.III.30 d.) vietoj sakomų pamokslų. Jei kam nors dėl kokių nors priežasčių bus nepatogu skaityti šį raštą Verbų sekmadienį, tie tepaskaito jį gavėnios V Sekmadienį (III.23 d.)

XI. KARDINOLAS VINCENTAS SLADKEVIČIUS 1989

VARDAN DIEVO IR TĖVYNĖS

Seniai Lietuva besidžiaugė tokiu ankstyvu, šiltu, saulėtu pavasariu. Atbudimas kelia širdį. Mes šnekame apie neįprastą gamtos atbudimą, ne mažiau kalbame apie dar svarbesnį – Tautos atbudimą. Norėtum džiaugtis: už langų saulė ir pavasario gaiva, smagiai krykštauja vaikai. Bet mes labai sunerimę: Jo Eminencijai Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkui kardinolui Vincentui Sladkevičiui tik ką pasakiau, jog Lietuva kartu su Estija užima pirmąsias vietas Tarybų Sąjungoje pagal svaigalų suvartojimą vienam gyventojui. Mes jau pralenkėme ne tik Užkaukazės ir Vidurinės

Azijos respublikas, bet ir Latviją, Baltarusiją, Ukrainą, Rusiją.

Kaip čia yra, ką turime galvoti ir veikti?

Kardinolas. Tokia žinia man labai skaudi. Tiesiog negali patikėti, kad nuopuolis yra pasiekęs tokią grėsmingą ribą. Juk visi žinome, kokių tai gali turėti pasekmių mūsų nedelei Lietuvai: žmonių sveikatai, dorovei, likimui. Tauta, kuri pasiryžusi siekti kilniausių tikslų, tikros laisvės, – turi būti blaivi.

Suprantu: girtavimą gali sukelti nusivylimas gyvenimu. Bet mūsų žmonės net ir juodžiausiais carizmo laikais rado jėgų nepasiduoti, Bažnyčios kviečiami sugebėjo atsispirti genocidui. Tą mums primena kilnūs Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivystės įspūdingi pasiekimai. Masiškai atsidūrę Sibiro tremtyje, lietuviai irgi nepalūžo: ne girtavimu, o darbštumu ir valingumu pagarsėjo. Tautos prisikėlimo rytui auštant, neturim teisės elgtis savižudiškai.

Žurnalistas. Jūsų Eminencijos kardinoliškame herbe įrašyta: „Fac mecum signum in bonum“ – Viešpatie, padaryk mane palaimos ženklui visiems. Geidžiate, kad palaima lydėtų mūsų tautą, laiminate Lietuvos blaivuosius?

Kardinolas. Tai mano didžiausias troškimas. Ganytojiškai laiminu vyskupo Motiejaus Valančiaus vardą pasirinkusius Lietuvos blaivuosius. Tikiu, kad gelbėsime Dievo padedami. Tikiu, kad girtuokliavimas bus įveiktas, nes šis nepaprastai žalingas įprotis niekada Lietuvos žmonėms nebuvo būdingas. Mes tą blogį paveldėjome iš svetur ir turime juo kuo greičiau atsikratyti. Mūsų žemė turi kvepėti gėlėmis, duona, o ne svaigalų tvaiku.

Žurnalistas. Motiejaus Valančiaus blaivystės sąjūdis, kurį Jūs laiminate, orientuojasi ir remiasi į tris svarbiausias visuomenės jėgas: Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdį, Bažnyčią ir sąmoningąją Lietuvos jaunimą. Norėčiau paklausti: kaip ketinate praktiškai padėti šiam mūsų visuomenės judėjimui už blaivią Lietuvą?

Kardinolas. Remsim visapusiškai. Mes kviesime žmones į visiškos blaivystės kelią.

Žurnalistas. Situacija iš ties grėsminga: ką darytumėt, Eminencija, jei, tarkime, būtumėt eilinis kunigas ar kurios nors parapijos klebonas, – kaip Jūs veiktumėt blaivybės labui?

Kardinolas. Daryčiau, ką ir darydavau. Pirmiausia – dvasininkas pats privalo būti blaivystės ir doros pavyzdys visai tikinčiųjų visuomenei. Bažnyčios žodis nesusikomprotavęs. Tą žodį dar aukščiau reikia kelti. Kunigas turi dorovinį autoritetą, turi dideles galimybes kalbėti su žmonėmis. Dievo vardu kalbėti su visais ir su kiekvienu atskirai. Tai darykime nuolat, kantriai, nuosekliai, kaip šito reikalauja situacija ir grėsmė Tėvynei.

Nuoširdžiausiai prašyčiau visus Lietuvos tikinčiuosius vieno dalyko: nesiskandinkime. Vardan Dievo, vardan Lietuvos Tėvynės!

Kalbėjosi Juozas Jurevičius

„Blaivioji Lietuva“ 1989`5

XII. VYSKUPAS JUOZAS PREIKŠAS

1. „BLAIVIOJI LIETUVA“ 1989

1. Kokios mintys neramina, kai galvojate apie dešimtmečius užsitęsusį alkoholizmo tvaną Lietuvoje?

Galvodamas apie alkoholizmo tvaną Lietuvoje, kiekvienas doras, mąstantis ir į ateitį blaiviai žvelgiantis lietuvis nedvejodamas atsakys: padėtis labai rimta, bet nėra beviltiška, tauta duobėje, bet iš jos galima iškopti. Verkia Motina – Lietuva, liūdi Motina – Bažnyčia, tačiau tautos kamienas tebėra sveikas, o Lietuvos Bažnyčia, kaip ir visuotinė, turi ne tik žemiškų, bet ir antgamtinių vaistų šiai epidemijai pašalinti.

Kalbant apie alkoholizmo tvaną, būtina pasakyti, kad jis išties daug aukų pasiglemžė per pastaruosius dešimtmečius. Praėjęs paskutinio karo viesulas daug žaizdų paliko mūsų tautos gyvenime: sugriauti miestai, nuniokoti laukai, išardytos šeimos, nekaltai žuvusios aukos, našlaičiai, invalidai – tai vis žaizdos žemės mūsų. Tačiau laikas yra geras gydytojas. Jo tėkmėje iš griuvusių pakilo

miestai, laukai vėl vagojami ir duona auginama, pamiršamos išgydytos kitos karo padarytos žaizdos.

Tačiau tautos naikinimas nesustojo. Jis vyksta per besaikį alkoholio vartojimą. Jei medžiaginėje srityje pasiekta kai kurių laimėjimų, tai dvasinėje smunkama žemyn. Viena iš priežasčių tame kelyje į degradaciją – girtavimas. Mažai mūsų tautai tai didelė nelaimė, tai kelias į savizudybę, nes, anot Vydūno „tik blaivi tauta gali išlikti“.

2. Lietuvos žmonės dabar išgeria 11-12 kartų daugiau negu nepriklausomos Lietuvos Respublikos laikais. Kaip turėtume sugrįžti prie blaivybės tradicijų, kokias matote Lietuvos visuomenės išblaivinimo galimybes?

Visų pirma reikėtų atsakyti į pirmąją klausimo dalį, kodėl dabar daug išgeriama, palyginus su nepriklausomybės laikais? Tam yra daug paskatų, priežasčių. Kai kurias norėčiau paminėti. Žmonės kaip ir medžiai – auga panašiai. Medžiai savo šaknimis stengiasi įsitvirtinti žemėje, kad atlaikytų audras ir gautų maisto savo šaknimis. Antra vertus, jie stengiasi pralenkti vienas kitą savo ūgiu, kad galėtų daugiau saulės spindulių pasisemti. Trumpai tariant, jie nori turėti pagrindą žemėje ir danguje. Tada jie auga sveiki ir stiprūs, atsparūs gamtos išdaigoms.

Žmogus – dviejų pasaulių pilietis. Jo laikinoji buveinė čia, žemėje, o po mirties jo laukia amžinybė. Žmogus be žemės negyvena: žemė jį maitina, žeme jis vaikšto, užtai žmogus ją myli, brangina, už ją net gyvybę aukoja. Pokario metais mūsų broliui lietuviui iš po kojų buvo atimta žemė, kurią jis dirbo, savo prakaitu laistė, o po sunkių vasaros darbų medžių pavėsyje ant jos ilsėjosi. Mūsų broliui lietuviui per visą pokario metų buvo norima atimti ir dangaus viltį brukant jam pigią, importuotą prekę – ateizmą. Buvo teigiama, kad nėra Dievo, nėra amžinybės, nėra sielos, nereikia laukti malonių iš dangaus. Netekęs žemės ir dangaus žmogus puolė prie to, ką galima pasiekti, ko visada gausi. Ta prieinamiausia paguoda – degtinė. Ji padėdavo pamiršti nedalią. Čia verta prisiminti teisingus poeto Justino Marcinkevičiaus žodžius: „Štai kuo baigiasi žmogaus nušalinimas nuo tėvynės, nuo žemės, jo atitolinimas nuo tiesos ir moralės, pagrindinių dvasios vertybių išniekinimas. Geriame daug todėl, kad nieko neturime – nei žemėje, nei danguje“ („Blaivioji Lietuva“, 1989 m. rugpjūtis).

Nagrinėjant šio klausimo antrąją dalį, kaip turėtume sugrįžti prie blaivybės tradicijų, pasakytina, kad būtina užtvėnti tuos šaltinius, iš kurių į mūsų visuomenę skverbiasi girtavimo tvanas. Tų šaltinių daug ir vienu mostu visų nepašalinsime, stebuklo nepadarysime. Būtina atsiminti, kad leistas žemyn visada lengviau, o pakilti – daug sunkiau. Kalbant apie Lietuvos visuomenės išblaivinimo galimybes, tarp daugelio kitų paminėtina: išvaduoti žmogų iš vergiškumo sąmonės, padaryti jį savo žemės šeimininku, o svarbiausia – atgaivinti jo sieloje dangaus viltį, atsakomybę Dievui, tautai, visuomenei. Girtavimas – viena iš didžiausių nuodėmių, pasigerti – gėda. Anksčiau užtekėdavo pasakyti net vaikui ir jis suprasedavo, kad bloga daryti yra nuodėmė ir gėda. Būtina ir šiandien kiekvieno žmogaus, ypač jauno, sąmonėje skiepyti tuos du galingus žodžius: nuodėmė ir gėda. O kad tie žodžiai darytų teigiamą poveikį, būtina stiprinti tikėjimą Dievu, kuris viską mato, girdi ir teisia. Girtavimo duobė gili, iš jos iškopti vien žmogiškomis jėgomis neįmanoma. Štai kodėl čia būtina Dievo pagalba, kuri ateina per maldą, sakramentų malones, šv. Mišių auką.

3. Koks katalikų Bažnyčios vaidmuo, kaip atkuriamos vysk. M. Valančiaus blaivystės brolijos?

Katalikų Bažnyčia Lietuvoje visada stovėjo tikėjimo ir doros sargyboje. Kiek leido aplinkybės ji visada skiepijo dvasinių vertybių grožį, naudą, būtinumą. Net sunkiausiais išbandymų metais ji šio tikslo neatsisakė. Dabar, kai veikimo sąlygos palengvėjo, ji kviečia visus kovoti su blogiu ir nepamiršti dangaus pagalbos, nes „Jei Viešpats namų nestato, dykai statytojai vargsta. Jei Dievas miestą nesaugo, be reikalo sargyba budi“ (*Ps. 126, 1*). Kaip anuomet vysk. M. Valančius pakėlė lietuvių iš smuklės pasitelkdamas religiją, taip ir šiandien Lietuvos blaivintojai, kunigai ir pasauliečiai, kuria prie parapijų vysk. M. Valančiaus blaivystės brolijas, ragina tikinčiuosius melstis už blaivią tautos ateitį, platina „Blaiviąją Lietuvą“ ir tiki, kad su Dievo pagalba ateis pergalė. Meldžiu Aukščiausiojo palaimos visiems, kuriantiems blaivią mūsų Tėvynės Lietuvos ateitį.

„Žodžiai. J.E. vyskupas Juozas Preikšas“. Sudarė Juozas Brazauskas. Panevėžys 2006, psl. 58.

2. PAMOKSLAS BLAIVYBĖ

Po daugelio negandų mūsų tėvynės padangė šviesesnė. Lyg daigai, pavasario ledams nutirpus, pradėjo ryškėti nauja gyvybė: trispalvė, himnas, sugrąžinta katedra, į kurią grįžo tremtinys šv. Kazimieras. Kauno mieste ilgus metus tūnojusi prieblandoje savo sparnus išskleidė laisvės statula, grįžta tremtinių palaikai, kryžiai. Žmonės drąsiau kalba apie ateitį laisvę. „Tikrai mums, Dievas stebuklą padarė, mus aptvindė linksmybe“.

Tačiau tai tik kelio pradžia, dekoracija scenoje. Iki tikro pavasario ir visuotino atgimimo dar daug sunkių žingsnių laukia. Netolima praeitis paliko žaizdų, kliudančių vaisingai dirbti, paliko grandinių, kurios neleidžia laisvai kurti Šviesesnę ateitį.

Viena iš jų – besaikis girtavimas, apie kurį daug rašoma ... tačiau jis ir toliau geria mūsų tautos kraują. Ar nėra kelio į blaivų gyvenimą, ar mūsų tauta ir toliau per besaikį girtavimą eis nusikaltimų keliu, ar ir toliau per kalėjimus ir ligonines eis į dvasios sumenkėjimą, degradaciją ir pagaliau į kapus?

Prasidėjęs tautinio pakilimo pavasaris, atgimęs dvasinių vertybių troškulis ir šviesesnės ateities vizija netaps tikrove, jei tauta nepakils iš tos duobės. Tik blaivi tauta gali pakilti, išlikti dora ir laisva.

Iš sutemų, iš prieblandų izeikit,

Uždekit naują ugnį širdyse,

Vergam palikit vergo naktį klaikią

Šaukiu aš jūsų protėvių dvasia.

Šaukiu aš darbo rankų milijonus,

Įsupt naujam darbymečiui varpus,

Į naujo džiaugsmo klėtis, darbo kluonus,

Ne kalinio namus, ne liūnus, ne kapus.

Tikrai, B. Brazdžionio žodžiais „įsupkime naujam darbymečiui varpus...“ Į blaivų rytojų tepaskatina didysis tautos blaivintojas vysk. M. Valančius, jo metodas. Tad truputį į praeitį.

Nuo seno lietuvių tauta žinoma kai svetinga, vaišinga, bet kartu kaip blaivi, dora tauta. Ji buvo taiki ir norėjo būti laisva, niekam negrasė. Tačiau galingesni kaimynai ne kartą trypė jos laisvę, norėjo nutautinti, demoralizuoti. Štai caro priespaudos laikais buvo uždarinėjamos bažnyčios, vienuolynai, kunigų ir tikinčiųjų trėmimai, uždarinėjamos lietuviškos parapijinės mokyklos ir pagaliau uždrausta spauda. Šie metodai nepalaužė lietuvių dvasios. Tada buvo panaudota dar viena priemonė: smuklėjų laisvės netekę ir užguitas baudžiauninkas čia skandino savo nedalią ir patekdavo į dar didesnę skurdą.

Šį pavojų pastebėjo vysk. Valančius ir pasiryžo stoti į sunkią ir nelygią kovą prieš plačiai paplitusį girtavimą. Pasirėmęs pop. Pijaus IX nuostatais apie blaivybę jos siekė žmogiškas pastangas jungdamas su Dievo pagalba, maldomis, pasninkais, atgailos dienomis, blaivybės įžadais. Kadangi tuo metu žmonių tikėjimas nebuvo sugriautas, tikintieji uoliai lankė bažnyčias ir vos ne visi girdėjo Valančiaus aplinkraščius ir kunigų raginimus sekmadieniais – blaivybės vėjus atnešė tautai apčiuopiamų vaisių. Kai kuriose parapijose blaivininkų skaičius pakilo iki 90%. Vyskupas su džiaugsmu galėjo rašyti: „Gražų pavyzdį parodė tikintieji klausydami savo vyskupo ir kunigų balso... vaikai nealkani ir ne pusplikiai, negirdėti muštynių, moterims nudžiūvo ašaros...“ Pastabos sau pačiam.“

Nors vėliau caras uždraudė šį sąjūdį piniginiemis baudomis ir kalėjimais, tačiau Valančiaus darbo vaisiai liko. Kai I pasaulinio karo metu subyrėjo carų imperija, kai pavergtos tautos pakilo laisvam gyvenimui, jų tarpe prisikėlė ir Lietuva, nes turėjo blaivių, dorų, tėvynę ir bažnyčią mylinčių žmonių.

II pasaulinis karas ir pokario metai vėl nusiaubė ne tik miestus, kaimus, bet ir tautos dvasią. Tarp daugelio žaizdų – girtavimas, kuris vis plečiasi, pasiglemždamas ne tik šimtus gyvybių, bet ir dvasiniai luošindamas tautos ateitį.

Lietuvos episkopatas jau seniai šią blogybę pastebėjo ir per pokario laikotarpį išlaido eilę ganytojinį laiškų. Blaivininkai prieš 10 m. norėjo įsteigti katalikišką blaivybės draugiją. Deja, valstybė šias pastangas laikė antivalstybinio veiksmu. Pagaliau ir vyriausybė pamatė, kad girtavimas tai savanoriška savižudybė ir paskelbė kovą. (...)

Ar lemta toliau grimsti ir daugiau nebepakilti, ar nėra kelio į prisikėlimą, blaivų, dorą, sąmoningą gyvenimą? Praktika parodė, kad pakilt iš tos duobės ir sukurti blaivų gyvenimą, papročius neįmanoma vien žmogiškomis pastangomis. Jos sudužo, kaip žemėn numestas kalėdinės eglutės žaisliukas. Čia būtina Dievo pagalba. Su Dievo pagalba į kovą stoji vyskupas Valančius ir laimėjo: blaivybės įžadai, atgailos dienos, sakramentai, nuoširdžios maldos pakėlė anuomet lietuvių iš vergavimo smuklei ir įžiebė blaivaus gyvenimo ilgesį.

Ir šiandien be Dievo pagalbos neišsiversime: „Be manęs jūs...“ Melskimės už tautos blaivumą, nes tik blaivi tauta – laisva tauta! Toliau: ką praktiškai padarysime blaivaus gyvenimo linkme? Nelaukime ką kiti, o pradėkime nuo savęs. Tebūna be svaigalų laidotuvės ir mirusiųjų minėjimai. Tebūna blaivios tautinės ir religinės šventės. Džiaugsmo šaltiniu tebūna tikėjimo tiesų grožis, garbinga tautos praeitis. Viską galiu tame, kuris mane stiprina.

3. PAMOKSLAS APIE BLAIVYBĘ

Vysk. Valančius valdė savo laiku beveik visą Lietuvą 25 metus 1850-1875 m. Po 8 vyskupavimo metų jis pradėjo plačią ir pasisekusią blaivybės akciją. Pagrindas – Pijaus IX blaivybės įstatai. Narys būdavo blaivus ir įsipareigodavo kitus raginti. Per Grabnyčias atnaujindavo pažadą prie Marijos altoriaus. Matome, kad blaivybė buvo siejama su Marijos pagalba. Blaivybės akciją vyskupas pravedė per kunigus, kurie pamaldų metu priimdavo pažadus iš tikinčiųjų. Blaivybės akcija buvo atlikta beveik per mėnesį. Rašė pamokslus, kurie buvo skaitomi, sekmadieniais. Žmonės masiškai stoji į blaivybę. Daugiau pusė katalikų įstojo, kai kur iki 90%. Statė kryžius, paminklus, žmonės atsikvėpė. Tai atsiliepė į gamybą degtinės. Iki sukilimo išdas neteko apie 3 milij. rublių. /1863 m./ Po sukilimo buvo uždrausta skelbti blaivybę, prasiatartti iš sakyklos. O blaivybė žengė tik pirmus žingsnius. Prieš mirtį vyskupas laiške skundėsi, kad tik maža dalelė liko ištikimų. Jei ne caro draudimas – blaivybė būtų išsiskynusi ir tauta nebūtų grįžusi į girtavimą.

Pažvelkime į šiandieną. Kiek girtaujama aiškinti nereikia. Spauda pripažįsta, kad girtavimas didėja. Maisto parduotuvės už svaigalus gauna daug, o už maistą tik trečdalį pajamų. Ką daro valstybė. Rajonuose komisijos, pasirodo straipsniai, posėdžiai padaromi, protokolai. Blaivybės draugijos nėra. O ta pati valdžia gamina ir spaudžia parduotuves, kad vykdytų planus. Taigi valdžia nekovoja. Ką mes galime?

Neturime draugijos, nes valdžia neleidžia. Verkšlenimas nepadės. Bet mes ką galime. Tik gaila, kad nepasiduoda blaivinimui tikintieji. Mums reikia abstinentinių laidotuvių. Čia sunku. Kunigai prašo, kad negertų. Ką pasakys kiti. Juk jie davė per laidotuves. Tai kam mes puolame vadžią, kad ji nekovoja, jei patys nerangūs? Gražu neduot: bet, ką pasakys kaimynai. Tai ar negali būti pirmu ir parodyti kitiems? Tas klaidingai suprastas lietuviškas vaišingumas. Tai išsigimimas. Laidotuvės tai ne pokylis, tai ne mėgavimasis skanėstais. Bet giedoriams tai reikia. Nemokame be degtinės giedoti! Duobkasiams tai reikia. Ėjo žmogus duobkasys iš vaisių ir žuvo. Ėjo ne iš restorano, o iš kaimyno laidotuvių. Liko našlė su vaiku. Kas atsakys, kas pražudė? Be degtinės nei kasam, nei nepagiedam. Degtinės reikalaujam grįžę iš kapų. Ant kitų sakome, kad girtauja, o patys ką darome? Ar ne gėda mums? Tegul pamato, kad mes blaiviai mokame laidoti. Prašykime, kad praregėtume, kad būtume sąmoningi. O metinės, tai jau galima. Čia balius. Sakysime gedulo pabaiga, bet ne girtavimo pradžia. Kam suplakti tuos dalukus? Kodėl metinės turi būti su išgėrimais. Išsižadėkime gedulo progomis išgėrimo, o mes didelį darbą Lietuvoje padarysime.

Yra ir vestuvių blaivių. Ir šoko ir dainavo ir negėrė. Viską galima. Jaunimas turėtų būti abstinentai iki 18 m. Suspės. Deja, daug jaunimo jau geria. Dejuoti negalime. Nuo savęs pradėkime, o tada bus nauda.

Kiekviena neišgerta taurelė jau yra tautos blaivinimas. Kiekvienos abstinentinės laidotuvės, metinės, saikingai praleistos vestuvės, krikštytos, jubiliejus jau yra tautos blaivinimas. Neverskime gerti, nepriekaištaukime, jei kas negeria Ir neklausinėkime kodėl negeria. Jei žmogus atėjo, reiškia jis tave jau pagerbė, tad kam jį prievartauti. Tegul valgo ką nori ir užsigeria kuo nori. Vis tas kvailas vaišingumas.

Jei visa tai įgyvendinsite, jei bus daugiau abstinentinių laidotuvių... Jei kovosite, jei duosite pavyzdį, jūs būsite apaštalais tėvynėje.

Vyskupas blaivino Lietuvą su Marija. Ir mes į ją kreipkimės. Ir išsineškime pasiryžimą: gedulinės iškilmės bus abstinentinės, nieką neversiu vartoti svaigalus, pats būsiu santūrus. Prašykime, kad Marija užtartų, kad Dievas šv. Dvasia mus apšviestų ir kad mes galų gale praragėtume ir suprastume: blaivinti katalikišką Lietuvą reikia pradėti nuo savęs.

4. PAMOKSLAS GIRTAVIMAS

Mūsų dienomis girdime žodį „pažanga“. Pažangus žmogus, mokslas, technika, pažiuros. Kalbama apie pažangą moksle, pramonėje... Anksčiau žmonės gyveno urvuose, rengėsi žvėrių kailiais, apsišviesdavo balana, keliavo pėsti, arė mediniu, kariavo kuokomis. Ko senoliai nesapnavo, tuo mes šiandien naudojames. Pažanga reikalinga. Gerai, kad namą pastato, pieno primelžia, mėsos užaugina... Tačiau vienoje srityje yra didelė blogybė. Didelė pažanga svaigalų vartojime: 10 kartų daugiau. Atsiminkime, kad mūsų tautos ateitis ne miestai, pienas, bet sveika dvasia. Jei luošinsime svaigalais save – ištirpsime. Pamąstykite.

Degtinės pareikalavimas auga. Girtavimo tvanas plečiasi. Vis pareikalauja daugiau aukų net iš sveikiausio jaunimo. Dažnai į sveikatą kilnojami stikleliai jau daugelį įstūmė į dvasios ir kūno negalią. Su svaigalais kartu žengia dorinis smukimas: skyrybos, neištikimybė, išsigimimai, plėšimai, žmogžudystės... Kiek nelaimių keliuose, gamyklose. Besaikiu girtavimu jau pralenkėme kitas tautas. Prof. Marcinkevičius, straipsnyje „Kodėl save žudome“ paduoda statistiką pg. 1976: prancūzai-15, italai-12, danai ir anglai-po 7, švedai -6 litrus per metus. Lietuvis-76. Štai pažanga, išmaudyti kūdikį galima, nemokėdamas plaukti prigertum.

Giedame: nuo bado, maro ...reikėtų – nuo girtuoklystės. Kartodavome: iš praeities tavo sūnūs..., o dabar: vyrai gėrė, vyrai... O tada? Atsiranda naujų, žaizdų mūsų tautos kūne. Neištikimybė, nes alkoholis atpalaiduoja žemuosius polinkius. Vyrai nebegrižta namo. Skyrybos, o vaikai trapioje jaunystėje lieka be globos ir meilės. Jie tada nepilnaverčiai, kandidatai į kalėjimą. Mokytojai moko, o yra kietagalvių. Mokytojai bara, o šie sako: mes nekalti, mes girtuoklių vaikai. Ar pagalvoja tokie tėvai, kokią žalą daro vaikams... Paskutiniame teisme jie pamatys ir sakys: – kalnai griūkite ant mūsų ir kauburiai, pridenkite mus. Jaunimo doriniai nupuolimai taip pat apsvaigimo poveikyje: vagystės, peštynės, išpriešartavimai, žmogžudystės. Ir kas suskaitys? (...)

Kas daroma? Valstybė nekovoja: daugiau degtinės, barų, kavinių. Mėsos, sviesto, sūrio – ne visada gausi, o degtinės – visada. Kam ji per brangi, vynelio yra kiek nori. O slyvanosiai tų nuodų daugiausia išgeria, nors tas rašalas gaminamas iš nestandartinių obuolių, kurių net gyvuliai neėda. Lietuvis sutvarkys, kai tas atliekas valstybė pavers rašalu.

Buvo laikas kada lietuvis savo nedalią skandino bonkoje. Vysk. Valančius savo galiną dvasia tada pakėlė tautą ir galėjo rašyti: grąžų pavyzdį parodė tikintieji klausydami savo vyskupo ir kunigų balso ...vaikai nealkani ir nepusplikiai .nebegirdėti muštynių, moterims nudžiūvo ašaros. „Pastabos sau pačiam“. Mūsų vyskupai jau ne karte kreipėsi į tikinčiuosius gelbėti mūsų tautą ir bažnyčią nuo baltosios šiltinės. Sakyklose ne kartą girdėjote ir kunigus ta tema. Paklauskime ganytojų, pasekime protėvių pavyzdžiu ir mėginkime išsilaisvinti iš to pikto įpročio pančių. Visiems mums turi rūpėti šeimų ir tautos

sveikata ir ateitis, tikėjimas ir dora. Norėdami užkirsti kelią jaunimo nusikalstamumui, šeimų irimui, visuomenės išsigimimui -pradėkime nuo papročių blaivinimo. Visų mūsų atsakomybė prieš Dievą ir tėvynę įpareigoja mus visus kovoti su besaikiu girtavimu.

Mes čia esantys ne girtuokliai. Tie, kurie nepakelia galvos nuo bonkos čia neateis. Mūsų tarpe nėra tokių kuriems visas tikėjimas, viltis ir meilė tilptų bonkoje. Mes čia esantys nesame baltosios vergai. Tačiau mes galime prisidėti prie šeimų, papročių blaivinimo. Nors sunku keisti papročius, tačiau būtina. Koks mūsų įnašas į tautos blaivimą?

(Pamokslai kiek sutrumpinti).

XIII. VYSKUPAS ANTANAS VAIČIUS

1. „BLAIVIOJI LIETUVA“ 1989

Tepadedu mums Dievas

Lietuvos žmonės ir toliau skandinami svaigalų liūne. Alkoholio gaminimo ir pardavimo planai viršijami. Siekiama, kad Respublikos gyventojai už svaigalus šiemet paklotų beveik milijardą rublių. Imamasi žygių greit atkurti liūdnei pagarsėjusią Anykščių „rašalo“ daryklą. Didinama alaus ir degtinės gamyba. Negalvojama, kad alkoholio gausa gali būti mažiau žalinga tik blaiviai visuomenei – mūsų visuomenei iki blaivybės kranto dar labai toli. Tas krantas nėra neartėja, Jis kol kas tolsta.

Kaip vertinate situaciją ir ką, Jūsų nuomone, reikia daryti, kad atgimstanti Lietuva kuo greičiau išsigelbėtų nuo pražūtingo svaigalų tvano, kuriame skęsta šimtai tūkstančių mūsų nedidelio krašto žmonių? Kreipiamės į Jo Ekscelenciją Telšių vyskupą ir Klaipėdos prelatūros administratorių Antaną Vaičių.

Padėtis kritiška. Bet vilties nedera prarasti. Optimistiškai nuteikia atgimimo sąjūdis prieš girtavimą ir alkoholizmą. Vis garsiau sakoma: „Nė lašo svaigalų!“

Daug žmonių ima suprasti, kad laikas gelbėtis, nes greit galime atsidurti situacijoje, kai visos pastangos bus pavėluotos. Vilties teikia medikų ir kitų mokslo bei meno žmonių ryžtingi žodžiai už blaivybę. O juk dar taip neseniai to nebuvo. Ir man tekdavo atlaikyti pajuokos ir pasišaipymų srautą, kai bandydavau platinti blaivybės mintį. Tokia mano pozicija buvo laikoma vos ne siauraprotiškumu... Ačiū Dievui, šiandien to nebėra. Ir tai yra visų kovotojų už blaivybę laimėjimas. Dabar itin svarbu blaivystės mintį skatinti, skleisti jaunimo ir vaikų tarpe. Jaunieji – atgimimo viltis.

Mano manymu, būtina ryžtingiau ir atkakliau grumtis su vadinamojo „protingo“ gėrimo šalininkais ir propaguotojais, su tokia kenksminga pozicija. „Protingai“ išgerti, girdi, galima. Galima ir šampano, ir alaus, ir vyno! Galima, „kaip prieskonį“, gerti ir bet kokį kitą alkoholį. Viską „su protu“ galima... Tokie ir panašūs vertinimai – pavojingiausi. Juk girtuokliu negimstama, pradžios pradžia – „saikingas“, „protingas“, „kultūringas“ girtavimas. Alkoholizmas jau beveik visiems kelia pasibaisėjimą, o vadinamasis protingas išgėrimas ne vieną žavi ir vilioja. Sakau: šalin tą „protingą“ gėrimą! Prieš girtavimą ir alkoholizmą, prieš svaigalų tvaną stokime sutelktomis pastangomis.

Blaivybės veiklos gali imtis Bažnyčia. Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius gerai suprato Bažnyčios ir jos turimų priemonių išgales. Todėl blaivinimo veiklos ėmėsi per Bažnyčią: kūrė prie parapijų blaivybės brolijas, rašė tikintiesiems ganytojiškus laiškus ir knygeles, ragino kunigus rengti blaivybės šventes. Pirmasis įsirašė į blaivybei pasiryžusių sąrašus, reikalavo ir kunigus pasekti. 1858 metais Žemaičiuose prasidėjusi Blaivybės brolijų veikla 1859 metais jau buvo apėmusi visą Žemaičių vyskupiją. 1860 metais Ganytojas rašė: „Jau dveji metai sukako, kai Dievo malonės pagalba... šimtai tūkstančių girtuoklių visiškai liovė gerti degtinę... tik kur ne kur liko girtuoklių, kaip pelų iš grūdų išsiskyrusių...“

Mano nuomone, būtina kuo plačiau panaudoti vyskupo Motiejaus Valančiaus metodą ir patirtį. Kol buvo draudžiama tai daryti, Telšių vyskupijoje, kaip ir daug kur kitur, bažnyčiose buvo pradėtos rašyti „Aukso knygos“, kuriose, davę blaivybės pažadą, pasirašydavo parapijos tikintieji. Tai suvaidino nemažą vaidmenį. Dabar, kai nebedraudžiama, būtinai reikia kiekvienoje parapijoje įkurti Motiejaus Valančiaus blaivybės brolijas. Kaip tik šiuo tikslu didžiausioje Telšių vyskupijos bažnyčioje – Plungėje jau įvyko tokių brolijų atkuriamasis suvažiavimas, kuriame dalyvavo kunigai ir apie 7000 blaivybės rėmėjų. Skubame organizuoti masinį katalikų sąjūdį už blaivią Lietuvą. Ypač svarbus vaidmuo čia tenka broliams kunigams. Be jų gražaus pavyzdžio, pasišventimo ir kovingumo gerų rezultatų sunku tikėtis.

Ką dar galėčiau pasakyti Lietuvos žmonėms? Jeigu pasigėręs žmogus neįstengia suregzti sakinio, pareiti namo, tai kaip šitoks galėtų pakelti Trispalvę, giedoti Himną, eiti į žygį už laisvą Lietuvą?! Svarbiausia mūsų pareiga – išsilaisvinti iš svaigalų vergijos.

Tepadeda mums Dievas! „Blaivioji Lietuva“ 1989'7.

2. „BLAIVIOJI LIETUVA“ 1996

Gelbėkimės nuo prapulties

Brangūs Broliai ir Seserys, malonūs „Blaivosios Lietuvos“ skaitytojai: Greit prabėgo ir jau spėjo nutolti didžiosios žiemos šventės: Kalėdos, Naujieji metai. Laikas skaičiuoja pirmąsias 1996-ųjų savaites.

Peržengę naują savo laikmečio slenkstį, turėtumėm pamąstyti: ar šiandien gyvename katalikiškai, koks mūsų elgesys, ar tiesūs ir geri mūsų keliai? Ar saugomės, kaip dera, girtavimo, palaidumo, neskaistumo?

Prieš kelis metus stebėjomės, kad kiekvienam Lietuvos gyventojui jau tenka po 10 litrų degtinės. Dabar girtavimas tiek išbujėjo, jog kiekvienam tenka po 20 litrų spirito arba, dar aiškiau tariant – kiekvienam Lietuvos gyventojui, įskaitant kūdikius, senelius ir ligonius, tenka po 5 kibirus degtinės. Šiuo metu jau 2 milijonai ir 600 tūkstančių gyventojų reguliariai vartoja degtinę. Apie pusę milijono piktnaudžiauja svaigalais vos ne kasdien: jų organizmas be alkoholio jau nebeiškenčia. Dėl to daugėja psichozijų, savizudybių, skyrybų, išsigimimų, negimusių ar vos užgimusių kūdikių žudymų skaičius. Mažėja gyventojų, trumpėja jų, ypač vyrų, amžiaus vidurkis. Jei 1988 metais vyrų amžiaus vidurkis buvo 72,4 metų, tai dabar – tik 62 metai. Taigi, per 7 metus mūsų vyrų amžiaus vidurkis sutrumpėjo daugiau nei 10 metų!

Ir miestuose, ir kaimuose pilna alkoholio falsifikatų, apstu „girdyklų“. Vien tik sostinėje Vilniuje – per 2000 girtavimo vietų. Tai 40 kartų daugiau nei prieš 5 metus. Oficialiais paskaičiavimais pas mus per metus svaigalams išleidžiama apie pustrėčio milijardo litų!

Blaivyklose 1995-siais pabuvojo apie 47 tūkstančiai. Iš jų – netoli 10 tūkstančių iki 21 metų amžiaus jaunimo. Spauda rašė, kad lietuviškiausiame Kauno mieste 95 procentai abiturientų ir 91 procentas abiturienčių vartoja alkoholį. Panašiai ir kitur: su žiburiu reikia ieškoti šeimos, nepalietos tos baisios, grėsmingos ydos.

Neblaivūs paaugliai įvykdo 3 iš 7 žmogžudystes, 16 iš 26 išžagininimų, 17 iš 27 apiplėšimų. Tūkstančiai vaikų ir paauglių mūsų laisvoji Lietuvoj niekur nesimoko, vaikatauja. Nusikaltėlių amžius vis ir vis jaunėja...

Kokios šiurpios nusikaltimų suvestinės: nužudymai, kūno sužalojimai, rasti lavonai, lytiniai nusikaltimai, plėšimai, chuliganizmo išpuoliai, asmeninio ir valstybinio turto vagystės, bažnyčių apiplėšimai ir net Švenčiausiojo išniekinimai, gaisrai, eismo nelaimės, nelaimingi atsitikimai, automobilių vagystės ir t.t. ir t.t.

Toms negerovėms talkina ir daug padeda pornografinė spauda, radijas ir televizija, o taip pat ir vadinamoji „planuota tėvystė“, propaguojanti abortus, kontracetines priemones ir lytinį palaidumą. Veltui pastaroji skelbiasi kovojanti už šeimą („pro familia“). Iš tikrųjų ji veikia prieš šeimą („contra familiam“).

Manau, kad visiems turėtų būti aišku, jog, jei tylėsime, toliau bus dar blogiau: daugės ligų ir nusikaltimų, blogės žmonių sveikata, mažės Lietuvos gyventojų skaičius, silpnės ir nyks vargšė Tėvynė. Todėl kartu su kunigu jėzuitu Kazimieru Juozu Ambrasu – šiuo metu dirbančiu Kanadoje – šaukte šaukiu: „Vyskupe Motiejau, kelkis!“

– Penkis dešimtmečius pažliugus buvo žemė nuo neteisybės, siaubo, prievartos, klastos. O dabar – žudynės, kiršinimas, aimana ir skurdas, ne ta kryptim žygiuojančios apmulktintos minios. Todėl, Vyskupe Motiejau, kelkis ir skubėk vaduoti Lietuvą nuo neteisėgai suprastos demokratijos ir asmenybės teisių iškreiptų; nuo kerzavais batais mūsų laisvės sutrypimo. Išguiki iš mokyklų seną raugą, kuri užmaišė svetimi. Išlaužk duris gėdingų užėigų, su raudona lempute landynių, videotekų ir rėksmingomis reklamomis siūlomų miesto kloakos šulinių. Garbusis Vyskupe! Sulauk ranką tų, kurie šaltu plienu dar iščiose nutraukia gležnutį gyvybės siūlą. Išlaisvink jaunimą iš dvokiančių kavinių. Žemaičių Vyskupe, kelkis ir būk mums švyturys!

Broliai ir Seserys! Ryžtingai stokime už blaivų ir dorą gyvenimą! Ginkime nuo bet kokio blogio nepriklausomą Lietuvą! Pasiryžkime visą atnaujinti Kristuje!

Visapusiškai gerų, Viešpaties palaimintų Naujųjų metų linkiu visiems Jums!

Vyskupas Antanas Vaičius, Telšiai „Blaivioji Lietuva“

XIV. VYSKUPAS JUOZAS MATULAITIS „BLAIVIOJI LIETUVA“ 1990

„Jaunuoli, sakau tau, kelkis!“

Didžiai gerbiamas „Blaivosios Lietuvos“ redaktorius (Juozas Jurevičius 1990-07-07) prašė mane tarti žodį Lietuvos žmonėms apie girtavimo žalą ir pavojus. Atsisakyti negalėjau, nes girtavimas tikrai visais atžvilgiais yra žalingas ir pavojingas tiek paskiriems asmenims, tiek visai tautai.

Dažnas alkoholio vartojimas žmogaus organizmą taip prie jo pripratina, kad paskui jau ir norėdamas žmogus dažnai nebepajėgia

be jo apseiti, tampa alkoholiku, tiesiog invalidu, našta šeimai, visuomenei ir pačiam sau.

Net ir nedaug alkoholio išgėręs žmogus dažnai jau nebepajėgia pilnai save kontroliuoti ir tinkamai visas savo pareigas atlikti. Iš to kyla pavojus atsirasti brokui ir įvykti visokioms avarijoms, kuriose ne kartą žūna ir pats išgėręs.

Ypatingai žalingas girtavimas gyvenantiems santuokoje, nes per jį dažniausiai kyla tarpusavio barniai, įžeidinėjimai, ašaros, muštynės, net išsiskyrimai. Medikų nustatyta, kad ir kūdikiams tokiose šeimose dažnai gimsta nepilnaverčiai, invalidai.

Girtavimas kompromituoja patį žmogų, parodo menką jo dvasinio ir kultūrinio, jei taip galima pasakyti, išsivystymo laipsnį. Žmogus elgiasi tiesiog absurdiškai: į beprotį žiūri su užuojauta, kvailiu pavadintas užsigauna, o pats save daro bepročiu, džiaugiasi galėdamas tapti kvailiu!...

Tai gi girtavimas tikrai visais atžvilgiais yra žalingas.

Ir vis dėlto mūsų krašte, kaip rodo įvairios statistikos, plačiai paplitęs. Ir prageriamos sumos milžiniškos, ir alkoholikų skaičius didelis, ir girtavimo padariniai gausūs, tiesiog kasdien patiriamai...

Ir kodėl taip dabar pas mus yra? Manau, kad, iš dalies, tai yra derlius tos sėklos, kuri pastaraisiais dešimtmečiais į mūsų tautos vaikų širdis intensyviai buvo sėjama, o iš dalies tai savotiška laiko liga, paplitusi ir kituose kraštuose, kaip AIDS...

Juk pastaraisiais dešimtmečiais vaikams ir jaunimui mokyklose ir spaudoje kalte kalė, kad nėra jokio Dievo ir jokio pomirtinio gyvenimo, kad viskas leista, kas tik nekenkia komunizmui. O jeigu nieko daugiau nėra, kaip tik ši diena, tai kodėl nepasinaudoti nors tais malonumais, kurie šiandien prieinami, jeigu viskas leista?... Mokytojai liepdavo vaikams neklausyti savo tėvų, kurie ragindavo eiti bažnyčion, o tėvai liepdavo neklausyti mokytojų, kurie draudė eiti bažnyčion. Ne vienas tada pasidarė išvada, kad geriausia nieko kito neklausyti ir nepaisyti, kaip tik savo norų, kaip tik to, kas teikia malonumų!... Taip ir prinoko tas derlius, kurį dabar tenka valyti... Be to, tai savotiška laiko liga, nes, kiek tenka patirti, ir kituose kraštuose pastaraisiais metais yra labai paplitęs, ypač jaunimo tarpe, vien tik malonumų ieškojime. Tai narkomanija, seksas ir girtavimas. Manau, kad visa tai daro įtaką ir mūsų krašto žmonėms, ypač jaunimui, užkrečia.

Visa tai turint prieš akis, dabartinė mūsų krašto situacija nėra džiugi, tačiau, mano nuomone, nėra ir labai liūdna, beviltiška. Girtavimas, tiesa, plačiai paplitęs, tačiau su juo kovoti susigriebta pačiu laiku ir ta kove jau duoda vaisių, bent jau dėmesys atkreiptas į grėsiantį pavojų. Matyt Dievas, tariant ateitininkų himno žodžiais, tikrai Lietuvą apveizdi bei gina ir amžiais suvargusios jos neapleidžia...

Kovoti su girtavimu turi visa tauta, o dvasininkija, katalikiškos organizacijos ir visi tikintieji labiausiai, nes girtavimas yra nuodėmingas ir į nuodėmes vedantis. Kovoje su šia blygybe, meno nuomone, reiktų ne tiek drausti /nes draudžiamas vaisius visada labiau vilioja/, kiek intensyviai ugdyti žmonėse, ypač jaunuose, savigarbos jausmą, žmogiškąjį orumą. Kartą viena moteris, kalbėdama apie žinomą asmenį, pasakė: „Guli girtas kaip šuva“. „Į tai kitas atsiliepė: „Prašom neįžeisti šunies! Kada Tamste matei jį girtą?! Taip, pasigėrdamas žmogus tam tikru atžvilgiu atsiduria žemiau gyvulio pats sau ir saviškiams daro gėdą! Todėl reikia sąmoninti žmones, ypač jaunos, kad didvyris yra ne tas, kuris negeria tik dėlto, kad negauna, o tas, kuris sugeba atsisakyti ir tada, kai siūlyte siūlo!...

Alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos sumažinimas paties girtavimo beveik nesumažino. Negaudami teisėtai ir kokybiškai pagamintų gėrimų, gerti įpratę žmonės ėmė vartoti neteisėtus ir nekokybiškus, ne kartą net nuodingus. Atsirado slapta gamyba ir prekyba, kurią sulaikyti beveik neįmanoma... Todėl, manau, reiktų ne tiek gėrimų gamybą ir prekybą mažinti, kiek pačius žmones stropiau auklėti, pasigėrusius stipriau bausti. Juk gėrimai įvairiose puotose nuo žilos senovės visur vartojami. Ir iškilminguose tostuose kilnojamos taurės ne su mineraliniu vandeniu!... Nepamirškime, kad niekas nepadaroma iš karto – kaip javas dirvoje taip ir gėris ar blogis prinoksta pamažu. Jūsų pareiga intensyviai sėti ir brandinti gėrį.

Tai gi kunigai turėtų ne tik pamoksluose, bet ir susitikimuose su žmonėmis kiekviena proga skatinti juos ugdyti savyje savigarbą, nes to laukia iš mūsų Dievas ir Tėvynė; „Argi nežinote, kad jūs esate Dievo šventovė ir jumyse gyvena Dievo Dvasia?“ 1Kor 3,16 Tikinčiuosius reikia raginti, kad išgėrimų vien tik dėl išgėrimų niekada neieškotų ir nesiektų, kad už visokius patarnavimus prašytų apmokėti, jeigu reikia, pinigais, o ne gėralais; kad laidotuvių, mirusiųjų minėjimų /pvz. metinių/ ir krikštynų vaišėse alkoholinių gėrimų visiškai nevartotų.. Vardinių, vestuvių ir kitose džiugiose vaišėse, jeigu pagal seną paprotį ir pastatomas vienas kitas butelis, šeimininkai tegu atkakliai neragina, o svečiai susipranta gerti tik po truputį, kad ir patys išliktų garbingi bei protingi, ir kitiems, ypač jauniems, duotų gražų susivaldymo pavyzdį. Visose parapijose, kiek įmanoma, organizuotinos Blaivybės draugijos ir skatintini atitinkami įžadai.

Šv. Lukas savo evangelijoje /Lk 7,11-17/ rašo, kaip kadaise Kristus į kapus nešamam Najino našlės sūnui tarė: „Jaunuoli, sakau tau: kelkis!“ Ir Jaunuolis atsikėlė. Taip dabar tas pats Kristus mums visiems sako: „Jaunuoli – mergaite, tėve – motin, vyre – žmona, broli – sese, sakau tau: kelkis!“ Taip, kelkis naujam, blaiviam ir doram gyvenimui, kad nei girtavimu, nei pasileidimu niekada nebedarytum gėdos sau, savo artimiesiems ir visai savo tautai.

„Lietuviais esame mes gimę...“ giedame giesmėje. Todėl blaiviais, dorais, kilniais ir kultūringais lietuviais turime ir būt.

Vysk. Juozas Matulaitis

XV. LIETUVOS VYSKUPŲ KONFERENCIJOS KREIPIMASIS DĖL BLAIVYBĖS 1997 10 14

Mes, Lietuvos ganytojai, kreipiamės į Jus, brangūs tikintieji ir Blaivybės sąjūdžio aktyvistai, kviesdami Viešpaties duotoje naujoje Nepriklausomos Lietuvos situacijoje apsvarstyti skaudžią mūsų visuomenei alkoholizmo ir narkomanijos problemą. Lietuvos ganytojai praėityje ne kartą yra kalbėję mūsų žmonėms apie blaivybės svarbą, daug kartų blaivybės propaguotojai yra pateikę statistinių duomenų suvestines, gąsdinančias ir įspėjančias, kokius baisius dvasinius ir materialinius nuostolius atneša girtavimas. Manome, kad nėra būtina kartoti šiuos įspėdingus pagraudenimus. Žmogus, pasimetęs šiandieninės informacijos sraute, nėra linkęs pakankamai rimtai tokius pagraudenimus priimti.

Pirmiausia norime Jums priminti, ką apie girtavimą sako Dievo žodis – Naujasis Testamentas:

Neklyskite! Nei ištvirkėliai, nei stabmeldžiai, nei svetimautojai, nei iškrypėliai, nei vagys, nei gobšai, nei girtuokliai, nei keikūnai, nei plėšikai nepaveldės Dievo karalystės. Kai kurie buvote tokie, bet dabar esate nuplauti, pašventinti, išteisinti Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu ir mūsų Dievo Dvasia.

„Viskas man valia!“ Bet ne viskas naudinga! „Viskas man valia!“ Bet aš nesiduodu pavergiamas! (1 Kor 6, 9–12).

Taigi Dievo žodis apaštalo Pauliaus lūpomis kviečia kiekvieną sąmoningą krikščionį į blaivumą kaip autentišką Kristaus mokinio gyvenimo būdą. Nė vienas, sąmoningai apsisprendęs už neblaivumą – alkoholizmą ar narkomaniją, – negali būti Dievo karalystės pilietis – o ypač tie, kurie tampa šių žalingų įpročių vergai. Šventasis Raštas įpareigoja kiekvieną krikščionį kovoti ne tik už savo, bet ir už kitų brolių ir seserų, visų žmonių dvasinę laisvę. Tai ypač aktualu šiandien. Mes negalime teisti ar smerkti po gyvenimo išbandymų kryžiumi palūžusių brolių ir seserų, bet turime kovoti už savo ir jų dvasinę laisvę – laisvę būti blaiviems.

Paveldėjome sunkų netolimos praeities palikimą. Mūsų kraštą pavergusios jėgos stūmė mūsų brolius ir seseris į girtavimo liūną. Tuomet nemažai visuomenės daliai atrodė priimtina, prislopinus sąžinę ir sąmonę, bent kuriam laikui pamiršti, kokioje tamsoje ir beviltiškoje situacijoje gyvename. Pasidavęs nevilčiai, nusiminimui ir pradęs tikėjimą, ne vienas jautrios sielos žmogus nesugebėjo atsispirti svaiginimosi pagundai.

Šiandien turime teisę į kūrybinę atsakomybę už savo, artimųjų ir mūsų krašto ateitį, turime teisę tikėti Dievu ir jo Karalystės palaima. Tačiau ir šiandien yra jėgų, kurios bando pasinaudoti kitais žmonėmis ir jų laisvo apsisprendimo teise, siekdamos egoistinių tikslų. Laisvus mūsų visuomenės piliečius šios jėgos klastingais būdais bando paversti rinka alkoholiniais gėrimais ir narkotikams, bando padaryti juos alkoholio ir narkotikų vergais, net vaikus – moksleivius, mūsų jaunimą... Mieli Broliai ir Seserys, kviečiame jus visur, kur gyvenate, esate ir dirbate, būti kovotojais už savo, o ypač mūsų vaikų ir jaunimo teisę į dvasinę laisvę, blaivumą ir žmogiškąjį orumą.

Kalbėdami apie šią kovą už dvasinę laisvę – žmonių blaivumą – pareigą, mes visuomet prisimename Lietuvos praeitį. Pirmiausia – vyskupą M. Valančių, XIX šimtetyje pakvietusį į kovą prieš girtavimą. Savo vyskupijoje jis įsteigė blaivybės broliją, gyvu žodžiu ir raštais ragino žmones atsisakyti girtavimo ir stoti į broliją, o kunigams įsakė griežtai laikytis blaivybės ir propaguoti ją tarp žmonių. Vyskupas M. Valančius nuolatos kreipdavosi į doresnius, šviesesnius dvarininkus, ragindamas ar prašydamas juos naikinti savo smukles, negirdyti žmonių. Tačiau į jo kvietimą atsilies tik nedidelė dvarininkų grupė, kai kurie iš jų net visai uždarė ne tik smukles, bet ir bravorus.

Tuo metu blaivybės sąjūdis Lietuvoje įgavo prieš tai neregėtą mastą.

Tačiau kam kam – carinei rusų valdžiai ir didelei daugumai dvarininkų – blaivybės skleidimas nepatiko, nes dėl to jie patyrė didelius finansinius nuostolius. Žmonės negėrė: degtinė rūgo bravoruose ir karčiamose. Staiga ir žymiai sumažėjo valdžios ir dvarininkų pajamos. Todėl dvarininkai kėlė triukšmą ir ėmė skųsti vyskupą M. Valančių ir padėjėjus, kad jie griaua visuomenės tvarką, daro nuostolius ir valstybei ir dvarininkams. Valdžia ėmė persekioti ir varžyti blaivybės brolių veiklą, grasinti jos platintojams ir visokiais būdais raginti žmones neklausyti vyskupo, bet gerti kaip gerus.

Šiuose praėjusio šimtmečio įvykiuose galime išvelgti daug panašumų į mūsų šiuolaikinę situaciją. Ir mūsų visuomenėje yra jėgų, kurioms asmeninis ar grupės finansinis pelnas yra svarbesnis nei viso krašto žmonių fizinė ir dvasinė gerovė.

Turėtume nepamiršti, kad vysk. M. Valančius kovojo su girtavimu ne tik bardamas ar baisiais girtavimo padariniais gąsdindamas, bet ir nuolat, net ir pirmoje savo blaivybės „gromatoje“, iškeldamas blaivaus gyvenimo teigiamas puses (1). To kartais pasigendame šiandieninėje mūsų blaivybės sąjūdžio veikloje. Jaunų ir laisvų žmonių aimanomis bei gąsdinimais nepatrauksim, nesužavėsime.

Šviesų pozityvaus blaivybės propagavimo pavyzdį šio šimtmečio sovietinių laikų su temose paliko ir didis tų dienų apaštalas kunigas Juozas Zdebskis. Net ir šiandien jauni žmonės užgniaužę kvapą klausosi prisiminimų, kaip kunigas su meile pasilenkdavo prie kiekvieno, pakelėje gulinčio girtu žmogaus, su koku pasiaukojimu ir meile imdavo jį į savo automobilį ir veždavo į namus ar kokią vietą, kur juo būtų krikščioniškai pasirūpinta. Jis visai neišgyveno, kad daugelio bus nesuprastas ir išjuoktas, o gal net apšmeižtas. Šviesus mūsų laikų Gailėtingojo samariečio kun. Juozo Zdebskio paveikslas rodo kelią ir mūsų dienų kovotojams už tautos blaivumą.

Prieškarinės Nepriklausomos Lietuvos dvasinėje aplinkoje susiformavęs katalikas, tik apsvaigęs išdrįsdavo pakelti ranką prieš savo artimą ar atlikti nedorą veiksma. Šiandien situacija kitokia – mūsų šalyje įvykdomų nusikaltimų pagrindinis šaltinis – sąmoningas, „blaivus“ ir apskaičiuotas apsisprendimas, nepaisant sąžinės balso, siekti materialinės naudos ir turtų sau ar savo gruputei. Svaigalai yra „būtina“ nedoros veiklos priemonė samdytiems nusikaltimų vykdytojams, bet ne nusikaltimų sumanytojams. Į girtavimo ir narkomanijos liūną šiandien sąmoningai stumiama tauta ir jaunimas norint, kad jie taptų nusikalstamų grupuočių ir prekeivių pasipelnymo rinka. Pasikeitusi situacija alkoholizmo ir narkomanijos motyvacijoje skatina keisti ir blaivybės sąjūdžio veiklos pobūdį.

Mes, Lietuvos katalikų vyskupai, manome, kad:

Pirma, visi sąmoningi mūsų krašto piliečiai turėtų budėti, kad mūsų valstybėje leidžiami įstatymai gerbtų kiekvieno valstybės piliečio teisę į blaivų gyvenimo būdą, apsaugotų visuomenę, o ypač jaunąją kartą nuo galimybės tapti klastingų manipuliacijų aukomis. Turime vieningai siekti, kad niekas nebūtų pavergiamas naudojantis jo silpnybėmis ir nepatyrimu.

Antra, mes manome, kad sudėtingoje Lietuvos ekonominėje situacijoje blaivybės sąjūdžio aktyvistai turi energingiau formuoti krašto gyventojų laisvalaikio kultūrą, stengdamiesi patraukti kuo daugiau žmonių į aktyvią kultūrinę, religinę, kraštotyros veiklą, savišvietą ir t.t. Kaip niekad šiandien yra aktuali kūrybinga alkoholizmo prevencijos veikla.

Trečia, visos visuomenės, ypač krikščioniškos jos dalies, didžiausias rūpestis turėtų būti dvasinės pagalbos teikimas tiems broliams ir seserims, kurie tapo priklausomi nuo svaigalų ar narkotikų, kurie prarado dvasinę laisvę ar net tapo žalingų įpročių vergais. Nei pataikavimas jų įpročiams, nei jų barimas ar smerkimas nepadės jiems auginti laisvės, nepadės jiems prisikelti. Mes turime tiesti jiems – į šią nelaisvę patekusiems – broliškos – seseriškos pagalbos ranką. Senojo sovietinio tipo „blaivyklas“ turėtų pakeisti (ar bent jų tinklas turėtų būti papildytas) dvasinės pagalbos centrai, kuriuose šie nelaimingieji broliai ir seserys būtų ne ujami, o priimami su meile ir geranoriškumu, kurio nenuslopintų net jo pakartotiniai nuopoliai. Visų mūsų rūpestis turėtų būti tokių dvasinės pagalbos centrų kūrimas, anoniminių alkoholikų grupių rėmimas ir t.t. Kiekvie-

nas iš mūsų galime suklupti, paslysti, dvasia susirgti. Mes, krikščionys, turėtume būti ne pasipūtę, suklypusius smerkią fariziejai, bet paklydusiems į pagalbą skubantys Gerojo Ganytojo Kristaus mokiniai, pripažįstantys ir gerbiantys suklydusio brolio ar sesės teisę į atsivertimą.

Šiuo metu mūsų krašte yra ne viena blaivybės propagavimu užsiimanti organizacija. Gaila, kad jos ne visada sutaria. Nuolatinis komplikotas praeities nuopelnų ir nuopolių aiškinimasis atima laiką ir jėgas tų blaivybės entuziastų, kurie pozityviai dirbdami galėtų išgelbėti daug brolių ir seserų, jei sektų Gailestingojo samariečio pavyzdžiu, neklausdami, kas yra tas, kuris reikalingas mano pagalbos – buvęs draugas, ar buvęs priešas. Taip pat turėtume elgtis su kiekvienu norinčiu tapti nuoširdžiu blaivybės skleidėju. Savo meile ir pasiaukojimu visus turėtume laimėti Kristui – atsivertimui. Kiekviename žmoguje, reikalingame mūsų pagalbos ir bendradarbiavimo, matykim tą mažiausią brolių, apie kurių Kristus sako: „Ką padarėte jam, man padarėte!“

Kad pajėgtume eiti šiuo keliu, visus kviečiame bendrai maldai spalio – rožančiaus maldos – mėnesį. Kviečiame iš naujo apmąstyti skaudžias mūsų laikmečio problemas per Vėlines ir lapkričio mėnesį, kai mūsų mintys savaime krypta į mirties bei amžinybės prisiminimą. Taip pat ir artėjančio Advento laikotarpiu kviečiame visus per maldą suprasti, kad laukiame To, kuris prieš 2000 metų atėjo į žemę ne smerkti ir teisti, bet gelbėti ir padėti. Mes, Lietuvos vyskupai, linkime visiems Lietuvos tikintiesiems ir ypač kovotojams už blaivią Lietuvą būti panašiams į Gerąjį Gailestingąjį Viešpatį Kristų! Tik sekdami Juo, vadovaudamiesi jo žodžiu ir pavyzdžiu sukursime blaivią ir dorą mūsų krašto visuomenę!

Priimta Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdyje Kaune 1997 m. spalio 14 dieną.

„Ar numanot vaikai mano, jog Dievas neišsakytai didę loską dėl jūsų suteikė atsiųsdams blaivybę arba prisitūrėjimą nuo arielkos ir arako. – Ir jūs iš savo pusės didėj gražų paveikslą parodėt klausydami savo vyskupo, savo kunigų: džiaugias labai širdis mana veizint, kaip jūs trumpame laike viens už kitą priėmėt tą šventą patarnavimą negerti visiškai arielkos: iš visų pusių rašė prie manęs kunigai ir šiaip jau žmonės apie jūsų paklusnumą ir už laimingą save paskaitau, jog man tenka ganyti tokias geras avelas, kurios suprant balsą savo Piemenies, iš to permaniau jūsų tvirtą tikėjimą, atvertą širdį ant priėmimo gero mokslo. – Dėkui už tai jums vaikai mano, per tai pasirodėt meilūs Dievui, visam dangui linksmybę padarėt ir palinksminot mane darbuojantis apie jūsų išganymą. <...>

Ir jūs patys ar maž džiaugiatės pergaleje tą neprietelį arielką: jau nebgaišinat dykai grašių atiduodami žydams tuomet, kai jūsų vaikai būdavo pusalkaniai ir pusplikiai. – Nebegirdėtis jau muštynių ir nezdadų manuose, be ko pirmiaus nei viena šventė neapsiėdavo. – Moterys ir ūkininkės, nudžiūvo ašaros nuo skruostų jūsų, nebsikovoja nuo vyrų savo girtų namo pargrįžtančių, visuomet dabar matot juos išmintingus ir rūpinančius apie gospadorystę ir vaikus. – Ir jūs vyrai nebregit moterų savo girtų namo pareinančių arba iš namų javus skraitais į karčiamas nešiojančių, barniai ir muštynės po rinkas ir karčiamas išnyko, butuose pargrįžo meilė tarp ūkininkų ir saviškių, jau nebgirdėt baisių atsitikimų iš arielkos, visi darbai geriau klojas, nieks dėl arielkos nebgul pasliks pamedielyje kaip pirma atsitikdavo. – Vaikai nemato pikto paveikslų savo tėvų ir dėlto labiausiai jus šienavoja, visur pakajus ir linksmybę, rodos, jog šviesesnė saulė pražibo ir tūkstančiai balsų pakilo į dangų, šlovinančių Dievą už jo šventą loską, per kurią atvedė žmones į protą.“

Taigi ne gąsdindamas, o skatindamas vyskupas M. Valančius vedė žmones į blaivybę. (Paskelbta „Bažnyčios žiniose“, 1996 sausio 30, Nr. 2) http://www.lcn.lt/b_dokumentai/Lietuvos_vyskupu_rastai/LVK-krp_del-blaivybes1997.html

XVI. VYSKUPAS JUOZAS ŽEMAITIS MIC

1. ŽODIS, ATIDARANT VILKAVIŠKIO VYSKUPIJOS VAIKŲ IR JAUNIMO BLAIVININKŲ SUVAŽIAVIMĄ 1999

Brangieji,

Džiugu šiandieną šioje salėje matyti tiek daug jaunų veidų. Jus visus čia subūrė vienas pasiryžimas: „Neškim Jėzui blaivias širdis“. Tai iš tiesų labai gražus ir prasmingas pasiryžimas.

Jaunystė dažnai lyginama su pavasariu, o jaunas žmogus – su besiskleidžiančiu žiedu. Grožimės žydinčiu sodu, tačiau taip pat žinome, kad svarbiausia ne žiedai, bet vaisiai. Bet jūs gerai žinote, kad ne visi žiedai subrandina vaisius. Vienus žiedus pakanda pavasarinės šalnos, kiti sunyksta dėl to, kad įvairios žieduose apsigyvenusios kirmėlės juos pagaužia.

Panašiai atsitinka, kai alkoholio nuodai patenka į jauną organizmą ir jį užnuodija. Jie sugeba sveikata trykštantį jaunuolį be laiko pasendinti, atimti gyvenimo džiaugsmą. Alkoholis yra visokių nesusipratimų, nesantaikos kurstytojas. Geriausius draugus jis gali paversti priešais, dorą jaunuolį – nusikaltėliu, drovią, kuklią mergaitę – nepripažįstančia jokių moralės normų moterimi. Alkoholis – baisus, klatingas priešas. O priešu pasitikėti negalima, nors jis ir draugu save vadintų. Todėl jūs, brangieji, būkite budrūs. Nesiduokite įkalbami lengvabūdžių draugų, paveikiami rėksmingos reklamos. Žmonėms, garbinantiems pinigą, visai nerūpi jūsų sugriauta jaunystė, tautos ateitis. Jiems svarbu bet kokia kaina „padaryti gerą biznį“, prisikimšti kišenes. Alkoholis tam yra puiki priemonė, todėl taip siūlomas, reklamuojamas..

Brangieji! Jūs laimingi, kad turėjote galimybę pažinti, jog tikroji laimė surandama artimai bendraujant su Jėzumi. Jį pasirinkote savo Vadovu. Iš jo mokotės, kaip reikia kilniai ir dorai gyventi. Būkite už tai dėkingi savo tėvams, mokytojams, dvasios vadams, visiems, kurie parodė kelią į blaivų ir laimingą gyvenimą. Būkite švyturiais tiems, kurie dar tebeklaidžioja paskui apgaulingas pelkių žaltvykstes. Patys niekada nevergaukite alkoholiui ir padėkite savo draugams, kurie yra patekę į šią vergiją, išsivaduoti. Būkite dori ir blaivūs, sekdami garbingiausių mūsų tautos sūnų ir dukterų pavyzdžiu.

Mūsų tauta tol išliks dvasioje tvirta ir laisva, kol bus dora ir blaivi. Jos priešai tai gerai žino. Todėl ir carinės, ir sovietinės okupacijų metais buvo siekiama mūsų tėvynainius įpratinti girtauti. Mes paveldėjome šį skaudų palikimą. Šiandien tikrai nelengva išgyvendinti tą pavojingą įprotį, kuris jau yra giliai įleidęs šaknis. Jūs, brangieji, esate tautos ateitis. Nuo jūsų tvirto apsisprendimo priklauso ne tik jūsų, bet daugelio kartų ateitis. Todėl kviečiu jus šiandien įdėmiai išklausti pranešimus jums aktualiomis temomis, susidaryti aiškia ir tvirtą nuostatą, kuriai būtumėte ištikimi visą gyvenimą.

Sveikinu jus visus, atvykusius į šį suvažiavimą, o ypač svečius – lietuvius iš kaimyninės Lenkijos, Punsko parapijos. Tegul gerasis Dievas laimina jūsų gražius pasiryžimus ir darbus.

2. PAMOKSLAS VYSK. M. VALANČIAUS BS NARIŲ SĄSKRYDYJE 2001

Brangūs broliai ir seserys Kristuje!

Šiandien Bažnyčia mini Švč. Jėzaus Širdies iškilmę. Ši šventė skirta pagerbti nepaprastą Dievo meilę savo kūriniams, jo begalinį pakantumą ir atlaidumą.

Apiešdamas savo meilę Šventajame Rašte, Dievas naudoja specialius įvaizdžius. Jis save lygina su geru piemeniu, kuris rūpinasi savo avimis. Tik ką girdėjome pranašo Ezekielio knygoje užrašytus žodžius: „Nuvesiu į ganiavą savo avis ir duosiu joms pailsėti (...). Paklydusias aš sueškosiu, atsiskyrusias susigrąžinsiu, sužeistas perrišiu, nusilpusias pamaitinsiu, riebias ir sveikas prižiūrėsiu. Aš būsiu jų ganytojas ir saugosiu jas kaip dera“ (*Ez 34, 15-16*). Džiaugsmas sielos, esančios Dievo globoje, suskamba atliepiamojoje psalmėje: „Mane Viešpats gano: man nieko nestinga. Jis mane veda, kur vešlios ganyklos žaliuoja, leidžia man atilsėti paversmy“ (*Ps 22, 1-2*). Pagaliau Evangelijoje pagal Luką Išganytojas kalba apie Dievo džiaugsmą atsivertus, sugrįžus į doros kelią nusidėjėliui. Šį džiaugsmą Jėzus lygina su džiaugsmu piemens, suradusio savo paklydusią avį. Šiais ryškiais, gyvenimiškais vaizdais Dievas nori kiekvienam iš mūsų pasakyti: aš myliu tave ir niekada nesiliausiu tavęs ieškojęs.

Kodėl mes Viešpačiui esame tokie brangūs? Kuo mes, silpni ir vargingi žmonės galime pradžiuginti tobulai laimingą Dievą? Kuo galime praturtinti tą, kuriam priklauso dangus ir žemė?

Tai didžioji Dievo meilės paslaptis. Tikrosios meilės ypatybė yra ta, kad ji trokšta ne imti, bet duoti. Kaip tik tokia yra Viešpaties meilė jo kūriniams. Dievas mus sukūrė ne todėl, kad jam tai būtų naudinga, bet norėdamas savo laime pasidalinti su protingais kūriniiais. Iš nebūties pašaukdamas į buvimą, išspausdamas mūsų sielose panašumą į save, apdovanodamas laikinomis ir amžinomomis gėrybėmis, – Dievas parodė mums nuostabią meilę. Dar nuostabiau ši Dievo meilė mums atsiskleidė atpirkimo paslapyje. Dievas taip pamilo pasaulį, kad atsiuntė savo viengimį Sūnų, kad per jį pasaulis būtų išgelbėtas. Šis dieviškasis Gelbėtojas, mūsų Išganytojas Jėzus Kristus, atidavė savo gyvybę, kad mes vėl taptume Dievo vaikais, amžinosios dangaus laimės dalininkais. Šios ypatingos, iki mirties besiaukojančios meilės simbolis, yra Švč. Jėzaus Širdis. Ją pagerbdami, mes tuo pačiu pagerbiame begalinę Dievo meilę. Dievo meilės viršūnė – Išganytojo pasilikimas su mumis Eucharistijoje, Švenčiausiam Sakramente, kur jis tampa mūsų sielų maistu, kad nepristigtume jėgų kelionėje į amžinąją Tėvynę.

Brangieji! Dievas su neapsakoma meile žvelgia į kiekvieną žmogų, jame matydamas savo atvaizdą. Dažnai šis atvaizdas yra apdulkėjęs, suterštas, tačiau jis visada lieka Dievo atvaizdas. Net labiausiai nuo Dievo nutolęs, jį neigiantis ar jam prieštaraujantis, žmogus yra pašauktas džiaugtis amžina laime. Dievas yra ištikimas savo pažadams, todėl kaip gerasis Ganytojas ieško paklydusių, stengiasi prabilti į jų širdis, skatina palikti nuodėmės kelią ir grįžti pas jį.

Brangūs broliai ir seserys! Vienas iš netikusių įpročių, kuris žmoguje sudarko Dievo atvaizdą, yra girtavimas. Nelaimingi alkoholio vergai tampa našta šeimai, visuomenei, dažnai neapkenčia patys savęs. Iš tiesų nelengva tokiaime žmoguje atpažinti Dievo vaiką. Bet Dievui ir šis žmogus yra paklydusi avelė, kurios jis su meile ieško. Kiekvieno mūsų pareiga, padėti jam pakilti iš šios nelaimingos būsenos. Pirmiausia tuo turėtų rūpintis jo šeimos nariai, artimieji. Nebardami, priekaištaudami, bet pirmiausia, meldamiesi už jį. Įveikti šį blogą įprotį nelengva, todėl yra reikalinga Dievo pagalba. Žinoma, pirmiausia pats žmogus turi suvokti, į kokią vergiją jis yra patekęs ir tikrai norėti išsivaduoti. Išmesti šią malonę kaip tik ir gali jo artimieji.

Nesistebėkite, jei Viešpats kartais neskuba išklausti mūsų prašymus. Taip jis elgiasi norėdamas subrandinti mūsų tikėjimą ir pasitikėjimą, kad galėtų apdovanoti dar gausiau, negu mes tikėjome ir prašėme. Tai akivaizdžiai liudija Bažnyčios istorija.

Didžiojo vyskupo ir Bažnyčios mokytojo šv. Augustino gyvenimas jaunystėje nebuvo pavyzdingas. Susipažino su krikščionių tikėjimu, bet krikštytis neskubėjo, gyveno palaidą gyvenimą, susidėjo su klaidatikiais. Jo sielos išganymui grėsė tikrai rimtas pavojus. Bet tarsi angelas sargas budėjo jo motina šv. Monika. Septyniolika metų ji meldė sūnui atsivertimo malonės. Jos ištvermė buvo gausiai apdovanota. Jos sūnus ne tik atsivertė, bet tapo vyskupu, uoliu krikščionybės gynėju, Bažnyčios mokytoju, šventuoju. Dievas yra nepaprastai dosnus juo pasitikintiems.

Šis pavyzdys, brangieji, teprimena mums, kad kiekvienas esame įpareigotas rūpintis ne tik savo, bet ir kitų, esančių šalia mūsų, išganymu. Labai prasmingi žodžiai, kuriuos pasakė Švč. Mergelė Marija Fatimoje trims piemenėliams: „Daugelis nusidėjėlių pražus dėl to, kad nėra, kas už juos melstųsi“.

Brangieji! Dažnai mėgstame priekaištauti, piktintis, matydami netinkamai kalbant ar elgiantis vaikus, paauglius, jaunuolius, bet kažin ar pagalvojame, kokiose šeimose jie auga, ką mato, girdi. Jų tėvai, neturėdami tvirtų gyvenimo principų, katalikų tikėjimo pagrindų, negali jų perduoti ir savo vaikams. Šiems vaikams ypač reikalinga jūsų pagalba. Ne tik malda, bet ir nuoširdus, padrašinantis žodis, kuris grąžintų pasitikėjimą Dievu ir žmonėmis. Ypatinga meile ir globa reiktų apsupti nelaimingus vaikus, kurių tėvai girtauja. Jiems reikia padėti pažinti dangiškąjį Tėvą, į kurį jie su pasitikėjimu visada gali kreiptis ir tikrai bus išklausti. Taip pat reikia juos mokyti bendrauti su gerąja Motina Marija, jai patikėti savo rūpesčius ir troškimus, nes jiems taip dažnai trūksta motiniškos meilės. Juos reikia skatinti ne smerkti, bet melstis už savo tėvus. Vaikų malda dažnai daro stebuklus. Vaikams, kuriuos skriaudžia jų pačių tėvai, dažnai sunku susidaryti teisingą gerojo Dievo, dangaus įvaizdį. Kartą tikybos mokytoja pasakojo, kad jai kalbant apie Dievą ir dangų, viena mergaitė pasakė: „Nenorėčiau būti danguje, jei Dievas būtų toks kaip mano tėvelis: jis pasigėręs mane muštų“. Matote, kiek šio vaiko širdyje susikaupę nuoskaudos, kaip jam sunku patikėti gėriu, nesavanaudiška meile. Kiek reikia švelnumo, meilės ir supratimo bendraujant su tokių šeimų vaikais, kad atgytų juose tikėjimas gėriu, jo pergale prieš blogį.

Brangūs broliai ir seserys Kristuje! Paveskime šiandien gailestingiausiai Jėzaus Širdžiai save, savo šeimas, o taip pat nelaiminguosius alkoholio vergus ir jų šeimas. Melskime Dievą, kad mūsų vyskupijoje ir visoje tautoje suklestėtų blaivybė. Tai labai svarbi sąlyga, kad kartu su ja ateitų į šeimas ramybė, sutarimas, vienas kito supratimas. Blaivus

protas daug pajėgesnis pažinti tikrąsias vertybes, valia ryžtingesnė ir pajėgesnė atsisipirti blogiui ir kovoti už gėrį, o tai yra būtina kad mūsų tautai būtų užtikrinta ateitis, o mes kiekvienas pasiektume tą tikslą, kuriam esame sukurti.

Telaimina gerasis Dievas mūsų visų pastangas blaivinti Lietuvą!

XVII. LIETUVOS GANYTOJŲ LAIŠKAS TIKINTIESIEMS 2001 M. MININT VYSK. M. VALANČIAUS 200-ŪJŲ METŲ JUBILIEJŲ 2001 M. LIEPOS 31 D.

Laiškas yra skirtas daugiau vysk. M. Valančiaus asmenybei, todėl nurodomas tik šaltinis:

http://www.lcn.lt/b_dokumentai/Lietuvos_vyskupu_rastai/LV-pl_valancius2001.html

XVIII. VYSKUPAS EUGENIJUS BARTULIS 2007

2007 03 15 Konferencija – seminaras „KILK IR K E L K“

„Kai aš regiu, kaip giliai yra įleidęs šaknis alkoholio garbinimas draugų tarpe, visada prisimenu senovės egiptiečių tikėjimą į krokodilus. Žmonės juos garbino ir dievino, o šie ėdė ir rijo žmones“ Dr. Brunge.

Mielieji, žvelgiant į mūsų brangiąją Tėvynę Lietuvą matome, jog alkoholį vartoja 97,7% gyventojų.

Pasitelkus žurnalo „Veidas“ 2006 10 12 duomenis, matome, jog alkoholis Lietuvos valstybei kasmet padaro tris milijardus litų žalos.

Tai natūralu, mūsų šalyje girtavimui sudarytos idealios sąlygos, o alkoholiui suteikta visiška laisvė. Jeigu žmogus spėjo išsiblaivyti, jis vidurnaktį gali prišliaužti prie visą parą dirbančios alkoholio parduotuvės ir vėl pasinerti į alkoholio liūną.

Ūkio ministerija džiugiai praneša, jog smarkiai padidėjo alkoholio pardavimo apimtys ir per pirmąjį 2006 metų pusmetį iš alkoholinių gėrimų akcizų surinkta net 359 mln. litų, o tai 29,6 % daugiau, nei pernai tuo pat metu.

Nepamirškime, jog ši džiūgavimą apkartina ir paverčia ašaromis liūdna statistika, kuri byloja, jog alkoholis kasmet Lietuvoje pasiglemžia apie 3 tūkstančius gyvybių. Ne kalbant apie aibes nesusipratimų ir moralinių nuostolių, baisių autoįvykių sužalotų žmonių ir sudužusių šeimų gyvenimų, alkoholyje nuskandintos vaikų laimės ir motinų bei tėvų ašarų.

Kaip skaudu buvo stebėti televizijos ekrane kovo 6 dienos krepšinio rungtynes Kauno sporto halėje, kuomet neblaivių žiūrovų emocijų protrūkis, į aikštę pasipylus alaus skardinėms, privertė nutraukti rungtynes, o Kauno „Žalgiriui“ sumokėti 10 000 Eurų baudą ir vienas rungtynes žaisti be žiūrovų.

Delfi portalas 2007 02 07 rašo: „Lietuva girta ir socialiai degraduojanti. Reklamą žiūri vaikai, jauni žmonės – mato krepšininikus su alkoholio reklamos emblemomis. Alko-

holis yra narkotikas, prie jo priprantama. Jauni žmonės gali priprasti per 6 mėnesius. Šiuo metu Lietuvoje turime du vaikų alkoholinės psichozės atvejus. Baltoji vaikų karštligė buvo negirdėti dalykai, o dabar po Lietuvą laksto daugiau kaip 3000 nuo baltosios karštligės pamišusių žmonių, daugiau nei 600 serga lėtinėmis psichozėmis, pavydo kliedejimu. Tai labai pavojinga, nes sutuoktiniai dažnai vienas kitą nužudo. Nacionalinėje sveikatos taryboje yra pasakyta – nebėra kur daugiau eiti, vyksta Lietuvos socialinė degradacija. Pusė milijono mūsų šalies gyventojų kiekvieną dieną išgeria po pusę litro degtinės. Kitaip tariant Lietuva vaikšto girta.“

Šiaulių apskrities televizija 2007 02 08 pranešė, jog kasmet į Šiaulių miesto policijos nuovadas pristatoma vis daugiau girtų nepilnamečių.

Žvelgiant į šią tragišką tikrovę, noriu su prof. A.Marcinkevičiumi paklausti: „Kodėl gi mes, išdidūs XXI amžiaus žmonės, nesivarždami virstame neprotingais, agresyviais, žiauriais padarais!...Virstame bjauresniais už gyvulį ar žvėrį?“

Iš tiesų esame sukurti pagal Dievo paveikslą ir panašumą, tačiau kuomet atmetame Kūrėją ir nusigręžiame nuo jo, susipainiojame klaidžiuose gyvenimo labirintuose ir nežinodami iš kur atėjome ir kur einame neretai prarandame gyvenimo prasmę ir tikrąjį džiaugsmą. Nepamirškime, jog Kristus yra pasakęs: „Aš esu vynmedis, o jūs šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių; nuo manęs atsiskyre, jūs negalite nieko nuveikti“ /Jn 15,5/.

Jeigu mylime Lietuvą ir branginame žmones, sutelktomis jėgomis darykime viską, kad alkoholis patektų į nelaisvę, o žmogus išsilaisvintų, taptų dvasingu, kūrybingu ir laimingu, kad jo veide atsispindėtų tikrasis Dievo paveikslas ir panašumas. Pažvelkime į Švediją, Norvegiją, Šveicariją. Visiškai uždrausta alkoholio reklama, neparduodamas alkoholis nakties metu, o ir kitomis dienomis ribojamas jo pardavimas. Jeigu nieko nedarysime, bus aišku, jog nemylime Lietuvos, nemylime žmonių ir nesiruošiamo keliauti į Amžinojo gyvenimo tikrovę.

Viešpats yra mūsų kelias, eikime juo, jis yra tiesa, vadovaukimės ja, jis yra gyvenimas, mylėkime jį. Ir giliai supratę Kristaus žodžius: „Jei laikysitės mano mokslo, jūs iš tikro būsite mano mokiniai; jūs pažinsite tiesą ir tiesa padarys jus laisvus“ /Jn. 8,31-32/. Prisiminkime Kauno dramos teatro aktorių ir atgimimo dainių Kęstutį Genį, kuris taip nuoširdžiai sako:

„Motina vaikų neteisčia...
Motina vaikams atleis...
Bet jei mes nepasikeisim-
Lietuva nepasikeis.
Be doros tauta pražūva
Meilės ir tiesos vardu
Burkimės į vieną krūvą
Kelkimės visi kartu!

Kas į balą nusiritom-
Išpažinkime kaltes!

Glauskimės prie vienas kito!
Tieskim viens kitam rankas!
Vykdykime Dievo Valią!

Nepraraskime galvos!
Nepamirškime birželio!
Nepamirškim laisvės kelio!
Neišduokim Lietuvos!”

Šiaulių vyskupas ir Lietuvos Kariuomenės Ordinaras Eugenijus Bartulis

XIX. KARDINOLAS AUDRYS JUOZAS BAČKIS, VILNIAUS ARKIVYSKUPAS METROPOLITAS

KALBA KONFERENCIJOJE „DESTRUKTYVUS ELGESYS IR ALKOHOLIS“. LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTŪRA, 2007 11 29

Jūsų Ekscelencija Prezidente, Gerbiamieji mokslininkai ir visuomenininkai, visi, kurių neįveikė abejingumo ir prisitaikymo atmosfera. Pirmiausia noriu pasidžiaugti, kad būtent čia, prezidentūroje, autoritetingiausiu politiniu lygmeniu, vėl grįžtama prie girtuoklystės ir nugirdymo problemos. Prie problemos, kuri yra ne pavienių nelaimėlių, bet visos mūsų šalies bėda, pavojus mūsų ateičiai, neatsitraukianti grėsmė Lietuvos žmonių dvasinei, psichinei ir fizinei stiprybei. Noriu dar kartą padėkoti Prezidentui, kuris atsilaikė prieš didžiulį, jokių sąžiningos diskusijos taisyklių nepaisantį spaudimą bei puolimą ir pasirašė alkoholio reklamą ribojantį įstatymą. Tenka tik stebėtis ir didžiuliais mūsų mokslininkų, medikų, visuomenininkų atkaklumu, aštriu pilietinės atsakomybės jausmu, kad jie muša pavojaus varpais dėl alkoholio nulemtos destrukcijos. Muša, nepaisydami alkoholio pramonei už grašius pataikaujančių universitetų rektorių ir sporto vadovų. Nepaisydami gėdingų suinteresuotos žiniasklaidos atakų prieš kiekvieną, kuris drįsta abejoti alkoholio reklamos nekaltybe.

Ribojimų priešininkai nuolat kalba apie pozityvias ugdymo priemones, jaunimo užimtumą, tačiau ar daug šia linkme valstybė padarė per septyniolika Nepriklausomybės metų? Tik pavienių asmenų, dvasininkų, medikų, visuomenininkų pasiaukojimo dėka lyg mažytės salelės prasigėrusios visuomenės jūroje radosi vietos, kuriose nuosekliai rūpinamasi alkoholikų ir narkomanų reabilitacija. Kun. Valerijaus Rudzinsko įsteigta Pilnų namų bendruomenė ar Šv. Kryžiaus namų dvasinės ir socialinės pagalbos darbas rodo pavyzdį, kaip galėtų ir turėtų būti veikiamas. Viena kita prapija imasi iniciatyvų, kurių dėka jaunimas skatinamas ieškoti savojo pašaukimo, įtraukiamas į naudingą veiklą, atveriamas prasmingo gyvenimo perspektyva. Tačiau ar gali šie geros valios ir supratimo daigeliai išlikti pustomame smėlyje? Iš kur jaunuoliui imti atsparumo, o jo tėvams bei mokytojams – auklėjimo argumentų, jei viešoji atmosfera sunkte persunkta alkoholio

garais. Jei pusė miesto stendų, reklaminių siužetų, populiarių žmonių interviu rėkia, gundo, tikina – tik sidro skardinė ir alaus butelis padarys tave stipriu, gražiu, pasitikinčiu savimi, padės susirasti draugų ir atsikratyti vienatvės.

Kol vartojame neutralią, mandagią sąvoką ‘alkoholio vartojimas’, galime svarstyti apie to vartojimo kultūrą, saiką, gėrimų kokybę ir pasirinkimą, natūralų ir surogatinį alkoholį, papročius ir tradicijas. Tačiau vieną kartą reikia labai aiškiai pasakyti, kad kalbame ne apie tai. Kalbame apie masinę girtuoklystę, apie dešimčių tūkstančių Lietuvos piliečių visišką dvasinę ir fizinę degradaciją, apie prasigėrusius moksleivius, apie jaunos žmones, kurių likimą nė dvidešimties nesulaukus jau nulėmė alkoholis. Privačiuose pokalbiuose, o kai kada ir viešai politikai bei valdininkai tik mosteli ranka – esą kas čia tokio, kad moksleivis paragavo alaus ar sidro, esą visi tokio amžiaus buvome, visi išbandėme. Šio aklo atsainumo neišblaško dramatiški pranešimai apie toksikologijos skyriuose vieną po kito iš mirties traukiamus mažamečius. Šio vengimo žvelgti tikrovei į akis neįveikia net specialistų surinkti duomenys, kad mergaitės girtavimo mastais per pastarąjį dešimtmetį pavijo berniukus.

Gerai suprantu, kad paminėjus Motiejų Valančių daugeliui šiuolaikiškais save laikančių žmonių, ne vienam valstybės veikėjui sunku nuslėpti ironišką šypsena. Neraginu sugrąžinti jo veiklos būdų, nerašysiu „blaiyvystės gromatų“. Tačiau labai apmaudu, skaudu ir nepateisinama, kad Nepriklausomos Lietuvos valdžia, mūsų, savos valdžios remiama pramonė bei prekyba eina tuo pačiu keliu, kuriuo ėjo carinė ir sovietinė okupacinė administracija. Be atodairos pelnomasi iš žmonių nelaimių ir kančių, pelnas ir nauda vertinama tik šios dienos, o ne visai, taip pat ir finansiškai iš nugaros smogiančių padarinių perspektyvoje. Alkoholio gamybos, importo ir pardavimo apimčių didinimas sukelia entuziazmą dėl ekonominės plėtros, efektyvios vadybos ir augančių biudžeto įplaukų. Kartais stebint viešąją erdvę susidaro įspūdis, kad Lietuvos valstybė mažai tesiskiria nuo aukštam Rusijos valdininkui padovanoto Šiaurės Vakarų krašto dvarelėlio, kurio vienintelis verslas buvo prekyba iš runkelių ar bulvių varomu samagonu. Vargiai įtikina, kad alkoholio pramonė ir prekyba tokia svarbi Lietuvos ekonomikai, o alkoholio reklama – reklamos industrijai ir žiniasklaidai. Tai kodėl šie klausimai taip prikausto visų dėmesį?

Viena, šėtonas nesnaudžia. Jam smagu matyti vaikais nesirūpinančias girtas motinas, grioviuose besivoliojančius tėvus, o ypač – svirduliuojančius, pamėlusiais veidais ir bereikšmėmis stiklinėmis akimis mažamečius. Kam nepriimtina religinė galvosena ir retorika, galėčiau pasakyti, kad daug ką lemia iš esmės ydinga, moralinės erozijos giliai pažeista laisvės samprata. Daugelis, kurie didžiuojasi, kad puoselėja laisvę ir nuosekliai priešinasi visiems draudimams bei varžymams, iš tiesų laisvę sulgina su plačiausiu materialinių gėrybių spektru. Maža to, laisvę tapatina su tokiu prekių ir paslaugų pasirinkimu, kuris niekaip nesaistomas nei moraliniais kriterijais, nei bendrojo gėrio, visuomenės raidos kriterijais. Ne tokia laisvė, ne tokio išsilaisvinimo siekis uždegė tautą nepriklausomybės kovoms. Ne alkoholio prekybos ir reklamos ribojimas yra tie varžtai, kurių nusimetimas buvo demokratijos ir laisvos rinkos sąlyga. Jau laikas persirgti paaugliška bet kokių draudimų alergija. Brandi valstybė paisy visos visuomenės ilgalaikių interesų, visuomenės sveikatos, o ne traukiasi atgal, vos pasigirsta burtažodžiai apie rinkos laisvę ir pasirinkimo naudą.

Pagaliau labiausiai amoralu ne tai, kad pavieniai asmenys gina savo privačius ekonominius interesus – sunku tikėtis, kad jie elgtųsi kitaip. Amoralu, kai tie, kurie patys

tvirtina biudžetą, viešai aimanuoja, kaip nukentės mokslas, menas, sportas, jei šioms sritims nenubyrės trupinių nuo alkoholio reklamos ar prekybos. Ypač amoralus yra abejingumas, su kuriuo numojama ranka į specialistų duomenis bei siūlymus, į ekspertų nuomonę, į pasaulinę girtuoklystės tramdymo patirtį.

Yra politinė atsakomybė, kurios galima nusikratyti atsistatydinus ar pakeitus partiją. Tačiau yra ir ta atsakomybė, kuri slepia mirties patalę žvelgiant į žlugusius savo vaikų bei anūkų gyvenimus. Kviečiu valdžios žmones jau šiandien imtis pozityvios atsakomybės, o visus – jiems padėti. Juo labiau, kad nereikia nieko išradinėti. Reikia daryti gerai žinomus dalykus. Reikia tiesiog daryti. Ir tepadeda mums, o ypač visiems, įklimpusiems į girtuoklystės tinklus, Dievas.

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Vilniaus arkivyskupas metropolitas
<http://vilnius.lcn.lt/ganytojai/arkivyskupas/kalbos/k20071129>

XX. VYSKUPAS RIMANTAS NORVILA 2008

Pamokslas pasakytas 2008 07 08 Žemaičių Kalvarijoje – Maldų už blaivybę ir už anoniminius alkoholikus dieną.

Nepriklausomybės pradžioje dažnai girdėdavome daug kritikos, kalbant apie girtuoklystę, pristatydavome statistikas, kad parodytume koks didelis girtavimo mūsų tėvynėje mastas. Nėra abejonės, kad šios statistikos atspindėjo esamą situaciją. Be to tuomet girtavimą vertinome pirmiausia kaip moralinį blogį. Sunku šiandien pamatuoti, kiek ta kritika padėjo, bet ji vis gi neleido užmigti ir skatino naujus šauklus, besiremiančius garbingojo Žemaičių ganytojo Motiejaus Valančiaus pavyzdžiu. Ilgainiui, deja, apsibratome, ne vienam pradėjo nepatikti kovingasis blaivinimas, ir, žiūrėk, net laikraštis „*Blaivioji Lietuva*“, taip dosniai nemokamai dalijamas visose parapijose, organizacijose tapo nepaklausus.

Tačiau ir šiandien, kai jau kiek kitaip kalbame apie blaivybę, kai alkoholizmą suprantame ne tik kaip moralinį blogį, bet ir kaip ligą, nelaimę, socialinį reiškinį, įvairiais būdais veikiančią blaivystės idėjos platintojai nusipelno pagarbos. Jie nebijo stoti į nelygią kovą ir neboja nei pažeminimo, nei atstūmimo.

Jei jų nebūtų, ko gero šiandien turėtume daug daugiau su girtuoklyste susijusių blogybių. Ne be blaivystės skatintojų pastangų ir Seimas 2008 metus blaivybės metais paskelbė. Tiesa, kai kas šaipėsi, panašiai, kaip po šių metų paskelbimo buvo pasijuokta Dviračio žinių TV laidoje. Vienas iš personažų – Mauzeris – tada ironiškai klausė: „Kažin kaip atsilieps šis eksperimentas tautos genofondui?“. Jo kolega Surskis replikavo: „Vienareikšmiškai neigiamai. Tauta geria nuo 1831 m. sukilimo numalšinimo. Nutraukus gėrimą, tautai atsiras šalutinių poveikių“.

Visgi neturėtume dėl tokių ar panašių replikų per daug pergyventi, bet tiesiog nuosekliai eiti pirmyn, darant tai, ką sugebame. Kiekvienas geros valios gestas beldžiasi į geros valios žmonių sąžinę, o taip pat ir atkreipia dėmesį į blaivintojų pastangas, apie kurias

kartais nelabai norima girdėti. Tokios pastangos taip pat prisideda ir prie pilietiškumo, atsakomybės ugdymo.

Būtent pilietiškumas mummyse augina atsakomybę, skatina matyti ir suprasti mūsų vis labiau kapitalistinėje visuomenėje vykstančius poslinkius, kuriuos sukelia konkurencija, nelygi kova tarp stambaus kapitalo interesų ir atskiro žmogaus siekių bei vertybių. Pilietiškumas taip pat ragina kalbėti apie tai, kiek valstybės institucijų iniciatyvos tiesiogiai paliečia paprasto žmogaus, piliečio gyvenimo kokybę, kokius duoda **konkrečius rezultatus ir kokios jos galėtų ir turėtų būti**. O apie tai kalbėti tikrai svarbu, nes tikrai fatališką įtaką jaunimo, šeimų gyvenimui turi masinis ir dažnai neatsakingas alkoholio vartojimas. Atrodo **šiandien mūsų krašte nedaug turime tokių stiprių neigiamų įtakų žmonių gyvenimo kokybei, kurios prilygtų masiniam alkoholio vartojimui**.

Tad kodėl gi šiame kontekste geranoriškai nepaklausti, kur šiandien daugiau išleidžiama lėšų: alkoholio reklamai ar besaikio jo vartojimo prevencijai? Ar daugiau investuojama į alkoholio pramonę, ar labiau rūpinamasi nuo jo palieusių gydymu ir grąžinimu į gyvenimą, nuo alkoholio nukentėjusių šeimų sustiprinimu? Bijau, kad tos proporcijos yra visai ne valstybės ir daugumos jos piliečių naudai. O kas geriau valstybei ir jos piliečiui? Ar sveikas, gyvenimu besidžiaugiantis žmogus, ar nuo alkoholio priklausomas ir dirbti negalintis ligonis?

Nenoriu vien tik viską peikti. Yra daug gerų pastangų. Pavyzdžiui, ir lėšos, skiriamos teisėsaugai, kultūrai, sportui, duoda tam tikrą prevencinę naudą. Net ir eismo nelaimės paskatino susigriebti kovoje prieš įgėrusius vairuotojus ir, pasirodo, gali duoti ir duoda tam tikrų gerų rezultatų. Visos iniciatyvos pagirtinos ir pastebėtinos. Jos suauga į vieną gerą kryptį, yra apčiuopiamos. Tai padrąsina, primena, kad norint galima daug ką nuveikti. Matydami problemos mastą, visgi kiekvienas aiškiai pastebime, kad to, kas šiandien daroma, reaguojant į nacionalinę girtuokliavimo nelaimę, akivaizdžiai nepakanka ir kad reikia daryti kažką daugiau.

Ką galime pasiūlyti, kad išlaikytume pozityvią kryptį ir turėtume daugiau gerų rezultatų?

Pirmiausia negaliu nepabrėžti **gyvenimo tvirtu ir sąmoningu tikėjimu**. Tikėjimas daug kam padeda iš balos išbristi. Jis suteikia gyvenimui motyvaciją ir prasmingumą, žmogui leidžia būti laimingesniu. Svarbu pastebėti, kad Kūrėjo malonė ir pagalba mums akivaizdžiai atsiskleidžia, ją geriau atpažįstame, ir ji ateina mūsų pagalbon tikėjimo dėka. Dievo ir Jo veikimo mūsų kasdienybėje atradimas ir atsigrėžimas į Jį, dar kitaip vadinamas atsivertimu, visada susijęs su asmeniniu tikėjimu. O nuoširdus atsivertimas yra raktas į prisikėlimą ir iš priklausomybės nuo alkoholio.

Deja, turime ir tokios patirties, kad pačių tikinčiųjų tarpe yra alkoholikų. Tik labai gyvas ir nuolat palaikomas tikėjimas gali padėti pilnai išvengti gyvenimo griūties, paskatintos alkoholizmo. Tuo tarpu šiaudinis katalikas greitai gali permirkti, kai pila tokia įvairiausio asortimento liūtis.

Reaguojant į ilgametę lietuvių draugystės su stikleliu tradiciją, taip pat yra svarbu **asmeninis liudijimas**, blaivesnį gyvenimą skatinančių nuostatų **drąsi ir geranoriška** sklaida visais lygiais ir visais galimais būdais. Reikalinga, kad balsas, skatinantis blaivesnį gyvenimą, nebūtų tylesnis ir mažiau pastebimas nei alkoholio reklamos, kurias, aciu

Dievui, sveikas protas pradeda bent kiek pritildyti. Tokio liudijimo ir skelbimo didžiausias priešas – tai bereikalingas nedrąsumas, jei ne tiesiog **bailumas**. Realu tikėtis, kad kažkada bus pasiekta „kritinė masė“ ir visuomenėje daugumoje erdvių persvers neigiamos nuostatos nesaikingo alkoholio vartojimo, jo reklamos atžvilgiu.

Kuo galime padėti konkrečiais sunkiais atvejais, susidurdami su žmonėmis, kenčiančiais nuo alkoholizmo, ir jų šeimomis? Yra daug liudijimų, kad geriausia pagalba – tai geranoriškas palaikymas bei artimi, draugiški, bendruomeniški ryšiai. Galime pasidžiaugti, kad turime kartu **tikėjimu ir bendruomeniškumu** paremtų iniciatyvų, duodančių gerų vaisių daugeliui pagalbos ieškančių. Tiesa jų nedaug, bet jos parodo gerą kryptį, nemažam pavargusių skaičiui padeda atsikelti.

Kiek liudija praktinė patirtis – AA šiai dienai taip pat yra viena iš nedaugelio iniciatyvų, tikrai duodanti akivaizdžius rezultatus tiems, kuriems reikia pagalbos atsitiesti ir pradėti gyvenimą iš naujo. Bendruomeniškumo ir pasitikėjimo dėka, vienas kitą palaikydami daugelis žmonių ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje pakilo iš labai sunkių krizių. Šios tikėjimo ir pasitikėjimo bendruomenės, daugelio iš alkoholizmo bėdos savo narį ištraukusių šeimų istorijos aiškiai parodo, kad ne pasmerkimas ir atstūmimas, bet nuoširdus noras padėti ir ilgalaikis palaikymas bei atkakli malda gali padėti sugrįžti į normalų gyvenimą. Dar daugiau sunkumų kyla ir dar didesnio supratimo reikia, gelbstint priklausančius nuo narkotikų.

Šv. Tėvas Jonas Paulius II, 1993 metais lankydamasis Kryžių kalne kalbėjo: „**Žmogaus Sūnus buvo iškeltas ant kryžiaus Golgotoje, ir tai buvo paniekimo ženklas...**“ Tačiau „... **tai, kas žmonių supratimu yra visiškas sunaikinimas, Kristaus aukos akivaizdoje atsiskleidžia kaip dieviška galia ir Kristus išgananti jėga...**“ Taip suprastas kryžius mums pasirodo ne kaip gniuždantis kančios įrankis, bet kaip vilties simbolis. Ne kančią ir mirtį lemiantis, bet vedantis į prisikėlimą ir amžinąjį gyvenimą. Dėl tokio tikėjimo ištisus amžius mūsų krašte kryžiai buvo statomi prie sodybų, pakelėse. Dėl to mes turime ir daugybę kankinių, atlaikiusių net sunkiausių išmėginimus.

Su kryžiumi galime palyginti ir daugelio šeimų, daugelio žmonių gyvenimo sunkumus, kylančius dėl alkoholizmo. Tai tiesiog visos mūsų šalies kryžius. Drąsiu žodžiu, liudijimu, malda, asmeniniu palaikymu ir kitokia geranoriška pagalba visi padėkime jį nešti su malda ir viltimi, kad jis pamažu iš nelaimės ženklo taptų prisikėlimo ženklu.

XXI. PANEVĖŽIO VYSKUPO JONO KAUNECKO 2009 GANYTOJINIS LAIŠKAS

Visiems Panevėžio vyskupijos Žmonėms

Broliai ir Seserys, rašau Jums su dideliu rūpesčiu ir skaudančia širdimi apie baisią tragediją – girtuoklystę, slegiančią Lietuvą ir kviečiu gelbėtis iš jos, o svarbiausia prašyti Dievo pagalbos.

„Motin, guoski mus, nes mes verkiam. Motin, gelbėk, nes mes žūstam“, – meldžiasi Gyvojo Rožinio nariai, prašydami gelbėti nuo girtuoklystės žūstančią Lietuvą. Jie kviečia visus Panevėžio vyskupijos žmones melstis kovo 2 d. per visas pamaldas už blaivybę Lietuvoje. Išgirskime jų, o ypač kenčiančių šeimų, nelaimingų vaikų dejones, skausmą ir nerimą!

Jau anais laikais, kai nebuvo tokios baisios problemos, Jėzus įspėjo: „Saugokitės, kad jūsų širdis nebūtų ap sunkusi nuo ... svaigalų“ (Lk 21,34). Jam pritaria šv. Paulius: „nepasigerkite vynu, kuriame slypi pasileidimas“ (Ef 5,18) ir primena, kad girtuokliai kartu su kitais nedorėliais nepavaldės Dievo karalystės (plg., 1 Kor 6,10), „jų galas – pražūtis“ (plg., Fil 3,19), nes išgertas vynas „galų gale kanda kaip gyvatė ir gelia kaip angis“ – perspėja Dievo žodis (Pat 23,32).

Kaip kenčia vaikai! Girtuoklis iš 3-čio aukšto išmetė 8 mėn. sūnelį, nes „per garsiai rėkė, neleido ilsėtis“. Girtuoklė pagalve uždusino 3 mėn. berniuką, nes ją erzino verksmas. Motina siunčia vyresnį berniuką pas tėvą į barą, kad paprašytų kelių litų duonai, o tėvas spyrė sūnui, atitrenkė inkstus... Kiek tokių istorijų galima papasakoti?

Žurnalistas Alvydas Dargis rašo, kad daug yra skaitęs apie kovą prieš alkoholį, bet nėra aptikęs veiksmingesnio būdo atsikratyti šia nelaime, kaip pusšesť metų Andrius Estremeckas: „Tėvas nupirko man paltuką, mama pakvietė svečių aplaistyti, gėrė visą naktį. Kai atsimerčiau ant stalo butelis. Išpyliau į kriauklę. mama atbudo: „Kur šnapšas?“ – „Kriauklėje“. Ėmė laižyti. Kitą kartą išpilsiu taip, kad nebūtų ko laižyti!“ – nusprendė vaikas.

Vyskupas K. Paltarokas cituoja šv. Bazilijų: „Girtuoklis baisesnis už gyvulius. Galvijas turi saiką, nustoja gerti atsigeręs. Girtuoklis nupuola žemiau už gyvulius. O, girtuokli, iš neturinčių proto galvijų privalai mokytis!“

Kartą pamokslininko Abraham a Santa Clara paklausė: „Iš ko mokytis, kiek galima gerti?“ Jis atsakė: „Iš asilo mokytis!“

O aš sakau, kad reikia mokytis iš kiaulės.[1] Televizijos laidoje „Gyvūnų pasaulyje“ mokslo populiarinimo filmas kartą rodė: kiaulėms į ēdalą pripylė degtinės. Kiaulės pasigėrė, vėmė, pagiriojo... Kai jos išpagiriojo, vėl ēdalas su alkoholiu. Kiaulės pauostė, neėdė, net lovį išvertė. Po kelių mėnesių pakartojo bandymą, kiaulės vėl išvertė lovius. Pasirodo, kiaulių antrą kartą nenugirdysi. O dar sako, kad žmogus išsivystė!

Gal skaitėte, kaip prieš tūkstančius metų Odisėjas nugalėjo vienakį kiklopą. Jis pasigėrusiam išdūrė jo vienintelę akį. Odisėjas stebisi: „Pyliu vyno jam tris kartus, o tas kvailys gėrė“. O dabar ir „gudriems“ 300 kartų gali įpilti ir išgers, ir net patys įsipila!...

Bene daugiausiai pasaulyje girtaujanti šalis – Rusija. Rusų akademikas Fiodoras Uglovas tiesiog maldauja Rusijos vyriausybę, dūmą, visus Rusijos patriotus ir visus geros valios žmones sustabdyti tą baisųjį tautos žudymą. Jo šauksmą išgirdo didieji rusų mokslininkai. Kreipimąsi pasirašė 1700 akademikų ir kitų mokslininkų, nes nėra didesnio žudiko pasaulyje už alkoholį. Štai ką nustatė akademikai: Rusijoje nuo alkoholio kasmet miršta arba žūsta 1,6 milijonų. Kiekvienas trečias mirštantis yra alkoholio auka. Tarp išgeriančių 80 kartų daugiau savižudžių, negu tarp negeriančių (ar tai nepaaiškina savižudybių ir Lietuvoje?). Jei grynojo alkoholio vienam gyventojui tenka vidutiniškai 10-12 litrų per metus, šalyje gimsta 120 tūkstančių nesveikų vaikų (paskaičiavo Novosibirsko mokslininkai). Rusijoje jau kas šeštas vaikas nenormalus. JAV nesveikus vaikus gimdo 83% išgeriančių moterų.

BNS[2] skelbia baisią Lietuvos statistiką: Alkoholio vartojimas Lietuvos vaikų ir paauglių tarpe pasiekė grėsmingą mastą, 2003m. alkoholio nevartojo tik 1,8% mergaičių ir 2,3% berniukų, 12,8% 15-16m. berniukų ir 4,7% mergaičių teigė alkoholį per mėn. vartojantys 10 ir daugiau kartų. Anot N. Žemaitaitienės 2006m. tyrimų duomenimis,

vyraujantis amžius, kuomet vaikai pirmą kartą pasigeria, yra 11-12m. 60% ragaujančių paauglių tampa alkoholikais.

O kiek kainuoja alkoholikų ir alkoholio sukeltų ligų, suluošinimų gydymas, priežiūra?! Alkoholizmas yra liga. Ne tik medikai, visa visuomenė turi padėti nugalėti šią ligą. Amerikos mokslininkai apskaičiavo, kad kiekvienas alkoholiui išleistas doleris atneša 2,8 dolerių žalos valstybei. Dėl nepilnamečių alkoholio vartojimo JAV ekonomikai kasmet padaroma 58 milijardų dolerių žala.

Brangieji, prašykime Dievą pagalbos nugalėti tą baisiąją mūsų Lietuvos nelaimę. Prašykime Dievą išminties. Prašykime stebuklo!

Kviečiu visus pagalvoti: ką turime daryti, kad užtventkume baisųjį mūsų tautos naikinimą? Kreipiusi į visas bendruomenes, į visas parapijas, į visus kunigus, vienuolius, vienuoles – į visus geros valios žmones: burkimės į Blaivybės organizacijas, bendrijas ar būrelius. Viešai pasižadėkime ilgesniam ar trumpesniam laikui laikytis blaivybės. Labai norėsiu, lankydamas parapijas ir bendruomenes susitikti su Blaivybės bendrijų nariais.

Meldžiوسي už Jus. Laiminu Jūsų pasiryžimus, kasdienį gyvenimą ir Jūsų šeimas.

Jūsų vyskupas Jonas Kauneckas

[1] Šią mano papasakotą patirtį prieš 2 m. radijas kartojo visą dieną

[2] BNS – Baltic News Service – Baltijos naujienų tarnyba

XXII. ARKIVYSK. SIGITAS TAMKEVIČIUS

1. PAREIŠKIMAS DRAUGE SU KARDINOLU A. J. BAČKIU 2008 01 07

Kad iš tiesų taptume čempionais.

Sveikas varžymasis, kai laikomasi aiškių taisyklių, kai parodomas sumanumas, grupės susitelkimas, fizinė ir psichologinė ištvermė, yra neatskiriama žmogiškosios kultūros dalis. Sportiniai žaidimai padeda leisti laisvalaikį, teikia jaunimui grūdinimosi, veržlumo, atkaklumo, valios ugdyimo pavyzdžių. Daug džiaugsmo visiems sukelia pergalės, kurias pasiekia komandos, kovojančios už savo valstybę, garsinančios Lietuvą. Tai, jog čempionatai ir olimpiados šiandieniam pasaulyje susiejamos su tautų vardais, o krepšinis ar futbolas – be galo populiarus, verčia ypač atsakingai žvelgti į sporto ir jį supančios renginių industrijos poveikį.

Trijų Karalių iškilme vakar pasibaigusį šiemečių Kalėdų švenčių ramybę sudrumstė kaip reta piktų diskusijų ir net žodinio smurto banga. Ją nepaisydami nei susitaikymo meto tradicijos, nei paprasčiausio padarumo sąmoningai bei tikslingai sukėlė alkoholio ir žiniasklaidos verslo grupė. Dėl pelno, kuris gali sumažėti Seimui įvedus svaigųjų gėrimų reklamos apribojimus, jie ryžosi provokuoti socialinę destrukciją, kurstyti viešą politikų pjūdamą. Televizijos kompanijos ėmėsi į sabotажą panašių veiksmų stabdydamos sporto transliacijas ir manipuliuodamos natūraliu žiūrovų pasipiktinimu. Pagaliau visai Lietuvai be jokių skrupulų į akis meluojama, kad tiesiogiai matyti varžybas trukdo būtent minėti alkoholio reklamos ribojimai, kad be aludarių ir sidro gamintojų „aukų“ krepšinis sužlugs.

Kiekvieną dieną matome, kiek didžiulių pralaimėjimų mūsų tautai, ypač jaunajai kartai, atneša šimtais procentų išaugęs sidro, kokteilių ir kitų tariamai „nekalėtų“ gėrimų suvartojimas. Nuolat girdime daugybės dorų žmonių, motinų, tėvų, mokytojų prašymus gelbėti bedugnės link pasukusius jaunuolius. Todėl negalime nutylėti cinizmo viršūnę pasiekusių teiginių, esą alkoholio propaganda yra lemtingas Lietuvos sporto ramstis. Tokius „argumentus“ tenka atremti labai tiesmukai – būtent dėl agresyvaus alkoholio brūkimo visais informacijos kanalais, dėl jo „laisvos“ prekybos krepšinio aikštelės nesulaukė šimtų aukštaūgių, talentingų vaikinių ir merginų. Deja, jie baigė savo dienas savižudybėmis ar leidžia nualintą beprasmią gyvenimą visuomenės užribiuose. Jie, o drauge ir mes, netapome pasaulio ar Europos čempionais.

Tiems, kurių rankose visuomenės nuomonė, politiniai sprendimai, valdžios galia, tenka pradėti metus nuo labai paprasto, tačiau lemtingo pasirinkimo išlaikyti ar atsi-traukti prieš agresyvų verslo spaudimą. Tai pasirinkimas tarp melo ir tiesos, tarp pelno čempionų ir laiminčios Lietuvos. Tepadede Dievas nepalūžti stojusiems prieš šantažo ir gąsdinimų laviną, teatleidžia Jis tiems, kurie nežino, ką daro. Linkėdami visiems šalies žmonėms geresnių, ramesnių metų, sportinių ir kitokių pergalių, sveikatos ir dvasios stiprybės.

Arkivyskupas Sigitas TAMKEVIČIUS, SJ Kardinolas Audrys Juozas BAČKIS
<http://lvk.lcn.lt/naujienos/>,108

2. KREIPIMASIS DĖL NAMINĖS DEGTINĖS LEGALIZAVIMO ĮSTATYMO 2010 09 21

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei I. Degutienei
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui A. Kubiliui

Alkoholio vartojimo augimas ir su tuo susijusios problemos nėra naujiena Lietuvos visuomenėje. Kasdien susiduriame su tūkstančiais tragiškų alkoholio sulaužytų likimų, suluošintų gyvenimų, įvykių. Pateikiami statistiniai gyventojų gryojo alkoholio vartojimo duomenys, sparčiai gausėjantys alkoholio prekybos taškai, kurie savo tinklais ketina apraizgyti ir poilsio bei turizmui, žmonių sveikatinimui bei šeimų rekreacijai skirtas viešąsias erdves, verčia ypatingai susimąstyti dar kartą šia tema.

Tikrai niekas net neabejoja, kad alkoholio vartojimas kelia pavojų gyventojų sveikatai ir šalies gerovei, daro neigiamą įtaką paaugliams ir jaunimui ne tik sveikatos srityje, bet ir visos asmenybės pilnavertiškam vystymuisi.

Suluošinti gyvenimai, skrybos, smurtas šeimoje, tragedijos keliuose, ašaromis pavirstantys net patys gražiausi gyvenimo švenčių ir sukakčių minėjimai bei prageriami paskutiniai turimi pragyvenimui skirti pinigai tapo mūsų visų kasdienybe, kuri sukuria naujas ir dar gilesnes visuomenės problemas. Dėl girtavimų patiriami nuostoliai daug kartų didesni už gaunamas pajamas už parduotą alkoholį. Turime nepamiršti, kad visų mūsų tokių tragiškų gyvenimo pasekmių sąskaita klesti visa alkoholio industrija.

Net sporto pasiekimai tapo nebeatskiriama susieti su alaus vartojimo gausa. Nes, jei negerisi alaus, neparemsi sporto. Vadinasi nesi tautos ir valstybės patriotas. Ar tai kelias, kuris yra mūsų tautos kelias? Nerimą kelia ir tai, kad alkoholio kontrolė vyksta vangiai ir neduoda jokių teigiamų pasekmių. Matyt ir negali duoti, nes alkoholio industrija kasdien

įsivilkdama į vis „gražesnę ir patrauklesnę“ rūbą sulaukia palaikymo ir net paskatinimo iš Seimo narių ir Vyriausybės svarstomų įstatyminių nuolaidų. Vienas kuklus pavyzdys: Seime įregistruotas Alkoholio kontrolės įstatymo pataisų projektas, kuris sumažintų alkoholinių gėrimų prieinamumą, lieka „netyčia“ pamirštas stalčiuose, tačiau projektai, kuriais siekiama liberalizuoti, išsaugoti ar didinti alkoholinių gėrimų prekybą, ketinama svarstyti skubos tvarka. Seimas skatinamas priimti naminės degtinės legalizavimo įstatymą, kuriame yra teikiama daug motyvacijų apie kultūringą ir saikingą alkoholio naudojimą. Pritariame Lietuvos Sąjūdžio išsakytam susirūpinimui dėl girtavimo plitimo ir raginimui nepriimti naminės degtinės legalizavimo įstatymo. Jokie įstatymuose pramatyti lėšų paskyrimai antialkoholinei ir antinarkotinei propagandai ir prevencijai neatpirks suluošintų gyvenimų pasekmių ir neprisidės prie alkoholio vartojimo mažinimo. Bet tokia įstatymų leidėjų pozicija tik aiškiai paliudija, kad pelnas ir soti ateitis svarbiau už pilnavertį šalia esančiojo gyvenimą. Išplitęs, netramdomas, liberalizuojamas ir propaguojamas girtavimas stumia Lietuvos žmones toliau į moralinę degradaciją bei fizinę pražūtį.

Raginame visus, kuriems pavesta rengti ir skelbti įstatymus bei globoti ir saugoti kiekvieną valstybės pilietį, gerai įvertinti visus alkoholio vartojimo padarinius, turėti drąsos atsispirti pagundai naminės degtinės legalizavimą pateisinti „kultūringu“ ir „saikingu“ alkoholio vartojimu – taip apgaudinėjami valstybės piliečiai, ir nepriimti naminės degtinės legalizavimo įstatymo.

Pagarbiai, Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, Vyskupų Konferencijos Pirmininkas

3. PRANEŠIMAS SPAUDAI DĖL PREKYBOS ALKOHOLINIAIS GĖRIMAIS LIBERALIZAVIMO 2010 12 01

Dėl prekybos alkoholiniais gėrimais liberalizavimo

LR Seimas po svarstymo pritarė siūlymams prailginti prekybos alkoholiniais gėrimais laiką iki 24 valandos, bei siūlymui sumažinti akcizą etilo alkoholiui 28 proc. Jei Seimas priims šiuos įstatymų pakeitimus, bus nubraukti visi Blaivybės metais prasidėję teigiami tautos blaivinimo rezultatai.

Seimo nariai svarstymų metu neatsižvelgė nei į Lietuvos medikų, nei į mokslininkų perspėjimus apie grėšiančią naujos alkoholinių gėrimų prekybos liberalizacijos bangos žalą.

2008-2009 metus trečdaliu (apie 30 proc.) sumažėjo alkoholinių psichozių ir apsinuodijimų alkoholiniais gėrimais skaičius. 2009 metais mirė 456 žmonėmis mažiau nuo alkoholio vartojimo sukeltų ligų nei 2008 metais. Neblaivių vairuotojų sukeltų autoįvykių skaičius mažėja iki šiol.

Seime 1999 metais priėmus įstatymo pataisą, sumažinusią akcizo mokesčių stipriems alkoholiniams gėrimams net 44 proc., 2000 metais, lyginant su 1999, spiritinių gėrimų gamyba, įskaitant importą ir eksportą, padidėjo 60 proc., pardavimas (vartojimas) padidėjo net 64 proc., lemdamas 16 proc. bendro alkoholio suvartojimo padidėjimą. 2007 metais 5760 mirčių Lietuvoje buvo sąlygotos alkoholio vartojimo. Biudžetas tuo metu surinkdavo apie 900 mln. litų alkoholio akcizų. Vadinasi kiekvienas surinktas milijonas

kainuodavo mažiausiai 7 Lietuvos žmonių gyvybes. Tai reiškia, kad valstybei ne per didelė kaina už vieno žmogaus mirtį į biudžetą gauti papildomus 143 tūkstančius litų.

Padidinus legalių alkoholinių gėrimų prieinamumą neišnyksta nelegalaus alkoholio vartojimas, greta to išauga legalaus alkoholio suvartojimas (ypač vaikų ir jaunimo). Tą akivaizdžiai parodė nuo 2001 metų per 6 metus 17 kartų išaugę alkoholiu apsinuodijusių vaikų skaičiai. Vadinasi biudžetas pildomas tik augančio bendrojo vartojimo sąskaita ir tuo pat metu turi išleisti dideles lėšas to vartojimo pasekmėms šalinti. Alkoholinių gėrimų akcizo mažinimas yra nuostolis valstybei ir naudingas tik alkoholinių gėrimų gamintojams.

Tas pats pasakytina ir apie prekybos alkoholiu laiko ilginimą. Prekybos alkoholiniais gėrimais laiko prailginimas nuo 22 iki 24 valandos neabejotinai padidintų alkoholio vartojimo sukeltą žalą, nes nakties metu alkoholinius gėrimus dažniausiai įsigyja jau nuo alkoholio apsvaigę ar probleminiai alkoholio vartotojai. Naktinės prekybos laiko prailginimas kitose šalyse atliktose studijose siejamas su augančiu smurtinių nusikaltimų skaičiumi tiek viešose vietose, tiek namuose.

Alkoholinių gėrimų akcizų mažinimas ir prekybos laiko ilginimas gali būti vertinamas tik kaip nauja iniciatyva siekiant alkoholio gamintojų pelno sąskaita galutinai pragirdyti ir taip šios problemos pažeistus Lietuvos gyventojus. Todėl raginame visus politikus nebalsuoti ir nepriimti pataisų dėl alkoholinių akcizų mažinimo ir prekybos laiko prailginimo.

Pagarbiai, Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, LVK Pirmininkas

LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKA

APIE KOVĄ UŽ BLAIVYBĘ

(Interneto nuorodos iš 2011 m.)

LKB Kronika Nr. 30.

1977 m. rugpjūčio 21 d. Eucharistijos Bičiulių III-jo Eucharistinio žygio dalyviai, darniomis gretomis išsiriavę, su gėlėmis rankose ėjo sveikinti Šiluvos stebuklingosios Dievo Motinos, per Jos užtarimą prašydami Eucharistinio Jėzaus Lietuvai blaivumo, dorumo, tikėjimo dvasios, ėjo permaldauti Dievą už tautos nuodėmes, pasisemti sau jėgų, drąsos ir stiprybės. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=58&Itemid=55

***

LKB Kronika Nr. 31.

Kaunas. Dedame kreipimosi vyskupams tekstą, kuris 1977 m. rugsėjo mėnesį buvo išsiuntinėtas kurijoms ir išplatintas tarp kunigų bei tikinčiųjų: „Lietuvos Vyskupams ir vyskupijų Valdytojams (Kartu su alkoholiu Lietuvoje plinta venerinės ligos, kriminaliniai nusikaltimai, irsta šeimos): Didelė nelaimė užgriuvo Lietuvą – ją skandina alkoholyje. Geriama prieš darbą, darbe ir po jo; geriama gatvėse, skveruose, išvietėse, autobusuose ir traukiniuose, geriama krikštynose, vestuvėse ir laidotuvėse. Geria įmonių bei įstaigų vadovai ir darbininkai, geria vyrai ir moterys, jau geria nepilnamečiai ir net vaikai. Ne paslaptis, kad „velnio lašelius“ vartoja kai kurie tikintieji ir net dalis kunigų.

Irsta alkoholio pakirstos šeimos, autoavarijose žūsta tūkstančiai nekaltųjų, užkimštos blaivinimo kameros ir spec. ligoninės. Dėka alkoholio plinta kriminaliniai nusikaltimai ir venerinės ligos, šiuo labai sunkiu laikotarpiu Jūs, Bažnyčios didieji Kunigaikščiai, gelbėkite tautą. Mes, tikime Jūsų darbais, meldžiamės už Jus, kad Dievas laimingų Jūsų ganytojišką darbą ir siųstų per Jus šv. Dvasios šviesą, tikėjimą, drąsą ir Eucharistinę meilę. Todėl prašome kartu su visa pažangia visuomene drąsiai stoti į kovą už blaivybę. Mūsų kunigai visų pirma turi būti blaivumo pavyzdžiais. Įveskite griežtą kontrolę, liepkite iš klebonijų išmesti visus butelius, o vaišes ruošti blaivybės ir aukštos kultūros dvasioje. Ypač tai liečia senosios kartos kunigus su atgyvenusiomis išgertuvių tradicijomis.

Laukiame pamokslų, kurių temos liestų blaivumo ir tautos atgimimo klausimus.

Mes trokštame, kad kunigai pamokslais ir savo gyvenimo pavyzdžiais parodytų tautai Tiesos Kelią, kaip ir prieš šimtmetį, amžinos garbės vyskupo Motiejaus Valančiaus laikais, stotų į kovą už tautos išgelbėjimą. Mes tikimės, kad Jūs šio rašto nesunaikinsite ir neužmesite kanceliarijos stalčiuose, bet savo darbais ir konkrečiomis priemonėmis atsakysite į jį. Tuo parodysite, kad Jums rūpi lietuvių tautos likimas. Lietuvos katalikai“ 1977 m. rugsėjis.

Šis tikinčiųjų prašymas yra pagrįstas, nes Lietuvos ordinarai šios baisios nelaimės akivaizdoje yra gana pasyvūs. Pavyzdžiui, yra didmiesčių parapijų, kuriose dirba visoje Lietuvoje žinomi alkoholikai kunigai ir ordinarai nedrįsta iškelti, nes juos globoja ateistinė valdžia. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=56

***

LKB Kronika Nr. 37

PRIKELKIME LIETUVĄ!

Šiuo metu Lietuvoje vyksta didelį susirūpinimą keliantys vidiniai socialiniai procesai, atsirandantys dėl bedievybės plitimo ir vis gilėjančios žmonių sąmonėje idėjinės tuštumos. Ši tuštuma, nesant kilnių paskatų, labai greitai užpildoma primityvių instinktų tenkinimo poreikiais, kurie paskui save nusitempia ir visą vidinį žmogaus gyvenimą: pakrinka moralė, ištyžta valia, tautiniai idealai iškeičiami į pigius malonumus ar miesčionišką gyvenimo būdą.

Šie pakitimai, įvykę žmonių sielose, viešajame tautos gyvenime materializuojasi tokiomis ją žudančiomis blogybėmis, kaip nepilnamečių nusikalstamumo didėjimas, ištvirkavimas, venerinių ligų plitimas, abortai ir natūralaus gyventojų prieauglio mažėjimas, masinis alkoholizmas bei katastrofiškas šeimų irimas. Tuo pačiu metu susikuria kovingos, šias blogybes teisinančios bei platinančios, ideologijos, kurių atstovai ateistinio auklėjimo fone ne tik blogu pavyzdžiu, bet dažnai ir brutalia prievarta demoralizuoja ne taip stiprios valios žmones ir ypačiai jaunimą.

Šeima visais laikais buvo pagrindinė religijos-dorovės normų perdavėja ir jaunosios kartos auklėtoja. Dabar gi jai vis sunkiau sekasi priešintis tvirkinančiai aplinkos blogio įtakai. Kas suskaičiuos, kiek tikinčių tėvų verkia dėl šunkeliais nuėjusių vaikelių? Netvirtos, išsiskyrusios, girtaujančios ar netikinčios šeimos dar mažiau pajėgios tinkamai doroviškai auklėti savo vaikus. Tuo būdų sekančiose kartose galima tikėtis vis daugiau skyrybų ir dvasinio pakrikimo. Ir niekas negali pasakyti, ar šitai „progresuodama“ mūsų tauta nenusiris iki visiško savęs sunaikinimo ir išnykimo.

Tiesa, daug paguodos ir vilčių teikia vis labiau besiplečiantis tautos dvasinis atgimimas, ypač jaunimo tarpe. Tai žmonės, suprantantys, kad tiesos, tikėjimo ir Tėvynės labui jokia auka nėra per didelė, ir tai įrodantys savo gyvenimu.

(Nuo pražūties išsigelbėjimas – tautos dvasinis atgimimas):

Tačiau išgelbėti mus nuo pražūties gali tik tai visos tautos dvasinis atgimimas. Žinoma, esant dabartinei būklei, tai būtų panašu į stebuklą, bet mums, tikintiems Apvaizdos visagalybe, stebuklas reiškia ne ką tai negalimo, o tai, ką mes realiai galime atsiekti. Juk mums tam yra duotos ir specialios priemonės – malda ir atgaila, kurių gailių daugelis iš mūsų galime paliudyti savo asmenine patirtimi. Tad jeigu sugebėjome žemiškiems valdovams pasiųsti manifestą su 17000 parašų, tai ar neatėjo jau laikas siųsti „peticiją“ Dangiškajam Tėvui? Juk Jo ausys labai jautrios mūsų prašymams. Tik melskimės, pasitikėdami Jo gailėstingumu, ir mums nebus atsakyta.

Mūsų yra labai daug ir esame didelė jėga. Susivienykime ir pakilkime į dvasinę kovą! Tenelieka nei vienos parapijos, nei vieno kaimelio, iš kur nesklistų prašymai į Visatos Valdovą!

Gavėnia kaip tik ir sudaro progą pradėti tą kovą.

Todėl kviečiame mūsų tautos dvasinio atgimimo intencija, o taip pat ir visų pasaulio tautų, ypatingai tų, kurių dvasinė padėtis sunkiausia, atgimimo intencija per visą šių metų gavėnią atgailos dvasioje:

a) nevartoti nė lašelio alkoholio jokiais progomis, nes per alkoholį padaroma daugiausia nuodėmių ir per jį labiausiai smukdoma žmogaus asmenybė;

- b) susiorganizuoti, kad kiekvienoje Lietuvos parapijoje būtų kalbamas kasdien privačiai ar bažnyčioje šv. Rožančius aukščiau minėta intencija;
- c) visi galintieji šia intencija kuo dažniau tepriima šv. Komuniją. Prie šios blaivybės akcijos, solidarizuojantis su mūsų tikslais, kaip protestą prieš įsigalėjusį ištižimą, kad pajustume mūsų vienybės jėgą, kviečiame prisijungti ir visų kitų tikėjimų geros valios žmones, o taip pat ir netikinčiuosius, kuriems brangi mūsų tautos ateitis. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=74&Itemid=63

***

UŽ TAUTOS BLAIVUMĄ

Jo Kilnybei Telšių Vyskupijos Valdytojui

Telšių vyskupijos kunigų Kreipimasis

Šiuo metu dažnai skaitome laikraščių skiltyse, matome televizijos laidose, girdime radijo pranešimus apie potvynius, uraganus, žemės drebėjimus ir kitas nelaimes, kurios padaro milžiniškus medžiaginius nuostolius ir nusineša tūkstančius gyvybių.

Mūsų krašte didelių nelaimių, ačiū Dievui, nebūna. Tačiau mūsų kraštas skęsta kitoje blogybėje – girtavimo tvane, kuris pareikalauja anaipol ne mažiau aukų. Girtauja vyrai ir moterys, jaunimas ir paaugliai, net bažnyčios tarnų ir mūsų konfratūrų tarpe, deja, tokių esama.

Geriamo „į sveikatą“, o iš tikrųjų ardoma sveikata, linkima laimės, o iš tikrųjų tiek atskirus asmenis, tiek ir visą tautą skandinama nelaimėse. Dar daugiau – žudoma siela! Juk Kristus yra pasakęs, kad girtuokliai neįeis į dangaus karalystę.

Matydami tas visas kūno ir sielos nelaimes bei mūsų kraštui gresiančius pavojus, mes, šį raštą pasirašę Telšių vyskupijos kunigai, ryžtamės patys nevertoti alkoholinių gėrimų ir kitus paveikti, kad jų nevertotų. Dėl to kreipiamės į Jūsų Kilnybę prašydami, kad savo autoritetingu žodžiu ar raštu paragintumėte vyskupijos kunigus bei tikinčiuosius padaryti visa, kad į mūsų kraštą vėl sugrįžtų vyskupo Valančiaus laikais klestėjusi blaivybė. Kunigai: kancleris kan. Jonas Beinoris, Klemensas Arlauskas, Antanas Striukis, Bronislavas Burneikis, Juozas Meidus, kan. Antanas Kiela, Jonas Petrauskis, Jonas Elskis, Bronius Pakalniškis, Jonas Kauneckas, kan. Kazimieras Gaščiūnas.

* * *

Brangūs Broliai Kunigai!

Kitų skatinamas, pats visa širdimi jausdamas reikalo svarbą, kreipiuosi į Jus šituo raštu.

Dabartinė mūsų inteligentija su dideliu susirūpinimu rašo apie vis plintantį girtavimą. Susirūpinimui pagrindo yra. Alkoholis vis labiau įsigyvena ir tampa nebeatskiriamu mūsų palydovu, darydamas durus papročius, gražias tradicijas, sukeldamas siaubingas pasekmes.

Pagrįstai priekaištaujama, kad prieš girtavimą niekas nekovoja, nebent tik autoinspekcija (prof. dr. A. Marcinkevičius). Šitas priekaištas ypač skaudus mums, kunigams, kurie labiausiai esame atsakingi prieš Dievą, Bažnyčią ir Tautą.

Tad ką mums daryti? – Prieš 120 metų į šį klausimą atsakė garbingas mūsų tautos sūnus, Žemaičių vyskupas M. Valančius. Tai jis, turėdamas labai nelengvas sąlygas, visoje Žemaičių vyskupijoje įvedė blaivybę.

Štai ką jis rašė 1858 metais savo kunigams: „Su dideliu džiaugsmu atsižinojau, jog daugelyje parapijų žmonės apsiėmė visiškai neragauti degtinės. Pripažindamas tai Dievo malonei ir dvasiškijos uolumui, turiu vilties, jog visoje mano vyskupijoje avelės eis paskui duotą pavyzdį... Tuo gi tarpu, kad nebūtume panašūs į fariziejus, kuriuos Kristus kaltino, jog uždeda kitiems sunkenybes, o patys nei pirštu paliest nenori, išreiškiu visiems meilingiems Kristuje kunigams mano karščiausi linkėjimą, kad nei patys negertų, nei kitiems taipogi nerodytų degtinės ... ir taip parodytų, jog tapo savo ganomiesiems žmonėms pavyzdžiu“.

Šiek tiek vėliau (1858.XI.28) vyskupas pakvietė prie blaivybės kapitulos narius, profesorius ir klierikus, siekdamas, kad su nauja kunigų karta prasidėtų nauja epocha.

1859 m. kovo 1 d. vyskupas kreipėsi raštu ir į dvarininkus, kurie anuomet daug reišė: „Mylėdami savo žmones ir iš širdies linkėdami jiems gero, laikykite juos savo tėviškoje globoje, kad niekas nesiskirtų nuo visuotinės blaivybės... Užkietėjusieji gėrovei išmirs, išaugs nauja karta, sveiki ir stiprūs žmonės atgims“.

Kadangi blaivybės darbo buvo imtasi su tokiu tikėjimu, jėga ir energija, tai ir pasisekimas buvo nuostabus: 197-se vyskupijos parapijose susibūrė daugiau nei pusė milijono blaivininkų, o jau antrais blaivybės metais pajamos iš alkoholio krito 68 procentus!

Kitados šv. Paulius, tautų apaštalas taip rašė romiečiams: „Supraskite, koks dabar laikas. Išmušė valanda jums pabusti iš miego! (13,11). Brangūs Broliai Kunigai! Išmušė valanda mums pabusti iš miego! Artėjančios šių metų Velykos kaip tik gražiausia proga pakilti kartu su Kristumi. Tad:

1. Patys įsisauginkime ir savo ganomuosius įsisauginkime, kad bet kokiuose reikaluose reikia šauktis Dievo, o ne griebtis degtinės butelio.
2. Apsispręskime ir viešai pasisakykime, kad alkoholio nebevertosime nė lašelio, kad nebesiūlysime jo nė kitiems.
3. Viską padarykime, kad visose mūsų vyskupijos parapijose kiltų galingas blaivybės sąjūdis.
4. Griežtai pareikalaukime, kad alkoholis nebūtų jungiamas su religiniais patarnavimais.
5. Raginkime tikinčiuosius ta intencija dažnai priimti šv. Komuniją, pavieniai ar bendrai kalbėti šv. Rožančių.
6. Velykų rytą, kai sveikinsite savo parapijų tikinčiuosius, jautriais žodžiais priminkite blaivybės reikalą.
Tepadeda Jums prisikėlęs Kristus!
Kun. A. Vaičius, Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros Valdytojas Telšiai, 1979 m. šv. Velykos

* * *

(Gera Lietuvos katalikų kovos pradžia prieš antrąjį lietuvių tautos genocidą – alkoholi):

Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komitetas

1979 m. balandžio 18 d. Nr. 12

JUNESKO ORGANIZACIJAI PRIE SNO

Tarptautinei konferencijai

„Už visų vaikų taiką ir laimingą ateitį“

Vaiko teisių pažeidimai Lietuvos TSR

Lietuvos tikinčiųjų ir kunigų vardu dėkojame JUNESKO organizacijai, paskelbusiai 1979 metus Tarptautiniais Vaiko metais. Viso pasaulio geros valios žmonės atsiliepė į raginimą užtikrinti vaikams visas teises ir sudaryti geras sąlygas, kad jie galėtų augti ir vystytis pilnaverčiais ateities kūrėjais. Mums geriausiai pažįstamos Lietuvos TSR vaikų gyvenimo sąlygos, todėl šiuo raštu ir norime su tuo supažindinti JUNESKO organizaciją. Mūsųose yra įprasta cituoti Lenino žodžius: „Visa, kas geriausia – vaikams!“ Didelio rūpesčio vaikais pavyzdžiu nurodoma, kad Tarybų Sąjungoje veikia 120 tūkstančių nuolatinių vaikų darželių ir lopšelių, kuriuose auklėjama daugiau kaip 13 milijonų vaikų. Iš tikrųjų Lietuvos TSR vaikai nemiršta iš bado ir turi sąlygas mokytis, tačiau pas mus, kaip reta kur pasaulyje, iš vaikų yra atimta daug pagrindinių jų teisių.

(Lietuvos medikai teigia, kad kiekvienais metais Lietuvoje nužudoma apie 50.000 vaikų):

Tarybų Lietuvoje yra įprasta plačiai kalbėti apie tai, kad kažkur karų metu žūsta nekalti vaikai, kad yra šalių, kuriose vaikai miršta iš bado, tačiau nutylimas faktas, kad pas mus yra legalizuotas negimusios gyvybės žudymas. Nors neskelbiama oficiali statistika, tačiau Lietuvos medikai teigia, kad kiekvienais metais mūsų Tėvynėje nužudoma apie 50 tūkstančių negimusių kūdikių, t.y. tiek, kiek jų gimsta. Tokiai mažai tautai, kaip Lietuva, tai siaubingas skaičius. Pagrindinė vaiko teisė – tai teisė gimti. Kas atima šią teisę, sunku tikėtis, kad suteiks kitas, vaiko vystymuisi reikalingas teises.

Lietuvos TSR yra gaminama be galo daug alkoholinių gėrimų – per metus išgeriama maždaug už pusę milijardo rublių. Dėl to daugelis tėvų yra alkoholikai, o jų vaikai gimsta fiziškai nepilnaverčiais. Dėl alkoholizmo sparčiai auga šeimų skyrybos ir dėl šios priežasties vėl daugiausia nukenčia vaikai. Jokie vaikų darželiai ir jokios auklės neatstos vaikui tėvo ir motinos. Šiuo metu vienas iš svarbiausių uždavinių kovojant už vaikų teises – iki minimumo sumažinti Lietuvoje alkoholinių gėrimų gamybą ir pačiomis efektyviausiomis priemonėmis kovoti su plintančiu girtavimu, kokio Lietuvoje niekada nebuvo, išskyrus carinės Rusijos laikus. Labai gaila, kad tarybinė valdžia iki šiol neleidžia veikti blaivybės draugijoms.

(...) Todėl mes prašome JUNESKO organizaciją Tarptautinių Vaiko metų proga iškelti viešumon ir pasmerkti Lietuvos TSR vykdomą tikinčiųjų vaikų diskriminaciją. Už pateiktą žinių tikrumą mes prisiimame pilną atsakomybę ir esame pasiruošę gausiais pavyzdžiais pailustruoti tą apverktiną padėtį, kurioje šiuo metu yra Lietuvos vaikai.

Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komiteto nariai-kunigai:

Jonas Kauneckas, Alfonsas Svarinskas, Sigitas Tamkevičius, Vincas Vėlavičius, Juozas Zdebskis

http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=75&Itemid=64

***

DIDŽIAI GERBIAMIEMS VILNIAUS ARKIVYSKUPIJOS KUNIGAMS

Savo laiku apaštalas šv. Paulius įspėjo Korinto tikinčiuosius, o per juos ir būsimas žmonijos kartas: „Neklyskite! Nei ištvirkėliai, nei stambeldžiai, nei svetimautojai, nei

iškrypėliai, nei vagys, nei gobšai, nei girtuokliai, nei keikūnai, nei plėšikai nepaveldės Dievo karalystės“ (1 Kor. 6,9).

Galbūt nesuklysimė pasakę, kad šiandien girtavimas mūsųose yra beveik visų minėtų blogybių motina. Ji – durys į fizinį ir dvasinį žmonių išsigimimą. Ji – ateinančių į šį pasaulį naujų žmonijos kartų karstas. Jos bacilomis apsikrėtęs kenčia ir mūsų kraštas.

„Prisiartinęs prie Jeruzalės ir išvydęs miestą, Jėzus verkė jo“ (Lk. 19,14), nes Jis matė, kaip neklusni tauta žengia į baisią pražūtį. Argi mes, kunigai, būdami apaštalų sekėjai, Kristaus vietoje eidami Jo pasiuntinių pareigas (2 Kor. 5,20), pašaukti būti „žemės druska“ (Mt. 5,13) ir „pasaulio šviesa“ (Mt. 5,14) galime šaltai ir abejingai žiūrėti, kaip mūsų Tėvynė, skęsdama alkoholio jūroje, palengva merdi ir metai po metų žengia į pražūtį?

Antrojo Vatikano Susirinkimo Dogminė konstitucija apie Bažnyčią – „Lumen gentium“ reikalauja, kad kunigai rūpintųsi tikinčiais, kad būtų jiems pavyzdžiu, kad savo kasdieniniu elgesiu ir rūpestingumu atskleistų kunigiškos bei ganytojiškos tarnystės dydį ir grožį (plg. n. 28). To paties susirinkimo dekretu „Presbyterorum ordinis“ sakoma: „Kuriant Bažnyčią, kunigai privalo Viešpaties pavyzdžiu su visais bendrauti visu kilniausiu žmogiškumu, ne žmonėms pataikaudami, bet kaip reikalauja doktrina ir krikščioniškas gyvenimas, juos veikdami, mokydami kaip brangiausių vaikų“ (n. 6). „Visuomet privalo mokyti ne savo išminties, bet Dievo ir karštai skatinti prie atsivertimo ir šventumo“ (n. 4). „Pati jų (t.y. kunigų) tarnystė ypatingu būdu reikalauja, kad jie netaptų panašūs į šį pasaulį“ (n. 3).

Mūsų gyvenamasis momentas ir Advento susikaupime bei rimtyje aidintis šv. Jono Krikštytojo šauksmas „Taisykite Viešpačiui kelią! Ištiesinkite Jam takus“ (Mk. 1,3) ne tik ragina, bet tiesiog, įpareigoja mus, kunigus, tautos blaivinimo akcijai! Bet ji bus sėkminga tik tada, kai mes, sąžiningai atlikdami mus siuntusio Kristaus misiją, pirmą patys tapsime blaivininkais ir net abstinентаis. Tautos blaivinimą pradėkime nuo savęs! Negerkime alkoholinių gėrimų patys ir nevaišinkime jais kitų. Advento ir Gavėnios rekolekcijose, sakykloje, klausykloje, laidotuvėse ir kiekviena kita proga išmintingai ir pagarbiai kvieskime ir raginkime tikinčiuosius būti blaivininkais ir net abstinентаis.

1979.XB.1..... VILNIAUS ARKIVYSKUPIJOS KURIJA

http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=86&Itemid=69

***

Kronika Nr. 42 ORDINARŲ TERORIZAVIMAS

(Argi nėra Vysk. M. Valančiaus Ordinarų tarpe):

1980 m. sausio 28 d. Vilniuje Religijų reikalų tarnyboje vyskupai ir valdytojai pradėjo eilinį instruktažą. Šis instruktažas-pažeminimas turėjo ordinarams priminti, kad jie yra visiškai priklausomi nuo bedievių valdžios. (...) Česnavičiui pasiūlymus, toliau Ordinarus „auklėjo“ P. Anilionis. (...) Reikia kovoti dėl blaivybės. Bet ką blaivininkai galvoja? Štai Vilniaus kunigų rašte yra tokia frazė: „Raginti įsijungti į tautos dvasinio atgimimo judėjimą, kurio pirmas žingsnis – blaivumas“. O koks būsiąs antras žingsnis, trečias, – tai kelią jiems nerimą.

***

Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komitetas
1979 m. rugpjūčio 15 d. Nr. 20
Kreipimasis

Į Lietuvos Ordinarus, kunigus, inteligentus ir visus brolius Tėvynėje ir išeivijoje.

Neseniai Lenkijos katalikai paminėjo 1000 m. krikščionybės jubiliejų, kuriam ruošėsi net 10 metų. Šiais metais iškilmingai buvo paminėtas Krokuvos vyskupo-kankinio Šv. Stanislovo mirties jubiliejus: pats šv. Tėvas ta proga aplankė Lenkiją.

Ukrainos katalikai ruošiasi minėti 1988 m. 1000 m. krikščionybės įvedimo Kijevo Rusijoje jubiliejų.

Ir mes, lietuviai, esame dviejų didelių jubiliejų išvakarėse:

1984 m. sueina 500 metų nuo šv. Kazimiero mirties;

1987 m. švęsime 600 metų nuo Lietuvos krikšto.

Taigi jau laikas ir mums, Lietuvos katalikams, pradėti ruošti tinkamai paminėti šias dideles sukaktis.

Mes prašome Ordinarus, kunigus, Vatikano radiją ir lietuviškąją išeivijos spaudą nušviesti palaimingą Katalikų Bažnyčios veiklą Lietuvoje per 600 metų. Ta proga reikėtų sustiprinti vaikų katekizaciją, raginti krikščioniškai tvarkyti šeimų gyvenimą, auginti gausnes šeimas. Kunigų pareiga per rekolekcijas, misijas ir kitomis progomis dvasiniai paruošti žmones šiems jubiliejams.

Lietuva kenčia ne tik dėl išorinės laisvės trūkumo, bet nemažiau jai skriaudos daro masiškai platinamas girtavimas. Mūsų krašte dvasinis atgimimas prasidės tik užkirtus kelią šiai blogybei. TTG Katalikų Komitetas yra gavęs daug pareiškimų iš įvairių Lietuvos vietovių: jaunimas prašo pagalbos ir nurodo, kaip sparčiai pas mus plinta alkoholizmas, nuo kurio labiausiai nukentčia jaunimas ir šeimos. Lietuvos inteligentai šiais metais bandė kurti blaivybės draugiją, bet tarybinė vyriausybė tam kilniam tikslui nedavė leidimo, todėl lieka vienas kelias – kovoti su alkoholizmu per Bažnyčią.

Prašome Ordinarus, kunigus, inteligentus ir brolius Tėvynėje bei išeivijoje kovoti už tautos blaivybę. Neįkainojamą paslaugą mums gali padaryti broliai išeivijoje, nes jie turi daug masinės komunikacijos priemonių. Siūlome 1980 m. Lietuvoje ir išeivijoje Blaivybės metais.

(...) TTG Katalikų Komiteto nariai – kunigai –

Jonas Kauneckas, Alfonsas Svarinskas, Sigitas Tamkevičius, Vincas Vėlavicius, Juozas Zdebskis.

***

Vilnius. 1980 m. vasario 21 d. į šv. Teresės bažnyčią Vilniuje buvo susirinkusi didžiulė minia tikinčiųjų ir apie 60 kunigų: dalis iš Vilniaus arkivyskupijos, o kiti iš įvairių Lietuvos vietovių. Per pamaldas buvo meldžiamasi už Tautos blaivumą. Dauguma pamaldų dalyvių padarė abstinencijos arba blaivybės pasiryžimus.

Sveikintina vilniečių kunigų iniciatyva, taip gražiai pasitarnaujanti blaivybės sąjūdžiui.

http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=87&Itemid=70

***

Kronika Nr. 45 Žemaičių Kalvarija. 1980 m. liepos 9 d. Nepaisant blogo oro, į Žemaičių Kalvariją suplaukė minios žmonių, šventovė nesutalpino visų atvykusių, todėl dalis, jų net lietui lyjant, meldėsi šventoriuje, šv. Mišias koncelebravo 95 kunigai – daugumas jų iš Telšių vyskupijos ir keletas iš kitų vyskupijų. Čia jie susirinko padaryti blaivybės pažadus. Pamokslą apie blaivybės svarbą, apie alkoholio pražūtingas pasekmes pasakė Telšių vyskupijos valdytojas kun. Antanas Vaičius. Valdytojas kvietė visus ryžtis apsieiti be alkoholio arba bent išlaikyti saiką.

Po pamokslo kunigai skaitė blaivybės-abstinencijos pažadą. Visiems tikintiesiems padarius blaivybės-abstinencijos pasiryžimus, buvo dalinami atminimo paveikslėliai. Jų išdalinta 4100. šv. Komunijos išdalinta 3700. Po šv. Mišių trumpą ugningą pamokslą pasakė Mažeikių dekanas kan. Kazimieras Gasčiūnas. Paveikti pamokslininko žodžių, daugybė tikinčiųjų užsidegė ryžtu gelbėti Lietuvą iš alkoholio liūno, iš pražūtingos bedievybės sukeltos tuštumos sieloje, nes toji tuštuma dažniausiai yra užpilama alkoholiu. Žmonių entuziazmas buvo toks didelis, kad po pamokslo, nepaisant spūsties ir nepaprastos tvankos, bemaž visi dalyviai pasiliko ilgose Kryžiaus kelio kalnų pamaldose (dėl blogo oro nebuvo galima apvaikščioti Kryžiaus kelio koplytelių kalnuose). http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=90&Itemid=73

***

Kronika Nr. 46. 1980 m. gruodžio 25 d. DVASINIS ATGIMIMAS LIETUVOJE
Žemaičių Kalvarija. Š.m. minėtų atlaidų metu tikintieji paėmė daugiau nei 4000 kortelių su pažadais laikytis abstinencijos arba blaivybės.

Miroslavas (Alytaus raj.) 1980 m. rugpjūčio 24 d., šv. Baltramiejaus atlaidų metu, Miroslave įvyko blaivybei propaguoti skirtas minėjimas. Pamaldų metu buvo pasakyti atitinkami pamokslai. Dauguma tikinčiųjų pasižadėjo nevartoti alkoholinių gėrimų arba vartoti saikingai, šventoriuje buvo atlikta antialkoholinė programa.

1980 m. gegužės 2 d. ant Jurgaičių piliakalnio (Šiaulių raj.) įvykusioje talkoje kalbėjo blaivybės entuziastai, kviesdami talkininkus negerti alkoholinių gėrimų, stoti į kovą už blaivybę. Visi talkininkai įsipareigojo būti blaivininkais. Daugelyje Lietuvos vietų jau baigia išnykti nesveikas paprotys – vaišinti laidotuvių dalyvius alkoholiniais gėrimais. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=91&Itemid=74

***

Kronika Nr. 47 Kaunas. 1981 m. sausio mėn. inžinierius Vytautas Vaičiūnas, gyv. Kaune, Hipodromo gt. Nr. 46 bt. 35, pasiuntė pareiškimą Lietuvos KP CK sekretoriui P. Griškevičiui (nuorašus – Raseinių raj. „Naujas rytas“ ir „Komjaunimo tiesos“ laikraščių redakcijoms), kuriame pasisako prieš minėtuose laikraščiuose išspausdintą straipsnį „Atviras pokalbis su jaunimu“, aprašantį procesiją – eisną iš Tytuvėnų į Šiluvą. (...) Tūkstantinė minia, sausakimšai užpildžiusi Šiluvos bažnyčią, liudija, kad „žmogus gyvas ne vien duona. Reikia arti, sėti, pjauti, bet negalima į žmogų žiūrėti kaip į darbinį jautį ar penimą kiaulę“. Vytautas Vaičiūnas nesutinka su straipsnio autore, jog pamokslo metu buvo išvardinti blogiausi jaunimo darbai. Tai grynas prasimanymas. Pamoksle buvo kalbama apie besaikį girtavimą ir moralinį palaidumą. Jaunimas buvo raginamas būti šių

dienų Valančiais, įsijungti į tautos blaivinimo darbą, susigrąžinti prarastąsias vertybes: jaunuomenės skaistumą ir šeimų patvarumą. „Argi tautos nublaivinimo ir nusikalstamo darbą reikia nustumti kažkur į kalno papėdę? Ar tai kenkia visuomenės ir valstybės interesams?“ – klausia Vytautas Vaičiūnas. (...) Savo pareiškime Vytautas Vaičiūnas ieško atsakymo, kodėl mūsų šalyje tiek daug geriama ir atsako: „Valstybinis ateizmas užgesino amžinojo gyvenimo viltį, viską sugriauna ir nieko nesugeba pastatyti... Žmogus ant savo moralinių griuvėsių ieško suraminimo butelio dugne“.

***

Vilnius. 1980 m. Lietuvos TSR KP CK sekretoriui P. Griškevičiui Lietuvos katalikai pasiuntė labai daug pareiškimų, kuriuose prašoma gelbėti tautą nuo alkoholizmo: sumažinti alkoholio gamybą bent 50 procentų, padidinti bealkoholinių gėrimų asortimentą, apriboti alkoholinių gėrimų pardavimo laiką, kiekį, griežtai kovoti su degtinės perpardavimu ir leisti įkurti blaivybės draugiją. Po šitokio turinio pareiškimo pasirašė žemiau išvardintų ir kitų parapijų tikintieji: Adutiškio – 682, Šakių – 1881, Alvito – 370, Prienų – 2885, Kybartų – 1015, Miroslavo – 1141. ...

Sovietinė valdžia į visus pareiškimus reagavo kapų tylą.

***

NAUJI POGRINDŽIO LEIDINIAI

„Blaivybėje – jėga“ Nr. 1. Leidinys pasirodė 1981 m. – Blaivybės metais.

„Blaivybinio entuziazmo ugnelei visuomenėje kurstyti, gerai patirčiai publikuoti, blaivybės aktyvistams suburti, blaivinimo fronto veiklai plėsti organizuojamas šis kuklus leidinukas“, – rašoma įžangoje. Leidinys „Blaivybėje – jėga“ – blaivybės propaguotojas ir jos šauklis. „LKB Kronika“ sveikina entuziastus, kurie, gelbėdami alkoholyje skandinaimą Lietuvą, ryžosi leisti taip reikalingą leidinį „Blaivybėje – jėga“. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=92&Itemid=75

***

Kronika Nr. 48 MEČISLOVO JUREVIČIAUS TEISMAS Paskutinis žodis 1981 birželio 26 d. (...) Visos mūsų maldininkų eisenos ėjo ne su antitarybiniais šukiais ar chuliganiškais ketinimais, bet su mintimi širdyje – už lietuvių tautos blaivybę ir dorą. Ėjo daug jaunimo ir vaikų. O jeigu visas jaunimas tikėtų į Dievą, Lietuvoje būtų mažiau žmogžudysčių, paleistuvavimo ir girtuoklystės. (...) Buvo girdėti kalbant, kad sukviesta daug milicijos ir saugumiečių; kad gaisrinės ruošiasi maldininkus apipilti vandeniu ir pan. Todėl šventoriuje kreipiausi į susirinkusius, aiškindamas mūsų eisenos tikslą, sakdamas, kad tai yra maldavimas Švč. Mergelės padėti mums nublaivinti ir nuskaistinti Lietuvą. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=76

***

Kronika Nr. 49 IŠ VYTAUTO VAIČIŪNO TEISMO. Paskutinis žodis (...) Kur gi ta dirva, kurioje auga nusikalstamumo šaknys? (...) Tušti žemiškos laimės pažadai tik įkaitino sugyventino žmogaus aistras, žmogus legaliomis ir nelegaliomis priemonėmis pradėjo kurti mikrorojų savo aplinkoje – asmeninę laimę. Kombinacija, spekuliacija, tai vis asme-

ninės laimės kūrimo padariniai, ši laimė pasiekama tik vingiuotais „blato“ takeliais. Kiti nusivylę laimės ieško išgerto butelio dugne. Girtavimas yra daugelio nelaimių priežastis. Tiesa, alkoholinių gėrimų gamyba ir prekyba duoda didelį pelną, bet prarastas darbo laikas, gamybinis niekalas bei traumas neša ne mažesnius nuostolius. Pažvelgę į auto įvykių statistikas, matome, kad didelė dalis jų įvyksta dėl to, kad vairuotojai ir pėstieji būna neblaivūs. Bet čia tik materialinė medalio pusė, o moralinė? Beprotnamiai, veneriniai dispanseriai, kalėjimai ir nepilnamečių kolonijos.

Alkoholio garais apsvaigę, tarytum akli brendame į nusikalstamumo liūną. Paskelbkite nusikalstamumo statistikas, atiškite liaudžiai akis, kol ne vėlu, gal pamatę aklavietę, į kurią mes einame, žmonės susipras ir grįš atgal. Ligonis, jeigu jis nori pasveikti, turi žinoti apie savo ligą, tik nuo mirties pasmerktųjų tai slepiama. O gal kai kas jau netiki tautos gyvastingumu, todėl, pumpuodami į jos organizmą vis didėjantį svaigalų kiekį, laukia jos mirties? Aš tikiu, kad tautoje dar yra gyvų ląstelių, galinčių kovoti su blogio mikrobais. Tik reikia, kad visa visuomenė būtų įtraukta į šią kovą, neišskiriant nei tikinčiųjų, kuriuos artimo meilės įstatymas įpareigoja kovoti su blogybėmis, žudančiomis žmogaus dvasią ir kūną.

Aš esu kaltinamas už organizavimą eisenos, t.y. už kovą su šiomis blogybėmis. Jaunimas pradėjo tautos nublaivinimo ir nuskaistymo žygį ir padarė gerą pradžią. Iš 1,5 tūkstančio žmonių nebuvo nei vieno išgėrusio, praėjom 8 km, nepalikom nei vieno tuščio butelio.

Gerbiamasis teisme, prieš jus stovi svarstyklės. Vienoje jų pusėje – kova už nublaivinimą ir nuskaistinimą, o kitoje – prokuroro autoritetas, kuris be įrodymų pareikalavo aukščiausios bausmės pagal duotąjį straipsnį. (...) Ar esu kaltas? Jeigu kaltas, tai tik tiek, kad per mažai mylėjau, per mažai kentėjau, už gėrį per mažai kovojau.

Mačiau aš tautą skausmo ir kančios prislėgtą, mačiau aš ją suklypusią negimusių kūdikių kraujuje, mačiau aš didelę minią, turbūt daugiau kaip milijoną vyrų ir moterų, jaunuolių, vaikų ir kūdikių, darbininkų, tarnautojų, inžinierių, daktarų ir mokslininkų. Visi jie rinkosi anapus gyvenimo slenksčio, tiesė į mus rankas. Aš juos mačiau, verkiau kaip kūdikis iš gailėsčio ne kartą, bet nešaukiau: Atidarykite duris! Beširdžiai, ką jūs darot? Negi nematot, kad mums trūksta darbo rankų, trūksta jaunatviško ryžto, trūksta kūdikiško džiaugsmo!“ Durų niekas neatidarė, o aš tylėjau. Esu kaltas – bauskite mane! http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=94&Itemid=77

***

Kronika Nr. 51. 1982 m. kovo 19 d. Kovos už K. Bažnyčios laisvę Lietuvoje dešimtmetis. 1980 m. Lietuvoje tikintieji ir kunigai pradėjo plačią akciją už Tautos blaivumą. Sovietinė valdžia ne tik neparodė palankumo šiai akcijai, bet jai trukdė. Nebuvo leista įkurti Blaivybės draugiją, o Lietuvos Ordinarai, pradžioje parodė gražią iniciatyvą, nebe sovietinės valdžios įsikišimo, nuo šios akcijos pasitraukė. (Nesupasavo tik Telšių vyskupijos Valdytojas). http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=105&Itemid=81

***

Kronika Nr. 52. 1982 m. kovo 25 d. RELIGINĖS ŠVENTĖS LIETUVOJE 1980 m. Gailestingosios Dievo Motinos atleidų trečiadienis buvo paskelbtas blaivybės diena, kuri civilinei valdžiai, matyt, nepatiko, todėl sekančiais metais, kaip nors ir buvo planuota, bet jos nebuvo. Keli pamokslai, palietę blaivybės temą, praktiškai buvo nukreipti prieš kovojančius už blaivybę. Buvo teigiama, kad dėl didėjančio alkoholizmo kalti katalikai, kad nereikia kovoti už svaigalų pardavinėjimo apribojimą, nereikia jokių išorinių priemonių (matyt, turėta galvoje blaivybės draugija ir blaivybės diena), – užtenka tik dažniau katalikams eiti sakramentų ir viskas išsprends savaiame. Kitas pamokslininkas aiškino, kad nereikia jokios kovos už Bažnyčios teises, reikia tik mylėti žmogų. Šitokiu būdu gadinama tikintiesiems nuotaika ir marinamas žmonių entuziazmas. Ko nepajėgia suardyti valdiški bedieviai, padeda patys dvasiškiai. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=106&Itemid=82

***

Kronika Nr. 53. Vilnius. 1982 m. kovo 11 d. vakare Vilniuje, šv. Mikalojaus bažnyčioje, įvyko pamaldos už blaivybę. Dalyvavo nemažai kunigų iš provincijos, sausakimšai prisirinko tikinčiųjų, šv. Mišias koncelebravo būrelis kunigų, o turiningus pamokslus pasakė Valkininkų klebonas kun. Algimantas Keina ir Šeduvos klebonas kan. Bronislavas Antanaitis. Netrukus šv. Mikalojaus bažnyčios klebonas kun. Juozas Tunaitis buvo pakviestas į Vilniaus m. Tarybų raj. Vykdomąjį komitetą ir turėjo raštu pasiaiškinti, kodėl be leidimo jo bažnyčioje įvyko toks „renginys“.

***

1982 m. gegužės 14 d. Panų kalnas buvo nusiaubtas jau ketvirtą kartą, net koplyčios pamatų akmenys nuritinti į tvenkinius. Visi akmenukai, iš kurių buvo sudėlioti kryžiai, išmėtyti. Kryžiaus pamatas su užrašu „Viešpatie, gelbėk Lietuvą nuo alkoholio!“, jau kelintą kartą pastatytas ant kalno, – kažkur išvežtas. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=107&Itemid=83

***

Kronika Nr. 54. 1982 m. rugpjūčio 15 d. J. E. VYSK. ANTANO VAIČIAUS KONSEKRACIJA IR INGRESAS Vyskupą taip pat pasveikino Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų komiteto vardu kun. Alfonsas Svarinskas. Tarp kita ko jis kalbėjo: „Katalikų komitetas su dideliu dėmesiu sekė visų mūsų ganytojų pastangas išsivaduoti iš bedieviškų varžtų, sekė ir Jūsų pastangas. Mes dėkingi Jums už pravestą vyskupo kankinio Pranciškaus Ramanausko minėjimą, mes dėkingi Jums už Žemaičių Kalvarijos atgaivinimą, už rožančiaus maldą, geriausiai paplitusią Žemaitijoje, dėkingi Jums už blaivybės akciją. Kartą Vatikano radijas pasakė šiuos žodžius: „Tik vienas Telšių valdytojas kun. Vaičius nesužlugdė blaivybės idėjos“. Manau, kad tai gražiausias jo pripažinimas.“

***

ATLAIDAI Ž. KALVARIJOJE Liepos 7 d. (trečiadienį) šv. Mišias už tautos blaivybę ir tyrumą koncelebravo vyskupijos valdytojas ir apie 80 Telšių vyskupijos kunigų bei svečių

iš kitų vyskupijų. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=108&Itemid=84

***

Kronika Nr. 55. 1982 m. lapkričio mėn. 1 d. Tarybų Sąjungos ATP Pirmininkui L. Brežnevui, Lietuvos Vyskupams ir vyskupijų Valdytojams

P a r e i š k i m a s (...) Lietuvos katalikų dvasininkija mielai sveikintų normalius santykius tarp LTSR Vyriausybės ir Lietuvos Katalikų Bažnyčios. Mes ir mūsų tikintieji neatsisakome vykdyti teisėtų tarybinės vyriausybės reikalavimų, kurie neprieštaruja Romos Katalikų Bažnyčios dogmoms ir moralei. Mes pasiruošę kartu su ja kovoti prieš moralines blogybes mūsų tautoje: alkoholizmą, šeimų irimą, chuliganizmą, negimusios gyvybės žudymą, ypač plačiai paplitusią vyriausybei legalizavus abortus. (Pasirašė visų vyskupijų dauguma kunigų.)

***

Jų Ekscelencijoms Lietuvos Vyskupams ir jų Prakilnybėms Vyskupijų Valdytojams

P a r e i š k i m a s (...) 9. Blaivybės klausimas. Savo laiku Lietuvos Ordinarai parašė ganytojinis laiškus blaivybės reikalui, kuriuos perskaitė Vatikano radijas. Gaila, kad tuo viskas ir pasibaigė; kiek toliau nueita tik Telšių vyskupijoje. Žemaičių Kalvarijoje didžiųjų atleidų metu ruošiamos įspūdingos blaivybės pamaldos, kuriose dalyvauja apie šimtas kunigų, sakomi blaivybės tema pamokslai, kunigai atgailos dvasioje eidavo Kalnus. Pageidaujama, kad visose vyskupijose kasmet vyktų blaivybės pamaldos, į kurias būtų pakviesti dalyvauti visi vyskupijos kunigai. (pasirašė daug Kunigų Tarybų kunigų)

***

ŠILUVA – 1982 Įspūdinga buvo pirmoji atleidų diena. Susirinko didelės minios tikinčiųjų ir virš 80 kunigų iš įvairiausių diecezijų. Apie 60 kunigų, apsirengusių liturginiais rūbais, išėjo pasitikti vyskupų – Liudo Povilonio ir Antano Vaičiaus. Mišios buvo laikomos už dvasinį tautos atgimimą ir blaivybę. J. E. vysk. L. Povilonis pasakė turiningą pamokslą. Pasibaigus šv. Mišioms, žmonės susikaupę, pilni džiaugsmo pagiedojo „Marija, Marija“, virtusią religiniu himnu. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=109&Itemid=85

***

Kronika Nr. 57. 1983 m. balandžio 3. Laikraščio „Tiesa“ redakcijai (Kun. G. Gudavičius pavyzdžiais atsako okupantui parsidavusiam kunigų kaltintojui Vytautui Griniui): (...) Jūs, gerb. V. Griniau, pykstate ant Lietuvos kunigų, kad jie viešai pamoksluose drįsta iškelti tuos faktus ir tą blogį, kurį atnešė mūsų tautai ateizmas. To nutylėti negalima, tai nutylėti būtų nusikaltimas prieš Dievą ir tautą. O žala padaryta labai didelė. Per pastaruosius metus, pašalinus iš mokyklų religijos pamokas ir įvedus griežtą ateistinę auklėjimą, panaudojant anksčiau minėtas švietimo bei komunikacijos priemones, Jūsų džiaugsmui, religinis gyvenimas tautoje nusilpo, o su tikėjimo nusilpimu labai krito ir tautos moralė. Moralė neteko pagrindo. Tai liudija gausios šeimų skyrybos, gimimų mažėjimas, abortų daugėjimas (jei tikėti radijo pranešimais, tai pas mus vidutiniškai vienai moteriai tenka

4-5 abortai), alkoholizmo ir nusikalstamumo jaunojoje kartoje pasibaisėtinas didėjimas. Mūsų tauta yra fiziškai mirštanti: šeimų vidurkis – 3,2. Jūs pykstate ant kunigų, kad jie dėl mūsų tautos moralinio smukimo kaltina ateizmą. Deja, taip ir yra. Kol mūsų tauta buvo giliai tikinti, šeimos buvo gausios, doros, sveikos. Skyrybų beveik nebuvo, nes Katalikų tikėjimas jas draudžia. Abortai griežtai draudžiami, nes tai žmogžudystė, dėl to jų buvo mažai. Alkoholikų irgi nebuvo tiek daug. Kada baudžiamos laikais liaudis pradėjo smarkiai girtauti, užteko Vyskupui Valančiui 1854 metais įsteigti Blaivybės Broliją, paraginti žmones į ją rašytis, per porą metų girtavimas beveik liovėsi. Tikinčiai tautai užteko vyskupo autoritetingo žodžio, gi šiandien ateizmo sužalotai tautai nieko nepadės visos valstybiniu mastu taikomos kovai su alkoholizmu priemonės. Alkoholizmas vis didėja. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=111&Itemid=87

***

Kronika Nr. 59. 1983 m. rugpjūčio 15 d. IŠRAŠAI IŠ KUN. A. SVARINSKO BYLOS Pamokslė, kurį jis 1982 m. birželio 24 d. pasakė Kybartų bažnyčioje, šmeižikiškai tvirtino, kad valdžios organams, kuriuos jis vadino „bedieviais“, patinka neblaivi tauta“. Todėl teigė: „Jeigu mūsų tauta bus ištiesi, trezvilkai, tai mes nieko nepadarysime... Jeigu lietuviai bus blaivūs, jie pradės galvoti ne apie rašalą, bet apie dvasines vertybes.“ http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=113&Itemid=89

***

Kronika Nr. 60. 1983 m. lapkričio 1 d. Šiluvos atlaidai Rugsėjo 14 d. buvo meldžiamasi už tautos blaivybę. Prie koncelebracinių šv. Mišių prisijungė apie 30 kunigų. Pamokslą blaivybės klausimu pasakė kun. P. Puzaras. Varduva. 1983 m. liepos 2-10 d., kada Varduvoje vyko Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai (...) Liepos 6 d., vadinamą kunigų trečiadienį, į atlaidus atvyko apie 150 kunigų ir gausi minia tikinčiųjų, šv. Mišias blaivybės intencija kartu su vyskupu Antanu Vaičiumi koncelebravo 90 kunigų. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=123&Itemid=92

***

Kronika Nr. 64. 1984 m. spalio 7 d. KUNIGŲ – ALFONSO SVARINSKO IR SIGITO TAMKEVIČIAUS – PAMOKSLAI, ĮTRAUKTI Į KALTINAMĄJĄ MEDŽIAGĄ, Kunigo A. Svarinsko pamokslas, pasakytas Šiluvoje: (...) Pernai, rugpjūčio 14 d., TTGKK parašė atsišaukimą į visus Lietuvos vyskopus, kunigus, geros valios lietuvius, brolius išėivius, Vatikano radiją, prašydamas šiuos metus paskelbti blaivybės metais. Lietuvos Ordinariai, o Telšių vyskupijos valdytojas dar žymiai anksčiau, savo laiškais paskelbė šiuos metus blaivybės metais. Ir štai dabar vyksta įvairios pamaldumo pratybos, susikaupimai, kad galėtume šią misiją geriau apsvarstyti ir sėkmingai vykdyti. (...) Norint pakilti, reikia žinoti tuos pavojus, kurie mūsų tyko, mus slegia ir kankina. Pirmasis ir pagrindinis iš jų yra girtuoklystė, kurią mūsų krašte pasėjo bedievybė. Girtuoklystė yra bedievybės pasėka, ir veltui kai kas tvirtina, kad geriamo dėl gero gyvenimo lygio. Amerikiečiai geriau gyvena, bet pas juos girtuoklystė penktoji problema, o pas mus – pirmoji. Geria vyrai, geria moterys, geria vaikai, ir baigiama prasigerti, šiais blaivybės metais daugelis parapijų padarė

blaivybės ar visiškos abstinencijos įžadus bent metus laiko susilaikyti negėrus arba gerti labai saikingai, pvz., 100 gr. alkoholio per vardines, krikštynas, vestuves, ir nedaugiau, ir, svarbiausia, niekieno neraginti, niekieno neversti gerti, ši praktika davė gražių rezultatų, šiandien per Sumą bus taip pat dalinamos kortelės, parvažiavę namo, užsirašykite ant jų savo pavardę, vardą ir kuriam laikui pasižadate laikytis padaryto įžado. Prie progos su minėta kortele prisistatykite vietos klebonui, kad jis žinotų, kiek jo parapijiečių prisidėjo prie blaivybės sąjūdžio (...) šiandien savo tarpe mes neturime vyskupo Valančiaus, tokio autoriteto, kurio klausytų visa tauta, bet mes turime tūkstančius valančiukų, ir jūs visi, čia susirinkę, esate tie mažieji valančiukai, todėl privalote blaivybės ir abstinencijos sąjūdį nešti į mūsų tautą. Siūlyčiau visiems, kas dalyvauja Šiluvos atlaiduose, bent mėnesį laiko neliesti jokio alkoholinio gėrimo, tai bus mūsų pasiryžimo pradžia, graži auka Marijai, dabar neužtenka pusinės aukos, reikia didelės, totalinės, milžiniškos aukos ir norėtusi tikėti, kad sugebėsime taip aukotis. Mes, kunigai, į jus, čia susirinkusius, žvelgiame su viltimi ir pasitikėjimu, manau, kad jūs suprasite, jog šito reikia Bažnyčiai, reikia Lietuvai, šito reikia ir mūsų gražesniai, geresniai rytojui.

Kunigo S. Tamkevičiaus pamokslas, pasakytas kun. Karolio Garucko pirmųjų mirties metinių minėjime Ceikiniuose, 1980 m. balandžio mėnesį: (...) Pirmiausia, Bažnyčios kryžiamui, kovai su tikėjimu yra panaudojamas alkoholis. Sąmoningai ar nesąmoningai, masiškai gamindami alkoholį, bedieviai pačiu baisiausiu būdu kovoja prieš tikėjimą ir kryžiuoja Bažnyčią. Atimk šiandien iš mūsų tautos alkoholį, ir bažnyčiose atsirastų trigubai, o gal ir penkis kartus daugiau tikinčiųjų; žmogus, kurio gyvenimo tikslu pasidaro degtinė, užmiršta kelią į bažnyčią, tikėjimas jam tampa prietarais. Šiandien Marijos žemė apstatyta karčiamomis, kiekvienais metais lietuviai milijonus rublių paaukoja šitam baisiam stabui, ir visi, kurie mąsto ir nėra akli mato, kad pati didžioji nelaimė, didysis tautos ir Bažnyčios priešas yra ne kas kita kaip alkoholizmas. (...) Kai tautą ir Bažnyčią žlugdo bausis alkoholizmas, kiekvienas kunigas, kiekvienas tikintysis, imantis į rankas stikliuką alkoholio, yra dezertyras ir nusikaltėlis. Nepateisinama, jei jis tai darytų ir be blogos valios, vien pataikaudamas savo silpnybei. Šiandien kiekvienas privalome kovoti už blaivią tautos ateitį, nes tik blaivi tauta gali duoti gerus piliečius, gerus Bažnyčios vaikus. Ne viskas šiandien nuo mūsų priklauso, bet mes savo protestais susirinkimuose galime reikalauti, kad būtų sumažinta alkoholio gamyba, kad iš mūsų gyvenimo aplinkos dingtų smuklės – jos mūsų nelaimė, Bažnyčios ir Tautos kapas. Mūsų visų – vyskupų, kunigų, tikinčiųjų – pareiga reikalauti, kad šitie nuodai iš mūsų tautos būtų šalinami, kad alkoholio gamyba būtų mažinama. Kai matome prievartą ir melą, likti pasyviais, ploti melui, balsuoti už melą, jį skleisti – būti aklais nemąstančiais prievartos įrankiais – nusikaltimas, šiandieninė Bažnyčios ir tautos padėtis reikalauja, kad prieš šią prievartą ir melą kovotume. Dabartinė Bažnyčios ir tautos padėtis reikalauja, kad mes būtume drąsūs ir tvirti. Baimė, bėgimas nuo sunkumų nieko gero nei Bažnyčiai, nei tautai nežada. Ir, neatsižvelgiant į tai, ką bekalbėtų ir begalvotų kunigai ir tikintieji, kurie bando užimti diplomatinę poziciją ir save pateisina, sakydami, kad kartais protinga patylėti, kad tyliai veikiant galima daugiau padaryti; šiandien mes visiems aiškiai sakome: tai baisi klaida.

Iš istorijos turime daugybę pavyzdžių, gerai žinoma Rusijos Provoslavų Bažnyčios skaudi pamoka, kur taip pat buvo mėginta eiti diplomatijos keliu.

***

Varduva (Plungės raj.). 1984 m. liepos 2-9 d.d. Žemaičių Kalvarijoje vyko didieji Švč. Mergelės Marijos Aplankymo atleidai. Koncelebruojamose šv. Mišiose vyskupas A. Vaičius, kunigai ir tikintieji meldėsi už Lietuvos blaivybę ir jaunimą. Po šv. Mišių vyskupas A. Vaičius, kunigai ir tikintieji ėjo Kalvarijos Kalnus. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=127&Itemid=96

***

Kronika Nr. 65 „Aušra“ Nr. 43 (83), pasirodžius 1984 m. birželio mėn., daug vietos skiria blaivybės sąjūdžiui, nurodydama alkoholio žalą pavieniam žmogui ir visai tautai, nužymi kelius ir priemones tautos blaivinimo darbe. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=128&Itemid=97

***

Kronika Nr. 70. 1986 m. balandžio 23 d. Lietuvos vyskupams ir vyskupijų valdytojams

Panevėžio vyskupijos kunigų

P r a š y m a s

Mes, žemiau pasirašiusieji Panevėžio vyskupijos kunigai, rūpindamiesi, kad Lietuvos Krikšto 600 metų Jubiliejus būtų tinkamai paminėtas, kreipiamės į Lietuvos Vyskupus ir vyskupijų Valdytojus prašydami: (...) 4. Tęsti gražiai pradėtą blaivybės darbą: bent kartą į metus ruošti blaivybės šventes visose vyskupijose (vyskupijų mastu) ir visose parapijose. Siekti dvasiškių ir pasauliečių ne tik blaivumo, bet ir abstinencijos. (79 kunigų parašai) http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=144&Itemid=105

***

Kronika Nr. 71. Lietuvos Vyskupams ir vyskupijų Valdytojams

Vilkaviškio vyskupijos kunigų

P a r e i š k i m a s

Mes, žemiau pasirašiusieji Vilkaviškio vyskupijos kunigai, rūpindamiesi, kad Lietuvos Krikšto 600 metų Jubiliejus būtų tinkamai paminėtas, prašome Lietuvos Vyskupus ir Vyskupijų Valdytojus: (...) 6. Tęsti gražiai pradėtą blaivybės platinimo darbą. Rūpintis, kad visose vyskupijose ir parapijose bent kartą metuose būtų suruoštos blaivybės dienos.

1986 metų birželio 1 d.

Pasirašė 50 kunigų. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=145&Itemid=106

***

Kronika Nr. 72 DVIVEIDŽIAVIMO MOKYKLA

(Atsakymas nusipelnusiam mokytojui Bernardui Šakniui) (...) Pastebėjau keistą dėsnį – jei tik vaikas negirtauja, neištvirkauja, kūrybingas – žiūrėk, tikintis (arba tikintiesiems artimas); jei mergina kukli, dora, mąstanti – žiūrėk lanko bažnyčią;

jeigu jaunoje šeimoje harmonija, abipusė pagarba, interesai nesibaigia kolektyviniu sodu – žiūrėk, jų butą puošia meniški Kristaus, Marijos paveikslai (ne „musių nutupėti“, kaip nesiliauja šlampavusi Jūsų propaganda). Ir pasaulėžiūrinės problemos rūpi daugiausia šio rato žmonėms. Absoliuti dauguma netikinčiųjų mano pažįstamų gyvena „kaip gyvenasi“, nesidomi nei marksizmu, nei idealizmu, jų poreikiai sukasi karjeros, ambicijų, malonumų rate. Armijoje tikintįjį dažniausiai neklaidingai pažindavai iš to, kad rusiškai nesikeikdavo ir neišnaudodavo jaunesnių kareivių. Tiek religingi mano vienmečiai, tiek pažįstami kunigai daugiausia buvo teisingi, išsilavinę, gėrio siekiantys žmonės. Kunigas Sigitas Tamkevičius, kun. Alfonsas Svarinskas, nuteisti Sibiro konclageriu ir tremtimi, kur kas anksčiau už Gorbačiovą – 1980-81 m. ragino katalikus, gelbėti tautą iš alkoholizmo nelaimės. Daugybė mūsų tada, kaip ir Valančiaus laikais, bučiuodami kryžių prisiekėme būti blaivininkais ir abstinentais. Pats kunigas yra gyvas skelbiamos idėjos pavyzdys. Jis dabar kalėjime iš tų, kurie Brežnevo laikais aliarmą dėl vynelio tvano vadino „spalvų tirštiniu“, berods, niekas nenukentėjo.

***

Lietuvos Vyskupams ir vyskupijų Valdytojams

Vilniaus arkivyskupijos kunigų

P a r e i š k i m a s

Mes, žemiau pasirašiusieji Vilniaus arkivyskupijos kunigai, rūpindamiesi, kad Lietuvos Krikšto 600 metų Jubiliejus būtų tinkamai paminėtas, prašome Lietuvos Vyskupus ir vyskupijų Valdytojus: (...) 4. Tęsti gražiai pradėtą blaivybės platinimą: bent kartą metuose suruošti blaivybės šventes visose vyskupijose ir parapijose. (62 kunigai).

***

Lietuvos Vyskupams ir vyskupijų Valdytojams

Kauno arkivyskupijos kunigų

P r a š y m a s Mes, žemiau pasirašiusieji Kauno arkivyskupijos kunigai, rūpindamiesi, kad Lietuvos Krikšto 600 metų Jubiliejus būtų tinkamai paminėtas, prašome Lietuvos Vyskupus ir vyskupijų Valdytojus: (...) 4. Tęsti gražiai pradėtą blaivybės darbą: bent kartą per metus ruošti blaivybės šventes visose parapijose ir vyskupijose. Siekti dvasiškių ir pasauliečių ne tik blaivumo, bet ir abstinencijos. (Pasirašė 88 kunigai) http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=146&Itemid=107

***

Kronika Nr. 74. 1987 m. liepos 12 d. Lietuvos Vyskupams ir Vyskupijų Valdytojams Telsių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros kunigų

P a r e i š k i m a s (...)

2. Kovoju už blaivią Lietuvą:

- a. įpareigoti dvasininkiją laikytis blaivybės ir uoliai ją skleisti tikinčiųjų tarpe,
- b. kasmet Advente ir Gavėnioje parapijų bažnyčiose pravesti pamaldas už blaivybę, sakant atitinkamus pamokslus, darant pažadus ir juos atnaujinant,
- c. išamoningai tikinčiuosius, kad joks svaigalas nebūtų naudojamas laidotuvių ir mirusių minėjimo metu, raginti šeimos šventes ir pobūvius praleisti be svaigalų.

3. Kovoiant už skaisių gyvenimo būdą:
  - a. per pamokslus ir išpažintis diegti jaunimo širdyse meilę skaisiumui,
  - b. nuolat priminti ikisantuokinio skaisumo svarbą naujų šeimų gražiai ateičiai,
  - c. raginti išlaikyti ištikimybę santuokos priesaikai.
4. Ugdant pagarbą Dievo duotai gyvybei – pakartotinai ir griežtai pasisakyti prieš abortus.

***

Kaunas. 1987 m. balandžio 29 d. į Kauno rajono vykdomąjį komitetą susitikimui su valdžios atstovais buvo sukviesti rajono kunigai. Įvairūs pareigūnai pasakojo kunigams apie rajono pasiekimus, tarp jų buvo paminėtas ir toks faktas, kad, sumažinus degtinės pardavinėjimą, rajonas per metus turi du milijonus nuostolio. (...) Tabařiškių klebonas kun. Petras Dumbliauskas iškėlė mintį, kad kunigai nepriimami net į blaivybės draugijas, o čia savo darbu jie tikrai galėtų vaisingai pasidaruoti visų labui. Susitikimo metu Kauno rajone dirbantys kunigai išreiškė protestą prieš valdžios įteisintą negimusių kūdikių žudymą, kurių kasmet Lietuvoje nužudoma žymiai daugiau nei žūdavo vyrų karo metais.

***

Varputėnai (Šiaulių raj.). 1987 m. gegužės 9 d. Varputėnų bažnyčioje vyko Lietuvos Krikšto 600 metų Jubiliejaus paminėjimas. (...) netiko įgaliotiniui ir tai, kad minėjimo metu tikinčiuosius įsijungti į blaivybės sąjūdį ragino neseniai iš sovietinio lagerio sugrįžusi Jadvyga Bieliauskienė. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=148&Itemid=109

***

Kronika Nr. 75. 1987 m. lapkričio 1 d. 1987 m. rugsėjo 17 d., 11 vai. į Aukščiausią Tarybą susitikimui su respublikos vadovais buvo pakviesti Lietuvos vyskupai bei dekanai. (...) Tauragės dekanas kun. Puzaras paklausė, kodėl negalima prie bažnyčių steigti blaivybės brolijų. Atsakė, kad tai būtų blaivybės darbo suskaldymas, todėl ir neleistina. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=149&Itemid=110

***

Kronika Nr. 79. 1988 m. rugsėjo 8 d. KUNIGO ALFONSO SVARINSKO ATISISVEIKINIMAS

Viena blogybė, kurios mes savo laiku nenorėjome pripažinti ir kuri dabar jau virto sunkia mūsų visuomenės liga – alkoholizmas. Šv. Rašte pasakyta, kad visa, ką Dievas sutvėrė, yra gera, taigi, ir vyno taurė yra gera, bet kada mūsų visuomenė serga, prarado saiką ir neturi valios susivaldyti, mes turime parodyti gražų susivaldymo pavyzdį. Manau, kad bent iki 20 metų jaunimas privalo būti abstinentais. Vyresnio amžiaus žmonės, jeigu nepajėgia visiškai susivaldyti nuo alkoholinių gėrimų, tebus blaivininkais. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad retkarčiais, švenčių proga – jokiū būdu ne laidotuvėse ar mirusiųjų minėjimuose – bet, vestuvėse, krikštynose, kai susitiks seniai nematytą gerą draugą, išgers ne daugiau šimtą gramų alkoholinio gėrimo. Tokį saiką anksčiau yra nustačiusi Lietuvos

inteligentija, kuri ir dabar gražiai darbuojasi Tautos gerovei ir žinoma mums visiems Persitvarkymo Sąjūdžio vardu. Jei ir išgersite, tai ne kolūkio fermose, sandėliuose, miesto parke ar pakrūmėse, bet tik prie baltai aptiesto stalo, o stalą baltai užtiesti gali tik motina, žmona ar sesuo. Kas pats gers, tegul niekada neragina gerti kito. Šito griežtai laikykitės.

***

Kreipimasis į Persitvarkymo Sąjūdį (...) Labai prašome persitvarkymo sąjūdį išaiškinti oficialioms instancijoms ir visuomenei, kad tikintieji piliečiai galės nuoširdžiai įsijungti į persitvarkymą bei atsinaujinimą tik įsitikinę, kad jų „antrarūšiškumas“ iš tiesų neatšaukiamai nubrauktas. Tai matysime iš atitinkamų teisinių aktų, o svarbiausia iš kasdieninės praktikos, pavyzdžiui: jeigu bus leista kurtis ir veikti bažnytinėms blaivybės, šalpos ir pan. brolijoms ir draugijoms;

***

TSRS KP Generaliniam Sekretoriui M. Gorbačioviui (...) 2. Sėkmingesnei kovai prieš įvairias visuomenės negeroves suteikti teisę Bažnyčiai naudotis tinkamomis priemonėmis: spauda, radija, televizija, leisti veikti blaivybės, labdaros draugijoms, kunigams ne trukdyti lankyti parapijiečius, tikinčiųjų religiniams – dvasiniams tikslams išsinuomoti mašinas.

***

(Kybartiečių atviras laiškas LTSR Prokurorui Liudvikui Sabučiai, Persitvarkymo Sąjūdžiui ir Komjaunimo tiesos redakcijai. Aprašomas kun. A. Svarinsko teismas 1983 m. geg. 3 d., kuriuo metu buvo areštuotas kun. Sigitas Tamkevičius už tai, kad kovojo už tikinčiųjų teises): (...) Šiandien mes visi džiaugiamės, jog valdžia deda pastangas, kad gyvenimas būtų blaivus. Kova su alkoholikais ir degtindariais tapo tokia aštri, jog privedė net prie „kortelių“ cukrui. Kas gi pirmieji pradėjo kovą už blaivumą? Pirmieji šaukliai į kovą už blaivų gyvenimo būdą buvo kunigai – tarp jų kunigai Alfonsas Svarinskas, Sigitas Tamkevičius, a.a. kun. Juozas Zdebskis ir kt. Jie vieni pirmųjų suprato alkoholio daromą žalą asmenybei, šeimai ir tautai. Jie drąsiai išsakyklų kvietė visus keisti gyvenimo būdą, kūrė blaivybės sąjūdį, kritikavo valstybės aparatą, kuris pernelyg lengva ranka gamino ir pardavinėjo spiritinius gėrimus. Taip. Alkoholinių gėrimų gamybą sumažino, apribojo jo pardavimą ir... „užmiršo“ nuimti „anti“ etiketą tam, kuris, nelaukdamas parankaus momento, pirmas išėjo į kovą su blogiu. Kunigas Sigitas Tamkevičius išsakyklų ragino atkreipti dėmesį į šeimą, siekti jų patvarumo, itin griežtai pasisakė prieš abortus, kaip žmogų demoralizuojantį reiškinį. „Jei nebus tvirtų šeimų, jei šeima augins mažiau kaip tris vaikus – mes patys save sunaikinsime“... – kalbėjo kun. S. Tamkevičius. Ir kaip bebūtų keista, bet beveik pažodžiui ši mintis keliama šiandieninėje spaudoje.

***

Žemaičių Kalvarija (Plungės raj.). 1988 m. liepos 2-10 d.d. Kun. Jonas Kauneckas rytinių pamaldų metu pasakytame pamoksle atkreipė tikinčiųjų dėmesį, kad masinės informacijos priemonėmis propaguojamas seksas, tai moralinis tautos žudymas, kuris gali

nešti žymiai baisėses pasekmes nei fizinis tautos naikinimas pokario metais. Pamokslininkas kvietė visus šiais Marijos metais pasiryžti ir kovoti už šimtmečius mūsų tautoje brangintą tyrumą, skaistumą. Sumos pabaigoje, prieš atnaujinant blaivybės pažadus, trumpai į kunigus kalbėjo Vilniaus arkivyskupijos vyskupas tremtinys J. Steponavičius. Be Dievo ir religijos pagalbos neprikelsime tautos naujam gyvenimui. Būkime švyturiais kovoje už tautos blaivumą. Nešti pagalbą po girtavimo kryžiumi parpuolusiems mūsų tautiečiams – visų Lietuvos kunigų šventa pareiga, – kalbėjo vyskupas. Priminė airio Mato Talboto pavyzdį, kai maldos ir sakramentinės praktikos pagalba ir girtuoklystės liūne paskendęs žmogus gali tapti šventuoju. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=164&Itemid=116

***

Kronika Nr. 81. 1988 m. kovo 19 d. Vilnius. 1988 m. lapkričio 12 d. 15 vai. Vilniaus Katedroje įvyko konferencija, skirta vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivybės akcijos 130 m. sukakčiai paminėti.

12 vai. prie uždary Katedros durų Jo Eminencija Kardinolas V. Sladkevičius, vyskupai, kunigai ir minia tikinčiųjų dalyvavo pamaldose už blaivią Lietuvą. Šv. Mišių metu pamokslą pasakė Telšių vyskupas Antanas Vaičius. Konferencijos metu įsisteigė LPS Motiejaus Valančiaus Blaivystės Sąjūdis. Tai savanoriškas, savaveiksmis, demokratinis judėjimas už tautos, visų Lietuvos žmonių blaivybę, dorą ir tautinį atgimimą. Konferencijoje buvo apsvarstytos ir numatytos judėjimo veiklos kryptys.

Vasario 16-ajai, Lietuvos Nepriklausomybės dienai paminėti, įprasminti konkrečiais darbais Blaivystės sąjūdžio iniciatyva nemaža dalis Lietuvos gyventojų padarė pažadus kurį laiką ar visą gyvenimą nevertoti alkoholinių gėrimų, atsisakyti rūkymo. Savo pasiūlymus skyrė Lietuvos atgimimui, didžiam Laisvės ir Nepriklausomybės siekiui. http://www.lkbkronika.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=166&Itemid=118

ATSITIKIMAI, PAMOKSLAI

Vynmedis ir velnias

Pasakojo žmogus Arabijos, kad Adomas, pasodinęs vynmedį, pamatė, kad apie jį velnias per daug jau triūsia. Pirmiausia patėpė stiebelį su povo taukais. Kai jau tas paaugo, patėpė su taukais beždžionkos. Tas medelis tarpo. Vėl atėjo velnias ir patėpė su taukais liūto. Jau medelis suaugęs buvo – ir vėl atėjo ir patėpė su taukais kiaulės.

Niekas negalėjo suprasti, ką čion velnias dirbo ir kas iš to bus. Štai dabar, kai medelis užaugo, kekes uogų atnešė ir žmogus sau vyną iš jų padarė, viskas pasirodė: ateina geras žmogus pas savo kaimyną, pripila sau stiklą vyno, kaip povas linkčioja kitus sveikindamas ir geria. Begerdamas prageria savo protą ir iš to ima kaip beždžionė šokti. Vėl geria, pyksta ant savo artimo ir kaip liūtas piktas, užmušt jį gatavas. Ant galo, kai geria be soties visai pameta protą ir jėgą, puola ant žemės į purvyną ir voliojasi kaip kiaulė. Per tai ir daugiau žmonių prapuldo ant kūno ir dvasios. Kun. Tatarė.

Rumunijoje, Černovicų apylinkėje, kaimo kiaulės, suėdusios vyno fabriko keletą kibirų vyno darbinių atmatų, pasigėrė ir pradėjo po visą kaimą bėgioti. 64 m. ūkininkė norėjo jas suvaryti į tvartą, tačiau girtos kiaulės puolė ją ir sudraskė. Subėgė į pagalbą žmonės rado nelaimingosios ūkininkės tik kūno likučius, nes įsiutusios kiaulės beveik visiškai ją suėdė.

Vienas turtingas graikų karalius kartą iškėlė didelę puotą. Į ją pakvietė garsų išminčių Diogeną. Puotos metu šeimininkas pagarbiai padavė svečiui auksinę taurę, sklidiną puikiausio vyno. Diogenas, paėmęs taurę, energingai šliukštelėjo per petį žemėn. Šeimininkas įsižeidė, bet susilaikė nieko nesakęs. Svečiai vienas po kito aštriai pradėjo Diogeną pašiepti. „Diogenai, kam tu tokį vyną išliejai? Et, žmogau... Išminčiumi esi pagarsėjęs, bet vis tiek menkai galvoji, kad taip pasielgei. Tik kvailas gali tokį vyną išlieti. Matyt ir tavo galvoje taip tuščia, kaip anoje taurėje,“ – juokėsi vienas po kito. Kai jau visi svečiai savo „išmintį“ buvo pasakę, Diogenas ramiai tarė: „Jeigu aš nepražudyčiau vyno, tai vynas pražudytų mane. Verčiau aš jį teškiu žemėn, negu paskum jis mane.“ „Ne grynas žodis, bet įkūnytas žodis tikrai galingas.“ Foersteris

Kartą medų karalius Artyages pastebėjo, kad jo 12 m. anūkas Kyras (vėliau tapęs garsiu Persų karaliumi) visai negeria vyno. Paklaustas kodėl, Kyras atsakė: „Aš bijau, kad vynas nebūtų užnuodytas. Kai tu savo gimimo dieną sėdėjai su draugais prie vaišių stalo, aš pastebėjau, kad vergai pylė nuodus į jūsų taures.“ – „Vaike, iš kur tavyje kilo tokia mintis?“ – „Aš mačiau“, – tęsė mažasis Kyras, – „kaip visi, kurie iš tų taurių gėrė, kūnu ir dvasia susilpnėjo. Pirmiausia jūs pradėjote, – kas mums vaikams griežtai draudžiama – smarkiai šūkauti ir niekas kito kalbos nebeklausė. Paskum jūs ėmėte dainuoti kvailiausias dainas ir prisiekdami įrodinėjote, kad tai gražiausios dainos. Pagaliau jūs kėlėtės nuo stalų ir ėjote šokti, tačiau jūs nebegalėjote ne tik šokti, bet nė tiesiai pastovėti. Jūs nebežinojote, nė kas jūs esate. Tu, seneli, nebežinojai, kad esi karalius, o kiti – kad valdiniai.“

665 m. langobardų karalius Grimoaldas sumušė prie Asti frankus šitokia klasta. Patyręs prisiartinant gausingą frankų kariuomenę, įsakė paruošti iškilmingą puotą su

gausybe gardaus vyno. Savo visiškai blaivius karius išslapstė apylinkėje. Kadangi net sargybos nebuvo išstatytos, frankai be jokio vargo įsibrovė į stovyklą. Langobardai, dėdamiesi baisiai išsigandę, paspruko. Frankų kariai tuojau pat rūpestingai ėmė tuštinti vyno butelius ir, žinoma, greit visiškai nusigėrė. Apie vidurnaktį grįžo organizuoti langobardų kariai ir girtus frankus išžudė.

Vienoje vietoje, grįžus krikšto tėvams su pakrikštytu kūdikiu iš bažnyčios, kūdikis buvo paguldytas į lopšį ir – prasidėjo krikštytųjų vaisės. Visi valgė, gėrė, juokėsi, linksminosi iki pat vakaro. Ir niekas nepagalvojo apie tų iškilmių svarbiausią didvyrį – kūdikį. Pagaliau svečiai rengėsi keliauti į namus. Bet juk nepadoru išeiti nė nepažvelgus į kūdikį. Tačiau rado jį lopšyje jau nebegyvą – visai nutroškusį po svečių paltų, skarų, apsiaustų, kepurėlių. Mat svečiai, skubėdami sėsti už stalo, nieko negalvodami, bloškė savo apdarus kur tik pakliuvo.

Dar prieš XX a. karus vienas Čikagos banko tarnautojas, Rolandas Steel, arklių lenktynių loterijoje laimėjo 40 000 dolerių. Jis tuojau atsisakė nuo tarnybos ir išvažiavo į tėviškę, Alabamos valstiją. Ten jis ketino įvykdyti savo gyvenimo svajonę – nusipirkti ūkį, vesti savo jaunų dienų meilę ir patekti atstovu į parlamentą. Bet pakelyje New Orleane Rolandas sugalvojo truputį pasilinksminti: aplankė eilę smuklių, kol pagaliau pateko į vieną menkos vertės barą, kur susimušė ir buvo nežinomų žmonių nudurtas.

Prieš daugelį metų šimtametės girios viduryje, lapių apleistame kalne, gyveno atsibastęs atsiskyrėlis. Jis maitinosi girios uogomis ir žolėmis. Jo griežtas gyvenimas patiko Dievui ir Dievas su atsiskyrėliu kalbėdavosi sapnuose.

Velnias, be abejo, stengėsi šv. atsiskyrėlį sugundyti. Tačiau atsiskyrėlis buvo toks atsparus, kad sugebėjo nusikratyti ne tik sunkių, bet ir lengvų pagundų. Velnias tada stengėsi jame sužadinti savo tėvų pasiilgimą. Iš tikrųjų, atsiskyrėlis ėmė ilgėtis savo namiškių, savo gimtosios trobelės. Jis net pradėjo galvoti apie kelionę. Taip begalvodamas, atsiskyrėlis pamatė netoliese arklį. Gyvulys, prisiartinęs, prašneko žmogaus balsu:

- Sakyk, kur nori keliauti? Aš tave nuvesiu.

Atsiskyrėlis apsidžiaugė, manydamas, kad šį arklį jam Dievas atsiuntė. Nieko negalvodamas, sėdo ant arklio ir didžiulių miškų plotais jojo, jojo tolyn per tankumynus, skynimus, kopė į kalnus, leidosi į slėnius ir vėl kopė ligi įnešė atsiskyrėlį į aukštą, aukštą kalną. Kalnas buvo aukštas ir turėjo stačius šonus. Nulipti nuo šio kalno nebuvo galima. Ant šio kalno gyvulys liepė nulipti atsiskyrėliui, o patsai virto žmogumi. Jis tarė keleiviui:

- Esi padaręs nuodėmę Dievui, susigundei pamatyti savo tėviškę. Patsai vienas nuo šio kalno nenulipsi, o mirti su nuodėme negali. Pažadėk išpildyti mano siūlomą sąlygą, aš tau padėsiu nulipti nuo šio kalno.

Atsiskyrėlis buvo priverstas sutikti su siūloma sąlyga. Kai atsiskyrėlis pažadėjo išpildyti sąlygą, velnias tarė:

- Ar pažįsti paleistuvystę, girtuoklystę ir žmogžudystę?

- Ne.

- Pasirink vieną iš šių trijų ir išpildyk, kaip esi pažadėjęs.

Atsiskyrėlis ilgai svarstė ir nenorėjo sutikti, tačiau duotąjį žodį turėjo tesėti ir jis

pasirinko girtuoklystės nuodėmę, manydamas, kad ji yra lengviausia, ir už kurią vėliau galės atgailoti ir tokiu būdu atsiprašyti Dievą už padarytą įžeidimą.

Velnias labai apsidžiaugė, kai apsisprendė pasigerti. Vėl pasivertė arkliu ir nunešė atsiskyrėlį į restoraną. Restorane velnias tarė:

- Išpildyk savo pažadėjimą, pasigerk. Paskui nunešiu į tavo lapių olą, galėsi išsimiegoti ir paskui garbinti Dievą.

Atsiskyrėlis pasigėrė. Nusigėrusį velnias sugundė prisivilioti merginą ir papildyti paleistuvystės nuodėmę. Kada į restoraną įėjo vienas girtas, velnias gąsdino, kad bus blogai, nes šis esąs merginos sužadėtinis. Atsiskyrėlis čiupo geležinį daiktą ir juo užmušė tą vyrą.

Po to atsiskyrėlis suprato, kokia didelė blogybė yra girtavimas. Jis suprato, kad girtavimas yra visų didžiųjų nuodėmių pradžia. Jis liepė velniui pasitraukti, o patsai, atgailaudamas, skelbė girtuoklystės nuodėmės baisybę.

KUN. A. GRAUSLYS. MEDŽIAGA PAMOKSLUI APIE BLAIVYBĘ.

Abstinencija – krikščioniškoji dorybė.

Kiekviena mintis, kuri siekia iškelti dvasią ir padaryti ją kūno valdove, yra krikščioniška. Blaivybės judėjimas kaip tik to ir siekia.

1°. Viena iš labiausiai reikalaujamųjų dorybių Evangelijoje yra savęs atsižadėjimas. Yra tai kova su savim, su savo geiduliais ir blogais palinkimais. Todėl, Išganytojas, iš kiekvieno, kurs nori sekti paskui Jį, reikalauja, kad jisai atsižadėjęs savęs neštų savo kryžių ir eitų paskui Jį. Paties Išganytojo gyvenimas tai ištisa auka. Šventųjų gyvenime tas savęs atsižadėjimas tampa jų kasdieniu mėgiamu maistu, prieina iki herojiško laipsnio. Vienuolių gyvenimas remiasi trejopu savęs atsižadėjimu; tai trys įžadai – trys vynys, kuriomis vienuolis prikaltas prie kryžiaus. Net ir būti paprastu krikščioniu, tai reiškia daryti tai, ko nenori, o nedaryti to, ką nori.

Giliai todėl pastebėjo krikščionišką gyvenimą ir jo pažangą „Kristaus sekimo“ autorius, kurs yra pasakęs; „Tiek tik pažengsi gerame, kiek atsižadėsi savęs“. Kad galėtume gyventi aukštesniems dalykams, turime mirti žemesniajai prigimčiai.

Abstinencija, kuri yra ne kas kitas, kaip viena kita tokių atsižadėjimo savęs formų yra grynai krikščioniška dorybė.

2°. Skaistybė yra krikščionybės pasididžiavimas ir josios vaisius. Jinai tam tikroje prasmėje yra tikėjimo pagrindas. Nupuolimas skaistybėje sukelia religines abejones ir atima tikėjimą. „Pasaulis nebūtų netikintis, jeigu jis nebūtų neskaistus“ (šv. Augustinas). Nesuskaitomi pavyzdžiai iš gyvenimo rodo, kad pirmasis puolimas neskaistumam įvyksta dažniausiai alkoholio įtakoje šv. Hieronimas laiške į Eustachijų šitą mūsų protavimą patvirtina: „Vynas ir jaunystė tai dvi neskaistumą kurstančios medžiagos. Kam mes turime pilti aliejų į ugnį? Kam ir be to degančiam kūnui duoti naujo maisto gaisrui?! Terencijus gi sako: „Kur nėra Bacho, ten ir Venera šlą“. „Vynas daro neskaistus“, sako šv. Raštas. Žmogus pasigerdamas atima sau proto vartojimą ir pasilieka tik gyvuliškoji prigimtis, kuri tik tinka gyvuliškiems darbams.

Taigi, kova už visišką blaivumą yra tai kova ir už skaistybę. Taigi, tikrai krikščioniškoji kova!

3°. Beveik kiekvienas pasigėrimas duoda papiktinimą, blogą pavyzdį. Nieko gi taip nesmerkia Kristus kaip papiktinimą, kurs griaua jo mokslo pasėtąją sėklą.

Taigi, kova už pilną blaivumą yra tai kova prieš didelį papiktinimo šaltinį. Todėl pilnasis blaivumas turi labai patikti Kristui.

4°. Artimo meilė ragina mus visiškai būti blaiviais. Daugybė žmonių turėdami silpną valią seka kitus. Į mus tiesia savo rankas silpnieji, kad mes gelbėtume juos. Sustiprinkime juos savo geru, pilno blaivumo pavyzdžiu. Nors vynas ir nekenktų mums ir patiktų, tačiau dėl artimo meilės pasiaukokime, atsisakykime ir to, nes kitaip artimas mus sekdamas, nenorės susilaikyti pusiaukely, ir taps girtuokliu. Artimo meilė, tas tikros krikščionybės žiedas, ragina mus būti gero abstinencijos pavyzdžio apaštalais.

5°. Šiandienis netikėjimas, nedora ir atšalimas labai įžeidžia Dieviškąją Širdį. Didinga Pijaus XI paskelbta atsilyginimo šv. Širdžiai mintis privaloma ir mums. Pasaulis neatsisako net nuo neleistų dalykų, tad norintieji atsilyginti šv. Širdžiai turi parodyti Jai savo meilės gausumą, atsisakydami ir nuo leistų dalykų. Taigi abstinencija ir yra viena tokių priemonių, kuriomis galime parodyti šv. Širdžiai savo atsilyginimą už neblaivumo nuodėmes pasauly.

Pasaulyje šiandien garbinamas kūnas ir jo „teisės“. Reikia reakcijos prieš tą kūniškumą. Kurkime savyje ir kituose šitą gražią, savo šaknimis taip giliai glūdinčią krikščionybę, abstinencijos dorybę. Žinokime, kad kiekvienu susivaldymu mes artėjame į Jį, daromės vis meilesni Jo švenčiausiai Širdžiai. Amen. „Tiesos kelias“, 1930 m. Rugsėjo 1 d.

BLAIVYBĖS DRAUGIJŲ ĮSTATAI

I. KAUNO METROPOLIJOS KUNIGŲ SEMINARIJOS ABSTINENTŲ DRAUGIJOS ĮSTATAI 1933

Nr. 713. Approbatur. Datum Kaunae, die 16 Martii 1933 a.

C. Šaulys, Prael. S. S. Vicar. Generalis

Abstinentų Draugijos istorija.

Metropolijos Kunigų Seminarijos Abstinentų Draugija išsirutuliojo iš Dvasinės Žemaičių Seminarijos Blaivybės Draugijos.

Ta Blaivybės draugija buvo kanoniškai įsteigta vysk. M. Paliulionio instrukcija 1908 m. vasario mėn. 15 d. Šioje instrukcijoje buvo įrašyti Draugijos įstatai, pasižadėjimo formulė ir kt. Pradžioje ir blaivininkai (saikingieji) ir abstinentai (visiškai negeria) buvo šios Draugijos nariai.

Didžiojo karo metu, Seminarijai išsikėlus į Vašuokėnus, Draugija veikė. Prisitaikydama prie laiko sąlygų, Draugija ėmėsi ir netiesioginio darbo. Pavyzdžiui, 1915 m. ji rūpinosi nuo karo nukentėjusių šelpimu.

1923 m. gruodžio mėn., 8 d. ši Blaivybės Draugija nutarė pakeisti savo veikimo kryptį – nutarė pasidaryti abstinentiška. Draugija pakeitė savo įstatus ir pasivadino Abstinentų Draugija. Reformuotis paskatino profesoriaus, dabar vyskupo, M. Reinio paskaita „Abstinentija ir jos praktikavimas“ ir Tarptautinės studentų Abstinentų Sąjungos Amsterdame kvietimas į abstinencijos darbą. 1924 m. Abstinentų Draugija, norėdama sėkmingiau veikti, buvo suskirsčiusi į darbo būrelius, kurie išbuvo maždaug dvejus metus.

Šios draugijos iniciatyva Seminarijoj išsirutuliojo Šv. Vincento Pauliečio Fondas, Visuomeninkų ir Literatų Sekcijos.

(Žinios imtos iš Abstinentų Draugijos Archyvo ir Kauno Metropolijos Kunigų Seminarijos 1930–1931 m. kronikos).

Kauno Metropolijos Kunigų Seminarijos ABSTINENTŲ DRAUGIJOS ĮSTATAI

I. Draugijos tikslas ir veikimas.

1 §. Tikslas. Auklėtis tikrais ir įsitikinusiais abstinentais ir dirbti abstinencijos darbą už Seminarijos Dievo garbei ir žmonių naudai. Draugija nepriklauso nuo užseminarinių organizacijų; ji veikia savarankiškai, tarp Seminarijos auklėtinių.

2 §. Šiam tikslui pasiekti A) šaukiami susirinkimai, B) rengiami referatai, paskaitos, pasikalbėjimai ir C) platinama priešalholinė spauda.

II. Draugijos sąstatas.

3 §. Draugiją sudaro tikrieji ir garbės nariai.

4 §. Tikruoju nariu laikomas kiekvienas Seminarijos auklėtinis, įstojęs į Draugiją,

I pastaba. Įstojas paduoda Valdybai pareiškimą ir pasižadėjimą, kuriame pažymi, kiek laiko nori būti abstinentas.

II pastaba. Nariu tampama, visuotiniam susirinkimui priėmus ir Seminarijos bažnyčioje padarius iškilmingą pasižadėjimą.

5 §. Garbės nariai gali būti dvasininkai, žymiai pasidarbavę Draugijos naudai ar šiai pajau abstinencijos idėjai Lietuvoje.

III. Narių pareigos.

6 §. Nariai nevartoja alkohinių gėrymų (Alkoliniai gėrymai –turį daugiau kaip 1° alkolio) ir nerūko,

7 §. Kiekvienas Draugijos narys turi A) studijuoti alkoholizmo ir abstinencijos klausimą, B) žodžiu ir pavyzdžiu raginti Seminarijos draugus stoti į Seminarijos Abstinentų Draugiją, už Seminarijos sąmoninti žmones abstinencijos idėjai, C) kasmet sumokėti Draugijai nario mokesť – 50 centų ir D) uoliai laikytis visų kitų Draugijos įsakomų priedermių.

8 §. Narys be svarbios priežasties ir Valdybos žinios du kartus paeiliui neatsilankęs į Draugijos šaukiamus susirinkimus gali būti Valdybos pašalintas iš Draugijos.

9 §. Nariai, išstodami iš Draugijos, raštu paduoda Valdybai išstojimo pareiškimą.

Pastaba. Nariai, baigę Seminariją, nors ir pasitraukia iš Draugijos, tačiau, jei jų pasižadėjimo terminas nepasibaigęs, pasilieka abstinentai. Dėl to, rengdami vaišes, rengia jas be alkohinių gėrymų.

IV. Draugijos Globėja.

10 §. Draugijos globėja yra Šv. Nekaltai Pradėtoji Mergelė Marija.

11 §. Draugijos šventė būna Jėzaus Aukojimo (Purificatio B. M. Virginis) šventėje, t. y. vasario mėn., 2 d.

Pastaba. Tą dieną už gyvus ir mirusius Draugijos narius laikomos iškilmingos pamaldos.

V. Draugijos Dvasios Vadas.

12 §. Draugijos Dvasios Vadas yra Seminarijos Dvasios Tėvas ar Arkivyskupo paskirtas vienas iš Seminarijos profesorių.

13 §. Draugijos Dvasios vadas iškilmingai, nurodytomis apeigomis, priima į Draugiją naujai įstojančius narius. Jam Draugijos Valdyba raštu duoda metinę apyskaitą, kurią jis pristato Seminarijos Rektoriui.

14 §. Dvasios Vado teisės ir pareigos. A) Jis turi teisę dalyvauti Valdybos posėdžiuose sprendžiamuoju balsu. B) Jis dalyvauja visuotiniuose Draugijos susirinkimuose.

VI. Draugijos Valdyba.

15 §. Draugijos reikalais rūpinasi Valdyba, renkama iš trijų asmenų – pirmininko, išdininko ir sekretoriaus.

I p a s t a b a. Pirmininkas renkamas atskirai, kiti du bendrai; šie pareigomis pasiskirsto patys.

II p a s t a b a. Be išdininko ir sekretoriaus, du, gavusieji daugiausia balsų, yra laikomi Valdybos kandidatais.

16 §. Valdybos pareigos. A) Ji rūpinasi visais Draugijos reikalais, B) parengia visuotiniams susirinkimams darbotvarkę, C) priima ir visuotiniame susirink. skelbia naujai įstojusius, išstojusius ar pašalintus narius, D) supažindina naujai įstojusius draugus su Draugijos įstatais, E) turėdama svarbesnių dalykų, klausia Draugijos Dvasios Vadą patarimo, F) metų gale duoda savo darbų apyskaitą ir G) šalina iš Draugijos tuos narius, kurie laužo jos įstatus.

P a s t a b a. Pašalintasis gali apeliuoti į visuotinį susirinkimą.

17 §. Atskirų Draugijos Valdybos narių pareigos.

A) Pirmininkas a) atstovauja Draugijai, b) pirmininkauja Valdybos posėdžiams ir c) rūpinasi paskaitomis.

B) Išdininkas a) laiko išdą ir b) metų gale duoda apyskaitą.

C) Sekretorius a) rašo valdybos ir tvarko visuotinių susirinkimų protokolus, b) veda ir tvarko visus Draugijos raštus ir c) metų gale duoda apyskaitą.

18 §. Revizijos komisija renkama iš trijų asmenų.

19 §. Revizijos komisija seka ir kontroliuoja Valdybos, Draugijos ir sekcijų veikimą, revizuoja kasą, dokumentus ir metų gale raštu duoda visuotiniam susirinkimui pranešimą.

20 §. Visi Draugijos rinkimai daromi pusiau slaptu balsavimu.

VII. Draugijos susirinkimai.

21 §. Visuotiniai susirinkimai šaukiami nerečiau kaip keturius kartus metuose, gavus Vicerektoriaus pritarimą.

I p a s t a b a. Susirinkimai būtinai šauktini Draugijos iškilmingomis dienomis, būtent, vasario mėn. 2 d. ir gruodžio mėn. 8 d.

II p a s t a b a. Kiekvienam susirinkimui Draugijos Valdyba kviečia prezidiumą iš pirmininko, sekretoriaus ir garbės pirmininko, jei kas iš profesorių atsilanko.

22 §. Susirinkimai laikomi teisėtais, dalyvaujant juose dviem trečiosioms visų Draugijos narių.

P a s t a b a. Nesant šaukiamame susirinkime narių kvorumo, sekantysis susirinkimas, nors ir nebūtų narių kiek reikia, laikomas teisėtu.

23 §. Bet kurie balsavimai galioja, balsavus absoliučiam narių daugumui; dviems iš eilės to pat dalyko balsavimams nepavykus, trečią kartą balsuojama reliatyviu balsų daugumu; jei balsuojant balsai pasidalydavo po lygiai, tai po trečiojo balsavimo balsuojamąjį dalyką nulemia pirmininkas savo balsu, o jei čia būtų buvę asmens rinkimai, tai, atsisakius pirmininkui savo balsu rinkimus nulemti, išrinktu laikomas turįs aukštesnius šventimus, ar vyresnis amžiumi, ar kitu atžvilgiu.

VIII. Draugijos reforma ir likvidavimas.

24 §. Draugiją reformuoti ir likviduoti gali visuotinis Draugijos susirinkimas, trims ketvirtosioms narių pareikalavus.

25 §. Draugiją likvidavus, jos turtas skiriamas abstinencijos idėjai.

26 §. Šitie įstatai įgyja galios, visuotiniam susirinkimui juos priėmus ir Kauno Arkivyskupui Metropolitui patvirtinus.

27 §. Šitie įstatai turi savo priedą, kuriame paaiškinami atlydai, maldelės, kalbėtinios abstinencijos, ir kiti dalykai.

RITUS AGGREGANDI ALUMNOS SODALITATI ABSTINENTIAE.

(Ši pasižadėjimo formulė ir kiti po jos einantieji dalykai su mažais pakeitimais yra paimti iš „*Instructio Pastoralis Episcopi Samogitiensis de Clericali Sodalitate Temperantiae in Seminario*“, išleistas Kaune, 1908 m.).

V. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit coelum et terram.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

O r e m u s.

Deus, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione etc.

(Paskui visi stojasi. Kunigas lipa ant viršutinės, altoriaus laiptų pakopos evangelijos pusėje. Auklėtiniai, laikdami rankose uždegtas žvakes, persižegnoja ir, pažodžiui sekdami skaitančiu kunigu, kalba:)

Ego N. N... coram Deo, B. V. Maria, s. Angelo Custode et Sancta Ecclesia solemniter promitto abstinere omnino, divina gratia adiuvente, in decursu vitae meae (vel per N, N... annos) ab usu omnium potuum inebriantium et a fumatione. Si vero hanc meam promissionem salutarem, deliberate a me factam, temere violarem, dignum me fore profiteor cui dedecoris et ignominiae nota coram hominibus inuratur et qui e gremio Sodalitatis merito removear.

(Po to kunigas kalba:)

Dominus Noster Iesus Christus suscipiat te (vel vos) in numerum electorum suorum, ipsiusque Sanctissima et Immaculata Mater sit Mater et Protectrix tua (vel vestra), – ego autem indignus servus vigore facultatis mihi necesse, aggrego te (vel vos) Sodalitati s. abstinenciae, – facio te participem (vel vos participes) omnium meritorum, indulgentiarum, orationum aliarumque spiritualium gratiarum, quae isti Sodalitati ab Ecclesia sunt elargitae, et precor, ut in te (vel vos) descendat Divina benedictio. Custodiat et benedicat te (vel vos) et promissiones tuas (vel vestras) omnipotens et misericors Deus † Pater, et † Filius et † Spiritus Sanctus. Amen.

(Čia kunigas klaupiasi kartu su priimtaisiais į Draugiją nariais ir kalba:)

V. Refugium nostrum,

R. Ora pro nobis.

V. Regina cleri,

R. Ora pro nobis.

V. Patrona Sodalitatis, abstinenciae,

R. Ora pro nobis.

A v e M a r i a etc,

V. Maria sine labe originali concepta,

R., Ora pro nobis, qui ad te confugimus.

M e m o r a r e, o piissima Virgo Maria, non esse auditum a saeculo, quemquam ad tua currentem praesidia, tua implorantem auxilia, tua patentem suffragia esse derelictum. Ego, tali animatus confidentia, ad te, Virgo virginum, Mater, curro, ad te venio, coram te gemens peccator assisto; noli, Mater Verbi, verba mea despicere, sed audi propitia et exaudi. Amen.

(300 d. atlydų už kiekvieną šios maldelės sukalbėjimą. Visuotini atlydai kartą mėnesyje kalbantiems kasdien. Pius IX, 1846.VII.25).

(Po to kunigas duoda priimtiesiems nariams bučiuoti kryžių ir pašlaksto juos švęstu vandeniu).

PASTABOS DĖL ABSTINENTŲ DRAUGIJOS NARIŲ PASIŽADĖJIMO.

Šis įstojančiųjų į Abstinentų Draugiją duodamas pasižadėjimas, nors atliekamas su tam tikru iškilmingumu, nėra priesaika, o tik paprastas pasižadėjimas. Tačiau iš šv. Alfonso Liguori nuomonės reikia spręsti, kad šis pasižadėjimas saisto sub veniali.

Žinoma, tyčia (deliberate) jis laužyti neleistina. Tai būtų netaurus ir nepadorus elgesys.

Be to, pasižadėjimą sulaužius, nustojama dvasišku malonių, ir tokiu savo elgesiu duodama progos kitiems blogai daryti. Garbingo žodžio, duoto žmogui, juo labiau Dievui turi būti g r i e ž t a i laikomasi.

P a s t a b a. Pasibaigus pasižadėjimo laikui, auklėtinis, norįs ir toliau pasilikti Abstinentų Draugijoje, turi tą pasižadėjimą bažnyčioje atnaujinti.

ATLAIDAI,

suteikti P. P. Pijaus IX „Sodalitati Temperantiae“ dekretu 1851 m, liepos mėn. 28 d.:

I. Visuotinieji atlydai.

A) Į Draugiją įstojimo dieną. Sąlygos – Išpažintis, Komunija, Draugijos bažnyčios aplankymas ir pasimeldimas Popiežiaus intencija.

B) Draugijos šventės dieną, t, y, Jėzaus Aukojimo šventėje. Sąlygos tos pačios.

C) Mirties valandą,- jei vertai priims Šv. Sakramentus arba bent jei širdyje šauksis į Šv. Jėzaus ir Marijos Vardus.

II. Daliniai atlydai.

A) 7 metų ir tiek pat kvadragnetų vietos vyskupo paskirtose dienose, o taip pat ir keturiose Šv. Mergelei skiriamose dienose: a) Apreiškimo – kovo mėn. 25 d., b) Dangun Paėmimo – rugpjūčio mėn. 15 d., c) Užgimimo – rugsėjo mėn. 8 d. ir d) Nekalto Prasiždėjimo – gruodžio mėn. 8 d.

Sąlygos tos pačios kaip ir visuotiniams atlydams.

B) 300 d. tiems Draugijos nariams, kurie kitus nuo girtybės sulaukė ir prikalbėjo stoti į Abstinentų Draugiją.

C) 60 d. už kiekvieną gerą darbą.

D) Visos Mišios, celebruojamos Abstinentų Draugijos bažnyčioje už mirusius Draugijos narius, turi tas pačias privilegijas, kaip kad jos būtų laikomos prie privilegijuoto altoriaus.

Maldelės, kalbėtinos abstinentams.

Savo pasižadėjimui ištesėti kiekvienam abstinentui patartina syki per dieną sukalbėti šią maldelę:

„Viešpatie Jėzau, dėl švento savo pasniko, dėl uksuso ir tulžies, kurią Tu gėrei, kybodamas ant kryžiaus, padėk man išlaikyti tobulą abstinenciją, kuri pritinka klierikui. Amen.“ Sveika Marija...

Be to, sekmadieniais ir kitomis šventomis dienomis patariama visiems Draugijos nariams kalbėti plačiai žinomą Šv. Bernardo maldelę:

„Memorare, o piissima Virgo Maria...“ („Atmink, o Šv. Mergele Marija...“).

II. LIETUVOS KATALIKŲ KUNIGŲ ABSTINENTŲ VYSKUPO VALANČIAUS DRAUGIJOS ĮSTATAI

Tikslas.

1. Draugijos tikslas yra padėti Lietuvos katalikams kunigams, kad ištesėtų abstinencijos ir visuomenei, kad sėkmingiau kovotų su girtybe.

Veikimo ribos.

2. Draugija veikia visoje Lietuvos valstybėje.

Draugijos sudėtis.

3. Draugija susideda iš a) garbės, b) tikrųjų narių ir c) rėmėjų.

4. Tikruoju Draugijos nariu gali būti kiekvienas Lietuvos katalikų kunigas abstinentas, pritaręs šiems įstatams.

5. Garbės nariu visuotinio susirinkimo gali būti išrinktas kunigas abstinentas, kuris įmoka iš karto nemažiau 300 litų draugijos kason arba šiaip žymiai pasidarbuoja draugijos naudai.

6. Draugijos rėmėju gali būti kiekvienas kunigas, kuris, kad ir nebūdamas abstinentas, vienok pinigais ar darbu padeda Draugijai veikti.

7. Draugijos narius priima Valdyba dviem tikriesiems nariams rekomenduojant.

Narių teisės ir pareigos.

8. Visi draugijos nariai naudojami a) visomis dvasiškomis malonėmis, kurias teikia Katalikų Bažnyčia šios rūšies Draugijų nariams, b) visomis draugijai kovai su girtybe skiriamomis priemonėmis visuotinio susirinkimo ar Valdybos nustatyta tvarka.

9. Tikrieji ir garbės nariai turi visuotiniuose susirinkimuose sprendžiamąjį balsą, draugijos rėmėjai – tik patariamąjį.

10. Tikrieji nariai privalo sumokėti kasmet po 10 litų nario mokesnio; nariai gi rėmėjai – po 20 litų.

Pastaba: 1. Nariai vienuoliai, emeritai ir invalidai nuo mokesnio atleidžiami.

Pastaba: 2. Draugijos rėmėjams piniginių mokesnį gali atstoti Valdybos nurodymu atliktas darbas.

11. Tikrojo nario priedermės:

a) būti abstinentu,

Pastaba: Šis punktas jo neriša, kai to reikalauja Liturgijos praktika ar gydymasis.

b) arčiau pažinti kovos su girtybe priemonės, stengtis jas gyvenime vykdyti.

c) kurti ir paremti visomis priemonėmis įvairias prieš alkoholinių organizacijas, kaip tai L. K. Blaivybės Draugiją, abstinentų sekcijas prie įvairių katalikiškų organizacijų, itin kreipiant dėmesio į mūsų jaunuomenės blaivinimą.

d) kelti abstinencinį susipratimą spaudoje ir platinti priešalkoholinę literatūrą.

e) propaguoti abstinencijos idėją pamokslais, paskaitomis, pamokinimais, perspėjimais ir k. p. būdais.

g) stengtis visą Lietuvos dvasiškiją įtraukti į priešalkoholinę kovą.

h) kovoti su girtybe įstatymdavytės keliu.

1) Kartkartėmis „Memento“ (Atmink) Šv. Mišiose, kad mūsų Tėvynėje sėkmingai plėtotųsi abstinencija ir blaivumas.

Narių atstatymas.

12. Valdyba, du kartu narį įspėjus dėl įstatų nesilaikymo ir jam nepasitaisius, turi teisę tokį narį prašalinti iš Draugijos narių skaičiaus, paliekant jam teisę apeliuoti į Visuotinį susirinkimą. Savo gi noru išstoja iš draugijos, paduodamas apie tai valdybai raštu pareiškimą.

Draugijos vadovybė.

13. Vyriausias Draugijos šeimininkas yra visuotinis susirinkimas.

14. Visuotinis susirinkimas renka vykdomuosius organus: Valdybą ir revizijos komisiją, ir bendrai svarsto ir sprendžia visus svarbesnius klausimus, liečiančius Draugijos organizaciją ir darbavimąsi.

15. Visi klausimai, išskyrus pargfr., kuriuose reikalaujama kvalifikuota balsų dauguma, sprendžiami paprasta balsų dauguma; balsams pasidalinus, nusveria pirmininkaujancio balsas.

16. Paprastus visuotinus susirinkimus šaukia valdyba kartą per metus.

Pastaba I: Susirinkimo laikas, vieta ir dienotvarkė pranešama nariams vienu mėnesiu anksčiau per spaudą.

Pastaba II: Visuotinieji susirinkimai taikomi šaukti, vienu metu su kitais didesniais suvažiavimais ar kunigų rekolekcijomis.

17. Visuotinis susirinkimas teisėtas, jei jame dalyvauja 1/4 visų Draugijos narių.

Pastabai: Kelius narius su vienu sprendžiamu balsu gali atstovauti vienas jujų išrinktas atstovas, Draugijos narys.

Pastaba II: Pirmą kartą visuotinajam susirinkimui neįvykus, šaukiamas Valdybos nustatyto laiku antrą kartą visuotinas susirinkimas, kuris laikomas teisėtu bet kuriam narių skaičiui dalyvaujant.

18. Išimtinais atsitikimais Valdyba gali šaukti visuotinus susirinkimus ir dažniau negu vieną kartą per metus. Revizijos komisijai ar 1/8 visų Draugijos narių pareikalavus, Valdyba privalo jį šaukti.

19. Valdyba renkama visiems metams iš 3 narių ir 2 kandidatų.

20. Pati Valdyba išsirenka iš savo tarpo pirmininką, vicepirmininką, kuris kartu eina ir išdininko pareigas ir sekretorių.

21. Valdyba vykdo visuotinio susirinkimo nutarimus, duoda visuotinajam susirinkimui metinę savo darbų apyskaitą, parengia tolimesnio veikimo planą ir, bendrai, imasi visųleistinių priemonių, reikalingų pargfr. I-ame pažymėtam tikslui atsiekti.
  22. Draugijos veikimą žiūri visuotinio susirinkimo revizijos komisija renkama 1 metams iš 3 narių ir vieno kandidato.
  23. Revizijos komisija bent sykį per metus privalo padaryti Draugijos veikimo reviziją ir padaryti šiuo reikalu pranešimą visuotinajame susirinkime.
- Pastaba: Reviziją gali atlikti ir vienas narys, gavęs kitų įgaliojimus raštu.
- Draugijos teisės.
24. Draugija turi visas juridinio asmens teises.
  25. Ji turi teisę steigti ir užlaikyti visokias kovai su girtybe reikalingas įstaigas ir vartoti šiam tikslui atatinamas propagandos priemonės.
  26. Draugijos santykius su Bažnyčios vyresnybe normuoja Bažnyčios įstatai.
  27. Kolei neturi savo organo, Draugija naudojasi Lietuvos kunigams skiriamuoju laikraščiu.
  28. Draugija turi savo antspaudą.
  29. Draugija gali prisidėti prie tolygių sau priešalkoholinių draugijų ar Sąjungų Lietuvoje ir užrubežy.
- Įstatų pakeitimas.
30. Visuotinis susirinkimas absoliutine balsų dauguma gali šiuos įstatus pakeisti.
Pastaba: I. pargfr. 1 ir 11 punkto pakeitimas prilygsta Draugijos likvidavimui.
Pastaba II: Pakeitimo projektas turi būti pranešamas 1 mėn. anksčiau.
Likvidacija.
  31. 3/4 visų Draugijos narių balsų dauguma visuotinas susirinkimas gali likviduoti Draugiją.
Pastaba: Likvidavimo projektas turi būti irgi bent 1 mėn. anksčiau praneštas nariams.
  32. Likviduotasis Draugijos turtas pereina vietos Vyskupo nuožiūrai.

Šaltinis: "Tiesos Kelias" 1926`7-8, psl.69

III. J. E. KAUNO ARKIVYSKUPO METROPOLITO 1935 M. LIEPOS MĖN. 13 D. PATVIRTINTAS „ANGELO SARGO“ VAIKŲ SAJUNGOS STATUTAS

I Vaikų Sąjungos pavadinimas

1§. „Angelo Sargo“ Vaikų Sąjunga. Trumpiau: Angelaičių Sąjunga.

II Bendrieji dalykai

- 2§. Angelaičiai yra Krikščioniškojo Mokslo Brolijos nariai.
- 3§. Angelaičių S-gos šūkis: Mylėkim Dievą ir Tėvynę!
- 4§. S-gos globėjai – Angelai Sargai.
- 5§. S-gos metinės šventės: Angelų Sargų diena ir Šeštinės.
- 6§. S-ga turi savo himną.

III Angelaičių S-gos tikslas

7§.

- 1) gilinti religijos pažinimą ir praktikavimą katalikų vaikų tarpe,
- 2) diegti vaikų širdyse Tėvynės meilę,
- 3) lavinti krikščioniškai dvasią bei kūną ir
- 4) pratinti vaikus blaiviai gyventi.

IV Tikslui siekti Angelaičių S-ga

8 §.

- 1) organizuoja vaikus į kuopas ir pulkus, kuriuos vienija Vyskupijos Centrinis Komitetas,
  - 2) rengia vaikams bendrą šv. Mišių klausymą, bendras pamaldas, religines šventes, rekolekcijas, pamokslėlius, paskaitėles,
  - 3) daro iškilas, kongresėlius,
  - 4) rūpinasi vaikų literatūra, steigia knygynėlius, vaikų darželius, aikšteles.
- 9 §. Angelaičių S-ga gali turėti Eucharistijos Karžygių ir Marijos Vaikų sekcijas.

V Sąjungos nariai

10 §. Angelaičių S-gos nariais gali būti berniukai ir mergaitės nuo 7 iki 13 metų, norį išaugti gerais katalikais ir pavyzdingais piliečiais. Tačiau pulko vadas gali priimti nariais ir kiek jaunesnius ar vyresnius.

- 11 §. Į S-gą narius priima pulko vadas, gavęs vaikų tėvų ar globėjų sutikimą.
- 12 §. S-gos nariai yra trijų laipsnių: kandidatas, angelaitis ir vyresnysis angelaitis.
- 13 §. Angelaitis laikomas kandidatu iki pirmosios išpažinties.
- 14 §. Angelaitis – kandidatas po pirmos išpažinties keliamas angelaičiu.
- 15 §. Angelaitis po pirmosios šv. Komunijos pakeliamas vyresniuuoju angelaičiu.
- 16 §. Iškilmingas priėmimas į S-gą įvyksta pulko vado nustatytu laiku pagal priimtą ceremonialą.
- 17 §. Netinkamus narius šalina pulko vadas.
- 18 §. S-gos nariai moka per metus 10 centų nario mokesčio, nuo kurio neturtinuosius pulko vadas gali atleisti.

VI Narių pareigos ir teisės

- 19 §. Kiekvienas angelaitis privalo:
  - 1) uoliai mokytis tikybos ir kitų dalykų pamokas,
  - 2) prie kasdieninių poterių kalbėti maldele: „Angele sarge“,
  - 3) krikščioniškai sveikintis, prieš valgį ir pavalgius persižegnoti, šventą dieną klausyti šv. Mišių ir pamokslo,
  - 4) eiti mėnesinės išpažinties ir Komunijos,
  - 5) mylėti tėvynę, stengtis pažinti savo tautos praeitį ir kraštą.
  - 6) gerbti svetimą turtą, negerti svaigalų, nerūkyti ir nemeluoti,
  - 7) gerbti vyresniuosius ir neskriausti už save silpnesnių,
  - 8) būti mandagus ir linksmas,
  - 9) būti darbštus, švarus ir taupus,

10) skaityti angelaičių laikraštį „Žvaigždutė“, branginti S-gą, patraukti draugus būti angelaičiais.

20 §. Angelaičiai naudojami Krikščioniškojo Mokslo Brolijai suteiktais atlaisiais ir materiale parama.

VII Sąjungos santvarka

a) Centriniai Komitetai

21 §. Vyriausias angelaičių globėjas yra vietos vyskupas.

22 §. Kiekvienoje vyskupijoje angelaičių reikalams tvarkyti ir vadovauti vietos vyskupo skiriamas trejiems metams Centrinis Komitetas.

23 §. C. K-tas rūpinasi visais S-gos reikalais, prižiūri dekanato instruktorių ir pulkų veikimą, duoda įvairiausių nurodymų veikimui, ruošia angelaičių vadybos kursus, valdo S-gos turtą ir atstovauja S-gą.

24 §. C. K-tas kiekvienų metų gale patiekia vietos vyskupui nuveiktų darbų apyskaitą ir kitų metų veikimo planą.

25 §. C. K-tas veikia vietos vyskupo nurodymais ir tik prieš jį yra atsakingas.

26 §. Kauno arkivyskupijos C. K-tas derina visos Angelaičių S-gos veikimą.

b) Dekanatų instruktoriai

27 §. Kiekviename dekanate gali būti skiriamas angelaičių instruktorius.

28 §. Dekanato instruktoriaus pareigas nustato C. K-tas.

c) Pulkai

29 §. Angelaičių S-gos pulkai steigiami, kur atsiranda bent 15 vaikų, norinčių būti angelaičiais.

30 §. Angelaičių pulko komitetas sudaromas iš trijų asmenų: dvasios vado, pulko vado ir reikalų vedėjo.

Pastaba: Pulkui gali vadovauti ir dvasios vadas.

31 §. Angelaičių pulko komitetą sudaro parapijos Krikščioniškojo Mokslo Brolijos komisija dvejiems metams ir pristato patvirtinti Angelaičių C. K-tui.

32 §. Pulkas pavadinamas miesto, parapijos ar bažnyčios vardu.

33 §. Kiekvienas pulkas turi savo antspaudą ir vėliavą.

34 §. Pulko vadas kasmet iki gruodžio mėn. 31 dienos praneša C. K-tui raštu apie pulko veikimą ir patiekia kitų metų veikimo planą.

d) Kuopos

35 §. Pulkas dalijamas į mergaičių ir berniukų kuopas.

36 §. Kuopos vadinamos vietovių ar kitokiais vardais.

37 §. Pulko vadas skiria kuopos vadą ir jo padėjėją.

38 §. Kuopos veikia pulko vado žinioje.

VIII Sąjungos lėšos

39 §. Angelaičių pulkų lėšas sudaro:

1) nario mokestis ir

2) vietos Krikščioniškojo Mokslo Brolijos komisijos nuolatinė pašalpa.

40 §. C. K-to lėšas sudaro:

1) Krikščioniškojo Mokslo Brolijos vyskupijos komisijos pašalpa,

2) aukos ir kitos pajamos.

IX Sąjungos ženklelis, vėliavos, uniforma

41 §. Angelaičių S-ga turi vienodą ženklelį, vienodą bažnytinę ir organizacinę vėliavą ir vienodą uniformą.

X Baigiamasis skyrius

42 §. Šis statutas įsigalioja patvirtinus jį Kauno Arkivyskupui Metropolitui.

43. §. Šio statuto įgyvendinimui C. K-tai turi programą ir reguliaminą.

44 §. Angelaičių S-ga likviduojama Lietuvos Vyskupų nutarimu.

45 §. Angelaičių S-gai likviduojantis turtas pereina Krikščioniškojo Mokslo Brolijai.

Originalui atitinka.

Kun. Kaz. Paleikis, Kauno Arkivyskupijos Centro Komiteto Pirmininkas.

Šaltinis: „Tiesos Kelias“ 1935`9.

REABILITACIJA

I. ANONIMINIAI ALKOHOLIKAI

Kai žmogus peržengia moralinio leistinum ribą, dažnai palūžta, pradeda riedėti žemyn. Po aborto moterys kartais griebiasi stikliuko užmigdyti sąžinei ir tampa alkoholikėms. Trumpai išdėstyta Anoniminių alkoholikų programa bus naudinga tiek alkoholikams, tiek ir nesusergusiems. Jie galės pasinaudoti sukaupta patirtimi ir ją pritaikyti savo gyvenimo krizei įveikti, nes A.A. 12 žingsnių principai yra labai vertingi, taikomi keliolikai rehabilitacijos programų.

A.A. 12 žingsnių programa

Visi 12 žingsnių tik pasiūlymai.

Atsikratyti išankstinio nusistatymo.

Paprastai nepasveiksta tie, kurie negali ar nenori vykdyti mūsų nesudėtingos programos.

Jei jūs skirsite bent pusę tų pastangų, kurias parodydavote norėdami išgerti, šis būdas negali nepadėti.

Mes, alkoholikai, kažkoku būdu išsirenkame puikiausias pasaulio moteris. Negaliu paaiškinti, kodėl joms lemta pakelti visas tas kančias, kurias mes joms suteikiame.

Žmonos turi nepykti, nieko nesakyti vyrui, ką jis turi daryti dėl savo girtavimo, diskusijoje nekritikuoti.

1. Prisipažinome sau, kad esame bejėgiai prieš alkoholį, kad mūsų gyvenimas tapo nebepavaldu mums.

Nuostabus paradoksas: mes supratome, kad jokių būdu neatsikratysime savo potraukio, kol nesuprasime ir nepripažinsime savo bejėgiškumo prieš alkoholį.

Sėkmė lydi tik tuos alkoholikus, kurie pripažino savo siaubingą silpnybę. Kai turim reikalų su alkoholiu, pasitikėjimas savim nieko gero neduoda, tik trukdo.

Principas, kad nerasim bent kiek patikimesnės atramos, kol nepripažinsim visiškai pralaimėję ir yra ta šaknis, iš kurios išaugo ir suklestėjo mūsų bendrija.

2. Įsitikinom, kad tik jėga, galingesnė už mus pačius, gali mus išgydyti. Dvasiniai principai išsprendžia visas gyvenimo problemas.

Mūsų patirtis rodo, kad blaškytis neverta.

Reikia atrasti jėgų, kurios padėtų gyventi, ir ši jėga privalo būti galingesnė už mus pačius.

Norint atsikratyti egocentrizmo, reikia sumokėti tam tikrą kainą. Aš privalau visuose reikaluose atsigręžti į Šviesos Tėvą, kuris visiems vadovauja. Mus išvaduoti iš alkoholizmo gali ir išvaduos Dievas, jei tiktai Jo ieškosime. Dievas nereikalauja neįmanomo iš tų, kurie Jo ieško. Dvasios karalystė erdvi, plati ir ji visa apimanti. Ji niekada neatstumia nė vieno, kuris Jos ieško. Dievo suvokimas yra svarbiausias jų naujo gyvenimo faktas. Smerkdami tikinčiuosius už jų nuodėmes, mes jautėmės pranašesni už juos. Šis bruožas padėjo kerotis mūsų savimeilei.

Dėl nenuolankumo dauguma atvirai mesdavo iššūkį Dievui. Kartais dėl to, jog Dievas nesuteikė mums tų gyvenimo gėrybių, kurių siekėme panašiai kaip godūs vaikai, pateikdami Kalėdų Seneliui neįmanomą troškimų sąrašą. Ar nutikdavo didelė nelaimė,

ir mes manydavome, kad tai atsitiko todėl, kad mus apleido Dievas. Mes meldėm sveikų vaikų, o jie gimdavo ligoti. Nuo kurių priklausė mūsų gyvenimas, būdavo iš mūsų atimami vadinamąja Dievo valia!... Mes niekad nepaklausėm, kokia mums Dievo valia, bet užtat visą laiką kalbėjome Jam, ką Jis privalo dėl mūsų padaryti.

Svarbu tikėjimo kokybė, o ne kiekybė. Ilgai mes šito nesupratom. Jeigu sakytume teisybę, tai buvo galima suprasti, kad mūsų tikėjimas paviršutiniškas. Ko nors prašydami, viską norėjome gauti veltui. Reikalas tas, kad „neišsišlavėme namų“, kad Dievo malonė galėtų nusileisti ant mūsų ir įveikti mūsų potraukį. Visada sakydavome: „Įvykdyk mano norus“, užuot tarę „Tebūnie Tavo valia“. (Tebūnie išpildyta mano valia su tavo, Dieve, pagalba!...)

Mes, jau praėję šį abejonių kelią, prašome jus atsisakyti savo išankstinio nusistatymo prieš religiją. Mes pagaliau supratome, kad tikėjimas, nors jame ir žmogiškos silpnybės bepasireiškė, suteikė milijonams žmonių gyvenimo tikslą ir prasmę. Mes linksmindavomės ciniškai apkalbinėdami tikėjimą bei dvasinius įsitikinimus, nepastebėdami, jog daugybė įvairių rasių bei religijų žmonių, gyvenančių dvasinį gyvenimą, rodo aukštą stabilumo, laimės ir naudingumo kitiems lygį, kurio mums patiems reikėtų siekti. Mes gi juose ieškodavome ydų, o jų klaidas dažnai panaudodavome tam, kad pasmerktume tikėjimą. Patys būdami nepakantūs galvodavome apie jų nepakantumą. Mes nepastebėjome miško grožio, nes mūsų dėmesį patraukė kai kurie sudarkyti medžiai.

Tikras nuolankumas, atsikračius išankstinio nusistatymo, gali atvesti mus tikėjiman.

3. Nusprendėme atsiduoti Dievo, kaip mes Jį suprantam, valiai ir globai.

Dievo suvokimas yra svarbiausias jų naujo gyvenimo faktas. Trečias žingsnis – tarsi atidarytume duris. Kad jas atidarytume, tereikia raktų – tai noras. O už durų takas į veiksmingą tikėjimą. Nors savivalė gali duris vėl užtrenkti, jos visada paklus, jei panaudosis raktą – savo gerą valią.

Trečias žingsnis reikalauja veiksnių pagal nurodytus principus, nes tik veikdami galime atsikratyti savivalės, išdidumo ir puikybės, kuri visada Dievui pastodavo kelią į mūsų gyvenimą. Mes galim tikėti, bet neprileisti Dievo prie savo likimo. Mūsų uždavinys – kaip priimti Dievą.

Programos efektyvumas priklauso nuo to, ar gerai ir rimtai mes pasiryžome atsiduoti Dievo valiai ir globai. Ką tai reiškia?

Visų pirma turime suprasti, jog savanaudiškas gyvenimas niekuomet nebus laimingas, kadangi mes neišvengiamai save priešpastatom kam nors kitam, net jei mūsų ketinimai bus geri. Turim atsikratyti savo egoizmo. Privalome, kitaip pražūsime. Nutarėm – Dievas nuo šiol bus mūsų gyvenimo vadovu. Jis mūsų Viešpats, mūsų Tėvas, mes Jo vaikai, Jo valios vykdytojai. „Išlaisvink mane iš savimeilės pančių, idant geriau galėčiau vykdyti Tavo valią. Padėk man įveikti pečius slegiančią našą, ir ši pergalė liudys Tavo jėgą, Tavo meilę.“ Faktai tokie, kad kuo labiau esame pasiryžę atsiduoti Aukščiausajai Jėgai, tuo labiau tampame nepriklausomi. Tik vykdydami Dievo valią, pradėdami teisingai naudotis savo valia. Visos mūsų nelaimės kildavo iš to, kad mes klaidingai naudojome savo valios jėgas. Mes stengėmės pulti problemas, remdamiesi savo valia, užuot prisiderinę prie Aukščiausiojo ketinimų mūsų atžvilgiu.

4. Kruopščiai ir drąsiai įvertinom save ir savo gyvenimą dorovės požiūriu.

Toliau ėmėmės energingos veiklos bandydami padaryti tvarką savo viduje. Įmonė, nedaranti inventorizacijos, paprastai žlunga. Visų pirma stengėmės surasti tuos charak-

terio trūkumus, kurie sąlygojo mūsų nesėkmes. Pastebėję savo emocinius nukrypimus, mes galime pradėti juos taisyti. Nuodugniai ir drąsiai neištyrus savo elgsenos, neįmanoma tas tikėjimas, kuris duoda vaisių kasdieniniame gyvenime.

Įsitikinome, jog labai mus žlugdė mūsų egoizmas.

Pagieža – mūsų pagrindinis priešas. Iš jos kyla visi mūsų dvasiniai negalavimai. Įveikus dvasinius negalavimus, taipogi pasveiksta mūsų protas ir kūnas. Norėdami įveikti pagiežą, jos priešastis surašome popieriuje. Išvardiname žmones, įstaigas ar tiesiog įsitikinimus, kurie mus pykino ir erzino. Tuomet savęs klausiam, kodėl mes pykome? Buvo užgauta savigarba (baimė), ambicijos, sekso santykiai, saugumo jausmas.

JAUČIU PAGIEŽĄ	PRIEŽASTIS	KAS MANYJE BUVO UŽGAUTA
Kolegai	Nesupranta manęs ir mane graužia.	Išdidumas
***	Jai patinka Bronius	Sekso santykiai
Savo žmonai	Nori užrašyti namą savo vardu	Saugumo jausmas (baimė)

Kaltinti kitus buvo lengviausia. Aišku kaip dieną, jog gyvenimas pilnas apmaudo ir pagiežos yra beprasmis ir nevykęs. Tokie jausmai užstoja mums Dvasios šviesą. Tuomet grįžta girtavimo beprotybė... Todėl, jei mes norime gyventi, turim užmiršti pyktį.

Supratome, jog mums bloga darę žmonės galbūt buvo dvasiškai nusilpę. Mes meldėm Dievą, prašydami padėti mums elgtis su jais taip kantriai, taip gailestingai ir atjaučiančiai, kaip kad elgtumėmės su savo sergančiu draugu. Kuomet kas nors mus įžeisdavo, mes tik tyliai sau ištardavome: „Tai sergantis žmogus, gal aš galėčiau jam kaip nors padėti? Viešpatie, apsaugok mane nuo pykčio. Mes vengiame ginčų ir keršto. Stengdamiesi negalvoti apie mums padarytas skriaudas, mes ieškome tik savo klaidų.

Sudarėm savo trūkumų sąrašą. Dažnai sutinkama „baimė“. (Pagal žmones baimė seka jų meilę, o pagal meilę – jų baimė.) Mes kruopščiai išnagrinėjom savo baimę. Baimė yra dvasinė liga. Baimė savo ruožtu skatina kitus charakterio trūkumus. Kai kurie iš mūsų buvo pilni pasitikėjimo savo jėgomis, ir tai neatpalaidavo jų nuo baimės.

Mes manome, yra geresnis būdas. Juk dabar mes turime po kojomis tvirtą pagrindą – mes tikime Dievu, tikime jo pagalba. Geriau yra pasitikėti begaliniu Dievu negu savo ribotomis jėgomis. Šiame pasaulyje mes turime atlikti jo skirtą vaidmenį. Kol mes elgiamės taip, kaip norėtų Jis, kol nuolankiai Juo pasitikime, tol mes galime jo padedami ramiai sutikti visas negandas. Geriausia visada visiems atleisti.

Jokie trūkumai nebus ištaisyti, kol nesuprasime jų esmės.

5. Pripažinome Dievui, sau ir kuriam nors kitam žmogui tikrąją savo paklydimų prigimtį.

Savojo „aš“ mažinimo prasme sunkiausias yra penktas žingsnis, bet blaivybei ir sielos ramybei šis žingsnis svarbiausias.

„Nebūtina dalintis su kitais mus žeminančiais ir slegiančiais prisiminimais. Tebūnie tai mūsų paslaptis. Niekas ir niekada neturi apie tai sužinoti. Mes tikimės tai nusinešti į kapus.“ Tačiau jei kitų AA narių patirtis ką nors reiškia, tai turėtumėte patikėti jais, kad toks sprendimas ne tik neprotingas, bet ir žalingas jums. Retas klaidingas sprendimas atneštų jums tiek nemalonumų, kaip dėsims įvykdyti penkto žingsnio nurodymus.

Dauguma mūsų mano, jog drąsiai neišpažinę savo trūkumų kokiam nors kitam žmogui, mes negalėtume būti blaivūs.

Išsakę savo trūkumus kitam žmogui, tikimės gausią dovaną – nuolankumą. Nuolankumas reiškia supratimą, kas jie yra ir kokie jie yra, po to būtinai atsiranda nuoširdus noras tapti geresniais.

Kol mes neprisiruošime ir balsu neišsakysime tai, ką mes ilgai slėpėme, noras „išsivalyti“ liks tik noru. Kai mes atviri ir sąžiningi su kitu žmogumi, tada sąžiningi su savimi ir Dievu.

6. Esame visiškai pasirengę, kad Dievas pašalintų visas mūsų būdo ydas.

Nuo ribotų tikslų pereiname prie Dievo valios vykdymo.

Amžių patirtis rodo, jog tikėjimas teikia žmogui nepalaužiamos tvirtybės. Mes prašome Jo pašalinti mūsų baimę ir nukreipti mūsų dėmesį į tai, kokiais mes, pagal Jo valią, turėtume būti. Ir mūsų baimė silpnėja, traukiasi. Ar mes jau pasiruošę prašyti Dievo, kad pašalintų iš mūsų tai, ką pripažinome esant nereikalinga? Jei mes dar prisirišę prie savo ydų, prašome Dievo, kad įgautume noro jų atsikratyti.

7. Nuolankiai prašėme ištaisyti mūsų būdo trūkumus.

Susikaupę apmąstymams, mes meldžiame Dievo patarti, kaip mums elgtis kiekvienu konkrečiu atveju.

Pamąstykite apie nuolankumą. Įsigyti daugiau nuolankumo – pagrindinis kiekvieno iš 12 žingsnių principas.

Mes nesugebėdavom suprasti, jog didžiausią dėmesį turime skirti asmenybės formavimui ir dvasinėms vertybėms, o materialinių poreikių tenkinimas nėra gyvenimo tikslas. Sumaišėm tikslą su priemonėmis. Materialinių poreikių tenkinimas – priemonės, kurių dėka galim gyventi ir veikti, kaip dera žmogui. Mes niekad nesistengėm, kad sąžiningumas, kantrumas ir meilė Dievui ir žmogui taptų kasdienio mūsų gyvenimo pagrindu. Kol esame tikri, kad gyvename remdamiesi vien savo jėgomis ir protu, tol negalime tikėti Aukščiausiaja jėga. Jei mes visų pirma pasiklojėme savo jėgomis, tai jokio pasitikėjimo Dievu-Aukščiausiaja jėga negalėjo būti. Trūko svarbiausiojo nuolankumo šaltinio – noro pažinti ir vykdyti Dievo valią. „Mano Sutvėrėjau, aš noriu Tau atsiduoti visas – geras ir blogas. Meldžiu Tave pašalinti kiekvieną mano būdo trūkumą, kuris neleidžia tarnauti Tau ir artimiesiems. Suteikė man jėgų vykdyti Tavo valią. Amen.“

8. Sudarėm sąrašą visų žmonių, kuriems darėm blogį ir pasiryžome

išmokti gyventi santarvėje su kitais žmonėmis – įdomus uždavinys. Aštuntas žingsnis – vienišumo pabaigos pradžia.

Čia išskylančios kliūtys: nenoras atleisti, atsisakymas pripažinti, kad esi kaltas prieš kitus, tyčinis užmaršumas.

9. Patys, kiek tik galėjome, atlyginome skriaudas tiems žmonėms, išskyrus atvejus, kai tai būtų pakenkę jiems ar kam nors kitam.

Mūsų patyrimas rodo, kad pripažinti vien sau neužtenka. Būtina eiti toliau. Suklupimas tų, kurie apleido šį dalyką dėl to, kad jie ne iki galo „iššlavė savo namus“. Iš tiesų jie net kaip reikiant nesuprato, kas yra nuolankumas, sąžiningumas ir drąsa. Nesuprato, kad nepapasakojo...

Tikrasis mūsų tikslas – tapti maksimaliai naudingais Dievui ir žmonėms.

Kol neištaisytime savo praeities klaidų, tol negalėsime nugalėti savo ydų.

Mes esame viskam pasiryžę vardan dvasinio tobulėjimo, tad prašom Dievą suteikti jėgų ir nurodyti teisingą kelią klaidoms ištaisyti, o apie asmenines pasekmes negalvo-

jame. Niekas neturi sustabdyti mūsų ryžto ir noro atitaisyti savo kaltes, net jei dėl to prarastume darbą, reputaciją ar atsidurtume kalėjime. Vienas pasitaręs nusprendė, kad vis dėl to geriau rizikuoti, negu stoti prieš savo Kūrėją su tokiomis nuodėmėmis. Juk pasekmės yra Dievo reikalas, o klaidų neištaisęs jis vėl pradės gerti ir tuomet vis vien viskas pražus. Drąsa ir protas reikalingi, kad būtų galima įvykdyti šį žingsnį. Tačiau jei mūsų pripažinimas atneštų neatitaisomos žalos, pakenktų jam, tai nereikia atsiprašyti. Pavyzdžiui, dėl neištikimybės geriau nesakyti, jei nežino. Būti pasiruošusiam imti visą atsakomybę už savo praeities poelgius ir kartu jaustis atsakingam už kitų žmonių gerovę – devinto žingsnio esmė.

10. Tęsėme savianalizę ir, jeigu suklysdavome, tuoj pat pripažindavome klaidas.

Mes įžengėme į Dvasios pasaulį. Dabar svarbu vykdyti nuovokumą ir pastangų veiksmingumą. Šis darbas turi tęstis visą gyvenimą. Turime stengtis, kad negrįžtų baimė, savanaudiškumas, nesąžiningumas ir įniršis. Mūsų kodeksas – meilė ir tolerancija.

Daug kas daro pusmetinius, metinius, mėnesinius savęs patikrinimus, Išvyksta už miesto į nuošalią vietą.

Yra dvasinio gyvenimo aksioma: „Jei mes esame kuo nors nepatenkinti, tai, kad ir kokia būtų šios mūsų būklės priežastis, šitai rodo mūsų dvasinį defektą.“

Apžvelgdami dieną, turime išnagrinti tų mūsų minčių ir veiksmų motyvus, kurie mums atrodo neteisingi. Dažnai tuos motyvus lengva pastebėti ir suprasti. Kai mus valdo išdidumas, pyktis, pavydas, nerimas ar baimė, mes elgiamės neteisingai. Bėlika pripažinti, kad elgėmės ir mąstėm neteisingai. Pasiryžkim rytoj Dievo padedami tai atlikti gerai. Žinoma, turim atlyginti skriaudas.

Pasitaikys, kad senas mūsų priešas – pasiteisinimas – vėl neutralizuos tikrai blogą poelgį. Mes „konstruktyviai kritikavom“ kitą, nes buvo vertas to. Tuo tarpu iš tikrųjų rūpėjo laimėti beprasmišką ginčą. Kalbėdami apie nedalyvaujantį, įsivaizdavome, kad padedam kitiems jį suprasti, tuo tarpu iš tikrųjų siekėm nužeminti jį, kad pasijustumė pranašesni. Ši keista žmogaus proto ir emocijų ypatybė, tas nuodėmingas noras nuslėpti nepatrauklius motyvus ir iškelti geruosius, yra būdingas beveik visiems žmonių poelgiams. Tokia subtili ir neapčiuopiama veidmainystės rūšis slypi daugelyje nereikšmingų žmonių minčių ir veiksmų. Mokydamiesi kasdien pastebėti, pripažinti ir taisyti šiuos trūkumus, mes įgyjame tai, kas padeda stiprinti charakterį ir gyventi protingai.

Nuoširdi atgaila dėl suteiktų kitiems nemalonumų, tikra padėka už įgytą gėrį ir ryžtas ryt elgtis geriau negu šiandien, tai teigiami bruožai, kurių mes nuolat sieksime.

11. Malda ir meditavimu stiprinome sąlytį su Dievu, kaip mes Jį suprantame, melddami vien sugebėjimo pažinti Jo valią ir stiprybės ją vykdyti.

Malda ir meditacija – pagrindinės priemonės mūsų sąmoningam ryšiui su Dievu.

Mes norim, kad gėris, kurį turime, augtų, žydėtų. Tam reikės gaivaus oro ir daugiau maisto, bet pirmiausia reikia saulės šviesos, nes niekas neauga tamsoje. Meditacija – pirmas žingsnis į saulę.

Geresni žmonės nuolat meldėsi už mus. Malda padeda, jei mes esame tinkamai pasiruošę ir nuoširdūs. Vakare peržiūrime savo dieną: ar nebuvo savanaudžiai, bailūs? Ar nebuvom nesąžiningi? Ar nereikia nieko atsiprašyti? Ar visus mylėjom ir buvom malonūs? Ar mintys buvo vien apie save, ar galvojom apie kitus? Visą peržiūrėję, prašom Dievą atleisti ir klausiam, kokių priemonių turim imtis.

Atsibudę galvojame apie ateinančią dieną. Rytą peržiūrime savo planus ir prašome Dievą vadovauti mūsų mintims, apsaugoti nuo savanaudiškumo ir nesąžiningų veiksmų. Paklauskime, ką galime padaryti vis dar sergančiam žmogui. Atsakymas ateis, jei mūsų pačių kieme bus tvarka. Prašome Dievo įkvėpimo, tinkamų sprendimų. Apmąstymus baigiam malda. Ir nieko nedera prašyti sau, savo naudai. Sau mes galime prašyti tik tuomet, jei tuo padėsime kitiems.

Kasdien tardami „Tebūnie Tavo valia“, nuolatos sau primename, kad nebe mes esame pasaulio centras. Tai sumažina pavojų pykti, bijoti, nervintis ir jaudintis, atima galimybę gailėtis savęs ir priimti kvailus sprendimus.

Malda – prašymas: „Pažinti Jo valią ir gauti jėgų ją vykdyti“.

Mes supratome, kad mūsų gyvenimui Dievas vadovauja tiek, kiek mes nustoja reikalauti iš Jo, kad jis veiktų pagal mūsų norus ir pagal mūsų sąlygas. „Viešpatie, padaryk taip, kad aš būčiau Tavo taikos ir ramybės pasiuntinys, kad aš neščiau meilę ten, kur gyvuoja neapykanta; atlidumą ten, kur vyrauja blogis; vienybę ten, kur yra nesantaika; tikėjimą ten, kur tebėra abejonės; tiesą ten, kur viešpatauja melas; viltį ten, kur yra nusi-vylimas; džiaugsmą ten, kur yra liūdesys; šviesą ten, kur yra tamsa. Viešpatie, padaryk, kad nebūčiau guodžiamas, bet guosčiau kitus; kad suprasčiau, o ne tikėčiausi supratimo; kad mylėčiau, o ne būčiau mylimas. Nes tik atiduodami patys gauname. Kitiems atleisdami, gauname atleidimą. Mirdami gimstame Amžinajam gyvenimui. Amen.“

„Viešpatie, suteik man nuolankumo, kad priimčiau tai, ko negaliu pakeisti, drąsos, kad keisčiau tai, ką sugebu; ir išminties, kad mokėčiau atskirti vieną nuo kito.“

12. Atsibudę dvasiškai, žengdami šiuos žingsnius, mes stengiamės perduoti jų esmę kitiems alkoholikams ir taikyti šias nuostatas visame savo gyvenime.

Šio žingsnio esmė – meilė, kuriai negalima taikyti kainos sąvokos.

Viską nustelbė laimė, jaučiama padedant kitiems.

Reikia veiksmo, vis daugiau veiksmo: „Tikėjimas be darbų – miręs.“

Bendradarbiauti, bet niekada nekritikuoti. Vienintelis noras būti paslaugiams.

Būkite atsargūs, pokalbyje nepavadinkite jo alkoholiku. Leiskite jam pačiam daryti išvadas. Kodėl vienam netikinčiajam padėjo religinis įsitikinimas, o kitam – tikinčiam – ne. Gal tai bus įrodymas, kad tikėjimas be darbų yra negyvas, o gyvą tikėjimą turi lydėti nesavanaudiškumas, konstruktyvūs veiksmai ir pasiaukojimas. Gal žinomų dvasinių principų jis negalėjo pritaikyti praktikoje.

1. Anoniminiai Alkoholikai. New Jork. 1992.

2. Dvylika žingsnių arba dvylika tradicijų. New Jork. 1992.

II. GENADIJAUS ŠIČKO METODAS

(Геннадий Андреевич Шичко 1922- 1986)

Jis baigė Leningrado universiteto filosofijos fakulteto psichologijos skyrių. Eksperimentinės medicinos institute išdirbo 32 m. Žmogaus fiziologijoje Genadijus padarė tokius atradimus:

1. Socialinį – psichologinį žmonių užprogramavimą kenksmingiems įpročiams.

2. Žodis, parašytas prieš miegą, veikia į žmogaus sąmonę ir pasąmonę dešimtis kartų stipriau, nei žodis pasakytas, žodis išgirstas, žodis perskaitytas.
3. Melagingos (kenksmingos) programos suardomos sapne, kai žmogus, parašęs specialų dienoraštį ir įsiteigęs eina miegoti.
4. Žmonės nėra kalti, kad vartoja alkoholį, rūko, keikiasi, blevyzgoja, vagia ir t.t. Juos taip išmokė. Jie tapo kenksmingų įpročių vergai.

G. Šičko metodas

1. Metodas yra psichologinis – pedagoginis, bet ne medicininis.
2. Metodo esmė teisingos informacijos veikimo mechanizmas į žmogaus sąmonę ir pasąmonę, drauge su pragyventos dienos analize dienoraščio rašymo forma. Drauge rašant savitaiginį tekstą prieš miegą.
3. Metodo mokymas vyksta grupėse po 2-3 val. per dieną ir 7-10 dienų be pertraukos. Po mokymų reikia dar pusę metų rašyti dienoraštį pagal specialų grafiką ir paštu siųsti vadovui. Vadovas gali būti bet kuris žmogus, neturintis priklausomybių ir praejęs Šičko metodo vadovų kursus.
4. Metodo efektyvumas vaduojantis nuo priklausomybių yra labai aukštas. Jis priklauso nuo dviejų faktorių:

A) Nuo būtino žmogaus noro išsivaduoti nuo priklausomybės ir

B) Vykdydamas visų metodo rekomendacijų.

G. Šičko parašė keletą straipsnių. Savo metodo galutinio apibendrinimo nespėjo padaryti. Pvz. iš jo Mažojo Blaivininko žodyno: ALKOHOLIKAS – tai gerti užprogramuotas žmogus, pripratęs prie spirito, turintis jam potraukį ir jį vartojantis. SUSILAIKANTIS (ВОЗДЕРЖАННИК) – gerti užprogramuotas žmogus, bet negeriantis.

ALKOHOLINIS APGIRTIMAS – smegenų apnuodijimo etilo spiritu būklė, kurios gilumas priklauso nuo jo koncentracijos kraujyje.

PRO-ALKOHOLINIS UŽPROGRAMAVIMAS – 1) sąmonės iškreipimas melagingomis pro-alkoholinėmis žiniomis, verčiantis žmogų, priešingai savisaugos instinktui, ryti alkoholinius nuodus; 2) sąmonės iškreipimas melagingomis pro-alkoholinėmis žiniomis, savyje apimantis nusistatymą vartoti spiritą, santykio į jį programą ir pro-alkoholinį įsitikinimą.

PRO-ALKOHOLINIS PROGRAMUOTOJAS – žmogus, platinantis pro-alkoholinius melagingus duomenis ir taip programuojantis savo klausytojus, skaitytojus ar žiūrovus. Visi alkoholio gėrikai daugiau ar mažiau yra pro-alkoholiniai programuotojai, o labiausiai socialiai pavojingi – sivušnikai.

PRIEŠ-ALKOHOLINIS PROGRAMUOTOJAS – žmogus, vykdamas blaivų programavimą. (...)

GERIANTIS – žmogus, vartojantis etanolį turinčius skysčius.

GIRTUOKLIS – pro-alkoholiškai užprogramuotas žmogus, turintis įprotį reguliariai vartoti spiritą ir jį vartojantis. Teisingai yra pasakęs prof. A. Potnovas: „Žymiai teisingiau girtavimu pavadinti sisteminį spirito vartojimą, net ir mažomis dozėmis.“ Taip vadinami saikingai geriantys iš tiesų yra girtuokliai.

GIRTAVIMAS – sisteminis vartojimas „spiritinių gėrimų“ dėl susiformavusio įpročio.

BERNIUKŲ POŽIŪRIS Į SAIKINGAI IŠGERIANČIĄ PANELE

Aš manau, kad gėrimas ir rūkymas – tai pražūtis. Ir aš žmonos išgeriančios, o tu labiau rūkančios, niekada neimsiu. Nors ir kaip ji bus išsidažiusi. (ŠPONKA)

***

Geriančios merginos – tai didelė tragedija. Mergos, kurios geria yra durnos pilna to žodžio prasme. Jei jūs ir toliau gersite, tai pagimdysite debilų. Rūkančios merginos – taip pat didelis išsigimimas. Geriančias ir rūkančias merginas reikia mesti į muilą. („DYZELIS“ 10kl.)

***

Aš manau, kad saikingai gerianti mergina, tampa alkoholio auka, jinai pradeda svyriškėti. Man teko matyti tokių merginų, man tokios merginos nelabai patiko. Aš nenkenčiu tokių merginų ir nenorėčiau turėti tokios žmonos. Tos merginos yra žiurkės, aš nenoriu matyti tokių kvailų merginų akyse. (KONGAS(12 kl)

***

Aš išgeriančioms merginoms dėmesio visai neskiriu. Ateina į šokius, vaidina prieš berniukus, nori patikti. Į tokias čia nereikia dėmesio kreipti, žmonos tai tikrai tokios nenorėčiau. („DOŠA“(12 kl)

***

Jeigu mergaitė saikingai geria, ji kenkia ne tik sau, bet ir kitam. Gėrimas kenkia mergaitės protui, lytiniams organams, jos veiksmams. Gimsta nesveiki vaikai. Labai daug abortų, skyrbybų, neištikimybės, nemeilės vienas kitam. Mažai šansų ištekėti, pakliūti į gero berniuko rankas. Jei mergaitė geria, tai labai netinka berniukams. Jie nežiūri į tokias latres. Mergaitė, kuri geria ir rūko, ji labai žemina savo autoritetą, išvaizdą. Kai mergaitė prisigeria, ji visa pamėlynuoja, pabąla, kaip lavonas. Sverduliuoja, galva svaigsta. Ir dar kartą kartoju, kad tokios paleistuvės niekam nepatinka. Tai labai didelė nuodėmė, nes nuo gėrimo žūsta žmonės – vaikai. (9 E kl)

***

Patarčiau toms merginoms, kurios mėgsta ar bando išgerti ir bando ar bandė rūkyti – nesikabinkit prie vaikinų, nes visi vienodai atsakys jums (jei tie vaikinai negeriantys). Kai pradėdate gerti ir rūkyti, niekas į jus nenori žiūrėti. („DŽILAS“)

***

Kurios rūko ir geria – sugadina save. („SULĖ“ 9 kl.)

***

Aš į išgeriančią mergaitę visai neturiu žvilgsnio. Kai aš pamatau tokią mergaitę, man tiesiog bloga darosi. Nežiūriu į ją, praeinu pro šalį. Man visai gaila tų, kurios geria sai-

kingai. Kreipiuosi į tas, kurios geria. Juk kai jūs tapsite motinomis, gailėsitės – jūsų vaikai bus invalidai, psichiškai nesveiki. (ŠLEIVASIS „VINETU“)

***

Kai moterys ar merginos pradeda gerti, jos pasidaro labai negražios. Valkiojasi vakarais. Akys pasidaro labai išsvarvėjusios. Išgeriančią merginą imčiau tada, jei ji duotų pažadą. O jei neduotų, pažado, tai neimčiau. (9)

***

Mano požiūris į saikingai išgeriančią mergaitę toks: jeigu aš žinau, kad ji geria, dings ta patrauklumas, nesinori turėti reikalų. Ir apskritai labai pasikeičia požiūris į ją. Ir jeigu ji man seniau patiko, tai po to, kai sužinau, kad ji išgeria, pradeda nepatikti. Geriančios žmonos nenorėčiau turėti, nes padažnėja visokie konfliktai, išsigimimai. („SMAUGLYS R.S.“ 9 B kl.)

***

Apie išgeriančias mergaites aš labai blogai atsiliepiu. Man labai nepatinka. Nu vienu žodžiu, neturiu žodžių. (SAULIUS 10 kl.)

***

Aš manau, kad geriančios ir išgeriančios mergaitės netenka patrauklumo. Gerianti mergaitė – tai pats žemiausias žmonijos taškas. Aš nepritariu nei geriančioms nei rūkančioms mergaitėms. Mano žmona tokia niekada nebus. (ROMKA 12kl.)

***

Mano požiūris į geriančias mergaites labai blogas. Tokie žmonės bevaliai, linkę daryti nusikaltimus ir t. t. Jeigu moterys negertų, nebūtų debilų, idiotų, išsigimėlių ir visokių kitokių. (9 kl.)

***

Į saikingai geriančią mergaitę požiūris – kaip į savo tautos gadinimą. Nuo saikingai geriančios mergaitės ar moters priklauso jos tautos likimas. Pirmoje eilėje ji naikina savo palikuonis ir laikui atėjus, susinaikina save, savo protą, savo dvasią. Reiktų suprasti, kaip „smagu“ auklėti vaiką, sutrikusiu protu, sutrikusiais organais. Arba būtų verta savo akimis pasižiūrėti į žūstantį vaiką. (+ + – – 9 kl.)

***

Rūkai – save žudai. („TREŠERIS“ 9 kl. 2 vid, m – kla.)

***

Man atrodo, kad mergaitėms iš viso netinka gerti ir rūkyti. Jau geriau būčiau viengungis, nei imčiau į žmonas mergaitę, kuri išgeria ir rūko. („AŠ“ 12 kl.)

***

Mano manymu, mergaitės, kurios geria, išteka rečiau. Mergaitėms negalima gerti, nes jos gali tapti nevaisingos. Jos gali pagimdyti apsigimusius vaikus. Man šlykštu, kai mergaitė geria ar rūko. Jeigu mergaitės susivaldytų, negertų ir nerūkytų, Lietuvos ateitis būtų daug geresnė. Jeigu mergaitės geria ar rūko, jos žudo save ir savo kūdikius. Saikingai gerti ar rūkyti, tai tas pats, kas vartoti narkotikus. Aš nenoriu turėti tokios žmonos, kuri saikingai geria ir rūko. Kurios geria – tampa paleistuvėmis. („JONIS“ 9 kl.)

***

Aš nenoriu, kad moterys gertų, nes man nepatinka moterys girtos. Aš nesirinkčiau žmonos išgeriančios, nes labai pasmirsta kambarys, nepatinka rūkančios. (AIVARAS 9kl.)

***

Aš manau, kad merginai nereikėtų vartoti velnio lašų – alkoholio, nes nuo jos, tik nuo jos priklauso visas gyvenimas: naujos gyvybės atsiradimas, santykiai šeimoje. Tokios žmonos, kuri geria, nors ir saikingai, aš nenorėčiau turėti, nes žinau tą alkoholio žalą ir gėrimo beprasmiškumą. Pats patyriau, ką daro alkoholis. (DOVIS 12 kl.)

***

Merginų ir mūsų vienas iš ateities klausimų yra sukurti šeimą. O geriančios rūkančios merginos negali sukurti normalios geros šeimos. („KEŠA“ 10 kl.)

***

Mergaitė, kuri išgeria – jai trūksta moteriškumo. Su išgeriančiomis mergaitėmis lengviau elgiasi berniukai. Kad tokia žmona būtų aš nenorėčiau. Jeigu pradėtų gerti ar rūkyti, tokią žmoną išmesčiau iš namų. („AŠ“ 11 kl.)

***

Tokios mergaitės, kurios išgeria yra atšokusios. Tai mano nuomonė. Bet man jos nė trupučio nepatinka.

***

Į progomis išgeriančias mergaites aš žiūriu neigiamai. Nes gerianti mergaitė praranda moteriškumą, ji tampa nepatraukli, tarsi kokia šiukšlė. Jokių būdu nenorėčiau tokios imti į žmonas. Mielos mergaitės, aš labai prašau jūsų, negerkit, nes Lietuvos ateitis jūsų rankose. Nuo jūsų priklauso rytojūs. („DEVYNIOLIKTAS“ 11 kl.)

***

Nors mergaitė ir truputį išgeria, aš manau, kad ji pasidaro nepilnavertė ir negali būti motina. Tokia mano nuomonė. („SAKALAS“ 9 kl.)

***

Nenorėčiau vesti moterį, kuri geria ir rūko. („KOPŪSTAS“)

***

Aš manau, kad moteris ar mergina, kuri vartoja alkoholį ir nori ištekėti, yra didžiausia nusidėjėlė. Didelis noras yra, kad tokių žmonių būtų mažiau pasaulyje yra pas visus. Mergina, kuri geria nėštumo laiku, neverta gyventi šiame pasaulyje ir vargas jos motinai, nes ji pagimdė kūdikį, kuris neša mirtį visai žmonijai. („D.M. 12 kl.)

***

Aš manau, kad saikingai geriančios merginos daro blogai. Kai vyrai geria su merginomis, vyrams smagiau. Prisigėrusi mergina tampa lengviau valdoma. Aš žmoną norėčiau gauti nerūkančią ir negeriančią. Savo žmonai leisčiau pradėti rūkyti ir truputį išgerti, vaikams sulaukus ne mažiau 10 metų. Su visai alkoholike – negyvenčiau. („SINUPRET“)

***

Man nepatinka, kai mergaitės išgeria ir rūko. Aš nenorėčiau tokios žmonos. Per jas gali gimti vaikai nesveiki. („AUDRIUS“ 9 kl.)

***

Mano požiūris į geriančias mergaites toks, kad jos gerdamos nori pavaidinti panomis. Po to, kai jos pradeda dažniau gerti, jos tampa „kur...“. O berniukai paskui į jas nebekreipia dėmesio, todėl, kad jos negali pagimdyti sveikų vaikų ir būti geromis žmonomis. („RAKETA“).

***

Sveiki, čia Nerijus. Dažosi, nori paslėpti savo defektus. Geria, nes išgėrusi neprisimins naktinių nuotykių.

***

Į geriančią mergaitę turiu blogą požiūrį. Jos man atrodo net šlykščios. Ir nesvarbu, ar jinai daug geria ar mažai. Rūkymas dar labiau šlykština. Dėl išsidažymo nenoriu nieko prikibti. Tik svarbu, kad viskas būtų su saiku. Niekada nesutikčiau gyventi su tokia mergina, kuri geria (nesvarbu, ar saikingai, ar ne), rūko. Tokios merginos yra atstumiančios, tai joms neduoda jokio grožio. („MEŠKIUKAS“ 10 kl.)

***

Saikingai išgerianti mergaitė norėtų gauti vyrą. Ji gaus tokį vyrą, geriausiu atveju, kaip pati. Ji gers ištekėjusi, vyras gers, ir namuose bus chaosas. Gyvens lindyneje, geriausiu atveju valdiškoj kišenėje. Kas vakarą duš indai, ir aišku, bus „smagu“. Mergaitės, kurios išgėrinėja, aišku, turės daug draugų, draugelių, draugužių. Jie bus draugai, o ne būsiami vyrai. Tokios mergaitės, kurios geria, jos neturi valios, paprasčiausios šliurės. („BERNIUKAS IŠ SODŲ“ 10 kl.)

***

Nenorėčiau turėti rūkančią ir geriančią žmoną. Nemėgstu žiūrėti į nepastovincią, prisigėrusią panelę. Nemėgstu išsidažiusių panelių. Jos nori prisivilioti bachūrus. Nepavyks. („ANDY FLETCHER“ 11 kl.)

***

Aš manau, kad mergaitės rūkymas ir gėrimas jai labai pakenks. Joms viskas atsižvelgs ateityje. Aš norėčiau, kad mano žmona negertų ir nerūkytų. Paskui jos labai gailėsis, kad jaunystėje taip darė negerai. Aš norėčiau, kad būtų mažiau alkoholio ir rūkymo. Man nepatinka, kaip išsidažo ir nusidažo nagus. (9 b,kl.)

***

Man nepatinka, kaip išgeria mergaitė dėl to, nes kaip pripras gerti, tai kaip apsives, gali būti neištikima. O į rūkančią žiūriu kaip į prostitutę. („TUŠINIS“)

***

Aš skaitau, kad pana, kuri išgeria, neverta nešioti mergaitės vardo. Ir aš tokios neimčiau į žmonas. Nieko nėra „šlykštesnio“, kaip matyti paną girtą. (RAIMIS 11 kl.)

***

Aš manau, kad tai jos reikalas – gerti ar ne. Nors girtos panos geriau už blaivias („Šiltesnės“). Labai nenorėčiau, kad mano žmona gertų. („TAŠĖ“ 12 kl.)

***

Apie normaliai išgeriančią mergaitę, mano požiūris į ją blogas. Tai reiškia, kad jei jos geria, tai jos visiškos „kur...“ („D. M.“)

***

Aš manau, kad geriančiai mergaitei, moteriai, ar motinai nėra garbės. Gerianti mergaitė – nėra mergaitė. Jei mergaitė geria ar rūko, gali tapti ligone. Aš tokios žmonos nenorėčiau turėti niekada, nes neskaityčiau jos žmona. („GRAPKĖ“)

***

Man atrodo, kad saikingai geriančioms mergaitėms nevertėtų per daug gerti. Tačiau, jei yra proga, galima kartais ir išgerti. Aš, asmeniškai nenorėčiau, kad mano žmona gertų, nebent retkarčiais, kartu su manimi. („MACHOUNIS 12 kl.“)

***

Aš nenorėčiau turėti žmoną geriančią. Rūkanti žmona irgi blogai. Žmona tampa nepilnavertė, ji nežiūri į vaikų auklėjimą. Jai tik gert ir gert, rūpi tik alkoholis. Kai pradeda stipriai gert, tai visai prastai, vaikai paskui išsigimę, kurie paliekami arba, blogiausiu atveju – nužudomi.

***

Negerkit – neištekėsit. O jei ir ištekėsit – nebūsit laimingos, nes gali gimti išsigimę vaikai. (9 kl.)

***

Mano požiūris į saikingai geriančią mergaitę yra blogas. Aš jų negerbiu, nekreipiu į jas dėmesio, tiesiog nekenčiu. Su jomis nebendrauju. („VANAGAS“ 9 kl.)

***

Geriau negertų. Išvyčiau iš namų. („PENKTAS NUO GALO 10 kl.)

***

Mano požiūris į saikingai išgeriančią mergaitę – tai yra labai blogai. Pradedi nuo lašo, užbaigi cisterna. Aš tai norėčiau turėti gerą merginą, neišgeriančią, nerūkančią. Rūkančios ir geriančios merginos tampa motinomis ir geria, rūko, tai jų vaikai gimsta nesveiki. Ir tokias motinas reikia teisti. („TUŠINUKAS“ 9 kl.)

***

Man nelabai patinka išgeriančios mergaitės, nes jos išgėrusios savęs nekontroliuoja ir tampa visokiausios negražios veido išraiškos ir išsipurvina besivartydamos. (9 kl.)

***

Gerianti mergaitė – ji yra gan kvaila. Ji nežiūri į savo ateitį, juk jos būsimos motinos. Jos privalo ne tik žiūrėti į save, bet ir į savo būsimus vaikus. Aš niekad nenoriu imti žmonos, kuri saikingai išgeria. Ji pasidarys alkoholikė, jai mažiau rūpės vaikai, šeimyninis gyvenimas. Jai labiau rūpės kompanija, išgertuvės, alkoholis. (TOMAS 9 kl.)

***

Man nepatinka, kai merginos geria. Aš jas pavadinčiau – alkoholikės. Tokios žmonos aš nenorėčiau. (9 kl.)

***

Mano požiūris į labai rūkančią mergaitę – blogas. Negerkit, mergaitės, nes jūs galite pagimdyti sergantį ir neišgydomą kūdikį. Būkit geros, patikėkit tu. Jei rūkysite – galite pagimdyti numirėlį. Ką jūs, gal norite rūkyti ir savo vaiką žudyti? Jūs ilgai negyvensite, jei rūkysite. Jūsų draugės dūmų pauostys ir jos pradės rūkyti. („AMERIKOS PUMA“ 9 kl.)

***

Tai va. Jeigu išgeria nedaug, tai nieko. O jeigu išgeria kaip chronė (D), tai „varyk tu į padvalį inkilų kalti“. Daug geriant būna „prasčiai“ protas. Plaučiai ir šiaip sveikata pasidaro kaip stadiono tinklas. Ir niekada negerkite su negrais ir šiaip nebūkit „kandys“. O jei manęs nepaklausysit ir daug gersit, jus gali išdul.... („BROLIS ZUIKIS“)

***

Mergaitės, kurios iš pat jaunystės daug išgeria, negali skaidrinti savo šeimos, tautos ir pati savęs. Jos vaikai gimsta nesveiki, o kartais ir negyvi. Aš nenorėčiau, kad mano žmona taptų tokia išgerianti mergaitė. (9 kl.)

***

Mano požiūris į geriančias moteris yra labai blogas. Aš nenorėčiau turėti žmoną alkoholikę. Jeigu aš negerisiu ir nerūkysiu, tai ir savo žmonai neleisiu. (9 kl.)

***

Aš į saikingai geriančias mergaites visai nežiūriu. Bet patarčiau, kad jos negertų ir galvotų apie savo ateitį. Ir kaip į ją žiūrės vaikai. Jei rūkysite, greit sukirmysite. („MISTERIS PIPSAS, 9 kl.)

***

Jei jos gers, tai nepatiks berniukams. Jos bus latrės. Jei jos rūkys bus sudžiuvusios, neaugs. Aš nenorėčiau tokios žmonos, kuri išgeria. Aš noriu, kad ji negertų. („A“ 9 kl.)

***

Aš labai nekenčiu geriančių ir rūkančių. Aš joms patarčiau, kad jos mestų visa tai ir pradėtų gyventi normaliai. Kaip jos negražiai atrodo. Mes žinome, kodėl jos dažosi, žiedukus nešioja, jos visą tai daro dėl mūsų. Ir aš nenorėčiau su tokia mergaite draugauti, o ypač gauti į žmonas. Aš turbūt tokią žmoną išvyčiau iš namų. Kam jos nešioja tuos trumpus sijonėlius? Argi neturi padoresnių drabužių? („KIUZIULIS“)

***

Man atrodo, kad joms nederėtų gerti ir viskas. Joms eilėraštis:

Išgėriau pirmą sykį, –

Skanu ir normalu.

Išgėriau antrą sykį, –

Labai skanu, skanu.

Išgėriau trečią sykį, –

Neliko nė pėdų. (11kl.)

***

Nuo mergaitės, kaip būsimos moters, motinos priklausys Lietuvos ateitis. Todėl rūkančios moterys mums nereikalingos. Jas reikia nubauti. Patalpinti į blaivyklą 10 parų. Šitai negražu, negerkit. („RamzisII“ 9kl.)

***

Išgerianti ar rūkanti mergaitė man atrodo nerimtos, neištikimos meilėje. Išgėrusi mergaitė atrodo labai nepatraukliai. Išgeriančios žmonos man tikrai nereikia, nes aš noriu turėti sveikus vaikus ir laimingą šeimyninį gyvenimą. Žinok, jei geri, tai man netinki!!! („Varstotas“ 11 kl.)

***

Tos kurios geria nors yra gražių, bet jos tik laikinos, nes greit atsibosta savo neiškalbingumu ir kvailumu. (Romkė)

TABAKAS, NIKOTINAS, RŪKYMAS

1. NUODAS

- Nikotinas yra labai nuodingas. Jo mirtina dozė žmogui yra 0,05-0,1 gr. Moksliniais tyrimais nustatyta, kad vieno lašo nikotino pakanka trims arkliais nuuodoti. Įlašinus vieną lašą nikotino į akvariumą, nužudomos visos žuvis. Jeigu rimtam rūkoriui uždedama dėlė, tai ji akimirksniu atkimba ir, tampoma traukulių, žūva: nikotino prisotintas kraujas ją nuuodija. Žmogus, surūkydamas 20-25 cigaretetes per dieną, gauna mirtiną nikotino dozę. Jeigu tokią dozę jis surūkytų iš karto, be pertraukos, mirtų dėl smegenų kvėpavimo centro paralyžiaus. (15) 9 p.
- Rūkant dėl aukštos temperatūros iš tabako išsiskiria apie 30 nuodingų medžiagų: nikotinas, sieros vandenilis, amoniakas, azotas, anglies oksidas, įvairūs eteriniai aliejai, iš kurių ypač pavojingas benzpirenas – 100% vėžio sukėlėjas. Savo stiprumu jis nenusileidžia ciano vandenilio rūgščiai. Žmogui mirtina vienkartinė gryno nikotino dozė yra 0,08-0,16 gr. (5)
- Nikotinas ardo veikimą: nervų sistemos, širdies, plaučių, kepenų, virškinimo organų, lytinių liaukų. Pakliuvęs į žmogaus organizmą šis nuodas praplečia smegenų kraujagysles, sustiprindamas ląstelių aprūpinimą krauju. Tačiau netrukus po to įvyksta staigus kraujagyslių spazmas, dėl ko įvyksta įvairūs smegenų išsiderinimai. Veikia pojūčius, sumažina regėjimo ir klausos aštrumą, menkina jautrumą ir skonį. (5)
- Tabakas – vitaminų organizme žudikas. 1 surūkyta cigaretė neutralizuoja 25 miligramus vitaminų. (Tiek jų yra viename apelsine). (5)
- Rūkantys apie 10 m. serga 3,5 k. dažniau už nerūkančius. Dėl to 5 k. dažniau jų nebūna darbe. (6)
- Atskirų rezultatų tyrimas parodė, kad susirgimų recidyvų pas teberūkančius yra 4 k. daugiau, nei pas tuos, kurie metė rūkyti. (6)
- Iš cigaretės einantys dūmai ne įtraukimo metu yra 4 k. kancerogeniškesni ir kenksmingesni už įtraukiamą dūmą, nes būna žemesnė degimo temperatūra. Dėl to pasyvus rūkymas tik per pus mažiau kenksmingas už aktyvų rūkymą. Pasyvus rūkymas sutrumpina gyvenimą apie 5 metus. (Fakt3) Lancet 2005 Jul. 2-8; 366 (9479) 86-92.

2. MIRTIS

- Viena surūkyta cigaretė per dieną sutrumpina tavo gyvenimą 11-a minučių, vienas cigarečių pakelis per dieną – 1330 valandų arba 56 dienomis; – metę rūkyti darbin-go amžiaus žmogus sutaupo vidutiniškai 20 gyvenimo metų.
- Anglijos karališkoji gydytojų draugija po ilgamečių ir nuodugnių tyrinėjimų nustatė, kad kiekviena cigaretė nėra nekalta pramoga, bet žudytojas, sutrumpinantis žmogaus gyvenimą 15 minučių. Kasdien surūkomos 20 cigarečių sutrumpina gyvenimą 8-12 m.
- PSO duomenimis, kas 5 žmogus miršta nuo ligų, susijusių su rūkymu.
- Švedijoje 1970 m. buvo nustatyta, kad kasmet nuo rūkymo miršta 4 000 žmonių. Rūkantys daugiau, nei 20 cigarečių per dieną, gyvena 8 metais trumpiau. „Литературная газета“ 16 июля, 1976 (5)

- Epidemiologiniai tyrimai rodo, kad rūkymas lemia apie 20 proc. viso gyventojų mirtingumo. Nuo jo sukeltų ligų Lietuvoje per metus prieš laiką miršta 7-8 tūkst. žmonių.
- Anot naujos studijos, nuo rūkymo sukeltų padarinių 2000 metais visame pasaulyje mirė beveik 5 milijonai žmonių. 80 proc. mirusiųjų – vyrai. Pagrindinės šių mirčių priežastys buvo širdies ligos (1,69 milijono mirusiųjų), chroniški plaučių susirgimai (0,97 milijono) ir plaučių vėžys (0,85 milijono). Studijos rezultatus specializuotame britų žurnale „The Lancet“ pristato amerikiečių ir australų mokslininkai. Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) praėjusiais metais pranešė, kad visame Žemės rutulyje kas valandą dėl rūkymo miršta 560 žmonių. Jei nebus imtasi skubių priemonių, per metus tabako aukų skaičius iki 2020-ųjų beveik padvigubės nuo dabar 4,9 iki 8,4 milijono. ELTA 2003 rugsėjo mėn. 12 d. <http://www.delfi.lt/archive/index.php?id=2842067>
- Mirtingumas sergant bronchitu ir emfizeme pas rūkorius didesnis 6 k., gerklų vėžiu – 5 kartus, virškinamojo trakto ir skrandžio – 3 kartus, kraujotakos ligų – 2,5 k., koronarinių kraujagyslių beveik 2 k. ir t.t. Akademikas E. I. Čazov nurodo, kad staigi mirtis nuo išeminės širdies ligos tarp rūkorių 5 kartus dažnesnė, nei pas nerūkančius. (Правда, 1976, 19 мая). (5)

3. PLAUČIAI

- Didžiausias plaučių patologijos specialistas prof. R. Overholt rašo, kad pas rūkančių asmenį 50 metų amžiaus plaučiai turi tokius pačius pokyčius, kaip ir pas nerūkančius 70-80 m. amžiaus. (6)
- Rūkymas sukelia mažiausiai 90% plaučio vėžio atvejų; 15-20% kitų organų onkologines ligas; 75% chroninio bronchito ir plaučių emfizemos; 25% mirčių nuo širdies – kraujagyslių ligų. (fakt2)
- PSO duomenimis rūkantys nuo pneumonijos miršta 10 k., nuo skrandžio opos 6 k. dažniau, nei nerūkantys. (7)
- Mokslininkai ištyrė 200-300 tūkst. žmonių, artimų vienas kitam pagal amžių, užsiėmimus, buitines sąlygas. Skirtumas tik tame, ar rūkė, ar ne. Pasirodė: tarp nerūkančių plaučių vėžys pasitaikė 12 kartų šimtui tūkstančių žmonių. O tarp surūkančių 1 pakelį per dieną – 112, o surūkančių 2 pakelius – 284. (7)
- Emfizema. Cigarečių dūmai paskatina kai kuriuos neutrofilus, su ligomis kovojančius baltuosius kraujo kūnelius, migruoti į plaučius. Tuomet išstumiami jų enzimai, kurie gali virškinti plaučių audinį, – dr. Henris Gongas, Kalifornijos universiteto profesorius. Sveikų žmonių organizme tarp šių enzymų ir antitripsino, darančio kliūtį, yra pusiausvyra. Jeigu mesite rūkyti, galėsite pristabdyti plaučių irimo procesą. (1) 114 p.
- PSO duomenimis, rūkantys nuo plaučių vėžio miršta 20-30 kartų, nuo pneumonijos 10 kartų, nuo skrandžio opos 6 kartus dažniau, nei nerūkantys. (3)
- Prisiekę rūkoriai plaučių vėžiu suserga 30 k. dažniau, nei nerūkantys. (Урланис Б.Ц. Эволюция продолжительности жизни. М., 1978, с. 201). (5)
- Dabar nustatyta, kad plaučių vėžys pas rūkančius aptinkamas 20-30 kartų dažniau,

nei pas nerūkančius. 96% plaučių vėžio ligoniai rūkė daugiau, nei 20 m. Nerūkantys plaučių vėžiu sudaro 1-2%. (4)

- Pas rūkančius chroniškas bronchitas diagnozuojamas 2 kartus dažniau, o visa grupė kvėpavimo ligų 4 kartus dažniau, nei pas nerūkančius. (4)

4. ŠIRDIS

- Statistika rodo, kad rūkantys serga stenokardija 13, o infarktu 12 k. dažniau už nerūkančius. Kardiologijos instituto duomenimis, 82% patenkančių skubių ligonių su aštria infarkto būkle yra rūkantys. (6)
- Stenokardija. Dr. Džordžas Beleris, Virdžinijos universiteto Medicinos mokyklos kardiologijos profesorius, pabrėžia, kad pagal kenksmingumo skalę nuo 1 iki 10 balų rūkymo žala lygi 10. Dūmai padidina angliarūgštės lygį kraujyje, ir ji išstumia deguonį. O sergant stenokardija arterijos užsikimšusios ir širdis beviltingai reikalauja deguonies, tai rūkymas, be abejo, blogiausia, kas gali būti širdžiai. Negana to, cigarečių dūmai priverčia trombocitus sulipti, dar labiau dalinai užblokuodami.
- Amerikos kardiologai pateikia tokius duomenis: vidurkis mirstančių nuo širdies infarktų yra 67 m., rūkančiųjų – 47 m. (3)
- Ištyrus 205 asmenis, mirusius nuo infarkto 44 metų, buvo nustatyta, kad tik 2 iš jų nerūkė. Tarp sergančių skrandžio vėžiu – 95% rūkantys. Jei pas kiekvieną rūkantį dar neišsivystė plaučių vėžys, tai absoliučioje daugumoje atvejų jau yra priešvėžinė būseną. Pas rūkančius 3-4 kartus didesnis mirtingumas nuo skrandžio opos.
- Statistika liudija, kad rūkantys kenčia nuo stenokardijos 13 kartų, o miokardo infarktu 12 kartų dažniau, nei nerūkantys. Kardiologijos instituto duomenimis 82% į instituto ligoninę skubos tvarka patenkančių ligonių su aštria infarkto būkle, yra rūkoriai. Amerikiečių autoriai teigia, kad vidutinis amžius mirusio nuo širdies smūgio nerūkančio yra 67 m., o prisiekusio rūkoriaus – 47 m. (Урланис, стр.202). (4)
- Rusų mokslininkų duomenimis, nuo širdies kraujagyslių pažeidimo rūkantys miršta vidutiniškai 19 m. anksčiau. Vidutiniškai rūkantys vyrai, palyginus su nerūkančiais miršta nuo įvairių ligų 15 m. anksčiau. Nuo širdies koronarinių kraujagyslių ligų – apie 18 m. anksčiau. Nuo chroniško bronchito – 14 m. Nuo plaučių vėžio – 11 m. anksčiau. (4)
- Ištyrus 205 asmenis, mirusius nuo infarkto iki 44 metų, tik 2 iš jų nerūkė. Stenokardijos priepuoliai, dėl kurių įvyksta ir mirtis, tarp rūkančių įvyksta 4 k. dažniau. Mirtingumas tarp rūkančių, bendrai paėmus, yra 30-80% didesnis, nei tarp nerūkančių. Ypač aukštas mirtingumas tarp pradėjusių rūkyti jauname amžiuje. Stenokardija pas rūkančius pasitaiko 13 k., miokardo infarktas 12 k., skrandžio opa – 10 kartų dažniau. Tarp sergančių plaučių vėžiu – 95% rūkoriai. Tarp 50 m. ir vyresnių žmonių vėžys sutinkamas pas kas 8 rūkorių, o tarp nerūkančių, – pas kas 200 žmogų. Jei pas rūkorių dar nespėjo išsivystyti vėžys, tai daugumoje atvejų jau yra priešvėžinė būseną. Rūkantys nuo skrandžio opos ir kitų skrandžio – žarnyno susirgimų miršta 3-4 k. dažniau. (5)

5. SKRANDIS

- Nustatyta, kad 2 cigarečių surūkymas ženkliai padidina skrandžio sulčių rūgštingumą ilgiau, nei 1 valandai. Tuo ir paaiškinamas, specialistų nuomone, rūkymas skatina opos susidarymo procesą. Dalis iš jų atsisako tokius ligonius gydyti, kol nemes rūkyt.(4)

6. EKONOMIKA

- Visi tyrimai parodė, kad pakėlus akcizo mokestį cigaretėms, surenkami didesni mokesčiai. T.y. pakilus cigarečių kainoms, jų paklausa tik nežymiai sumažėja. Tai kodėl cigarečių kompanijos taip bijo mokesčių pakėlimo? Atsakymas aiškus: aukštos cigarečių kainos atbaido vaikus ir paauglius, nuo kurių priklauso netolimos ateities cigarečių rinka toje šalyje. Be to, aukštos cigarečių kainos yra pateisinamos tuo, kad per jas rūkoriai padengia milžiniškas valstybės išlaidas, surištas su rūkorių sumažėjusiu darbo našumu. Darbo našumas susijęs su sugaištu laiku rūkymui, ligų gydymu ir ankstyvomis mirtimis nuo tabako. (fakt8)
- Australijos aviakompanija įvedė instrukciją pilotams, kad paskutinę cigaretę galima surūkyti 8 val. prieš skrydį. Nes nauji medicinos tyrimai parodė, kad po 3 surūkytų cigarečių žymiai sumažėja organizmo atsparumas perkrovoms, greičiau atsiranda deguonies badas, regėjimas sumažėja 25%, reakcijos greitis – 20%. O pilotas ore atsako ne tik už save. (Советская Россия, 1983, 26 августа). (5)
- Šveicarijos mokslininkai ištyrė rūkymo poveikį klausai. Su šiuolaikine technika diagnozavo 97 Lozanos simfoninio orkestro žmonių klausą. Ir paaiškėjo: pas nerūkančius ji beveik 2 kartus geresnė, nei pas rūkorius. Filharmonijos vadovybė padarė išvadą: į orkestrą priimti tik nerūkančius. (5)

7. STATISTIKA

- Viena iš didžiausių tabako kompanijų „Imperial Tabacco“ 1989 m. atliko tyrimą. Per 6 mėn. 43% rūkorių bandė mesti rūkyti, bet tik 1,8% pavyko. 72% moterų, kurios nėštumo metu metė rūkyti, po gimdymo vėl ėmė rūkyti. Po operacijų: plaučių vėžio 50% ir gerklės vėžio 40% ligonių vėl pradeda rūkyti. (fakt)
- 84,5% vyrų ir 78,5% moterų pradėjo rūkyti, norėdami pamėgdžioti, iš smalsumo. 15,6% moterų, norėdamos suliesėti. 3,5% moterų dėl asmeninės dramos, vienišumo.
- Bandant nustatyti rūkymo žalą paaugliams, JAV mokyklose nuodugnai buvo ištirti 21980 paauglių, iš jų 11070 berniukų ir 10 910 mergaičių. Rūkantys buvo mažesnio ūgio, krūtis apimtis mažesnė, atsiliko ir protiniuose sugebėjimuose. Beisbolo žaidime išmetantis kamuolį po 2 cigarečių surūkymo praranda 25% daugiau kamuolių, nei kontrolinis. (7)
- Visame pasaulyje rūko 14 proc. 13-15 amžiaus paauglių, nors du trečdaliai iš jų norėtų atsikratyti žalingo įpročio, nustatyta per naują tyrimą. Per kitą tarptautinį Masačusetso universiteto mokslininkų tyrimą netikėtai išsiaiškinta, kad pa-

auglystėje priklausomybė nuo cigarečių atsiranda per kelias savaites, o ne metus, kaip buvo manoma ligi šiol. 25 proc. rūkančių paauglių pradėjo rūkyti sulaukę 10 metų. Per tyrimą nustatyta, kad paauglei merginai, net jei ji rūko nereguliariai, priklausomybė cigaretėms išsivysto vidutiniškai per tris savaites. Ankstesni tyrimai parodė, kad vidutiniam žmogui, pradėjusiam rūkyti paauglystėje, prireikia 18 metų žalingam įpročiui mesti. Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) skelbia, jog apie 2030 metus pasaulyje 10 mln. žmonių kasmet mirs nuo rūkymo sukeltų ligų. 70 proc. mirties atvejų bus užregistruota besivystančiuose šalyse. „Reuters“ – ELTA. Plačiau: www.cdc.gov/tobacco/global/GYTS.htm

- Amerikos mokslininkai nustatė, kad jei 12-17 m. paauglys rūko, tai tikimybė, kad jis vartos heroiną yra 12 k., kokainą – 51 k., kreką – 57 k. didesnė, nei nerūkančio paauglio. Jei paauglys per dieną surūko nemažiau pakelio, tai tikimybė, kad jis vartos heroiną yra 51 k, kokainą – 106 k., kreką – 111 kartų didesnė, nei nerūkančio. Svarbiausias atradimas buvo, kad niekada nerūkė paaugliai, beveik, niekada nevartos narkotikų. Ю.В.Морозов. (11)

8. GAMTA

- Džiovinant ir ruošiant tabaką, pažeidžiami dideli žemės plotai. Ilgalaiškės tabako auginimo pasekmės yra miško sunaikinimas, dirvos erozija, dirvožemio pavertimas nederlingu. (14)
- Paskaičiuota, kad tabako lapų džiovinimui kiekvienoms 300 cigarečių išnaudojama šiluminė energija, lygi vieno nukirsto ir sudeginto medžio šilumos energijai. Tai reiškia, kad kasmet žemėje sunaikinama virš milijardo medžių. O kiek reikia medienos 400 milijardų degtukų pagaminti per metus?
- Kad panaikintų bjaurų tabako kvapą, tabako pramonė sunaudoja daugybę tonų brangiausių medžiagų ir produktų, atimamų iš gyventojų, o pirmiausia iš vaikų ir kišamų į cigaretę. Į vieną toną tabako įdedama vanilino – 1,25 kg; arovanilino – 3,25 kg; romo esencijos – 96 kg; mėtinės alyvos – 3,5 kg; natūralaus medaus – 150 kg, džiovintų vaisių – 50 kg; džiovintų slyvų – 80 kg; t. p. didelį kiekį anyžių alyvos, citrinos esencijos, bergamoto alyvos (Citrus bergamia) ir net peruietiško balzamo. (3)

9. KITA

- Tabake atrasta cheminė medžiaga, kuri iš dalies atsakinga už diabeto, vėžio, Alzheimerio ligos išsivystymą. Ši medžiaga – nornikotinas – natūraliai randama tabake ir taip pat pasigamina organizme, kai į jį patenka nikotinas. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/health/2361167.stm>
- Rūkymas gali paaštrinti divertikuliozę, – įspėja dr. Albertas Dž. Lauras, N. Orleano ligoninės skubios medicinos pagalbos direktorius. (1) 112 p.
- „Jeigu jums kartojasi flebitas, ir jūsų gydytojas negali rasti priežasties, – sako dr. Džesas R. Jangas, Klyvlendo klinikinio fondo kraujagyslių medicinos skyriaus vedėjas, – turite mesti rūkyti. Jums, galimas dalykas, Buržė liga.“ L. „Gydymasis namuose“. (1) psl. 125.

- Rūkant mažai deguonies patenka į audinius. Rezultatas – išsekimas. L. (1) psl. 179.
- Rūkaliai paprastai tampa knarkliais, – sako dr. Danas L. (1) psl. 211.
- Rūkymas padeda susidaryti opoms. Be to, rūkaliams jos blogiau užgyja negu nerūkantiems, – sako dr. Brazitusas. L. (1) 319 psl.
- Tarp šlubuojančių – 75-90% rūkalių. Rūkymas gali labai pakenkti, nes kojų raumenyse deguonį pakeičia anglies dioksidas, o jūsų kraujagyslės ir taip jau patiria deguonies alkį. Taip pat nikotinas siaurina arterijas, dėl to kraujas teka lėčiau, gali susidaryti kraujo krešuliai. Jie gali sukelti gangreną, tada koją tektų amputuoti. Stenfordo universitetinės ligoninės kraujagyslių terapijos centro direktorius Robertas Ginzburgas. (1) 376 psl.
- Trečdalis paauglių, pabandžiusių rūkyti, tampa rūkoriais, nes nikotinas yra narkotinė medžiaga.
- Daug rūkant ir vartojant alkoholio, greičiau vyksta ir darosi mažiau jautrūs liežuvių skonio svogūneliai. (2) 174 psl.
- JAV mokslininkai nustatė tabako dūmuose padidintą polonio 210, kuris išskiria alfa daleles, kiekį. Surūkius vieną pakelį cigarečių, rūkorius gauna apšvietimo dozę (36 radų), 7 kartus viršijančią lygį, kuris nustatytas tarptautiniais susitarimais apsaugai nuo radiacijos. (3)
- Įrodyta, kad rūkantis mokinytis serga 3-4 kartus dažniau už nerūkantį. (3)
- Buvo daromas toks tyrimas: su elektros motoro pagalba buvo iš karto „surūkoma“ 60 cigarečių. Dūmas buvo surenkamas ir atšaldomas. Staigus dūmo atšaldymas sukeldavo dermos nusėdimą, kurią ištirpydavo acetone. Šiuo tirpalu 3 kartus per savaitę sutepdavo pelių odą. Kontrolines peles sutepdavo tik acetonu. Šiose pelėse nebuvo nė odos uždegimo, o teptose tabako dūmų dermos tirpalu odos vėžys išsivystė 44% atvejų. Vidutiniškai tepimo trukmė buvo 71 savaitė. Tai sudaro kiek daugiau, nei pusę pelių gyvenimo. (4)
- Buvo tirtos triušės, kurios kvėpavo tabako dūmus, lygius 20 cigarečių, kurias žmogus prarūko per dieną. Patelės atsivedė negyvus triušiuokus 10 kartų dažniau už kvėpavusias įprastą orą. O pas atsivestus gyvus triušiuokus svoris buvo 17% mažesnis, nei normos. (4)
- Šeimose, kur tėvai rūkė, o po to nustojo, pradeda rūkyti 67% berniukų ir 78% mergaičių. PSO duomenimis, 80% rūkančių vaikų išlaiko šį kenksmingą įprotį, tapę suaugę. Nustatyta, jei paauglys surūkė nors 2 cigaretes, tai 70 atvejų iš 100 jis rūkys visą gyvenimą.
- Tabako poveikį širdžiai rodo kad ir toks eksperimentas: Izoliuota triušio širdis ritmiškai veikia dėka per kraujagysles, maitinančias širdį, praeinančio specialaus fiziologinio tirpalo, artimo kai kuriais požymiais kraujui. Bet jei paimsime papirosą, iškratysime iš jo visą tabaką ir ant papiroso popieriaus užlašinsime šio tirpalo lašą, po to tą lašą nulašinsime į širdį palaikančią fiziologinio tirpalo sistemą, širdis sustos. (7)
- Apie nikotino žalingą poveikį nervų sistemai gali spręsti iš pirmo surūkyto papiroso: pykinimas, šleikštulys, vėmimas, šaltas prakaitas, o kartais ir sąmonės netekimas – tai simptomai, kurie rodo smegenų ląstelių apnuodijimą. Viena surūkyta cigaretė padažnina pulsą 20 smūgių per minutę, padidina spaudimą keliomis dešimtimis

milimetrų, sumažina odos temperatūrą. Tokie pakitimai išbūna apie 30 min. Tokiu būdu, per visą dieną širdis gauna papildomą krūvį, kuris su laiku sukelia ligą. (7)

- Kai kurie rūkoriai gali pasakyti: „Tai mano asmeninis reikalas – gal aš ir nusinuodysiu, bet už tai gaunu malonumą.“ Bet nikotinas yra narkotikas ir kaip kiekvienas panašus preparatas, pvz. morfijus, heroinas, turi būti kategoriškai uždraustas. Ir reikalas visai ne asmeninis. Visuomenė nori matyti savo narius sveikus ir darbingus. Mes turime ne tik apie save galvoti, bet visų pirma apie tautą, mūsų valstybę, jos ateitį. Kol suaugę rūko ir laisvai parduodamas tabakas, sunku kovoti su vaikų ir paauglių rūkymu. (7)
- Kai kurie tabako mėgėjai, bandydami pateisinti savo abejotiną poziciją, remiasi istorinėmis asmenybėmis. Va, girdi, V. Čerčilis be perstojo rūkė cigarus, gėrė konjaką ir išgyveno iki 91 m. amžiaus. Iš tiesų, daugelyje fotografijų Čerčilis įamžintas su cigaru burnoje. Tačiau žymaus politiko biografas Kurtas Zingeris, nuodugnai ištyręs jo gyvenimo būdą, atkreipia dėmesį į tai, kad nuotraukose jo cigara neuždegtą. Tai tik rūkymo imitacija. Daugelio mačiusių liudijimu, Čerčilis pastoviai kišenėje nešiojo nesurūkytą cigarą, ir pamatęs žurnalistus, imdavo ją ir kišdavo į burną. Paneigta legenda ir apie prisirišimą prie stipraus gėrimo. Išsiaiškinta, kad Čerčilis pilnai atsisakė nuo alkoholio 21 metams iki savo mirties. Tik žmonėse jis ėmė į rankas taurę su šampanu, bet negėrė. Pasirodė, kad Čerčilis taip darė tik dėl savo įvaizdžio. Cigaretė ir šampanas tapo jo laikraštinio vaizdo štrichais ir Čerčilis meistriškai palaikė tokį įvaizdį iki mirties. Kažin, ar jis būtų išgyvenęs iki savo amžiaus, jei nebūtų atsisakęs pragaištingų savo įpročių. (11)
- Kalifornijos Berklio universiteto specialistai 5 metus tyrė tūkstantį vyrų, apsikrėtusių ŽIV. Kaip parodė tyrimo rezultatai, rūkantys vyrai turėjo dvigubai didesnę tikimybę susirgti ŽIV, nei nerūkantys. Tai suprantama: prisirišimas prie tabako mažina organizmo atsparumą visoms ligoms, jų tarpe ir AIDS. Из книги Эндрю Тобайса «Дети велят: не курите!» (11)
- Tyrimais įrodyta, kad nerūkančių žmonių sugebėjimas įsiminti 24% geresnis negu tų, kurie rūko. Remiantis Anglijoje atliktų tyrimų duomenimis galima tvirtai teigti, kad rūkymas sutrumpina ir atminties laiką. (13)
- Irt.lt, Delfi.lt 2009 04 29 Cigarečių pakaitalai taip pat kelia vėžį. „Daily Mail“ rašo, kad pastilės nuo rūkymo ir kramtomas nikotinas padidina riziką susirgti burnos vėžiu. Londono universiteto mokslininkas Mui-Teckas Tehas domėjosi FOXM1 genu, kuris sukelia burnos vėžį. Ištyręs 75 pacientus, jis aptiko šio geno mutacijas, kurias sukelia nikotinas. Mokslininkas teigia, kad nikotinas, esantis tabako pakaitaluose, turi savybę virsti kancerogenu. <http://www.delfi.lt/news/daily/Health/article.php?id=21831155>
- Nikotinas yra labai trumpai veikiantis narkotikas: per valandą nuo tos akimirkos, kai užgesinate cigaretę, didžiausia dalis nikotino pasišalina iš jūsų organizmo. Štai kodėl daugumai rūkorių greit prireikia 20 cigarečių per dieną. (16)
- Reuters, 2009 11 04. Rasta, kad pradėję rūkyti cigaretes su mažesniu nikotino kiekiu ir dervomis, 50% rečiau meta rūkyti. http://www.rbc.ua/rus/digests/show/zhelaete_brosit_kurit_ne_perehodite_na_legkie_sigarety04112009
- Rūkymas yra nervinis įprotis. Daugelis rūkorių nervingi ir turi kuo nors nuraminti savo pakrikusius nervus. Nervų sistema tampa dirglesnė, jautresnė, blogėja atmintis.

Dauguma paauglių, kurie susergera psichinėmis ligomis, rūkė. Linkstama į neurasteniją ir nemigą.

- Netenkama apetito, dažnai viduriuojama ar užkietėja viduriai. Nikotinas aktyvina skrandžio sulčių sekreciją – skrandžio opos.
- Pastebėta, kad tarp paauglių daugiausia rūkymusi domisi tie, kurie bent kiek atsilikę nuo bendraamžių, jaučiasi už juos menkesni, savo „nesėkmes“ jie bando kompensuoti cigarete.

10. VYRAMS

- Anglijoje buvo ištirti 500 vyrai, savo laiku buvę prisiekę rūkoriai, bet pilnai metę rūkyti. Pasirodė, kad kuo ilgiau jie rūkė, tuo ryškesnis buvo lytinio aktyvumo sumažėjimas. (7)
- JAV mažai rūkančių jaunuolių. Efektyvi antirūkymo reklama. Pvz.: Kalifornijoje vaizduojamas kaubojus su nulinkusia cigarete ir apačioje didelis užrašas „IMPOTENTAS“. Iš LTV laidos „Popietė su A. Čekuoliu“.
- Tyrimai parodė, kad rūkaliams vyrams, gerokai mažiau negu nerūkantiems, išsiskiria spermos, o spermatozoidų judrumas mažesnis. (1) psl. 285.
- Atlikti tyrimai parodė, kad dažniausia vyrų impotencijos priežastis yra rūkymas. Jis gali būti ir nevaisingumo priežastis, nes kenksmingosios medžiagos, esančios cigaretėse, skatina varpos arterijų siaurėjimą. L. „Liaudies medicinos išmintis“, Kaunas 2000, psl. 113.
- Impotencija. Tyrimais įrodyta, kad nikotinas yra priemonė, susiaurinanti kraujagysles, sako dr. Baumas. Bandymai, atlikti Kalifornijos universitete su sveikais suaugusiais šunimis, parodė: pakako įkvėpti tik dviejų cigarečių dūmus, kad neįvyktų pilna erekcija 5 šunims, o 6 jos neišlaikė. Mokslininkai mano, kad įkvėpti cigarečių dūmai blokuoja erekciją, trukdydami atsipalaiduoti erekcinio audinio lygiesiems raumens. (1) psl. 164.
- Mokslininkai nustatė, kad berniukų rūkymas nepataisomai pakenkia paveldėjimo aparatui. Chromosomų pokyčiai pas rūkančius stebimi du kartus dažniau, nei pas nerūkančius. Dėl to pas rūkančių tėvų vaikus dažniau pasitaiko priešgimdinis mirtingumas, nors motinos ir nerūko. Dvigubai daugiau pasitaiko vystymo apsigimimų ir veido deformacijų, tokių, kaip pvz. „kiškio lūpa“, akių asimetrija ir pan. (5)
- Mokslininkai rado, kad dėl rūkymo mažėja vyriška potencija. Rūkantys vyrai mylėjo si mažiau, nei 6 k. per mėnesį, o nerūkantys dvigubai daugiau. Pagal 10 balų sistemą nerūkančios poros savo seksualinį malonumą įvertino 8,7 balais, o rūkančios tik 5,2. <http://e-news.com.ua/show/202453.html>
- F. Uglavas pasakoja. Mano tėvas, darbininkas – šaltkalvis, mums, savo vaikams, taip kalbėjo: „Rūkyti labai kenksminga. Aš turiu šitą įprotį, bet labai gailiuosi, nes negaliu atprasti. (Bet vėliau jis metė rūkyti kartą visiems laikams). Jums rūkyti aš nepatariu. Bet jei jūs vis dėlto apsispręsite, rūkykite prie manęs ir aš jūsų nebausiu. Bet jei jūs slapta nuo manęs imsite dūmyti, aš jus labai stipriai nubausiu.“ Prie tėvo rūkyti buvo gėda. Be tėvo – bausiu ir gėda. Ir išdavoje mes visi – trys sūnūs ir trys dukterys, nepradėjome rūkyti. (7)

- Japonų mokslininkai nustatė, kad rūkantiems vyrams per metus galiukas sutrumpėja 1 mm. (Iš Aleksandro Nikolajevičiaus Majurovo paskaitos).

11. MOTERIMS, MOTINYSŲ

- Anglijoje buvo tirta 17302 moterys. Paaiškėjo, kad juo daugiau cigarečių moteris surūko per dieną, juo mažesnė tikimybė, kad ji vaisinga. Manoma, kad rūkymas moters organizme gali pakeisti hormonų lygį. (1) psl. 285.
- Rūkančios moterys įgauna vyrišką išvaizdą: Balsas tampa grubesnis, veido oda pilkėja, sutrinka mėnesinės, o kartais ir išnyksta. (6)
- Greičiau sensta, keliais metais anksčiau prasideda lytinis vytimas, trikdo kiaušidžių funkcijas.
- Lyties organų ir krūtų vėžys. Tenka nupjauti krūtį/is dėl krūties vėžio.
- Rūkymas sumažina estrogenų kiekį, – paaiškina dr. Kuperis, – o moterims, sumažėjus organizme estrogenų kiekiui, ypač padidėja rizika susirgti osteoporozė. (1) 324 psl.
- Rūkančios motinos gimdymo metu daug dažniau miršta. Priešlaikinių gimdymų tikimybė yra tiesioginė priklausomybė nuo rūkymo intensyvumo. Krūtimi mintančiam kūdikiui gresia apsinuodijimas nikotinu, nes jo yra rūkančios motinos piene. Rūkančių motinų vaikai žymiai dažniau serga, būna protiškai ir fiziškai atsilikę. Tokių kūdikių mirtingumo koeficientas per pirmuosius 3 metus yra ženkliai didesnis, nei pas nerūkančių motinų vaikus. Tabakas, kaip ir alkoholis, naikina genetinį kodą. (6)
- Apibendrinus įvairiose šalyse atliktų tyrimų duomenis, galima išvardinti šiuos rūkančių motinų laukiančius pavojus:
Spontaninis abortas – rūkančioms moterims jis įvyksta dvigubai (net iki 80%) dažniau. Jų vaikai dažniau serga, lėčiau auga, būna nervingesni, prasčiau mokosi, 2 k. daugiau apsigimimų.
Vaisiaus mirtis nėštumo metu – rūkančioms moterims pasitaiko 20-24% dažniau, negu nerūkančioms;
Kūdikio mirtis gimdymo metu, priešgimdyminiame ir pogimdyminiame laikotarpiuose – iki 2,4 karto dažnesnis, jei moteris rūkė nėštumo metu;
Priešlaikinis gimdymas – rūkančioms moterims jis pasitaiko 1,5 karto dažniau;
Rūkančių motinų naujagimiai sveria vidutiniškai 200 g mažiau, žymiai dažniau jų svoris nesiekia 2500 g;
Rūkančių motinų vaikai net sulaukę 7-11 m. lieka 1 cm žemesni ir 3-4 mėn. atsilieka savo gabumais; Rūkančioms motinoms dažniau stinga pieno, trumpiau tegali maitinti. Kūdikis gauna nikotiną ir per motinos pieną.
- VFR ištyrus virš 4 000 moterų nustatyta, kad lytinis šaltumas, nevaisingumas, menstruaciniai sutrikimai, spontaniški abortai ir t.t. pas rūkančias moteris pasitaiko beveik 3 k. dažniau, nei pas nerūkančias. Pas rūkančias motinas vaikų mirtingumas per pirmuosius 3 metus ženkliai aukštesnis, nei pas nerūkančias. (7)
- Kalifornijoje ištyrus 7499 moteris nustatyta, kad rūkančios moterys prieš laiką gimdo beveik 2 kartus dažniau, nei nerūkančios. Be to nustatyta, kad priešlaikiniai gimdymai tiesiogiai susiję su rūkymo intensyvumu. Pvz. pas moteris, surūkančias po 35

cigaretės per dieną priešlaikiniai gimdymai būna beveik 3 kartus dažniau, nei surūkančioms 15 cigarečių per dieną. Nustatyta, kad įsisiurbdamas į organizmą nikotinas sutrumpina gimdymo raumenis, lygiųjų gimdos raumenų spazmus. (7)

- Indijos ginekologinės klinikos gydytojai stebėjo 220 moterų – kramtomo tabako mėgėjų. Jos pagimdė tris kartus daugiau negyvų kūdikių, o naujagimiai svėrė 0,5 kg mažiau, nei kontrolinės grupės gimdyvių. Mokslas ir Gyvenimas 1982`1, 40 p.
- Rūkančioms mamoms dvigubai dažniau prieš laiką gimsta vaikai – iki 36 savaičių. Vaikas būna mažesnio svorio. Dažniau gimsta negyvi kūdikiai ir dažnesnės gimdymo patologijos.
- Mokslininkai tyrė rūkatorių vaikus iki 5-6 m. Savo fiziniu ir protiniu išsivystymu jie ryškiai skyrėsi nuo nerūkančių motinų vaikų. Pas daug rūkančių tėvų vaikus dvigubai dažnesni vystymo sutrikimai. (3)
- The Courier (rugsėjo 22) paskelbė naują Dundee universiteto profesoriaus Peter Mossey studiją. Jis praneša, kad 70% 16-19 metų motinų, kurių vaikai gimė su skeltu gomuriu, buvo rūkores.
- Nustatyta, kad rūkymas negrįžtamai kenkia paveldėjimui. Chromosomų pokyčiai pas rūkančius dvigubai dažnesni. Dėl to pas rūkančių tėvų vaikus ikigimiminis mirtingumas ypač aukštas, net jei jų motinos nerūko. Dvigubai dažniau būna veido deformacijos ir apsigimimai, pvz. kiškio lūpa, veido asimetrija ir kt. (3)
- Nėščiai moteriai surūkius 1 cigaretę, vaisiaus širdies plakimas padažnėja 5 smūgiais per minutę. Buvo tirtos triušės, kai jos įkvėpdavo tabako dūmą, lygų 20 cigaretėms, kurias žmogus surūko per dieną. Pasirodė, kad negyvų triušių gimdavo 10 kartų dažniau, nei kvėpavusių įprastinį orą. O pas gimusius gyvus triušius svoris buvo 17% mažesnis, nei norma. Pelės, buvusios prirūkytame kambaryje, nesidaugino metus, o kontrolinės dauginosi normaliai. Daugelis žiurkių patelių, buvusių tabako dūmų atmosferoje, vargo nuo laikino nevaisingumo ir abortų, turėjo neproporcingai didelį skaičių negyvų gimusių palikuonių. (7)
- Naujagimių mirties rizika pas rūkores išauga 2 k., net pas tas, kurios retsykiais „pažaidžia cigaretėmis.“ (fakt4).

12. PANELĖMS

- Veidas praranda skaistumą, oda elastingumą, sausėja, susiraukšlėja (ypač prie viršutinės lūpos ir aplink akis), atsiranda raukšlės, balsas šiurkštėja, pagelsta ar pajuosta dantys, jie greit genda, iš burnos sklinda nemalonūs kvapas.
- Aplink jūsų burną gali atsirasti raukšlių, nes visus tuos metus lūpas sučiaupdavote dūdele, laikydamas cigaretę. Rūkant sulėtėja kraujo apytaka, ypač mažose kraujagyslėse, esančiose po oda. Tai irgi skatina raukšlių atsiradimą prieš laiką, – sako plastinės chirurgijos specialistas Džeraldas Imberas. (1) 397 psl.
- Apklausus vaikus: 60% atsakė, kad tas pats ar mergaitė rūko. 84% atsakė neigiamai, kad būtų rūkanti draugė, o kad žmona rūkytų, nei vienas vaikas nenorėjo. (Užuojauta rūkančioms panelėms – neištekėsite, kol nemesite rūkyti.)
- Vaikinių požiūris į rūkančią merginą:
– Kai kurios sako, kad rūkyti – madinga. Bet mados keičiasi. Nemadingą suknelę

galima persiūti arba jos nenešioti. O ką daryti su rūkymo įpročiu, su pageltusiais dantimis ir papilkėjusia veido oda? – Daugelis mano, kad rūkanti mergaitė – „savas vaikas“. Argi malonu merginai tapti „vaikinu“, nors ir „savu“!

– Tegul sau rūko į sveikatą. Su tokia galiu vaikščioti, bet susituokti su tokia – atleiskite!

– Visiems žinoma, kad gramas nikotino užmuša arklį. Žiūri į rūkančią mergaitę ir galvoji: o kiek ji turi arkljo jėgų? O dar kalbama, kad tai silpnoji lytis!

– Kalbiesi su mergeite, o nuo jos, atleiskite už grubumą, dvokia. Ir koks čia grožis!

– Kartais mergaitės kalba, kad rūkančiai geriau apsiprasti tarp nepažįstamų. Sėdėk sau ir leisk dūmų kamuolius. Kokia paslaptina nepažįstamoji! Gaila, kad tik dūmai ją padaro paslaptina...

– Jei aš atvirai tai pasakyčiau mergaitėms, jos mane išjuoktų. Betgi jos – būsimosios motinos, tad būtų labai gerai, jei jos pagalvotų apie savo ir būsimų vaikų sveikatą.

– Kodėl negerbti rūkančios mergaitės, jei ji protinga? Kodėl nesielgti su ja draugiškai, jei ji duoda nusirašyti, visada padeda? O pamilti tokią – atleiskite! Aš manau kad nė vienas vaikas nemato savo svajonėse mylimosios su cigarete lūpose!

– Būčiau jų tėvas, iškarščiau su diržu kailį – ir viskas!

– Aš pastebėjau, kad rūkančios merginos labai nervingos, piktos, greitai susierzina. Rūkant genda jų charakteris. O kam tokios patinka?

- „Ar galima nuo rūkymo sublogti? Manau, kad šis klausimas daug ką domina. Juk daugelis merginų pradeda rūkyti, norėdamos suliesėti, tik ne visos nori prisipažinti, apsimeta, kad rūko tik „dėl mados“. Aš rūkyti pradėjau 11 klasėje. Kadangi mano svoris viršijo normalų, tikėjauisi numesti nereikalingus kilogramus. Ir iš tiesų, svoris nukrito, tačiau rezultato sulaukiau tik po metų. Tačiau aš pradėjau rūkyti ir kartu sumažinau maisto. Rūkau ir dabar, kai svoris normalus, nors man tai nemalonu. Daugelis kalba, kad rūkant gerėja nuotaika. Man taip nebūna. Tačiau yra dar vienas dalykas. Nuo rūkymo aš pasidariau labai šalta. (O gal tai ne nuo rūkymo, bet man taip draugė pasakė.) Seniau, kai nerūkiau, visai kitaip jausdavausi su vaikinu, bučiuodamasi. Savo pavardės nerašau.“ (Laiškas iš „Moters“ žurnalo.)

Rūkančioms mergaitėms atsiranda frigidiskumas.

13. JUOS NUŽUDĖ TABAKAS

- Nuo piktybinio auglio kairiajame plautyje mirė kompozitorius Dmitrijus Dmitrijevičius Šostakovičius.
- 2005 05 31 Maskvoje nuo plaučių vėžio mirė Gruzijos artistas, L. Gaidajaus filmo 12 kėdžių Ostapo Benderio rolės aktorius Arčil Gomiašvili.
- Nuo plaučių vėžio mirė pirmasis Marlboro savininkas.
- Sunkiai, nuo burnos ertmės vėžio, mirė gerų cigarų mėgėjas psichiatras Z. Froidas.
- Nuo plaučių vėžio mirė Holivudo 1930-50 m. žvaigždė, vyriško grožio idealas, aktorius Robertas Teiloras.
- 1952 02 06 rūkymas nusinešė 57 m. Anglijos karaliaus Jurgio VI, karalienės Elzbietos II tėvo, gyvybę. Jau 50 m. pas jį buvo sutrikdyta kraujotaka. Atsirado Biurgerio liga, po to plaučių vėžys, vėliau emfizema, teko išoperuoti vieną plautį, po to koronarinių kraujagyslių trombozė.

- 1960 05 30 nuo plaučių vėžio mirė poetas, Nobelio premijos lauretas, B. L. Pasternakas.
- 1966 m., gruodžio mėn., kurdamas filmą „Pats laimingiausias milijonierius“ ir multifilmą „Džiunglių knyga“, nuo plaučių vėžio mirė rūkorus Voltas Disnėjus. Jam buvo 65 m.
- 1967 10 09 nuo plaučių vėžio mirė garsus JAV psichologas, personalinės krypties šiame moksle autorius G. Ollport.
- 1970 08 28 būdamas 52 m. nuo amerikietiško cigarečių Kamel mirė Egipto prezidentas Gamal Abdel Naser.
- 1980 11 07 nuo plaučių vėžio mirė Holivudo ikona, aktorius Stivas Makkuinas.
- 1984 02 02 nuo gerklės vėžio mirė rūkorus, rašytojas, Nobelio premijos lauretas M. Šolochovas.
- 1989 12 29 nuo gerklės vėžio mirė režisierius Andriejus Tarkovskis. Jam tebuvo 51 m.
- 1990 03 20 nuo plaučių vėžio, sulaukęs 60 m. mirė garsus vartininkas Levas Ivanovičius Jašinas. Dar 1984 m. nuo rūkymo, jam buvo nupjauta dešinė koja.
- 1994 04 19 nuo gerklės vėžio mirė rūkorus Edmond Keosajan, sukūręs filmus „Nesugaunamieji keršytojai“, „Rusijos imperijos karūna“ ir kt.
- 1996 tabakas nužudė poetą, Nobelio premijos laureatą, 56 m. J. A. Brodskį.
- 2004 04 06 mirė arši rūkorė, Maskvos žmogaus teisių Helsinkio grupės viena iš įkūrėjų Larisa Josifovna Bogoraz.
- 2006 01 21 nuo plaučių vėžio, būdamas 62 m., mirė pirmasis Kosovo prezidentas Ibrahim Rugova.
- 2006 03 11 rūkymas nusinešė Jugoslavijos eks prezidento, 64 m. Slobodano Miloševićiaus gyvybę.
- 2007 02 04 nuo vėžio mirė roko grupės „Nautilus“ hitų kūrėjas, poetas Ilja Kormilcevas.

Rusijos Sveikatos ministerijos duomenimis 2007 m. nuo rūkymo mirė 330 000 – 500 000 žmonių.

Literatūra:

1. „Gydymasis namuose“ (Amerikos gydytojų praktiškieji patarimai), K. Tyrai. 1996.
2. David. G. Myers „Psichologija“ 2000.
3. Ф. Г. Углов „Правда и ложь о разрешенных наркотиках“, 1986.
4. Федор Г. Углов „САМОУБИЙЦЫ“.
5. Углов Ф. Г. „В плену иллюзий.“ – М.: Мол. гвардия, 1985 (Рецензент член-корреспондент Академии медицинских наук СССР Д. В. Колесов)
6. Ф. Г. Углов „Ломехузы“.
7. Ф. Г. Углов «Человек среди людей», «Молодая гвардия» 1978
11. Iš sociologo V. Krivonogovo biuletenio.
12. „Osnovy sobriologii, profilaktiki, socialnoj pedagogiki i alkologii.“ Vypusk 17, Sevastopol 2008, 75 p. E. Batrakov.
13. Herbie Brennan „Pakeisk savo mąstymą.“ Vilnius (Išleista po 1997 m.) 135 p.
14. Joe Jenkins „Šių laikų dorovinės problemos.“ V.1997 Alma Litera, 100 p.
15. Paulius Petronis „Klastingi spąstai“. Vilnius, 1992
16. Allen Carr „Lengvas būdas suvaldyti alkoholį“, 2008.

APIE AUTORIŲ

Kun. Robertas Gedvydas Skrinckas yra vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivystės sąjūdžio garbės narys ir Pasaulio gydytojų federacijos `Už Žmogaus Gyvybę` Lietuvos asociacijos garbės narys, davęs priesaiką 100 metų nevertoti alkoholio.

Jis yra parašęs ir išleidęs šias knygas: „Už Gyvybę“, Vilnius 1995 m. „Piligrimo vadovas po stebuklingas Marijos vietas“, Kaunas 1999 m. „Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapija“, Lapės 2008 m.

Yra išleidęs Blaivybės pasižadėjimo korteles Pirmos Šv. Komunijos einantiems vaikams „Jaunime, raginu stoti prie blaivybės, kad ...pradėtumei naują doros pakilimo epochą sau ir savo tautai. Vysk. M. Valančius“ Blaivybės skelbimo 150 m. jubiliejaus proga 2008 m. išleido lankstinukus „Būkime blaivūs!“, 2009 m. išleido du lankstinukus „Gyventi ar gerti?“ ir „Alkoholio mitai“.

1997 m. įkūrė interneto svetainę „Už Gyvybę“, kurią vėliau pervardino į „Pro Vita“ (<http://provita.vdu.lt/>) Joje yra labai didelis skyrius apie alkoholio žalą.

Kunigas Robertas yra elektroninio biuletenio „Pro Vita“, kuris kas savaitę eina jau nuo 2000 metų, redaktorius.

Kun. Robertas yra paruošęs efektyvią prevencinę programą mokiniams (45 min. trukmės) apie girtavimo, rūkymo, narkotikų bei palaidumo pasekmes ir žalą. Paskaita ir kecionės išlaidos nemokamos, jei applančomos kelios mokyklos.

TURINYS

PRATARMĖ	5
ĮVADAS	6
KLASTINGAS NARKOTIKAS	7
I. NARKOTINIS NUODAS	7
II. ISTORIJA	9
III. STATISTIKA	12
IV. PASEKMĖS	16
1. BENDRAI	16
2. SVEIKATAI: PROTUI, SKRANDŽIUI, SEKSUI, KITKAM	17
3. VAIKAMS, MOTERIMS IR GENOFONDUI	22
4. MORALEI	31
5. EKONOMIKAI	32
V. KĄ DARYTI?	36
KARTI TIESA APIE ALŲ	38
ALKOHOLIO MITAI	46
I. BENDRI	46
II. ALKOHOLIO PRAMONĖS	55
SOBRIOLOGIJOS DĖSNIAI	59
NARKOTIZAVIMO DĖSNIAI	68
VLADIMIRAS G. ŽDANOVAS	70
MINTYS, POSAKIAI, PATARLĖS	81
ŠV. RAŠTAS	88
I. S. TESTAMENTAS	88
II. N. TESTAMENTAS	89
RELIGIJA	91
I. POPIEŽIUS PIJUS XI	91
II. KANOS VESTUVĖS	91
III. STAČIATIKIAI	93
KONFERENCIJOS REZOLIUCIJA 1988	94
LIETUVOS VYSKUPAI	96
I. VYSK. MOTIEJUS VALANČIUS	96
1. PIRMOJI VYSKUPO GROMATA 1858	96
2. Į PONUS LENKŲ KALBA 1859	97
3. ANTROJI VYSKUPO GROMATA 1860	98
4. TREČIOJI VYSKUPO GROMATA 1860	99
5. SKAPIŠKIEČIAMS IR KAMAJŲ PARAPIJONAMS 1861	100
6. A KETVIRTOJI VYSKUPO GROMATA 1861	101
7. B KETVIRTOJI VYSKUPO GROMATA 1861	103
8. PLUNGĖS PARAPIJONAM 1862	104
9. GRINKIŠKIO PARAPIJONAM 1862	105
10. KUPIŠKIO PARAPIJONAMS 1862	105
11. PENKTOJI VYSKUPO GROMATA 1862	106
12. IŠ TESTAMENTO	107
13. PADĖKAVONĖ MOTINAI ŠVENČIAUSIAI UŽ BLAIVYSTĘ	108

II.	ARKIVYSK. JUOZAPAS SKVIRECKAS	110
1.	GANYTOJINIS LAIŠKAS	110
2.	KAUNO DEKANŲ KONFERENCIJA	114
3.	PASIŽADĖJIMAS	115
III.	VYSK. MEČISLOVAS REINYS	115
1.	LIUDIJIMAI	115
2.	GANYTOJINIS LAIŠKAS 1945	115
IV.	VYSK. KAZIMIERAS PALTAROKAS.....	117
1.	BLAIVYBĖS DRAUGIJA 1933.....	117
2.	PRIEŠ ALKOHOLĮ 1942.....	124
3.	BŪK BLAIVUS! 1943.....	128
4.	ALKOHOLIS 1954.....	133
5.	GIRTUOKLIAMS IR NEGERIANTIEMS 1955	135
V.	VYSK. JUSTINAS STAUGAITIS.....	139
1.	LIUDIJIMAI	139
2.	GANYTOJINIS LAIŠKAS 1934	139
3.	GANYTOJINIS LAIŠKAS 1935	141
4.	GANYTOJINIS LAIŠKAS 1943	142
VI.	ARKIVYSK. TEOFILIUS MATULIONIS	143
1.	GANYTOJINIS LAIŠKAS APIE KOVĄ SU GIRTAVIMU 1944.....	143
2.	INSTRUKCIJA PRIE GANYTOJIŠKO LAIŠKO	147
3.	PROJEKTAS.....	148
4.	MODUS ADSCRIBENDI.....	149
VII.	ARKIVYSK. JULIJONAS STEPONAVIČIUS	150
1.	GANYTOJINIS LAIŠKAS 1958	150
2.	GANYTOJINIS PAMOKSLAS 1959.....	152
3.	„BLAIVIOJI LIETUVA“ 1989	154
VIII.	VYSK. JUOZAS TUNAITIS 1959	155
IX.	LIETUVOS VYSKUPAI 1970	157
X.	LIETUVOS VYSKUPAI 1980	160
XI.	KARD. VINCENTAS SLADKEVIČIUS 1989	162
XII.	VYSK. JUOZAS PREIKŠAS	163
1.	„BLAIVIOJI LIETUVA“ 1989	163
2.	PAMOKSLAS BLAIVYBĖ	165
3.	PAMOKSLAS APIE BLAIVYBĘ	167
4.	PAMOKSLAS GIRTAVIMAS	168
XIII.	VYSK. ANTANAS VAIČIUS.....	169
1.	„BLAIVIOJI LIETUVA“ 1989	169
2.	„BLAIVIOJI LIETUVA“ 1996	170
XIV.	VYSK. JUOZAS MATULAITIS 1990	171
XV.	LIETUVOS VYSKUPŲ KONFERENCIJA 1997.....	173
XVI.	VYSK. JUOZAS ŽEMAITIS MIC	177
1.	ŽODIS JAUNŲJŲ BLAIVININKŲ SUVAŽIAVIME 1999	177
2.	PAMOKSLAS 2001	178
XVII.	LIETUVOS VYSKUPAI 2001	180
XVIII.	VYSK. EUGENIJUS BARTULIS 2007	180

XIX.	KARDINOLAS AUDRYS JUOZAS BAČKIS 2007	182
XX.	VYSKUPAS RIMANTAS NORVILA 2008	184
XXI.	VYSK. JONAS KAUNECKAS 2009	186
XXII.	ARKIVYSK. SIGITAS TAMKEVIČIUS	188
1.	PAREIŠKIMAS DRAUGE SU KARDINOLU A. J. BAČKIU 2008	188
2.	KREIPIMASIS 2010.....	189
3.	PRANEŠIMAS SPAUDAI 2010	190
LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKA		192
ATSITIKIMAI, PAMOKSLAI. KUN. A. GRAUSLYS.....		211
BLAIVYBĖS DRAUGIJŲ ĮSTATAI		215
I.	KAUNO KUNIGŲ SEMINARIJOS	215
II.	LIETUVOS KATALIKŲ KUNIGŲ	220
III.	VAIKŲ „ANGELO SARGO“	222
REABILITACIJA.....		226
I.	ANONIMINIAI ALKOHOLIKAI	226
II.	GENADIJUS ŠIČKO.....	231
BERNIUKŲ MINTYS		233
TABAKAS		240
1.	NUODAS.....	240
2.	MIRTIS	240
3.	PLAUČIAI.....	241
4.	ŠIRDIS	242
5.	SKRANDIS.....	243
6.	EKONOMIKA	243
7.	STATISTIKA.....	243
8.	GAMTA	244
9.	KITA.....	244
10.	VYRAMS.....	247
11.	MOTERIMS, MOTINYSTEI	248
12.	PANELĖMS.....	249
13.	JUOS NUŽUDĖ TABAKAS.....	250
APIE AUTORIŲ		252
TURINYS.....		253

Knygoje sutalpinta žinomiausių dabarties laikų mokslininkų sobriologų darbų santraukos, Lietuvos religinių vadovų ir liaudies blaivybės paveldas. Aprašyta ir reabilitacinės programos. Knyga atsako į daugelį klausimų ir griauna klaidingus įsitikinimus. Ji yra nepaprastai aktuali ir naudinga visiems, kuriems dar bent kiek rūpi nugirdytos Lietuvos blaivinimo darbas. Dar labiau knyga reikalinga tiems, kurie nemato tos prapulties į kurią vedą alkoholio vartojimas.

Knygos viršelis. Lietuvos vyskupai, daug nusipelnę žmonių blaivinimui. Tai M. Valančius, J. Staugaitis, K. Paltarokas, T. Matulionis. Apatinis atvaizdas yra dr. F. Uglovo, kuris pralaužė brežnevinę stagnaciją ir atidarė kovos frontą prieš žmonių girdymą.

Spausdino UAB „BALTOPRINT“

www.baltoprint.com

2012 m.